A. gr. a. 4° (Homer) Antiquitates
546

ΑΙ ΚΑΘ' ΟΜΗΡΟΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ·
ΚΑΙ
ΑΙ ΚΕΡΚΥΡΑΪΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΙ·

Ἐκ τῆς Λατινίδος ἐπὶ τὴν Ἑλληνίδα Φωνὴν
Ἀντιμετακληθεῖσαι ὑπὸ Ε. Α. τοῦ Β'.
ΠΑΡΑ ΔΕ ΤΩΝ ΖΩΣΙΜΑΙΩΝ ΑΥΤΑΔΕΛΦΩΝ
Α. καὶ Ν. καὶ Ζ. καὶ Μ·
Φιλοτίμῳ δαπάνῃ τύποις ἐκδοθεῖσαι
ἐπὶ τῷ διανεμηθῆναι δωρεὰν τοῖς Φιλολόγοις,
Καὶ
Τῇ Ἀρτισυςάτῳ Αἰσίῳτε καὶ Ὀλβιοδαίμονι
ΕΠΤΑΝΗΣΩι ΙΩΝΙΚΗι ΠΟΛΙΤΟΚΡΑΤΙΑι
Ὑπερήδισα καὶ Πανευγνωμόνως ἀνατιθέμεναι·

Δι' ἐπιμελοῦς ἐπιςασίας τοῦ πανοσιολογιωτάτου Ἱερομονάχου
Ἀγαθαγγέλου Ἀδριανοπολίτου.

ΕΝ ΜΟΣΧΑ.
Ἐν τῷ τῆς Κοινότητος Τυπογραφείῳ παρὰ
Λιούμπη, Γαρίῳ καὶ Ποπόβ.
Ἀωδ 1804.

BIBLIOTHECA
REGIA
MONACENSIS.

Съ дозволенія Университетскаго Цензора.

ΤΗι ΑΡΤΙΩΣ ΣΥΓΚΡΟΤΗΘΕΙΣΗι

ΕΠΤΑΝΗΣΩι ΙΩΝΙΔΙ ΠΟΛΙΤΟΚΡΑΤΙΑι

Η ΤΩΝ ΕΛΛΙΝΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

Α Ν Α Θ Ε Σ Ι Σ

„Ἑπτακρότῳ Δυνάμει, νεαρὸν ῥίζωμα λαβούσῃ,
„ Τετρὰς ὁμαιμώνων ὕββαλ' ἔθη τὰ πάλαι·
„Φοίβασε νωλεμέως γὰρ ζήσεσθ' ἑβδομόνησον
„ κάρτος, Ζωσιμάδων τετταραδελφοσύνη·

A. N. Z. M.

„Ναὶ μὰ τὸν ἡμετέρᾳ ψυχᾷ τετρακτὺν Θέντα,
„Αἰὲν ζησομένης Φύσεως, ῥιζάματ' ἔχουσαν!
Αἴθ' ὄφελον! Ε. Α. ὁ Β.

ΠΙΝΑΞ

Τῶν Κεφαλαίων.

ΒΙΒΛ: Α΄.

Κεφάλ: Α΄. Περὶ Θεῶν τῶν παρὰ τοῖς παλαιοῖς Ἕλλησιν.

Κεφ: Β΄. Περὶ τȣ̃ ἑκάϛῳ τῶν Θεῶν ἐπανήκοντος ἔργȣ.

Κεφ: Γ΄. Περὶ τόπων ἱερῶν.

Κεφ: Δ΄. Περὶ τῶν Εἰδώλων τε καὶ Ξοάνων.

Κεφ: Ε΄. Περὶ τῶν Θεοῖς ἱεροπολȣ́ντων

Κεφ: ϛ΄. Περὶ τῶν ἁγνισμῶν.

Κεφ: Ζ΄. Περὶ Ἱκετηριῶν καὶ Εὐχῶν.

Κεφ: Η΄. Περὶ Σπονδῶν, καὶ Θυμιάσεων, καὶ Οὐλοχυτῶν.

Κεφ: Θ΄. Περὶ τῶν σφαγιασμῶν.

Κεφ: Ι΄. Περὶ τῆς ἐν τῷ τὰ ἱερὰ τελεσιȣργεῖν διατυπώσεως.

Κεφ: ΙΑ΄. Περὶ τῶν ἀναθημάτων.

Κεφ: ΙΒ΄. Περὶ τȣ̃ ἐκθειασμȣ̃ τῶν τελευτώντων Ἡρώων, καὶ δὴ καὶ πάντων τῶν ἐν ᾅδȣ.

Κεφ: ΙΓ΄. Περὶ τῆς ἐν τῷ ἐνταφιάζειν ὁσιότητος.

Κεφ: ΙΔ΄. Περὶ τῆς τȣ̃ Νεκρȣ̃ κατακαύσεως.

Κεφ: ΙΕ΄. Περὶ τȣ̃ ἐνταφιασμȣ̃.

Κεφ: Ιϛ΄. Περὶ τῶν Μαντειῶν.

Κεφ: ΙΖ΄. Περὶ Μαγικῶν τεχνῶν.

ΠΙΝΑΞ.

ΒΙΒΛ: Β'.

Κεφ: Α'. Περὶ τῆς τοῦ Κράτους καταστάσεως.

Κεφ: Β'. Περὶ τῆς τοῦ Βασιλέως δυνάμεως, καὶ τοῦ ἔργου τοῦ αὐτῷ ἐπανήκοντος.

Κεφ: Γ'. Περὶ τῆς Βασιλικῆς Κυριότητος.

Κεφ: Δ'. Περὶ τῶν Βασιλικῶν παρασήμων.

Κεφ: Ε'. Περὶ τῶν τοῖς Βασιλεῦσι καθυπουργέντων.

Κεφ: ς'. Περὶ τῶν κατ' Ἐκκλησίας ἀγορῶν, ἤτοι Βουλῶν.

Κεφ: Ζ'. Περὶ Δικαστιῶν.

Κεφ: Η'. Περὶ Φόνων.

Κεφ: Θ'. Περὶ κλοπῶν τε καὶ ἁρπαγῶν.

Κεφ: Ι'. Περὶ ὠνήσεών τε καὶ πράσεων.

Κεφ: ΙΑ'. Περὶ Δωρεῶν.

Κεφ: ΙΒ'. Περὶ Κληρονομιῶν.

Κεφ: ΙΓ'. Περὶ Γάμων.

Κεφ: ΙΔ'. Περὶ τῆς τελετῆς τῶν Γάμων.

Κεφ: ΙΕ'. Περὶ Γάμων δευτέρων.

Κεφ: Ις'. Περὶ Μοιχείας.

Κεφ: ΙΖ'. Περὶ Παλλακῶν.

Κεφ: ΙΗ'. Περὶ τῆς ἀγωγῆς τῶν τέκνων.

Κεφ: ΙΘ'. Περὶ τῶν καθηκόντων τοῖς τέκνοις πρὸς τοὺς Γεννήτορας.

Κεφ: Κ'. Περὶ Δουλείας.

ΠΙΝΑΞ.

ΒΙΒΛ: Γ'.

Κεφ: Α'. Περὶ ἐδωδῆς τῶν πάλαι Ἑλλήνων.

Κεφ: Β'. Περὶ τῆς Πόσεως.

Κεφ: Γ'. Περὶ καιρȣ̃ σιτήσεως.

Κεφ: Δ'. Περὶ Συμποσίων.

Κεφ: Ε'. Περὶ τῶν ἐν Συμποσίοις διατυπώσεων.

Κεφ: ς'. Περὶ Ἐσθῆτος.

Κεφ: Ζ'. Περὶ περιβολαίων Κεφαλῆς, καὶ Ποδῶν, καὶ ἑτέρων τȣ̃ σώματος ἐπικοσμημάτων.

Κεφ: Η'. Περὶ τῶν Κλινῶν.

Κεφ: Θ'. Περὶ Λȣ́σεως καὶ Χρίσεως.

Κεφ: Ι'. Περὶ Κομμωτικῆς.

Κεφ: ΙΑ'. Περὶ Οἴκȣ

Κεφ: ΙΒ'. Περὶ τȣ̃ τῆς Ξενοδοχίας δικαίȣ.

Κεφ: ΙΓ'. Περὶ τȣ̃ τύπȣ τῆς Ξενοδοχίας.

Κεφ: ΙΔ'. Περὶ καθικετεύσεως.

Κεφ: ΙΕ'. Περὶ τȣ̃ τρόπȣ τȣ̃ ἐν τοῖς πένθεσι.

ΒΙΒΛ: Δ'.

Κεφ: Α'. Περὶ Γεωργίας.

Κεφ: Β'. Περὶ Κυνηγετικῆς.

Κεφ: Γ'. Περὶ γυναικείων ἔργων καὶ ἐνασχολήσεων.

Κεφ: Δ'. Περὶ τῆς Μȣσικῆς.
Κεφ: Ε'. Περὶ Ὀρχήσεως.
Κεφ: ς'. Περὶ Γυμνασίων παντοίων.
Κεφ: Ζ'. Περὶ Πολέμȣ.
Κεφ: Η'. Περὶ Κόρυθος, καὶ Θώρακος, καὶ Κνημίδων, καὶ Ἀσπίδος.
Κεφ: Θ'. Περὶ Δόρατος, ἢ ξίφȣς, ἢ τόξȣ ἢ ἄλλων ὅπλων.
Κεφ: Ι'. Περὶ τῆς ὕλης τῶν ὅπλων, καὶ τȣ͂ εἴδȣς αὐτῶν.
Κεφ: ΙΑ'. Περὶ τῶν ἵππων.
Κεφ: ΙΒ'. Περὶ Νηῶν.
Κεφ: ΙΓ'. Περὶ Πολιορκήσεως.
Κεφ: ΙΔ. Περὶ τῆς Μάχης.
Κεφ: ΙΕ'. Περὶ τῶν ἐν τῇ μάχῃ τραυματιῶν.
Κεφ: Ις'. Περὶ τῶν ἐν πολέμοις λαφύρων.
Κεφ: ΙΖ'. Περὶ Εἰρήνης, καὶ περὶ Συνθηκῶν.

ΠΙΝΑΞ

Τῶν Ἐν ταῖς Ὁμηρικαῖς Ἀρχαιότησι Ἀναφερομένων Συγγραφέων.

Ἁρποκρατίων.
Αἰλιανός.
Αἰσχύλος.
Ἀλέξις.
Ἀμμιανός.
Ἀναξιμένης Λαμψακηνός.
Ἀνωνύμου Ἠθικά.
Ἀντιφάνης.
Ἀνθολογία.
Ἀπολλώνιος.
Ἀπίων Γραμματικός.
Ἀπουλήϊος.
Ἀρχίλοχος.
Ἀριστείδης.
Ἀριστοτέλης.
Ἀριστοφάνης.
Ἀρνόβιος.
Ἀῤῥιανός.
Ἀρτεμίδωρος.
Ἀρτίμαχος ὁ Εὐβοϊκός.
Ἀθήναιος.
Αὐγουστῖνος.
Βίων.
Βιργίλιος.
Βιτρούβιος.
Βουρχάρδου ψηφίσματα.
Γαληνός.
Γέλλιος.
Γραφὴ ἡ Θεία.
Δημήτριος.
Δημόκριτος.
Δημοσθένης.
Διόδωρος Σικελιώτης.
Διογενιανός.
Διονύσιος Ἁλικαρνασσεύς.
Διονύσιος Θρᾷξ.

Δονάτος.
Ἑλλάνικος.
Ἐμπεδοκλῆς.
Ἔννιος.
Ἐπίχαρμος.
Ετιμολογικός.
Εὐριπίδης.
Εὐσέβιος.
Εὐστάθιος.
Ζηνόβιος.
Ἡρωδιανός.
Ἡρωδιανὸς ὁ Γραμματικός.
Ἡρόδοτος.
Ἡσίοδος.
Ἡσύχιος.
Θεόκριτος.
Θεόφραστος.
Θεόπομπος.
Θουκυδίδης.
Ἱερώνυμος.
Ἴστρος.
Ἰουστῖνος.
Ἰουβενάλιος.
Καλλισθένης.
Κάτων.
Κατύλλος.
Κικέρων.
Κλαύδιος Σατέρνιος.
Κλέαρχος.
Κλείδαμος.
Κλήμης Ἀλεξανδρεύς.
Κόιλιος Αὐρηλιανός.
Κολουμέλλας.
Κούρτιος.
Κόϊντος Σμυρναῖος.
Λακτάντιος.
Λευκανός.
Λίβιος.
Λουκιανός.
Λυσίας.
Μακρόβιος.
Μαρτιάλιος.
Μαρτιανὸς Νομοδιδάσκαλος.
Μελάνθης.
Μένανδρος.
Μινούτιος Φῆλιξ.
Μοδεστῖνος Νομοδιδ.
Μουσαῖος.

Ναζιανζηνὸς.
Νόμος Λογγοβάρδων.
Νόννος.
Ξενοφῶν.
Ὀρφέυς.
Ὀυαλέριος Φλάκκος.
Ὀυάῤῥων.
Οὐλπιανός.
Ουαλέριος Μάξιμος.
Ὀβίδιος.
Παυσανίας.
Πίνδαρος.
Παλαίφατος.
Πλάτων.
Πέρσιος.
Πλάϐτος.
Πετρόνιος.
Πλίνιος.
Πευκέρος.
Πλϐταρχος.
Πολυδεύκης.
Πολύβιος.
Πορφύριος.
Προκόπιος.
Προμαχίδης Ἡρακλειώτης.
Σαλλϐστιος.
Σαπφώ.
Σχολιασταί, ὁ τϐ Αἰσχύλϐ,
——— τϐ Ἀριστοφάνϐς,
——— τϐ Εὐριπίδϐς,
——— τϐ Ἀπολλωνίϐ,
——— τϐ Ἡσιόδϐ,
——— τϐ Ὁμήρϐ,
——— τϐ Πινδάρϐ,
——— τϐ Θεοκρίτϐ
Σενέκας.
Σέρβιος.
Σῆξστος Ῥϐφος.
Σίλιος.
Στάτιος.
Στράβων.
Στωβαῖος.
Σωζόμενος.
Σϐετόνιος.
Σϐΐδας.
Συνέσιος.
Σύνοδ. Ἀνητηνσία.
Σύνοδ.: Βρακκαρηνσία.

Πιναξ

Τάκιτος.
Τερέντιος.
Τερτυλλιανός.
Τιβεριανός.
Τιβȣ̃λλος.
Τίμαιος ὁ Ταυρομενίτης.
Τύρνεβος.
Ὑγῖνος.
Φανίας Ἐρέσιος.
Φῆστος.
Φιλήμων.
Φιλόστρατος.
Φιλόχορος.
Φίλων.
Φωκυλίδης.
Ψευδο - Ἀπȣλήïος περὶ χόρτων.

ΟΜΗΡΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.
ΚΕΦΑΛ. Α'.
Περὶ Θεῶν τῶν παρὰ τοῖς παλαιοῖς Ἕλλησιν.

Ἅπας ὁ βίος ἀνθρώποις περὶ πράγματα ἐστὶν ἀσχολούμενος, τὰ μὲν ἱερά, τὰ δὲ βέβηλα: Προτερεῖ δ' ἐκεῖνα τῇ τάξει, αὐτῆς τῆς φύσεως ἀγούσης τε καὶ ἐκδιδασκούσης ἀρχὴν τῶν πάντων Θεὸν ὑπάρχειν, καὶ αὐτὸν εἶναι θεραπευτέον ὑπὲρ ἅπαντα. Τῇ αὐτῇ τοίνυν τάξει καὶ ἡμᾶς στείχειν εἰκὸς τὰ ἀρχαῖα παρ' Ἕλλησιν ἔθιμα, ἀναγράφοντας: ἐπεὶ οὐδέν τι κἀκείνοις ἐνομίζετο, τοῦ περὶ τὸ θεῖον σεβάσματος πρότερον, οὐδ' ἀρχαιότερον: οἷς τοσαύτη ἦν ἡ περὶ τοῦτο περιεργία, ὥστε καὶ εἰς ποικίλας, καὶ ἀριθμὸν μονονουχὶ νικώσας δεισιδαιμονίας ἐντεῦθεν αὐτοὺς διασπασθῆναι: Τὸ γὰρ τῆς ἀθεότητος ἀτόπημα ἐκκλίνειν ὡς πορρωτάτω σπουδάζοντες, εἰς πολυθεΐαν περιπεπτώκασι, μέτρον μὴ ἔχουσαν· ὡς Ἀθηναίους δεισιδαιμονεστέρους τῶν ἄλλων γεγονότας, καὶ Θεῶν ἀγνώστων τινῶν τὴν θεραπείαν δημοσίᾳ παρὰ

σφίσι κατεπαγγείλαθαι· ἢ πάρεϛιν ἰδεῖν παρὰ Παυσανίᾳ ἐν τοῖς Ἀττικοῖς Κεφαλ. ΙΔʹ. καὶ παρὰ Φιλοϛράτῳ, ἐν Βιβλ. ϛ. εἰς τὸν Ἀπολλωνίȣ βίον, Κεφ. Γʹ.

Ὅτι μὲν ȣ̃ν καὶ αὐτοὶ Ἕλληνες ἀνέκαθεν, τῇ τῶν ἄλλων ἐθνῶν ἐξαπάτῃ διετέλεσαν συσχεθέντες, τῶν ἐν τάξει Δαιμονίων τὰ τȣ̃ Κόσμȣ μέρη σεβαζομένων τὰ ἐπισημότερα, μαρτυρεῖ Πλάτων ἐν Κρατύλῳ. „φαίνονταί μοι (φάσκων), οἱ πρῶτοι τῶν „ἀνθρώπων τῶν περὶ τὴν Ἑλλάδα, τȣ́τȣς μόνȣς Θεȣ̀ς ἡ- „γεῖσθαι, ὥς περ νῦν πολλοὶ τῶν βαρβάρων: Ἥλιον, καὶ Σε- „λήνην, καὶ Γῆν καὶ Ἄϛρα, καὶ Οὐρανὸν·„ ὅθεν καὶ τὸ πρῶτον αὐτȣ̀ς ἐκεῖνα Θεȣ̀ς οἴεται ὀνομάσαι, ἐπεὶ κατεῖδον πάντα ἀεὶ ἰόντα δρόμῳ καὶ θέοντα. Τὴν δ᾽ αὐτὴν καὶ Πλȣ́ταρχος (ἐν Αʹ. Βίβλ. περὶ τῶν Ἀρεσκόντ. Τοῖς Φιλοσοφ. Κεφ. ϛ.) ἐτυμολογίαν ἐγκρίνει, ἐκ τῆς αὐτῆς καὶ οὗτος πηγῆς τȣ̀ς Ἑλλήνων Θεȣ̀ς ἀρυσάμενος. Μετενήνεκται δ᾽ ȣ̃ν ἔπειτα ἡ τοιάδε ἀποθέωσις, ἐπὶ τȣ̀ς ἀρετῇ τε καὶ κατορθώμασιν ἐν ἀνθρώποις ἀγλαϊσθέντας, ȣ̃ς τελευτήσαντας, ἐπὶ διαφέρȣσι τȣ̃ Παντὸς μέρεσι, καὶ ταῖς ἐν τῷ βίῳ χρείαις οἱονεὶ ἐφόρȣς ἐπέϛησαν· Ἀλλὰ γὰρ Ἡρόδοτος (ἐν Εὐτέρπῃ Κεφ. ΝΒʹ.) παρὰ τῶν ἐν Δωδώνῃ Ἱεροπόλων παρειληφέναι διέξεισι, Πελασγȣ̀ς τὸ πάλαι, εὐχάς τε δὴ καὶ θυηλὰς τοῖς θεοῖς προσαγηοχέναι, μηδὲν αὐτοῖς ἐπιτιθέντας ἐπώνυμον, ἅτε μήπω τι περὶ αὐτῶν προακηκοότας· „Θεȣ̀ς δὲ ȣ̃τως „ἀποκαλέσαντας, ὅτι κόσμῳ θέντες τὰ πάντα πρήγμα- „τα, καὶ πάσας νομὰς εἶχον·„ Ἐντεῦθεν χρόνȣ μακρȣ̃ προϊόντος, τὰ Θεῶν ὀνόματα ἐξ Αἰγύπτȣ προῆλθεν· ἅπερ ἀπὸ τȣ̃ Μαντείȣ παραλαβόντες οἱ Δωδωναῖοι, προσεχρήσαντο ὕϛερον αὐτοὶ, διὰ τȣ́των τȣ̀ς Θεȣ̀ς ἐπικαλȣ́μενοι, καὶ τοῖς ἄλλοις Ἕλλησι παραδεδωκότες. Ἀλλ᾽ ὅθεν δὴ τῶν Θεῶν ἕκαϛοι ὑπῆρχον, καὶ εἴπερ ἐς ἀεὶ διετέλȣν περιόντες οἱ σύμπαντες, καὶ ὑφ᾽ οἵαν ἄρα μορφήν τε καὶ εἶδος διετέλȣν ὑπάρχοντες, ἐν τοῖς

πρώηντε ϗ χθὲς ἀγνοȣμένοις, ὡς εἰπεῖν λόγῳ καὶ αὐτὸς ὑποτίθησιν· ἐπεὶ ȣ̓κ ἐπέκεινα τῶν Ὁμήρȣ χρόνων, τετρακοσίων ἤδη πρὸ αὐτȣ̃ παραδ̀ρευσάντων, Ὅμηρον αὐτὸν ἡγεῖται, καὶ Ἡσίοδον γενέσθαι, τȣ̀ς πρώτȣς Θεῶν γενεαλογίαν εἰσαγαγόντας παρ᾽ Ἕλλησι, καὶ Θεȣ̀ς προσωνομακότας, τιμάς τε αὐτοῖς προσνείμαντας, καὶ τὰς τεχνῶν ἀποδόντας ἐπινοίας καὶ ἐξευρέσεις, ϗ δὴ καὶ τὰς μορφὰς τὰς αὐτῶν εἰκονίσαντας. „Οὗτοι δ᾽ εἰσὶ (φησὶν αὐτόθι Κεφ. ΝΓ΄.) οἱ ποιή„σαντες Θεογονίαν Ἕλλησι, ϗ τοῖσι Θεοῖσι τὰς ἐπωνυμί„ας ἀποδόντες, ϗ τιμάς τε καὶ τέχνας διελόντες, καὶ εἴδεα „αὐτῶν σημήναντες·„ ȣ̓δὴ καί τοιγε μὴ ἐκτὸς ἀμφισβητήσεως ὄντος, διὰ τὰ περὶ Μȣσαίȣ τε ϗ Ὀρφέως, καὶ ἄλλων ἀρχαιοτέρων παραδοθέντα· ἀλλ᾽ ἐκεῖνο πάσης ἐςὶν ἔξω ἀντιλογίας, ὅτι ἡ πάλαι τῶν Ἑλλήνων Θεολογία, τοῖς ἐκείνων ὑπομνήμασι μάλιςα καθιέρωται. Καὶ τοίνυν Ὅμηρος ὁ τὰ πρῶτα φέρων ἐν Ποιηταῖς, αὐτὸς καὶ ἡμῖν ἡγεμονεύσει δι᾽ ὅλȣ τȣ̃ παρόντος Συγγράμματος.

Μακρὸν μὲν ἂν εἴη τȣ̀ς Θεȣ̀ς ἅπαντας, ȣ̓̀ς Ὅμηρος πολλαχȣ̃ τῆς Ποιήσεως διειληφῶς καταλέγει, εἰς ἓν ὧδε συνάψαι, ϗ τοῖς ἰδίοις ἕκαςον ἐπικοσμήμασι περιγράψαι. ἅλις ἕξει κεφαλαιωδῶς, καὶ ἐν γένει τὰ τοιαῦτα ἐκτάξασθαι· Τὴν δέ τοι τάξιν αὐτὸς ἡμῖν ὁ Ποιητὴς ὑποβάλλει, (Ἰλιάδ. Γ. ϛ. 275. κξ.) ἐν οἷς Ἀγαμέμνων ἐν τῷ τὰ ὅρκια συνάγειν χεῖρας ἀναχὼν, καὶ Θεοῖς εὐχόμενος, μετὰ Ζῆνα κύδιςον, μέγιςον, Ἠέλιον τ᾽ ἐπικαλεῖται, καὶ Ποταμȣ̀ς, καὶ Γαῖαν, καὶ τȣ̀ς τοῖς ἀπελθȣ̃σι τȣ̃ βίȣ τὰς ποινὰς ἐπιβάλλοντας· Οὕτως ἀμέλει κατὰ τὰ διαφέροντα τȣ̃ παντὸς μέρη, ἃ ἐτύγχανον ἐκθειάζοντες, οἱ μὲν τοῖς Ἕλλησιν ὑπῆρχον Θεοὶ ȣ̓ράνιοι, οἱ δὲ ὑδάτιοι, οἱ δὲ χθόνιοι, οἱ δὲ τελευταῖον καὶ ὑποχθόνιοι.

Δυωκαίδεκα δ᾽ ἐν τȣ́τοις οἱ προτεύοντες ἦσαν, οὓς Θεȣ̀ς μεγάλȣς ἐκάλȣν, καὶ ἐξ Αἰγύπτȣ μετενεχθέντας ἐθεράπευον, ὡς ἡγεῖτο Ἡρόδοτος (ἐν Εὐτέρπῃ Κεφ. Δ΄.) „Δώδεκά τε Θεῶν ἐπωνυ„μίας ἔλεγον πρώτȣς Αἰγυπτίȣς νομίσαι, καὶ Ἕλληνας

„παρὰ σφέων ἀναλαβεῖν·„ Τέτες ἀρχαῖος τις Ποιητὴς, ἐν τοῖς δε τοῖς ἔπεσι περιείληφε.

„Δώδεκα εἰσὶ Θεοὶ μεγάλοι: Ζεὺς, Ἥρα, Ποσειδῶν,
„ Δημήτηρ, Ἑρμῆς, Ἑςία, Κυλλοπόδων,
„Φοῖβος, Ἐνυάλιός τ' Ἄρης, Παλλὰς τ', Ἀφροδίτη,
„ Ἄρτεμις: εἰσὶ θεοὶ δώδεκα οἱ μεγάλοι.„

Ὁ δὲ Ἔννιος παρὰ Ἀπελῄίῳ, ἐντῷ περὶ τε Σωκράτες Δαιμονίε (ὡς Ἐσσέλιος ἀναφέρει ἐν τοῖς Ἐννίε ἀποσπάσμασι:) Λατινιςὶ ἔτως ἐξέθετο, ὡς καὶ τὲς ἓξ τῶν Θεῶν, ἀπὸ τῶν Ἰσαρίθμων θεαινῶν διαςείλασθαι:

Iuno, Vesta, Minerva, Ceres, Diana, Venus,
Ἥρα, Ἑςία, Ἀθήνη, Δημήτηρ, Ἄρτεμις, Παφίη.
Mars, Mercurius, Jovis, Neptunus, Vulcanus, Apollo,
Ἄρης, Ἑρμῆς, Ζεὺς, Ποσειδῶν, Ἥφαιςος, Ἀπόλλων.

Καὶ γάρ τοι καὶ παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις ὡσαύτως ὁ τῶν Θεῶν χορὸς ἔτος ὁ δωδεκάριθμος ἐθρησκεύετο, καθάπερ ὁ Ἀλικαρνασσεὺς ἱςορεῖ Διονύσιος (ἐν τοῖς περὶ τῆς Ῥωμαϊκ. Ἀρχαιολ. Βιβλ. Ζ'.) Ῥωμαίων πομπὴν δημοτελῆ περιγράφων· Ἔνθα δὴ καὶ τὲς εἰρημένες, Θεῶν ἑτέρων, τῶν μὲν παλαιοτέρων, τῶν δὲ Νεωτέρων, μέσες ἐκτάσσει. Καὶ παλαιτάτες μὲν ὑποτίθησι Κρόνον, καὶ Ῥέαν, καὶ Θέμιν, καὶ Λητῶ, καὶ τὰς Μοίρας, καὶ τὴν Μνημοσύνην, καὶ ἄλλες. Ἐκ τέτων δὲ προελθεῖν (φησὶ) Ζῆνά τε, καὶ Ἥραν, καὶ Ἀθηνᾶν, καὶ Ποσειδῶνα, καὶ τὲς ἐκ τε χορε τε δωδεκαρίθμε ἐκείνε λοιπές· Μεθ' ἓς καὶ τὲς ἐκ τέτων φῦντας, ἐξ ὧνπερ Ζεὺς ἔσχε τὸ Κράτος· Μετὰ τέτες δ' ἕπεσθαι Περσεφόνην, καὶ Εἰλείθειαν, καὶ τὰς Νύμφας, καὶ τὰς Μέσας, καὶ τὰς Ὥρας, καὶ τὰς Χάριτας, καὶ τὸν Πατέρα Διόνυσον, καὶ τὲς ἄλλες τῶν Ἡμιθέων, ὧνπερ αἱ ψυχαὶ, τὰ θνητὰ σώματα ἀποθέμεναι, εἰς Οὐρανὲς ἀνῆλ-

θον, καὶ τιμῶν ἠξιῶσθαι παρίσανται θειοτέρων, οἷος περ Ἡρακλῆς ἐγένετο, καὶ Ἀσκληπιὸς, καὶ οἱ Διόσκουροι, καὶ Ἑλένη, καὶ ὁ Πᾶν, καὶ ἄλλοι ἀριθμὸν ὑπερπαίοντες. Κἀντεῦθεν ἄρα τὸ παρὰ τῷ Λουκιανῷ ψήφισμα κατὰ τῶν Θεῶν, οὓς, (ἐξαιρουμένων τῶν δώδεκα, καὶ τῶν πρὸ τούτων τῷ Κρόνῳ συγχρόνων) ἐξ οὐρανοῦ ἔδοξεν εἶναι ἀπελατέους.

Ἀλλὰ τὸ Θεῶν γένος τόδε τὸ τελευταῖον, Ἥρωας οἱ Παλαιοὶ ἀπεκάλουν, καὶ τῇ τοιᾷδε ἐπωνυμίᾳ, πάντες μονονουχὶ δῆμοι οἱ ἀν' Ἑλλάδα, τοὺς Ἀρχηγοὺς αὐτῶν ἐπικλείζοντες ὕστερον ἐσεβάζοντο, διαφερόντως δέ τοὺς Βασιλεῖς, καὶ Ἀμύντορας, καὶ Προμάχους· καὶ ὅλως τοὺς κατ' ἐξοχὴν ἐν σφίσιν ἕκαστοι διαπρέποντας, ἄνδρας τε δὴ καὶ γυναῖκας, τιμὰς αὐτοῖς τὰς Ἡρωϊκὰς λεγομένας ἀφοσιούμενοι· Τοιοῦτοι οἱ παρ' Ἀθηναίοις **ἐπώνυμοι δέκα Ἥρωες** (κατὰ Πανσαν. **Ἀττικ.** Κεφ. Ε'.) ἐξ ὧν καὶ τὰς ἐπωνυμίας οἱ Δῆμοι κεκλήρωνται· ὧν τε τὰ πρῶτα φέρων ἐγένετο Ἐρεχθεὺς ὁ παρ' Ὁμήρῳ (Βοιωτ. ςχ. 55. ἤτοι Ἰλιάδ. Β'. 547.) κλεϊζόμενοι, οὗ καὶ Κικέρων Ἀθήνησι θεάσασθαι ἱστορεῖ καὶ τὸ τέμενος, καὶ τὸν Ἱεροπόλον· (ἐν Γ. Βιβλ. τῶν περὶ Φύσ. Θεῶν Κεφ. ΙΘ.)

ΚΕΦΑΛ. Β.

Περὶ τοῦ ἑκάστῳ τῶν Θεῶν ἐπανήκοντος ἔργου.

Ἐν τῷ τοιῷδε ὄχλῳ τῶν Θεῶν, ἄλλοις ἄλλα τῶν ἔργων διανεμηθέντα καθῆκε. Ζεὺς μὲν γὰρ, οὐρανὸν ἔλαχε διέπειν, καὶ τὰ χειμώνων· ταύτῃ τοι καὶ βροντὰς, καὶ ὄμβρους, καὶ τ' ἄλλα τῶν μετεώρων ἐκ Διὸς Ὅμηρος παράγει· ᾧπερ ἄρα καὶ παντὸς τοῦ βίου τοῦ ἀνθρωπίνου, καὶ τοῦ Κόσμου σύμπαντος προσεπανάπτει τὸ κράτος· Τῷ δέ τοι Ἀπόλλωνι ἡ σωμάτων ἄκεσις ἐγκεχείριστο, ἣν ἐδήλωσεν Ἕκτορα ἐξυγιάσας· (Ἰλιάδ. Ο. ς. 232, καὶ 290.) Τὴν Ἰατρικὴν δ' ἤσκησε περὶ τὸν Ἄρην

Παιήων ('Ιλ. Ε. ς. 899.) 'Αυτῷ δὲ (ἐν τῷ Ὕμνῳ) καὶ ἡ Μαντικὴ ἀνατίθεται, καὶ ἡ τῆς 'Αοιδῆς χάρις, καὶ ἡ τῆς Τοξευτικῆς δεξιότης, δι' ἣν ἁπανταχοῦ καὶ ἀκούει 'Εκατηβόλος. 'Ερμῆς δὲ Τέχνης παντοίας νενόμισο ἀρχηγέτης, καὶ Θεὸς ἦν ὁ Κερδῷος (ὡς ἐκ τοῦ 'Ιλ. Ξ. ς. 490.) σεσημείωκε Παυσανίας, Κορινθ. Κεφ. Γ.) ὁ καὶ τῷ Φόρβαντι τὴν περιουσίαν, ἣ λέγεται, ἐκπορίσας. 'Ο δ' αὐτὸς καὶ τῆς κλεπτικῆς ἐτέτακτο Ἔφορος, ὁ καὶ 'Αυτόλυκον αὐτὴν ἐκδιδάξας· ('Οδυσ. Τ. ς. 396.) Διὸ κἂν τῷ Ὕμνῳ (ς. 292.) Ἀρχὸς προσηγόρευται Φιλητέων· 'Ο δὲ καὶ τῶν ὁδευόντων καθίστατο 'Ηγεμὼν· ('Ιλ. ω. ς. 335.) καὶ τῶν ψυχῶν τῶν θνησκόντων Πομπὸς εἰς Ἅδου. ('Οδυσ. Ω. ς. 5.) ἦν δὲ καὶ ὁ διὰ νυκτὸς ὕπνους τε καὶ ὀνείρους αὐτὸς ἐπάγων, ὅθεν καὶ Ὀνείρων Ἡγήτορα ὁ Ποιητὴς αὐτὸν ἀπεκάλεσεν· (ἐν τῷ Ὕμν ς. 14.) Τῷ δέ τοι Ἄρεϊ προσῆκεν ὁ Πόλεμος, ὃς διὰ τοῦτο καὶ ἔργον Ἄρηος ἁπανταχοῦ λέγεται· ('Ιλ. Λ. ς. 733.) καὶ ἐν τῇ Βατραχομυομ. ς. 4.) καὶ ἐν τῷ εἰς τὴν 'Αφροδίτην Ὕμν. ς. 10.) 'Ο δὲ Ποσειδῶν ἔλαχε κλῆρον τὴν θάλασσαν. ('Ιλ. Ο. ς. 190.) καὶ μὲν δὴ, καὶ τοῖς 'Ιππικοῖς ἐφίστασθαι τῶν ἀγώνων, (ἐν τῷ Ὕμνῳ) καθὰ καὶ Παυσανίᾳ (ἐν τοῖς 'Αχαϊκ. Κεφ. ΚΑ.) σεσημείωται, 'Ιππικῆς αὐτὸν εὑρετὴν ὀνομάσαντι. Τῷ δὲ 'Ηφαίστῳ τὰς Τεκτονικὰς τῶν τεχνῶν ἀπέδωκεν Ὅμηρος, περιγράψας αὐτοῦ καὶ τὸ ἐργαστήριον ('Ιλ. Σ. ς. 370 κξ.) Τέχνας δὲ παντοίας ᾠκείωτο 'Αθήνη, ἡ Σοφίας Θεὸς καὶ Φρονήσεως. ('Οδυσ. Ν. ς. 289.) καί τοιγε καὶ αὐτῇ, οὐδὲν ἧττον ἢ τῷ Ἄρεϊ καὶ πολέμων ἐμέλησεν. ('Ιλ. Ε. ς. 2.) κοινωνὸν ἔχουσῃ καὶ τὴν 'Ενυώ. ('Ιλ. Ε. ς. 333.) ὃ διαπιστοῦται καὶ Παυσανίας (ἐν τοῖς Μεσσηνια: Κεφ. Λ.). Ἄρτεμις δὲ τὸ τόξον κοινὸν ἔχε σὺν Ἄρεϊ τῷ Κασιγνήτῳ, καὶ τῇ θήρᾳ ἐτύγχανεν ἔκδοτος. (ἐν τῷ Ὕμν. ς. 16) Δημήτηρ δὲ πρὸς τοῖς ἐκ γῆς καρποῖς εἶχεν, οἵ διὰ τοῦτο καὶ Δημήτερος Ἀκτὴ πρὸς τοῦ Ποιητοῦ λέγονται. ('Ιλ. Ν. ς. 322. καὶ 'Ιλ. Φ. ς. 76). Διονύσῳ δ' ὁ οἶνος ἀνέκειτο. (ἐν Ὕμν:

ϛ. 11.) Ἀφροδίτη δὲ ἡ Θεὸς ἔρωτος, τὴν περὶ τὰ Γαμήλια ἐπιμέλειαν ἤσκει· (Ἰλ. Ε. ϛ. 428.) Περσεφόνεια δὲ ταῖς σκιαῖς ἦν ἐφορῶσα, ταῖς τῶν ἐν Ἅδῃ, συνεργὸν κ̀ Πλέτωνα ἔχουσα. (Ὀδυσ. Λ. ϛ 47.) Τῇ δ' Εἰλειθυίᾳ, ἡ τῶν τικτομένων πάροδος, εἰς τὸν βίον ἀνῆκεν· (Ἰλ. Λ. ϛ. 270.) κ̀ Ἰλ. Π. ϛ. 187. κ̀ Ἰλ. Τ. ϛ. 104. κ̀ ϛ. 119. Κἀν τῷ εἰς τὸν Ἀπόλλωνα Ὕμνῳ ϛ. 97. κ̀ 115.) Καὶ Μοίραις μὲν τὰ τῆς ἀπωλείας τε καὶ τοῦ ὀλέθρου ἀπεδίδοτο. (Ὀδυσ. Η. ϛ. 197.) Μούσαις δὲ ἡ Ἀοιδῆς ἕξις προσῆκεν ὥσπεροῦν καὶ Ἀπόλλωνι. (Ἰλ. Α. ϛ. 604.) Τῷ Ἀσκληπιῷ δὲ ἡ Ἰατρικὴ ἀποδέδοτο. (ἐν τῷ πρὸς αὐτὸν Ὕμνῳ.) Τοῖς δὲ Διοσκούροις ὁ Πλοῦς (ἐν τῷ Ὕμν.) ὡς κ̀ τῷ Ποσειδῶνι. Τελευταῖον Θέμιδι μὲν, τὰ τῆς δίκης ἀνῆκε, κ̀ τὸ ἀγορεύειν. (Ἰλ. Ο. ϛ. 89.) Τοῖς δ' ὑπολοίποις, ὅσοιτε κ̀ ὅσαι Θεοὶ περιῆσαν, ποικίλ' ἄττα τῶν εἰς χρῆσιν τῷ βίῳ γινομένων προσανεγράφετο·

Ἀλλὰ γὰρ καὶ πόλεις, καὶ χῶραι ὅλαι, Θεῶν τισὶ παρ' Ἕλλησιν ἀφωσιοῦντο, ἐν αἷς, οἷα δή τινες ἀσφάλιοι δαίμονες προϊστάμενοι, διαφερόντως ἐτιμῶντο θεραπευόμενοι· Καὶ γὰρ Ἀπόλλων μὲν Χρύσην τε, καὶ Κίλλαν ζαθέην εἴρηται ἀμφιβεβηκέναι, καὶ Τενέδου ἶφι ἀνάσσειν. (Ἰλ. Α. ϛ. 37. 38.) Κύπρου δὲ Κύπρις ἐϋκτιμένης ὑπῆρχε μεδέουσα. (ἐν τῷ Ὕμν.) Ἥρα δὲ πρὸ τῶν ἄλλων ἔφασκε: τρεῖς μὲν πολὺ φιλτάτας ἔχειν πόλεις: Ἄργος τε, Σπάρτην τε, καὶ εὐρυάγυιαν Μυκήνην. (Ἰλ. Δ. ϛ. 51. 52.) Καὶ Ἀργεῖοι μὲν πολιοῦχον σφίσιν, κατὰ Παλαίφατον (ἐν τῷ ΝΑ.) οἷα δὴ φύλακα, τοῦ αὐτῶν ἐνόμιζον Ἄστεος, ᾗ δήπου κλήσει καὶ Ἀθηναῖοι τὴν Ἀθηνᾶν ᾠκειοῦντο, οὐχ ὅπως τὸ Ἄστυ, ἀλλὰ κ̀ τὸν Ἀττικὸν Ἀγρὸν ἅπαντα καθιεροῦντες αὐτῇ, ὡς μαρτυρεῖ Παυσανίας· (Ἀττικ. Κ. Κϛ'.) Ἔνθεντοι καὶ Λουκιανὸς ἐν τῷ περὶ Θυσιῶν „Μετὰ δὲ, νειμά-„μενοι (φησὶ) κατὰ ἔθνη σέβουσι, καὶ πολίτας αὐτὰν „ἀποφαίνουσιν: ὁ μὲν Δελφὸς τὸν Ἀπόλλω, κ̀ ὁ Δήλιος ὁ „δ' Ἀθηναῖος τὴν Ἀθηνᾶν: μαρτυρεῖται γοῦν καὶ τὴν οἰκει-„ότητα τῷ ὀνόματι· Καὶ τὴν Ἥραν ὁ Ἀργός, κ̀ ὁ Μυγδόνιος

„τὴν Ῥέαν, καὶ τὴν Ἀφροδίτην ὁ Πάριος.„ Οἷς δὴ παραπλήσια, καὶ Μινέτιος ὁ Φῆλιξ (ἐν τῷ ϛ. κατὰ την Ἰ: Γρωνοβίε ἔκδοσιν, Σελ. 51.) ἀποφαίνεται λέγων, ἀνὰ πάσας Δυναςείας τε, ϗ Χώρας, ϗ Ἄςεα, τὰς καθ᾽ ἕκαςον Ἔθνος Ἱερὰς τῶν τελετῶν συγκροτεῖσθαι, καὶ Θεὲς τὲς τῶν Δήμων προϊςαμένες θεραπεύεσθαι.

Μᾶλλον δὲ, καὶ τῶν πόλεων ἁπασῶν ἐν γένει Πρόνοιαν ποιεῖσθαι προσήκειν τῇ Ἀθήνῃ ᾤοντο. ἐξ ἒ καὶ Ἐρυσίπτολις Ὁμήρῳ πολλαχε προσείρηται, καὶ Ἰλ. Ζ. ϛ. 305.) Καὶ τοῖς Τρωσὶ δὲ αὐτοῖς ἤδη πολιορκεμένοις, ὑπὸ τῷ τοιῷ δὲ ὀνόματι ἐπικέκληται: ἔνθα Εὐςάθιος, Φύλακα τῆς πόλεως διηρμήνευσε. Τέτοις πρόσθες καὶ τὰ ἐν τῷ εἰς τὴν Ἀθηνᾶν Ὕμνῳ. Τὸ δ᾽ αὐτὸ ἔργον ἀποδέδοται καὶ Ζηνὶ, ὃς ἐντεῦθεν καὶ Πολιεὺς ἐπιλέλεκται παρὰ Ἀριςοτέλ. ἐν τῷ περὶ τε Κόσμε. Καὶ ὁ Βωμὸς δὲ ὁ Διὸς Πολιέως πεφήμιςαι παρὰ τῷ Παυσανίᾳ. (ἐν τοῖς Ἀττικ. Κεφ. ΚΗ.) Ἀλλὰ καὶ ἐν ἅπασι Δόμοις ἰδίᾳ δὲ τοῖς τῶν Μεγιςάνων, Βωμὸς ἀνέκειτο Διὸς Ἑρκείε· οἷον εἰπεῖν Φυλακτῆρος τε καὶ ἀμυντῆρος. (Ὀδυσ. Χ. ϛ. 535.) Τἔτο δὲ τῆς χρείας ἐπλήρεν παρὰ Ῥωμαίοις Dii penates: οἱ Θεοὶ οἱ Πατρῷοι, ὡς ὁ Ἀλικαρνασσεὺς φησὶ Διονύσιος. (ἐν τοῖς περὶ Ῥωμαϊκ. Ἀρχαιολογ. Βιβλ. Α΄.)

Καὶ τῶν ἀνθρώπων δ᾽ ἕκαςος Θεὸν ἔχειν πεπίςευται Παραςάτην, ὡς καὶ Ὅμηρος ὑπέθετο Ὀδυσσεῖ τε, καὶ Διομήδει, καὶ Ἀχιλλεῖ, καὶ Ἀγαμέμνονι, καὶ τοῖς λοιποῖς τῶν Ἡρώων, Θεές τινὰς συνοπαδὲς συχνὰ προσανάψας. Οἱ δ᾽ ὕςερον Δαίμονας προσεῖπον, οὓς ἐπίςευον αὐτίκα τοῖς τικτομένοις εἰς φῶς προκύπτεσιν οἰκειεσθαι, καὶ τέτοις κατευθύνειν τὰ τε βίε, ὡς Ἀμμιανὸς φησὶν ὁ Μαρκελλῖνος (ἐν Βιβλ. ΙΒ΄) Μένανδρον ἐπάγων μαρτυρεντα, καὶ τὸ τοιόνδε Δαιμόνιον Μυςαγωγὸν τε βίε ἀποκαλεντα. Διὸ κἀν τοῖς Κέβητος Πίναξιν,

εὐθὺς ἐπὶ τῆς θύρας παρεςὼς εἰκονίζεται Δαίμων· Τούτους δ' οἱ Ῥωμαῖοι Genios ὠνόμασαν, ὡς τῇ ἑκάςου γενέσει παραχρῆμα οἷον ἐπιτηρητὰς καὶ κηδεμόνας ἐπικαθισαμένους, ὥς φησὶ Σέρβιος ἐν τῷ ϛῳ. τῆς Αἰνηΐδος: προςιθεὶς ὅτι καὶ δύο ἐξ αὐτῶν ἕκαςος ἀνθρώπων γεννηθεὶς κληροῦται: τὸν μὲν, πρὸς τὰ καλὰ διεξάγοντα, τὸν δ' ἐπὶ τὰ κακὰ διαςρέφοντα. ἧς περ δὴ δοξασίας Ἐμπεδοκλῆν ἀρχηγὸν γενέσθαι φησὶν (ἐν τῷ περὶ τῆς Εὐθυμίας) ὁ Πλούταρχος.

Πεπίςευται δὲ καὶ ἕκαςον τῶν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ μερῶν τοὺς Θεοὺς ἐπιχορηγηκέναι ἑκάςῳ, ὧν περ καὶ ὡς ἰδίων περιποιεῖσθαι τε καὶ προΐςασθαι (ὡς διέξεισι Τιβεριανὸς ἐν τῷ Προμυθεῖ) καὶ εἰς τοῦτο δὲ καὶ Ὅμηρον οἴονται ἀφορᾷν ἐπὶ τῆς Ἀγαμέμνονος γεννήσεως φάσκοντα: (Ἰλ. Β. ϛ. 478.)

„Ὄμματα (αὐτὸν) καὶ κεφαλὴν ἴκελον Διῒ τερπικεραύνῳ„
„Ἀρεῒ δὲ ζώνην, ςέρνον δὲ Ποσειδάωνι.„

τῆς μὲν κεφαλῆς Ζηνὶ ἀνατιθεμένης, Ποσειδῶνι δὲ τοῦ ςήθους, τοῦ δὲ ζωςῆρος τῷ Ἀρεΐ· Ὡσαύτως δὲ καὶ ὑπὸ Σερβίου τὸ μὲν μέτωπον τῷ Δαίμονι (Genio) καθιέρωτο, οἱ δὲ δάκτυλοι τῇ Ἀθήνῃ. καὶ κατὰ Σέξςον δὲ Πομπήϊον, αἱ ὀφρύες ἀνάκεινται τῇ Ἥρᾳ· Ὁ δὲ Δημόκριτος, Ἑρμεῖ τοὺς πόδας προσοικειοῖ, ἅτε Θεῷ ἐνοδίῳ· καὶ Ἀρτεμίδωρος τὰ νῶτα τῷ Πλούτωνι. (ἐν Α. Βιβλ. τῶν Ὀνειροκριτικῶν.)

Ἐπὶ πᾶσιν Ἀπόλλωνί τε καὶ Ἀρτέμιδι, δύναμίν τινα ἐπὶ ζωῆς τῆς ἀνθρώπων ἐνεῖναι ᾤοντο, καὶ τοῖς ἐκείνων βέλεσι καταπίπτειν τοὺς ἄφνω θνήσκοντας, τοὺς μὲν ἄῤῥενας ὑπὸ Ἀπόλλωνος ἀναιρουμένους (Ὡς ἐν Ἰλ. Ω. ϛ. 605. γέγραπται.) ὅπερ εἰς δεῖξιν ἐπάγεται Φρόντις ὁ Μενελάου Κυβερνήτης, (Ὀδυσ. Γ. ϛ. 280.) καὶ Ῥηξήνωρ, ὃν ἐν Μεγάρῳ παραπλησίως, βαλ' ἀργυρότοξος Ἀπόλλων (Ὀδυσ.

Η. ς. 64.) τὰς δὲ θηλείας ὑπὸ Ἀρτέμιδος ἦν, ὡς φησὶν Ὅμηρος, (Ὀδυσ. Φ. 83.)

„Λέοντα γυναιξὶν:
„Ζεὺς θῆκεν, κ̀ ἔδωκε κατακτάμεν ἥν κ' ἐθέλησιν.„

ἧς τε τῇ τοξείᾳ, τὴν ἑαυτῆς μητέρα ἡ Ἀνδρομάχη φησὶν ἀνῃρῆσθαι. (Ἰλ. Ζ. ς. 428.) Καὶ τὴν γυναῖκα δ' Εὔμαιος, μεθ' ἧς ὑπὸ Φοινίκων ἀπήγετο: Ἣν δὴ βάλ' Ἄρτεμις ἰοχέαιρα (Ὀδυσ. Ο. ς. 477.) Ὡσαύτως δὲ καὶ παρὰ Πινδάρῳ (Πυθ Γ. „ς. 16.) „Κορωνὶς ἡ Φλεγύε θυγάτηρ, ἡ τοῖς τε ξένε ἐυναθεῖσα „λέκτρασι, δαμεῖσα χρυσέοις τόξοισιν ὑπ' Ἀρτέμιδος.„ Μέμνηται δὲ τῆς δεισιδαιμονίας ταύτης καὶ Στράβων, τὲς πάλαι φάσκων ὑπειληφέναι, ἕτως ἅπαντας οἴχεσθαι, τὲς λόγῳ, ἢ ἔργῳ προσκρέοντας Ἀπόλλωνι, ἢ Ἀρτέμιδι.

ΚΕΦΑΛ. Γ.

Περὶ τόπων Ἱερῶν.

Τοιῷδε τρόπῳ τοῖς θεοῖς καθεςῶσι, καὶ κατὰ ἔργα τὰ ἐπανήκοντα σφίσιν ἕτω διαςελλομένοις, ἀπόμοιραί τινες ἀγρῶν ἐπὶ γῆς καθιέρωντο ὑπὸ Ἑλλήνων, ἅττα τεμένη ὡς ἀποτετμημένας εἰπεῖν χώρας, Ὅμηρος ὀνομάζει (Ὀδυσ. Λ. ς. 184.) κ̀ ἐν τῷ Ἀφροδ: Ὕμν ς 268.) Τοιἕτον ἦν τὸ Δήμητρος Τέμενος (Ἰλ: Β. ς. 696.) καὶ τὸ Διὸς ἐν Ἴδῃ „Τέμενος βωμός τε Θυήεις.„ (Ἰλ: Θ. ς. 48.) καὶ τὸ παρὰ τὰς πηγὰς τε Σπερχειε (Ἰλ: Ψ. ς. 148.) καὶ δὴ καὶ τὸ Ἀφροδίτης ἐν Πάφῳ. (Ἰλ: Θ. ς. 363.) Παραπλήσια δὲ τέτοις

πλεῖςα χωρία, καὶ Παυσανίας ἱςορεῖ ἐν τῇ περιγραφῇ τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλὰ ἢ Κικέρων (ἐν Γ. περὶ Φύσ: Θεῶν.) διέξεισι, τὰ τοιαῦτα χωρία παρὰ Θηβαίοις (Lege censoria) δασμοφορῶν ἐξηρῆσθαι. Ἐπισημειοῖ δὲ καὶ Πλάτων (ἐν τῷ ς τῶν Νόμ:) τὰς ἐκ τῶν τοιούτων χωρίων ἀποφερομένους καρποὺς ὑπὸ τῶν Ταμιῶν συλλέγεσθαι, καὶ εἰς χρήσεις ἱερὰς ἀποκειμένους τηρεῖσθαι. Ἀλλὰ γὰρ ὁ μέσον Μεγάρων τε καὶ Ἀττικῆς ἀγρὸς "Ος ταῖς ἐλευσινίαις θεαίναις ὡσίωτο, ἐδίλως ἐγεωργεῖτο, ὡς ἰδεῖν ἐςὶ παρὰ Θουκυδίδῃ ἐν τῷ Α. τῆς ἱςορίας, ὅπερ οὖν καὶ ἀλλαχοῦ συνεχῶς ἐγίνετο. Καὶ δένδρα δὲ προσέτι διεφυτεύετο, καὶ δρυμὰ δ' ἐτέμνετο εἰς τιμὴν Θεῶν. Ἄλση μὲν Ὅμηρος ἐκάλει, Λατῖνοι δὲ Λάκους, ὡς ἐν τῷ Ῥωμύλου Βίῳ ἑρμηνεύει Πλούταρχος. Τοιοῦτον ἦν τοῖς Φαίαξιν: (Ὀδυσ: Ζ. ς. 291.)

„Ἄλσος Ἀθήνης ἄγχι κελεύθου Αἰγείρων.„ (καὶ ς. 321. αὐτ:) Ὁμοίως δὲ καὶ τὸ πρὸ τοῦ Ἰθάκων ἄςεος, (Ὀδυσ: Ρ: ς 209.) „Ἄλσος πάντοσε κυκλοτερές. οὗ καὶ τὸ αἱρεθὲν παρασεσημείωται σχῆμα, ὁ κύκλος τὸ τελεώτατον τῶν σχημάτων καὶ κάλλιςον. ὃ δὴ καὶ φραγμῷ περιορίζεσθαι εἴθιςο, ὃν Πολυδεύκης ὀνομάζει Περίβολον.

Περιεφράγνυτο δὲ, ὡς ἂν μὴ τῇ ἀναμὶξ προσόδῳ τῶν εἰσιόντων βεβηλῶτο: ὅπερ οὖν ἐν τῷ Ἀρτέμιδος Σωτείρας ἄλσει διαφερόντως παρετηρεῖτο, ᾗ Παυσανίᾳ (ἐν τοῖς Ἀχαϊκ: Κεφ: ΚΖ.) σεσημείωται. Το γὰρ χωρίον τειχίσματι περιληφθὲν τοῖς Ἱεροπόλοις ἀνεῖτο μόνοις. οὗ δὴ πίςιν ποιεῖται ὁ Μάρων ἐκεῖνος, ὃς (Ὀδυσ. Ι. ς. 200.)

„Ὦκει ἐν Ἄλσει δενδρήεντι.„ Ἦν δὲ ἄρα τὸ τῆς τοιαύτης δεισιδαιμονίας ἔθος παλαίτατον, ὃ καὶ τοῖς Ἑβραίοις, συνεχῶς τὰ ἔθνη ἐν αὐτῷ ἐπεζηλωκόσιν, ὁ Θεὸς ἐπετίμησε. Τοδ' ἔθος καὶ Γερμανοῖς πάλαι ἐπεχωρίαζε, περὶ ὧν Τάκιτος γράφει, οὐκ ἐν τοίχοις τε καὶ ςεγάσμασιν, ἀλλ' ἐν ἄλσεσι καὶ δρυμοῖς ἀναπεπταμένοις ἡγεῖσθαι, τὴν

εἰς Θεὸν χρῆναι τὸν ἀπεριόριςον λατρείαν προσφέρεσθαι. Καὶ ἐδὲ τῇ εἰς Χριςὸν δὲ πίςει τὸ τοιόνδε ἔθος ῥαδίως καθυπεχώρησεν, ὡς ἐκ τῶν Συνόδων δηλἕται, τῆς τε Α᾽νετηνσίας, καὶ τῆς Βραχαρηνσίας, ὧς Βερχάρδος διέξεισιν ἐν Βιβλ. 1. Decretorum (τῶν Ψηφισμάτων, ἢ Α᾽ποφάνσεων·) ἓ δήπερ ἔθες ἔτι καὶ καθ᾽ ἡμᾶς, ἐθ᾽ ἄττα λείψανα, παρά τε Πιλαππίοις καὶ Λιβωνίοις διασώζεται.

Α᾽λλὰ δὴ καὶ τῶν τινα δένδρων παρ᾽ Ἕλλησι διαφερέσης ἐτύγχανον τιμῆς τε καὶ θεραπείας· οἷον ἡ Δρῦς ἡ Δωδωναία, ἧς Ο῾μηρος μέμνηται. (Ἰλ. ξ. ς. 234.) καὶ ὁ παρὰ τῷ Βωμῷ τἓ ἐν Δήλῳ Α᾽πόλλωνος Φοίνιξ. (ἐν τῷ Ὕμν. ς. 117.) Ὅντινα καὶ ἐπ᾽ αὐτἓ Παυσανίας (Α᾽ρκαδικ. Κεφ, ΚΓ.) σεσεβάσθαι καθιςορεῖ: Προςιθεὶς ὅτι καὶ ἡ Ε᾽λαία, ἡ ἐν τῇ Α᾽θηνῶν Α᾽κροπόλει, καὶ τὸ Α᾽μπέλιον τὸ παρὰ Σαμίοις ἐν τῷ Ναῷ τῆς Ἥρας, ὡσαύτως. Τοιάδε ἦν, καὶ ἡ παρὰ Ο᾽υϊργίλ: (Α᾽ινειάδ. Β. ς. 715.)

. . . antiqua cupreſſus
Religione Patrum multos ſervata per annos.
„Πουλυετὴς Κυπάρισσος, ἄγαν τὴν ἔκπαλαι ἅζον.„

Τἕτοις καὶ τὰ Ἱερὰ προσεγένετο δομήματα, ἐν οἷς τἓς Θεἓς, ἐντὸς τοίχων θεραπεύοντες, ἰδιαίτερον διετέλἓν, ἃ καὶ Ναἓς ἐκάλεσαν, παρὰ τὸ ἐν τἕτοις ναίειν τἓς θεἓς, οἷον ἐνδιαιτωμένἓς πιςεύεσθαι. Ταύτῃ τοι καὶ ὑπὸ Ο῾μήρἓ. „Θεῶν μακάρων Ἱεροὶ δόμοι προσείρηνται.„ (Ἰλ. Ζ. ς, 89.„ καὶ ἐν τῷ εἰς τὸν Ε῾ρμῆν Ὕμν. ς. 251. καὶ ἐν τῷ εἰς τὴν Ε῾ςίαν ς. 2.) καὶ ὑπὸ Θεοκρίτἓ „Θεῶν „ἐρικυδέες οἶκοι„ ᾧ δὴ ὀνόματι καὶ Ἡρόδοτος ἁπανταχἓ κέχρηται ἐν τῷ τἓς Ναἓς περισημαίνειν. Τὸ δέ τοι χρῆμα καὶ Λἑκιανὸς ἐκφράζει ἀςείως ἧπερ εἴωθε: „Ναἓς, λέγων (ἔνθα περὶ τῶν θυ-

σιῶν αὐτῷ λόγος) ἐγείραντες, ἵν' αὐτοὶ μὴ ἄθικοι, μηδ' ἀνέςιοι δῆθεν ὦσι. Διὰ δὴ τῦτο μάλιςα καὶ Ξέρξης τὰ ἐν Ἑλλάδι Ἱερὰ ἐνεπίμπρα, διὰ τὸ, τῶν τοίχων ἐντὸς δηλονότι, ἐν ἐκείνοις τὺς Θεὺς ἐγκαθεῖρχθαι, οἷς προσῆκον ἦν ἀνεῖσθαι τε καὶ ἀναπεπτάσθαι τὰ πάντα, καὶ ὧν ὁ σύμπας κόσμος Ναός τε καὶ οἶκος καθέςηκεν, ὡς Κικέρων (ἐν τῷ Β'. τόν νόμων.) ἐκτίθεται, ὅσγε μὴν, ἥκιςα τὴν Περσῶν δόξαν ἐγκρίνει· Ἀλλὰ δοκιμωτέραν τὴν Ἑλλήνων τε καὶ Ῥωμαίων ἡγεῖται, τῶν εἰς ἐπαύξησιν (ὡς φησὶν) εὐσεβείας καὶ ὁσιότητος τὺς Θεὺς ἑλομένων, μετὰ σφίσιν ἐνσκηνῦντας ἔχειν ἐν ταῖς αὐτῶν πόλεσιν.

Τοιγαρῦν τὺς Ναὺς ἐντὸς ἐτύγχανον δομῦντες τῶν ἄςεων, καὶ μὲν δὴ, κἂν χώρῳ τῷ ἐπιφανεςέρῳ· μάλιςα δὲ κατὰ τὴν ἀγοράν. Οὕτω παρὰ Φαίαξιν ἵδρυτο ὁ Νεὼς ὁ τῦ Ποσιδῶνος.

„Ἔνθα δέτε σφ' ἀγορὴ, καλὸν Ποσιδήϊον ἀμφίς.„

(Ὀδυσ. Ζ. ς. 266.) Καὶ ἑκαςαχῦ δὲ, ἐπὶ τῶν καθ' Ἑλλάδα πόλεων, ἐν τοιᾷδε χώρᾳ τὰ Θεῶν ἱερὰ ἱδρῦσθαι μανθάνομεν καὶ παρὰ Πανσανίυ, ὃς καὶ περὶ τῶν Ταναγραίων διέξεισιν: (ἐν τοῖς Βιωτικ: Κεφ. ΚΒ'.) τῶν λοιπῶν αὐτὺς Ἑλλήνων, τῷ γε τύπῳ τῦ θρησκεύματος τύτῳ διενεχθῆναι, ὅτι ἀνὰ μέρος, πόῤῥω τῶν βεβήλων οἰκοδομημάτων, τὺς Θεῶν Νεὼς ἐγείρειν ἤρῦντο, ἐν ἄλωνι καθαρευέσῃ τῶν ἀνθρωπικῶν πραγματευμάτων ἀπέχοντας. „Χωρὶς μὲν τὰς οἰκίας σφίσι, χωρὶς δὲ τὰ ἱερὰ ὑπὲρ αὐτῆς, ἐν καθαρῷ τε ἐςὶ, καὶ ἐκτὸς ἀνθρώπων.„

Ἀλλ' ὐκ ὀλίγοι μέντοι Ναοὶ καὶ ἐξωτέρω δεδόμηντο, ἐν ἀγροῖς ἰδίᾳ, καὶ ἱεροῖς ἄλσεσιν, ὡς διὰ πολλῶν ὑπὸ τῦ αὐτῦ Συγγραφέως παραδηλῦται, ἐξ ὗ καὶ τὸ Τέμενος, πάρεςι τὰ πολλὰ, ἀντὶ τῦ Εἰδωλείυ ἐκδέχεσθαι. Ὅθεν Πολυδεύκης„ Τεμένη τε καὶ Σηκὺς

εἶναι (Φησὶ) χωρία, ἔνθα καθιδρύονται οἱ Θεοὶ.„ καὶ ῥᾷστα τοῖς ἑρμηνευταῖς αὐτοῖς συντιθέμεθα, οὕτως ἐξιλληφίσι τό τε ἐν Ἴδῃ τοῦ Διὸς Τέμενος, καὶ τὸ ἐν Πάφῳ τῆς Ἀφροδίτης ὁμοίως ὑφ' Ὁμήρου νοεῖσθαι, ὁπότε Ναὸν ἱδρύσθαι ἑκατέρωσε καλῶς ἐπιστάμεθα.

Ὅλως δὲ ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν μάλιστα δεδομῆσθαι τὰ Ἱερὰ ἐκ τῶν Ὁμήρου κατάδηλον. Προσήκειν γὰρ τόδε Θεοῖς ἐνομίζετο, Ζηνὶ δ' ἐξόχως τῷ Θεῶν ὑπάτῳ, καθάπερ ἐν τοῖς **περὶ Θυσιῶν** μαρτυρεῖ Μελάνθης, τῷ ἐκείνου ὀνόματι διεξειὼν τοὺς πάλαι τὰ Ὄρη ἐπονομάσαι, καὶ ἐπ' αὐτὰ ἀναβαίνειν θύσοντας, Πᾶν δὲ Ὄρος, του Διος Ὄρος ὀνομάζεται· ἐπεὶ ἔθος ἦν τοῖς παλαιοῖς, ὑψίστῳ ὄντι τῷ Θεῷ, ἐν ὕψει θυσίας ποιεῖσθαι.„ οὗ δεῖγμα σαφὲς ἡ παρ' Ὁμήρῳ Ἴδη, ἐφ' ἧς Ἕκτορα, Ζεὺς ἔφη, πολλοὺς αὐτῷ ἀνενεγκεῖν βόας· (Ἰλ. Χ. στ. 170.)

„Ὅς μοι πολλὰ βοῶν ἐπὶ μηρί' ἔκηεν
Ἴδης ἐν κορυφῇσι πολυπτύχου· ἄλλοτε δ' αὖτε
Ἐν πόλει ἀκροτάτῃ. . . . .

Οὗ δὴ χάριν καὶ ἐς ὕψος ὁ τῶν Νεῶν ἤρετο κόρυμβος ὅνπερ **Ἀετὸν** καλοῦσιν Ἑλλήνων Παῖδες, οὗ συνεχῶς μέμνηται Παυσανίας. Κἀντεῦθεν καὶ Ἀριστοφάνης (ἐν Ὄρνισι στ. 1109.) τὴν κατ' αὐτῶν οἰνῶν πολιτείαν, ἅπαντα, φησὶ τὰ ἐν αὐτῇ δομήματα, Ναῶν δίκην κεκορυφῶσθαι.

„ Εἶτα πρὸς τούτοισιν ὥσπερ ἐν Ἱεροῖς οἰκήσετε,
„ Τὰς γὰρ ὑμῶν οἰκίας ἐρέψομεν πρὸς αἰετὸν.„

Ἔνια γε μὴν τῶν Ἱερῶν ἄστεγα ἦν, ἃ **Ὕπαιθρα** εἶπον: οἷον τὸ Ἀθήνησιν ὑπὸ Οὐϊτρουβίου ἀναφερόμενον· Ὅλως δὲ, οὕτω ταῦτα διέκει-

το, ὡς ἀνίσχοντα τὸν Ἥλιον αὐτίκα εἰσδέχεσθαι, ἢ διέξεισι Πλέταρχος (εἰς τὸν Νεμᾶ βίον τε Πομπιλίε) κ̀ ὥσε τῶν θυρῶν ἀναπεπταμένων πανταχόθεν καταφωτίζεσθαι, ἢ Προμαχίδης μαρτυρεῖ ὁ Ἡρακλεώτης, καὶ Διονύσιος ὁ Θρᾶξ. (ἐν βιβλ. Γ'. τῶν Διαιρέσ.) „Οἱ γὰρ Ναοὶ τῶν παλαιῶν, καὶ τὸν Ἥλιον ὑπερκύψαντα εὐθὺς ὑποδέχεσθαι εἰώθεσαν, καὶ τε φωτὸς εὐθὺς ἐμπίμπλασθαι τῶν θυρῶν ἀναπεπταμένων, ὅπε καὶ τὰ Ἱερὰ ἔρεξαν.„

Τάδ' ἄλλα οἱ Ναοί ἔτοι, ἤτοι τῶν Θεῶν ἑκάστοις ἀνὰ μέρος ἀφωσιῦντο, ἤ γεν ἅμα πλείοσιν, ἢ καὶ πᾶσιν· ἔτω καὶ γὰρ ὁ Παυσανίας (ἐν τοῖς **Λακωνικ.** Κεφ: Κ Β'.) διέξεισιν, „Ὅτι παρὰ Μαρίῳ ὑπῆρξεν **Ἱερὸν ἀρχαῖον Θεῶν ἁπάντων.** (Καὶ ἐν τοῖς **Κορινθιακ.„** Κεφ: Κ Ε'.) Παρὰ Τορνεάταις, Ναὸν Θεοῖς πᾶσιν ἐς κοινὸν ἀνειμένον. Καὶ τοιετον Ναὸν κ̀ Ἀδριανὸς Ἀθήνησιν ἔδειμεν ὁ Αὐτοκράτωρ· οἷονπερ ἦν καὶ τὸ ἐν Ῥώμῃ **Πάνθεον,** τὸ καὶ καθ' ἡμᾶς ὑφεσός. **(Ἀττικ:** Κεφ. Ε'. καὶ Κεφ: ΙΗ'.) Ἀλλὰ γὰρ Ὅμηρος τῶν ἑκάστῳ Θεῷ ἰδίᾳ ἀνακειμένων Ἱερῶν μνείαν πεποίηται, Ἀθηνᾶς μὲν Ἀθήνησιν: (Ἰλ. Β'. ς. 519.) καὶ ἐν Περγάμῳ (Ἰλ. Ζ. ς. 267.) καὶ Ποσιδῶνος παρὰ Φαίαξιν. (Ὀδυσ. Ζ. ς. 266) καὶ Ἀπόλλωνος Πυθοῖ (Ἰλ Ι' ς. 405. καὶ Ὀδυσ. Θ'. ς. 80.) καὶ ἄλλων· ἐπιγράφεσθαι δ' ἦν ἔθος τοῖς Ἱεροῖς καὶ τὰ τῶν Θεῶν ὀνόματα, κατὰ γενικὴν πτῶσιν, ὡς ἐκ τῶν ἀρχαίων ὑπομνημάτων φαίνεται, καὶ διαρρήδην ὑπὸ Κικέρωνος. (ἐν τοῖς περὶ Φύσ: Θεῶν Βιβλ. Γ.) διαπισεται. ὃς καὶ τὰς ἀργυρέας τραπέζας ἐκ πάντων ἐκέλευε τῶν Εἰδωλείων ἀρθῆναι, ἐν αἷς κατὰ τὸ τῆς πάλαι Ἑλλάδος ἔθος ἐπεγέγραπτο: ΑΓΑΘΩΝ ΘΕΩΝ· χρῆσθαι φάσκων αἱρεῖσθαι τῇ αὐτῶν Ἀγαθότητι.

ΚΕΦΑΛ. Δ΄.

Περὶ τῶν Εἰδώλων ἢ Ξοάνων.

Μικρὸν ἦν δεισιδαιμονοῦσιν ἀνθρώποις, Θεοὺς κεκτῆσθαι τόποις τισὶν ἐμπεριοριζομένους, εἰμὴ καὶ ὀφθαλμοῖς αὐτοὺς προκειμένους θεῶντο, διὸ καὶ τούτων τὰ εἰκάσματα σφίσιν ἀναπλασάμενοι, ἐν ἱεροῖς χωρίοις καθίδρυσαν σεβαστέα. Ἀλλ᾽ ἐν ἀρχῇ τοῦ θρησκεύματος τοῦ ἀπὸ Αἰγυπτίων ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας καταβάντος, κενὰ τούτοις τὰ Ἱερὰ ἦν, ὡς Λουκιανὸς ἐν τῷ περὶ τῆς Συρίας Θεαίνης μαρτυρεῖ. Ὅτι τὸ πάλαι καὶ παρ᾽ Αἰγυπτίοις ἀξόανοι νηοὶ ἦσαν.„ Ὡσαύτως δὲ καὶ παρὰ Ῥωμαίοις τὸ αὐτὸ ἔθος ἐπικρατῆσαι φησὶ καὶ Οὐάῤῥων, ὁ (κατ᾽ Αὐγουστῖνον ἐν Δ΄. Βιβλ. τῶν περὶ τῆς Θεοῦ Πολ. Κεφ. Λϛ.) Ῥωμαίους ἱστορῶν ἐπέκεινα τῶν πρὸς τοῖς ἑκατὸν ἑβδομήκοντα ἐνιαυτῶν, ἄτερ Εἰκόνων τοὺς θεοὺς τεθεραπευκέναι: ὑπὸ Νουμᾶ γὰρ τοῦ Πομπιλίου τουτὶ θεσμοθετηθῆναι, καθάπερ ἐν τῷ τούτου βίῳ μαρτυρεῖ καὶ Πλούταρχος. Ἐπιβεβαιοῖ δὲ καὶ Τερτυλλιανὸς (ἐν τῷ περὶ Εἰδωλολάτρ.) Εἴδωλον, φάσκων, οὐδὲν τὸ πρόσθεν ὑπῆρχε: Πρὶν δ᾽ ἢ περὶ τὴν τοιήνδε τερατείαν ἐκζέσειαν οἱ τεχνουργοῦντες, μόνα ὑπῆρχε τὰ Ἱερὰ, καὶ κεναὶ αἱ δομήσεις· καθάπερ οὖν καὶ ἐφ᾽ ἡμῶν ἐνιαχοῦ ἔθ᾽ ἄττα τῆς ἀρχαιότητος διασώζεται ἴχνη. Ἀλλὰ γὰρ παλαιτάτη ἡ τῆς δεισιδαιμονίας χρῆσις, ἀπὸ τῶν Μωσαϊκῶν ἤδη κατιοῦσα χρόνων, καθὰ καὶ Εὐσέβιος φησὶ (Βιβλ. Β΄. τῶν χρονικ.) Κέκροπα τὸν Ἀθηναίων Ἄνακτα, ἰσόχρονον τῷ Μωσεῖ ἐκτάσσων, ὡς πρῶτον παρ᾽ Ἕλλησι δημιουργήσαντα εἴκελον.

Ἕλληνες μὲν γὰρ κατ᾽ ἀρχὰς, λίθους ἀλαξεύτους τὸ πλεῖστον ἐγέραιρον ὡς ἀγάλματα, ἢ μάρτυς ἐστὶ Παυσανίας: (Ἀρκάδ. Κεφ. ΚΒ.) „Τὰ παλαιότερα, καὶ τοῖς πᾶσιν Ἕλλησι, τιμὰς Θεῶν, ἀντὶ Ἀγαλμάτων, εἶχον ἀργοὶ λίθοι. Οὗ δεῖγμα παρὰ

Φαρίοις, τοῖς λίθους τετραγώνους τριάκοντα, ὑπὸ Θεῶν ὀνόμασιν ἰσαρίθμων, διασεβομένοις· ὥ δήπου λόγῳ Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς (ἐν τῷ Α΄ τῶν Στρωμ.) „Πρὶν γοῦν ἀκριβωθῆναι (φησὶ) τὰς τῶν Ἀγαλμάτων χέσεις κίονας ἱςάντες οἱ παλαιοὶ, ἔσεβον τούτους ὡς ἀφιδρύματα τοῦ Θεοῦ.„ Καὶ Εὐσέβιος δὲ (ἐν Βιβλ. Α. τῶν περὶ τῆς Εὐαγγ. προπαρασκ.) παρατηρεῖ κίονας ἐν ἀρχῇ, ἀντὶ Ἀγαλμάτων καθιδρῦσθαι καὶ σεσεβάσθαι.

Εἰσήχθη δ' ἑξῆς τὰ μορφώματα, καὶ μάλιςα δὴ τὰ ἀνθρωπικά. Τοιαύτης γὰρ τοὺς Θεοὺς τυχεῖν τῆς μορφώσεως ἐνόμιζον Ἕλληνες, ὡς Ἡρόδοτος (ἐν Εὐτέρπῃ) διδάσκει, ἐν οἷς τοὺς Πέρσας, γράφει, τὴν τῶν Ἀγαλμάτων, καὶ Ναῶν, καὶ Βωμῶν χρῆσιν, ἥκιςα δοκιμάζειν „Ὅτι οὐκ ἀνθρωποφυέας ἐνόμισαν τοὺς Θεοὺς, καθάπερ οἱ Ἕλληνες.„ ἄλλοις δ' ἄλλας μορφὰς ἀπεδίδουν, οἵασπερ δὴ κατὰ διάνοιαν ἀνετυποῦντο, Ὁμήρῳ ἡγεμόνι παρηκολουθηκότες οἱ πλεῖςοι, καθ' οἷα δήπερ εἴδη τοὺς Θεοὺς ἐκεῖνος ἀνέπλασε, κατ' αὐτὰ τούτων χηματίσαντες τὰ εἰκάσματα. Πλεῖςα δὲ τοῦ τοιούτου τὰ παραδείγματα παρὰ τῷ Παυσανίᾳ, ἅπερ οὐκ ἀσαφῶς ὑπὸ τοῦ Λουκιανοῦ (ἐν τῷ περὶ τῶν θυσιῶν φέρεται σημειούμενα. „Ἀναπλάττουσι μὲν γενειήτην τὸν Δία, παῖδα δ' ἐς ἀεὶ τὸν Ἀπόλλωνα, καὶ τὸν Ἑρμῆν ὑπηνήτην, καὶ Ποσειδῶνα κυανοχαίτην, καὶ Γλαυκῶπιν τὴν Ἀθηνᾶν· δι' ὧν δὴ πάντως ἐπιθέτων Ὅμηρος αὐτοὺς ἐςὶν ἐπισημαινόμενος.

Τῶν Ἀγαλμάτων τὰ ἀρχαιότατα τοῖς ποσὶ συμβεβηκόσι ἀδιαςάτως παρίςατο. „Πρῶτος γὰρ Δαίδαλος ἀνεπέτασε, καὶ τοὺς πόδας διέςησεν,„ ὡς Ἀρποκρατίων παρέδωκε. Τὸ δέτοι κεῖσθαι αὐτοῖς ἐποικίλλετο, τοῖς μὲν ὀρθίοις καθιςαμένοις, τοῖς δὲ καθημένοις: Οὕτω γὰρ δὴ καὶ Πορφύριος γέγραφε „τοὺς Θεοὺς εἰωθέναι τὰ ἔθνη ἀνατυποῦν χήμασι διαφόροις, καὶ ἡλικίαις, καθέδραις τε καὶ ςάσεσι, καὶ ἀμφιάσεσιν„ ὡς ἐξ αὐτοῦ ἀναφέρει Εὐσέβιος. Ταύτῃ δέ τοι καὶ Ἀρνόβιος (ἐν Βιβλ. ς΄.) ὁμοίως.

Εἰδ' ὅτως ἔχει, κἂν τοῖς καθημένοις εἴδεσι, τὸν Θεὸν καθῆσθαι ῥητέον, ἵςασθαι δ' ἐν τοῖς ὀρθοςάδην μένουσι, καὶ ἐπὶ τῶν τρέχειν δοκέντων εἰδῶν, τρέχειν, κἀπὶ τῶν τοξεύουσιν ὁμοίων, τοξεύειν. Καὶ τὸ τῆς Ἀθηνᾶς ἄρα Ἄγαλμα, τὸ ἐν τῇ Τροίας ἀνακείμενον ἀκροπόλει, πρὸς ὃ αἱ Τρωϊάδες συνέδραμον λιτασόμεναι, καθημένης εἰκὸς εἶναι γενέσθαι, ἐπείπερ ὑπὸ τέτων ἐν γόνασι ταύτης τὸ πέπλον τεθεῖσθαι πεποίηται. (Ἰλ. Ζ΄. ς 270.) ὃ καὶ Στράβων (Βιβλ. ΙΓ. Γεωγραφ.) ἡγήσατο: προσθείς, ὅτι καὶ πλεῖςα τῶν ἀρχαίων Ἀθηνᾶς ἀγαλμάτων καθήμενα παρῆν ὁρᾷν, οἷον τὸ ἐν Φωκίδι, καὶ ἐν Μασσαλίᾳ, καὶ Χίῳ, καὶ Ῥώμῃ, καὶ ἄλλοθι: καὶ τοιγε τὸ ἐπ' αὐτῷ τῇ ἑτέρᾳ καθεςῶς Τρωάδι, ἱςαμένην παρίςη τὴν Θεὸν ὄρθιον, ὡς ὁ αὐτὸς παρέδωκεν.

Τὴν δὲ ὕλην τὸ πάλαι τῶν Ἀγαλμάτων τὰ πλεῖςα ξύλινα ἦν, ἃ **Ξόανα** εἶπον, ὡς Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς (ἐν τῷ Προτρεπτικῷ) ἀναπτύσσει. Τοιόνδε ὑπῆρχε τὸ πανάρχαιον **Ξόανον**, τὸ ὑπὸ Δαναοῦ ἐν τῷ παρ' Ἀχαιοῖς Ναῷ ἀνατεθὲν, περὶ οὗ Παυσανίας (ἐν **Κορινθιακ.** Κεφ. ΙΘ΄.) Ξόανα γὰρ δὴ τότε (φησὶ) πείθομαι πάντα, καὶ μάλιςα τὰ Αἰγύπτια. „Ὅπερ οὖν σαφέςερον καὶ πλατύτερον ἐκτίθησιν (**Ἀρκαδ.** Κεφ. ΙΖ.) ἅμα καὶ τὰ γένη τῶν δένδρων συγκαταλέγων: „Τοῖς δὲ ἀνθρώποις τὸ ἀρχαῖον, ὁπόσα καὶ ἡμεῖς καταμαθεῖν ἐδυνήθημεν, τοσάδε ἦν ἀφ' ὧν τὰ Ξόανα ἐποιοῦντο: Ἔβενος, Κυπάρισσος, αἱ Κέδροι, τὰ Δρύϊνα, καὶ Σμίλαξ, καὶ ὁ Λωτός.„ Τὸ δ' αὐτὸ κἂν Ἰταλίᾳ τὸ πρῶτον ἐπικρατῆσαι διέξεισι Πλίνιος (Φυσ. Ἱςορ. Βιβλ. ΛΑ΄. Κεφ. Ζ΄.) Mirumque, φάσκων, mihi videtur, cum ſtatuarum origo tam vetus in Italia ſit, Deorum ſimulacra lignea potius ac fictilia, in delubris dicata, usque ad devictam Aſiam; unde luxuria irrepſit. —

„Ἐπεισίμοι θαυμάζειν, ὅτι τῆς καταβολῆς τῶν Ἀνδριάντων ὅτω παλαιᾶς ἔσης ἐν Ἰταλίᾳ, τὰ Θεῶν εἰκάσματα ξύλινα τε μᾶλλον καὶ κεραμεᾶ ἐν τοῖς Εἰδωλείοις ἀνέκειτο, ἄχρις ὃ ὑποτέτακται ἡ Ἀσία, ὅθεν ἡ τρυφή τε καὶ πολυτέλεια παρεισέδυ.„ Ἀλλ' ὐδὲν ἧττον μέντοι καὶ τῶν Ἑλλήνων τοῖς ὕςερον ἐπεισήνεκται ἡ περὶ τὸ πρᾶγμα τρυφὴ, ὧν τὴν κατὰ τῦτο θρησκείαν ἐξῆρεν ὁ Παυσανίας καὶ προσεπέτεινε (Ἠλειάκ Βιβλ. Ε. κεφ. ΙΒ.) λέγων, ὅτι καὶ ἐξ Αἰθιόπων τὸν ἐλέφαντα εἰς ἀγαλματοποιΐαν ἀπεκομίζοντο· ἐξ' ὃ καὶ ἡ Πλάτωνος προήχθη νομοθεσία, περὶ ἧς Κικέρων ἐν τοῖς κατ' αὐτὸν διέξεισι Νόμοις: τῦ μὴ χρυσὸν, μηδ' ἄργυρον, μηδ' ἐλέφαντα, μηδὲ χαλκὸν ἢ σίδηρον, ἐν τοῖς Ναοῖς ἐνεισάγεσθαι, ἀλλὰ ξύλινά τε καὶ λίθινα καθιερῦσθαι. Ἐξιχύκει καὶ γὰρ ἤδη τό μεγαλοπρεπὲς τῆς τοιᾶσδε πολυτελείας ἐπὶ τῶν Ἡρωϊκῶν χρόνων, ἐπεὶ καὶ χαλκῦ, καὶ ἀργύρυ, καὶ χρυσῦ καὶ τῶν ἔτι τιμιωτέρων, ὁρῶμεν πρὸς Ὁμήρυ ἐν τοῖς Ἱεροῖς μνείαν γίγνεσθαι. Καὶ Πλύταρχος δὲ Θησέα ἱςόρησεν Ἱερὰ ἐν Κύπρῳ τῇ Ἀριάδνῃ κατασησάμενον, Ἀγάλματα δισσὰ ἐνιδρύσασθαι, τὸ μὲν ἀργυρῦν τὸ δὲ χάλκεον. Παυσανίας δὲ (Ἀρκαδ. Κεφ. 15.) Φαινεάτας παρέδωκεν ἐσχηκέναι Εἴδωλον χαλκῦν Ποσειδῶνος Ἱππίυ, ὡς ὑπὸ τῦ Ὀδυσσέως φάσκοντας καθιερωθὲν: ἀλλὰ γὰρ ὐκ ἀνενδοιάςως τῦτο πεισθείην ἐγὼ, εἰδὼς κατ' ἐκεῖνο τῦ χρόνυ, μὴ ἐκ χαλκῦ ςερεῦ εἰωθέναι κατασκευάζεσθαι τὰ ἀγάλματα ὁλοχερῶς, ἀλλὰ δίκην ἐσθῆτος τῆς ἀπὸ πλειόνων ῥακέων συῤῥαπτομένης „Ου γάρ πω τότε τῦ χαλκῦ τὰ ἀγάλματα διὰ παντὸς ἠπίςαντο ἐργάσασθαι, καθάπερ ἐσθῆτα ἐξυφαίνοντες.„ Παρ' Ὁμήρῳ μέντοιγε, ὐδενὸς Εἰδώλυ ἡ ὕλη σαφῶς δηλῦται, ὐδ' αὐτὸ τὔνομα, εἰμὴ ἐν γένει τὸ τῦ Ἀγάλματος: ὅπερ ὂν ἐπὶ τὰ διακοσμήματα καὶ τὰ δῶρα κοινῇ ἐφαπλῦντος ἐκείνυ, οἱ μετ' αὐτὸν Ἕλληνες ἐπὶ τὰ γλυπτὰ μάλιςα τῶν εἰκασμάτων συνέςειλαν.

ΚΕΦΑΛ. Ε'.

Περὶ τῶν Θεοῖς Ἱεροπολούντων.

Ἐπὶ τῷ μετιέναι τὰ θεῖα κατὰ τὸ δέον ἐπικαθιςῶντο, οὕςπερ Ἱερεῖς ὁ Ποιητὴς ὀνομάζει, οἷς τε διαφερόντως ἡ τῶν Ἱερῶν Ἄλσεών τε καὶ Ναῶν, καὶ ἡ τῶν τελετεργιῶν ἐγκεχείριςο ἐπιςασία καὶ ἐπιμέλεια. ἧς δὴ καὶ τὰ διαφέροντα τῶν μερῶν ἐπὶ τῶν ἐπισημοτέρων χωρίων προσώποις ἐνεχειρίζοντο πλείοσιν, ἐπ' ἄλλων δὲ, καὶ ἐνίγε καὶ μόνῳ, ὡς Ἀριςοτέλης (Πολιτικ. ς. Κεφ. Η') διδάσκει. „ Συμβαίνει δὲ τὴν ἐπιμέλειαν ταύτην, ἐνιαχȣ̃ μὲν εἶναι μίαν, οἷον ἐν ταῖς μικραῖς πόλεσιν, ἐνιαχȣ̃ δὲ πολλὰς καὶ κεχωρισμένας τῆς Ἱερωσύνης: οἷον Ἱεροποιȣ̀ς καὶ ναωφύλακας καὶ ταμίας τῶν ἱερῶν χρημάτων. „

Ἐφιςῶντο δὲ παρ' Ἕλλησιν εἰς τόδε τȣ̃ργον ἀναμὶξ, καὶ γυναῖκες, καθὰ καὶ ἄνδρες· καθ' ὃν δὴ τύπον ὁ Πλάτων (ἐν τῷ ς. τῶν Νόμων) „ Θεσμοθετεῖ τοῖς Ἱεροῖς Νεωκόρȣς τε, καὶ Ἱερέας, καὶ Ἱερείας δεῖν γίγνεσθαι. „ Ἀλλ' Ἡρόδοτος κἀν τȣ́τῳ, ὡς κἀν πολλοῖς ἄλλοις, διενηνοχέναι τȣ̀ς Ἕλληνας τῶν Αἰγυπτίων (ἐν Εὐτέρπῃ) ἀποφαίνεται· παρὰ γὰρ ἐκείνοις, „ Ἱερᾶται γυνὴ μὲν ȣ̓δεμία, ȣ̓́τε ἄρσενος Θεȣ̃, ȣ̓́τε θηλέης. ἄνδρες δὲ πάντων τε καὶ πασέων. „ Καὶ τȣ̃το δὲ σύμφωνον τοῖς Θείοις θεσμοῖς τοῖς Ἑβραίων, παρ' οἷς τὸ θῆλυ γένος τῆς τῶν θειοτέρων λειτȣργίας ἐπείργεται.

Μετῄεσαν δὲ τὰ τῆς ἱερᾶς ὑπȣργίας καὶ οἱ γάμῳ συνημμένοι, ὡς ὁ Μάρων ἐκεῖνος ὁ ἱερατεύων Ἀπόλλωνι, ὃ περ Ὀδυσσεὺς, καὶ συζύγȣ, καὶ τέκνων ὑπεραςπίσατο· (Ὀδυσ. Ι'. ς. 199.) καὶ ὁ Χρύσης, οὗ Βρισηῒς ἦν ἡ θυγάτηρ. (Ιλ. Α'. ς. 95. καὶ 369.) Οὕτω καὶ Δάρης ὁ Ἡφαίςȣ Ἱερεὺς, ὁ παρὰ Τρωσὶ προεδρεύων (Ἰλ. Ε'. ς. 27.) δύο υἱȣ̀ς ἦν ἔχων· ἐπὶ δὲ τῆς αὐτῆς Ῥαψῳδίας (ς. 76.) καὶ Ὑψήνωρ διαμνημονεύεται ὁ τȣ̃ Δολοπίωνος, ὃς ῥα Σκαμάνδρȣ ἀρητὴρ ἐτέτυκτο· καθάπερȣ̃ν (ἐν Ἰλ. Π. ς. 604.) Λαογόνος ὁ Ὀνήτορος

τῷ ἱερατεύοντος Διῒ τῷ Ἰδαίῳ. Παραπλησίως δὲ ἐκ τῶν γυναικῶν, Θεανὼ μὲν ἡ Ἀντήνορος εὐνέτις, τῇ ἐν Τροίῃ Νεῷ Ἀθήνης ἦν προεστηκεῖα. (Ἰλ. Ζ΄. ς. 298.) Παρὰ δὲ τοῖς ὕστερον, ὡς Εὐστάθιος μαρτυρεῖ, συνεχέστερον τὰς παρθενευούσας εἰς τὸ Ἱερᾶσθαι ᾑροῦντο, ἤγουν τὰς ἄχρι τελευτῆς ἐν ἁγνείᾳ βιοῦν νομοθετουμένας: οἷάπερ θεσπιᾶσιν ἐν τῷ Ἡρακλέους τεμένει. „Παρθένος Ἱερᾶτο ἐς ἂν ἐπιλάβῃ τὸ χρεὼν αὐτήν:„ ἢ διέξεισι Παυσανίας· (ἐν τοῖς **Βοιωτικ.** Κεφ: ΚΖ΄.) ἢ ἄλλως, ἐς ἂν ἐπίγαμος γένηται: οἷάπερ κατὰ τὸν αὐτὸν (ἐν τοῖς **Κορινθιακ.** Κεφ. ΛΓ΄.) ἡ ἐν τῷ Ποσειδῶνος Ἱερῷ, τῷ παρὰ Τροιζηνίοις, καθιερωθεῖσα, „ἐς ἂν ἐς ὥραν προέλθῃ γάμου.

Ἐτύγχανον δὲ πρῶτον τε καὶ μάλιστα μετιόντες τὴν Ἱερωσύνην ἐκ διαδοχῆς, ἀντὶ τῶν τεκόντων οἱ φῦντες· ὃ δὴ παρ᾽ Αἰγυπτίοις καθ᾽ Ἡρόδοτον (ἐν τῇ **Εὐτέρπῃ**) ἀμεταθέτως ἐκράτει παρατηρούμενον. Καὶ Πλάτων δε (ἐν ς. τῶν Νόμων) ὡσαύτως διατάσσων ὑπῆρξεν: „Ἱερέων Ἱερέας, οἷς μὲν εἰσὶ πάτριαι αἱ Ἱερωσύναι, καὶ αἷς, μὴ κινεῖν.„ Ἄλλως δ᾽ οὖν, ᾑροῦντο καὶ ξένοι μετάπεμπτοι, ἤτοι ψήφῳ, ἢ κλήρῳ, καθάπερ ὁ αὐτὸς διεθέσπισε „Τούτων δὲ πάντων τὰ μὲν αἱρετὰ χρή, τὰ δὲ κληρωτὰ ἐν ταῖς καταστάσεσι γίγνεσθαι.„ Τοῦ δέ τοι μάρτυς ἐστὶ πιστὸς καὶ ὁ Ἁλικαρνασσεὺς Διονύσιος: (Ἀρχαιολ: Βιβλ. Β΄.) „Εἰπὼν γὰρ τοὺς παλαιοὺς, κλήρῳ διαιρεῖν τοὺς Ἱερεῖς εἰωθέναι, (προσέθηκεν) ἀξιοῦντας ἀργυρίου τὸ τίμιον ἀποκηρύττειν.„ Γράφει δὲ καὶ Εὐστάθιος τοὺς πάλαι ὑπειληφέναι, Θεανὼ τὴν Ἀθήνης Ἱέρειαν ὑπὸ τοῦ Δήμου τοῦ Τρωϊκοῦ κατασταθῆναι. „οὔτε κληρωτὴν, οὔτ᾽ ἐκ γένους, οὔτε ἑνὸς ψήφῳ, ἀλλ᾽ ἦν, ὡς οἱ παλαιοὶ φασὶ, τὸ πλῆθος εἵλετο: περὶ γὰρ αὐτῆς Ὅμηρος ἔφη, ὅτι Τρῶες ἔθηκαν.

Τὰ πολλὰ δ᾽ αὐτοῖς ἡ ἕδρα καὶ οἴκησις ἦν ἀγχοῦ τῶν Ναῶν καὶ τῶν Ἱερῶν χωρίων, ὡς δῆλον ἐκ τῶν ἱερατευόντων Ἀπόλλωνι τῷ

Δελφικῷ: (ἐν τῷ Ὕμν.) καὶ τῶν τοῦ Διός τοῦ Δωδωναίου, (Ἰλ. Π. ϛ. 234.) Καὶ ὁ ἀρητὴρ δ᾽ Ἀπόλλωνος ὁ Μάρων, ἐν τῷ ἄλσει ἐσκήνου, ὅπου τὰ πρὸς τὸ ζῆν χρειώδη αὐτῷ ἐπήρκουν, ἐκ τῶν τοῖς Θεοῖς εἰωθότων προσφέρεσθαι: ὅπερ οὖν καὶ τοῖς ἐν Δελφοῖς Ἱερεῦσιν ἰδίᾳ καθυπισχνεῖται Ἀπόλλων, (ἐν τῷ Ὕμν:) Ὅτι δὲ ἄρα καὶ πλούτου περιουσίᾳ διετέλουν κομῶντες, δεῖγμα ὁ Δάρης, „ὁ ἀφνειὸς ὢν ἀμύμων Ἱερεὺς Ἡφαίστοιο:„ (Ἰλ. Ε΄. ϛ. 9.) Καὶ περὶ τῆς Εὐρυδάμαντος δὲ τοῦ πλουτισμοῦ ἀφθονίας γίγνεται λόγος, ἣν τῶν Υἱῶν ἀναιρεθέντων χηρωσταὶ δατέοντο: (Αὐτ. ϛ. 158.) Ἀλλὰ καὶ Χρύσης ὑπὲρ τοῦ Θυγατρὸς προσῆγε τοῖς Ἕλλησιν ἀπερείσια ἄποινα: (Ἰλ. Α΄. ϛ 95. καὶ 372.) ὅθεν δῆλον, ὅτι καὶ τούτων πολλοὶ ἐξ οἴκων γεγόνεισαν λαμπροτέρων, ὡς Θεανὼ ἡ Ἐννυὸς Πριάμου τοῦ Ἄνακτος, καὶ δὴ καὶ Ἕλενος ὁ Υἱός. Μᾶλλον δὲ καὶ Βασιλεῖς αὐτοὶ ἐπὶ τῶν Ἡρωϊκῶν Χρόνων τὰ τῆς Ἱερωσύνης μετῄεσαν, ὡς Ἀριστοτέλης διεπιστώσατο. (ἐν Γ΄. τῶν Πολιτικ. Κεφ. ΙΔ΄.

ΚΕΦΑΛ. ϛ.

Περὶ τῶν Ἁγνισμῶν.

Ἐπὶ τῆς τῶν Θεῶν αὐτῶν θεραπείας ἐχομένως ἔγγιον ἔλθωμεν· ἐν ᾗ πρὸ πάντων παρατηρητέον: διαφερούσης αὐτοῖς δεῖσθαι καθάρσεως νενομικέναι, τοὺς τὰ Ἱερὰ ἐπιβαλλομένους μεταχειρίζεσθαι. Τοιγαροῦν καὶ τὰς χεῖρας εὐλαβῶς εἰώθεσαν νίπτεσθαι, ὁσάκις εὐχὰς ἔδει τοῖς Θεοῖς ἀνασπένδειν, ἤγουν καὶ θύειν. Οὕτως ὁ Νέστωρ, (Ἰλ. Ι΄. ϛ. 791.) ὡς ἂν εὖ τε καὶ καλῶς αὐτῷ ἕξῃ τὰ τῆς πρεσβείας τῷ Διῒ εὐξόμενος: „Φέρτε δὲ χερσὶν ὕδωρ (ἔφη) εὐφημῆσαί τε κέλευσε. Καὶ

Α᾽χιλλεὺς ὑπὲρ τῆς Πατροκλέες σωτηρίας καθικετεύσων (Ι᾽λ. Π. ς. 230.) „Νίψατο δ᾽ αὐτὸς χεῖρας „ Καὶ Ε῞κτωρ διευλαβέμενος φαίνεται (᾽Ιλ. Ζ. ς. 266.) χερσὶν ἀνίπτοισιν Διΐ λάβειν αἴθοπα οἶνον᾽, „ ὃ δήπου ῥήμασιν ἰσαρίθμοις ἀποτρέπων ἐςὶ καὶ Η῾σίοδος᾽ (ἐν τοῖς Ε῎ργοις ς. 22.) „Καὶ Α᾽χαιοὶ δὲ θύσαντες χερνίψαντο:„ (Ι᾽λ. Α΄. ς. 449.) Κατὰ τὸν αὐτὸν τύπον ϗ Πλαῦτος ἐν τῷ Α᾽μφιτρύωνι (ἐν Πράξει Ε΄. Σκηνῇ Α΄. ς. 41.) Invocat Deos manibus puris „ἐπικαλεῖται τὲς Θεὲς χερσὶν ἁγναῖς. καὶ ἐν τῇ Α᾽υλελαρίᾳ:„ (Πράξ. Γ΄. Σκηνῇ ς. ς 43.)

Ego, nisi quid me vis, eo lavatum, ut sacrificem.

„(Α᾽υτὸς, εἰμήτι με θέλεις, εἶμι νιψόμενος.)„

Α᾽λλ᾽ ἔτι καὶ καθαροῖς ἀμφίοις, τὰ ἱερὰ ἐκτελέσοντες ἀπεχρῶντο, ὥσπερ καὶ Πηνελόπη, (῾Οδυσ. Δ΄. ς. 750.)

Υ῾δρηναμένη, καθαρὰ χροῒ εἵμαθ᾽ ἑλῦσα

Ε῎υχετο.

Οὕτω δέτοι καὶ ὁ Λατῖνος Ποιητής.

Casta placent superis, pura cum veste venite

. . . . et pura cum veste sacerdos.

Τά ἁγνά τοῖς Οὐρανίωσιν ἁνδάνει, καθαρᾷ σὺν ἐσθῆτι δεῦτε

. . . . ϗ καθαρᾷ σὺν ἐσθῆτι ἀρητήρ.

Ε῎νθεντοι καὶ κατὰ τὸν Πολυδέυκην ἐκεῖνοι (Βιβλ. Α΄. Κεφ. Α.) οἱ Θεοῖς προσιόντες, περιῤῥανάμενοι ὑπὸ νεεργῷ ςολῇ καὶ νεοπλυνεῖ ἐσθῆτι. Πρὸς δὲ δὴ τέτοις, ϗ αὐτὰ τὰ σκέυη, τὰ εἰς ἱερὰν χρῆσιν καθωρισμένα, ἔθος ἦν προκαθαίρειν, ὡς Α᾽χιλλεὺς ἐποίησεν, ἐν κρατῆρι σπεισόμενος. (Ι᾽λ. Π. ς. 228.)

Ἐχρῶντο δ' ἐπὶ τοῖς καθαρμοῖς τὰ πλεῖςα ὕδατι ἁλμυρῷ, διὰ τὸ ἐνὸν τῆς πυρώδους φύσεως, ἥ φησὶ Πρόκλος, καθαρτικῆς εἶναι νομιζομένης: διὸ καὶ ὕδωρ τὸ θαλάσσιον ἄρισον. Ὁ γοῦν Τηλέμαχος (Ὀδυσ: Β'. ς. 261.)

Χεῖρας νιψάμενος πολιῆς ἁλὸς εὔχετ' Ἀθήνῃ.

Ἄλλως τε γε μὴν καὶ τῷ γλυκερῷ ὕδατι ἐνεβάλλετο ἅλας, κατὰ Μένανδρον „Ὕδατι περιῤῥάνας, ἐμβαλὼν ἅλας. Καὶ Θεόκριτος δὲ ἐν τῷ Ἐλάσσονι Ἡρακλεῖ ἔφη: (τουτέςιν ἐν τῷ ΚΔ'. Εἰδυλλ. ς. 95. καὶ 96.)

Ἅλεσσι μεμιγμένον, ὡς νενόμιςαι,
Θαλλῷ ἐπιῤῥαίνειν ἐςεμμένον ἀβλαβὲς ὕδωρ.

Προςίθησι δ' αὐτόθι προηγουμένως καὶ θεῖον· ᾧ δὴ καὶ Ὅμηρος ἐποίησεν Ἀχιλλέα ἐν τῇ τοῦ Κρατῆρος ἀποπλύνσει χρησάμενον: (Ἰλ Π. ς. 228.) „ἐκάθηρε θεείῳ πρῶτον, ἔπειτα δε νῖψ' ὕδατος καλῃσι ῥοῇσι.„ ὡσαύτως δὲ καὶ τὸν Ὀδυσσέα ἐν τῷ τὴν οἰκίαν καθαίρειν. (Ὀδυσ. Χ. ς. 481.) Ἀλλὰ γὰρ ὄντος παρὰ ταῦτα, ἔτι καὶ πῦρ προσελάβετο, ὃ τὴν ἰσχὺν οὐ μικρὰν ἐπὶ ταῖς ἀφαγνίσεσιν ὑπελάμβανον. Ταῦτα δὲ παραπλησίως συνῆψε καὶ Ἰουβενάλιος (ἐν Β'. Σατυρ, ς. 157. 158.)

Cuperent lustrari, ſi qua darentur.
Sulphura cum taedis.

„Βούλοιντ' ἁγνίσασθ' εἰ θεῖα παρῆν δαΐδες τε.

Καὶ Ὀυΐδιος δὲ ἐν ταῖς Μεταμορφώσεσι (Βιβλ. Ζ. ς. 261.)

Terque ſenem flamma, ter aqua, ter ſulphure luſtrat.

Τρὶς γεραὸν φλογὶ, τρὶς δέγε ὕδατι, τρὶς δὲ θεείῳ Ἁγνίζει.

ἔνθα δὴ συνέδραμε καὶ τὰ τρία. πρὸ δὲ πάντων τὰς μιανθέντας αἵματι καθαγνιστέας εἶναι ἐνόμιζον· ἔνθεντοι, τὸ τῦ Ἕκτορος ἐκεῖνο: (Ἰλ: Ζ'. ϛ. 267.)

. . . . Οὐ δέπη ἐςί, κελαινεφέϊ Κρονίωνι.
„Αἵματι καὶ λύθρῳ πεπαλαγμένον εὐχετάασθαι. „

Ἐζήλωσε δ' Ἕκτορα καὶ ὁ παρὰ τῷ Οὐϊργιλίῳ Αἰνέιας (ἐν Β'. Ἀιν: ϛ. 718.)

Me bello e tanto digreſſum, et caede recenti,
Attrectare nefas, donec me flumini vivo
Abluero.

„Τὰν γάρ μ' ἐκ πολέμοιο, φόνων τ' ἐλθόντα τοσῶν δε,
„Ψαυέμεν ȣ̓ θέμις, ἔσθ' ὕδασ' ἐιν ἁγνοῖς λοεσαίμην.

Οὕτω δέτοι καὶ τῷ οἴκῳ τῷ Ὀδυσσέως καθαρμῦ ἐδέησε, διὰ τὴν ἐν αὐτῷ τῶν μνηςήρων ἀναίρεσιν. (Ὀδυσ: Χ. ϛ. 481.) Καὶ Ῥωμαίοις δὲ μετὰ τὴν τῶν συνομωτῶν φονοκτονίαν, πάνδημος ὁ ἀφαγνισμὸς διετάχθη: (Διονύσ: ὁ Ἁλικαρν: ἐν Βιβλ. Ε'.) „Ὡς ȣ̓ θεμιτὸν „αὐτοῖς ἐφ' Ἱερὰ παρεῖναι, καὶ θυσιῶν κατάρχειν, πρὶν „ἀφοσιώσασθαι τὸ μίασμα, καὶ τὴν συμφορὰν λῦσαι τοῖς „εἰωθόσι καθαρμοῖς.„ Οὕτω δεινὸν εἶναι ἐδόκει, καίτοι ἐπὶ δικαίοις, ἡ τῦ βροτείȣ αἵματος χύσις. Ἀλλὰ γὰρ καὶ ἐν ὁποιαδήτινι ἄλλῃ, σύνηθες ἦν πρὸς ἐξιλασμὸν τὰς χεῖρας ἐκπλύνειν, ὡς ὁ Σχολιαςὴς Σοφοκλέȣς διδάσκει: „Ἔθος ἦν τοῖς παλαιοῖς, ὅτε φόνον ἀνθρώπȣ „ἢ ἄλλας σφαγὰς ἐποίȣν, ἀπονίπτειν τὰς χεῖρας εἰς κάθαρσιν τῦ μιάσματος.„ Καὶ ἐπίσημον ἦν ἄρα ἐκεῖνο τὸ τῆς ἐξιλεώσεως εἶδος τὸ παρ' Ἀπολλωνίῳ, ἐν ᾧ διὰ σφαγῆς χοιριδίȣ αἱ τῦ φονευτῦ χεῖρες ὑπὸ τῦ Ἱερέως ἐπλύνοντο.

Ἀλλὰ καὶ δι' αἰτίας ἄλλας οἱ καθαρμοὶ τοῖς παλαιοῖς ἀπετελȣ̃ντο: Ταῦτος ὁ κελεύσματι Ἀγαμέμνονος, ἐν τῷ ςρατῷ τῶν Ἑλλήνων πανδή-

μως γενόμενος, ἡνίκα ἐξιλαθεῦσαι Ἀπόλλωνα ἔδει, ἕνεκα τῆς τȣ̃ Ἱερέως τȣ́τȣ γενομένης ὕβρεως. (Ἰλ: Α'. ς, 313.)

„Λαοὺς δ' Ἀτρείδης ἀπολυμαίνεσθαι ἄνωγεν·
„Οἱ δ' ἀπελυμαίνοντο, καὶ εἰς ἅλα λύματ' ἔβαλλον·

Παυσανίας δ' ἐν Ἀρκαδικ: (Κεφ: ΜΑ'.) τȣ̃ λοιμȣ̃ χάριν γενέσθαι τό δ' ὑπείληφεν, ὃ; λήμη παρ' Ἕλλησιν ὠνομάζετο. ἔνθα καὶ περὶ τȣ̃ Ποταμȣ̃ διέξεισι τȣ̃ Λύμακος ὀνομασθέντος. παρὰ τὸ τῆς Ῥέας μετὰ τὸ αὐτῇ τὰς ἐκ τȣ̃ τοκετȣ̃ Διὸς ὠδῖνας, ἐν ὕδασι ῥυπτικοῖς καθαρθείσης, ἐπὶ τὸν Ποταμὸν ἐκεῖνον ἀποῤῥιφῆναι τὰ Λύματα, καὶ μιάσματα, ἐξ ȣ̃ δὴ τὸ ἔθος, τὸ ἐς τὸ ὕδωρ τὰ ῥύματα ἀποῤῥίπτειν, τὸ ἐνταῦθα τοῖς Ἕλλησι παρατηρηθὲν. Ταῦτα γὰρ ἄλλως τὰ καθάρματα, ἐν τῇ γῇ ἐνορύττεσθαι προειωθέναι δείκνυσιν ὁ αὐτὸς Παυσανίας, (Κορινθ: Κεφ: ΛΑ'.) ὡς ἐπὶ τῆς τȣ̃ Μητραλόιȣ Ὀρέςȣ ἀφοσιώσεως τῆς παρὰ Τροιζηνίοις γενομένης ἱςόρησεν.

ΚΕΦΑΛ Ζ.

Περὶ Ἱκετηριῶν καὶ εὐχῶν.

Οὕτως εὖ δὴ καὶ καλῶς καθαρθέντες ἐπὶ τὰ ἔργα τῆς εὐσεβείας ἐτρέποντο, ἣν ὁ Πλάτων (ἐν τῷ Εὐθύφρονι) κεῖσθαι πᾶσαν διδάσκει, „ἐν τῷ εὔχεσθαι καὶ τῷ θύειν. „ὧν, τὸ μὲν ἐςὶ, δωρεῖσθαι „τοῖς θεοῖς, (ἤτοι δῶρα προσάγειν) τὸ δὲ, αἰτεῖν τȣ̀ς θεȣ̀ς,, Οὕτω πως ἐν τῷ διδόναι τε καὶ ζητεῖν ἅπαν τὸ τῆς θρησκείας συνίςαται. Περὶ μὲν ȣ̃ν τῆς αἰτήσεως διαληψώμεθα πρῶτον, ȣ̃τως ἀνθρώποις τȣ̃ τῆς ἀνάγκης νόμȣ διατάττοντος, ἣν Ὅμηρος πρὸς ἅπαντας

„ἐφαπλοῖ. (Ὀδυσ. Γ'. ς. 48.) Πάντες δὲ Θεῶν χατέουσ' ἄνθρωποι. Ὥσπερ οὖν ἀνθρώποις αἱ τοῦ κοινοῦ βίου διαφέρουσι χρεῖαι, οὕτω διαφέρουσαι ὑπῆρχον καὶ αἱ πρὸς Θεοὺς διαφόρους γινόμεναι ἱκεσίαι, ἢ τούτων ἑκάστῳ τὰ ἀνήκοντα διεκρίνετο. Τρῶες μὲν γὰρ, (Ἰλ. Ζ'. ς. 305.) τῆς Πόλεως σφίσι κινδυνευούσης, Ἀθήνην ἐπεκαλοῦντο τὴν Ἐρυσίπτολιν. Οἱ δὲ μνηστῆρες Πηνελόπης ἐν τοξείαις ἐρίζοντες, Ἀπόλλωνα: Ὀδυσ: Φ. ς. 267.) προθείης δ' ἂν καὶ Ὀδύσ Χ. ς. 7.) Ναυτικοὶ δὲ, Ποσειδῶνα, ἢ Κάστορα. (ἐν τῷ Ὕμν.) ἄλλοι δὲ ἄλλους, οὕσπερ διαφερόντως τύχοιεν σεβαζόμενοι· Οἷον Ἀθηνᾶν Ὀδυσσεύς. Κοινῇ δὲ καὶ ἐνδελεχῶς, πάντες τὸν Δία, ἐξ οὗ τῶν δισσῶν πύθων πάντα ἡγοῦντο, καὶ καλὰ καὶ κακὰ ἀφυσσόμενα. (Ἰλ. Ω'. ς. 527.)

Καθόλου τοιγαροῦν ἅπαν ἔργον, ὅ, τι καὶ λόγου ἄξιον εἴη, ἐπιβαλλόμενοι, τοὺς Θεοὺς πρὸ πάντων ἐξήρχοντο ἱκετεύειν, ὧν μὴ ἐπαρηγόντων, οὐδὲν ᾤοντο περαίνεσθαι εὐτυχῶς. Τοῦτὶ γοῦν ὁ Νέστωρ παρατηρεῖ, τὴν πρὸς τὸν Ἀχιλλέα πρεσβείαν ἀναληψόμενος. (Ἰλ. Ι. ς. 172.) καὶ Πρίαμος, τὸν τοῦ Υἱοῦ νεκρὸν παρὰ τοῦ αὐτοῦ αἰτησόμενος. (Ἰλ. Ω'. ς. 306. κξ.) καὶ Ὀδυσσεὺς τὴν παρεμβολὴν τῶν Τρώων κατασκοπεύσων. (Ἰλ. Κ. ς. 277. κξ.) καὶ Τηλέμαχος τελευταῖον, ἐπὶ τὸν εἰς Πύλον πλοῦν παρασκευαζόμενος. Νόμον οὖν ἐντεῦθεν γενικόν τινα φέρει ὁ Πυθαγόρας: „Ἔρχεω ἐπ' ἔργον, θεοῖσιν ἐπευξάμενος.„ τὸν δὲ Νόμον τόνδε ὁσίως τετηρηκέναι τοὺς Ἕλληνας, ἐκ τῶν ὑπομνημάτων αὐτῶν κατάδηλον. Ἔργῳ γὰρ τῷ τυχόντι ἐπιχειροῦντες, Θεὸς, Θεὸς κράζειν εἰώθεσαν. Τᾷτοι καὶ μετὰ τὴν τοῦ ἔργου ἐκτέλεσιν, χάριτας τοῖς Θεοῖς δημοσίᾳ καθωμολόγουν, ὡς πολλὰ παρ' Ὁμήρῳ κατιδεῖν ὑποδείγματα πάρεστι.

Τοιγαροῦν ἐφ' ᾧ καὶ ῥᾷον ἐκδυσωπήσωσιν αὐτοὺς δῶρα τοῖς θεοῖς ἀπονεμεῖν ὑπισχνοῦντο· Οὕτως ἡ Θεανὼ, σὺν ἅμα ταῖς λοιπαῖς Τρωϊάσιν, Ἀθήνην καθικετεύσασα, τὸ Πέπλον προσάγει· καὶ ἅμα δὲ, καὶ δυωκαίδεκα βόας προσεπαγγέλλεται μετάγε τὴν ἀπολύτρωσιν, ἐπιθύσειν. (Ἰλ. Ζ'. ς. 302.) Ἀθήνη δ' ἔτι καὶ Νέστωρ, ὑπὲρ τῆς εἰς Ἑλλάδα

ἐπανόδε, ἐν Σωτηρίᾳ, εὔχεται Ταύρες ἐννέα. Παραπλησίως δὲ καὶ Αἰνείας ἐκλιπαρῶν Ἀφροδίτην, (Αἰνειάδ. Α΄. ς. 558.)

Multa tibi ante aras noſtra cadet hoſtia dextrâ.

„ (Πολλὰ τεοῖς αὐτοὶ ἐπιρέξομεν ἱεράγε βωμοῖς.)

Καὶ Αἰνειάδ. Ε΄. ς. 256.

Vobis laetus ego, hoc candentem in littore taurum
Conſtituam ante aras votis reus . . . . . .

„ Ἄμμιν ἐγών, εὔφρων μάλα, τῇ δ' ἀκτῇ κατὰ Ταῦρον
„ Ἀργινόεντα θύσω, βωμοῖς ἔπι, ἔνοχος εὐχῆς.)

Ταῦτα γὰρ δὴ τὰ δῶρα τὰ Λατίνοις (vota) ἰδίως λεγόμενα, ἅτε ἱκεσίαις τὰ πολλὰ συναπτόμενα, μιᾷτε καὶ τῇ αὐτῇ φωνῇ, τῇ τῆς Εὐχῆς, καθ' Ἕλληνας ἐκδηλεῖται: Ἑλλησίτε δὲ αὐτὰ, καὶ Ρωμαίοις, καὶ ἄλλοις ἔθνεσιν ἐν χρήσει γενέσθαι τινὶ δεινῷ περιςατεμένοις, ἐκ τῆς τῶν Συγγραφέων ἀναγνώσεως κοινῇ ἀναμαθεῖν πάρεςιν. Ὅθεν καὶ ὁ τε „ Ὁμήρε Σχολιαςὴς ἔφη „ Ὅτι, δυςυχίας ἐπίτασις, καὶ σω- „ τηρίας ἀπόγνωσις, εὐχὴ Θεῶν. Καὶ Πλίνιος (Βιβλ. Η΄. Κεφ. Ις.)

Tum praecipuus votorum locus eſt, cum ſpei nullus eſt.

„ (Περιεσία εὐχῶν, ἐν ἀπεσίᾳ ἐλπίδων.)

Ἐν τῷ δὲ τὰς εὐχὰς ἐκπληρεῖν τάς δε, πολλῇ χρώμενοι τῇ εὐλαβείᾳ ὑπῆρχον καὶ Ὁσιότητι, χαλεπῶς λίαν ἡγέμενοι νεμεσᾷν τὲς Θεὲς τῆς ἐπαγγελίας ἀθετεμένης. Διὸ καὶ τὰ δεινότερα τῶν ἐπισκηπτόντων ουςυχημάτων, ἐπὶ τὸ τοιόνδε ὅλως πλημμέλημα ἐπανῆγον. Καθάπερ Ἀχιλλεὺς (Ἰλ. Α΄. ς. 6-.) τὸν λοιμὸν ἐντεῦθεν παράγει, ὃν Ἀπόλλων κατὰ τῶν Ἑλλήνων ἐφῆκεν:

„ Εἴτ' ἄρ' ὅγ εὐχωλῆς ἐπιμέμφεται, εἴθ' ἑκατόμβης·

Καὶ Αἰνείας δὲ τὸν ὄλεθρον τῶν Τρώων ὡσαύτως: (Ἰλ. Ε΄. ς. 178.

„Εἰ μή τις Θεὸς ἐςὶ κοτεσσάμενος Τρώεσσιν
Ἱρῶν μηνίσας. . . . .

Καὶ ὅτω δὲ καὶ παρὰ Θεοκρίτῳ (ἐν Εἴδυλ. ΚΕ΄. ς. 200.) Ἡρακλῆς ἔφη, οὐδενὶ Ἀχαιῶν εἶναι δῆλον, ὁπόθεν ἄρ ἐκεῖνος ὁ Λέων ὁ πάντα καταςρεφόμενος· αὐτόν δ' εἰκάζειν, τῶν Θεῶν τινά:

Ἱρῶν μηνίσαντα, Φορωνήεσσιν ἐφεῖναι.

Πρὸς δ' ἔτι καὶ Ἱερῶν, ἢ ἀναθημάτων, ὧν ἄλλοτε Θεοῖς προσαγηόχεσαν, ὑπεμιμνήσκοντο ἱκετεύοντες· Οὕτως ὁ Χρύσης Ἀπόλλωνα „ἐκλιπαρεῖ: (Ἰλ. Α΄. ς. 39. 40.) „Εἴποτε αὐτοῦ τὸν Ναὸν διε„τέλεσεν ἐρέψας ἢ, εἰδήποτε αὐτῷ κατὰ πίονα μηρὶ ἔκηεν.„ Ὡσαύτως καὶ Κροῖσος τὸν αὐτὸν Ἀπόλλωνα ἐπικέκληται, ἣ διέξεισιν Ἡρόδοτος, (ἐν τῇ Κλειοῖ Κεφ. ΝΖ΄.) Ὅτε ἐπὶ τῆς πυρᾶς τεθεὶς,„ φλογὸς παρανάλωμα ὅσον οὔπω ἔμελλεν εἶναι: „Εἴτι οἱ κεχαρισμένον ἐξ αὐτῦ ἐδωρήθη παραςῆναι.„ Ἐφ' ᾧ καὶ Λυκιανὸς τὺς Ἕλληνας ἐπισκόπτει, εἰδήπερ αὐτοὶ ᾤοντο, μηδέν τι τὺς Θεὺς δωρεὰν διδόναι, τοῖς ἀνθρώποις δὲ τ' ἀγαθὰ πάντα διαπιπράσκειν. Ἰδιαίτερον δ' ἐπεμβαίνει τῷ Χρύσῃ: ὃς δῆθεν, πρὸς τῦ Ἀγαμέμνονος τὴν θυγατέρα μὴ ἀπολαβὼν, „Ὡς ἂν καὶ προδανείσας Ἀπόλλωνι τὴν χάριν, δικαιολογεῖται, καὶ ἀπαιτεῖ τὴν ἀμοιβὴν.„

Ὅσα δ' εἰς τὸν τύπον τείνει τῦ ἱκετεύειν, χεῖρας εἰς Οὐρανὸν αἴροντας ἀπειραχῦ παρ' Ὁμήρῳ ὁρῶμεν τὺς δεομένυς. Τυτί γάρπως ἔμφυτον ἀνθρώποις ἅπασιν Ἀριςοτέλης μαρτυρεῖ, ἐν τῷ περὶ Κόσμυ. „Πάντες ἄνθρωποι ἀνατείνομεν τὰς χεῖρας εἰς τὸν Οὐρα„νὸν εὐχὰς ποιύμενοι,„ Ἀμέλει καὶ γὰρ ἀναπείθονται πάντες, ὅτι το θεῖον ἐπὶ τὸ ὑπέρτατον ἵδρυται τῦ κόσμυ· διὸ καὶ ὁ ὐρανὸς, Θεῶν ἕδος, Ὁμήρῳτε καὶ τοῖς ἄλλοις τῶν ποιητῶν εἴρηται. Οὕτως (Ἰλ. Ε΄. ς. 367. καὶ 868. Καὶ Ὀδυσ. Ζ΄. ς. 42.) Καὶ ἀθανάτων ἕδος (Ἰλ. Ε΄. ς. 360 καὶ Ἰλ. Θ΄. ς. 356.)

Α'πεκαλεῖ δὲ ϗ Α'ριϛοτέλης „ Θεȣ̃ οἰκητήριον τȣ̃ κόσμȣ τὸ ἄνω.

Περὶ ȣ̃ ἄριϛα διείλεκται ϗ Τερτυλλιανὸς ἐν τῷ 'Απολογητικῷ. Κεφ. ΙΖ.)

Α"λλως τε καὶ ἐπὶ τὰ Θεῶν Τεμένη δημοτελῶς κατέφευγον εὐξόμενοι, ἐκεῖσε μᾶλλον παρόντας εἶναι πιϛεύοντες. Διόπερ Η'σύχιος „Ναὸς (φησὶν) οἶκος ἐϛὶν ἔνθα Θεὸς προσκυνεῖται„ καὶ οἱ φοιτῶντες ἐπ' αὐτὸν προσιέναι τοῖς Θεοῖς ἐλέγοντο: ὃ δὴ καὶ Κικέρων ἐνιοῶν ὑπῆρχε, φάσκων (ἐν τοῖς περὶ τῶν Νόμ.) ad Divos caſte adeunto: (Α῾γνῶς τοῖς Θεοῖς πρόσιθι.) Καὶ Τιβȣ̃λλος δὲ, (ἐν Α'. Βίβλ. ϛ. 39.)

Num feror inceſtus ſedes adiiſſe Deorum?

Μὴ μιαρὸς φέρομαι προτί Θείων ἐλθέμεν ἕδρας;

Τῶν Ι'νδαλμάτων ἕνεκα δήπȣ, οἷς τισιν ὡς ὀφθαλμοῖς προκειμένȣς εἰώθεσαν τȣ̀ς Θεȣ̀ς ἀντιβολεῖν: διὸ ϗ ἀπαρθέντων τῶν Ι'νδαλμάτων, οἱ Ναοὶ ἅμα κατερημȣ̃ντο: ὁ Παυσανίας (ἐν τοῖς Βιωτικ Κεφ. ΛΓ.) τῷ Ναῷ συμβῆναι τῆς Α'λαλκομενηΐδος φησὶν Α'θηνᾶς, ἀφαιρεθέντος τȣ̃ τῆς Θεȣ̃ σήματος. Οὕτω δέ τοι ϗ παρὰ τῷ Λιβίῳ (ἐν Βιβλ. ΛΗ'.) ποτνιῶνται οἱ Α'μβρακιῶται, τὰ τῶν θεῶν σφίσιν ἀγάλματα, αὐτȣ̀ς τε τέως τȣ̀ς Θεȣ̀ς ἐξ ἑδρῶν τῶν Ι'δίαν ἀποσπασθῆναι, καὶ τοίχȣς δὲ καθαιρεθῆναι, καὶ παραϛάδας ἀπογυμνωθῆναι, μηδὲ περιεῖναι τοῦ λοιπȣ̃ τοῖς Α'μβρακιώταις Θεȣ̀ς, ȣ̃ςπερ ἂν θεραπεύσειαν, εὐξάμενοίτε καθικετεύσειαν.

Δεῖγμα δὲ τῆς τοιᾶσδε καθικετεύσεως πρόκειται (Ι'λ. Ζ'. ϛ. 301.) Ε'νθα αἱ Τρωϊάδες ἐν δημοτελεῖ τῇ πομπῇ, Θεανȣ̃ς προαγȣ́σης, ἐς τὸ Α'θηνᾶς Ι῾ερὸν προοδεύȣσι, καὶ ὑπὲρ τῆς Τροίας ἤδη παραπολλυμένης χεῖρας ἀνατείνȣσιν ὀλολύζȣσαι, καὶ τὸ πέπλον ἐπὶ τῶν τῆς θεαίνης γονάτων κατατιθέασιν, οἷα Γραφικῶς παρέϛησεν Οὐϊργίλιος. (Α'. ϛ. 483).

Interea ad templum non aequae Palladis ibant.
Crinibus Iliades paſſis, peplumque ferebant.

„Τόφρα τ' ἀναρσίεω Νηὸν προτί βωῦνον Ἀθήνης,
„Χαίτας Ἰλιάδες προανεῖσαι, πέπλον ἄγουσαι.

Τὸ γοῦν ἔθος ἕωλον ἦν τοῦ ἐν περιστάσεσι μεγάλαις, ἐπὶ τὰ Ἱερὰ ἱκέτιδας τὰς γυναῖκας περιϊέναι. Πολύβιος καὶ γὰρ (ἐν Βιβλ. Θ΄.) „ Αἱδὲ „γυναῖκες (φησὶ) περιπορευόμεναι τοὺς Ναοὺς, Ἱκέτευον „τοὺς θεοὺς, πλύνουσαι ταῖς κόμαις τὰ τῶν Ἱερῶν ἐδάφη.„ Ἀλλὰ καὶ τὰς ὀλολυγὰς ἐπὶ τῶν ἱκεσιῶν καὶ δεήσεων, ὡς μάλιστα συνήθεις ταῖς γυναιξὶν Ἑλλήνων γενέσθαι, πολλαχόθεν ἐκ τῶν Ὁμήρου δηλοῦται. Τοὺς δέ τοι ὀλολυγμοὺς ἀπὸ τῶν Λιβυσσῶν, προελθεῖν Ἡρόδοτος μαρτυ-„ρεῖ (ἐν τῇ Μελπομ. Κεφ. 189.) „ Δοκέει δ' ἐμοί γε καὶ ὀλολυγὴ „ἐν Ἱροῖσιν, ἐνταῦθα πρῶτον γενέσθαι.„ Ἀλλὰ καὶ τὸ πέπλα „εἰωθέναι προάγειν αὐτὰς, μάρτυς Αἰσχύλος: „Πέπλαν καὶ στεφέων „πότ', εἰμὴ νῦν, ἀμφὶ λιτὰν ἕξομεν. Ἔνθα ὁ Σχολιαστής. „Πα-„ρετίθεσαν γὰρ καὶ πέπλους, καὶ ἐνέδυον καὶ πέπλους τὰ „ἀγάλματα,„ Παρετήρουν δὲ καὶ τοῖς γόνασιν ἐπιτιθέναι τὰ παρ' ἔθνει παντίγε καθιερούμενα. Τάυτῃ τοι καὶ Ἀρνόβιος (ἐν ς΄. Βιβλ.) „Signa, quorum plantas contigitis ac contrectatis orantes. „Τὰ Σημεῖα, ὧν ἅπτεσθαι, τῶν ἰχνῶν, καὶ ψηλαφᾶτε „εὐχόμενοι.

ΚΕΦΑΛ. Η.

Περὶ Σπονδῶν, καὶ θυμιάσεων, καὶ Οὐλοχύτων.

Οἷς δὲ τοὺς Θεοὺς ἠμείβοντο ἄνθρωποι ὡς ἐν γένει φάναι, ἤτοι θύματα ἦν, ἢ ἀναθήματα. Ἄμφω δὲ συνῆψε τὰ εἴδη Ἕκτωρ (Ἰλ. Ζ. ς. 270.) Ταῖς Τρωΐσιν ἐπιτάξας προσαγαγεῖν τὸ πέπλον Ἀθήνῃ, καὶ σὺν αὐτῷ

καὶ βοῦς δυωκαίδεκα. Ὡσάυτως Αἴγισθος ὑπὲρ ἐυκληρίας τῶν γάμων ὅς μετήει, (Ὀδυσ. Γ. ς. 273. 274.)

„Πολλά τε μηρί' ἔκηε Θεῶν Ἱεροῖς ἐπὶ βωμοῖς,
„Πολλὰ δ' ἀγάλματ' ἀνῆψεν, ὑφάσματάτε, χρυσόντε.

Ὁ δὲ Πλάτων (ἐν Β'. Πολιτ.) ὑποβάλλων τὰ περὶ ὧν ἐπιτελεῖν τοῖς Θεοῖς προσήκει, ἅμα συνάπτει θυσίας καὶ ἀναθήματα, ὡς κἀν τῷ τέρματι τοῦ περὶ τῶν ἐυχῶν βιβλίου, δῶρα, καὶ θυσίας Συςείλας δήπου τὰ δῶρα, εἴς τε τὰ πρὸς καλονὴν ἀνατιθέμενα τοῖς Ναοῖς, καθ' ὃν δὴ λόγον καὶ παρὰ Λατίνοις ὠνόμαςαι τὰ τοιαῦτα: munera καὶ donaria, ἥπερ ὀρθῶς διέκρινε Λακτάντιος ἐν τοῖς περὶ τῆς τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ Λατρείας. (Βιβλ. ς. Κεφ. Ἐ'χάτῳ) Apud iſtos, qui nullo modo rationem divinitatis intelligunt, donum eſt quidquid auro argento ve fabricatur; item quicquid purpura et ſerico texitur; ſacrificium, victima, et quaecunque in ara cremantur. „(Παρ' ἀυτοῖς „τοῖς μηδόλως τὸν λόγον τῆς Θεότητος ἐννοοῦσιν, ἀνάθη„μα μὲν ἐςὶν ἅπαν τὸ χρυσίῳ τεκτονέμενον, ἢ αργυρίῳ, „καὶ ἔτι δὲ πορφύρατε καὶ σηρικοῖς νήμασιν ἐξυφαίνεται· „Θύμα δὲ τὸ ὁλοκάυτωμα, καὶ ὅσα ἐπὶ βωμοῦ καίεται.„)

Ἐν θύμασι σκεπτέον πρῶτον τὰς σπονδὰς (ἤτοι λοιβὰς), τὰ θυμιάματα, καὶ τὰ οὐλόχυτα· ἅπερ ἐν ἀρχῇ μὲν ἤγετο μόνα, ὕςερον δὲ, διετέθη ἐν παντὶ μέρει τῆς Ἱεροτελεςίας.

Αἱ σπονδαὶ παρ' Ἕλλησιν ἐν οἴνῳ μάλιςα ἐτελοῦντο, οὕτω γὰρ ἑκαςαχοῦ παρ' Ὁμήρῳ (Ἰλ: Α'. ς. 231. καὶ ς. 465. καὶ Ὀδυσ: Γ. ς. 459.) εἴρηται: „Λέιβειν ἄιθοπα οἶνον. ὁ δ' οἶνος καθαρὸς ἦν, „καὶ ἄκρατος: ἐξ οὗ καὶ αἱ σπονδαὶ ἄκρητοι. προσείρηνται. (Ἰλ: Β. ς. 341. καὶ Δ. ς. 159.) ὃ καὶ παρὰ Ῥωμαίοις ἐυλαβῶς οὕτω παρε-

τηρεῖτο, ὡς καὶ ἐν οἴνοις τοῖς ἐξ Ἑλλήνων κομιζομένοις, ἀθέμιτον οἴεσθαι Θεοῖς ἐπισπένδειν, ἢ Πλίνιος μαρτυρεῖ. (Φυσ: Ἱσορ: Βιβλ: ΙΔ. Κεφ: ΙΘ)

Ἐπὶ τῇ τοιᾷδε χρήσει, ποτήρια χρυσεργῆ παρεσκεύαςο παρὰ „τοῖς εὐδαιμονεςέροις. Τοῦτον ἦν τὸ Πηλέως Χρύσειον ἄλεισον,, (Ἰλ: Λ. ς. 773. Πρόσθες καὶ τὸ Ὀδυσ: Γ. ς· 50 καὶ 53. καὶ „Ο. ς. 85. καὶ Χ. ς. 10.) καὶ τὸ Μενελάου δὲ Χρύσεον δέπας.,, (Ὀδυσ. Ο. ς. 419.) μέτιθι δὲ καὶ Ἰλ: Δ. ς. 3. καὶ Ψ. ς. 196. καὶ Ω. ς. 285. Καὶ Ὀδυσ: Γ. ς. 41. καὶ 472. Καὶ Κ. ς. 316. καὶ Ο. ς 149. καὶ Σ. ς. 120. καὶ 261. Ἐξόχως δὲ διαθρυλλεῖται „(ἐν Ὕμν: τῷ εἰς τὸν Ἀπόλλ. ς. 10.) τὸ Διὸς Χρύσειον δέπας. Τουτωνὶ γοῦν τῶν Ποτηρίων οἴνου πληρουμένων, βραχύτι ἀπὸ χειλέων ἄκρων ἀπέχεον εἰς Θεῶν τιμὴν, τὸ δὲ λοιπὸν ἐξέπινον αὐτοὶ οἱ σπένδοντες, ὡς ἐκ πολλῶν Ὁμηρικῶν τόπων γίνεται δῆλον. Ἀλλ' ἦν ἔξοχον τὸ Ἀχίλλειον δέπας ἐκεῖνο, ἐξ οὗ μηδενὶ προπίνων ἐτύγχανεν ἀνδρὶ ἑτέρῳ, μηδενί τε Θεῶν, πλὴν ἢ τῷ Ζηνὶ σπένδων καὶ μόνῳ. (Ἰλ: Π. ς. 227.)

Αἱ δὲ σπονδαὶ αὗται Ἱκετηρίαις τὰ πλεῖςα συνήπτοντο: Ἰλ: Π. ς. 231.) Οἷαι περ ἃς Ἀχιλλεὺς ὧδε ὑπὲρ τῆς Πατρόκλου σωτηρίας σπένδεται. Καὶ Νέςωρ δ' οὕτως ἐποίει ὡς Ἀχιλλέα ἀπελευσόμενος. (Ἰλ: Ι. ς. 171. 172) καὶ Πρίαμος. (Ιλ. Ω. ς. 306.)

Καὶ τὰς ἐπιθυμιάσεις δὲ, οὐ μικρὸν δύνασθαι ᾤοντο Ἕλληνες πρὸς Θεῶν ἐξιλέωσιν, διὸ καὶ ταῖς σπονδαῖς αὐτὰς καὶ ἱκεσίαις Ὅμηρος συνεζεύγνυ. (Ιλ. ς. 495.)

„Καὶ μὲν τοὺς Θυέεσσι, καὶ εὐχωλῇς ἀγανῇσι,
„Λοιβῇτε, κνίσσῃτε, παρατρωπῶσ' ἄνθρωποι.

Καὶ Ἡσίοδος (ἐν τοῖς Ἔργοις, ς. 336.) τοῖς περὶ Γεωρ„γίαν ἀσχολουμένοις διαγορεύει, πρωΐασ τε καὶ ἑσπέρας τοὺς Θεοὺς σπον-

δῆσι Θυέεσσίτε ἱλάσκεσθαι. Παραπλησίως δὲ καὶ Ἕκτωρ ἀνώγει τὴν αὐτȣ̃ μητέρα· ἐπὶ τὸν Ἀθήνης Ναὸν σπεύσασαν ἐν θυμιάμασιν εὔξασθαι. (Ἰλ. Ζ. ϛ. 269.)

„. . . . Πρὸς νηὸν Ἀθηναίης ἀγελαίης,
„Ἔρχεο σὺν θυέεσσιν. . . . . . .

Ἐξ ȣ̃ καὶ τὰ Ἱερὰ τεμένη, καὶ οἱ βωμοὶ Θυώδεις τε προσείρηνται καὶ Θυόεντες: Οἷόνπερ ἰδιαίτερον ἦκȣε τὸ ἐν Κύπρῳ Ἱερὸν τῆς Ἀφροδίτης. (Ἰλ. Ε.) Περὶ ȣ̃ καὶ Οὐϊργίλιος ἐν Αἰνειάδι:

Ubi templum illi, centumque Sabaeo
Thure calent arae, ſertisque recentibus halant

„Ἔνθα νεὼς αὐτῇ, ἑκατὸν βωμοίτε Σαβαίῳ
„Εὐώδεις λιβάνῳ, νεοδρέπτοισίντε ἀώτοις.

Καίτοιγε ὁ λιβανωτὸς ὧδε κατὰ πρόληψιν ἔοικεν εἰρῆσθαι. Ὡς γὰρ Πλίνις Φησὶ (Βιβλ. ΙΓ. Κεφ. Α.) Iliacis temporibus thure non ſupplicabatur; cedri tantum et citri ſuorum fructicum in ſacris fumo convolutum nidorem verius, quam odorem noverant. „Ἐπὶ τῶν Ἰλιακῶν χρόνων, ȣ̓χὶ ἐν λιβανωτῷ αἱ Ἱκεσίαι „ἐγίνοντο: τȣ̃ γὰρ τῶν Κεδρίνων τε καὶ Κιτρίνων θάμνων „καπνȣ̃ τῆς συνελισσομένης ἐπὶ τῶν Ἱερῶν κνίσσης ᾐσθά„νοντο μᾶλλον, ἢ Εὐωδίας„ Περὶ ȣ̃ καὶ Ἀρνόβιος (ἐν Βιβλ. Ζ. κατὰ τῶν ἐθνῶν.) τὸ πρόσφατον ἐπιγιγνώσκων τῆς χρήσεως τῆς τȣ̃ λιβάνȣ, Φησί: nam neque in iis temporibus, quemadmodum creditur, et perhibetur, heroicis, quidnam eſſet thus, ſcitum eſt, ſcriptoribus, aut comprobatur a priſcis, quorum in libris nulla mentio ejus reperitur. „Οὐδὲ γὰρ ἐπὶ τῶν Ἡρωϊκῶν

„ἢ πιςεύεται ϗ λέγεται χρόνων, τίποτε ἄρα ἦν ὁ λιβανω-
„τὸς ἐγινώσκετο· ἐδ᾿ ὑπὸ τῶν παλαιοτέρων συγγραφέων
„ἐδεμιᾶς μνήμης ἐν ταῖς τέτων βίβλοις ἐμφερομένης.)

Λείπεται καὶ περὶ ἐκείνων διελθεῖν, ἃς Ὅμηρος ἀποκαλεῖ Οὐλὰς, ἢ Οὐλοχύτας: τὰς ἐδὲν ἀλλ᾿ ἢ Ὀπώρας ὅσας ἢ καρπὲς λίθῳ, ἢ μύλωνι συντετριμμένες τε καὶ ἀπεληλεσμένες. Εἰς τῦτο δ᾿ οἱ παλαίτατοι τῶν Ἑλλήνων τῇ κριθῇ χρώμενοι διετέλεν, ὡς τῇ Ζειᾷ οἱ Ῥωμαῖοι, (Far) κατὰ Διονύσιον τὸν Ἁλικαρνασσέα. (ἐν Βιβλ: Β΄.) „Καὶ γάρ ὥσπερ Ἕλληνες, τὸν κρίθινον καρπὸν ἀρχαιό-
„τατον ὑπολαμβάνοντες ἐπὶ τῶν Θυσιῶν κριθαῖς καταρχό-
„μεθα, ἐλὰς αὐτὰς καλῦντες, ὅτω Ῥωμαῖοι τιμιώτατόντε
„καρπὸν, ϗ ἀρχαιότατον εἶναι νομίζοντες τὰς ζέας, διὰ
„τέτων ἁπάσης ἐμπύρε θυσίας κατάρχονται. Προςεθεῖναι δ᾿
„αὐταῖς ϗ ἄλας διδάσκει ὁ τῦ Ὁμήρε Σχολιαςής: „Οὐλαὶ, Κριθαὶ
„μετὰ ἁλῶν μεμιγμέναι (φησὶν) ἃς ἐπέχεον τοῖς Ἱερεργε-
„μένοις ζώοις πρὸ τῦ θύεσθαι. Διὸ καὶ Οὐΐργίλιος Fruges ſalſas λέγει. Καὶ Πλαῦτος (ἐν τῷ Ἀμφιτρύωνι: Πράξ: Β. Σκην: Β)

Sed mulier poſtquam experrecta es, prodigiali Iovi —
aut mola ſalſa hodie, aut thure comprecatum oportuit.

„(Ἀλλ᾿ ὦ γύναι, ἐπεὶ ἐξηγείρω, τῷ τερατουργῷ Ζηνὶ, ἤτοι
„ἐν Οὐλαῖς ἁλιπάςοις σήμερον, ἢ γῦν ἐν λιβανωτῷ Σὲ προσ-
„εύξασθαι ἔδει.)

Οὕτω δὴ καὶ Πηνελόπη οὐλὰς ἐν κανέῳ ἐνθεῖσα ἅλασίγε συμμίκτες, Παλλάδι ἱκέτις παρέςη· (Ὀδυσ. Δ΄. ϛ. 761.)

Ἐν δ᾿ ἔθετ᾿ ὀλοχύτας κανέῳ, ἠρᾶτο δ᾿ Ἀθήνῃ.

Ὅλως δὲ μεγίστη τις ἦν ἐν Ἱεροῖς τούτων ἡ χρῆσις, ὡς καὶ Πλίνιον (ἐν Βιβλ. ΛΑ. Κεφ. Ζ.) φάναι: nulla fine his confici:

(μηδὲν τούτων ἄνευ τελεῖσθαι.) Ταῦτ' αὐτὰ Οὐλόχυτα καὶ τοῖς τῶν Ἱερείων μετώποις, καὶ τούτων τοῖς ὁλοκαυτωθησομένοις μέλεσι, καὶ μὲν δὴ καὶ ταῖς τραπέζαις αὐταῖς, καὶ ταῖς μαχαίραις εἰώθεσαν ἐπιπάσσειν.

Ἐπῆχε δ' ὁ τύπος ἐκ τῶν κατ' ἀρχὰς θυσιῶν, αἱ πάλαι ἐκ τῶν τοιούτων μόνον καρπῶν συνίσταντο, ὡς ὁ τοῦ Ὁμήρου Σχολιαστὴς ἐπισεσημείωκεν. Ὅθεν Οὐΐδιος (ἐν Α'. Fastorum ϛ. 337.)

Ante Deos homini quod conciliare valeret
Far erat, et puri lucida mica salis.

„(Πρόσθε δὲ ἀνθρώποις, ὅ Θεοὺς διαλλάξαι ἂν ἴσχοι,
„Ζειή, καὶ ψύξ ἦν πρός γε, ἁλὸς καθαροῦ.)

Τοῦτί δ' ὑπὸ Νουμᾶ θεσμοθετηθῆναι, ἡ παρὰ Ῥωμαίοις μαρτυρεῖ „ἀρχαιότης. Ῥωμαίοις καὶ γὰρ, ἡ Πλούταρχος φησὶν, „αἱ θυσίαι „ἀναίμακτοι ἦσαν, αἵτε πολλαὶ δι' ἀλφίτου καὶ σπονδῆς, καὶ „τῶν εὐτελεστάτων πεποιημέναι.„ Ἐπιβεβαιοῖ δὲ καὶ Παυσανίας (ἐν Ἀρκαδικ. Κεφ. Β.) Κέκροπα τὸν ἀρχαιότατον Ἀθηναίων ἄνακτα, ἔμψυχον μηδὲν τεθυκέναι, ψαιστά δὲ μόνον πάτρια, οὓς πετάνους ἐκάλουν, προσαγηοχέναι.

Τῷ ὄντι γὰρ ὁ τῶν Ἱερείων σφαγιασμὸς ὀψιαίτερον τοῖς ἔθνεσιν εἰσηνέχθη, ἀπαίσιον ἡγουμένοις τὴν τοῦ αἵματος ἔκχυσιν: Ὅθεν καὶ ῥέζειν, καὶ ἔρδειν εἴρηνται, οἱ πρῶτοι τοῖς θεοῖς σφαγιάζοντες: ὡς ἰταμόν τι ἐπιχειροῦντες. „Ταραττόμενοι καὶ δειμαίνοντες ἔρδειν, „ἐκάλουν καὶ ῥέζειν, ὥστι μέγα δρῶντες τὸ θύειν ἔμψυχον: „καθὰ φησὶ Πλούταρχος.

ΚΕΦΑΛ. Θ'.

Περὶ τῶν Σφαγιασμῶν.

Περὶ τῆς τῶν ἐμψύχων ἐφεξῆς προσφορᾶς διαληπτέον, τῆς ἐν ὑςέρεις, μόνης χεδὸν, τὸ τῆς Θυσίας ὄνομα διατηρησάσης. Περὶ γὰν τὰ θύεσθαι μέλλοντα τῶν ζώων, πολλῇ ὑπῆρχον τῇ ἀκριβείᾳ χρώμενοι, ὡς τὰ κάλλιςα ἐκλέγειν καὶ τελεώτατα. (Ὀδυσ. Λ. ς. 30.)

„ . . . . . . Ῥέξειν ςεῖραν Βοῦν ἥτις ἀρίςη.

Καὶ Ἰλιάδ: Α' ς. 66.

„ . . . . . . Ἀρνῶν κνίσσης, αἰγῶντε τελείων.

Ἔνθα ὁ Σχολιαςὴς ἀναπτύσσων προςίθησιν: „Ἤτοι τὴν ἡλικίαν „ὁλοκλήρων: λελωβημένον γὰρ ἐθύεται, ἀλλ' ὑγιὴς ἡ τῶν „τελεμένων θυσία.„ Διὸ καὶ κατὰ τὸν Πολυδεύκην (ἐν Βιβλ: Α' „κεφ: Α'. 26.) „Ἱερεῖα Ἄρτια, ἄτομα, ὁλόκληρα, ὑγιῆ, „ἄπηρα, παμμελῆ, ἀρτιμελῆ, μὴ κολωβά.„ Οὗ χάριν καὶ Ἀθηναῖοι Λακεδαιμονίοις ἀμέλειαν ἐνεκάλεν περὶ τὰ Θεῖα „Ὅτι καὶ „ἀνάπηρα θύεσιν ἑκάςοτε:„ ὡς Ἰδεῖν ἐςὶ παρὰ Πλάτωνι. (ἐν Β'. Ἀλκιβιάδ.) Οἷς δὴ καὶ Τερτυλλιανὸς (Ἀπολογητ: Κεφ: Γ.) παραπλήσια τοῖς ἐπ' αὐτῷ ἔθνεσιν ἐγκαλεῖ: Volo et ritus veſtros recenſere; non dico, quales ſitis in ſacrificando, cum eneƈta et tabidoſa, et ſcabioſa, quaeque maƈtatis; cum de optimis et integris ſupervacua quaeque pueris, vel canibus deſtinaſſetis, „(βέλομαι καὶ τὰς ὑμᾶν „τελετὰς καταλέξαι: ἔφημι, ὁποῖοιγ' ἐςὲ ἐν τῷ θύειν: ὁπό„τε τὰ μὲν ἀπεκταμένα, καὶ φθισιῶντα, καὶ ψωριῶντα „σφαγιάζετε, ἀπὸ δὲ τῶν ἀρίςωντε ἢ ὁλοκλήρων τὰ πε„ριττὰ ἕκαςα ἀκροτομεῖτε, κεφάλὶ ἄττα ἢ ὀνύχια, ἅτι„να καὶ οἴκοι τοῖς παισὶν ἂν, ἢ τοῖς κύνεσιν ἀφορίσαισθε.)

Τοῖς μὲν ἓν παλαιοῖς τῶν Ἑλλήνων εἰς θυσίαν μάλιςα ζώων εἴδη παρελαμβάνετο ἓξ: Πρόβατον, ϗ Ὗς, ϗ Βῦς, καὶ Κάπρος, καὶ Α᾿λέκτωρ, καὶ Χὴν, ὡς ἔχει Σουΐδ, ἐν Λεξ: Θυσία. Α᾿λλ' Ὅμηρος μόνης τῆς τῶν τεσσάρων πρώτων χρήσεως μέμνηται, ἔντε τοῖς Ἱερείοις, κἀν ταῖς τῶν Ἡρώων κοινῇ ἑςιάσεσιν. Ὁ δέ τοι Βῦς πρὸ τῶν ἄλλων ἡγεῖται, ὃν τετιμῆσθαι διαφερόντως ὁ Ποιητὴς συνεχῶς παριςησι. Καὶ Πλίνιος δὲ (ἐν Βιβλ: Η. Κεφ ΜΕ:) ἓτω διέξεισιν, Ἐξ αὐτῶν γὰρ τῶν σφαγιασμάτων τὰ ἄριςα, καὶ ἡδαψιλεςάτη τῶν Θεῶν ἐξιλέωσις. Ὅθεν καὶ τὸ ῥῆμα Βϐθυτεῖν, δι᾿ ἓ τὸ τῶν Βοῶν κυρίως δηλῦται σφάγιον, ἐξ ἓ καὶ ἐπὶ τά τῶν λοιπῶν ἐμψύχων μετείληπται θύματα, ὡς παρὰ τῷ Α᾿ριςοφάνει (ἐν τῷ Πλύτῳ ς. 820.)

„Βϐθυτεῖ

„ Ὗν, ϗ τράγον, ϗ κριὸν ἐςεφανωμένος.

Α᾿λλὰ γὰρ κατὰ τὸν τῦ Σόλωνος νόμον, ὐκ ἔδει βῦν θύεσθαι, ὡς ὁ Πλύταρχος μαρτυρεῖ: Τῦθ' ὅπερ Αἰλιανὸς (Βιβλ. Ε΄. Κεφ. ΙΔ.) „Περὶ Βοὸς τῦ ἀροτῆρος ἑρμηνέυει ῥηθὲν. „Ὅτι ϗ οὗτος ἂν γεωργος „(εἶναι ῥηθείη) καὶ τῶν ἐν ἀνθρώποις καμάτων κοινωνός. Πάντως δέπυ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων ὐχ ὁσίαν σφίσιν ἐνόμιζον τὴν τῦ τοιῦδε Βοὸς σφαγίασιν.

Οὐ μέντοιγε ἀναμὶξ τῶν εἰρημένων ζώων τὰ τυχόντα τῷ τυχόντι τῶν Θεῶν θέμις ἦν σφαγιάζειν, ἀλλ' ἄττα δὴ ἑκάςῳ ἐξ ἔθυς καθιέρωτο. Οὕτω γὰρ Α᾿ριςοτέλης (ἐν τῷ Θ. τῶν Ἠθικ. Κεφ. Β.) διατείνεται, μὴ πᾶσι ταυτά, μηδὲ τῷ πατρὶ πάντα ἐπίσης εἶναι ἀποδοτέον, ὡς ὐδὲ Ζηνὶ πάντα θύεται: Ὅπερ ἀναπτύσσων (ἐν τῷ Ε΄. Βιβλ. Κεφ. Ι. Νομικὸν (φησὶν) „Αἶγα Διῒ θύειν, ἀλλὰ μὴ πρόβατα.„ Τὐναντίον δ' ὖν τὴν αἶγα τῇ Α᾿θηνᾷ μηδαμῶς ὑπὸ τῶν Α᾿θηναίων θύεσθαι, Α᾿θήναιος μαρτυρεῖ. (Βιβλ. ΙΓ. τῶν Δειπνοσοφ.) Τὸ δέ τοι σύ„νολον ὑπὸ τῦ Πλινίυ (Βιβλ. Η΄. Κέφ. ΜΕ.) παρατετήρηται, „μηδὲ „χωλαίνοντι, μηδ' ἀλλοτρίῳ ὄντι τῷ θύματι. (nec clau„dicante, nec aliena hostia.) τοὺς Θεὺς ἐξιλάσκεσθαι.

Ἀλλὰ γὰρ Ζηνὶ καὶ βοῦν σφαγιάζεσθαι εἰωθέναι, τῇ ἡλικίᾳ προσήκοντα (Πενταέτηρα) ὁ ποιητὴς ἔφη: (Ἰλ. Β. ς. 403.) Ὀδυσσεὺς δ᾽ αὐτῷ ῥέξει κριὸν, ἀλλ᾽ οὐ καλλιερεῖ. (Ὀδυσ. Ι. ς. 551.) τῷ δ᾽ αὐτῷ παραπλησίως συνάμα τῷ Ἡλίῳ ἐτύθη Κάπρος. (Ἰλ. Τ. ς. 197.) Τῷ δ᾽ Ἀπόλλωνι Ταῦροι προσῆχθεν καὶ αἶγες. (Ἰλ. Α. ς. 41..) καὶ ἄρνες πρωτόγονοι. (Ἰλ. Ψ. ς. 864. καὶ 873.) Ποσειδῶνι δὲ Ταῦροι Θαμὰ παμμέλωνες. (Ὀδυσ. Γ. ς. 6.) εἰς παράστασιν τοῦ ἀγρίου τε καὶ ζοφεροῦ τῆς θαλάσσης. Καίτοιγε τῷ αὐτῷ, Ταῦροι ἀργῶντες, παρὰ Πινδάρῳ ἐτύθησαν, ὃ πρὸς τὸν τοῦ πελάγους ἀφρὸν ἴσως ἐπανακτέον. Ἐπεὶ καὶ τοῖς ποταμοῖς Ταύρους ἔρδον, τῷ Ἀλφειῷ, καὶ τῷ Ξάνθῳ. (Ἰλ: Λ. ς. 727.) Καὶ Φ. ς. 131.) Τῷ δέτοι Σπερχειῷ πρόβατα. (Ἰλ: Ψ. ς. 146. 147.) Τῇ δέγ᾽ Ἀθήνῃ τὰ πλεῖστα ἔρδον Δάμαλιν. (Ἰλ: Λ.) καὶ

„Ταύτην . . . . . . „Ἦνιν,

„ Ἀδμήτην, ἣν οὔπω ὑπὸ ζυγὸν ἤγαγεν ἀνήρ. (Ὀδυσ: Γ. ς. 383.) Ταύτην δὲ Iniugum (ἄζευκτον) εἶπε Φῆστος: Casta cervice (ἁγνὴν τὸν τράχηλον) Σίλιος. Προσήγετο δὲ τῇ αὐτῇ Θεαίνῃ καὶ πρόβατον, (Ὀδυσ: Δ.) Οὐχὶ τῶν ἀπαλωτέρων, παρ᾽ Ἀθηναίοις, ἣ φησὶν Ἀθήναιος (ἐν Βιβλ: Θ.) Τῷ δὲ Ἑρμῇ ἐθύετο ἀρνία τε καὶ ἐρίφια· (Ὀδυσ: Τ.) καθαπεροῦν καὶ ταῖς Νύμφαις. (Ὀδ: Ρ.) Θεοῖς δὲ τέως τοῖς ὑποχθονίοις προσήγετο Βοῦς στεῖρα· (Ὀδυσ: Λ.) Οὕτως οὖν κατὰ τοὺς Θεοὺς ἐποικίλλετο καὶ τὰ Ἱερεῖα· διακρινόμενα τῷ εἴδει, τῇ ἡλικίᾳ, τῇ Χρόᾳ, τῷ ἄῤῥενι, καὶ τῷ θήλει, ὡς Ἀρνόβιος (ἐν Βιβλ: Ζ.) κομψῶς διαλέγεται.

Τὰς μὲν οὖν προσαγομένας βοῦς, χρυσῷ εἰώθεσαν χρίοντες τὰ κέρα ἐπικοσμεῖν (Ἰλ: Κ ς. 294.)

„Τήν τοι ἐγὼ ῥέξω χρυσὸν κέρασιν περιχεύας.

Ὃ καὶ Οὐϊργίλιος ἐμιμήσατο: (Αἰνειάδ. Θ.)

Et ſtatuam ante aras aurata fronte juvencum.

„ (Στήσω πρὸς βωμοῖσι δέ χρυσομέτωπον μόσχον.)

Ὁ δέ τοι τρόπος ὁ τῆς περιχρυσώσεως, περιγέγραπται (Ὀδυσ: Γ. ς. 425.) ἔνθα Λαερκεὺς ὁ χρυσοχόος, λαβὼν χρυσὸν παρὰ Νέςωρος, „Ὅπλα χερσὶν ἔχων χαλκήϊα, εὖτε ἀσκήσας „ Βοὸς κέρασιν περιχεῦεν. (Αὐτ: ς. 37. 38.)

„ . . . . Ἵν ἄγαλμα Θεά κεχάροιτο ἰδȣ̃σα.

Τȣτὶ δὲ Πλάτων ἔθος πανηγυρικὸν Ἀθηναίοις ἔφησεν εἶναι: (ἐν Ἀρκιβιάδ. Β.) ἐν οἷς πρός γε τοῖς λοιποῖς μαρτυρίοις τῆς μεγαλοπρεπείας, τίθησι καὶ βȣ̃ς τȣ̀ς χρυσόκερως. Καὶ τοῖς Ῥωμαίοις δὲ τὴν τοιάνδε τελετὴν ἑόρτιον ἀναγράφει συνεχῶς, ἐν τῇ αὐτοῦ Ἱςορίᾳ Τῖτος ὁ Λίβιος, καὶ ἐξ Ἑλλήνων δὲ ὀνομαςὶ παραληφθῆναι γράφει Μακρόβιος, (ἐν Βιβλ: Α. τῶν Κρονικῶν.)

Ἐπεσφαγιάζετο δὲ τοῖς Θεοῖς, ἤτοι θύματα μοναδικά, ἢ ἅμα πλείονα· καὶ ταῦτα εἴτε ὁμοειδῆ, εἴτ' ȣ̃ν ἑτεροῖα τοῖς εἴδεσιν. Εἰς τόδε δ' ἀνήκȣσιν, αἱ περὶ ὧν συνεχῶς μνεία γίνεται, ἑκατόμβαι, ὡς δῆθεν ἐκ βοῶν κυρίως ἑκατὸν συνιςάμεναι, τȣ̃θ' ὅπερ ἡ ἐτυμολογία „ ἐπιμαρτυρȣ̃σα ἐμφαίνει. ἐξ Ἑκατὸν (κατ' Εὐςάθιον) δηλονότι „ κυρίων βοῶν „ Καίτοιγε καταχρηςικώτερον τὰ πλεῖςα, καὶ ἐξ ἄλλων „ ζώων ἑτεροειδῶν, ἐπληρȣ̃ντο αἱ ἑκατόμβαι· Ἐξ Ἑκατὸν ζώων, ἢ „ κυριώτερον εἰπεῖν, βοσκημάτων „ Οὕτω γάρ δὴ καὶ Ὅμη-„ ρος ὀνομάζει: ἑκατόμβας Ταύρων, ἠδ' αἰγῶν: Ἰλ· Α. ς. 315)

„ Καὶ Ἀρνῶν πρωτογόνων. (Ἰλ: Ψ. ς. 864. καὶ 873.)

Προςίθησι γεμὴν Εὐςάθιος, ὅτι περὶ τȣ̃ ἑκατονταδικȣ̃ ἀριθμȣ̃ πάλαι διημφισβήτηται, γενέσθαι λέγων τȣ̀ς ἡγησαμένȣς συνεςάναι τὴν „ ἑκατόμβην Ἐκ τετραπόδων εἰκοσιπέντε, τῶν βάσεις ἤτοι „ πόδας ἐχόντων ἑκατόν. Τȣ̀ς δὲ ἐξειληφέναι ἀορίςως

„ἀντὶ πολλῶν ζώων τὴν ἑκατόμβην. Ἀλλ' ὅτι γάρ τις καὶ λόγος ἐκείνης ἐγίνετο τῆς κυρίως, ἡ τοῦ Νέστορος παρίστησιν ἑκατόμβη, (Ὀδυσ: Γ. ς. 59) ἐν ᾗ τετρακισχίλιοι πεντακόσιοι βόες, Ποσειδῶνι σφαγιάζονται ὑπὸ τῶν Πυλίων. Προσμαρτυρεῖ δὲ καὶ ἡ τῆς ἑκατόμβης ἀρχὴ ἡ πρώτη, ἣν ἀπὸ τῶν Λακεδαιμονίων ὁ Στράβων παρήγαγεν (ἐν Βιβλ: Γ.) Οὗτοι γὰρ ἑκατὸν πόλεις πάλαι νεμόμενοι, βοῶν ἑκατοστὺν κατ' ἐνιαυτὸν ἐσφαγίαζον· καὶ ταύτῃ διέξεισιν, ὅτι καὶ Λυσιτανοὶ ἑκατοστύας ἱερείων ἑκάστου ἔτους διέταξαν παρὰ σφίσι τελεῖσθαι, ζηλοῦντες τοὺς Ἕλληνας.

Θύειν δὲ εἰώθεσαν τὰ σφάγια ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν, οὓς δὴ **βωμοὺς** Ὅμηρος ὀνομάζει. Οἱ δὲ Λατῖνοι aftacio ἐντεῦθεν εἶπον, οἱονεὶ alias areas: (ὑψοῦλὰς ἄλλως:) Οἱ δέ γε βωμοὶ ἐν τοῖς Ναοῖς κείμενοι διαφερόντως ὑπῆρχον, ἔνθα πρὸ τῶν ἱδρυμένων τοῖς θεοῖς ἰνδολμάτων τὰ Ἱερὰ ἔρεζον. Ἀλλὰ δεδόμητο αὐτοῖς βωμὸς, καὶ παρὰ τῇ ἀκτῇ τοῦ πελάγους (ἐν **Ὑμν.** τῷ εἰς τὸν Ἀπόλλ.) καὶ παρὰ τοῖς Ναυσὶ δὲ βωμοὶ τοῖς Ἕλλησιν ἔκειντο πολιορκοῦσι τὸ Ἴλιον (Ἰλ. Λ. ς. 807.) „Οὕτω δὲ καὶ οἱ Ἀργοναῦται (κατὰ Ἀπολλώνιον) φέρονται „**βωμὸν „ἀναστήσαντες ἐπάκτιον:** ὅπερ ἐξ ἔθους ἐποίουν, ὡς ἂν ὑπὲρ εὐπλοίας εὔχοιντο Ποσειδῶνι. Ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ ἐπ' ἀκροτόμων ὀρέων βωμοὺς καθιστῶν, ὡς Ἀγχίσης ὑπισχνεῖτο τῇ Ἀφροδίτῃ (ἐν τῷ **Ὕμνῳ.**) Πολλάκις δὲ κἂν ἄλσεσι, κἂν ἀγροῖς Ἱεροῖς, καὶ παρὰ πηγαῖς. Τοιός δε ἦν ὁ πρὸς τῇ Κρήνῃ, τῇ ἐγγὺς τοῦ Ἰθάκης ἄστεος, ἐν ᾧ ταῖς Νύμφαις οἱ παροδεύοντες ἔθυον. (Ὀδυσ. Ρ.) Ἔτι δὲ μὴν, καὶ τὸ παρὰ τοῖς „Σπερχειοῦ, Κρουνοῖς, **Τέμενος, βωμός τε θυήεις:** ἔνθα Πηλεὺς εὔξατο ἑκατόμβην προσοίσειν. (Ἰλ. Ψ') Ταύτῃ τοι καὶ Ἰθακες ἔρεξαν. „**Ἄλσος ὑπὸ σκιερὸν ἑκατηβόλου Ἀπόλλωνος.** (Ὀδυσ. Υ. ς. 278.) Καὶ Ἀχαιοὶ δὲ (Ἰλ. β'. ς. 305.) „**Ἀμφὶ περὶ κρήνην „ἱεροὺς κατὰ βωμοὺς.** Ἀλλὰ γὰρ καὶ ἡ Ἱερὰ αὐτὴ ἐπιμαρτύρεται

ἱστορία, ὅτι παρὰ τοῖς ἔθνεσι τὸ τοιόνδε ἐπεπόλαζεν ἔθος τοῦ ἐπιθυμιᾷν ἔντε τοῖς ἄλσεσι, καὶ τοῖς δρυμῶσιν. (Βασιλειῶν Δ. Κεφ. ΙΖ. Ἐδαφ. 32.)

Καὶ ἐν οἰκήμασι δὲ τοῖς τῶν ἰδιωτευόντων ἀνεγείροντο βωμοὶ, ἐφ' οἷς σφαγιάζοιεν: ἐξ ὧν διὰ φήμης ἤγετο διαφερόντως βωμὸς ὁ **Διός ἑρκείου.** (Οδυσ. Χ. ς. 335.) Τούτους δ' Εὐστάθιος μὲν ἔφη „**Ἔξω τῆς αὐλῆς** ἱδρύσθαι ἐν **Ὑπαίθρῳ:** Πολυδεύκης δὲ, „**ἐν μέσῳ τοῦ οἴκου·** ᾧ συνᾴδει καὶ Οὐΐργίλιος. (Αἰνειάδ. Β'.)

Aedibus in mediis, nudoque ſub aetheris axe
ingens ara fuit.

(Μεσσηγὺς μεγάρων, αὐλῆς αὐτοῖς ἐν ὑπαίθροις,
βωμὸς ἔην εὐρύς. . . . . .

πρὸς ὃν Ἑκάβη καταπεφεύγει μετὰ τῶν τέκνων, καὶ Πρίαμος ὁ ἐκεῖ καὶ ἀναιρεθείς. Τοῦτο δ' Εὐριπίδης (ἐν Τρωάσι) παρὰ τῷ βωμῷ τοῦ **Ἑρκείου Διὸς** ἔφη συμβῆναι. Ἔφη δὲ καὶ Ἀθήναιος (ἐν τῷ Ε'. Βιβλ.), ὅτι αὐλὴν ἀποκαλεῖ Ὅμηρος τὸν ὕπεθρον τόπον, οὗ βωμὸς ἔκειτο ὁ **Ἑρκείου Διός.** Πρὸς ὅπερ ἀνάγει καὶ τὸ ποιηθὲν, (Ἰλ. Λ. ς. 773.) τὸν Πηλέα καταληφθῆναι θύοντα **Αὐλῆς ἐν χόρτῳ.** Ἀλλὰ καὶ Εὔμαιος, Ὗν ἔρεξεν ἐπ' ἐσχάρῃ: (Ὀδυσ. Ξ. ς. 420.) Πρὸς οὖν τὸν τοιόνδε βωμὸν τὸν ἐν τοῖς βασιλικοῖς Φαιάκων μεγάροις, καὶ Ὀδυσσεὺς ἱκέτης καθῆστο. (Ὀδυσ. Ζ. ς. 153) Ὥστε πολλοὺς ἡγήσασθαι, καὶ βωμὸν ἐκεῖσε παρὰ τῇ Ἑστίᾳ κεῖσθαι· οὗ χάριν καὶ πανταχοῦ πάρεστι κατιδεῖν καὶ θύματα ἐντὸς τῶν τοίχων παρ' ἑαυτοῖς ἰδίᾳ ἐπιτελούμενα οἴκοι. Ὅπερ οὖν, ὡς οὐκ ἐνέκρινε Πλάτων (ἐν τῷ Ι. τῶν Νόμων.) τὰ **Θεῶν Ἱερὰ** ἐντεῦθεν ἀπῆρε, δημοσίᾳ κελεύων ἕκαστον θύειν, τὰ ὁλοκαυτώματα τῷ Ἱερεῖ παραδόντα, ἵνα συνάμα τούτῳ καὶ αἱ εὐχαὶ καὶ δεήσεις συνεπιλαμβανομένῳ τελῶνται. Τοῦτο δὲ παρὰ Πέρσαις ἀεὶ κρατῆσαι Ἡρόδοτος μαρτυρεῖ· (ἐν τῇ „**Κλειοῖ.**) ἐπεὶ τῶν Ἱερῶν. „Οὐδὲν, ὅ τι μὴ διὰ τῶν μάγων

„παρ' ἐκείνοις ἐρέζετο. Ἄνευ γὰρ δὴ Μάγου, οὔ σφὶ νόμος „ἐστὶ θυσίας ποιέεσθαι.„ Οὕτω δὲ δὴ καὶ περὶ τῶν Γάλλων Διόδωρος „ὁ Σικελιώτης (ἐν τῷ Ε. Βιβλ.) διέξεισιν. „Ἔθος δ' αὐτοῖς ἐστὶ, „μηδένα θυσίαν ποιεῖν, ἄνευ φιλοσόφου.

ΚΕΦΑΛ. Ι.

Περὶ τῆς ἐν τῷ τὰ Ἱερὰ τελεσιουργεῖν διατυπώσεως.

Ἡ τοῦ τελετουργεῖν τὰ Ἱερὰ διατύπωσις ὑπὸ Ὁμήρου περιγράφεται: (Ἰλ. Α' ς. 446. Καὶ Β'. ς. 402. κτ.) Προσέτι δὲ, (καὶ Ὀδυσ. Γ) ς. 430. κξ. Καὶ Ξ. ς. 421.) ἥν περ καὶ παρὰ Ῥωμαίοις κοινῇ τηρεῖσθαι Διονύσιος ὁ Ἁλικαρνασσεὺς περιγράφων, ἅμα ἐξ ὧν μνημονεύει Ὁμηρικῶν τόπων, κατασκευάζει. (ἐν τοῖς περὶ τῆς Ρωμαίων Ἀρχαιολογ. Βιβλ. Ζ.) τούτου οὖν καὶ αὐτοὶ στιχοῦντες τοῖς ἴχνεσιν, ἕκαστον τῶν τῆς Ἱεροτελεστίας μερῶν ἐν τάξει ἐκθήσωμεν.

Πρῶτον, ὡς καὶ ἐν πάσῃ τελετῇ ἱερᾷ, τὰς χεῖρας ἀπένιπτον: ὃ δὴ „χερνίψασθαι Ὅμηρος λέγει, ὡς καὶ Λυσίας Ἐχερονίψαντο, ἔφη, ἐκ τῆς ἱερᾶς χέρνιβος. Ἐπὶ τούτῳ γὰρ αὐτοῖς, ὕδωρ ἦν ἐν λέβητι ἕτοιμον. (Ὀδυσ. Γ. ς. 440.)

„Χέρνιβα δέ σφ' Ἄρητος ἐν ἀνθεμόεντι λέβητι
„Ἤλυθεν ἐκ θαλάμοιο φέρων. . . . . .

Ἀλλὰ χέρνιβα πρόκειτο κἂν τοῖς προτεμενίσμασι φησὶ Συνέσιος. Ἐπὶ τοῦ σταθμοῦ δὲ Ἱερεὺς ἵστατο, κλάδῳ καλλιελαίας τοὺς εἰσιόντας ἐπιρραντίζων: ὅς, καθὰ παρὰ τῷ Σωζομένῳ ἀναγινώσκεται: „Θαλλοὺς τινὰς διαβρόχους κατέχων, νόμῳ Ἑλληνικῷ, „περιέῤῥαινε τοὺς εἰσιόντας.

Παρεσκευάζετο δὲ τετὶ τὸ ὕδωρ καθάρσιον, δαλῷ ἀπὸ τῶν ἐπὶ „τε͂ βωμε͂ καιομένων ἐμβαπτομένῳ. (Α᾽θήναιος ἐν Βιβλ. Θ.) „Ε᾽ςι „(χέρνιψ) Ὕδωρ, εἰς ὃ ἀπέβαπτον δαλὸν ἐκ τοῦ βωμε͂ λαμ- „βάνοντες, ἐφ᾽ ὃ τὴν θυσίαν ἀπετέλεν, καὶ τέτω περιῤ- „ῥαίνοντες τοὺς παρόντας ἥγνιζον.„ ὡς καὶ ἐξ Ε᾽υριπίδε δηλε͂ται, (Η῾ρακλ: μαινο)

„Μέλλων δὲ δαλὸν χειρὶ δεξιᾷ φέρειν
„Εἰς χέρνιβ᾽ ὡς βάψειεν Α᾽λκμήνης γόνος.

Μετὰ τε͂το, Ο᾽υλοχύται μεθ᾽ ἀλῶν ἀπὸ τε͂ προκειμένε κανέε ἐπὶ κεφαλῆς τε καὶ νώτε τῷ ἱερείῳ ἐπεχέοντο, ὃ κυρίως τὸ παρὰ Λατίνοις ἐςὶν immelare (οἷον ἀνελοχυτεῖν. Ο῞υτω γὰρ δὴ παρ᾽ Ο῾μήρῳ (Ι῾λ: Α΄. ς. 449.)

„Χερνίψαντο δ᾽ ἔπειτα, καὶ ελοχύτας ἀνέλοντο.

Προσετίθεν δὲ καὶ τρίχας, ἀπὸ μετώπε τε͂ ἱερεἰε ἀποτμηθείσας, ἃς τῷ πυρὶ ἐνέῤῥιπτον, οἱονεὶ καθ᾽ Ο῞μηρον ἀπαρχάς. (Ο᾽δυσ: Γ. ς. 445.)

„Χέρνιβά τ᾽ ελοχύτας τε κατήρχετο, πολλὰ δ᾽ Αθήνῃ
„Ἤυχετ᾽ ἀπαρχόμενος, κεφαλῆς τρίχας τ᾽ ἐν πυρὶ βάλλων,

Παραπλησίως δ᾽ (᾽Οδυσ: Ξ. ς. 422.)

„Α᾽λλ᾽ ὅγ᾽ ἀπαρχόμενος, κεφαλῆς τρίχας ἐν πυρὶ βάλλεν
„Α᾽ργιόδοντος ὑὸς, καὶ ἐπεύχετο πᾶσι Θεοῖσιν.

Ε᾽νταῦθα δ᾽ ἐγίνοντο δεήσεις, ὧν ἄνευ, εδὲν συνίςατο ἱερεῖον, ὡς Πλίνιος μαρτυρεῖ. (Βιβλ: ΚΗ. Κεφ: Β΄,) ᾐτε͂ντο δὲ τὰ ὑπὲρ

ὧν μάλιςα ἦν ἡ θυσία προσαγομένη. Οἷον Χρύσης μὲν, (Ἰλ: Α.) ὑπὲρ τῆς τȣ̃ λοιμȣ̃ καταπαύσεως, Εὔμαιος δὲ, (Ὀδυσ: Ο.) ὑπὲρ τῆς τȣ̃ Ὀδυσσέως ἐπανόδȣ.

Ἐντεῦθεν ȣ̃ν ἐπὶ τὸ σφαγιάσαι ἐχώρȣν· καὶ πρῶτον μὲν ἔκοπτον τὸ θῦμα πελέκει: (Ὀδυσ: Γ. ϛ. 449.)

. . . . . „Πέλεκυς δ' ἀπέκοψε τένοντας
„Αὐχενίους, λῦσεν δὲ βοὸς μένος.

Εὔμαιος δὲ σχίζῃ προσεχρήσατο ἐπὶ τȣ́τῳ· (Ὀδ. Ξ. ϛ. 425.)

„Κόψε δ' ἀνασχόμενος σχίζῃ δρυὸς, ἣν λίπε κείων.

Πάτριον δὲ Καππαδόκαις τόδε τὸ ἔθος γενέσθαι ἱςορεῖ Στράβων, (Βιβλ: ΙΕ.) τȣ̃ μὴ ἐν μαχαίρᾳ, ἐν σχίζῃ δὲ σφαγιάζειν, οἱονεὶ σφύρᾳ πατάσσȣσιν. Οὕτω κατὰ Σȣετόνιον (Κεφ: ΛΒ.) καὶ Καλιγόλας ἐπεχείρει.

Εἶτα τȣ̃ παταχθέντος σφαγίȣ ἤδειρὴ ὑπετέμνετο μαχαίρᾳ (Ἰλ: Α. ϛ. 459.) „Αὖ ἔρυσαν μὲν πρῶτα καὶ ἔσφαξαν...
Καὶ Ὀδυ: Γ. ϛ. 453)

„Οἱ μὲν ἔπειτ' ἀνελόντες ἀπὸ χθονὸς εὐρυοδείης
„Ἔσχον· ἀτὰρ σφάξεν Πεισίςρατος ὄρχαμος ἀνδρῶν.

Τȣ̃το δ' ἐτελεῖτο μαχαίρᾳ. (ἐν Ὕμν. τῷ εἰς τὸν Ἀπόλ: ϛ. 537.)

„Δεξιτερῇ μάλ' ἕκαςος ἔχων ἐν χερσὶ μάχαιραν
„Σφάζειν αἰεὶ μῆλα . . . .

Παυσανίας δ' (ἐν Μεσηνιακ:) μαχαίραις τε αἷς αἱ γυναῖκες τὰ Ἱερὰ ἔθυον. Τὰ δ' ἅμα σὺν ȣ̓λοχύταις, καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς ἐπὶ τῶν ἱερείων χρειώδεσιν, ἐφέροντο ἐν κανέῳ, ὡς Ἀριςοφ: διδάσκει

(ἐν τῷ Δράμ: Ε'ίρην:) Α'λλ' ἐπὶ τῆς δειροτομίας ἰδιαίτερον προσεπισημειωτέον, ὅπερ ὁ τȣ̃ Ο'μήρȣ καθυποβάλλει Σχολιαςής, ὅτι, „αὖ ἐρύσαι εἰώθεσαν: εἰς τȣ̓πίσω (δηλ:) ἀνακλάσαι τὸν „τράχηλον τȣ̃ θυομένȣ ἱερείȣ, ὡς προσέχειν εἰς ȣ̓ρανὸν „τοῖς Θεοῖς, οἷς ϗ ἐθύοντο· ἀμέλει ϗ αὐτῶν ὄντων ἐν τῷ „ȣ̓ρανῷ: Τȣ̓ναντίον μέντοι τοῖς Ἥρωσιν, ἅτε δὴ θανάτȣ αὐτοῖς „γευσαμένοις „ἔντομα ἔθυον ἀπιβλέποντα κάτω εἰς γῆν. ἧπερ ὁ τȣ̃ Α'πολλωνίȣ Ε'ρμηνευτὴς (ἐν τῷ Α'. τῶν Α'ργοναυτικῶν,) παρασημειȣ̃ται. Τὸ δ' αἷμα εἰς ἄγγος ἀπετίθετο, Α'μνιον καλȣ̓́μενον παρ' Ο'μήρῳ, (Ο'δυσ: Γ, ς. 444.)

. . . . „Περσεὺς δ' ἄμνιον ἦχε . . . .

Κατὰ δὲ τὸν Σχολιαςὴν, τὸ ἀγγεῖον ὅπȣ τὸ αἷμα τȣ̃ ἱερείȣ δέχονται, οἱ Α'ττικοὶ σφάγιον καλȣ̃σιν.

Α'ποσφαγέντα ȣ̃ν τὰ Θύματα ἀπέδερον, εἶτα εἰς μέρη ἀπέτεμνον· ἐξελόντες δὲ τὰ μηρία τῷ ἐπιπλόῳ ἐπεκάλυπτον· καὶ τȣ́τοις μόρια ὠμὰ, ἀπὸ πάντων τῶν μελῶν ἀποτμηθέντα ἐπετίθȣν: ὅπερ ὠμοθετεῖν Ο'μηρος ἔλεγεν: ('Ιλ. Α. ς. 459.)

. . . . „Ἔσφαξαν καὶ ἔδειραν,
„Μηρȣ̀ς ἐξέταμον, κατά τε κνίσση ἐκάλυψαν
„Δίπτυχα ποιήσαντες, ἐπ' αὐτῶν δ' ὠμοθέτησαν.

Καὶ 'Οδύσ: Ξ. ς. 4 7.)

„Α'ιψα δέ μιν διέχευον· ὁ δ' ὠμοθετεῖτο Συβώτης
„Πάντοθεν ἀρχόμενος μελέων, ἐς πίονα δημόν.

Οὕτω γȣ̃ν πως τὰ μηρία τῷ ςέατι καὶ τοῖς ποικίλοις τεμμαχίοις τοῖς ἐξ ὅλȣ τȣ̃ ζώȣ, δίκην ἀπαρχῶν ἐκληφθεῖσιν, ἐπικαλυφθέντα

τῷ πυρὶ ἐπετίθεντο ἐκθυμιαθησόμενα, ἀλφίτων ἐπιπατσομένων: (Ὀδυσ: Ξ. ϛ. 429.)

„ Καὶ τὰ μὲν, ἐν πυρὶ βάλλε παλύνας ἀλφίτε ἀκτῇ.

Ἐπεχέοντο δ' ἐπὶ τοῖς μηροῖς καὶ λοιβαὶ ἐξ οἴνε. (Ἰλ. Α'. ϛ. 462.)

„ Καῖε δ' ἐπὶ σχίζησ' ὁ γέρων, ἐπὶ δ' ἄιθοπα οἶνον
„ Λεῖβε . . . .

Καὶ Ἰλ: Λ. ϛ. 773. 774. περὶ τε Πηλέως θύοντος:

„ . . . . Ἔχε δὲ χρύσειον ἄλεισον
„ Σπένδων ἄιθοπα οἶνον ἐπ' αἰθομένοις Ἱεροῖσι

Οὕτω δὴ τὰ μηρία ἐξαιρέτως, ἐκ πάντων τῶν τε σφαγίε τοῖς Θεοῖς πρεσήγετο: ἐξ ἕ καὶ συνεχὲς παρ' Ὁμήρῳ, εἰς δήλωσιν θυσίας τελεμένης τό: Πίονα μηρία καίειν· καθάπερεν καὶ παρὰ τῷ Θεοκρίτῳ. (ἐν Εἰδιλ: ΙΖ.)

„ Πολλὰ δὲ πιανθέντα βοῶν ἐπὶ μηρία καίειν.

Καὶ παρὰ τῷ Βακχυλίδῃ.

„ Δαιδάλων τ' ἐπὶ βωμῶν Θεοῖσιν ἔυχεται, βοῶν
„ Ξανθῇ φλογὶ μηρία . . . .

Τῷ ὄντι δὲ, ἴδιόν πως Ἕλλησι τετὶ γενέσθαι τὸ ἔθος σαφῶς (ἐν τοῖς Ἀττικ.) ἐπιμαρτυρεῖ Παυσανίας:

„ Τοὺς μὲν μηρὲς κατὰ νόμον ἐκτεμὼν τῶν Ἑλλήνων, ἐς
„ αὐτοὺς καιομένες ὁρᾷ. „

Τὰ λοιπὰ δ' ἐν τῶν μερῶν τε σφαγίε ἀποτμηθέντα ἐν ὀβελοῖς ὠπτᾶτο, κἀπὶ τε συμποσίε ἠσθίετο. (Ἰλ: Α. ϛ. 464.)

„ Αὐτὰρ ἐπεὶ κατὰ μηρ᾿ ἐκάη, καὶ σπλάγχν᾿
ἐπάσαντο,
„ Μίϛυλλον τ᾿ ἄρα τ᾿ ἄλλα, καὶ ἀμφ᾿ ὀβε-
λοῖσιν ἔπειρον,
„ Ὤπτησάν τε περιφραδέως ἐρύσαντό τε πάντα.
„ Αὐτὰρ ἐπεὶ παύσαντο πόνȣ, τετύκοντό τε δαῖτα,
„ Δαίνυντ᾿· ȣδέ τι θυμὸς ἐδεύετο δαιτὸς ἐΐσης.

Ταὐτὸ πραχθὲν ἰδεῖν ἐϛὶ καὶ Ὀδύσ: Ξ. Εἰμὴ ὅτι κατὰ τελετήν τιν᾿ ἰδιαιτέραν, ἑπτὰ διεταχθησαν μοῖραι: ὧν μία μὲν προσήνεκτο ταῖς Μοίραις, ἑτέρα δὲ, τῷ Ἑρμῇ· αἱ δὲ λοιπαὶ διανενέμηντο ἑκάϛοις. Οὕτω τȣ̀ς Θεȣ̀ς ἐπίϛευον κοινωνȣ̀ς ἔχειν ἐν εὐωχήμασι, τȣ̃θ᾿ ὃ πολλαχȣ̃ Ὅμηρος ἐϛὶν ἐπιμαρτυρῶν· ἰδίᾳ δὲ, (Ἰλ: Α. ς. 423.) ἐν οἷς Ζεὺς λέγεται ἀπεληλυθέναι, μετ᾿ ἀμύμονας Αἰθιοπῆας συνάμα τοῖς λοιποῖς Θεοῖς μετὰ δαῖτα καθ᾿ ὃν δήπȣ τύπον τὸ πάλαι καὶ αἱ παρ᾿ Ἕλλησιν εὐωχίαι ἐν τοῖς Ναοῖς πρὸ τῶν Ἰνδαλμάτων τῶν Θεῶν συνετελȣ̃ντο, οἷς τισι ποικίλα τῶν ἐδεσμάτων παρατιθέμενοι, τὰ πλεῖϛα τȣ̃ θύματος σφίσιν ἀπεταμίευον, ἵνα ἐν βρώσει τε καὶ πόσει ἐπεντρυφήσωσιν· ȣ̃ χάριν καὶ τὴν μέθην ἔφη Ἀθήναιος κατὰ Ἀριϛοτέλην ȣ̃τω κληθῆναι, ὡς μετὰ τὸ θύειν συμβαίνȣσαν. ὃ καὶ τῷ ὑπὸ Ἐπιχάρμȣ „ εἰρημένῳ συνᾴδει: „ Ἐκ μὲν θυσίας, θοίνη, ἐκ θοίνης πόσις „ ἐγένετο, ἐκ δὲ πόσεως κῶμος.„ τȣτὶ δ᾿ ἐν ταῖς ἐπισήμοις μάλιϛα τῶν ἑορτῶν ἦν συμβαῖνον, ταις ὑπὸ τῶν παλαιῶν, ἅς φησὶν Ἀθήναιος (ἐν Βιβλ: Θ.) διαταχθείσαις, ὡς ἂν εἰς ἄνεσίν τινα καὶ ψυχαγωγίαν τελοῖντο τοῖς ἀνθρώποις, ἅμα δὲ καὶ εἰς ἐπιχαλίνωσιν τρυφῆς ἀκολάϛȣ· τȣ̀ς Θεȣ̀ς ἀμέλει ὑπαιδȣμένοις μεθ᾿ ὧν ὑπῆρχον συνευωχȣ́μενοι. Καὶ Πλάτων δὲ (ἐν Β. τῶν Νόμων) ὡσαύτως οἴεται, τȣ̀ς Θεȣ̀ς τῶν θνητῶν ταλαίπωρον κατοικτείραντας βίον, εἰς ἀνάπαυλαν τῶν πόνων τὰς δημοτελεῖς ἑορτὰς διατάξαι καὶ πανηγύρεις. καὶ

μὲν δὴ καὶ τὰς Μέσας, καὶ τὸν Ἀπόλλωνα, καὶ τὸν Βάκχον συνεορ-
„τασὰς παρεῖναι, „ἵνα ἀπάρχωνται τὰς γενομένας τροφὰς
„ἐν ταῖς ἑορταῖς μετὰ τῶν Θεῶν:„ Τὰ δ' ἄλλα ἐν ταῖς
ἑορτασίμοις ταῖσδε ἡμέραις ἀπὸ τῶν ἐπιμόχθων ἔργων ἐς τοσῦτον
ἀπείχοντο, ὥςε τὸν Ἀντίνοον ἀποφήνασθαι (Ὀδυσ: Φ: ϛ. 259.)
μηδὲ τόξον θέμις εἶναι ἐντείνειν, ἑορτῆς ἀγομένης Ἀπόλλωνι:

..... Τίς δέκε τόξα τιταίνοιτ'; ἀλλ' ἕκηλοι
„Κάτθετ' .....

Ὡς τῆς ἑορτῆς ἀργίαν ἐθελέσης, φησὶν Εὐςάθιος. Ὅθεν
καὶ τὸ παροιμιῶδες ἐκεῖνο τῦ Θεοκρίτυ: Ἀργοῖς αἰὲν ἑορτή.

Ἐπεὶ δὲ ἐν καιροῖς διαφέρεσιν αἱ τοιαίδε ἑορταὶ ἤγοντο, μάλιςα δὲ
μετὰ τὸ θέρος· ἣ πάρεςιν ἰδεῖν (Ἰλ: Ι. ϛ. 530.) ἔνθα περιοργής γε-
νέσθαι Ἀθηνᾶ λέγεται, παρὰ τὸ μὴ τεθυκέναι αὐτῇ τὸν Οἰνέα
„Θαλύσια γυνῷ ὀλοῆς, τῶν λοιπῶν Θεῶν ἐν ἑκατόμβαις
„εὐωχυμένων. Ἔφη γῦν καὶ ὁ Σχολιαςὴς „ὅτι τὰς ὑπὲρ εὐθα-
„λείας καὶ εὐφορίας τῶν καρπῶν διδομένας θυσίας μετὰ
„τὴν συγκομιδὴν τῶν καρπῶν, τοῖς τε ἄλλοις, καὶ τῇ
„Δήμητρι (προσῆγον.)„ Τῇ μέντοι Δήμητρι πρὸ τῶν ἄλλων ἐξόχως
ἅτε δὴ αὐτῇ ἐπὶ τῶν καρπῶν Θεαίνῃ, ὡς παρὰ τῷ Θεοκρίτῳ παρί-
ςαται.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς καθόλυ τῶν σφαγιασμάτων διατυπώ-
σεως εἰρημένα, ἅλις ἐχέτω. Τὰ γάρ τοι τῶν Ἱερῶν ἐν μέρει τῶν
Θεῶν ἑκάςῳ ἀνήκοντα πέρας ὐκ ἔχει, ὐδ' Ὅμηρος αὐτὸς διεξέρχεται,
ὃν ἡγεμόνα τῦ ἐν χερσὶ πονήματος πρῦςησάμεθα.

ΚΕΦΑΛ. ΙΑ΄.

Περὶ τῶν Ἀναθημάτων.

Λοιπὰ περὶ τὴν τῶν Θεῶν λατρείαν τοῖς Ἕλλησιν ὑπῆρχε τὰ ἀναθήματα, καὶ τα παντοῖα δῶρα, ἅπερ αὐτοῖς ἐκαλλιεργεῖτο. Ἐν τούτοις κατὰ τὸν Πολυδεύκην ἔφερον τὰ πρῶτα οἱ στέφανοι. „Στέμμα δὲ τὸ „πάλαι μηδενὶ, εἰ μὴ τῷ Θεῷ, προσενέμετο, φησὶ Πλίνιος (Βιβλ. ΙϚ. Κεφ. ΙΔ.) Corona antiquitus nulla, nifi Deo dabatur.

Τοιοῖσδε δὴ στεφάνοις τὸν Ἀπόλλωνος Ναὸν διηγλαϊκέναι ὁ Χρύσης ἔφασκεν. (Ἰλ. Α. ς. 39.)

„Εἴποτέ τοι χαρίεντ᾽ ἐπὶ νηὸν ἔρεψα.

Ὁ Σχολιαστὴς, ἐστεφάνωσα. Ὡς καὶ Λουκιανὸς (ἐν τῷ περὶ τῶν „θυσιῶν) ἡρμήνευσεν: „Ἐγὼ μέν σου τὸν νεὼν τέως ἀστεφάνω- „τον ὄντα πολλάκις ἐστεφάνωσα.„ Ἔνθεν τοι καὶ αὐτὸς Χρύσης παρεστὼς ὤφθη (Ἰλ. Α. ς. 14.)

„Στέμματ᾽ ἔχων ἐν χερσὶν ἑκηβόλου Ἀπόλλωνος.

Ἅπερ ὁ Σχολιογράφος ἐκ δάφνης ἡγήσατο, φυτοῦ τῷ Ἀπόλλωνι καθιερωμένου. Οὕτω γὰρ δὴ καὶ τῷ Βάκχῳ ἐκ κισσοῦ εἰώθει τὰ στέμματα πλέκεσθαι. ὃν καὶ Κισσοκόμην ἐντεῦθεν Ὅμηρος (ἐν τῷ Ὕμνῳ) ἐκάλεσε· καὶ τῷ Διῒ ἐκ δρυὸς, καὶ τῇ Ἀθήνῃ δὲ ἐξ ἐλαίας· ἧς πέρι τυχὸν ἐκδεκτέον, ὅπερ ἡ Θεὸς (ἐν τῇ Βατραχομυομαχίᾳ) ἐπεισάγεται λέγουσα: ὅτι οἱ μῦς αὐτῆς τὰ στέμματα ἐδηδοκότες παρεδηλήσαντο.

Ἑπόμενος ἐστὶν ὁ λόγος ὁ περὶ τῶν ἐσθήτων (ἢ τῶν περιβολῶν) ἃς πολυτίμους λίαν τοῖς θεοῖς προσανῆπτον· ὡς Αἴγισθος, (Ὀδυσ. Γ. ς. 274.)

„Πολλὰ δ᾽ ἀγάλματ᾽ ἀνῆψεν, ὑφάσματά τε χρυσόν τε.

Οὕτως αἱ Τρωϊάδες ἀνήνεγκαν τὸ πέπλον τῇ Ἀθηνᾷ: (Ἰλ. Ζ. ς. 271. καὶ ς. 303.) Τῇ δ᾽ αὐτῇ Θεῷ παρ᾽ Ἀθηναίων ἀνὰ πέμπτον ἔτος, καθ᾽ ὃ τὰ Παναθήναια ἑωρτάζετο, παρεσκευάζετο τὸ πέπλον, ᾧ ἐνεγέγραπτο Ἐγκέλαδος ὁ Γίγας, ὁ ἀναιρεθεὶς ὑπὸ τῆς Θεᾶ, καὶ τὰ ὀνόματα τῶν ἐν μάχαις ἀνδραγαθισαμένων, ὡς παρὰ τῷ Σϋίδα ἀναγινώσκεται. Παραπλήσιον δὲ ἐν τῇ Ἠλείων ἀγορᾷ ὑπὸ ἑκκαίδεκα γυναικῶν εἰς τιμὴν τῆς Ἥρας συνεξυφάνθαι πέπλον διέξεισι Παυσανίας, ἐν τῷ ς Βιβλ. Κεφ. ΚΔ.) Εἰς τῦτο δὲ φέρει καὶ ἡ Πλάτωνος θεσμοθεσία, ἣν ἐξ ἐκείνυ Κικέρων. (Βιβλ. Β΄. περὶ τῶν Νόμ.) διέρχεται: In delubris communibus tectione operofius quam mulie-„ris opus menftruum. „(Ἐν τῇ τῶν κοινῶν περικαλύψει „ἰνδαλμάτων ἐργωδέστερον, ἢ γυναικὸς ἐπιτήδευμα μη-„νιαῖον.)„ Εὔδηλον δ᾽ ὅτι τὸ ἔργον τόδε εἰς χρῆσιν μάλιστα τὴν περὶ τὰ Ἰνδάλματα καθιερῦτο, ἅπερ οἱ πάλαι ἀμφιεννύειν εἰώθεσαν. Τὰς δὲ δὴ τοιαύτας ἀμφιάσεις διερρήγνυον, χειρῶν ἐκρυόμενοι αὐτὰς ἁρπα-„λέων, ὡς Ἡσύχιος παρετήρησεν: „Οἱ ἀνατιθέντες ἱμάτια κα-„τέχιζον αὐτά, ἵνα μὴ ἀρθῶσι παράτινων.„

Τὰ δὲ πλεῖστα τῶν ἀγαλμάτων σκεύη ἦν χρύσεα, ἀργύρεα, χάλκεα, σιδήρεα, καὶ τὰ τοιαῦτα, ἐν οἷς ἐθρυλλῦντο διαφερόντως οἱ τρίποδες, οἱ εἰς τιμὴν μάλιστα ἀνατιθέμενοι τῦ Ἀπόλλωνος, ὡς ἐκ τῦ Δελφικῦ Ναῦ ἀναφαίνεται: περὶ ῦ Ὅμηρος ἐν τῷ εἰς τὸν Ἑρμῆν Ὕμνῳ ς. 179.

„Ἔνθεν ἅλις τρίποδας περικαλλέας, ἠδὲ λέβητας,
„Πορθήσω, καὶ χρυσὸν, ἅλις τ᾽ αἴθωνα σίδηρον.
„Καὶ πολλὴν ἐσθῆτα.

Καθιερȣ̃ντο δ' ὡς τὰ πολλὰ, ὑπὸ τῶν ἐν τοῖς ἀγῶσι τὰ ἐπὶ τῇ νίκῃ ἆθλα κομιζομένων: ὡς Ἡρoδότῳ (ἐν τῇ Κλειοῖ) περὶ τῆς ἀθλήσεως εἴρηται Ἀπόλλωνος τȣ̃ Τριοπίȣ. Τοὺς ȣ̃ν τοιȣ́τους, χορηγικȣ̀ς τρίποδας ἀπεκάλεσαν.

Ἀλλὰ καὶ οἱ νικῶντες εἰώθȣν τὰ ἀπὸ τῶν πολεμίων λάφυρα τοῖς Θεοῖς ὁμοίως ἀνατιθέναι. Οὕτως Ὀδυσσεὺς τὰ Δόλωνος ἀφελόμενος ὅπλα, Παλλάδι ληΐτιδι διὰ εὐχῆς πανδήμȣ ὡσίωσεν. (Ἰλ' Κ'. ϛ. 460.) Καὶ Ἕκτωρ δὲ ηὔξατο, εἰ κρείσσων γένοιτο ἐν τῇ μάχῃ, τὰ τȣ̃ πολεμίȣ ὅπλα ἐν τῷ τȣ̃ Ἀπόλλωνος ναῷ ἀναρτήσειν. (Ἰλ. Η. ϛ. 83.)

„Τεύχεα συλήσας οἴσω ποτὶ Ἴλιον ἱρὴν,
„Καὶ κρεμόω ποτὶ νηὸν Ἀπόλλωνος ἑκάτοιο.

Ὡσαύτως Τιμολέων, τὰ Καρχηδονίων ὅπλα συλήσας, τοῖς Κορινθίων ναοῖς καθιέρωσε: (Πλȣ́ταρχ. εἰς βίον Τιμολ.)

Φωκαεῖς δὲ, τȣ̀ς μὲν ἡμίσεις θυρεȣ̀ς, τȣ̀ς ἀπὸ τῶν πολεμίων τοῖς Ἀβαίοις, τȣ̀ς δὲ λοιπȣ̀ς τοῖς Δελφοῖς φέροντες ἀνέθηκαν, ὡς Ἡρόδοτος (ἐν τῇ Οὐρανίᾳ) καθιστορεῖ. Οὐδέ γε ἄλλως ἡ τȣ̃ παλαιστινȣ̃ Γολιὰθ ἐκείνη ῥομφαία, ὑπὸ Δαβὶδ τȣ̃ ἀνελόντος, τῇ Σκηνῇ ἀπετέθη τῇ Ἱερᾷ καὶ Ἁγίᾳ. (Α. Βασιλ. Κεφ. ΚΑ.) Ἄλλως ἀλλ' ȣ̃ν, συνεχέστερον ἐφίλȣν, ἀπὸ τῶν λαφύρων τὴν δεκάτην ἐν ἀργυρίῳ καθιερȣ̃ν τοῖς θεοῖς, ὡς ὑποδείγματα μυρία, ἐκ τῆς θύραθεν ἱστορίας, παρ' Ἕλλησί τε καὶ Ῥωμαίοις, παραθέσθαι ῥᾴδιον.

Εἴθιστο δὲ τοῖς καθιερȣμένοις δωρήμασι τȣ́τοις καί τινα ἐλλόγια ἐπιγράφεσθαι, ὧν ὑπομνήματα διασώζεται ἀρχαιότατα, ἃ Παυσανίας ἐκ πάσης τῆς Ἑλλάδος συνελέξατο. Ἀτὰρ καὶ Φανίας (ἐν τῷ περὶ τῶν Σικελ. Τυραν.) διέξεισι ξιφίδιον Πυθοῖ ἀνακεῖσθαι, ἅπερ ἐν ἐπιγραφῇ τετραστίχῳ ἐλέγετο, Ἀντηνορίδην πάλαι κεχρῆσθαι Τροίας πολυορκȣμένης. Ὁ δ' αὐτὸς προστίθησιν ἔτι καὶ τρίποδα φέρεσθαι, ὑπὸ Διομήδȣς ἐπι-

γραφέντα τῦ καθωσιώσαντος· ὃν γέρας εἶχεν αὐτὸς λαβὼν παρὰ Α᾽χιλλέως, ἐν τοῖς ἐπὶ τῇ Πατρόκλυ ἀναιρέσει ἐπιταφίοις ἀγωνίσμασιν.

Ε᾽ντεῦθεν οἱ τῶν παλαιῶν Νεῶν ἀμύθητοι καταπλυτισμοὶ, ὓς ἁπανταχῦ οἱ συγγράψαντες διαθρυλλῦσιν. ὁ τῦ ἐν Δελφοῖς Α᾽πόλλωνος πρὸ τῶν ἄλλων, ὓ τὸ Ἱερὸν, τοῖς ἀπὸ πάντων, ὡς εἰπεῖν, τῶν ἐθνῶν ἀναθήμασι κατηγλάϊςο· ἐν οἷς μακρᾷ διενεγκεῖν Γύγην τὸν Λυδῶν Α᾽νακτα, καὶ Κροῖσον τὸν ἐκεῖνον διαδιεξάμενον, Φανίας τε καθιςορεῖ ὁ Ἐφέσιος, καὶ Θεόπομπος, ἐν τῷ ΜΗ΄. Βιβλ: τῶν Φιλιππικῶν. Πρῶτον γὰρ ἐκεῖνον ἀποφαίνονται γενέσθαι, τὸν χρύσεά τε καὶ ἀργύρεα ἐν Δελφοῖς δωροφορήσαντα, ἐκ χαλκῦ μόνον τῶν προτέρων ὄντων· καὶ ὐδὲ τύτων Α᾽νδριάντων, ἀλλὰ Λεβήτωντε καὶ Τριπόδων. Α᾽λλὰ γὰρ καὶ ἐπὶ Ο῾μήρυ μέγας ὑπῆρχεν ὁ τῦ Δελφικῦ Ναοῦ πλῦτος, ὥςε καὶ τὸν Α᾽χιλλέα, παντὸς ἄλλυ αὐτὸν ὑπέρτερον θέσθαι, ἐν τῷ παραιτεῖσθαι τὰ ὑπὸ τῦ Α᾽γαμέμνονος οἱ καθυπισχνύμενα. (Ἰλ: Ι. ϛ. 404. 405.)

„Ο᾽υδ᾽ ὅσα λάϊνος ὐδὸς ἀφήτορος ἐντὸς ἐέργει
„Φοίβυ Α᾽πόλλωνος, Πυθοῖ ἐνὶ πετρηέσσῃ.

ΚΕΦΑΛ. ΙΒ΄.

Περὶ τοῦ ἐκθειασμοῦ τῶν τελευτόντων Η῾ρώων, καὶ δὴ καὶ πάντων τῶν ἐν Α῞δυ.

Οἱ μὲν ὖν Ἥρως, ἅτε ὑποδεέςεροι τῇ θειότητι, καὶ τιμῶν ἐνδεεςέρων ἐλάγχανον, αἳ δὴ καὶ τιμαὶ ἀπεκαλῦντο Η῾ρωϊκαί· [τοῖς μὲν γὰρ μείζοσι τῶν Θεῶν ἐλέγετο θύεσθαι, τοῖς δὲ Ἥρωσιν ἐναγίζεσθαι, τῦ Η῾ροδότυ (ἐν τῇ Εὐτέρπῃ) οὕτω πῶς διαςέλλοντος. „Δοκέυσι

„ δέμοι ἔτοι ὀρθότατα Ἑλλήνων ποιέειν, οἵ διξὰ Ἡράκλεια „ ἱδρυσάμενοι κέκτηνται· καὶ τῷ μὲν, ὡς ἀθανάτῳ, ὀλυμπίῳ „ δὲ ἐπωνυμίην, θύεσι· τῷ δ᾽ ἑτέρῳ, ὡς Ἥρωϊ ἐναγίζεσιν.„ Οὐδὲν τέτε διαφέρει τὸ ὑπο Φαίςε γεγονὸς, ἣ διέξεισι Παυσανίας ἐν τοῖς Κορινθιακοῖς· Συνιδὼν γὰρ τὲς Σικυωνίες τῷ Ἡρακλεῖ ὡς Ἥρωϊ „ ἐναγίζοντας, ἐδὲν τοιῦτον ποιεῖν χρῆναι ἡγήσατο, ἀλλ᾽ ὡς „ Θεῷ θύειν. Ὅθεν αὐτοῖς ὕςερον ἐπεκράτησε τὸ ἔθος, καθ᾽ ὃ σφάζοντες ἄρνας, καὶ τέτων τὰ μηρία ἐπὶ τε̃ βωμε̃ καίοντες, „ τὰ μὲν ἐσθίεσιν ὡς ἀπὸ ἱερέε, τὰ δὲ ὡς Ἥρωϊ τῶν „ κρεῶν ἐναγίζεσιν: ἐν ᾧ διαφέρων ὁ τοῦ θύειν τύπος σαφῶς διαφαίνεται. Καὶ ἄλλο δὲ, ἐ πόῤῥω τέτε ἀπέχον ὁ αὐτὸς Συγγρα- „ φεὺς ὑποδείκνυσι: „ Τῷ δὲ Ἀλεξάτορι (φάσκων) καὶ Εὐα- „ μερίωνι· Τῷ μὲν, ὡς Ἥρωϊ μετὰ Ἥλιον δύναντα ἐναγί- „ ζεσιν, Εὐαμερίωνι δὲ ὡς Θεῷ θύεσιν.„ Ἀλλ᾽ Ὅμηρος (Ἰλ. Β. ς. 550. καὶ 551.) τὲς Ἀθηναίες εἰωθότας παρίςησιν ἀρνειοῖς τε καὶ ταύροις τὸν Ἐρεχθέα, κατ᾽ ἐνιαυτὸν ἕκαςον, ἐν τῷ Ἀθήνης Νεῷ ἐξιλάσκοντας:

„ Ἐνθάδε μὶν ταύροισι καὶ ἀρνειοῖς ἱλάονται
„ Κοῦροι Ἀθηναίων, περιτελλομένων ἐνιαυτῶν.

Τοιαῦτα δὲ ἱερὰ ἐνιαύσια, καὶ Οὐϊργίλιος (Αἰνειάδ. Βιβλ: Ε´) Αἰνείαν ποιεῖ Ἀγχίσῃ τῷ ἰδίῳ Πατρὶ ἐπιτελεῦντα, θύματάτε σφαγιάζοντα, καὶ λοιβὰς ἐπιχέοντα, καὶ ἀγῶνας ἐνάθλες πομπικῶς συνιςῶντα. Οὕτω δὲ ἄρα τὲς ἀπελθόντας τε̃ βίε οἱ περιόντες ἐγέραιρον, καθ᾽ ἣν περὶ ἐκείνες ςοργὴν ἐποφείλειν ἡγοῦντο διασώζειν καὶ μετὰ θάνατον. Οἱ μὲν ἐν ἐξ Ἀμφιπόλεως τῷ Βρασίδᾳ τελευτήσαντι, οἷά περ Ἥρωϊ, „ Τιμὰς δεδώκασιν, ἀγῶνας, καὶ ἐτησίες θυ- „ σίας, καὶ τὴν ἀποικίαν ὡς οἰκιςῇ προσέθεσαν„ (παρὰ) Θεκυδ: ἐν Βιβλ: Δ´.) Οἱ δὲ Φιγαλεῖς (Ofestafiis) ὡς Ἥρωσιν ἐναγίζεσιν ἀνὰ πᾶν ἔτος: (Παυσαν: ἐν τοῖς Ἀρκαδ:) καὶ Πλάτων

„δὲ (ἐν Βιβλ: Δ΄. τῶν Νόμ:) ὅλως ἐντέλλεται, „Τὰς κατ'
„ἐνιαυτὸν τῶν ἤδη τέλος ἐχόντων ἐπιμελείας ἀποδιδόναι.,
Καὶ τρανῶς δὲ ὁ αὐτὸς Φιλόσοφος (ἐν Βιβλ: Ε΄. τῶν περὶ Πολιτ:)
Ἡσίοδον ἐπάγων ἐπιμαρτυρᾶντα, διατείνεται τὰς ἀπελθόντας καθίϛασθαι Δαίμονας. ἢ ταῖς αὐταῖς τοῖς Δαίμοσι χρῆναι τιμαῖς θεραπεύεσθαι: τὸν λοιπὸν δὴ χρόνον, ὡς Δαιμόνων, ὅυτω θεραπεύσομεν, καὶ προσκυνήσομεν αὐτῶν τὰς θήκας. Ὅθεν τῇ τᾶ Δαίμονος κλήσει τὰς χθονίας ἐγνώριζον Θεὰς, ἃς Manes Ῥωμαῖοι ἐκάλαν: περὶ ὧν ὁ Κικέρων (ἐν τῷ Β: τῶν περὶ τῶν Νομ: Κεφ: Θ.) ἐκ τῶν ἀρχαιοτάτων παρειληφὼς Ῥωμαϊκῶν Νομοθετημάτων ἔχει· Deorum manium jura ſancta ſunto; hos letho datos Divos habento.

„(Θεῶν χθονίων τὰ δίκαια ἅγια ἔϛω, οὗτοι θανάτῳ
„ἄξαντες Θεοὶ νομιζέσθων.) Οὕτω θειότητά τινα ταῖς ψυχαῖς ἀπολυθείσαις τῶν σωμάτων ἐπέγραφον· ᾗ δὴ καὶ σέβας ἀπενέμετο ἐκ τᾶ ἀκολάθα διὰ τῆς τελετῆς ταῖς μὲν ἧττονι, ταῖς δὲ ἐπιτονωτέρᾳ καρδίας ἐπιφερόμενον διαθέσει, ὡς ἂν κατὰ τὰ ὑπ' αὐτῶν διαπραχθέντα ἐποφείλοιτο ἀξιόχρεων.

Ἐν τοῖς τῶν ἀποβεβιωκότων ἐναγισμοῖς λοιβαὶ, προηγᾶντο, αἳ καὶ χοαὶ ἀπεκαλᾶντο, ὡς ἄρα ἐπιχεόμεναι. Ταύταις δὴ Ὀδυσσεὺς ἀπεχρήσατο (Ὀδυσ. Λ. ϛ. 26.) βόθρον ἀναρύξας πρῶτον.

„Ἀμφ' ᾧ δήγε χοὰς χέεν πᾶσιν νεκύεσσι,
„Πρῶτα μελικρήτῳ, μετέπειτα δὲ ἡδέϊ οἴνῳ,
„Τὸ τρίτον αὖθ' ὕδατι· ἐπὶ δ' ἄλφιτα λευκὰ πάλυνε.

Τὸν τοιόνδε τᾶ ἐναγισμᾶ διατεταγμένον ἐξ ἔθας τύπον Κλίδαμος παρασημειοῖ, (ἐν Βιβλ. τῶν ἐξηγητικῶν.) γράφων, τὸ πρὸς ἑσπέραν βόθρον περὶ τὸν τύμβον ὀρύσσεσθαι, καὶ ὕδωρ ἐγχεῖσθαι, ἐν τοιᾷ-

„δε προσφθέγματι: ὕμιν ἀπόνιμμ' οἷς χρὴ, καὶ οἷς θέμις. Τέως δὲ καὶ χρίσμα προσεπιχεῖσθαι· Ἀλλὰ παρὰ τῷ Οὐϊργιλίῳ Ἀινείας (ἐν τῷ Ε'. τῆς Ἀνειάδ.,

Hic duo rite mero libans carchesia Baccho
Fundit humi, duo lacte novo, duo sanguine sacro.

„(Ἔνθα δύ' ἀκρήτου λείβων καρχήσια βάκχȣ
„Χεῦε χαμάζε, δύω γλάγεως, δύο δ' αἵματος ἱεροῦ.)

Πολὺς δὲ ἦν ὁ περὶ τȣ̃ αἵματος λόγος: ἐφ' ᾧ γὰρ αὐτȣ̃ ἐκπιέσθαι, συνεφιπταμένας ᾤοντο ψυχὰς τὰς ἀναίμȣς, ὡς πάρεστιν ἰδεῖν ἐφ' ὅλης τῆς παρ' Ὁμήρῳ Νεκύας. Οὗ χάριν καὶ τȣ̀ς ἐναγισμȣ̀ς ἐπωνόμαζον **Αἱμακορίας**: ὡς ὁ Πίνδαρος (Ὀλυμπ. ᾠδ. Α'.) καὶ ὁ παρ Εὐριπίδῃ ἐκεῖνος (ἐν τῇ Ἑκάβ.)

„Ἐλθὲ δ' ὡς πίῃς μέλαν
„Κόρης ἀκραιφνὲς αἷμ', ὅ σοι δωρȣ́μεθα.

Διὰ τȣ̃το δ' ἀπεκτείνατο καὶ τὰ ἱερὰ, οἷον ὁ κριὸς, καὶ τὸ πρόβατον τὸ μέλαν, τὸ ὑπὸ τȣ̃ Ὀδυσσέως σφαγιασθὲν ἀνεκκαλȣμένȣ τὰς νεκύων σκιὰς, καὶ ἡ δάμαλις ἡ στερίφη, ἣν αὐτοῖς εὔχεται θύσειν. Τῷτοι κἂν ταῖς κηδείαις ἅμα ἔθιστο σφαγιάζειν, ὡς δῆλον ἐκ τῶν Πατρόκλȣ, καὶ Ἀχιλλέως, καὶ Ἕκτορος ἐνταφιασμῶν παρ Ὁμήρῳ. Περὶ „τȣ́τȣ δὲ καὶ Πλάτων διαλέγεται ἐν τῷ Μίνωϊ „Καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς „οἶσθα πȣ καὶ αὐτὸς ἀκȣ́ων, οἵους νόμους ἐχρώμεθα πρῶ„τον πρὸς τοὺς ἀποθανόντας, ἱερεῖα τε προσφάττοντες „πρὸ τῆς ἐκφορᾶς τȣ̃ νεκροῦ, κ ἐγχυτριστρίας μεταπεμπό„μενοι.„ Ἔθος δὲ ἦν καὶ τὰ προσφαττόμενα ἱερεῖα ταῦτα καίειν, ὡς ἐκ τῶν ἀνενεχθέντων φαίνεται. Συνεκομίζετο δὲ ἐπὶ τῆς πυρᾶς καὶ δῶρα ποικίλα, ἅπερ Ὀδυσσεὺς παρασημειοῦται, ἐπειδὰν τοῖς νεκροῖς ὑπισχνεῖται: (Ὀδυσ. Α. ς. 31.)

„Πυρήν τ᾽ ἐμπλήσομεν ἐσθλῶν:

Οὕτως ἐν τῷ τȣ̃ Ἀγχίσȣ ἐναγισμῷ οἱ Αἰνείου ἑταῖροι

Dona ferunt, onerantque aras, mactantque juvencas.

„(Αὐτὰρ ἑταῖροι δῶρα φέρονθ᾽ ὅ, τι ἦεν ἑκάςῳ
„Βωμοῦς τ᾽ εὔθυμοι πίμπλων, σφάζον δέ τε πόρτεις.)

Ἐξ ἐκείνȣ δὲ καὶ Ῥωμαίοις ἐπεχωρίασε τὸ ἔθος ὁμοίως, τὸ τῶν ἐνιαυσίων ἐναγισμῶν, τῶν Φευρȣαρίȣ μηνὸς ἐπιτελȣμένων. (ἐν τῷ Β΄. τῶν Fastorum Οὐΐδι.)

Est honor et tumulis, animas placare paternas,
Parvaque in exstructas munera ferre pyras.

„(Ἔςι γέρας τύμβοις ψυχὰς ἱλεȣ̃ν πατρῴας,
„Μικρά τε δῶρα φέρειν ἐν βραχέησι πυραῖς.)

Ἀναπτύσσων δὲ τὰ τοιάδε δῶρα Οὐΐδιος, ἅλις ἔχειν, φησὶν, ἐὰν ςέμματα προσάγηται, καὶ οὐλόχυται.

Inque mero mollita Ceres, violaeque solutae.

„(Δημήτηρ ἁπαλή τ᾽ ἐνὶ οἴνῳ, τερπνά τε ἄνθη.) Οἱ δ᾽ Ἕλληνες πολλάκις τὰς τῶν ὡραίων ἀπαρχὰς τοῖς ἐπισημοτέροις ἀνδράσι προσῆγον· ὡς ὁ Πλαταιεῖς Λακεδαιμονίοις, τοῖς ἐν τῷ Μηδικῷ πολέμῳ πεσȣ̃σι: (παρὰ Θȣκυδ: ἐν τῷ Γ΄. Βιβλ.) καὶ ὡς οἱ Τρῶες τῷ Ἀχιλλεῖ, παρὰ Φιλοςράτῳ· (ἐν Βιβλ. Δ΄. τῶν περὶ βίȣ Ἀπόλλων·) ἐτελεῖτο δὲ τὰ τοιάδε ἐναγίσματα ἤτοι ἐπὶ τύμβων ἔμπλεων, ἢ ἐπὶ Κενηρίων εἰς τιμὴν ἐγειρομένων. Αὐτόθι δὲ τὰ πολλὰ ἱδρύοντο καὶ βωμοὶ, οἷον τῷ τȣ̃ Ἀχιλλέως παρὰ Φιλοςράτῳ, καὶ τῷ Πέλωπος, παρὰ Πινδάρῳ· (Ὀλυμπ. Α΄.) Ἄλλοις δὲ καὶ τάφροι ἐξήρκȣν, ὡς ἰδεῖν ἐςὶ παρὰ Λȣκιανῷ. (ἐν τῷ Χάρωνι.) „Καὶ βόθρον τινὰ ὀρύ-
„ξαντες καίȣσί τε ταυτὶ τὰ πολυτελῆ δεῖπνα, καὶ εἰς τὰ
„ὀρύγματα οἶνον καὶ μελίκρατον, ὡς γοῦν εἰκάσαι, ἐγχέȣ-

„σιν. Οὐ δ᾽ ἦν ἀνόμοιος, ὁ ἐπὶ τοῖς πρὸς τοὺς χθονίȣς τῶν Θεῶν Ἱε„ροῖς, τῆς τελετῆς τύπος, ὡς φησὶ Φιλόστρατος (ἐν Βιβλ. ϛ΄.) Θεοὶ „μὲν γὰρ χθόνιοι βόθρον ἀσπάζονται, καὶ τὰ ἐν τῇ κοίλῃ „γῇ δρώμενα.

ΚΕΦΑΛ. ΙΓ΄.

Περὶ τῆς περὶ τὸ ἐνταφιάζειν ὁσιότητος.

Οὐκ ἂν ἀλλότριον τῆς προθέσεως εἴη, τὸ καὶ περὶ τȣ̃ τύπȣ ὧδε ὑποσυνάψαι, τοῦ παρ᾽ Ἕλλησι παρατηρȣμένȣ ἐν τοῖς τῶν ἀποθανόντων ἐνταφιασμοῖς· ἐπεὶ καὶ μέρος τουτὶ εὐσεβείας τὸ ȣ̓κ ἐλάχιστον διετέλȣν τιθέμενοι. Καὶ πρῶτον μὲν, τȣ̀ς ὀφθαλμȣ̀ς προσεῖχον ἐπιμελῶς καθαιρεῖν τȣ̃ τὰ ὀλόιθια πνέοντος, καὶ τόγε στόμα, καὶ τὰ λοιπὰ τȣ̃ σώματος εὐσχημόνως διατιθέναι. Ὁ μὲν ȣ̓̃ν Ἀγαμέμνων παρ᾽ Ὁμήρῳ ποτνιᾶται, ἀπανθρωπότατα τῆς ἀλόχȣ τὸ τοιȣ̃τον αὐτῷ ἀπαρνησαμένης. (Ὀδ: Λ΄. ϛ. 423.)

. . . . „Ἡ δὲ κυνῶπις

„Νοσφίσατ᾽, οὐδέμοι ἔτλη, ἰόντι περ εἰς αἴδαο,
„Χερσὶ κατ᾽ ὀφθαλμοὺς ἑλέειν σύν τε στόμ᾽
ἐρεῖσαι.

Τούτȣ δὲ καὶ τὸν Ὀδυσσέα παρὰ τῆς συζύγȣ μηδόλως τυχεῖν ᾐνιᾶτο Λαέρτης, ἐπὶ ξένης οἰόμενος αὐτὸν ἀπολέσθαι. (Ὀδ. Ω΄. ϛ. 24. κτ:)

„Ὅτι δηλ: . . . . Οὐδ᾽ ἄλοχος Πηνελόπεια
„Κώκυσ᾽ ἐν λεχέεσσι φίλον πόσιν, ὡς ἐπέοικεν,
„Ὀφθαλμοὺς καθελȣ̃σα. Τὸ γὰρ γέρας ἐστὶ
θανόντων.

Ἔσθ' ὅτε δ' ὁ Πατὴρ, καὶ ἡ μήτηρ, τόδε ἀφοσιοῦντο. (Ἰλ' : Λ'. ς. 452.)

„. . . . Οὐ μὲν σοίγε πατὴρ, καὶ πότνια μήτηρ
Ὄσσε καθαιρήσουσι θανόντι περ. . . . .

Οὕτως ἡ Εὐρυάλου μήτηρ (Παρὰ Οὐϊργίλ: Αἰνειάδ: Θ'.)

. . . . Nec te tua funera mater
Produxi, pressive oculos . . . .

„. . . . . (Οὐδέ σ' ἐγὼ ἡ μήτηρ
„Κήδευσ', ἢ τεῶν ὄσσε καθεῖλξ', ἢ τρώματα
λοῦσα.)

Ἔνθεντοι κἀκεῖνος παρὰ τῷ Λευκανῷ (ἐν τῷ Γ'. τῶν Φαρσαλικῶν)

Tacito tantum petit oscula vultu,
Invitatque patris claudenda ad lumina dextram.

„(Ὄφει σιγώσῃ αἰτεῖ γε Φιλήματα μοῦνα,
„Πατρὸς δεξιτερήν τε καθαιρήσουσαν οἱ ὄσσε,)

Οἷς καὶ τὰ παρ' Εὐριπίδῃ συνᾴδει:

„Αἶ αἶ! κατ' ὄσσων κιχάνει μ' ἤδη σκότος.
„Λαβοῦ πάτερμου, καὶ κατόρθωσον δέμας.

Τῆς ψυχῆς δ' ἀποπτάσης, τὸ δέμας ἐπλύνετο καὶ ἐχρίετο: „Ἐφ' ᾧ καὶ Ἀχιλλεὺς (Ἰλ: Σ'. ς. 346.) ἐκέλευε „Λοετροχόον τρίποδα ἐν πυρὶ κηλέῳ σαθῆναι, ἵν' ἐν ὕδατι ζέοντι τὸ Πατρόκλου σῶμα λουθείη τε καὶ ἀναχριοθείη. (Αὐτ: ς. 350.)

„Καὶ τότε δὴ λοῦσάν τε καὶ ἤλειψαν λίπ' ἐλαίῳ.

Τὸ δ' αὐτὸ καὶ ταῖς θεραπαινίσιν ἐνετείλατο τῷ Ἕκτορι δρᾶσαι: (Ἰλ: Ω'. ς. 582.)

„Δμωὰς δ' ἐκκαλέσας, λοῦσαι κέλετ' ἀμφί τ' ἀλεῖψαι.

Αὐτῷ δ' Ἀχιλλεῖ Ἕλληνες μετὰ ταῦτα θανόντι, ὡσαύτως ἐποίησαν.

„Καθήραντες χρόα καλὸν ὕδατι λιαρῷ, καὶ ἀλείφατι,

Ὃ καὶ Οὐϊργίλιος ἀπεμιμήσατο ἐν τῇ Μισηνοῦ κηδεύσει. (Αἰνειάδ. Βιβλ. Ϛ. ς. 219.)

. . . . Corpus lavant frigentis, et unguunt.

„(Τοῦ δ' ἤδη ψυχθὲν λόεσαν δέμας, ἠδ' ἤλειψαν.)

Ἔνθα δὴ Σέρβιος ἐξ Ἐννίου:

Tarquinii corpus bona foemina lavit et unxit.

„(Ταρκυΐνοιο δέμας, γυνὴ ἐσθλὴ λοῦσ' ἠδ' ἄλειψεν.)

Εἶτα ἐπὶ τοῦ νεκροφόρου σκίμποδος, εἱλίσσοντες σινδόνι, ἐπετίθοντο: (Ἰλ. Σ'. ς. 353.)

„Ἐν λεχέεσσι δὲ θέντες, ἑανῷ λιτὶ κάλυψαν

„Ἐς πόδας ἐκ κεφαλῆς καθύπερθε δὲ φάρεϊ λευκῷ.

Ἔνθα ἡ ἐσθὴς λευκή: Οἱονεὶ γὰρ ἠμφιεσμένον τὸ πτῶμα, ἐκ τοῦ Αἰγέου ἐς τὸ Ἄστυ εἰσήνεγκαν οἱ Σικυώνιοι, μαρτυροῦντος Πλουτάρχου. Εἰώθουν δ' ἐπὶ τῇ τοιᾶδε χρήσει ἰδιαίτερον ἐξυφαίνειν, ὡς ἡ Πηνελόπη διεπονεῖτο περὶ τὸν ἱστὸν αὐτῆς τὸν λόγου τοσούτου ἀξιωθέντα. (Ὀδυσ. Β'. ς. 99.)

„ . . . . . . Εἰσόκε φᾶρος

„Ἐκτελέσω . . . .

„Λαέρτῃ Ἥρωϊ ταφήϊον . . . . . .

Οὕτω δὲ καὶ ἡ Εὐρυάλου μήτηρ ἐκείνη: (Αἰνειάδ. Βιβλ. Θ'. ς. 488. 489).

Veste tegens, tibi quam nocte festina diesque
Urgebam, et telâ curas solabar aniles.

„(Φάρει ἡ δὲ κάλυψα, τὸ 'γῶτοι νύκτα καὶ ἦμαρ.
„Σπεῦδον, μείλισσάντε ὑφῆ λυγρὰ κήδεα γήρως.)

Κατετίθεντο δὲ τὸν νεκρὸν ἐν τῇ τοῦ οἴκου αὐλῇ, πρόςγε τὴν πύλην τῶν αὐτοῦ ποδῶν τετραμμένων. Οὕτω Πάτροκλος ἐν τῇ τοῦ Ἀχιλλέως σκηνῇ (Ἰλ. Τ. ς. 212.)

Κεῖται ἀνὰ πρόθυρον τετραμμένος . . . . . Διὸ ἡ ἐκ τοῦ ζῆν ὑπεδηλοῦτο ἔξοδος, ἥ φησὶν Εὐστάθιος: „Οἷα ἔθους ὄντος „οὕτω προτίθεσθαι τοὺς νεκροὺς, ὡς ἐπὶ ἐξόδῳ τοῦ βίου „γεγονότας.„ Καὶ Ἡσύχιος δὲ „Τοὺς νεκροὺς οὕτω φασὶν ἑδρά„ζεσθαι, ἔξω τοὺς πόδας ἔχοντας πρὸς τὰς αὐλείους „θύρας. Ἐκάλουν δὲ τοῦτο οἱ Ἕλληνες προτίθεσθαι. ὡς Λουκι„ανὸς (ἐν τῷ περὶ πένθους.) Μετὰ ταῦτα λούσαντες αὐτοὺς, καὶ „μύρῳ τῷ καλλίστῳ χρίσαντες τὸ σῶμα, καὶ στεφανώσαντες „τοῖς ὡραίοις ἄνθεσι προτίθενται. Καὶ Πλάτων δὲ (ἐν τῷ ΙΒ'. τῶν Νόμ.) Ταύτην (ἣν πρόθεσιν ὀνομάζει) διὰ πλειόνων συνίστησιν. Ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις τὸ αὐτὸ ἔθος κρατῆσαι δαψιλῶς ἐπιμαρτυρῶν ἐστὶ Πέρσιος::

. . . . Tandemque beatulus alto
Compofitus lecto, craſſisque lutatus amomis,
In portas rigidos calces extendit.

„(Καὶ ἔα τέως ὁ μάκαρ λεχέεσσι ταθεὶς ἐπὶ αἰποῖς,
„Εὖ πάνυ πηλωθεὶς παχέεσσιν ἀλείφασι ἀμώμων
„Ῥίγεδανοὺς πόδας ἐς πρόθυρ' αὔλεια προτιτείνει.)

Οὕτως οὖν τὸν νεκρὸν παρασκευασθέντα καὶ προτεθέντα περιχυθέντες, τοῦ δημοτελοῦς ἀπήρχοντο πένθους. (Ἰλ. Φ. ς. 124.)

„ . . . . Οὐδέ σε μήτηρ
„Ἐνθεμένη λεχέεσσι γοήσεται. . . . . . .

Καὶ Ὀδυσ. Ω΄. ϛ. 294.)

Κώκυσ' ἐν λεχέεσσι φίλον πόσιν. . . . . .

Παραπλησίως καὶ παρὰ Οὐϊδίῳ λέγεται:

Depositum nec me, qui fleat, ullus erit.

„Κειμένῳ οὐδέ μοι ἔσσεθ' ὁ δακρυχέυσων.)

„Καὶ ὁ Φίλων δὲ (περὶ τοῦ Ἰωσὴφ λέγων:) „Τελευταῖον ἀσπασ-„μάτων ἐκοινώνησα, τοὺς ὀφθαλμοὺς συνέκλεισα, ἐπε-„δάκρυσα κειμένῳ τῷ νεκρῷ.„ Προσεχρῶντο δ' ἐπὶ τούτῳ καὶ ψαλτῳδοῖς, τοῖς ἐν γοεροῖς ᾄσμασι τῶν ἄλλων προάγουσιν. (Ἰλ. Ω΄. 719.)

„ . . . . Τὸν μὲν ἔπειτα

„Τρητοῖς ἐν λεχέεσσι θέσαν, παρὰ δ' εἷσαν ἀοιδοὺς

„Θρήνων ἐξάρχους, οἵ τε στονόεσσαν ἀοιδὴν,

„Οἱ μὲν ἄρ' ἐθρήνουν, ἐπὶ δὲ στενάχοντο γυναῖκες.

Τόν δ' οὐ πολὺ διαφέρον ἦν τοῦ γινομένου διὰ τῶν παρὰ Ῥωμαίοις θρηνῳδουσῶν γυναικῶν, αἵτινες Praeficae ἀπεκαλοῦντο· (οἷαι αἱ παρὰ τῷ Πλάτωνι ἐγχυτρίστριαι) καὶ Ἰαλέμους ἐξῇδον πρὸς αὐλὸν, ὡς Οὐάρων φησίν· πολλὴ γὰρ ἦν ἐντοῖς κήδεσιν ἡ τοῦ αὐλοῦ χρῆσις· καὶ οὐ μόνον παρ' Ἕλλησί τε καὶ Ῥωμαίοις, ἀλλὰ καὶ παρ' Ἑβραίοις, ὡς ἐκ τοῦ Εὐαγγελίου δῆλον. (Ματθ. Κεφ. Θ΄. Ἐδαφ. 23.)

Πρὸς τοῖς ὀλοφυρμοῖς τε καὶ θρήνοις, καὶ ἄλλα προσέτι λύπης τε καὶ ἀνίας σύμβολα εἰώθει ἐν χρήσει γίγνεσθαι παισὶν Ἑλλήνων, ἐν οἷς κυριώτατον ἡ τῆς κόμης ἀπόθεσις (ἢ ἀποξύρησις.) Ὀδυσ. Δ΄. ϛ. 197.

„Τοῦτό νυ καὶ γέρας οἷον ὀϊζυροῖσι βροτοῖσι,

„Κείρασθαί τε κόμην, βαλέειν τ' ἄπο δάκρυ παρειῶν,

Ἐτήρησαν δὲ Ἀχαιοὶ τοῦτο ἐπὶ τῆς Ἀχιλλέως προθέσεως: (Ὀδ. Ω΄. ϛ. 46.)

„. . . . . Πολλὰ δέ σ' ἀμφὶ
„Δάκρυα θερμὰ χέον Δαναοὶ, κείροντό τε χαίτας.
Ὡσαύτως καὶ παρὰ τῷ Βίωνι (ἐν Ἀδώνιδι νεκρῷ) οἱ ἔρωτες εἰσάγονται
„κειράμενοι χαίτας. Καὶ Ἀντίπατρος δὲ (ἐν ἐπιγράμ:) ἔφη, σύμπασαν τὴν Ἑλλάδα τεθρηνηκέναι Ἀλκαῖον,

„Ἄπλεκτον χαίταν ἐν χροῒ κειραμένην.

Εἶπε δὲ καὶ Ξενοφῶν (ἐν Α'. τῶν Ἑλληνικ.) Θηραμένους ἀναιρεθέντος παρασκευασμένους ἄνδρας μελανείμονας, καὶ ἐν χρῷ κεκαρμένους ἰέναι πρὸς τὴν ἐκκλησίαν, ὡς δὴ ξυγγενεῖς ὄντας „τῶν ἀπολωλότων.„ Καὶ οὕτω δέ τοι διέξεισι καὶ Ἡρόδοτος, „Ἔθιμον „εἶναι τοῖς ἄλλοις ἅπασιν, ἅμα κήδεϊ κεκάρθαι τὰς κε„φαλὰς τοὺς μάλιστα ἱκνέεται.„ Τοὐναντίον ἤπερ Αἰγύπτιοι ποιεῖν εἰώθουν, τοὺς μὲν τῆς κεφαλῆς βοστρύχους προτείνοντες, τὸ δὲ γένειον μόνον ξυρόμενοι.

Προσέτι δὲ τοὺς ἐκτμηθέντας βοστρύχους φίλον ἦν τῷ νεκρῷ ἐπιρρίπτειν: (Ἰλ. Ψ'. ς. 135.)

„Θριξὶ δὲ πάντα νέκυν καταείνυον, ἃς ἐπέβαλλον
„Κειρόμενοι. . . . .

Καὶ Ἀχιλλεὺς δὲ τὴν κόμην αὐτοῦ, καί τοι τῷ Σπερχειῷ καθιερωθεῖσαν, ἐν χερσὶ Πατρόκλου κατέθετο: (Ἰλιάδ. Ψ'. ς. 152.) ὃν ἐζήλωσε καὶ Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν ἐπὶ τῷ Ἡφαιστίωνος κήδει, (παρὰ Πλουτάρχῳ.) καὶ Ἀντωνῖνος ὁ Αὐτοκράτωρ (παρὰ τῷ Ἡρωδιανῷ ἐν Βιβλ. Δ'.) Ὕστερον γε μὴν καὶ τοῖς τύμβοις αὐτοῖς προσάγειν εἴθισται, ὡς ὁ τοῦ Εὐριπίδου Ὀρέστης νυκτὸς ἐλθὼν, ἐπὶ τὸν Ἀγαμέμνονος τοῦ ἰδίου πατρὸς τάφον „κόμης ἀπήρξατο. Καὶ Ἑλένη δὲ ἐπὶ τὸν τῆς ὁμαίμονος:

„Κόμης ἀπαρχὰς καὶ χοὰς φέρουσα.

Ὁ δὲ τοῦ τοιούτου οἰκιακοῦ πένθους χρόνος, διάφορός τε τῇ παρατάσει

ἦν καὶ ἀόριςος, Ἀχιλλέα μὲν γὰρ οἱ Δαναοὶ πενθῦντες ἐγένοντο δὶ ἡμερῶν ἑπτακαίδεκα, τῇ δεκάτῃ δὲ ὀγδόῃ κατέκαυσαν. (Ὀδυσ. Ξ΄. ς. 63.) Ἡ δ᾽ Ἕκτορος κήδευσις πᾶσα ἐν ἡμέραις δυωκαίδεκα ἐξετελέσθη. Παρὰ δὲ τῷ Ἀπολλωνίῳ (ἐν τῷ Β΄. τῶν Ἀργοναυτικῶν) ἡ τοιάδε τελετὴ τριήμερος ἐτελεσιυργήθη.

„Ἤματα δὲ τρία πάντα γόων· ἑτέρῳ δέμιν ἤδη
„Τάρχυον μεγαλωςί. . . . .

Ὁ δ᾽ ἄρα Πλάτων (ἐν τῷ ΙΒ΄. τῶν Νόμων) διαθεσπίζει „Τριταίᾳ „πρὸς τὸ μνῆμα ἐκφέρεσθαι νεκρόν. Ὁ ᾗ Θραξὶ γεγονέναι κατ᾽ ἔθος γράφει, (ἐν Τερψιχόρῃ) Ἡρόδοτος.

ΚΕΦΑ΄Λ. ΙΔ΄.

Περὶ τῆς τοῦ νεκροῦ κατακαύσεως.

Πρὸ τοῦ τὸ πτῶμα ἐνταφιάσαι εἰώθεσαν Ἕλληνες εἰς ἀποδὸν ἀποκαθιςᾶν. Τουτὶ γὰρ Ἕλλησι σύνηθες ὄν, Λυκιανὸς (ἐν τῷ περὶ Πένθυς γράφει:) „Ὁ μὲν Ἕλλην ἔκαυσεν· ὁ δὲ Πέρσης ἔθαψεν· ὁ δὲ „Ἰνδὸς ὑάλῳ περιχρίει· ὁ δὲ Σκύθης κατεσθίει· ταριχεύει „δὲ ὁ Αἰγύπτιος. Καίτοιγε τὰ τοιαῦτα, ὐδὲ διὰ παντὸς, ὐδὲ παρὰ πάντων παρατετήρητο. Ἀρχαιότατον τὸ ὑπὸ γῆν ἐνθάπτειν Κικέρων ἱςορεῖ (ἐν τῷ Β΄. τῶν Νόμ:) καὶ ἤδη ἀπὸ τὸν ἐπὶ Κέκροπος χρόνων, παρ᾽ Ἀθηναίοις ὂν σύνηθες. Οὕτω κατὰ Θυκυδίδην (ἐν Βιβλ: Δ΄.) Βρασίδας ἐντεταφίαςο· καὶ καθ᾽ Ἡρόδοτον (ἐν Ἐρατοῖ) ἡ Περιάνδρυ ἀκοίτη· καὶ ἄλλοι οὓς μακρὸν ἂν εἴη καταλέγειν. Παρὰ δὲ Ῥωμαίοις τὸ ἔθος τῦ καίειν τὺς νεκρὺς ὀψὲ εἰχωρῆσαι διέξεισι Πλίνιος (Βιβλ: Ζ΄. Κεφ: ΝΔ΄.) καὶ ὐ δ᾽ ἐν οἴκοις πάνυ πολλοῖς ἐπικρα-

τῆσαι. Ἀλλ' ὅμως παρ' Ὁμήρῳ, τὲς τε ἀπὸ Ἑλλήνων καὶ τὲς ἀπὸ Τρώων νεκρὲς, ἅπαντας καιομένες ὁρῶμεν: (Ἰλιάδ: Η'. ς. 428. καὶ πολλῷ διεξοδικώτερον ἐν τῷ Ψ'. περὶ τὴν ἀρχὴν ς. 165. κξ. καὶ ἐν τῷ Ω. περὶ τὸ τέλος. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐν τῷ Οδυσ: Ω'. ς. 44 – 90. ἔνθα Πατρόκλε, καὶ Ἕκτορος, καὶ Ἀχιλλέως τὰ κήδη ἐς πλάτος περιγράφεται.)

Τὸν ἐν θανόντα ὅσον ἅλις ἐκτεθρηνηκότες, ἐφ' ὃν ἔδει καίεσθαι τόπον, ἐν αὐτῷ τῷ νεκροφόρῳ σκίμποδι ἀπεκόμιζον, κἀπὶ τῆς ἐκ ξύλων νενησμένης πυρᾶς ἐτίθεντο. Ἦν γὰρ Πίνδαρος, περὶ τε κήδες ᾄδων τε Κορωνίδος, (Πυθοῖ Γ'.) Τεῖχος ξύλινον εἶπεν, Ὅμηρος (Ἰλ: Ψ'. ς. 164.) πυρὰν ὀνομάζει:

„Ποίησαν δὲ πυρὴν ἑκατόμποδον ἔνθα καὶ ἔνθα,
„Ἐν δὲ πυρῇ ὑπάτῃ νεκρὸν θέσαν ἀχνύμενοι κῆρ.

Ὡσαύτως δὲ καὶ (Ἰλ: Ω'. ς. 786.)

„ . . . Ἐξέφερον θρασὺν Ἕκτορα δακρυχέοντες.
„Ἐν δὲ πυρῇ ὑπάτῃ νεκρὸν θέσαν. . . . . . .

Ἐπὶ δὲ δὴ τῆς πυρᾶς, πλεῖστα ὑπὸ Ἀχιλλέως ἐσφάγη καὶ κατεκάη· ὅπερ ἐν κἂν τοῖς αὐτοῦγε τέτε κήδεσιν ὑπὸ Ἀχαιῶν ἐγένετο. (Ὀδυσ: Ω'. ς. 65. 66.)

„ . . . . Πολλὰ δέ σ' ἀμφὶς
„Μῆλα κατεκτάνομεν μάλα πίονα, καὶ ἕλικας βοῦς.

Ἀλλ' ἐκεῖνο ἐγένετο ἴδιον, ὅτι Ἀχιλλεὺς λαβὼν τὸ στέαρ ἐκ τῶν σφαγίων, τὸ Πατρόκλε περιήλειψε πτῶμα, τὰ ἀποδεδαρμένα κύκλοθεν ἐπισωρεύσας: (Ἰλ: Ψ'. ς. 168.) προσέθετο δὲ καὶ μέλιτος, καὶ ἐλαίε, ἀμφιφορέας τέσσαρας· ὡς καὶ ἐπ' αὐτῷ τετέλεσται καιομένῳ. (Ὀδυσ. Ω'. ς. 67.)

„. . . . Ἔν τ' ἐσθῆτι Θεῶν, καὶ ἀλείφατι πολλῷ,
„Καὶ μέλιτι γλυκερῷ. . . . . . .

Ἀλλὰ καὶ τὰ ὅπλα ὁμοίως ἐπέῤῥιπτον ἐπὶ τὴν πυρὰν, ὡς Ἀχιλλεὺς τὸν Θηβῶν ἀνάσσοντα Ἠετίωνα ἀνελὼν ἐν τῇ μάχῃ (Ἰλ: Ζ'. ϛ. 418.)

. . . . . Κατέκηε σὺν ἔντεσι δαιδαλέοισι.

Καὶ Ἐλπήνωρ δὲ ἠτεῖτο πρὸς Ὀδυσσέως, ὅπως ἂν ἅμα σὺν τοῖς ἑαυτῷ ὅπλοις συγκατακαυθείη: (Ὀδυσ: Λ'. ϛ. 74.)

„Ἀλλά με κακκῆαι σὺν τεύχεσιν ἅσσα μοι ἐςίν.

Οὕτω καὶ παρὰ Οὐϊργιλίῳ Μισῆνον ἐν τῷ κήδει: (Αἰνειάδ: ϛ.)

. . . . . . Decorantque ſimul fulgentibus armis.

. . . . . . (Κοσμοῦσιν δ' ἅμα τεύχεσιν ἀγλαέεσσιν)

Καὶ ὅλως ὅσα ἐν τῷ βίῳ κεχαρισμένα διαφερόντως αὐτῷ ὑπῆρχε τῷ νεκρῷ, συνεκαίετο. Διὸ καὶ ὑπὸ Ἀχιλλέως ἐνεβλήθησαν ἐν τῇ Πατρόκλου πυρᾷ οἱ τέσσαρες ἵπποι, καὶ οἱ δύο κύνες οἱ τραπεζῆες. (Ἰλ: Ψ'. ϛ. 174.) Κἀκεῖνο δὲ παρὰ ταῦτα ἐπεκράτησεν ἐν ταῖς τῶν μεγάλων ἀνδρῶν κηδείαις, τὸ καὶ ἀνθρώπους κατασφαττομένους ἐπὶ τῆς πυρᾶς ἐμβάλλεσθαι. Οὕτως Ἀχιλλεὺς δυοκαίδεκα τῶν ἐν Τρωσὶν ἐκλεκτῶν νεανίσκων δορυαλώτους αὐτῷ γεγονότας, τῷ Πατρόκλῳ ἐπεσφαγίασεν. (Αὐτ: ϛ. 175.) Οἵ τε Ἀχαιοὶ ἐν τῷ Ἀχιλλέως κήδει τὸ αὐτὸ παρατετηρηκέναι λέγονται, παρὰ Κοΐντῳ τῷ Σμυρναίῳ. Ὁμοίως δὲ καὶ παρὰ Οὐϊργιλ: (Αἰνειάδ: Βιβλ: ΙΑ.)

Vinxerat et poſt terga manus, quos mitteret umbris
Inferias caeſo ſparſuros ſanguine flammas.

„(Δῆσε δὲ καὶ χεῖρας νώτων ὀπίσω τοὺς μέλλε
„Νερτερίοις ῥέξειν, ἐπὶ δὲ φλόγεσ' αἵματα χεύσειν.)

Ἐν δὲ δὴ τούτῳ τῆς πυρᾶς καιομένης, γοερᾷ τῇ φωνῇ τὸν νεκρὸν τόγε ἔσχατον ἀνεκαλοῦντο, ὥσπερ τὸν Πάτροκλον Ἀχιλλεὺς οἶνον πολλάκις ἐπιλείβων. (Ἰλ: Ψ'. ϛ. 220. 221.)

„Οἶνον ἀφυσσόμενος χαμάδις χέε, δεῦε δὲ γαῖαν,
„Ψυχὴν κικλήσκων Πατροκλῆος δειλοῖο.

Τῆς φλογὸς δ' ἀπομαρανθείσης, ἡ μὲν πυρὰ ἀπεσβέννυτο οἴνῳ, τὰ ὀςᾶ δὲ ὅσα περιελείπετο, συνελέγετο. (Ἰλ: Ψ'. ς. 250.)

„Πρῶτον μὲν κατὰ πυρκαϊὴν σβέσαν αἴθοπι οἴνῳ,
„Ὅσσον ἐπὶ φλὸξ ἦλθε, βαθεῖα δὲ κάππεσε τέφρα,
„Κλαίοντες δ' ἑτάροιο ἐνηέος ὀςέα λευκὰ
„Ἄλλεγον ἐς χρυσέην φιάλην . . . .

Τὸ δ' αὐτὸ κἀπὶ Ἕκτορος γεγονὸς εἴρηται ἐν ἴσοις σχεδὸν τοῖς ῥήμασιν. (Ἰλ: Ω'. ς. 791. κξ:) Ἀλλὰ γὰρ τὰ Ἀχιλλέως ὀςέα „ἀναλεχθέντα „οἴνῳ ἐν ἀκρήτῳ καὶ ἀλείφατι (Ὀδ: Ω'. ς. 73.) ἀνεβράχη. Πληρᾶντες δὲ διετέλουν τοῦτο τὸ καθῆκον οἱ μάλιςα οἰκειότατοι: ὡς παρὰ Πινδάρῳ (Η'. Ω'δῇ Πυθ.) ὁ Ἄδρας̄ος θανόντος ὀςέα λέξας υἱοῦ. Καὶ Τιβούλλῳ δὲ πεποίηται (ἐν Α'. Βιβλ: Ἐλεγ: Γ'. ς. 5.)

Non mihi mater,
Quae legat in moeftos offa peruſta finus.

„. . . . . . . (Οὐδέ μοι ὧδ' ἡ μήτηρ,
„Ἐν κόλποις ςονόεσσα καέντα περ ὀςέα λέξει.)

Οὐδ' ἦν δυσχερὲς, τὰ ὀςᾶ, καὶ τὴν ἐκ τοῦ πτώματος τέφραν τῶν ἐπὶ τῆς πυρᾶς λοιπῶν διαςέλλειν, χωρὶς γὰρ ὁ νεκρὸς κατεκαίετο ὡς διδάσκει Ἀχιλλεὺς, περὶ τοῦ Πατρόκλου. (Ἰλ: Ψ'. 240.)

„Εὖ διαγινώσκοντες· ἀριφραδέα δὲ τέτυκται·
„Ἐν μέσσῃ γὰρ ἔκειτο πυρῇ, τοὶ δ' ἄλλοι ἄνευθεν
„Ἐσχατιῇ καίοντ' ἐπιμὶξ, ἵπποι τε καὶ ἄνδρες.

Ὅπερ ἐπίσης ἐν τῷ τῦ Ἀχιλλέως κήδει Κόϊντος διασαφεῖ ὁ Σμυρναῖος (ἐν τῷ Γ΄. Βιβλ:) ἀσύμμικτα τοῖς λοιποῖς δηλονότι τὰ ἐκείνȣ ὀςᾶ παριςῶν „ Οἳ δὴ:

„ Βαιὸν ἄπωθεν καίοντο περὶ νέκυν, ὃς δ' ἐνὶ μέσσοις
„ Ρίπῇ ὑφ' Ἡφαίςοιο δεδμημένος, οἶος ἔκειτο.

Ἀπετίθετο δ' ἄρα τὰ ὀςᾶ συλλεχθέντα ἐν κάλπῃ, ὡς περὶ τῶν Ἕκτορος εἴρηται. (Ἰλ: Ω΄. ς. 795.)

„ Καὶ τάγε χρυσείην ἐς λάρνακα θῆκαν ἑλόντες,
„ Πορφυρέοις πέπλοισι καλύψαντες μαλακοῖσιν.

Ἀλλὰ τὰ Πατρόκλȣ ὀςᾶ ἐν χρυσῇ λάρνακι ἐταμίευσε, δίπλακι ςέατι κατακαλύψας, καὶ λεπτῇ περιςείλας ὀθόνῃ· ἃ κἂν τῇ σκηνῇ ἐκέλευσεν ἀποκεῖσθαι, ἄχρις ȣ̓ τοῖς ἰδίοις ἑαυτȣ̃ θανόντος ἐν τῷ αὐτῷ συναφθέντα τύμβῳ εἰσενεχθείη. Ὅπερ δὴ καὶ γενέσθαι τῷ ὄντι ἐπὶ τῆς Ἀχιλλέως κηδείας γέγραπται. (Ὀδ: Ω΄. ς. 74. καὶ 77.) Ἔνθα καὶ τὰ ὀςᾶ τȣ́τȣ ἀναλεχθέντα:

„ . . . . Ἐς χρύσεον ἀμφιφορῆα
„ Μίγδα δὲ, „ Πατρόκλοιο Μενοιτιάδαο θανόντος.

ΚΕΦΑΛ: ΙΕ΄.

Περὶ τοῦ Ἐνταφιασμοῦ.

Οὕτως ȣ̓̃ν τάγε ὀςέα ἀναλεχθέντα τε καὶ ἀποτεθέντα, ἐνεισήγετο εἰς Βόθρον, ἣν Ὅμηρος Κάπετον ὀνομάζει περὶ τȣ̃ Ἕκτορος λέγων: (Ἰλ: Ω΄. ς. 797.)

„Αἶψα γὰρ ἐς κοίλην κάπετον θέσαν.

Ὁ Σχολιαςὴς Τάφρον, φησὶν, ὄρυγμα. Εἶτ' ἐπάνωθεν πλείους ἐπεςρώννυντο λίθοι. (αὐτόθι :)

„ . . . . Αὐτὰρ ἔπειτα
„Πυκνοῖσιν λάεσσι κατεςόρεσαν μεγάλοισι.

Ἀλλὰ τὸ Πατρόκλȣ σῆμα τόρνῳ προεσχεδίαςο θεμελίων ἀμφὶ τὴν πυρὰν προκαταβληθέντων. (Ἰλ: Ψ'. ς. 255.)

„Τορνώσαντο δὲ σῆμα, θεμείλιά τε προβάλοντο
„Ἀμφὶ πυρήν . . . .

Τελευταῖον δὲ χοῦν ἐπέπασσον. (αὐτ: ς. 256.)

„Εἶθαρ δὲ χυτὴν ἐπὶ γαῖαν ἔχευαν.

Ἐν ᾧ δὴ μάλιςα παρ' Ἕλλησιν ὁ τȣ̃ ἐνταφιασμȣ̃ ὑφίςατο λόγος, μὴ κατὰ τὸ δέον ἡγȣμένοις ἐκτετελέσθαι, εἰ μὴ καὶ γῆ, ὡς εἴρηται, ἐπιφορηθείη. Ὁ μὲν γὰρ Νέςωρ ἄταφον ἀπεφαίνετο, (Ὀδυσ: Γ'. ς. 258.)

„Τῷ κε οἱ ȣ̓δὲ θανόντι χυτὴν ἐπὶ γαῖαν ἔχευαν.

Τυδεὺς δὲ ἄλλως ἐντεταφίαςαι, (Ἰλ: Ξ'. ς. 114.)

„ . . . . . Ὃν θήβησι χυτὴ κατὰ γαῖα κάλυψεν.

Οὕτω δὲ καὶ Οὐϊργίλιος (ἐν τῷ ς'. τῆς Αἰνειάδ: ς. 365.)

. . . . Aut tu mihi terram
Iniice . . . . . . (ἢ σὺ γαῖαν ἐπίχευέ μοι.)

Καὶ Ὡράτιος ἐν τῷ Α., ἔπει δὲ ΚΗ. ς. 36.

Injecto ter pulvere curras. (ἐπιχυθείσης τρὶς κόνιος τρέχοις) Τὴν ȣ̃ν ὧδέ πως ἐπιχεομένην γῆν, Ὅμηρος μὲν σῆμα, καὶ τύμβον καλεῖ· οἱ δὲ Λατῖνοι tumulum, a tumente terra: Οἱονεὶ πεῖν ὄχθον, ἢ λόφον, ἀπὸ τῆς ἀνοιδȣμένης χθονὸς· εἴθιςο δὲ τῷ ὄχθῳ τῷδε ἐπεγείρεσθαι καὶ ςήλη. (ὥσπερ Ἰλ: Ρ. ς. 434.)

„ Ἀλλ᾽ ὥς τε στήλη μένει ἔμπεδον, ἥτ᾽ ἐπὶ τύμβῳ
„ Ἀνέρος ἑστήκει τεθνηκότος, ἠὲ γυναικός.

Ὁ γοῦν Πάρις Ἀλέξανδρος Τυδείδῃ ἔπι τόξα τιταίνετο,

„ Στήλῃ κεκλιμένος ἀνδροκμήτῳ ἐπὶ τύμβῳ
„ Ἰλ: Λ: ς. 370. καὶ τοῦ) Ἴλου Δαρδανίδαο . . . .

Εἴθιστο δὲ τοῖς Ἕλλησι προσέτι καὶ τὸ τοῦ νεκροῦ ἐλλόγιον ἐπιγράφειν ἐπὶ τῆς στήλης. Ἔσθ᾽ ὅτε δὲ καὶ ἀνδριὰς ἐφιδρύετο παριστάνων τὸν τεθνηκότα. Τοιάδ᾽ ἦν ἡ τῆς Μηδείας Εἰκὼν (ἐν τοῖς Ὁμήρου ποιηματίοις.) καὶ ἡ τοῦ Ἀχιλλέως παρὰ Φιλοστράτῳ (ἐν τῷ Δ΄. Βιβλ: τῶν τῆς Ἀπολλων: βιογραφ:) Προὐτίθετο δὲ πρὸς τούτοις, καὶ ὅπλα, καὶ ἕτερ᾽ ἄττα τοῦ νεκροῦ ἔτι ζῶντος παράσημα, ὡς δῆλον ἐκ τῶν Ἐλπήνορος τοῦ Ὀδυσσέως ἑταίρου. (Ὀδυσ: Μ΄. ς. 14.)

„ Τύμβον χεύαντες καὶ ἐπὶ στήλην ἐρύσαντες,
„ Πήξαμεν ἀκροτάτῳ τύμβῳ εὐῆρες ἐρετμόν.

Οὕτω δὴ καὶ Αἰνείας τοῦ Μισηνοῦ τυμβωθέντος, (Αἰνειάδ: ς΄. ς. 233.)
Imponit ſuaque arma viro, remumque tubamque.
(Τῷ δ᾽ ἑὰ τεύχε᾽ ἐρείσατ᾽, ἐρετμὸν, καὶ βυκάνηντε.)

Οὕτω καὶ παρὰ τοῦ Φιλοστράτου (ἐν τῷ Α΄. Βιβλ:) ἀρχαιότατα μνημονεύεται τὰ ἐρετριέων τυμβώματα, ἐφ᾽ οἷς ἐν γράμμασιν Ἑλληνικοῖς, φησὶν, ἐπικεχαράχθαι τὰ ὀνόματα τῶν νεκρῶν, καὶ δὴ καὶ τὰς νῆας ἐπιγεγλύφθαι „Ὡς ἕκαστος ἐν Εὐβοίᾳ ἔζη πορθμεύων, „ ἢ θαλάττιον, ἢ ἀλουργὸν πράττων. Τοιοῦτον οὖν τὸ διατυπούμενον ὑπὸ Ὁμήρου τῶν παλαιῶν τάφων εἶδος. Ἐπαινεῖ δ᾽ αὐτὸς (ἐν τῇ Βοιωτίᾳ) τὸ Αἰπύτου τοῦ Ἄνακτος μνημεῖον, ὡς περιφημότατον ἁπάντων, ὃ καὶ καθεωρακὼς ἐπιμελῶς Παυσανίας (Ἀρκαδ: „ Κεφ: Ις΄.) ἔστι γῆς χῶμα οὐ μέγα (φησὶ) λίθου κρηπῖδι ἐν κύκ- „ λῳ περιεχόμενον, κτ:

Ἐδομοῦντο δ' αὐτοῖς ὡς τὰ πολλὰ οἱ τύμβοι ἔξω τῶν πόλεων, ἔνθα καὶ τὰ πτώματα κατεκαίετο, ὡς ὑπὸ Τρώων γεγονὸς ὁρῶμεν ἐπὶ τῆς κοινοτελοῦς ἐκείνης ἐνταφιάσεως: (Ἰλ: Η'. ς. 420.) Καὶ δὴ καὶ ἐπὶ τῆς Ἕκτορος, ὃν Δάρης ὁ Φρὺξ διέξεισι, πρὸ τῆς πύλης, ᾗ σύνηθες ἐντυμβωθῆναι. Τῆς αὐτῆς δὲ τυχὸν ἦν θέσεως καὶ τὸ Ἴλου ἀρχαιότατον τύμβωμα, οὗ μέμνηται Θεόκριτος (ἐν Εἰδυλ: Ις'.)

„Ἐν πεδίῳ Σιμόεντος, ὅθι Φρυγὸς ἠρίον Ἴλου.

Παραπλησίως δ' ὁ αὐτὸς καὶ τὴν στήλην ἐπὶ τοῦ πεδίου κεῖσθαι, τὴν ἐπὶ τῷ Λυγκέως τὸ Πατρὸς τύμβῳ, φησὶν, ἱδρυμένην. (ἐν Εἰδυλ: ΚΒ'.) ἔνθα καὶ τοῦ Πλούτωνος:

„ Ἄγαλμ' ἀΐδαο ξεστὸν πέτρον: Τίθησι Πίνδαρος (Νεμ: Ω'δ. Ι'. Μνημονεύει δὲ καὶ Οὐϊργίλιος (Αἰνειάδ: ΙΑ':) τοῦ τυμβώματος τοῦ Λατίνων ἄνακτος, ὡς ἔξω τῆς πόλεως κειμένου. Διὰ τοῦτο δὲ ἄρα ὑπὸ Ὁμήρου συχνὰ, παρὰ τὴν ἀκτὴν τὰ μνήματα τίθεται: οἷον τὸ Ἐλπήνορος, τὸ Πατρόκλου, τὸ Ἀχιλλέως, καὶ ἄλλων. Παραπλησίως δὲ τοῖς Ἑλλήνων μεταγενεστέροις ἐν ἀγροῖς οἱ νεκροὶ ἐτυμβεύοντο. Τόδε τοι ἔθος καὶ παρὰ τοῖς Ρωμαίοις κρατῆσαι, σαφῶς παρίστησιν ὁ τῶν Κύρβεων ΙΒ': Νόμος, ὃν ἀναφέρει Κικέρων:

Hominem mortuum in urbe ne ſepelito, nec urito.

„(Τὸν τεθνηκότα ἐντὸς τῆς πόλεως, μὴ θάπτε, „μήτε καῖε.)

Προσέτι δὲ καὶ τύμβοι κενοὶ ἀμοιροῦντες τῶν νεκρῶν, παρ' Ἕλλησι πολλάκις ᾠκοδομοῦντο, ἃ Κενοτάφια (ἢ Κενήρια) ἐκάλουν. Τοιοῦτος ἦν ὁ τοῖς Ἕλλησι κοινῇ ἐπισκευασθεὶς τοῖς ἐν τῇ μάχῃ πεσοῦσιν. (Ἰλ. Η'. ς. 334.) Τὰ γὰρ ὀστέα χωρὶς ἀπετέθειτο, ἵν' ἕκαστος ἐπιστρέφων τὰ τοῦ αὐτῷ προσήκοντος μετακομίσειεν οἴκαδε. Κενὸς δὲ ἦν καὶ ὁ Πατρόκλου τύμβος: (Ἰλ. Ψ'. ς. 244.) τῶν ἐκείνου ὀστέων ἐπὶ τὴν σκηνὴν τὴν Ἀχιλλέως μετενεχθέντων. Ἀλλὰ γὰρ καὶ ὅλως γε ἀπόντων

ἐπιτελεῖν εἰώθεσαν τὰς νομιζομένας κηδείας, τύμβους αὐτοῖς ἐπεγείροντες. Τοῦτο γοῦν τῷ Τηλεμάχῳ διακελεύεται ἡ Παλλὰς δρᾷν, ἐπὰν ἀκούσηται τὸν γενέτην αὐτῷ ἤδη θανόντα. (Ὀδυσ. Α΄. ϛ. 291.

„ Σῆμά τε οἱ χεῦσαι, καὶ ἐπὶ κτέρεα κτερεΐξαι.

Ὡσαύτως Μενέλαος ἐν Αἰγύπτῳ ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Κασιγνήτου Ἀγαμέμνονος (Ὀδυσ. Δ΄. ϛ. 584.)

Χεῦ᾽ Ἀγαμέμνονι τύμβον, ἵν᾽ ἀθάνατον κλέος εἴη.

Ταὐτὸ δ᾽ ἐπλήρωσε Δηϊφόβῳ καὶ Αἰνείας: (Ἀνειάδ. Βιβλ. ϛ΄).

Tumulum Rhoeteo in littore inanem
Conſtitui, et magna manes ter voce vocavi,
Nomen, et arma locum ſervant; te amice nequivi
Conſpicere, et patriâ decedens ponere terrâ.

(Τύμβ᾽ ἐπὶ Ῥοιτέοιο κενήριον αὐτὸς ἐγώ σοι
Στῆσα· αὐτάρ σε νέκυν φωνῇ μεγάλῃ τρὶς ἄϋσα·
Τοὔνομ᾽ ἔχει δ᾽ ὁ τόπος, σά τε τεύχε᾽, ἐπεὶ οὐκ ἦν μοι
Ἐκχωροῦντι σ᾽ ἰδεῖν, καὶ πατρίδι γῇ παραθέσθαι.)

Καὶ ὅλως δ᾽ ἦν ἔθος ἑνί γε καὶ τῷ αὐτῷ νεκρῷ πλείονας τύμβους, καὶ ἐν τόποις πλείοσι, καθίστασθαι πρὸς τῶν ἀγχιστευόντων μάλιστα, ἢ τῶν ἐν πράξεσιν ἐπισημοτέρων, ὡς διαῤῥήδην ὁ Ἁλικαρνασσεὺς Διονύσιος (ἐν τῷ Α΄. τῶν Ῥωμαϊκ: ἀρχαιοτήτων) ἐστὶν ἐκδιδάσκων.

Ἐν τιμῆς οὖν μοίρᾳ μεγίστης τὸ τοῦ ἐνταφιασμοῦ παῖδες Ἑλλήνων ἐτίθεντο: Διὸ καὶ τοῦτο γέρας θανόντων Ὅμηρος συνεχῶς ὀνομάζει· οὗ χάριν καὶ Ἀγαμέμνων, οὐδὲν ἔχε δεινότερον Τρωσὶν ἐπαράσασθαι, ἢ ἀκηδέστους καὶ ἀθάπτους αὐτοὺς ἀπολέσθαι: (Ἰλ. Ζ΄. ϛ. 60.) Ὡσαύτως καὶ Διδὼ ἐπηρᾶτο Αἰνείᾳ παρὰ Οὐϊργιλίῳ.

Sed cadat ante diem, mediaque inhumatus arena.

„ (Πρὶν δ᾽ ὥρης ἠμύσαι ἄτυμβος ἐπὶ ψαμάθοισιν.

Ἐχάτη δ᾽ ἐφ᾽ ὕβρει, καταλειφθέντα πάντη τὰ πολεμίων ἔκειτο πτώματα, θήρεσιν ἑλώρια οἰωνοῖσι τε πᾶσι. Καί τοιγε ἡ δυσειδαιμονίας τὶ προσῆπτο τῷ πράγματι, οἰομένων δὴ τῶν πλειόνων, τὰς τῶν ἀθάπτων ψυχὰς ἀποκλειομένας τοῦ Ἄδου ἀβεβαίους καθ᾽ ἕδρας ἠλάσκειν: τοῦθ᾽ ὅπερ ἡ Πατρόκλου σκιὰ ἐποτνιᾶτο τῷ Ἀχιλλεῖ ἐπιφανεῖσα. (Ἰλ.: Ψ΄. ς. 71. κξ:) Ἔνθεντοι καὶ Ὀδυσσεῖ προεκκαλουμένῳ τοὺς νέκυας, προσαντᾷ πρῶτος Ἐλπήνωρ ἀπαιτῶν κηδεθῆναι (Ὀδυσ: ΙΑ. ς. 50. κξ:) οἷα δὴ καὶ παρὰ τῷ Οὐϊργιλίῳ (ἐν ς΄. Αἰνειάδ.) ὁ Παλινοῦρος· καὶ παρὰ τῷ Σιλίῳ Ἄππιος.

Ὁ μὲν Τερτυλιανὸς (ἐν τῷ περὶ ψυχ:) ὑπὸ Ὁμήρου ἡγήσατο τοῦτὶ πεποιῆσθαι, ὡς ἂν ἡ τοῦ κήδους ἐκπλήρωσις, τήν τε περὶ τὸ δέμας τιμὴν διασώζοι, καὶ τὴν ἐπὶ τῷ πάθει λύπην μετριωτέραν τοῖς περιλειπομένοις ἐργάζοιτο. Περὶ τούτου γεμὴν, ὅπως καὶ ἔχον ἂν εἴη, ἀλλ᾽ ἐκεῖνο δῆλον, ὅτι περὶ τὸν ἐνταφιασμόν τῶν ἀποβιέντων Ἕλληνες ὁσιώτατα ὑπῆρχον σπουδάζοντες, ὡς περὶ ἔργον ὑπὸ τῶν Θεῶν ἐνταλθὲν, ὧν τὸν παροργισμὸν σφόδρα ὑπέπτησσον, τοῦ τοιοῦδε καθήκοντος ἀμελήσαντες: ὡς ἐξ ὧν εἶπεν Ἐλπήνωρ (Ὀδυσ: Λ΄. ς. 72.) φαίνεται:

„Μήμ᾽ ἄκλαυστον ἄθαπτον ἰὼν ὄπιθεν καταλείπειν,
„Νοσφισθεὶς, μήτοι τε θεῶν μήνιμα γένοιμι.

Μετὰ τὸν ἐνταφιασμὸν οἱ ἔγγιον τῷ γένει προσήκοντες εὐωχίαν κοινὴν παρεσκεύαζον, ὡς Πρίαμος τοῦ Ἕκτορος ἐνταφιασθέντος (Ἰλ: Ω΄. ς. 802.) Ἀχιλλεύς γεμὴν καὶ πρὸ τοῦ ἐνταφιασμοῦ τῷ Πατρόκλῳ παρέστησε δαῖτα νεκρώσιμον, ἥνπερ Ὅμηρος (Ἰλ: Ψ΄. ς. 29.) τάφον ὠνόμασεν. Ὁ δὲ παλαιὸς Σχολιαστὴς. περίδειπνον ἑρμη-„νεύει τὸ ἐπὶ τοῖς τετελευτηκόσι παρασκευαζόμενον. Ὁ μέν „τοι Εὐστάθιος ἄλλως ὑπείληφε φάσκων, ὅτι τάφος οὐ κατά τινας „ὁ μετὰ τὸ ταφῆναι τινὰ περίδειπνος, ἀλλ᾽ ὡς ἐπὶ νεκρῷ,

„ἐπὶ γῆν Πατρόκλου μήπω ταφέντος. Ἦπου δὲ καὶ τάφον Ὅμηρος λέγει ὑπὸ Ὀρέστου τελεσθῆναι μετὰ τὴν Αἰγίσθου καὶ Κλυταιμνήστρας ἀναίρεσιν. (Ὀδυσ: Γ'. ϛ. 309.)

„Ἤτοι ὁ τὸν κτείνας δαίνυ τάφον Ἀργείοισι
„Μητρός τε στυγερῆς, καὶ ἀνάλκιδος Αἰγίσθοιο:

Οὐ μόνον ἄρα πρὸ τοῦ ἐνταφιασμοῦ, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὸν ἐνταφιασμὸν εὐωχίαι ἐγίγνοντο: καίτοι τόδε συνεχέστερον ἐπεκράτει, καὶ οὐ μόνον παρ᾽ Ἕλλησιν, ἀλλὰ καὶ παρὰ Ῥωμαίοις, καὶ ἄλλοις ἔθνεσιν, ὡς διὰ πάνυ πολλῶν ὑποδειγμάτων κατάδηλον γίνεται.

Προσετίθεντο δὲ τελευταῖον ἐπὶ ταῖς κηδείαις τῶν ἐπιφανεστέρων καὶ ἆθλοι, καὶ παντοῖα ἐπαγωνίσματα, καθὰ δι᾽ ὅλης τῆς Ψ'. Ῥαψῳδίας ἐν τῇ Ἰλιάδι, ἅττα Πατρόκλῳ ἐπανηγυρίσθη ἐκτίθεται. Ἔνθα (ϛ. 680.) τὰ παραπλήσια τελεσθῆναι, λέγεται καὶ ἐπὶ Οἰδίποδι τῷ Θηβαίων Βασιλεῖ κηδευθέντι· ἐν οἷς Εὐρύαλος πάντας ἐνίκα Καδμείωνας. Καὶ τοῦ Ἀχιλλέως δὲ ἐνταφιασθέντος παντοίους ἀγῶνας Ἀχαιοὶ συνεστήσαντο· (Ὀδυσ: Ω. ϛ. 88-) καὶ δήπου δι᾽ ἐξαιρέτου πομπείας, ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην, ἥτις ἂν Ἡρωϊκοῖς ἀνδράσιν, ἢ ἄρχουσι ποτὲ γένοιτο. Οὕτω καὶ τὸν Ἡρακλέα ποιῆσαι τεθνηκότι τῷ Πέλοπι γράφει Διονύσιος ὁ Ἁλικαρνασσεύς, (ἐν Βιβλ: Ε'.) Καὶ τοῦ αὐτοῦ δὲ γέρως μεταχὼν ἐγένετο καὶ Βρασίδας παρὰ Θουκυδίδῃ, καὶ Μιλτιάδης παρὰ Ἡροδότῳ, καὶ Τιμολέων παρὰ Πλουτάρχῳ καὶ ἄλλοι ἀριθμὸν ὑπερπαίοντες. Ἀλλὰ γὰρ πρώτους ἁπάντων τοὺς τοιούσδε ἐκτελεσθῆναι ἐπιταφίους ἀγῶνας τῷ Ἀζᾶνι θανόντι Παυσανίας παρέδωκεν (ἐν τοῖς „Ἀρκαδ:) Ἐπὶ δὲ Ἀζᾶνι τῷ Ἀρκάδος τελευτήσαντι, ἆθλα „ἐτέθη πρῶτα· Εἰ μὲν γὰρ ἄλλα, οὐκ οἶδα: ἱπποδρομίας „δὲ ἐτέθη. Ὁ δὲ τύπος ὅδε, ὡς καὶ ἕτεροι οὐκ ὀλίγοι, ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων ἐπὶ τοὺς Ῥωμαίους διέβη, οὗ πλεῖστα, ἐν τῇ Ἱστορίᾳ μάλιστα τῶν Καισάρων δείγματα πρόκειται.

ΚΕΦΑΛ. ΙϚ.

Περὶ τῶν Μαντειῶν.

Τὰ περὶ τῶν Θεῶν, καὶ τῆς αὐτῶν δημοτελοῦς θεραπείας ἐκθεμένοις λειπόμενον ἐστὶ, καὶ περὶ Μαντειῶν τι εἰπεῖν, ὧν παρ' Ὁμήρῳ συχνὴ λίαν γίγνεται μνεία· πανταχοῦ γὰρ αὐτῷ οἱ Μάντεις διαθρυλλοῦνται, οἱ Οἰωνοπόλοι, οἱ Ὀνειροπόλοι, ἔτι τε μὴν καὶ παρὰ τοῖς Κύκλωψιν. (Ὀδυσ: Ι'. ϛ. 510.) Ἣν δὲ Μαντειῶν ἁπασῶν ὑπερέχουσα, ἡ ἐξ ἐνθέου κατοκωχῆς ἀποῤῥήτου γινομένη, μετὰ ἐνθουσιασμοῦ τινὸς τὰ πολλὰ καὶ μανίας· ὅθεν οἱ Μάντεις καὶ τὴν κλῆσιν ἔλαχον, ὡς Πλάτων μαρτυρεῖ (ἐν τῷ Φαίδρῳ) καὶ Κικέρων (ἐν τῷ Α'. τῶν περὶ τῆς Μαντικῆς.) Καὶ ὑπὲρ τοῦ τοιούτου τῆς Μαντείας εἴδους χωρί' ἄττα ὑπῆρχεν, ἐφ' ἃ ἔδει παρεῖναι τοὺς χρήσασθαι μέλλοντας, ὧν ἀρχαιότατον τὸ Διὸς τοῦ Δωδωναίου ἐν Ἑλλάδι γενέσθαι, γράφει (ἐν τῇ Εὐτέρπῃ) Ἡρόδοτος· πρὸς ὃ καὶ τὸν Ὀδυσσέα φησὶν Ὅμηρος (Ὀδυσ: Ξ. ϛ. 327. καὶ Ὀδύσ: Τ'. ϛ. 269.) προσεληλυθέναι. Ἀλλὰ καὶ Ἀμφίνομος βούλεται ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ τοὺς Πηνελόπης μνηστῆρας ἀναδραμεῖν, πρὸ τοῦ Τηλέμαχον ἀνελεῖν. (Ὀδυσ. Ξ'. ϛ. 402.) Καὶ ἕτερον δὲ ἐν τοῖς Μαντείοις περιβόητον ἦν, τὸ τοῦ Πυθίου Ἀπόλλωνος, ἀφ' οὗ χρηστηριάσασθαι Ἀγαμέμνονα φησὶν Ὅμηρος (Ὀδυσ: Θ'. ϛ 79.)

Ἀλλὰ γὰρ παρὰ Ὁμήρῳ μᾶλλον τεθρύλληται ἡ Μαντικὴ ἡ ἐκ τέχνης, καὶ διὰ σημείων ἡγησαμένων περαινομένη, ἣν Παυσανίας (ἐν τοῖς Ἀττικ:) ἐν χρήσει μάλιστα γενέσθαι τοῖς ἀρχαιοτέροις διατεί„νεται μαντιπόλοις. Χωρὶς δὲ, πλὴν ὅσους ἐξ Ἀπόλλωνος „μανῆναι λέγουσι, τὸ ἀρχαῖον Μάντεων γ' οὐδεὶς χρησμο„λόγος ἦν· ἀγαθοὶ δ' ὀνείρατα ἐξηγήσασθαι, καὶ διαγνῶναι „πτήσεις ὀρνίθων, καὶ σπλάγχνα Ἱερῶν. Καὶ αὐτὸν δὲ Ἀμφιάραον, τὸν θείας μοίρας μετεσχηκότα, μάντιν ὀνείρων φησὶν ὑπάρξαι εἰκασίαις μάλιστα χρώμενον. Κικέρων δὲ αὐτόν τε δὴ, καὶ τὸν Τειρε-

σίαν, ὃν τοσῦτον Ὅμηρος ὕμνησεν, οἰωνοῖς τε καὶ τεκμηρίοις παραινεμένους προφήναθαι διέξεισι τὰ ἐσόμενα. Ἀλλὰ καὶ Πλίνιος τὸν Τειρεσίαν ὑποφήτην τῶν Οἰωνοσκοπιῶν ἀνακηρύττει.

Πρωτίστην ἐν τῷ τοιῷδε τῆς Μαντικῆς εἴδει ἔλαχε τάξιν, ἡ διὰ τῆς τῶν πτηνῶν διασκέψεως καὶ παρατηρήσεως, ἥτις ὁλοσχερῶς ἡ πᾶσα Οἰωνιστικὴ ὑπὸ Πλάτωνος προσηγόρευται· ἐλαμβάνετο δὲ ἐκ τῆς ἐκείνων πτήσεως καὶ τῆς ᾠδῆς καθ' Ὅμηρον: (ἐν Ὕμν. Ἑρμ: ς. 541.)

„Φωνῇ καὶ πτερύγεσσι τελήεντων οἰωνῶν.

Ὁ καὶ Οὐϊργίλιος εἶπεν (Αἰνειάδ: Βιβλ: Γ'. ς. 361.)

Et volucrüm linguas, et praepetis omina pennae.

„(Οἰωνῶν γλώσσας τ' ὠκύπτερά θ' ὅσσα προφαίνει.

Ἐν οἷς τὰ μὲν ἐπὶ τὸ δεξιὸν μέρος, αἴσια τοῖς Ἕλλησιν ἐνομίζετο. Ὅθεν τῷ Ὁμήρῳ ὁ τοσάκις ῥηθεὶς δεξιὸς ὄρνις: ὅνπερ ἀγαθῇ τύχῃ καθίπταθαι οἱ Ἀχαιοὶ ἐφημήνευον: (Ἰλ: Ν'. 821.) ὡς καὶ Ἑλένη τῷ Τηλεμάχῳ (Ὀδυσ: Ο'. ς. 160. κξ:), τοὐναντίον δὲ τῷ Ἕκτορι οὐκ ἀγαθὰ οἰωνίζεται Πολυδάμας, ὅτι (Ἰλ: Μ'. ς. 201. καὶ 218.)

„Ὄρνις Τρωσὶν ἐπῆλθε περησέμεναι μεμαῶσιν,
„Αἰετὸς ὑψιπέτης, ἐπ' ἀριστερὰ λαὸν ἐέργων.

Ἦν δὲ δεξιὸν μέρος, τὸ πρὸς ἥλιον ἀνίχοντα ἀφορῶν· ἀριστερὸν δὲ, τὸ πρὸς δυόμενον, ὡς Ἕκτωρ ἀναπτύσσει λέγων: (Αὐτ. ς. 239. καὶ 240.)

„Εἴτ' ἐπὶ δεξί' ἴωσι πρὸς ἠῶ τ' ἠέλιόντε,
„Εἴτ' ἐπ' ἀριστερὰ τοίγε, ποτὶ ζόφον ἠερόεντα.

Οὕτω γὰρ ἀπὸ Ὁμήρου νοεῖθαι τὰ μέρη ταῦτα, ἐπιβεβαιοῖ ὁ Πινδάρου σοφὸς ἐξηγητὴς, ἐν τοῖς προλεγομένοις φάσκων: Δεξιὰ

καλεῖ Ὅμηρος τὰ ἀνατολικὰ, ἀριστερὰ δὲ τὰ δυτικά. Καὶ μὲν δὴ καὶ τῶν Φιλοσόφων οἱ κορυφαῖοι, Πυθαγόρας τε, καὶ Πλάτων, καὶ Ἀριστοτέλης: δεξιὸν μὲν εἶναι τοῦ κόσμου τὸ ἀνατολικὸν κλίτος εἰπόντες, ἀριστερὸν δὲ τὸ δυτικόν: ὡς ἰδεῖν ἐστὶ παρὰ Πλουτάρχῳ, ἐν τοῖς περὶ τῶν ἀρεσκόντων τοῖς Φιλοσόφοις. Βιβλ. Β'.

Ταὐτὸ παρατετήρηται κἀπὶ τῆς βροντῆς: Ὁ γὰρ Αἴας ἐπὶ τῇ Τρώων θηριωδίᾳ ἐπιπετνιώμενος ἔφη: (Ἰλ. Γ. ς. 236.)

„Ζεὺς δέ σφιν Κρονίδης ἐνδέξια σήματα φαίνων
„Ἀστράπτει. . . . .

Ὃ δὴ μεθερμηνεύων ὁ Κικέρων (ἐν τῷ Β'. τῶν περὶ Μαντικ.) ἐκφράζει: Profpera Iuppiter his dextris fulgoribus edit. Ἀλλά γε Ἔννιος τοὐναντίον· Intonuit laevam bene tempeftate ferena: (Ἐβρόντησεν ἀριστερὰν καλῶς, οὔσης εὐδίας:) ἀμέλει τοι ἐξ ἔθους τοῦ παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις, οὓς ἀντιφρονεῖν τοῖς Ἕλλησι περὶ τοῦτο διδάσκει Τέλλιος: οὕτω δὴ φάσκων, ἡμῖν τὰ ἀριστερὰ δοκεῖ, τοῖς δ' Ἕλλησι καὶ τοῖς βαρβάροις τὰ δεξιὰ εἶναι κρείττονα.) περὶ οὗ πλατύτερον ὁ Πλούταρχος διεξέρχεται (ἐν τοῖς Ῥωμαϊκοῖς Προβλήμ. ΟΖ:)

Ἐχομένως ἕπεται ἡ ἐξ ὀνείρων Μαντική, ἣν οἱ μετιόντες ὀνειροπόλοι προσείρηνται. Τοιοῦτον τινὰ μετάπεμπτον γενέσθαι Ἀχιλλεὺς βούλεται, ὃς ἂν τὴν αἰτίαν ἐξείποι τοῦ παροργισμοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος. Καὶ γάρ τ' ὄναρ ἐκ Διός ἐστι, φησὶν, ὅθεν σαφῶς ἔχει τὸ ἀξιόπιστον. (Ἰλ. Α'. ς. 63.) Ὑπόδειγμα δὲ τοῦτο τό: (Ὀδυσ. Τ. ς. 535) Ἔνθα Πηνελόπη αἰτεῖται Ὀδυσσέα, τὸν ὄνειρον αὐτῇ ὑποκρίνασθαι τῶν κατοικιδίων χηνῶν, τῶν πρὸς τοῦ ἀγκυλοχείλου Ἀετοῦ ἀποκτανθεισῶν: ὃν ἐκεῖνος περὶ τῆς ἐσομένης τῶν μνηστήρων ἀναιρέσεως διηρμήνευσεν.

Ἀρχαιοτάτη δ' ἦν τοῖς Ἕλλησι προσέτι καὶ ἡ Μαντικὴ, ἡ διὰ τῆς τῶν σπλάγχνων διασκοπήσεως τῶν θυμάτων, ἣν οἱ Ῥωμαῖοι Extifpicium (Σπλαγχνοσκοπίαν) ἐκάλουν, ἧς μέντοι παρ' Ὁμήρῳ δεῖγ-

μα κεῖται οὐδέν· ὑποσημαίνειν γὰρ μόνον τοιοῦτό τι ἔοικε βουλομένῳ ὑπὸ τῷ Μάντεος ὀνόματι, ᾧ τὸ τοῦ ἱερῆος παρασυνάπτει. (Ἰλ. Α΄. ς. 62).

„Ἀλλ᾽ ἄγε δή τινα μάντιν ἐρείομεν, ἢ ἱερῆα.

Καὶ οὕτω δὲ καὶ Εὐστάθιος ἑρμηνεύει (ἐν τῷ Ω΄. τῆς Ἰλιάδ. ς. 221.) τὸ ἔπος:

„Ἢ οἱ Μάντεές εἰσι θυοσκόοι, ἢ ἱερῆες.

„Δύω γάρ, φησί, κατὰ τοὺς ἀρχαίους, μάντεων συνί-

„σταθαι γένη: Θυοσκόους τε δή, τοὺς διὰ τῶν ἐπιθυμιωμένων:

„τουτέστι τοὺς ἐμπυρομάντεις, ἢ λιβανομάντεις, ὡς ἄλλως

„ἀποκαλοῦνται καὶ τοὺς ἱερεῖς, οὓς ἱεροσκόπους ὀνομάζει καθ᾽ ἑτέραν ἐπίκλησιν, τοὺς διὰ τῶν σπλάγχνων. Ἀλλὰ καὶ Ἀπουλήϊος (ἐν τῷ βιβλ. τῷ περὶ τοῦ Δαιμον: τοῦ Σωκρ.) ὑπὸ τῇ αὐτῇ ἐπωνυμίᾳ τοῦ Σπλαγχνισκόπου, προσαγορεύει τὸν Κάλχαντα, ὅν περ ἐπὶ τοῦ τῶν Ἀχαιῶν στρατοῦ, Μάντιν ὄχ᾽ ἄριστον ἀνακηρύττει Ὅμηρος (Ἰλ. Α. ς΄. 69. 70.)

Ὑπῆρχε δὲ καὶ πολλὰ ἄλλα, τὰ δεισιδαιμόνως παρατηρούμενα, οἷον ὁ πταρμός, ὡς ἐπιφέρει Πλίνιος (ἐν Βιβλ. Ζ΄. Κεφ. Ζ΄.) atque etiam, parva dictu, in auguriis sternutamenta, et offensiones pedum. (Καὶ μὲν δὴ καὶ τὰ μικροῦ λόγου ἄξια ἐν οἰωνίσμασι πτάρματά τε, ποδῶν τε προσκόμματα. Οὗ δεῖγμα τό,(ἐν Ὀδυσ. Ρ΄. ς. 545.)

„Οὐχ ὁράας, ὅ μοι υἱὸς ἐπέπταρε πᾶσιν ἔπεσσι.

Τῷδε γὰρ τῷ οἰωνισμῷ, ὡς αἰσιωτέρῳ, ἡ Πηνελόπεια τὴν ἑαυτῆς εὐχὴν ἐπιβεβαιοῖ, περὶ τῆς τῶν μνηστήρων ἐπαναιρέσεως· Οὕτω δὲ καὶ Θεόκριτος (ἐν Εἰδυλ. ΙΖ.)

„Ὄλβιε γαμβρὲ ἀγαθός τις ἐπέπταρεν ἐρχομένῳ τοι,
„Ἐς Σπάρτην. . . . .

Καὶ παρὰ Ξενοφῶντι (ἐν τῷ Γ΄. τῆς Ἀναβασ:) ὁ στρατὸς ἄφνης πταρμοῦ γενομένου, σωτηρίαν σφίσιν ὑπέχοντο. Ἀλλ' ἐπὶ τοῦ πταρμοῦ προσέτι καί τι ἀπαίσιον ἐνίοτε συνεβάλλοντο, ὡς ἐπ' ἐκείνου, παρὰ τῷ αὐτῷ Θεοκρίτῳ (ἐν Εἰδυλ. Ζ΄. ς. 96.)

„Σιμμιχίδα μὲν ἔρωτες ἐπέπταρον, ἦ γὰρ ὁ δειλὸς
„Τόσσον ἐρᾷ Μύρτης, ὅσον ἔαρος αἶγες ἔρωνται.

Ἔνθα τοὺς πταρμοὺς ὁ Σχολιαστὴς ὁτὲ μὲν τελεσφόρους, ἄλλοτε δ' ἐπιβλαβεῖς εἶναι λέγει. Ἀλλὰ καὶ Εὐστάθιος (ἐν τῷ Η΄. τῆς Ἰλιάδ.) τὸν πταρμὸν ἐπιβεβαιοῦται ἐπ' ἀγαθῷ ἐκλαμβάνεσθαι εἰωθέναι, εἴτις πρὸς δεξιὰν πτάροιτο: Οὗ δεῖγμα κεῖται παρὰ Πλουτάρχῳ ἐν Βίῳ τοῦ Θεμιστοκλέους· ὡς τοὺς ἐπὶ τὴν λαιὰν πταρμοὺς τυχὸν μὴ καλῶς ἀκούειν.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς παρὰ τοῖς πάλαι Ἕλλησι Μαντικῆς εἰρημένα ἐξ Ὁμήρου, ἅλις ἐχέτω: ἧς καίτοιγε παρὰ τῷ χύδην ὄχλῳ μεγάλη τις ἦν ἡ ἀξιότης, οὐ μέντοιγε καὶ παρὰ πᾶσιν ἁπάσης εἶναι ἀμφιβολίας ἐκτὸς ἐπιστεύετο. Μάλιστα μὲν δὴ ἐθρυλλεῖτο ἡ Μαντικὴ ἡ ἐκ τῶν οἰωνῶν, ἢ καὶ ἐκ τῶν ὀνείρων, ἀλλ' ἐκείνην ὅλως ὑπερεξαίρει Ἕκτωρ (Ἰλ. Μ΄. ς: 230. κξ.) καὶ Εὐρύμαχος (Ὀδυσ. Β΄. ς. 177. κξ.) Κατὰ δὲ ταύτης ἀντιφέρεταί πως ἡ Πηνελόπη (Ὀδυσ. Τ. ς. 560. Τέως δ' οὖν Εὐριπίδης τὸ Μάντεων γένος ὡρίσατο καθόλου εἶναι, τὰ πολλὰ μὲν ψευδῆ, ὀλίγα δ' ἀληθῆ λέγον:

„ . . . . Τίς δὲ Μάντις ἐστ' ἀνὴρ,
„Ὃς ὀλίγ' ἀληθῆ, πολλὰ δὲ ψευδῆ λέγει.

ΚΕΦΑΛ. ΙΖ'.

Περὶ Μαγικῶν Τεχνῶν.

Συγγενὴς ἐςὶ τῇ Μαντικῇ ἡ Μαγεία: Ταύτης γὰρ τὸ μὲν πλεῖςον ἐν τῇ τῶν κρυφίων κεῖται διερευνήσει, τὸ δὲ λοιπὸν, ἐν τῷ ἀχολεῖσθαι ἀποτελεῖν τὰ εἰς θαῦμα κινοῦντα. Συχνὴ δ᾽ αὐτῆς, ἐπὶ τῆς Ὁμήρου Ὀδυσσείας ἡ χρῆσις, ὥςε καὶ τὴν ποίησιν ὅλως ἐκείνην μηδαμόθεν ἄλλοθεν συνεςάναι Πλίνιος ἀπεφήνατο, (ἐν Βιβλ: Λ'. Κεφαλ: Α'.) „Οὐδὲ γὰρ ἄλλως, φησὶ, καὶ τὸν Πρωτέα καὶ τὰς ᾠδὰς „τὰς Σειρήνων παρ᾽ αὐτῷ θέλειν νοεῖσθαι. Ἀλλὰ καὶ ἡ „Κίρκη τῇ τῶν ἐξ Ἅδου ἐπανακλήσει τοῦτο αὐτὸ διαπράτ„τεται μόνον. Καὶ εἰς τόδε δ᾽ αὖ ςρέφεται ἅπασα ἡ τοῖς Ὀδυσσείας δεκάτη πρώτη Ῥαψῳδία, ἣν οἱ παλαιοὶ Νεκυίαν ὠνόμασαν. Ὀδυσσεὺς γὰρ ἐν ταύτῃ βοσκήματα μέλανα σφάξας ἐν βόθρῳ, μετὰ λοιβάς τινὰς περικεχυμένας, ἀνακαλεῖται τὰς τῶν τεθνεώτων ψυχὰς προσελθούσας τοῦ αἵματος ἐκπιεῖν· ἰδιαίτερον δὲ τὴν τοῦ Μάντεως Τειρεσίου· καὶ περὶ πραγμάτων αὐτὰς διαφόρων διαπυνθάνεται. Ταὐτὸ δὲ καὶ τὸν Τειρεσίαν αὐτὸν εἰωθέναι πράττειν ἐν ζῶσιν ὄντα, παρέδωκε Στάτιος· καὶ τὸν Αἴσωνα δὲ Οὐαλέριος ὁ Φλάκκος· καὶ Πλίνιος δὲ τὸν Νέρωνα, οὐ μόνον κτήνεσι μελανόχρωσιν, ἀλλὰ καὶ ἀνθρώποις ἐπὶ τούτῳ σφαγιαζομένοις ἀναφέρει χρησάμενον. Ὃν δὴ τρόπον καὶ ὁ Ναζιανζηνὸς Γρηγόριος ἐν τῷ Στηλιτευτικῷ κατὰ Ἰουλιανοῦ μέμνηται „τῶν ἀνατεμνομένων παρθένων τε καὶ παίδων ἐπὶ ψυχα„γωγίᾳ καὶ Μαντείᾳ. Ἀλλὰ καὶ ὁ Τυανεὺς Ἀπολλώνιος παρὰ Φιλοςράτῳ (ἐν Βιβλ: Δ'.) φησὶν, ὅτι τὴν Ἀχιλλέως ψυχὴν δι᾽ εὐχῶν „καθαρῶν ἀνεκαλέσατο: Οὐ γὰρ βόθρον Ὀδυσσέως ὀρυξάμενος, „οὐδ᾽ ἀρνῶν αἵματι ψυχαγωγήσας, εἰς διάλεξιν τοῦ Ἀχιλ„λέως ἦλθεν, ἀλλ᾽ εὐξάμενος, ὁπόσα τοῖς Ἥρωσιν οἱ „Ἰνδοὶ φασι δεῖν εὔχεσθαι. Ἐγίνετο δ᾽ ὁ τοιοῦτος τύμβος ἐξ ἔθους· ἐκεῖ γὰρ ᾤοντο τὰς ψυχὰς, πόθῳ τῶν οἰκείων ἀγομένας σωμάτων, ἀσμενέςερον ἀναςρέφεσθαι. Ἔνθεν τοι Οὐϊργίλιος (ἐν τῇ Η': τῶν Ἐκλογ: ϛ. 96.) ἔφη:

Moerin saepe animas imis excire sepulcris.
„(Μοῖριν πολλάκις ἐκ τύμβων ψυχὰς καλέεσθαι.)

Καίγε ἡ φαρμακὶς Ἐριχθὼ παρὰ τῷ Λευκανῷ: (ἐν Βιβλ. ς´.) τὰς μαγικὰς αὐτῆς ἀνεκκλήσεις ἐπὶ τῦ τάφυ ποιεῖται. Ὅθεν καὶ Ἐπιτυμβάδες αἱ τοιαῦται γυναῖκες προσηγορεύοντο. Ἀλλ᾽ ὁ Ὁμηρικὸς Ὀδυσσεὺς παρὰ τοῖς ὑποχθονίοις τὰ τοιαῦτ᾽ ἀπετέλει, ἔνθα μάλιστα αἱ νεκύων περιπολῦσι σκιαί· (Ὀδυσ: Λ´. ς. 474.) . . . . .

„ . . . . Ἔνθάδε νεκροὶ
„ Ἀφραδέες ναίυσι, βροτῶν εἴδωλα καμόντων.

Ἄλλως τε δὲ, ἦν τὸ πάλαι παρ᾽ Ἕλλησι καὶ χωρία τινὰ, ἐν οἷς περ ἐξ ἔθυς οἱ νεκροὶ ἀνεξεκαλῦντο. Τοιῦτον ἦν τὸ Νεκυομαντεῖον τὸ παρὰ Θεσπρωτοῖς, πρὸς ὃ Περίανδρος ὁ Κορινθίων Τύραννος τὺς διαπευσομένυς ἀπέςαλκε περὶ τῆς τῦ ξένυ παρακαταθήκης· ἀνεφάνη δὲ Μέλισσα ἡ ἀκοίτη, ἥτις ἀπηνήνατο ἀποκρίνασθαι, παρὰ τὸ ῥιγῦν γυμνὴν ὖσαν, ὡς παρ᾽ Ἡροδότῳ (ἐν τῇ Τερψιχόρῃ) ἀναγινώσκομεν. Παυσανίας δὲ (ἐν τοῖς Βοιωτικ:) καὶ τῦ Νεκυομαντείυ μέμνηται, ἐν ᾧ Ὀρφεὺς φέρεται ἐκκαλεσάμενος Εὐρυδίκην: Ὅθεν καὶ εἰς Ἅδην εἴρηται καταβῆναι. Τοιῦτον ψυχοπομπεῖον διαφημίζει καὶ Πλύταρχος καθ᾽ Ἡράκλειαν ὑπάρξαι· ἐν ᾧ Παυσανίας, ἱλασμοῖς καὶ χοαῖς τισι, τὴν ψυχὴν κόρης τινὸς Βυζαντίδος ὑπ᾽ αὐτῦ ἀναιρεθείσης ἐξεκαλέσατο, τῆς καὶ τὸ πέρας αὐτῷ τῦ βίυ προανειπύσης. Τὸ δ᾽ αὐτὸ διέξεισι καὶ Κικέρων, παρὰ τῇ Ἀόρνῳ λίμνῃ γεγονός. Inde, φησὶν, ista Homeri Νεκυία; inde ea quae meus amicus Appius Νεκυομαντεῖα faciebat; inde in vicinia nostra Averni lacus, unde animae excitantur obscura umbra, aperto ostio alti Acherontis, falso sanguine

imagines mortuorum (ἐν Α′: Τȣσκȣλάν:) ἐντεῦθεν ἡ „Ὁμήρȣ, φησὶ, Νεκυία· ἐντεῦθεν ἅπερ ὁ ἐμὸς φίλος „Ἄππιος, τὰ Νεκρομαντεῖα ἐποιεῖτο· ἐντεῦθεν ἡ ἐκ γει-„τόνων ἡμῖν Ἀόρνȣ λίμνη, ὅθεν αἱ ψυχαὶ τῆς ζοφερᾶς „σκιᾶς ἐξεγείρονται ἀναπεταννυμένης τῆς θύρας τȣ ὑψη-„λȣ Ἀχαίροντος, ἐν αἵματι ψευδεῖ νεκρῶν εἰκόνες. Τελευταῖον, ὡς λίαν τῷ ἔθει τέτριπτο ἡ Νεκυομαντεία τοῖς παλαιοῖς αὕτη, ὥστε καὶ τὸν Ἄππιον τὴν Ὁμήρȣ ψυχὴν ἐκκαλεσάμενον διαπυθέσθαι, τίς ποτε ἄρα ἡ Πατρὶς αὐτῷ γένοιτο; καὶ οἱ τεκόντες δὲ αὐτὸν τίνες; ὡς ὁ Πλίνιος (ἐν Βιβλ: ΚΘ′. Κεφ Β′.) μαρτυρεῖ.

Ποικίλα δ' ὡσαύτως καὶ τεράστιά τινα φέρεται τῆς Μαγείας ἀποτελέσματα, ȣ μόνον ἐν ἀνθρώποις καὶ κτήνεσιν, ἀλλὰ κἂν αὐτοῖς τοῖς στοιχείοις τοῖς τȣ κόσμȣ τερατȣργȣ́μενα, ἃ δι' ἐπῳδῶν τινων μαγικῶν συνεργήσει δαιμονίων ἀνοσιȣργοὶ ἄνθρωποι δρῶσιν. Ἐπῳδὴν Ἕλληνες ὠνόμασαν, ἣν οἱ Λατῖνοι εἶπον, Incantationem ἐκ τῆς ἐπαγωγȣ ἀοιδῆς τῶν Ὁμηρικῶν Σειρήνων ἐκφράσαντες. Διὰ δὴ ταύτης τὸν νȣ̃ν τοῖς ἀνθρώποις παρεκφέρεσθαι πεπίστευται, καὶ οἱονεί πως τῆς ἰδίας ἕδρας ἐξίστασθαι: ὡς δῆλον ἐκ τῶν Θεοκρίτȣ (ἐν Εἰδυλ: Β′.) καὶ ἐκ τȣ Οὐϊργιλίȣ. (ἐν Ἐκλογ: Η′.)

Ἀλλ' ἡ τῶν Μάγων μεγίστη καὶ τερατωδεστάτη ἰσχὺς ἐν ταῖς μεταμορφώσεσι κεῖται, ταῖς γε ἑαυτῶν, καὶ ταῖς τῶν ἄλλων, οἵαν ἐπὶ τȣ Πρωτέως καὶ τῆς Κίρκης παρέστησεν Ὅμηρος. Τοῖς μὲν ȣ̓̃ν Ἀρκάσι σύνηθες ὑπάρξαι διέξεισι Πλίνιος (Βιβλ: Η′.) λίμνην διανηχομένȣς, ἐξ ἀνθρώπων εἰς λύκȣς, καὶ ἀνάπαλιν αὖ, μεταμείβεσθαι, ȣ̔̃ς Λυκανθρώπȣς Ἕλληνες εἶπον. Τȣ̃θ' ὅπερ ἐφ' ἡμῶν, ἐξ ἔθȣς κρατεῖν παρὰ τοῖς Πιλαππίοις, Βορείοις δήμοις ἐκ μαρτύρων ἀξιοπίστων Πευκέρος παρέδωκεν. Οὕτω δὴ Οὐϊργίλιος (ἐν τῇ Ϛ′. τῶν Ἐκλογ. Ϛ 97.) τὸν Μοῖριν ἐκεῖνον:

Saepe lupum fieri, et ſe conſiſtere ſylvis.

„(Δηθὰ λύκον γίγνεσθ', ἐνὶ δ' ὕλαις ἐγκαταμίμνειν.)

Καὶ δῆλον δ' ἐςὶ κα̉κ τȣ̃ Λȣκιανίȣ ὄνȣ, ὅση τις ἦν ἡ τῆς τοιᾶσδε μεταμορφώσεως χρῆσις παρὰ Θετταλοῖς, τοῖς ἁπάντων Ἑλλήνων μαγικωτάτοις.

Ἀλλὰ γὰρ κατὰ τῆς λυμαντηρίȣ ταύτης Μαγικῆς δυνάμεως, ἔςιν ἅττα ἀντίδοτα οἱ παλαιοὶ ἀπεχρῶντο: οἷον τὸ φυτὸν τὸ Μῶλυ, τὸ κατὰ τῶν ἐπωδῶν τῆς Κίρκης ὑπὸ Ἑρμȣ̃ τῷ Ὀδυσσεῖ δοθέν. (Ὀδυσ: Κ'. ϛ. 302. κξ.) Ὅπερ ȣ̃ν καὶ Πλίνιος (Βιβλ: Δ'. Κεφ: ΚΕ'.) ἀντεπῳδικὸν ὀνομάζει. Ἀλλὰ καὶ Ἀπȣλήϊος (ἐν τοῖς περὶ τῆς τῶν Βοτανῶν δυνάμεως Κεφ: Ζ'.) De verbaſco (περὶ τȣ̃ φλόμȣ) πραγματευόμενος: hanc herbam (φησὶ) dicimus Mercurium inveniſſe et Ulyſſi dediſſe, cum deveniſſet ad Circem, ut nulla maleficia ejus timeret. Herbae verbaſci virgultum qui ſecum portaverit, nullo metu terrebitur, neque beſtiae, neque occurſus mali moleſtabunt hunc. „(Τόνδε τὸν χόρτον φαμὲν Ἑρμῆν ἐξευρηκέναι, καὶ τῷ „Ὀδυσσεῖ δεδωκέναι πρὸς Κίρκην ἀφιξομένῳ, ἐφ' ᾧ μη„δεμίαν ἐξ αὐτῆς δεδιέναι λύμην κακȣργίας. Εἴτις φλόμȣ „θράυσανον μεθ' ἑαυτοῦ φέροι, ȣ̓δεμίαν πτοηθήσεται „πτόησιν. Οὔτε θηρὸς, ȣ̓τέ τινος κακȣ̃ προσάντησις αὐτῷ „παρενοχλήσει.)

Ἄλλως τε δὲ, καὶ ὡς πρὸς ὑγίειαν φέρȣσαι αἱ ἐπῳδαὶ παρελήφθησαν, ἅτε νόσων ἀποκρȣςικαὶ, ἣ παρὰ τῶν Αὐτολύκȣ παίδων, ἐπὶ τῆς Ὀδυσσέως Ὠτειλῆς συμβεβηκέναι διέξεισιν Ὅμηρος (Ὀδυσ: Τ'. ϛ. 457.

„Δῆσαν ἐπιςαμένως, ἐπαοιδῇ δ' αἷμα κελαινὸν
„Ἔσχεθον . . . .

Οὗ καὶ Πλίνιος ἐπεμνήσθη: (Βιβλ. ΚΗ'. Κεφ. Β'.) καίπερ παραπταίσας τῇ μνήμῃ: (* Ἀναγνȣ̃ς ἔσχεθεν, ἀντὶ τȣ̃ ἔσχεθον τȣ̃ παρ

Ὁμήρῳ) ἐν οἷς φησὶ: Profluvium ſangvinis vulnerato ſemine Ulyſſem inhibuiſſe carmine. Sic Theophraſtus iſchiadicos ſanari: Cato prodidit laxatos membris carmen „auxiliari: Marcus Varro podagris (τὴν τοῦ αἵματος ῥύσιν „διὰ τῆς ἐπῳδῆς Ὀδυσσεὺς ἐπέσχεν· (* τȣτὶ δ' ἐϛὶν ὃ διέλαθε, „τὸ ἔσχεθεν ἀναγνωσθὲν ἀντὶ τȣ̃ ἔσχεθον.) Ὡσαύτως καὶ Θεόφρα„ϛος ἔφη τȣ̀ς ἰσχιαδικȣ̀ς θεραπεύεσθαι· Καὶ ὁ Κάτων δὲ παρέδωκε τοῖς ἐξαρθρωθεῖσι τὰ μέλη τὴν ἐπῳδὴν ἐπιβοηθεῖν· καὶ Μάρκος δὲ Οὐάῤῥων τοῖς ποδαγροῖς.) Καὶ Καίλιος δὲ ὁ Αὐρηλιανὸς εἶπε: Philiſtionis fratrem ſcribere: quen„dam fiſtulatorem loca dolentia decantaſſe. (Ὅτι ὁ Φιλι„ϛίωνος ἀδελφὸς ἔγραψεν, ἕνα τινὰ τῶν Αὐλῳδῶν τὰ ἐν „αὐτῷ ἀλγηδόσι καθυποκείμενα μέρη δι' ἐπῳδῆς ἐξιάσασθαι.) Ἀλλὰ γὰρ τȣ̃το, οἷα δὴ καὶ τῶν ἀνωτέρω τὰ πλείω, ἐπὶ τὴν κρυφιωτέραν τῆς μȣσικῆς συμφωνίας δύναμιν ἀνάγεσθαι ἔχει, ἣν μέγα τι ἰσχύειν εἰς τὸ τὰς διαθέσεις τῆς τε ψυχῆς καὶ τȣ̃ σώματος κατευνάζειν, παρὰ Θεοφράϛȣ (ἐν τῷ περὶ ἐνθȣσιασμ. βιβλ.) καθυμνȣμένην παρέδωκεν Ἀπολλώνιος, ἐν τοῖς θαυμασίοις αὐτȣ̃ ἱϛορήμασι. Καὶ ἐν ἄλλοις δὲ προσέτι τὴν μαγικὴν ἐν χρήσει γενέσθαι, καί γε τοῖς ἀν' Ἑλλάδα ἀρχαιοτάτοις τῶν Ἀκεϛέρων ὑπάρξαι συνήθη, πρόδηλον ἐκ „τȣ̃ Χείρωνος, περὶ ȣ̃ Πίνδαρος (Πυθ. Ὠδ. Γ.) „Λύσαις ἄλλον ἀλ„λοίων ἀχέων ἔξαγεν· τοὺς μὲν μαλακαῖς ἀοιδαῖς ἀμφιέ„πων, τοὺς δὲ προσανέα πίνοντας, ἢ γυίοις περιάπτων „πάντοθεν φάρμακα, τοὺς δὲ τομαῖς ἔϛασεν ὀρθούς.

ΟΜΗΡΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΚΕΦΑΛ. Α΄.

Περὶ τῆς τοῦ κράτους καταστάσεως.

Μετὰ τὴν περὶ τῶν Ἱερῶν, ἡ διάσκεψις ἕπεται ἡ περὶ τῶν Βεβήλων, καὶ πρῶτον ἡ περὶ ἐκείνων, ἃ τοῦ δημοσίου ἐστὶ δικαιώματος, καὶ πρὸς τὴν ἐν ἀνθρώποις κοινωνίαν ἐπανήκει. Κατ᾽ ἀρχὰς μὲν οὖν, σποράδην ἕκαστοι τὴν οἴκησιν εἶχον, καὶ τοῖς τῷ γένει σφίσι προσήκουσιν ἡγεμόνευον· τοῦθ᾽ ὅπερ ἐν τῇ περιγραφῇ τῶν Κυκλώπων ἐκθέσθαι τὸν Ὅμηρον, Ἀριστοτέλης ἐπεσημείωσεν (Βιβλ. Α. τῶν πολιτικ. Κεφ. Β΄.) ἐν οἷς περὶ ἐκείνων εἴρηκεν: „Ὅτι θεμιστεύει ἕκαστος παίδων, ἠδ᾽ ἀλόχων.„ (Ὀδυσ. Ι΄. ς. 114.) „Φορονεὺς ἦν πρῶτος ὁ τοῦ Ἰνάχου, εἰς δικαίωμα πόλεως μιᾶς συνεκάλεσε τοὺς ἀνθρώπους, σποράδας τέως ὄντας, καὶ ἐφ᾽ ἑαυτῶν ἑκάστοτε οἰκοῦντας, ὥς φησὶ Παυσανίας (ἐν τοῖς Κορινθιακ.) Ὅθεν καὶ πρῶτον αὐτὸν ἐν Ἕλλησι τὸ βασίλειον ἀναδήσασθαι κράτος, Ὑγῖνος ἱστόρηκεν.

Ἐντεῦθεν τὴν ἀρχὴν ἐφ᾽ ἑκάστων Ἑλληνικῶν πόλεων καθίσαντο Βασιλεῖς, οἱ ἐφεξῆς τῶν ἐθνῶν κρατήσαντες, ὡς Ἀριστοτέλης ἐπιβεβαιοῖ: „διὸ καὶ τὸ πρῶτον ἐβασιλεύοντο αἱ πόλεις, καὶ νῦν ἔτι τὰ ἔθνη· ἐκ βασιλευομένων γὰρ συνῆλθον.„ Συνυπογράφει δὲ καὶ Διονύσιος ὁ Ἁλικαρνασσεὺς (ἐν τῷ Ε΄. Βιβλ. τῶν Ῥωμαϊκῶν Ἀρχαιολογιῶν:) „Κατ᾽ ἀρχὰς μὲν γὰρ ἅπασα πόλις Ἑλλὰς ἐβασιλεύετο.„ Καὶ συνεπιμαρτυρεῖ δὲ τοῦτο καὶ Παυσανίας (ἐν τοῖς Βοιωτικ.) „διὰ τοῦ τῶν Πλαταιῶν παραδείγματος: „Ὅτι μὲν δὴ (φάσκων) „καὶ οὗτοι τὸ ἀρχαῖον ἐβασιλεύοντο, δῆλα ἐστί. Βασιλεῖαι

„γὰρ πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος, καὶ ὁ Δημοκρατίαι καθεστήκεισαν.„ Ὅμηρος δὲ σαφέστατα πάντων τόδε κατασκευάζει, ὁ πανταχοῦ τῶν Ἑλληνίδων πόλεων τοὺς Βασιλεῖς τε καὶ ἄνακτας διαφημίζων: οὐδὲ γὰρ τὸ ὑπὸ τῶν πλειόνων ἐν ταὐτῷ κράτος ἀγαθὸν εἶναι νομίζει, μίαν δ' ὑφ' ἑνὶ ἐπιτρέπει τὴν κυριότητα, διὰ τῆς παρὰ πάντων ἐπαινεμένης ἐκείνης ἀποφάνσεως. (ΙΛ. Β'. ς. 204.)

„Οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη, εἷς κοίρανος ἔςω·
„Εἷς Βασιλεὺς: ᾧ ἔδωκε Κρόνȣ παῖς ἀγκυλομήτεω
„Σκῆπτρον τ' ἠδὲ θέμιςας, ἵνα σφίσιν ἐμβασιλεύῃ.

Τὸ δέ τοι γέρας τόδ' ὁ λαὸς, τοῖς ἐν λαμπρότητι κατορθωμάτων ἐπιφανεςέροις ἀπένεμε, καὶ τούτων τοῖς ἀπογόνοις ἐκ διαδοχῆς παραπέμποντες ἐπιςυνίςων. Οὕτω καὶ γὰρ τὰς Βασιλείας ἐπὶ τῶν Ἡρωϊκῶν χρόνων καθεςηκέναι Ἀριςοτέλης διδάσκει. (ἐν τῷ Γ'. τῶν πολιτικ: Κεφ. Ε'.) „Τέταρτον δὲ εἶδος μοναρχίας βασιλικῆς αἱ κατὰ τοὺς „Ἡρωϊκὰς χρόνους ἑκούσιαί τε καὶ πάτριαι γενόμεναι κατὰ „νόμον· διὰ τὸ τοὺς πρώτους γενέσθαι τȣ̃ πλήθȣς εὐεργέ„τας κατὰ τέχνας, ἢ πόλεμον· ἢ διὰ τὸ συναγαγεῖν, „ἢ πορίσαι χώραν, ἐγίνοντο βασιλεῖς ἑκόντων, καὶ τοῖς πα„ραλαμβάνουσι Πάτριοι.„ Καὶ Θουκυδίδης δὲ, ἐν καταρχῇ τῆς κατ' αὐτὸν ἱςορίας, περὶ τῆς ἀρχαίας τῶν Ἑλλήνων διαλεγόμενος καταςάσεως: „Πρότερον (φησὶν) „ἦσαν ἐπὶ ῥητοῖς γέρασι πα„τρικαὶ βασιλεῖαι:„ τȣτέςιν (ὡς ὁ Σχολιαςὴς ἀναπτύσσει:) „ἀπὸ τῶν πατέρων παραλαμβανόμεναι κατὰ διαδοχὴν „γένους. Δείγματα δὲ τȣ̃ τοιούτȣ ἐν ταῖς ἀρχαίαις τῶν ἱςοριῶν ἁπανταχοῦ ἀπαντᾷ· καὶ μὲν δὴ καὶ παρ' αὐτῷ Ὁμήρῳ· ὡς ὅτε Τηλέμαχος λέγεται ὑπὸ Ἀντινόȣ, δικαιώματι κληρονομίας βασιλεύειν Ἰθακησίων. (Ὀδυσ. Α'. ς. 387.)

„. . . . . Ὅ τοι γενεῇ πατρώϊον ἐςί.

Πολὺν δὲ τοῦ βασιλείου γένȣς γίνεσθαι λόγον, φανερὸν ἐξ ὧν Ἀμφίνομος ἔφατο: (Ὀδυσ. Π'. ς. 401.)

„ . . . . . . Δεινὸν δὲ γένος βασιλήϊον ἐςὶ
„ Κτείνειν. . . . .

Α᾽λλὰ γὰρ συνέβη ἐνίοτε καὶ τὸ τοὺς υἱοὺς εἰς διαδοχὴν τῆς πατρώας βασιλείας ἐλθεῖν μὴ ἐπιτραπῆναι, ἤπου ἕνεκά τινος Θεοπροπίου, ὡς Ε᾽υςάθιος παρετήρησεν (Ο᾽δυσ: Γ΄. ς. 215.) ἔνθα Νέςωρ θαυμάζων, ὅτι Τηλέμαχος ὑπὸ τῶν μνηςήρων ἀποβέβλητο, ὃς πυνθάνεται, „ εἴπερ αὐτῷ ἐπινεμεσῶσιν οἱ δῆμοι „ἐπισπόμενοι Θεοῦ ὀμφῇ; τὸ δ᾽ αὐτὸ καὶ Ο᾽δυσσεὺς ἐπανήρετο. (Ο᾽δ: Π΄. ς. 96.) Τῷ γὰρ ὄντι τοῖς παλαιοῖς ἐπὶ τῇ τοῦ κράτους συςάσει μέγα ἴσχυον οἱ χρησμοί. Οὕτω καὶ γὰρ ἡ Πυθία διερωτηθεῖσα, τὴν τῶν Α᾽θηνῶν Βασιλείαν Μέδοντι ἐπεκλήρωσε τῷ τοῦ Κόδρου, Νηλέα ἀπωσαμένη τὸν ἐκείνȣ ὁμαίμονα, περὶ τῆς ἀξίας αὐτῷ διαμφισβητȣ̃ντα, ὡς ἰδεῖν ἐςὶ παρὰ τῷ Παυσανίᾳ (ἐν τοῖς Α᾽ρκαδικοῖς) καὶ παρὰ τῷ Αἰλιανῷ. (Βιβλ: Η΄. Κέφ: Ε΄.) ἡ δ᾽ αὐτὴ καὶ τῷ Γύγῃ προσεπεκύρωσε, τȣ̃ κράτους κεκυριευκότι μετὰ τὴν Κανδαύλου ἀναίρεσιν, ὡς Η῾ρόδοτος (ἐν τῇ Κλειοῖ) μαρτυρεῖ. Ε᾽κέλευσε δὲ καὶ ὑπ᾽ ἀμφοῖν ἅμα τῶν Α᾽ριςοδήμȣ υἱέων, Ε᾽υρυσθένȣς τε καὶ Προκλῆος βασιλεύεσθαι τȣ̀ς Λακεδαιμονίȣς, καθάπερ ὁ αὐτὸς διέξεισιν· (ἐν τῇ Ε᾽ρατοῖ.) Τȣ̃τὶ δὲ καὶ τὸ αἴτιον ἦν, διόπερ Α᾽μφίνομος ᾤετο δεῖν Διὸς πυθέσθαι τȣ̃ Δωδωναίȣ, καὶ αὐτȣ̃ τὸ βȣ́λημα γνῶναι, πρὶν ἢ Τηλεμάχῳ, τῷ υἱῷ τȣ̃ Βασιλέως καὶ κληρονόμῳ, θάνατον ἐπενεγκεῖν. (Ο᾽δυσ: Π΄. ς. 402.) ἀμέλει τοι, ὅτι ὑπὸ Διὸς πιςεύοντες ἦσαν τὴν Βασιλείαν παρέχεσθαι: (ΙΛ. Α΄. ς. 279.)

„ Σκηπτȣ̃χος Βασιλεὺς, ᾧ τε Ζεὺς κῦδος ἔδωκεν.

Διὸ καὶ οἱ Βασιλεῖς ἀεὶ προσείρηνται Διογενεῖς καὶ Διοτρεφεῖς. Ε᾽νθεντοι καὶ παρὰ Λακεδαιμονίοις, (ὧν τὸ κράτος τῇ ἀρχαίᾳ μάλιςα Ε῾λλάδι προσεμεμόρφωτο:) κατὰ ἔννατον ἐνιαυτὸν οἱ τεταγμένοι „ ἔφοροι λαβόντες νύκτα καθαρὰν καὶ ἀσέληνον, σιωπῇ

„ ἐκαθέζοντο πρὸς τὸν ἐρανὸν ἀποβλέποντες· Ἐὰν ἒν ἐκ „ μέρες τινὸς εἰς ἕτερον μέρος ἀςὴρ διαΐξειεν, ἔκρινον τὲς „ Βασιλεῖς, ὡς εἰς τὸ θεῖον ἐξαμαρτάνοντας, καὶ κατέ- „ παυον τῆς ἀρχῆς· ἕως ἂν ἐκ Δελφῶν, ἢ ἐξ Ὀλυμπίας „ χρησμὸς ἔλθοι τοῖς ἡλωκόσι τῶν Βασιλέων βοηθῶν, ὡς ὁ Πλέταρχος διηγεῖται. (ἐν Βίῳ Ἄγιδος.)

ΚΕΦΑΛ. Β'.

Περὶ τῆς τῦ Βασιλέως Δυνάμεως, καὶ ἔργυ τῦ αὐτῷ ἐπανήκοντος.

Οὐκ ἦν αὐτελευθέρα πάντη καὶ ἀπόλυτος ἡ τῶν πάλαι ἀν Ἑλλάδα Βασιλευόντων δύναμις, ἀλλ' ἐν ὅροις νόμων τινῶν περιγεγραμμένη· ὡς γὰρ ὁ Ἁλικαρνασσεὺς Διονύσιος (ἐν τῷ Ε'. Βιβλ: τῶν Ῥωμαϊκῶν Ἀρχαιολογ:) Βασιλεῖς ἐφ' ἑκάςαις τῶν ἐν Ἑλλάδι πόλεων προεςηκέναι „ ἱςόρησε: Πλὴν, ἐχὶ δεσποτικῶς (προσέθετο), ἀλλὰ κατὰ „ νόμες τε καὶ ἐθισμὲς πατρίες. Ἦν δὲ ἄριςος ὁ Βασιλεὺς, ὃς ἦν δικαιότατος, καὶ τῶν νόμων φύλαξ ἀκριβέςατος, τῶν Πατρίων θεσμῶν μηδαμῆ παρεκκλίνων· τῦθ' ὅπερ Ὅμηρος ἐννοεῖ τὲς Βασιλεῖς ἀποκαλῶν **Δικασπόλες.** (Ἰλ Α'. ς. 238. καὶ Ὀδυσ. Λ'. ς. 185.) καὶ **θεμιςοπόλες.** Ἀλλ' ἡ φωνὴ αὕτη παρ' Ὁμήρῳ (εἰμὴ με λανθάνει) ἐ κεῖται.

Τελευταῖον δ' ὑπῆρχον οἱ Βασιλεύοντες, **ἐπὶ ῥητοῖς γέρασιν·** ἤτοι ἐπὶ ὡρισμέναις τιμαῖς, καὶ τεταγμέναις συνθήκαις, ὡς παρὰ Λάκωσιν. Οὕτω καὶ γὰρ Ἀριςοτέλης (ἐν τῷ Γ'. τῶν Πολιτικ:) ἀναπτύσσει τὴν τῶν Βασιλέων κατάςασιν, οἵαπερ ἦν ἐπὶ τῶν Ἡρωϊκῶν „ χρόνων: αὕτη δ' ἦν ἑκόντων μὲν, ἐπὶ τισι δ' ὡρισμένοις.

„Στρατηγὸς γὰρ ἦν καὶ δικαςὴς ὁ Βασιλεὺς, καὶ τῶν πρὸς „Θεὲς κύριος. Ἀποδεικνύει δὲ τῦτο ἐκ τῆς Βασιλείας τῆς τῶν Λακεδαιμονίων· παρ᾽ οἷς εἶναι μάλιςα, φησὶ, **τὴν Βασιλείαν, τὴν κατὰ νόμον**· ἐκεῖ γὰρ ὁ Βασιλεὺς ὀκ ἦν ἔχων τὴν ἐπὶ πάντων ἐξεσίαν, εἰμὴ ὅτε ὑπῆρχε τὰ τῦ πολέμε διαπραττόμενος. Ἦν δὲ παρὰ ταῦτα καὶ ἐπὶ τῶν ἱερῶν ἡγεμονεύων. Τῦτο δέ τοι παρὰ τοῖς ἀρχαιοτέροις κρατῆσαι, συνάγει ἐκ τῶν Ὁμήρε, ὃς τὸν Ἀγαμέμνονα, ἐν μὲν ταῖς ἀγοραῖς ποιεῖ τὰς ἀντιῤῥήσεις ὑφιςάμενον- (Ἰλ: Δ'. ϛ. 240.) ἐν δὲ ταῖς μάχαις, θάνατον ἐπαπειλῦντα τοῖς δραπετεύεσι. **Παρὰ γὰρ ἐμοὶ θάνατος**, φησὶν. ἡ ἄρα πρώτη τε καὶ μεγίςη τοῖς Βασιλεῦσι δύναμις ἦν ἐν πολέμῳ. Ἡ δ᾽ ἄλλη, συνεςαλμένη μέν πως, εὐγενεςέρα δὲ, ἐν εἰρήνῃ, ἡ τῦ κρίνειν τὰ δίκαια, ὅθεν καὶ **θεμιςοπόλοι** προσείρηνται. Ἀμέλει καὶ γὰρ αὕτη ἐςὶν ἡ τὴν ἀρχὴν αὐτοῖς παραςχομένη, ὡς διὰ λαμπρῦ τῦ δείγματος φανερὸν ἐςὶ παρ᾽ Ἡροδότῳ, (ἐν τῇ **Κλειοῖ**) διεξιόντι, ὡς Δηϊόκην ἐπὶ τῷ τὰς δίκας δικάζειν οἱ Μῆδοι ἑαυτοῖς ἐβασίλευσαν. Ὅπερ οὖν καὶ παρὰ Ῥωμαίοις ἀνέκαθεν γεγονὸς ὁ Κικέρων ἡγεῖται: Mihi quidem non apud Medos ſolum, ut ait Herodotus, ſed etiam apud majores noſtros, ſervandae juſtitiae cauſa, videntur olim bene morati Reges conſtituti. (ἐν τῷ Β'. τῶν Καθηκόντ.) „(ἐμοὶ „δὲ ὀ μόνον παρὰ Μήδοις, ὡς Ἡρόδοτος φησὶν, ἀλλὰ καὶ παρὰ „τοῖς ἡμετέροις προγόνοις ἐπὶ τῷ σώζειν τὰ δίκαια δοκῦσι „πάλαι οἱ τὲς τρόπες χρηςοὶ Βασιλεῖς ἐπικαταςῆναι.) Τελευταῖον δὲ καὶ τοῖς ἱεροῖς οἱ αὐτοὶ ἐτύγχανον προεδρεύοντες „**κύριοι θυσιῶν, ὅσαι μὴ ἱερατικαὶ**, Ἀριςοτέλης φησίν. Ὃ δὴ τῷ ἀνακτορικῷ ἀξιώματι ὅτω προσήκειν ἡγῦντο, ὥςε καὶ τύτε ἐν πολλαῖς τῶν ἑλληνίδων πόλεων καταργηθέντος, οἱ **τῶν Ἱερῶν Βασιλεῖς** διέμενον: οἷα παρ᾽ Ἀθηναίοις ἰδίᾳ τετὶ συμβὰν Δημοσθένης

διδάσκει ἐν τῷ εἰς Νεαίραν. καὶ Πλάτων δὲ ἐν τῷ Πολιτικῷ „Τῷ γὰρ λαχόντι Βασιλεῖ, φασὶ, τῇδε τὰ σεμνότατα καὶ „μάλιςα πάτρια τῶν ἀρχαίων θυσιῶν ἀποδέδοθαι. Τὸ δ' αὐτὸ διετάξαντο καὶ Ρωμαῖοι, ὡς ἰδεῖν ἐςὶ παρὰ Διονυσίῳ τῷ Ἁλικαρνασσεῖ, (ἐν Βιβλ: Δ'.) ὅτε τὰς Βασιλεῖς ἐξεληλακότες, ἵν' ἐκείνων περιῇτι σωζόμενον ἴνδαλμα, ἀπεσημήναντο ἐκ τῶν γεραιτέρων ἕνα τινὰ, „τὸν μάλιςα δεξιώτατον: ὃς ἐδενὸς ἔμελλεν ἕξειν ἑτέρε, πλὴν „τῶν περὶ τὰ θεῖα σεβασμάτων προςασίαν, ἁπάσης „λειτεργίας πολεμικῆς ἀφειμένος, Ἱερῶν καλέμενος Βασιλεύς. Πάντως δήπε κατάγε τὸν ἑλλαδικὸν τετὶ τύπον, τὸν καὶ ὑπὸ Ρωμύλε ἐπὶ τῆς τῶν Βασιλέων συςάσεως τὸ πρόσθεν παρατηρέμενον. Τριπλοῦν γὰρ εἶναι τὸ Βασιλέως ἔργον ηὐδόκησε: τὸ μὲν πρῶτον, τὴν περὶ τὰς θυσίας, καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἱερῶν ὑπεροχὴν παρ' αὐτῷ κεῖσθαι, καὶ δι' αὐτε ἐπιτελεῖσθαι πᾶν τὸ ἀνῆκον πρὸς τὴν τῶν Θεῶν ἐξιλέωσιν ἐπὶ δὲ τέτῳ τὴν τῶν νόμων ἔχειν καὶ τῶν πατρίων ἐθῶν φυλακήν τε καὶ διατήρησιν, καὶ παντὸς δὲ δικαιώματος, ὅπερ ἤτοι ἡ φύσις ὑπαγορεύει, ἢ γοῦν αἱ συνθῆκαι τε καὶ αἱ Κύρβεις διαθεσπίζεσιν, ἐπιμελεῖσθαι: καὶ ὅπως ἂν περὶ τῶν βαρυτέρων ἐγκλημάτων αὐτὸς ἀπιφαίνοιτο, τὰ δὲ κεφότερα τῶν πλημμελεμένων, κρίνειν ἐπιτρέποι τοῖς γερεσιαςαῖς, πρόνοιαν μεταξὺ ποιέμενος, τε μηδέν τι ἐπὶ τῶν κρίσεων ἁμαρτάνεσθαι, καὶ τε τὴν γερεσίαν συγκαλεῖν, καὶ τὸν δῆμον εἰς ἐκκλησίαν συνάγειν. Καὶ ὁ μὲν, πρῶτος τῶν ἄλλων τὴν ψῆφον ἐπάγοι, ὃ δ' ἂν καὶ τοῖς πλείοσιν εὐάρεςον ὂν παρεςαίη, καὶ αὐτὸς ἐπικυροίη. Τελευταῖον δὲ ἐν πολέμῳ τὸ κράτος αὐτῷ τὸ ὑπέρτατον ἀπονέμει. (Αὐτ. ἐν Β'. τῶν Ἀρχαιολογ.) Ταυτὰ δὴ ταῦτα καὶ τοῖς ἐν Ἑλλάδι Βασιλεῦσι πάλαι ἐπετέτραπτο.

ΚΕΦΑΛ. Γ'.

Περὶ τῆς Βασιλικῆς Κυριότητος.

Τῆς Βασιλείȣ ὑπεροχῆς καὶ ἀξίας, οἷον ἐπισφραγιςήριόν τι καθωσίωτο τέμενος· Ἀγρȣ̃ τις ἀπόμοιρα, ἣν ὁ δῆμος τιμῆς χάριν, καὶ ὡς γέρας, τῷ Κυριαρχȣ̃ντι, καθιέρȣ ἐπιδωρȣ́μενος, (Ἀριςείδης ἐν τῷ εἰς „ τὴν Ἀθηνᾶν λόγῳ: (Τοῖς Βασιλεῦσι, καὶ τοῖς ἡγεμόσι τεμένη „ καὶ χώρȣς ἐξαιρȣ̃σι. Διὸ καὶ γέρας τὸ τοιȣ̃τον, ὡσεὶ Βραβεῖον πρόξενον τιμῆς, ὁ Ποιητὴς ὀνομάζει (Ὀδυσ: Λ'. ς. 533.) οὕτως ὁ Σαρπηδὼν εἰς μάχην τὸν Γλαῦκον προτρέπων, πρός γε τοῖς ἄλλοις, οἷς περ οἱ πρῶτοι παρὰ Λυκίοις Βασιλεύοντες ἐπίσημοι καθιςῶντο: ἡμεῖς ἔφη: (Γλ: Μ'. ς. 314.)

„ Καὶ τέμενος νεμόμεσθα μέγα, ξάνθοιο παρ᾽ ὄχθας,
„ Καλὸν φυταλιῆς, καὶ ἀρȣ́ρης πυροφόροιο.

Ἀλλὰ καὶ Προῖτος Βελλεροφόντην, ὡς μετὰ τὰ πλεῖςα καὶ ἐπίσημα τῶν κατορθωμάτων ἃ διεπράξατο, καὶ ἐκ σπέρματος αὐτὸν ἔτι „ θειοτέρȣ κατέμαθε γεγονῶτα, ἔδωκεν αὐτῷ, τιμῆς Βασιληΐδος „ ἥμισυ πάσης· οἱ δὲ Λύκιοι „ Τέμενος τάμον ἔξοχον ἄλλων (Γλ: Ζ'. ς. 193.) Παραπλησίως δὲ καὶ Ἀσκάνιος ἆθλον πολεμικῆς ἀρετῆς ὑπισχνεῖται τῷ Νίσῳ (Αἰνειάδ: Θ'. ς. 274.) μέρος.

. . . . . Campi quod Rex habet ipſe Latinus:

„ Πρὸς δ᾽ ἀγρῶν τι μέρος, τῶν νῦνγε Λατῖνος ἐπάρχει.)

Ἔνθα Σέρβιος: mos fuerat, ut viris fortibus, ſeu Regibus, pro honore daretur aliqua agri particula, ut habuit Tarquinius Superbus in campo Martio, quod ſpatium ab Homero τὸ τέμενος dicitur. (Ἦν ἔθος ἀνδράσι δυνά- „ μεως, ἤτοι Βασιλεῦσι, τιμῆς χάριν δίδοσθαί τινα ἀγρȣ̃

„μερίδα· ὡς λαβὼν ἔχε Ταρκυίνιος ὁ Σέπερβος ἐν τῷ „πεδίῳ τȣ̃ Α῎ρεος· ὃ δὴ χωρίον, ὑπὸ Ο῾μήρȣ τέμενος „λέγεται.) Τὸ οὖν ὡς γέρας, πρὸς τῆς Πολιτείας τῷ Λατίνῳ χορηγηθὲν, νοητέον ὧδε τὸ ὑπὸ Α᾽σκανίȣ εἶναι ἐπαγγελλόμενον. Τῷ ὄντι γὰρ παρὰ Ρωμαίοις, ἀγρὸς ἦν ἴδιος τῶν Βασιλευόντων, ἐξ οὗ τῶν ἀποφερομένων προσόδων· τοῖς θεοῖς ἔθυον, καὶ τὰ οἴκοι σφίσιν ἐπαρκȣ̃ντα τῷ βίῳ ἀπηνέγκοντο· τὸν δε δὴ τὸν ἀγρὸν Ρώμῦλος ὅπλοις κτησάμενος, τῷ Nȣμᾷ παρέδωκεν ἔχειν. Τȣ́λλιος δὲ μετὰ ταῦτα, τοῖς πενομένοις καθ᾽ ἄνδρα ἐπιδιένειμεν, ὡς παρὰ τῷ Α῾λικαρνασσεῖ Διονυσίῳ (ἐν τῷ Γ΄. τῶν ἀρχαιολογ:) ἀναγέγραπται.

Τῇ τοίνυν τȣ̃ τοιȣ̃δε ἀγρȣ̃ γεωργίᾳ προσεῖχον ἐπιμελῶς· „Οὕτω „καὶ γὰρ (Ι᾽λ: Σ΄. ϛ. 550. κξ.) περὶ τὸ Βαθυλήϊον τέμενος „ἐν ἀμητῷ διαπονȣμένων τῶν ἐρίθων (Αὐτ: ϛ. 557.)

„. . . . . . . ὁ Βασιλεὺς ἐν τοῖσι σιωπῇ,
„Σκῆπτρον ἔχων ἑςήκει ἐπ᾽ ὄγκȣ γηθόσυνος κῆρ.

Περὶ τȣ́τȣ δ᾽ ἔτι ἐκδεκτέον, καὶ τὸ (Ὀδυσ: Ω΄. ϛ. 226.) ὑπὸ τȣ̃ Ποιητȣ̃ ῥηθὲν, ὅτι Λαέρτην τὸν Βασιλέα ὁ υἱὸς εὗρε,

„Λιςρεύοντα φυτὸν . . . .

Καὶ τὸ Τηλέμαχον τοσάκις περὶ πώεα διατρίβειν, καὶ βόας, „καὶ τ᾽ ἄλλα ἅττα ἐκέκτητο τεμένη νέμοντα. (Ο᾽δυσ: Λ΄. ϛ, 184.) Παραπλησίως δὲ καὶ ὁ Βασιλεὺς Αὐγίας παρὰ Θεοκρίτῳ ἐξήει:

„Κτῆσιν ἐποψόμενος, ἣ οἱ νήριθμος ἐπ᾽ ἀγρῶν.

Η῏ν δ᾽ ἄρα τοῖς Βασιλεῦσιν αὕτη οἱονεί τις πατρώϊος περιȣσία, ȣ̓ πόῤῥω τῆς πόλεως κειμένη, ὡς ἐκ τῆς τȣ̃ Α᾽λκινόȣ δῆλον: (Ὀδυσ: Η΄. ϛ. 112. κξ:)

Α᾽λλὰ καὶ φόροι ἐτελȣ̃ντο τοῖς Βασιλεῦσιν, ὡς φανερὸν ἐκ τῶν (Ι᾽λ: Ι. ϛ. 155. κξ:) ἐν οἷς Α᾽γαμέμνων τῷ Α᾽χιλλεῖ καθυπισχνεῖται,

ἐπὶ τῇ ἰδίᾳ θυγατρὶ, ἣν ἂν ἄλοχον ἀγαγέσθαι θελήσειε „δώσειν αὐτῷ ἑπτὰ εὖ νεόμενα πτολίεθρα: ἐν οἷσπερ.

„. . . . . Ἄνδρες ναίουσι πολύῤῥηνες, πολυβοῦται,
„Οἵκε ἑ δωτίνησι, θεὸν ὣς τιμήσουσι.
„Καὶ οἱ ὑπὸ σκήπτρῳ λιπαρὰς τελέσουσι θέμιστας.

Ἔνθα „ὁ Σχολιαστής: Ὅσα δεῖ Βασιλέα λαμβάνειν παρὰ τῶν ὑπηκό-„ων, εὐκόλως δώσουσι: τουτέστι καὶ ὑποταγέντες αὐτῷ κατὰ „τὸ δίκαιον, λαμπροὺς τελέσουσι φόρους. Οὕτω δὴ καὶ πάλαι, καὶ ὑπὸ τοῖς ἀρχαιοτάτοις τῶν Βασιλευόντων, ἔσθ' ἅττα τὸ ὑπήκοον ἔδει ἐπιφορτίζεσθαι, ἃ πολέμου ἐφισταμένου τε καὶ ἐπείγοντος, προσέτι καὶ κατεβαρύνετο, ὡς ἐκ τῆς Ἰλιάδος συνάγεται, ἐξ ὧν „Ἕκτωρ φησὶ δώροισι κατατρύχειν λαοὺς τοὺς Τρωίας, ἐπὶ διατροφῇ τῶν κατὰ συμμαχίαν συστρατευομένων. (Ἰλ: Ρ'. ς. 225.)

Ἄλλως τε Μινύας ὁ τῶν Ὀρχομενίων Βασιλεὺς θησαυρὸν συλλέξας μᾶλλον περιούσιον, πρῶτος φέρεται γάζαν οἰκοδομῆσαι, ᾗ μαρτυρεῖ „Παυσανίας (ἐν τοῖς Βιωτικοῖς.) „Πρόσοδοι δὲ ἐγίνοντο τῷ „Μινύῃ τηνικαῦτα μεγέθους, ὡς ὑπερβαλέσθαι τοὺς πρὸ „αὐτοῦ πλούτῳ· θησαυρόν τε ἀνθρώπων ὧν ἴσμεν Μινύας „πρῶτος ἐς ὑποδοχὴν χρημάτων ᾠκοδομήσατο. Ἔνθεν τοι ὁ τοῦ Ὁμήρου Σχολιαστὴς (Ὀδυσ: Λ'. ς. 458.) τὴν Ὀρχομενὸν πόλιν „διαφημίζει: ἐν ᾗ κατ' ἐκεῖνο τοῦ χρόνου καὶ οἱ κοινοὶ ἐτί-„θεντο τῶν Πόλεων θησαυροί.

ΚΕΦΑΛ. Δ΄.

Περὶ τῶν Βασιλικῶν παρασήμων.

Βασιλείας παράσημον ἀνέκαθεν ἦν μάλιστα τὸ σκῆπτρον, ὃ Βασιλικὴν ῥάβδον, ἢ Βακτηρίαν, ἑρμηνεύει ὁ ἐτυμολογιστὴς, παρὰ τὸ σκήπτεσθαι, ἤτοι σκηρίπτεσθαι, ὡς Ὅμηρος τρανῶς δηλοῖ (Ὀδυσ: Ρ΄. ς. 196.) αὐτῷ γὰρ ἐπηρείδοντο καὶ ἐπιστηρίζοντο: ὡς ὅτε ὁ Ἀγαμέμνων ἔστη: (Ἰλ Β΄. ς. 109.) Τῷ ὅγ' ἐρεισάμενος.. Καθάπερ οὖν καὶ παρ' Οὐϊδίῳ, (ἐν Α΄. τῶν Μεταμορφώσ:)

Jupiter ſceptroque innixus eburno:

„(Ζεὺς σκήπτρῳ δὲ ἐρεισάμενος ἐλεφαντίνῳ)

Ὅμηρος δὲ τὸ Ἀγαμέμνονος σκῆπτρον ὡς λίαν κυδαίνει, τὸ ὑπὸ Ἡφαίστου τεχνουργηθὲν, κἀντεῦθεν αὐτῷ ἐκ προγόνων παραδοθέν· Φησὶ δὲ, ἐκ δένδρου τὰ φύλλα ἀποθεμένου ἀποτετμῆσθαι· ὃν τρόπον καὶ Οὐϊργίλιος (Αἰνειάδ: ΙΒ΄. ς. 210.) τὸ τῶν Λατίνων Βασιλέων σκῆπτρον κατήρτισεν:

Olim arbos, nunc artiſicis manus aere decoro
Incluſit, patribus que dedit geſtare Latinis.

„(Πρόσθε φυτὸν μὲν ἔην, τέκτων δ' ὀρίχαλκον ἐνάρσας
„Ἐν παλάμῃς φερέμεν τὸ ῥὰ πατράσι δῶκε Λατίνοις.

Οὕτως Ἡσίοδος (ἐν τῇ Θεογονίᾳ) ἔφη, τὰς Μούσας οἱ δεδωναι σκῆπτρον: „Δάφνης ἐριθηλέος ὄζου· θραύσανον κέδηλ: δαφναῖον. Καὶ Πίνδαρος δὲ (Ὀλυμπ: Ζ΄.) „σκᾶπτον, ἀναφέρει „σκληρᾶς ἐλαίας τὸ δι οὗ ἀνήρηται Δικύμνιος. Προσῆν

δὲ τῷ τοιῷδε ξύλῳ καὶ διακόσμημά τι ἐν χρυσοῖς ἥλοις, διόπερ ὑπὸ „Ὁμήρε φράζεται Χρυσείοις ἥλοισι πεπαρμένον: (Ἰλ: Α΄. ς. 246. καὶ Λ΄. ς. 632.) ὑφ' ἕ καὶ Μίνωα χρυσῷ σκήπτρῳ ἀκέομεν διαπρέποντα. (Ὀδυσ: Λ΄. ς. 568.)

„Χρύσεον σκῆπτρον ἔχοντα, θεμιςεύοντα νεκύεσσιν.

Ὡσαύτως καὶ ὁ Τειρεσίας ἐν Ἅδῃ ἦν (Ὀδυσ: Λ΄. ς. 91.) „Χρύσεον σκῆπτρον ἔχων. Καὶ ὁ Χρύσης δὲ, (Ἰλ: Α΄. ς. 15. καὶ 374) παρέςη

„Χρυσέῳ ἀνὰ σκήπτρῳ . . . .

Ὁ μὲν ἒν Ἰεςῖνος (Ἱςορ. Βιβλ: ΜΒ΄.) διδάσκει, ὅτι τὰ σκῆπτρα τῶν ἀρχαιοτάτων Βασιλέων, δόρατα ἦν. Perea adhuc tempora Reges haſtas pro diademate (ſ. pro ſceptri inſigne, aut geſtamine) habebant quas Graece Σκῆπτρα dixere. Nam et ab origine rerum pro Diis immortalibus veteres haſtas coluere. (Κατ' ἐκείνες ἔτι τὲς χρόνες οἱ Βασιλεῖς, „δόρατα ἀντὶ σκήπτρων φέροντες ἦσαν, ἅπερ Ἕλληνες „σκῆπτρα εἶπον· Καὶ γὰρ ἀπὸ καταβολῆς πρώτης τῶν „πραγμάτων, ἀντὶ θεῶν ἀθανάτων, οἱ παλαιοὶ τὰ δό„ρατα ἐσεβάσθησαν.) Τοιᾷδε δήπε λόγῳ, τὸ Ἀγαμέμνονος ἐκεῖνο προγονικὸν σκῆπτρον οἱ Χαιρωνεῖς ἔσεβον, ὡς ἰδεῖν ἐςὶ παρὰ τῷ „Παυσανίᾳ (ἐν τοῖς Βοιωτικοῖς ;) Τἒτο (φάσκοντι) νῦν τὸ „σκῆπτρον σέβεσι, δόρυ ὀνομάζοντες. Καίγε εἰς τἒτο Τέρνεβος ἕλκει, τὸ ὑπὸ τἒ Εὐριπίδε (ἐν τῇ Ἑκάβῃ) εἰρημένον περὶ „ἐκείνε, Τὸ τὸν λαὸν εὐθύνειν δορί. Καίτοιγε τἒ μὴ ἁπλῶς ἕτω λελέχθαι ἐκδέχεσθαι σαφῶς ἐκδηλοῦν ἔοικεν ἡ διαςολὴ, ἣν ἐφ' ἑκατέρε ἁπανταχἒ Ὅμηρος ἐπισημειοῖ, ἰδίᾳ δὲ (Ὀδυσ: Β΄. ἐν προοιμίοις.) ἐν οἷς Τηλέμαχος, (ς. 10.)

„Βῆ ῥ' ἴμεν εἰς ἀγορὴν, παλάμῃ δ' ἔχε χάλκεον ἔγχος.

Ἐν ᾧ δ' ἔπειτα ἄρξεται ἀγορεύειν λαμβάνει τὸ σκῆπτρον παρὰ τοῦ Κήρυκος. (Αὐτ: ς. 37.) Τὸ γοῦν σκῆπτρον ἐγγὺς ἦν ἴσως γινόμενον τῷ ἀκοντίῳ τὸ εἶδος, ἐξ οὗ τυχὸν μετέχε καὶ τοῦ ὀνόματος.

Καὶ τοίνυν ἐν χερσὶν οἱ Βασιλεῖς εἶχον τὸ σκῆπτρον, δημοτελές τι μέλλοντες διαπράξεσθαι. Οὕτω Νέστωρ (Ὀδ: Γ'. ς. 406. κἑξ:) πραίας ἐξιὼν ἐκ θαλάμοιο:

„. . . . . . Κατ' ἄρ' ἕζετ' ἐπὶ ξεστοῖσι λίθοισι,
„Σκῆπτρον ἔχων· Πέρι δ' υἷες ἀολλέες ἠγερέθοντο,
„Θυγατέρες τε, νυοί τε, καὶ αἰδοίη παράκοιτις.

(Αὐτ: ς. 451.) Θύσων γὰρ ἦν τῇ Παλλάδι. Καὶ Ἀγαμέμνων δὲ, τοὺς Ἀχαιοὺς εἰς ἐκκλησίαν συγκαλέσων (Ἰλ: Β' ς. 46.)

„Εἵλετο δὴ σκῆπτρον πατρώϊον, ἄφθιτον αἰεὶ

Ὀδυσσεὺς δὲ τοῦτο παρ' αὐτοῦ λαβὼν, ὡς ἂν ἐπίσημος εἴη τῇ Βασιλείῳ χρώμενος ἐξουσίᾳ τοῖς Δαναοῖς ἐπεδείκνυ ἀποχωροῦσι, καὶ ὡς ἐξονόματος τοῦ Ἀγαμέμνονος ἐν τῇ παρεμβολῇ προὐτρέπετο μένειν. (Ἰλ: Β'. ς. 186.) Τῷ μέντοι σκήπτρῳ οἱ Βασιλεῖς μάλιστα ἐχρῶντο δικάζοντες, οἷον συμβόλῳ εὐθύτητός τε καὶ ἀληθείας· ὥστε καὶ ἀνατεινομένῳ, τοσαύτην αὐτῷ προσεῖναι, ὅσην καὶ τῷ ἱερῷ ὅρκῳ νομίζεσθαι δύναμιν, Ἀριστοτέλους (ἐν τῷ Γ'. τῶν Πολιτι: Κεφαλ: ΙΔ'.) „ἐπιμαρτυροῦντος: Καὶ πρὸς τούτοις τὰς δίκας ἔκρινον· τοῦτο „δ' ἐποίουν οἱ μὲν οὐκ ὀμνύοντες, οἱ δ' ὀμνύοντες· ὁ δ' ὅρκος „ἦν τοῦ σκήπτρου ἐπανάτασις. Οὗ δεῖγμα σαφέστατον, τὸ ἐν Ἰλιάδ, Κ'. ς. 320.)

„Ἀλλ' ἄγε μοι τὸ σκῆπτρον ἀνάσχεο, ἠδὲ ὄμοσσον.

Ἐκ γοῦν τοῦδε τοῦ τύπου, καὶ τὸν Μίνωα ὁ Ποιητὴς παρίστησιν ἐν Ἅδου δικαστὴν χρηματίζοντα: (Ὀδυσ. Λ'. ς. 568.)

„Χρύσεον σκῆπτρον ἔχοντα, θεμιςεύοντα νεκύεσσιν·

Ἔνθεντοι ϗ τὸ παρὰ τῷ Φιλοςράτῳ (εἰς βίον Ἀπολλωνίȣ, Βιβλ. Α′.) „τὰ λεγόμενα ἠχὼ εἶχεν, ὥσπερ ἀπὸ σκήπτρου θεμιςευόμενα. Διὸ ϗ Πίνδαρος Θεμιςεῖον ἀποκαλεῖ, περὶ Ἱέρωνος λέγων τȣ̃ Σικελῶν „βασιλεύοντος.„(Ὀλύμπ. Α′)„ Θεμιςεῖον ὃς ἀμφέπει σκᾶπ-„τον. Οὕτω δὲ καὶ Ὀυϊργίλ. (Αἰνειάδ. Ζ′. ϛ. 246.)

Hoc Priami geſtamen erat, cum jura vocatis
More daret populis, ſceptrumque, ſacerque tiaras.

„(Τὸ Πρίαμος φέρεν, εὖτε τίθει λαοῖσι θέμιςας,
„Ἀγρομένοις κατ᾽ ἔθος σκῆπτρον θ᾽, ἱερήν τε τιάρην.)

Καὶ τὸ διάδημα δ᾽ ἔτι σὺν τȣ́τοις συνεπισημαίνεσθαι βȣ́λεται Σέρβιος: τȣτέςι τὸ σπαργάνιον, ἢ τὴν ταινίαν, ἧπερ οἱ πάλαι βασιλεῖς ὑπῆρχον τὴν κεφαλὴν ἀναδȣ́μενοι· ἐν ᾧ διαδήματι ϗ ὁ στέφανος προσῆν μάλα περιφανὴς, ὃν τῷ σκήπτρῳ προσεπισυνῆψεν, Αἰήτῃ Ὀρφεὺς τῷ Κόλχων βασιλεύοντι.

„Ἀμφὶ δέ οἱ ςέφανον κεφαλὴ ἔχε θυσσανόεσσα
„Ἀκτῖσιν φλογέαις· σκῆπτρον δ᾽ ἐν χερσὶν ἐνώμα.

Ἀλλ᾽ Ὅμηρος ςέφανον τοῖς Βασιλεῦσιν ȣ̓ περιάπτει, εἰς Θεȣ̀ς τȣ̀ς οὐρανίωνας τȣ̃τον ἀνάγων, ᾗ φησὶ Πλίνιος. Ἡ δὲ Βασιλικὴ ἀμφίασις, ȣ̓ πολὺ τῆς τῶν ἄλλων ἦν παραλλάσσȣσα, ὡς ἰδεῖν ἐςὶν ἐν ἀρχῇ τῆς Β′. Ῥαψωδ: τῆς Ἰλιάδος, ἔνθα Ἀγαμέμνων, ἐκσείσας τὸν ὕπνον, „καὶ ὄρθιος ἐςὼς, μαλακὸν ἔνδυνε χιτῶνα, περιεβάλ-„λετό τε μεγαφάρος . . . ποσσὶ δ᾽ ὑπαὶ λιπαροῖ-„σιν, ἐδήσατο καλὰ πέδιλα . . . Ἀμφὶ δ᾽ ἄρ᾽ „ὤμοισιν βάλετο ξίφος ἀργυρόηλον . . . . σὺν δὲ „τῷ σκήπτρῳ ἔβη κατὰ νῆας Ἀχαιῶν. Ὁ δ᾽ αὐτὸς καὶ

ἄλλοτε εἰς δῆριν τὰς Ἀχαιὰς παρορμῶν ἐν χερσὶν ἔχων ἦν μέγα „πορφύρεον φᾶρος, ἕνεκα τῦ εὐχερῶς ἑαυτὸν σημᾶναι τοῖς „Ἕλλησι, φησὶν ὁ Σχολιαστής: ἄλλως τε καὶ γὰρ ὐκ ἄδηλον, ὡς ἡ πορφύρα τῶν πάλαι Βασιλευόντων ὑπῆρχε κόσμημα, καὶ δὴ καὶ μάχης σημεῖον „ ὐ μόνον τοῖς Ἕλλησιν „ ἀλλὰ καὶ τοῖς Ῥωμαίοις.

ΚΕΦΑΛ. Ε.

Περὶ τῶν τοῖς Βασιλεῦσι καθυπυργύντων.

Καθάπερ ἅπαντα τὰ τῶν πάλαι Βασιλέων ἐκείνων λιτά τε ἦν, καὶ τῇ παρασκευῇ μέτρια, οὕτως ὐδὲ μετὰ πολλῶν ὀπεώνων, καὶ μεγαλοπρεπῦς τῆς δορυφορίας προήεσαν παραπεμπόμενοι. Ἧπυ δὲ Τηλέμαχος, ᾧ τὸ Ἰθάκης ἐπανῆκε κράτος, δυσὶ κυσὶν ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς ἐξήει συμπαραςείβυσιν. (Ὀδυσ: Β′ ς. 11.)

„ Οὐκ οἶος· ἅμα τῷδε δύω κύνες ἀργοὶ ἕποντο.

Καὶ παρὰ τῷ Θεοκρίτῳ δὲ Αὐγίας εἰς τὸν ἀγρὸν ἀπέρχεται, Ἡρακλέυς τε καὶ τῦ υἱῦ αὐτῷ συνεπομένων.

„ Σὺν δ' υἱός τε, βίητε πολύφρονος Ἡρακλῆος.

Ὡσαύτως Ὀυϊργίλιος (Αἰνειάδ: Η′. ς. 461.) ποιεῖ σὺν Αἰνείᾳ Εὔανδρον συνεξιόντα.

Nec non et gemini cuſtodes limine ab alto
Procedunt; greſſumque canes comitantur herilem.
„ (Τῷ δὲ δύω κύνε ἐξ οἴκυ ὡμάρτεον ὔρῳ
„ Βήμασι δεσποσύνοις . . . . (Καὶ ς. 466. Ἀυτ.)
Filius huic Pallas, olli comes ibat Achates
„ (Τῷ μὲν Πάλλας γ' υἱὸς ὀπήδει, τῷ δὲ Ἀχάτης.)

Ἐν μὲν ἕν τῷ πολέμῳ συνῆφθεν αὐτοῖς ἀεὶ καὶ θεράποντες, ὡς δι' ὅλης τῆς Ἰλιάδος ἐςὶν ἰδεῖν: Οἷον Πάτροκλος μὲν συνείπετο Ἀχιλλεῖ· Μηριόνης δὲ Ἰδομενεῖ· Λυκόφρων δὲ Αἴαντι, καὶ ἄλλοις ἄλλοι, ἓς δίκην ὁπλοφόρων αὐτοῖς γενέϑαι Ἡσύχιος οἴεται· Τοιῦτος ἦν παρὰ Οὐϊργιλίῳ Ἀκήτης. (Αἰνειάδ: ΙΑ'. ϛ. 31.) ὅς,

. . . . Parrhafio Evandro
Armiger ante fuit . . . .
„(. . . . . Παῤῥασίῳ Εὐάνδρῳ
„Ἦν πάρος ὁπλῦχος . . . . . .)

Ἀλλ' ἐπὶ λειτυργίας δημοτελῦς διαφερόντως οἱ Κήρυκες περιᾴδονται, ὡς τοῖς Βασιλεῦσιν ὑπυργῦντες διὰ πάσης πράξεως. Διὸ καὶ ὑπὸ „τῦ Ἡσυχίυ προσείρηνται Διάκονοι, οἳ τὰς ὑπηρετικὰς ὑπετέλυν πράξεις. Οἱ δὲ, καὶ τὸν λαὸν ἐξ ὀνόματος τῦ Βασιλέως εἰς ἐκκλησίαν συνεκάλυν. (Ἰλ: Β'. ϛ. 50.)

„Αὐτὰρ ὁ κηρύκεσσι λιγυφθόγγοισι κέλευε
„Κηρύσσειν ἀγορῆνδε καρηκομόωντας Ἀχαιῦς.

Καὶ αὖθις (Ὀδυσ: Β'. ϛ. 6.) ὡσαύτως δὲ καὶ σιγᾷν ἐτύγχανον ἐπιτάσσοντες οἱ αὐτοὶ, ὡς ἂν ἀκυςοὶ γένοιντο ἐπὶ τοῖς εἰρησομένοις οἱ δημηγορήσοντες: οἷς ἂν δηλονότι τὸ σκῆπτρον ἐπεγχειρίσειαν. (Ἰλ: Β'. ϛ. 97.)

„Κήρυκες βοόωντες ἐρήτυον, εἴποτ' αὐτῆς
„Σχοίατ', ἀκύσειαν δὲ διοτρεφέων Βασιλήων.

Καὶ ἀλλαχῦ ἔτι: * * * *

„ . . . . Ἐν δ' ἄρα κῆρυξ
„Χερσὶ σκῆπτρον ἔθηκε, σιωπῆσαι τ' ἐκέλευσεν.

Οὕτω καὶ Plautus Paenulo (ἐν τῷ Προλόγῳ ϛ. 11.)

Exurge praeco, fac populo audientiam.

„ (Ἄνστηθι ὦ κῆρυξ, ποίει τῷ δήμῳ ἀκρόασιν.)

Καὶ Ἀπελήϊος (ἐν Γ. Milesia) Jamque sublimi suggestu magistratibus considentibus, jam praecone publico silentium clamante. Ἤδη δ' ἐφ' ὑψηλοῦ ὀκρίβαντος, τῶν δικαστῶν „συνεδριαζόντων· ἤδη τοῦ δημοσίου κήρυκος σιγὰν ἐκβοῶντος.

„Ἐν δ' Ἑλλάδι λέγειν εἴθιστο: Σιγὴ πᾶς ἔστω λεὼς . . . .

„Ἀκούετε λεώς. . . . . . Εὐφημεῖτε . . . . . καὶ τὰ παραπλήσια, ἀπολλαχοῦ ἅπαντα.

Ἀπεστέλλοντο δὲ καὶ κήρυκες, πρός τι ἀναγγεῖλαι, ἢ τινὰ μεταπέμψασθαι: Οὕτως Ἀγαμέμνων ἀποστέλλει Ταλθύβιον, καὶ Εὐρυβάτην ἀπ' Ἀχιλλέως τὴν Βρισηΐδα μετάξοντας. (Ἰλ. Α'. ς. 320. καὶ Ὀδυσ. Θ'. ς. 47.) Κῆρυξ ἀπέρχεται προσκαλεσόμενος Δημόδοκον:

„ Κῆρυξ δὲ μετῴχετο θεῖον ἀοιδόν.

Καὶ τοῦ Τηλεμάχου δὲ προσιόντος οἱ ἑταῖροι προὔπεμψαν κήρυκα. (Ὀδυσ. Π'. ς. 329.)

„ Ἀγγελίην ἐρέοντα περίφρονι Πηνελοπείῃ.

„ Οὕτω καὶ Πλούταρχος (εἰς βίον Θησέως) Κήρυκα δ' ἐπέστειλε, „(φησὶ) τῆς σωτηρίας ἄγγελον εἰς Ἄστυ. Ἦν δ' ἐν πολέμῳ ἰδίως, τὸ τῆς κηρυκείας τόδ' ἔργον μάλιστα ἐν χρήσει, τοῖς Κηρυκειοφόροις ἐπικαθῆκον.

Ἀλλὰ καὶ συνοπαδοί τινες τοῖς ἄρχουσιν ὑπῆρχον, ἢ τοῖς πρὸς ἐκπλήρωσιν πράξεώς τινος ὑπὸ τῶν ἀρχόντων ἀποστελλομένοις: (οἷον τῷ Ὀδυσσεῖ * * * * *

„ . . . . Κῆρυξ ὀλίγον προγενέστερος αὐτοῦ ἕπετο.)

Καὶ Πρίαμος πρὸς Ἀχιλλέα ἀπελευσόμενος, ἕνα μόνον κελεύεται Κήρυκα συμπαραλαβεῖν: (Ἰλ. Ω'. ς. 148.) Ὁ δ' Ἀγαμέμνων τοῖς πρεσβευσομένοις πρὸς Ἀχιλλέα Ὀδίον τε προσέθηκε καὶ Εὐρυβάτην. (Ἰλ' Ι'. ς 170.)

Καὶ Ὀδυσσεὺς δὲ, δύο τῶν ἑταίρων πρὸς Λαιστρυγόνας ἀποστείλας, προσέθετο καὶ Κήρυκα τρίτον (Ὀδυσ. Ι'. ς. 89.)

„Ἄνδρε δύω κρίνας, τρίτατον κήρυχ' ἅμ' ὀπάσσας.

Ἀλλ' ἦν τι ἔτι κἀν τοῖς Ἱεροῖς τῶν Κηρύκων ἔργον· αὐτοὺς γὰρ ἦν ἔθος διὰ τῆς πόλεως τὰ θύματα περιάγειν, ἃ δημοτελῶς ἔμελλε θύεσθαι. (Ὀδυ . . . .

„Κήρυκες δ' ἀνὰ ἄστυ θεῶν ἱερὴν ἑκατόμβην

„Ἦγον. . . . .

Τὸ δ' αὐτὸ ἐγένετο καὶ Ἰλ: Γ' ς. 245.) ἐπὶ τῶν τελουμένων συνθεσιῶν· ἔνθα οἱ Κήρυκες οἶνον φέροντες

„Μίσγον· ἀτὰρ βασιλεῦσιν ὕδωρ ἐπὶ χεῖρας ἔχευαν.
Καὶ Ὀδυσ. Η'. ς. 163.)

„. . . . . . . Σὺ δὲ κηρύκεσσι κέλευσον

„Οἶνον ἐπικρῆσαι, ἵνα καὶ Διῒ τερπικεραύνῳ

„Σπείσομεν . . . .

Τοῦτί δέ τοι τὸ πρῶτον γενέσθαι τῶν Κηρύκων λειτούργημα διδάσκει Ἡρόδοτος, τὸ ἐπὶ τῶν Ἱερῶν δηλονότι σπονδῶν προΐστασθαι· ὅθεν ὁ τῶν Κηρύκων προῆλθεν οἶκος ἐκεῖνος, ὁ παρ' Ἀθηναίοις ἐπιφανὴς τῷ γένει, ᾧ περ ἦν διαφερόντως ἀνήκουσα ἡ λειτουργία τοῦ σφαγιάζειν τὰ θύματα, ὡς Κλείδαμος γράφει, ἐν Α'. Βιβλ. (Πρωταγωνίας) (Protagonia)

„ Οἵδε γὰρ μαγείρων καὶ βουτύπων ἐπεῖχον τάξιν, οἷοι περ ὑπῆρχον οἱ (Popae) Πόπαι τε καὶ σφαγιασταὶ παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις. Πάντως γὰρ παρ' Ὁμήρῳ οὗτοι ἐν ταῖς Ἡρωϊκαῖς τῶν ἑστιάσεων παρίστανται καθυπουργοῦντες. (Ἰλ. Σ'. ς. 558.)

„Κήρυκες δ' ἀπάνευθεν ὑπὸ δρυῒ δαῖτα πένοντο.
„Βοῦν δ' ἱερεύσαντες μέγαν ἄμφεπον . . . . . .

Ὁμοίως Εὐμαίῳ ἀνακειμένῳ (Ὀδυσ. Ρ'. ς. 334. κτ.)

„ . . . . Τῷ δ' ἄρα Κῆρυξ
„Μοῖραν ἑλὼν ἐτίθει, κανέῳ τ' ἐκ σῖτον ἀείρας.

Καίτοιγε καὶ τὴν εἰς αὐτὰ ταῦτα τῶν βασιλέων αὐτῶν ἔπεστιν ἰδεῖν Αὐτοδιακονίαν· Οὕτω καὶ γὰρ Ἀγαμέμνων (Ἰλ. Γ'. ς. 292.

„Ἦ, καὶ ἀπὸ στομάχων ἀρνῶν τάμε νηλέϊ χαλκῷ.

Θρασυμήδης δὲ ὁ τοῦ Νέστορος, πέλεκυν (Ὀδυσ. Γ'. ς. 443.)

„Ὀξὺν ἔχων ἐν χειρὶ παρίστατο βοῦν ἐπικόψων.

Ἀμέλειτοι τοῦ πατρὸς διὰ γῆρας ἀπεχομένου: Φησὶν Ἀθήναιος (Βιβλ. ΙΔ':). Οὕτως ὁμοίως, κἀν ταῖς δημοτελέσι λιταῖς Πάτροκλός τε καὶ Ἀχιλλεὺς (Ιλ. Ι'. ς. 205.) ἐπιμελῶς εἶχον τοῦ δεόντως πάντα τελεῖσθαι. Καὶ τῷ Μενελάῳ δὲ ὁ Μεγαπένθης ἐπὶ τῶν Κρατήρων ἦν. (Ὀδυσ. Ο'. ς. 122.) Ταύτῃ δὲ ἄρα (φησὶ Χρύσιππος) „ἐπετήδευον τὴν „αὐτοδιακονίαν, καὶ ἐκαλλωπίζοντο τῇ ἐν τοιούτοις εὐ„στροφίᾳ. Ὅπερ οὖν Θετταλοῖς τὸ πάλαι ἔθιμον ἐς τὰ μάλιστα ὑπάρξαι, γράφει ὁ Ἀνώνυμος, οὗ σώζονται οἱ Δωρικοὶ λόγοι, οἱ περὶ „τῶν Ἠθῶν „Θεσσαλοῖσι καλὸν, τὼς ἵππως ἐκ τᾶς ἀγέλας „λαβόντι, αὐτὼς δαμάσαι, καὶ τὼς ὀρέας βῶς τε λαβόντι, αὐτὼς σφάξαι, καὶ ἐκδεῖραι, ἢ κατακόψαι.

ΚΕΦΑΛ. ϛ'.

Περὶ τῶν κατ᾽ ἐκκλησίας Ἀγορῶν. (ἤτοι βȣλῶν.)

Υπῆρχον δὲ τοῖς πάλαι Βασιλεῦσι συνόντες καὶ ἄνδρες ἡλικίᾳ τε προηγμένοι, καὶ Φρονήσει διαφέροντες, ὧν διὰ συμβȣλῆς, καὶ τὰ οἴκοι, καὶ τὰ ἐπὶ τȣ̃ ςρατȣ̃ δημόσια ἀπετέλȣν. Διδάσκει τόδε ἀμφιλαφῶς ἐξ Ὁμήρȣ ὁ Ἁλικαρνασσεὺς Διονύσιος, (ἐν Βίβλ: Β'.) ȣ̔́τως: „τοῖς „γοῦν Βασιλεῦσιν, ὅσοι τε πατρίȣς ἀρχὰς παραλάβοιεν, „καὶ ὅσȣς ἡ πληθὺς αὐτὴ καταςήσαιτο ἡγεμόνας, βȣλευ„τήριον ἦν ἐκ τῶν κρατίςων, ὡς Ὅμηρός τε, καὶ οἱ „παλαιότατοι τῶν Ποιητῶν μαρτυρȣ̃σι, καὶ ȣ̓χ᾽ ὥσπερ ἐν „τοῖς καθ᾽ ἡμᾶς χρόνοις αὐθάδεις καὶ μονογνώμονες ἦσαν „αἱ τῶν ἀρχαίων Βασιλέων δυναςεῖαι. Καὶ κατὰ δὴ τὸν τοιόνδε τύπον, Φησὶ, Ῥωμῦλον καταςῆσαι τὴν Γερȣσίαν, τὴν ἐκ τῶν „Πατέρων (οἳ συγγεγραμμένοι εἴρηνται) συγκροτȣμένην. Ἣν Ὅμηρος ἀποκαλεῖ Βȣλὴν γερόντων: ὑφ᾽ ἧς πρῶτον διεψηΦίζετο, ἃ τῷ λαῷ ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς ἔμελλε δημηγορεῖσθαι. Ὡς Ἀγαμέμνων (Ἰλ: Β'. ϛ. 53.)

„Βȣλὴν δὴ πρῶτον μεγαθύμων ἷξε γερόντων.

Καὶ ὃν ἑώρακεν ὄνειρον τοῖς Ἑλλήνων ἄρχȣσιν ἐξαγγείλας, τὴν εἰς τὰ οἴκοι ἐπάνοδον ἔςησε πρὸς ἀπόπειραν τοῖς Ἕλλησι προβληθῆναι, καὶ συναινέσει τῶν ἀρίςων τῷ λαῷ δημοσιευθῆναι: ὅπερ οὖν καὶ ἀγορᾶς συγκροτηθείσης αὐτίκα ἐγένετο. Τȣτὶ γȣ̃ν καὶ Ἀριςοτέλης (ἐν Βιβλ: Γ'. τῶν Ἠθικ: ΚεΦαλ: Ε'.) παρετηρήσατο: Δῆλον δὲ τȣ́„του, Φάσκων, καὶ ἐκ τῶν ἀρχαίων Πολιτειῶν, ἃς Ὅμηρος „ἐμιμεῖτο. οἱ γὰρ Βασιλεῖς ἃ προείλοντο ἀνήγγελον τῷ „δήμῳ.

Ἐν μὲν οὖν ταῖς ἐκκλησίαις Θώκων προτεταγμένων ἐκαθέζοντο πάντες, ὀρθȣ̃ ἱςαμένȣ ἐν τῷ μέσῳ τȣ̃ δημηγορεῖν μέλλοντος. (Ἰλ: Β'. ς. 99.)

„ Σπȣδῇ δ' ἕζετο λαὸς, ἐρήτυθεν δὲ καθέδρας
„ Παυσάμενοι κλαγγῆς, ἀνὰ δὲ κρείων Ἀγαμέμνων
„ Ἔςη σκῆπτρον ἔχων . . . .

Οὕτως (Ἰλ: Τ'. ς. 77.) ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας πρῶτοι ἐκάθισαν Διομήδης, καὶ Ὀδυσσεὺς· ἔπειτα δὲ καὶ Ἀγαμέμνων, καί περ ȣ̓τος δημαγορήσας· ἀλλὰ

„ Αὐτόθεν ἐξ ἕδρης, ȣ̓δ' ἐν μέσσοισιν ἀναςὰς,

Δὶ. ὅ, τιȣ̃ν τὸ κωλύσαν. Παραπλησίως καὶ τῶν Ἰθακησίων συναθροισθέντων, (Ὀδ: Β'. ς. 14.) Τηλέμαχος ἐπελθὼν „ ἕζετο ἐν
„ Πατρὸς θώκῳ, εἶτα δημηγορήσων (Ἀυτ: ς. 30. 37.)
ἀνέςη.
„ Οὐδ' ἄρ ἔτι δὴν ἧςο, μενοίνησε δ' ἀγορεύειν.
„ Στῆ δὲ μέσῃ ἀγορῇ· σκῆπτρον δέ οἱ ἔμβαλε χειρὶ
„ Κήρυξ Πεισήνωρ. . . . .

Καθάπερȣ̃ν πέπρακτο καὶ τῷ Μενελάῳ. (Ἰλ. Ψ'. ς. 567. κξ.)

Οἱ δ' ἀγορεύσαντες μετὰ τȣ̃το πάλιν ἐκαθέζοντο, ἑτέρȣ ἀνιςαμένȣ εἰπεῖν: ὡς (Ἰλ. Η'. ς. 354.) ἐν τῇ τῶν Τρώων ἀγορᾷ ὁ Ἀντήνωρ:

„ Ἤτοι ὅγ' ὣς εἰπὼν κατ' ἄρ ἕζετο, τοῖσι δ' ἀνέςη
„ Δῖος Ἀλέξανδρος Ἑλένης πόσις ἠϋκόμοιο.

Ἐτελεῖτο δ' ἡ βȣλὴ αὕτη ἐν τῇ Τρόιας ἀκροπόλει, ἔνθα τὴν ἀγορὰν κεῖσθαι τῶν Τρώων, διαῤῥήδην εἴρηται. (Ὀδυσ. Θ'. ς. 503)

Καὶ ἐν ἄλλαις δὲ πόλεσι, τὸ βουλευτήριον ὁμοίως ἔκειτο ἐπὶ χωρίου τοῦ ἐπιφανεστέρου, ὡς ἐκ τῶν ὑπομνημάτων τῆς παλαιτέρας Ἑλλάδος ἐστὶ μαθεῖν. Τὸ δέ τοι σχῆμα σαφὲς ὑπὸ τοῦ Φιλοστράτου (ἐν ς. Βιβλ. „τῶν εἰς τὸν βίον Ἀπολλωνίου.) περιγέγραπται. Τὸ δὲ χωρίον ἐν ᾧ „ἵδρυτο, φασὶ προσεοικέναι ἀγορᾷ ἀρχαίᾳ· οἷαι τῶν ἀγο„ρῶν ἐν πόλεσί ποτε οἰκηθείσαις λείπονται, στηλῶν παρε„χόμεναι τρύφη, καὶ τειχῶν ἴχνη, καὶ θάκους, καὶ στοὰς „Ἑρμῶν τε ἀγάλματα, τὰ μὲν ὑπὸ χειρῶν διεφθορότα, „τὰ δὲ ὑπὸ χρόνου:

Ἐπεβάλλοντο δὲ ἀγορεύειν, οὐ περὶ μόνων τῶν τῇ πολιτικῇ καταστάσει προσανηκόντων, ἀλλὰ καὶ περὶ πραγμάτων ἔτι ἰδιωτικωτέρων. Οὕτω Τηλέμαχος ἀγορεύων ἐποτνιᾶτο ἐπὶ τῇ τῶν μνηστήρων βίᾳ τε καὶ ὕβρει: (Ὀδυσ. Β΄. ἐν Προοιμ.) οἱ δὲ ὑπέπτησσον μήτοι γε περὶ τῆς ἐπιχειρισθείσης κατ᾽ αὐτοῦ ἀναιρέσεως λόγον ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας τινὰ κινήσειεν. (Ὀδυσ. Υ΄. ς. 272.)

ΚΕΦΑΛ. Ζ΄.

Περὶ Δικασιῶν.

Ὅλως δὲ καὶ αἱ περὶ διαφόρων ἀμφισβητήσεων ἀντιδιενέξεις διεκρίνοντο ἐπ᾽ ἀγορᾶς δημοσίᾳ, Δικαστῶν ἐπὶ τούτω συνεδρευόντων, οἳ ἂν ἑκάστῳ ἀποδιδοῖεν τὸ δίκαιον. Οὕτω. (Ὀδυσ. Μ΄. ς. 439.)

„ . . . Ἦμος δ᾽ ἐπὶ δόρπον ἀνὴρ ἀγορῆθεν ἀνέστη
„ Κρίνων νείκεα πολλὰ δικαζομένων αἰζηῶν.

Καὶ (Ἰλιάδ. Π΄. ς. 387.) δικασταὶ λέγονται,

„ Οἳ βίῃ εἰν ἀγορῇ σκολιὰς κρίνωσι θέμιστας.

Καὶ διὰ τῦτο παρὰ ταῖς ναυσὶν (Ἰλ. Λ΄. ς. 806.) τοῖς Ἀχαιοῖς
„ἦν ὁ τόπος . . . . „Ἵνα σφ' ἀγορῆτε, θέμης τε.

Τὸ δὲ τῦ Δικαστηρίυ χωρίον, ἰδίᾳ κυκλοτερὲς σεσημείωται. (Ἰλ. Σ΄. ς. 504.) Οἱ δὲ γέροντες οἱ συνεδρεύοντες:

„Εἵατ' ἐπὶ ξεστοῖσι λίθοισιν, ἱερῷ ἐνὶ κύκλῳ.

„Ἱερὸς δὲ προσείρηται ὁ κύκλος,„ διὰ τὸ πολυχώρητον τῦ τοιέτυ σχήματος, φησὶν Εὐστάθιος. Ὅθεν ϗ Σοφοκλῆς Κυκλόεντα θρόνον ἀγορᾶς εἶπεν Αὐτῦ δ' ἐπὶ θρόνοις λιθίνοις ἐκαθέζοντο οἱ δικάζοντες, οὓς ὁ Ποιητὴς γέροντας ὀνομάζει, καθότι ἢ τῷ χρόνῳ ἐν συνέσει καὶ πολυπειρίᾳ πραγμάτων προέχυσιν, ἢ καὶ ἁπλῶς ἄλλως ἔντιμοι, κἂν μὴ τῇ ἡλικίᾳ γέροντες εἶεν· Ἐπίσημοι δὲ καὶ ἐν οἷς σκήπτροις εἶχον, ὥσπερ οἱ Βασιλεῖς· ἔστι γὰρ τὸ σκῆπτρον ὐ μόνον βασιλείας, ἀλλὰ καὶ θέμιδος σύμβολον. Ἔνθεντοι (Ἰλ. Α΄. ς 237.)

„. . . . . Νῦν αὖτε μὶν υἷες Ἀχαιῶν
„Ἐν παλάμης φορέυσι δικασπόλοι, οἵτε θέμιστας
„Πρὸς Διὸς εἰρύαται. . . . .

Ἐκράτει δ' ἐς ἀεὶ τὸ ἔθος παρ' Ἀθηναίοις τῦ βακτροφορεῖν τὺς δικάζοντας, ὡς ἰδεῖν ἐστὶ παρὰ τοῖς Ἀριστοφάνυς ἑρμηνευταῖς, ϗ τοῖς ἄλλοις τῶν Γραμματικῶν, περὶ τύτυ. Ἀλλὰ καὶ ἐφ' ἡμῶν προσέτι ἐμφιλοχορεῖν τυτὶ τὸ ἔθος ἐν πολλοῖς ἔθνεσιν ἐστὶ πρόδηλον. Παρὰ δὲ δὴ τῶν Κηρύκων ἐν χερσὶν ἐτίθετο τοῖς Δικασταῖς τὰ τοιάδε σκῆπτρα, ἃ „καὶ οἱ κατέχοντες ἐν τῷ ἀγορεύειν θαμὰ διεσάλευον· ὡς τὰ σκῆπ„τρα τοῖς λόγοις συνδιαφέροντες. Ταύτῃ τοι καὶ Ὀδυσσεὺς ἀπειρίας τε ϗ ἀνοίας ἠλέγχετο ὑπὸ Τρώων, ὡς ἐν ἀκινήτῳ τῷ σκήπτρῳ διαλεγόμενος. Καὶ γάρ τοι (Ἰλ. Γ΄ ς. 217. κξ.)

„Στάσκεν, ὑπαὶ δὲ ἴδεσκε κατὰ χθονὸς ὄμματα πήξας,
„Σκῆπτρον δ' ὔτ' ὀπίσω, ὔτε προπρηνὲς ἐνώμα·

„Ἀλλ' ἄσεμφὲς ἔχεσκεν αἴθρει φωτὶ ἐοικὼς·
„Φαίης κεν ζάκοτόν τινα ἔμμεναι, ἄφρονα θ' αὔτως.

Ἀλλ' ἐκεῖνο δὴ καὶ θαυμάζειν ἄξιον, ἅτε μοναδικόν: ὅτι δισσά ποτε τάλαντα χρυσῦ πρϋτέθη εἰς γέρας τε καὶ ἀντιμισθίαν χορηγηθησόμενα τοῖς πρὸς τὸ ἀκριβέστατον ὀρθὴν τὴν ψῆφον ἀποφανϋμένοις. Ἀλλὰ γὰρ ἐνίοτε τὴν δίκην καὶ οἱ αὐτοὶ, οἷς περ τὸ νεῖκος ἦν διεπραγματεύοντο, τὺς μαρτυρϋντας ἑκάτεροι ἐνάγοντες ὑπὲρ τῦ ἰδίϋ αὐτῶν δικαιώματος.

Κἂν τύτῳ δὲ λαμπρόν τε ἦν καὶ περίδοξον τὸ ἐπάγγελμα, καὶ αὐτοῖς ὁμοίως τοῖς Βασιλεῦσιν. Ἐπὶ καὶ αὐτοὶ Ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς ἐφοίτων θεμίζοντες, καὶ τὰ δίκαια ἑκάστοις ἀγόρευον. Ἐν τῇ ἀγορᾷ δήπυ παρεῖναι εἴρηται ὁ Ἄναξ τῶν Λαιστρυγόνων. (Ὀδυσ. Κ΄. ϛ. 114.) Ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Κροῖσος παρ' Ἡροδότῳ (ἐν τῇ Κλειοῖ.) Τεοῖσι μὲ χρὴ „ὄμμασιν ἔς τε ἀγορὴν, καὶ ἐξ ἀγορῆς φοιτέοντα φαίνεσθαι. Ὁ δὲ θρόνος τῶν βασιλέων ποικίλοις κοσμήμασι περιφανοῖς ἔστρωτο. Τοιῦτος γὰρ ὑπὸ Πινδάρυ (Πυθ. ᾠδ. Δ΄.) ἐπιφημίζεται ὁ θρόνος.

„ Ὦ ποτὲ Κρηθεΐδας ἐγκατίζων ἱππόταις
„ Εὔθυνε λαοῖσι δίκας·

„Καὶ Ἡρόδοτος δὲ διέξεισιν (ἐν τῇ Κλειοῖ.) Ὅτι Μίδας ἐν „Δελφοῖς καθιέρωσε τὸν βασιλήϊον θρόνον, ἐς τὸν προκα-„τίζων ἐδίκαζε. Ταῦτα δὲ καὶ Ἀθήναιος γράφει (ἐν Βίβλ. ΙΒ΄.) περί τε τῦ Περσῶν Βασιλέως, καὶ περὶ Ἀλεξάνδρυ τῦ Μακεδόνος, καὶ περὶ Γέλωνος τῦ Συρακϋσίων Τυράννυ, καὶ περὶ ἄλλων. Ἐς τοσῦτον δὲ τοῖς παλαιοῖς ἡ τοιάδε μεταχείρησις τοῖς Βασιλεῦσι προσήκϋσα ἐνομίζετο, ὡς καὶ τὰς Βασιλίδας αὐτὰς εἰς τὸ λύειν τὰ ἐπεγειρόμενα νείκη ἐναχολεῖσθαι, ὡς περὶ τῆς τῶν Φαιάκων Ἀνάσσης Ὅμηρος (Ὀδυσ. „Η΄. ϛ. 74.) ἐπεμαρτύρησεν. Ἀνδράσι νείκεα λύει. Ἀλλὰ γὰρ ἐκ τῆς κατὰ λόγον ἰσότητος, καὶ ἐξ ἔθυς τῦ κρατῦντος τὸ πλέον διε-

κρίνοντο αἱ τοιαίδε ἀμφισβητήσεις, ὅτι ἐ πολλοὶ, ἢ καὶ ἐδένες τοῖς παλαιοῖς ὑπῆρχον νόμοι. Διὸ καὶ παρ' Ὁμήρῳ, ἐδαμῆ φημίζεσθαι Νόμους παρασημειἕνται οἱ Κριτικοί: ἀλλ' ἢ θέμιςας.

ΚΕΦΑΛ. Η.

Περὶ Φόνων.

Συχνότατον τὸ ἔγκλημα τῆς ἀνδροκτασίας ἁπαντᾷ παρ' Ὁμήρῳ, καὶ τἕτε ἡ ποινὴ, ἐξορία· οἱ γὰρ ἔνοχοι καθεςῶτες ἐτρέποντο εἰς φυγὴν ἀφ' ἧς ᾤκεν. Μέδων μὲν ἐν ὁ τἕ Αἴαντος ὁμαίμων, (Ἰλ.: Ο'. ϛ. 335.) ἔναιεν

„Ἐν Φυλάκῃ, γαίης ἄπο πατρίδος, ἄνδρα κατακτάς.

Παρὰ δὲ τῷ Αἴαντι αὐτῷ Λυκόφρων (Ἰλ. Αἰτ: ϛ. 432.)

„Ναῖ, ἐπεὶ ἄνδρα κατέκτα Κυθήροισι ζαθέοισιν.

Ὅλως δὲ γενομένἕ τἕ φόνἕ, εἰς οἶκον τινὸς τῶν μέγα δυναμένων εἰώθεσαν καταφεύγειν ἱκέται, ὡς ὁ Ποιητὴς φησίν: (Ἰλ: Ω'. ϛ. 480.)

„Ὡς δ' ὅτ' ἄνδρ' ἄτη πυκινὴ λάβῃ ὅςτ' ἐνὶ πάτρῃ
„Φῶτα κατακτείνας, ἄλλον ἐξίκετο δῆμον
„Ἀνδρὸς ἐς ἀφνειἕ. . . . .

Οὕτως Ἐπειγεὺς, ἐπεὶ τὸν ἀνεψιὸν ἐξενάριξεν, (Ἰλ. Π'. ϛ. 574.) Προσφυγὼν:

„Ἐς Πηλῆ ἱκέτευσε, καὶ ἐς Θέτιν ἀργυρόπεζαν.

Ο῾ δὲ Θεοκλύμενος ὑπὸ τὴν Τηλεμάχȣ ἑαυτὸν καθυπέβαλε πίϛιν, φυγὰς διὰ τὸν τȣ̃ Ε᾿μφύλȣ φόνον (Ο᾿δυ: Ο΄. ϛ. 276.)

„Φεύγω, ἐπεί νύ μοι αἶσα κατ' ἀνθρώπȣς ἀλάλησθαι·

Τὴν ἐκ τῶν πρὸς γένȣς ἐκείνῳ ἐκδίκησιν ὑποπτήσσων:

„Μή με κατακτείνωσι, διωκέμεναι γὰρ ὀΐω.

Παραπλησίως δὲ καὶ Ο᾿δυσσεὺς ἀμηχανῶν ἐϛὶ τίποτε δράσει, τȣ̀ς τοσȣ́τȣς ἀνελὼν μνηϛῆρας, ὁπότε καὶ ὁ ἀποκτείνας ἄνδρα ἕνα, (Ο᾿δυσ: Ψ΄. ϛ. 119.)

„῟Ω μὴ πολλοὶ ἔωσιν ἀοσσητῆρες ὀπίσσω,

„Φεύγει, πηȣ̃ς τε προλιπὼν, καὶ πατρίδα γαῖαν.

Καὶ Ο῞μηρος μὲν ἔφη: (Ο᾿δυσ: Ω΄. ϛ. 435. κξ:) ὅτι ἀγορὰν περὶ τȣ̃ πρακτέȣ συϛήσαντες οἱ προσγενεῖς τῶν ἀποκτανθέντων, ἐν ὅπλοις ὥρμησαν κατὰ Ο᾿δυσσέως· ἀλλ' ἔπειτα Παλλάδος σπȣδῇ, οἱ μὲν τὰ ὅπλα κατέθεντο, ὁ δὲ ἐν εἰρήνῃ τȣ̃ λοιπȣ̃ διέμεινε βασιλεύων. Ε῞τεροι δὲ Συγγραφεῖς τῶν λίαν ἀρχαίων ἱϛόρησαν, ἐκπεσεῖν αὐτὸν ἀπελαθέντα Κεφαληνίας τε, καὶ Ι᾿θάκης, καὶ Ζακύνθȣ, ὡς Παρέδωκε Πλȣ́ταρχος. (ἐν τοῖς Ε᾿λληνικ: Προβλήμ: ΙΔ΄.) Πάντως δὲ περὶ Α᾿δράϛȣ, υἱȣ̃ τȣ̃ Φρυγῶν Βασιλεύοντος ἀνιϛόρηται, ὅτι ἐξ ἀγνοίας τὸν κασίγνητον τὸν ἑαυτȣ̃ ἀποκτείνας, ὑπερόριος παρὰ τȣ̃ πατρὸς ἀπηλάθη, καὶ περιȣσίας ἁπάσης ἐϛέρηται (παρ' Η῾ροδ: ἐν τῇ Α΄. Μȣ́σῃ.) ὅθεν καὶ εἰς Κροῖσον κατέφυγεν, ὑφ' ȣ̃ καὶ κατὰ τὸν ἀρχαῖον τύπον ἀφαγνισθεὶς, ἔτι καὶ τῆς παρ' αὐτῷ οἰκήσεως ὑποδεξαμένῳ ἠξίωται. Τȣ̃το δὲ ἐπὶ τῶν ἀκȣσίων μάλιϛα φόνων ἐπικρατῆσαι „γράφει ὁ τȣ̃ Ο᾿μήρȣ Σχολιαϛὴς, (Ι᾿λ: Ο΄. ϛ. 513.) Ε῎θος ἦν „παρὰ τοῖς παλαιοῖς, τὸν ἀκȣ́σιον φόνον ἐργαζόμενον „φεύγειν ἐκ τῆς πατρίδος, καὶ παραγίνεσθαι εἰς τέμενος „καθαρσίων δεόμενον. Παρασημειοῖ δὲ τόδε τὸ ἔθος καὶ Παυσανίας (ἐν τοῖς Η᾿λειακοῖς τοῖς γε προτέροις.) ἐπὶ τȣ̃ Αἰτωλῶν „Α῎νακτος, ὃν περ φησὶν ἐκ Πελοποννήσȣ φυγεῖν, ὅτι αὐτὸν

„οἱ Ἄπιδος παῖδες, ἐφ' αἵματι ἀκεσίῳ δίκῃ εἷλον. Καὶ μετὰ βραχὺ, ἐπὶ Ὀξύλε, ἀνδρὸς καὶ τέτε ἡγεμονικε, ὦ συνέβη φυ-„γάδι ἐξ Αἰτωλίας εἶναι· δισκεύοντα γὰρ φασὶν αὐτὸν ἁμαρ-„τεῖν, καὶ ἐξεργάσασθαι φόνον ἀκέσιον. Οὕτω δέ τοι καὶ ἐν παιδιᾷ ἀστραγάλων Πάτροκλος ἀνεῖλε τὸν υἱὸν Ἀμφιδάμαντος: νήπιος ἐκ ἐθέλων: ἀνθ' ὅτε καὶ πρὸς Ἀχιλλέα ἠνάγκαςο καταφυγεῖν (Ἰλ: Ψ'. ς. 86.) ὡς τόδε σεσημείωκεν ὁ Νομικὸς Κλαύδιος ὁ Σατερνῖνος (ἐν τοῖς Διγέςοις περὶ τῶν Ποινῶν.) Apud Græcos, exilio voluntario fortuiti caſus luebantur; ut apud praecipuum Poetarum ſcriptum eſt Iliados Ψ'. „(Παρ' Ἕλλησιν, ὑπερορία ἐθελεσίῳ τὰ τῶν τυχαίων αν-„δροκτασιῶν ἀπετίετο. ὡς Ὁμήρῳ γέγραπται τῷ κορυ-„φαίῳ τῶν Ποιητῶν. (Ἰλ. Ψ'.) Ἀλλὰ τῆς τοιᾶσδε ὑπερορίας τὴν προθεσμίαν, εἰς ἐνιαυτὸν ὡρίσθαι περέδωκεν ἕνα, ὁ τε Εὐριπίδε Σχο-„λιαςὴς (ἐν τῷ Ἱππολύτῳ.) Ἔθος γὰρ τοῖς ἐφ' αἵματι φεύ-„γεσιν ἐνιαυτὸν ποιεῖν ἐκτὸς τῆς Πατρίδος· Ἀρχαιοτάτη δὲ ἔσα ἡ τοιάδε ποινὴ τῆς φονοκτονίας, ἀπὸ Κάϊν πάντως τε πρώτε φονεργε κατὰ θείαν δίκην ἐπὶ τὲς λοιπὲς ἔοικε τὴν ἀρχὴν εἰληφέναι.

Ἀλλὰ καὶ δι' ἀποίνων, ἡ τῆς φονοκτονίας ἐποφειλομένη δίδοσθαι δίκη, παρὰ τῶν πρὸς γένες τε ἀποκτανθέντος ἐνίοτε ἐξηγόραςο. Ἐντεῦθεν καὶ γὰρ (Ἰλ Ι'. ς. 628.) ἀπελέγχει Αἴας τὸ Ἀχιλλέως αὐθαδές τε καὶ σκληροκάρδιον, ὅτι τὶς ἄλλος, καὶ ὑπὲρ κασιγνήτε αὐτῷ ἀναιρεθέντος ἀποδεξάμενος τὴν ἱκανοποίησιν, οἴκοι μένειν τῷ ἀποκτείναντι ἐπιτρέψειε.

„Νηλὴς, καὶ μέν τις τε κασιγνήτοιο φόνοιο
„Ποινὴν, ἢ ἃ παιδὸς ἐδέξατο τεθνειῶτος.
„Καί ῥ ὁ μὲν ἐν δήμῳ μένει αὐτε, πόλλ' ἀποτίσας,

„Τᾶ δέ τ' ἐρητύεται κραδίη ϗ θυμὸς ἀγήνωρ,
„Ποινὴν δεξαμένε . . . .

Οὕτω δ' ἐκδεκτέον, ϗ τὸ (Ἰλ. Σ'. ς. 498.)

„ . . . . . Δύο δ' ἄνδρες ἐνείκεον εἵνεκα ποινῆς
„ Ἀνδρὸς ἀποφθιμένε· Ὁ μὲν εὔχετο πάντ' ἀποδᾶναι
„ Δήμῳ πιφαύσκων· ὁ δ' ἀναίνετο μηδὲν ἑλέσθαι·

„Ἔνθα Εὐστάθιος φησίν: Ἦν δὲ παλαιὸν ἔθος ϗ ποινὴν „ἔσθ' ὅτε δίδοσθαι ὑπὲρ φόνε, ϗ μὴ ἀνάγκην εἶναι φεύγειν „ἀεὶ τὴν πατρίδα τὸν πεφονευκότα. Ὁ δὲ Σχολιαστὴς ϗ „ὑποφόνια ἑρμηνεύει ταῦτα πρὸς τῶν Ἀττικῶν εἰρῆσθαι, ἃ ἐδί- „δοσαν τοῖς οἰκείοις τῶν ἀνῃρημένων οἱ ἀνελόντες. Πολλὰ δὲ τῆς τοιᾶσδε ἐξαγοράσεως ἀπομνημονεύματα σώζεται παρά τε Δημοσθένει, ϗ τῶν Ἑλλήνων Ῥητόρων ἄλλοις. Ἀλλὰ ϗ νῦν ἐφ' ἡμῶν πολλαχοῦ ἐπιχωριάζει τὸ ἔθος παρὰ τοῖς βορειοτέροις ἔθνεσιν· ὃ τοῖς Λογγοβάρδοις ποτὲ ἐμφιλοχωρῆσαι, ἐν πολλοῖς τῶν περιόντων Νόμων ἀναφαίνεται.

ΚΕΦΑΛ. Θ'.

Περὶ Κλοπῶν τε ϗ ἁρπαγῶν.

Συνεχεῖς λίαν ὑπῆρχον τὸ πάλαι αἱ κλοπαίτε ϗ ἁρπαγαὶ ἀν' Ἑλλάδα, ἐχ ὅπως κατὰ γῆν, ἀλλὰ ϗ ἐπὶ θαλάσσης· μαρτυρᾶσι δὲ αἱ πολλαὶ βοηλασίαι, οἵτε ἀνδραποδισμοὶ, ϗ αἱ ἀνάστατοι γινόμεναι πόλεις τε ϗ ἀγροὶ, ὧν ἅπασα ἡ Ὁμήρε Ποίησις πλέως. Ἔδρων δὲ τὰ τοιαῦτα ἄνδρες ἐχὶ τῶν ἀσήμων· ϗ γὰρ ϗ αὐτοῖς τοῖς Ἥρωσιν, ἐ-

„κουν μὲν εἰς αἶχος, ἀλλ' εἰς εὖχος καθίςατο τὸ πρᾶγμα. Οὐκ ἔχον-„τός πω αἰχύνην τέτε τε ἔργε, Φέροντος δέ τι καὶ δόξης „μᾶλλον, ὡς Θεκυδίδης ἀρχόμενος τῆς αὐτε ἱςορίας Φησίν· ὃ προσεμπεδοῖ καὶ ἐκείνε, ὅτι καὶ ἐπ' αὐτε ἤδη, πολλοῖς ἦν σεμνόντε καὶ εὐπρεπὲς τὸ τοιόνδε ἀσκεῖν. Καὶ ὅτι παρὰ τοῖς ἀρχαιοτάτοις τῶν Ποιητῶν, οἱ ὁπεδήποτε καθορμιζόμενοι ἀνερωτῶντο, μήποτε τῶν λῃςευόν-„των τυγχάνοντες εἶεν; ὡς ἔτε ὧν πυνθάνονται ἀπαξιέντων „τὸ ἔργον, οἷς τ' ἐπιμελὲς ἦν εἰδέναι ἐκ ὀνειδιζόντων· Δεῖγμα δ' ἐμφανέςματον, τὸ (Ὀδυσ. Γ'. ϛ. 71.)

„Ὦ ξεῖνοι τίνες ἐςὲ; πόθεν πλεῖθ' ὑγρὰ κέλευθα;
„Ἤ τι κατὰ πρῆξιν, ἢ μαψιδίως ἀλάληθε,
„Οἷάτε λῃϊςῆρες ὑπεὶρ ἅλα; τοί γ' ἀλόωνται.
„Ψυχὰς παρθέμενοι, κακὸν ἀλλοδαποῖσι Φέροντες;

Ἔνθεντοι παρὰ τῷ Ὀρφεῖ, ὁ Ἰάσων τῷ βασιλεῖ Αἰήτῃ, καθ' ὑπόνοιαν ἐκπυνθανομένῳ, τίνες ἄρ' εἶεν οἱ Ἀργοναῦται; ἀπεκρίνατο:

„Οὔτι νὺ λῃϊςῆρες ἱκάνομεν . . . . .

Ὅλως δὲ καὶ Φιλόςρατος (εἰς τὸν Ἀπολλων: βίον, ἐπιμαρτυρᾶν „ἐςὶ καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι τόδε συμβαίνειν ὡσαύτως: οἱ γὰρ πα-„λαιοὶ τὰς ἐρωτήσεις τῶν καταπλεόντων ἐποιεῦντο, εἰ „λῃςαὶ εἰσί;

Τὸ τοίνυν λῃςρικὸν πάλαι, παρὰ τὸ ἐνδελεχὲς τε ἐθισμε ἐκ ἦν ἐν κακίᾳ· Κἀντεῦθεν ἴσως ὑπὸ Ὁμήρε (Ὀδυσ. Τ'. ϛ. 395.) ἐπαινεῖται Αὐτόλυκος:

„. . . . . Ὃς ἀνθρώπες ἐκέκαςο
„Κλεπτοσύνῃ θ' ὅρκῳ τε θεὸς δέ οἱ αὐτὸς ἔδωκεν
„Ἑρμείας. . . . .

Ἑρμῆν γὰρ οἱ παλαιοὶ Ἕλληνες προεστάναι τε καὶ ἡγεμονεύειν τῶν κλοπέων ἐνόμιζον. Ἔνθεντοι καὶ Σάμιοι Ἑρμῇ τῷ Χαριδότῃ ἐνθεάζοντες, κλέπτειν τε καὶ λῃστεύειν τῷ βουλομένῳ ἐπέτρεπον· ὅτι ἀπὸ χρησμοῦ τὴν Νῆσον καταλιπόντες, καὶ εἰς Μυκάλην μεταναστάντες, ἐξ ἁρπαγῆς ἐπ᾽ ἐνιαυτοῖς δέκα διέζησαν, μαρτυροῦντος Πλουτάρχου ἐν τοῖς **Προβλήμασιν.** Ἀλλὰ γὰρ ἡ τῆς κλεπτοσύνης μείζων ἦν δόξα, εἰ οὕτω περιεσκεμμένως τοῖς μετιοῦσι γίγνοιτο, ὡς μὴ τὸν κλέ- „ψαντα φωραθῆναι: Ὅθεν Σουΐδας, τὸ παλαιὸν (φησὶν) οὐ διεβέ- „βλητο ἡ κλοπή, εἰ μὴ φωραθεὶς ὁ κλέπτων ὑπῆρχε· καὶ ταύτῃ γε δὴ Αὐτόλυκος ἐπαινεῖται, καὶ Σίσυφος, καὶ ἄλλοι τῶν Ἀρχαιοτέρων, ὡς ἐν τοῖς Λυκούργου θεσμοῖς παρὰ Λάκωσιν ὕστερον τὸ ἔθος τόδ᾽ ἐπικλεϊσθῆναι.

Ἄλλως μέντοιγε, καίπερ αἱ κλοπαί τε καὶ ἁρπαγαὶ κατ᾽ ἐκεῖνο τοῦ χρόνου, ἐν ἔθει τε ἦσαν καὶ ἐν ἐπαίνῳ, οὐ μὴν ἀλλ᾽ ἦν ὅτε περὶ τούτων ἔδει καὶ λόγον ἀποδιδόναι. Τῶν γὰρ Μεσσηνίων τριακόσια πρόβατα τοῖς Ἰθακησίοις ἀφελομένων, Ὀδυσσεὺς βουλῇ τε καὶ συναινέσει τῶν γεραιτέρων εἰς ἀπαίτησιν ἐξῆλθε πρεσβεύσων, **μετὰ χρέος:** ὡς εἴπερ ἄρα οὐχὶ κατὰ γνώμην τῶν κεκτημένων ἐπ᾽ ἐκείνους μετενεχθεῖσα γένοιτο τῶν ἀφαιρεθέντων ἡ κυριότης, ἀλλ᾽ ὡς δάνειον κιχρηθείη, τὸ ἐν καιρῷ ἀποδοθησόμενον. (Ὀδυσ: Φ΄. ς. 19.) Εἰ δὲ μήγε, ἀλλὰ δι᾽ ἁρπαγῆς παραπλησίως τὸ σφίσιν ἱκανὸν ἀνταπενεγκόντες εἶεν. Καθάπερ δὴ Νέστωρ (Ἰλ: Λ΄. ς. 687.) ἔφη Πυλίους ὑπὸ τῶν Ἐπειῶν ζημιωθέντας μεγάλην ἐκ τοῦ ἀγροῦ τοῦ ἐκείνων λείαν ἀπαγαγεῖν, ἣν „οἱ τῆς ἐκστρατείας ἡγησάμενοι διεμέρισαν. Πόλεσιν γὰρ Ἐπειοὶ „χρεῖος ὄφειλον„. Τοιῷ δὲ δὴ νόμῳ, ὡς οἷς τὰ πλείω παρὰ τῶν ἀντιπολεμίων ἀφῄρητο, καὶ τὸ πλεῖον μέρος λαχεῖν: καθάπερ οὖν καὶ Νηλεὺς ὁ Ἄναξ, ὑπὲρ τῶν ἁρπαθέντων αὐτῷ τεσσάρων ἵππων ἀθλοφορικῶν, ἀγέλην ἔχε βοῶν, καὶ προβάτων ποίμνην σὺν τοῖς νομεῦσιν. (Αὐτ: ς. 695.) Ἔνθεντοι καὶ ὁ τοῦ Ἀντινόου Πατὴρ ἤλασε διώξας τοὺς λῃστῆρας Ταφίους, τοὺς ἐν ἁρπαγαῖς κακῶς ἀκούοντας: (Ὀδυσ: Π΄. ς. 426. καὶ 427.) Εἰ καὶ αὐτὸς τὴν Ἰθακησίων ὑπε-

ςη μῆνιν, ὡς Θεσπρωτοῖς τοῖς συμμάχοις ἐκείνων προλυμηνόμενος, καὶ μικρὸν ἐδέησε, τέτε γε ἕνεκα, τὴν ἰδίαν αὐτῦ περιεσίαν ἅπασαν ζημιωθῆναι. Πρῶτος δὲ φέρεται Μίνως ὁ τῶν Κρητῶν Ἄναξ, ἀπὸ τῆς θαλάσσης τὲς λῃςὰς ἐξελάσας, ὡς Θεκυδίδης ἐν τῷ Α'. τῆς Ἱςορίας παρέδωκεν.

ΚΕΦΑΛ. Γ.

Περὶ ὠνήσεών τε καὶ πράσεων.

Οὔτις ἦν κατ' ἀρχὰς ἐν Ἕλλησιν ἐμπορικὴ πραγματεία, ἑκάςε καθ' ἡμέραν ἑαυτῷ ἐκ τῦ ἰδίε ἀγρῦ τὰ πρὸς τὸ διαζῆν χρειώδη παρασκευάζοντος, ὡς ὁ Θεκυδίδης μαρτυρεῖ ἐν προοιμίοις τῆς αὐτῦ Ἱςορίας. Ὕςερον δὲ ὁ ἐμπορικὸς βιός συνέςη, καὶ τῦ κέρδες ἕνεκα ὁ διὰ τῆς θαλάσσης πλῦς ἠνεώχθη· ἐξ οὗ καὶ οἱ Ναῦται Πρηκτῆρες εἴρην„ται: (Ὀδ: Θ'. ς. 162.) καὶ πλωτῆρες, οἳ ἔπλεον ἐπὶ πρῆ„ξιν καὶ χρήματα. (Ὀρ: εἰς βίον Ἀπόλλ: ς. 397. καὶ 453.) Προηγήσαντο δ' Ἑλλήνων εἰς τῦτο Φοίνικες· οἵτινες, ὥσπερ ᾄδει Διονύσιος, (ἐν τῷ περὶ Θεσ: τῆς γῆς:)

„. . . . Πρῶτοι νήεσσιν ἐπειρήσαντο θαλάσσης.
„Πρῶτοι δ' ἐμπορίης ἀλιδήνεος ἐμνήσαντο.

Ὅθεν Κικέρων (ἐν Γ'. τῶν περὶ πολιτ.) φησὶν: Eos primos mercatores mercibus ſuis avaritiam, magnificentiam et inexplebiles cupiditates primum in Graeciam intuliſſe. „(Πρώτες ἐκείνες ἐμπόρες, τοῖς αὐτῶν ἀγωγίμοις, τὴν φιλο„χρηματίαν, ἢ τὴν πολυτέλειαν, καὶ τὰς ἀπλήςες ὀρέ„ξεις τὸ πρῶτον εἰς τὴν Ἑλλάδα εἰσενηνοχέναι.) Διόπερ οἱ αὐτοὶ (Φοίνικες) Ὀδυσ. Ο'. ς. 414.)

„Ἔνθα δὲ Φοίνικες ναυσίκλυτοι ἤλυθον ἄνδρες
„Τρῶκται, μυρί' ἄγοντες ἀθύρματα νηὶ μελαίνῃ.

Ἐξ οὗ καὶ ἐπὶ τῷ πειρατικῷ βίῳ τὸ πάλαι κατέστησαν διαβόητοι, ὡς μαρτυρεῖ Φιλόστρατος (ἐν Γ. Βίβλ. τῶν εἰς τὸν Ἀπολλωνίου βίον.) Διεπραγματεύετο δὲ τὰ τῆς ἐμπορίας διὰ συναλλάγματος, ὡς δῆλον ἐκ τῆς Η΄. Ῥαψῳδ. (ϛ. 472.) Ἔνθα ἐκ Λήμνου ἐπὶ τὸ τῶν Ἑλλήνων στρατόπεδον νῆες καθωρμίζοντο, οἶνον φόρτον ἄγουσαι, ὃν ἐκεῖνοι χαλκοῦ, καὶ σιδήρου, καὶ δερμάτων, καὶ βοῶν, καὶ ἀνδραπόδων συνεξωνοῦντο.

„Ἔνθα δ' ἄρ οἰνίζοντο καρηκομόωντες Ἀχαιοί·
„Ἄλλοι μὲν χαλκῷ, ἄλλοι δὲ αἴθωνι σιδήρῳ,
„Ἄλλοι δὲ ῥινοῖς, ἄλλοι δὲ αὐτοῖσι βόεσσιν,
„Ἄλλοι δ' ἀνδραπόδεσσι . . . .

Τοῦ δὲ δὴ χωρὶς τούτου, καὶ ὁ Νομικὸς ἐπεμνήσθη (ἐν τοῖς Διγέσ. περὶ τῶν Συμβολαίων, τῶν ἐν ὠναῖς καὶ πράσεσι: Καὶ Πλίνιος δὲ (ἐν Βίβλ. ΛΓ΄. Κεφάλ: Α΄.) Quantum, inquit, feliciore ævo cum res ipſae permutabantur inter ſe; ſicut et Trojanis temporibus factitatum Homero credi convenit. Ita enim ut opinor, commercia victus gratia inventa. Alios coriis boum, alios ferri, captivisque rebus amplitaſſe tradit „Ἐν χρόνοις ὅσον, φησὶν, εὐτυχεστέροις, ὅτε τὰ πράγ-„ματα αὐτὰ πρὸς ἄλληλα διεξαμείβετο. Ὡς γενέσθαι ἐπὶ „τῶν Τρωϊκῶν, πιστεύειν Ὁμήρῳ χρή. Οὕτω γὰρ, ὡς οἶμαι „τὰ τῆς ἐμπορίας εὕρηται τροφῆς χάριν. Τοὺς μὲν γὰρ „δέρμασι βοῶν, τοὺς δὲ σιδήρῳ, τοὺς δ' ἀνδραπόδοις, τοὺς δ' „ἄλλοις τοῖς ἐκ λείας λαφύροις, ἐξωνουμένους παρίστησιν. Τῇ δὲ παραπλησίᾳ ἀντεπαμείψει κέχρητο, καὶ ὁ τοῦ Θεοκρίτου Αἰπόλος, ὅτε τῷ Ναυτίλλῳ αἶγα ἀπέδωκεν ὑπὲρ τοῦ Κυπέλλου. (Ἐν Εἰδυλ. Α΄.)

Καὶ οἱ Λάκωνες δὲ τὰ τοῦ Πολυδώρου Ἀνάκτορα μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτὴν ἐπὶ βουσὶ παρὰ τῆς ἀλόχου αὐτοῦ συνωνήσαντο. Ἐξ οὗ καὶ βοώνητα ἐπεκλήθη, ὡς Παυσανίας διέξεισιν ἐν τοῖς Λακωνικοῖς. Τὸ δ' αἴτιον, ὅτι οὔπω νόμισμα χρύσεον, ἢ ἀργύρεον ἦν ἐν χρήσει: „Ἀργυρίου γὰρ οὐκ ἦν πώποτε, ἢ χρυσοῦ νόμισμα, φησὶ, „κατὰ τρόπον δὲ ἔτι ἀρχαῖον ἀντεδίδοσαν βοῦς καὶ ἀνδρά„ποδα, καὶ ἀργὸν τὸν ἄργυρον καὶ χρυσόν. Τοῦτο δὲ τῷ τῶν Ἰνδῶν ὑποδείγματι προσεμπεδοῖ, οἳ κἀπὶ τῶν ἐπ' ἐκείνου προσέτι χρόνων, ὑπὲρ ὧν Ἕλληνες πρὸς αὐτοὺς ἦγον, ἐκ τῶν παρ' αὐτοῖς ἐμπορευμάτων ἀνταπεδίδοσαν, νόμισμα τὸ σύνολον ἀγνοοῦντες, καί τοι χρυσοῦ καὶ ἀργύρου εὐμοιροῦντες δαψιλῶς. Οὕτω δέ τοι καὶ Λίβιος (ἐν Βιβλ. ΚΘ.) ἱστορεῖ, καὶ Μασύλλους τοὺς ἐν Ἀφρικῇ δήμους, ἐν πύεσι πραγματεύεσθαι συναλλάσσοντας, οὐκ ἐν νομίσμασιν. Ἀλλὰ καὶ Λυκοῦργος τοῦτὶ χώραν ἔχειν ἐν Σπαρτιάταις ἐβούλετο, δι' ὧν τούτοις ἐνομοθέτησε, κατὰ τὸν ἱστορικὸν Ἰουστῖνον: Emi ſingula non pecunia, ſed com„penſatione mercium juſſit (κελεύσας μὴ νομίσματι, συ„ναλλάγματι δ' ἐμπορευμάτων ἕκαστα διαπιπράσκεσθαι)

Καί τοιγε καὶ νομίσματος χρῆσιν τοῖς ἐμπορευομένοις γενέσθαι, ἐξ αὐτοῦ Ὁμήρου συνάγεσθαι ἔοικεν, ἐν οἷς τῶν ἑκατομβοίων ὁ Ποιητὴς μέμνηται καὶ τῶν ἐννεαβοίων ἐπὶ τῆς τῶν ὅπλων ἀντεπαμείψεως Γλαύκου τε καὶ Διομήδους: (Ἰλ. Ζ. ς. 236.) Χρύσεα χαλκείων, ἑκατόμβοι ἐννεαβοίων· καὶ ἀλλαχοῦ: (ὡς ἐν Ἰλ. Β'. ς. 449. καὶ Ἰλ. Φ'. ς. 79.) φησὶ γὰρ ὁ Σχολιαστὴς, ὡς ὑπῆρχε νομίσματα, ἃ κατὰ τύπον ἀρχαῖον, ἔνθεν μὲν εἶχεν εἰκόνα βοὸς, ἔνθεν δὲ τὴν τοῦ βασιλεύοντος. Καὶ Πολυδεύκης δὲ (ἐν Βίβλ. Θ. Κεφάλ. Ζ.) γράφει, τοῖς Ἀθηναίοις ἀνέκαθεν νόμισμα χρηματίσαι καλέμενον βοῦς· „διὰ τὸ ἔχειν βοῦν ἐκτετυπωμένον. καὶ τοῦτο γοῦν ἐπὶ τοῖς ἀνωτέρω ἀνενεχθεῖσιν ἐξ Ὁμήρου πολλοὺς ἡγεῖσθαι. Προστίθησι δ' ὅτι καὶ ἐπὶ

τοῖς τȣ̃ Δράκοντος Νόμοις, **βοῦς** εὕρηται **δεκάβοιος**· καὶ ἐν τῇ **παρὰ Δηλίοις θεωρίᾳ,** τὸν Κήρυκα εἰωθέναι κράζειν, ἐπει-
„δάν τινι δώρημα συνετελεῖτο: Ὅτι δοθήσονται αὐτῷ τοσȣ̃τοι
„βόες, καὶ δίδοσθαι καθ' ἕκαστον βȣ̃ν δύο δραχμὰς ἀττι-
„κάς· ὡς ἐιτεῦθεν τὸν βοῦν τιμᾶσθαι διδράχμȣ. Ἀλλὰ γὰρ καὶ Πλȣ́ταρχος (εἰς Βίον Θησέως) λέγει: Πρῶτον τȣ̃τον νόμισμα κόψαι ὑπὸ βοὸς εἴδει, εἴτε διὰ τὸν ἐν Μαραθῶνι ταῦρον, εἴτ' οὖν εἰς μνήμην τȣ̃ Ἡγεμονεύσαντος Μίνωος, ἢ ὅτι ἐπὶ τὴν γεωργίαν βȣληθείη ἀνακαλέσαι· ἐξ οὗ δὴ νομίσματος, καὶ τȣ̃νομα **ἑκατόμβοιον,** καὶ **δεκάβοιον,** παρῆκται. Ὅμηρος δὲ συνεχῶς καὶ χρυσȣ̃ ταλάντων μνημονεύει: (Ἰλ. Ι'. ϛ. 122. καὶ Ὀδ. Ι'. ϛ. 202. καὶ Ὀδ. Ω'. ϛ. 273.) Ὅτι δὲ ταῦτα ἐπισεσήμαντο τοῖς Ἕλλησιν, ȣ̓κ ἄδηλον. Καί τοι τῷ βάρει μᾶλλον, ἢ τῷ σχήματι κεκόφθαι ἔοικε παρ' αὐτῷ· βαροῦντα δ' ἔμπης ȣ̓χ ȣ̃τω μέγα τῷ βρίθει, ὡς ἄν τις ἐκ τῶν ἄθλων τεκμήραιτο, τῶν ἐπὶ τῷ κήδει τȣ̃ Πατρόκλȣ, ἔνθα εἰς ἔσχατον τῇ τάξει βραβεῖον πρȣτέθη **Δύο χρυσοῖο τάλαντα.** (Ἰλ. Ψ'. ϛ. 269.) Πρίαμος δὲ ὕστερον, **χρυσοῖο στήσας ἔφερεν δέκα πάντα τάλαντα,** (Ἰλ. Ω'. ϛ. 232.) τῷ Ἀχιλλεῖ πρὸς τοῖς ἄλλοις, ὡς λύτρα ὑπὲρ ἀναρρύσεως τȣ̃ νεκρȣ̃ τȣ̃ ἰδίȣ υἱȣ̃ προσενέγκας. Ὅτι δὲ καὶ ἡττοβριθέστερόν τι τάλαντον ἐφέρετο, παρὰ τὸν Ὁμήρȣ Σχολιαστὴν, καὶ Σέρβιος παρασημειȣ̃ται (Αἰνειάδ. Βιβλ. Ε'. ϛ. 112.)

Ἀλλ' ὅπως ἂν τὸ περὶ τȣ́τȣ καὶ ἔχοι, ἐκεῖνο δὴ ἐκτὸς ἐστὶν ἀμφιβολίας, ὅτι παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἔλαττον ἐπεπόλαζε χρημάτων πλῆθος, ὅθεν ἐκείνων τὴν **ἀχρηματίαν** ἀπεκλαίετο Θȣκυδίδης. Προσέτι δὲ καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς ἐν δυναστείαις ἀνδράσιν, ὡς καὶ Ἡρόδοτος μαρ-
„τυρεῖ, (ἐν τῇ **Οὐρανίᾳ.**): Ἦσαν γὰρ τὸ πάλαι (φησὶ) καὶ αἱ τυ-
„ραννίδες τῶν ἀνθρώπων ἀσθενέες χρήμασιν, ȣ̓ μόνον ὁ
„δῆμος: Ὁ δὲ πᾶς πλȣ̃τος ἐν κτήνεσιν ἔκειτο, καὶ μάλιστα βόεσιν:

ὦ δήπε λόγῳ καὶ ταῦτα χρήματα εἴρηται. (ἐν Ὕμνῳ τῷ εἰς Ἑρμ. ς. 400.) οὐ πλείςας τὰς ἐξ Ὁμήρε ἐπιμαρτυρήσεις ἀναφέρει ὁ Παυσανίας· (ἐν τοῖς Μεσσηνιακοῖς:) ἐσπεδάκεσαν δὲ ἄρα (φάσκων) „οἱ τότε, πλῦτον τινὰ συλλέγεσθαι τοιῦτον, ἵππων καὶ „βοῶν ἀγέλας.

ΚΕΦΑΛ. ΙΑʹ.

Περὶ Δωρεῶν.

Τῶν δωρεῶν, ὡς οἱ περὶ τὰ Νομικὰ ἐνασχολέμενοι διαςέλλεσιν, αἱ μὲν ὑπὸ τῶν περιόντων ἐν ζῶσι παρέχονται, αἱ δ᾽ ἀπολείπονται ὑπὸ θνησκόντων, ἑκατέρε δὲ τῦ εἴδες ἐκ ὀλίγα, ἐδ᾽ ἀσαφῆ ἁπανταχῇ παρ᾽ Ὁμήρῳ τὰ δείγματα. Πρὸς οὖν τὴν ὑπὸ ζώντων παρεχομένην δωρεὰν ἀνήκει, τὰ φιλοξενικὰ ἐκεῖνα τῶν ἐπιδομάτων, ἃ ξεινήια πρὸς τῦ Ποιητῦ ἁπανταχῦ καλεῖται, παντοῖα μὲν αὐτὰ ὄντα, τὰ πλεῖςα δὲ ἐν σκέυεσι καὶ ἐσθήτεσιν ὑφιςάμενα· οἷον Τηλεμάχῳ ἀπιόντι Ἑλένη κρατῆρα δίδωσιν ἀργύρεον τοῖς χείλεσι περίχρυσον, καὶ ἐσθῆτα νυμφικήν. (Ὀδυσ. Οʹ. ς. 115. καὶ ς. 125.) Ὡσάυτως δὲ καὶ τῷ Ὀδυσσεῖ ἀ„περχομένῳ παρὰ Φαιάκων δέδονται τρίποδες, καὶ λέβητες, καὶ „χρυσὸς, ὑφαντά τε εἵματα καλά. (Ὀδ. Νʹ. ς. 217.) Καὶ ὅπλα δὲ δωρεῖσθαι εἰώθεσαν, ὥσπερ Ἀμφιδάμας τῷ Μόλῳ ἐδωρήσατο τὴν κυνέην, (Ἰλ. Κ. ς. 269.) καὶ Κινύρης τῷ Ἀγαμέμνονι τὸν θώρακα, (Ἰλ. Λ. ς. 20.) καὶ Ἴφιτος τὸ πατρῷον τόξον Ὀδυσσεῖ, τῷ ἀμοιβαδὸν ἀντιδωρησαμένῳ (Ὀδυσ: Φʹ. ς. 31. καὶ 34.) ξίφος καὶ δόρυ. Παραπλησίᾳ δὲ τῇ ἀντεπαμείψει, Οἰνεῖ τῷ ζωςῆρα χαρισαμένῳ, καὶ Βελ„λεροφότης ἀντεχαρίσατο δέπας ἀμφικύπελλον (Ἰλ. Ζʹ. ς. 219. 220.) Τοῦ τοιέτε ἔθες ὡς πλεῖςα σώζεται δείγματα, καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις τῶν συγγραφέων: οἷον, ὡς ὅτε τοῖς Ἀργοναύταις Ὀρφεὺς ἔφη,

„τὸν Χείρωνα αὐτῷ δεδωκέναι, Νεβρὴν παρδαλέην ξεινήϊον. Κύ-
„ζικον δὲ τὸν Ἄνακτα τοῖς Ἀργοναύταις αὐτοῖς, χλαίνας, ἠδὲ
„τάπητας, ξυνήτες τε χιτῶνας. Οὕτω καὶ Πολυδεύκης παρὰ τῷ Θεοκρίτῳ (ἐν Εἰδυλ. ΚΒ΄.) διὰ δώρων προσκαλεῖται Ἄμυκον τὸν Ἄνακτα, ἐπὶ τὸν ἑαυτοῦ οἶκον:

„Ἔλθοις, καὶ ξενίων γε τυχὼν πάλιν οἴκαδ᾽ ἱκάνοις.

Καί γε Ἰάσων ὁμοίως παρὰ Πινδάρῳ (ἐν Ὠδῇ Δ. Πυθ.) τοῖς ἀ-
„δελφοῖς τε καὶ ξυγγενέσι ξείνι᾽ ἁρμόζοντα τεύχων. Γράφει δὲ Πλούταρχος, καὶ τὰς Ἀμαζόνας τῷ Θησεῖ πρὸς αὐτὰς ἀφικομένῳ ξένια πεπομφέναι. Οὕτω καὶ Ξενοφῶν περὶ τῶν Λακεδαιμονίων (Ἑλληνικ: Ζ΄.)
„Ὅτι ἄλλως τε ἐτίμων αὐτοὺς, καὶ βοῦν ξένια ἔπεμψαν.

Ταῖς δωρεαῖς ταῖς μεταξὺ τῶν ζώντων συγκαταλεκτέον, καὶ τὰς
„ἐπὶ τοῖς γάμοις γιγνομένας. Ἕδνα δὲ Ὅμηρος ὀνομάζει, τὰ ὑπὸ
„τῶν μνηστήρων ταῖς μνηστευομέναις διδόμενα, ᾗ φησὶν Ἡσύχιος. Οὕτως Ὀδυσσεὺς πρὸς Ναυσικάαν διαλεγόμενος φάσκει. (Ὀδ. Ζ΄. ς. 158.)

„ . . . . . . Μακάρτατος ἔξοχον ἄλλων,„
„Ὅς κε σ᾽ ἐέδνοισι βρίσας οἴκαδ᾽ ἀγάγηται.

Καὶ Πολυμήλην δ᾽ Ἐχεκλεὺς, (Ἰλ. Π΄. ς. 190.)

„Ἠγάγετο πρὸς δώματ᾽, ἐπεὶ πόρε μυρία ἕδνα.

Ὃν δὴ τρόπον καὶ Ἕκτωρ ἀγαγέσθαι λέγεται Ἀνδρομάχην. (Ἰλιάδ. Χ΄. ς. 472.)

„Ἐκ δόμου Ἠετίωνος, ἐπεὶ πόρε μυρία ἕδνα.

Καὶ Νηλεὺς Χλῶριν. (Ὀδυσ. Λ΄. ς. 281.) Διὸ καὶ οἱ Πηνελόπης Μνηστῆρες, πρὸς ἀλλήλους ἐρίζοντες ὑπῆρχον, ἐν δώροις ἀντιφιλονεικοῦντες. (Ὀδ. Π΄. ς. 392)

„ . . . . . Ὅς κεν πλεῖστα πόροι, καὶ μόρσιμος ἔλθοι.

Τῷ δὲ πατρὶ ἔθος ἦν τὰ δῶρα παρέχειν, ὡς δῆλοι ἐξ ὧν (Ὀδυσ. Θ'. ς. 318.) Ἥφαιςος ἀποδοθῆναι αὐτῷ βέλεται παρὰ τῦ γεννήτορος τῆς μοιχευθείσης ἀλόχε, ἃ ὑπὲρ αὐτῆς ἐκείνῳ ἐτύγχανε δεδωκώς.

„ Εἰσόκε μοι μάλα πάντα Πατὴρ ἀποδώσει ἔεδνα,
„ Ὅσσα οἱ ἐγγυάλιξα, κυνώπιδος εἵνεκα κέρης.

Οὕτω τοι καὶ Κτιμένην τὴν Ὀδυσσέως κασιγνήτην οἱ τεκόντες ἐκδεδώκασι πολλὰ δῶρα λαβόντες. (Ὀδυσ. Ο'. ς. 366.)

„ . . . . . Σάμην δ' ἔδοσαν, καὶ μυρί' ἕλοντο.

Καὶ ἦν ἄρα ὠνῆς τι εἶδος ἢ πράσεως τὰ τῶν Γάμων παρ' Ἕλλησιν, ὃ καθ' ἡμᾶς ἀριδήλως γίγνεται παρὰ Τέρκοις, οἷς τισιν ἐπ' ἀριθμητῷ τιμήματι αἱ θυγατέρες παρὰ τῶν τοκέων οἷον πιπράσκονται· τῷ ὄντι δὲ Θεκυδίδης, καὶ Ἀριςοτέλης δ' ἔτι. (Πολιτικ. Βιβλ. Β'. Κεφαλ. Η'.) ἐκ αἰδῦνται λέγοντες, τὰς γαμετὰς τὸ πάλαι ὠνίες ἀν' Ἑλλάδα προτίθεσθαι. Τῦ τοιέτε γεμὴν ἔθες, καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαιοτέροις Ῥωμαίων ἔσθ' ὅ,τι ἴχνος ἐμφαίνεται.

Αἱ δὲ δὴ δωρεαὶ αὗται, μετάγε τὰ ταῖς γυναξὶ προσήκοντα προκοσμήματα, ἐν πόεσιν ὑφίςαντο, καὶ μάλιςα ἐν βεσίν· ὅθεν αἱ Κόραι καὶ Ἀλφεσίβοιαι εἴρηνται: καὶ τέτε δεῖγμα πρόκειται ἐμφανὲς τὸ ἐπὶ Ἀλκιδάμαντος, τῦ τῇ μνηςευθείσῃ αὐτῷ Θεανοῖ (Ἰλ: Λ'. ς. 244.)

„ Πρῶθ' ἑκατὸν βῦς δῶκεν, ἔπειτα δὲ χίλι' ὑπέςη,
„ Αἶγας ὁμῦ, καὶ ὄϊς, τά οἱ ἄσπετα ποιμαίνοιτο.

Ὡσαύτως καὶ παρὰ Θεοκρίτῳ (ἐν Εἰδυλ: ΚΖ'.) ἡ Παῖς παρὰ Δάφνιδος τῦ ἐκζητῦντος τὸν γάμον, πυνθάνεται:

„ Καὶ τίμοι ἔδνον ἄγοις γάμε ἄξιον, ἦν ἐπινεύσω;

Ὁ δὲ ἀποκρίνεται:

„ Πᾶσαν τὰν ἀγέλαν, πάντ' ἄλσεα, καὶ νομὸν ἕξεις.

Ἀλλὰ γὰρ καὶ τινες ἐξεδίδοντο θυγατέρες ἀνάεδνοι, ἐκ προνομίας· τουτέστιν ἄνευ δωρεᾶς καὶ ἔδνων τῶν ἐπὶ τῷ γάμῳ: ὃν δὴ τρόπον Ἀγαμέμνων τῷ Ἀχιλλεῖ καθυπισχνεῖτο μίαν τῶν θυγατέρων δώσειν ἀνάεδνον: (Ἰλ: Ι'. ς. 146.) Καὶ Ὀθρύων δὲ διωμολογεῖτο Πριάμῳ Κασσάνδραν ἄγεσθ' ἀνάεδνον ἐπὶ συμφωνίᾳ τοῦ Τροίαν διασώσασθαι. (Ἰλ: Ν'. ς. 366.) Καὶ γάρ τοι καὶ σύνηθες ἦν, ἔιτις τι ἀγώνισμα, ὅπερ ἂν ἀναλάβοιτο, εὐκλεῶς κατορθώσειε, τοῦτον εἰς γάμον τῇ παιδὶ συνάπτεσθαι, ἧς ἐφίοιτο. Καθάπερ οὖν Πέλωψ ἐς Ἆλιν νικήσας ἅρματι:

„Ἐπεὶ τρεῖς γε καὶ δέκ' ἄνδρας ὀλέσας-
„Ἐρῶντας (τὸν Ἱπποδαμείας) ἀναβάλλεται γάμον.

Καὶ τοῦτον ἐπὶ τῇ νίκῃ παρὰ Πισάτου ἔσχεν ἐπιβραβευθεὶς· ὡς παρὰ Πινδάρῳ (Ὀλυμπ: Α'.) ἐστὶν ἰδεῖν. Τὸν αὐτὸν τρόπον Ἰκάριος Πηνελόπην τὴν θυγατέρα, εἰς δρόμον προκαλεσάμενος τοὺς μνηστῆρας, τῷ νικήσοντι ἐπεγγυήσατο: ὁ δὲ, ἦν Ὀδυσσεύς· τοῦθ' ὅπερ κατὰ ζῆλον τοῦ Δαναοῦ γενέσθαι, Παυσανίας διέξεισιν· (ἐν τοῖς Λακωνικ.) Δαναὸς γὰρ εὑρεῖν οὐκ ἔχων, οἷς ἂν τὰς ἑαυτοῦ θυγατέρας ἐπισυζεύξειε, διὰ τὴν τῶν ὁμολέκτρων μιαιφονίαν, ἔδνων ἄνευ ἐπηγγείλατο αὐτὰς ἐπιδώσειν, τῷ κατὰ σθένος εὐδοκιμήσοντι. Διὸ καὶ τὸ τοῦ δρόμου ἀγώνισμα προὔθετο, ἐν ᾧ πολλῶν συνελθόντων, τοῖς προφερεστέροις πάσας ἐν τάξει ἐγκατεστήσατο.

Λείπεται δὴ ἡ δωρεὰ ἡ ἐν θανάτῳ, κατὰ τοιάνδε γινομένη συνθήκην, ὡς εἰ μὲν τελευτήσειεν ὁ τὴν δωρεὰν διδοὺς, τὸ δωρηθὲν ἐν διηνεκεῖ κτήσει, παραμένοι τῷ εἰληφότι: εἰ δ' ἄλλως περιγένοιτο, ἀποδοθείη, ὡς διατεθὲν ἐστὶν ἰδεῖν μεταξὺ Τηλεμάχου τε καὶ Πειραίου. (Ὀδ: Ρ'. ς. 78. καὶ ἑξ:) Ὃν ἄρα θεσμὸν ἐπαινεῖ καὶ Ἰουστινιανὸς (ἐν τοῖς institutis, ἤτοι τοῖς Νομοθετήμασι, τοῖς περὶ τῶν δωρημάτων.

Καὶ ὁ Νομικὸς Μαρτιανὸς ἐν τοῖς Διγέςοις: ἔνθα λόγος περὶ τῶν ἐπὶ θανάτε δωρεῶν.)

„ Πείραι, ἐ γάρ τ' ἴδμεν ὅπως ἔςαι τάδε ἔργα·
„ Εἴκεν ἐμὲ μνηςῆρες ἀγήνορες ἐν μεγάροισι
„ Λάθρῃ κτείναντες, πατρώϊα πάντα δάσσονται,
„ Αὐτὸν ἔχοντά σε βέλομ' ἐπαυρέμεν', ἤ τινα τῶνδε.
„ Εἰ δὲ κ' ἐγὼ τέτοισι φόνον καὶ κῆρα φυτεύσω,
„ Δὴ τότε μοι χαίροντι φέρειν πρὸς δώματα χαίρων.

ΚΕΦΑΛ. ΙΒ'.

Περὶ Κληρονομιῶν.

Τὸ τῆς φύσεως δικαίωμα ἀπαιτεῖ, τῶν ἀγαθῶν ὧν ἀπολείπεσιν οἱ τεκόντες, ἀπολαύειν τὰ τέκνα. Πρὸς γὰρ ἐκεῖνα ὁ πόθος ἅπας, καὶ „ἡ πᾶσα σπεδὴ φέρεται τῶν τεκόντων. Ἐπεὶ τὰ ἡμέτερα πάντα „τοῖς ἡμετέροις τέκνοις κατ' εὐχὴν ἑτοιμάζομεν, φησὶ Τρυ„φόνιος (ἐν τῷ Ν. Βίβλ. περὶ τῆς τῶν ἀγαθ: ἐλευθερ.) Εἰς τίνας „γὰρ ἄν τις ἀναγκαιότερον εὔξαιτο περιεσιάζειν, γυναι„κὸς, ἢ παιδὸς ἐκ ἐπιμεληθεὶς; λέγει Φάλαρις, ἐν Ἐπιςολ. ΝΔ'. πρὸς Ἐρύθειαν τὴν γαμετήν. Δεινὸν γὰρ, ἅ τις παρ' ἑαυτε κτήσαιτο, εἴπερ ὀθνείοις παραλιμπάνῃ, ὡς Πίνδαρος (ἐν Ὠδῇ Γ. Ὀλυμ.) ἀποφαίνεται·

„ Ἐπεὶ πλῦτος ὁ λαχὼν ποιμένα ἐπακτὸν ἀλλότριον,
„ Θνάσκοντι ςυγερότατος.

Ἀνθ᾽ ὅτε γε Ὀδυσσεὺς πρὸς τοῖς ἄλλοις, οἷς ἐπεύχεται τοῖς ἐν Φαίαξιν ἐνδόξοις, (Ὀδ. Η΄. ς. 149.) κἀκεῖνο προσέθετο: τὸ, ὅσα κέκτηνται, τοῖς γειναμένοις ἐξ αὐτῶν εἰς κλῆρον λιπεῖν.

„ . . . . Καὶ παισὶν ἐπιτρέψειεν ἕκαςος
„ Κτήματ᾽ ἐνὶ μεγάροισι . . . .

Καὶ τοίνυν ἡ τῶν πατρώων ἀγαθῶν διανέμησις, ἐτελεῖτο τοῖς τέκνοις, ἐκ τοῦ ἴσου βαλλομένων κλήρων, ὡς ἐπὶ τοῖς Κάςορος ὁρῶμεν, τοῖς Ὑλακίδου υἱέσιν. (Ὀδυ. Ξ. ς΄. 208.)

„ . . . . . . Τοὶ δὲ ζωὴν ἐδάσαντο
„ Παῖδες ὑπέρθυμοι, καὶ ἐπὶ κλήρους ἐβάλοντο.

Τῷ δ᾽ Ὀδυσσεῖ, ἑαυτὸν ἕνα ἐν αὐτοῖς ἀριθμοῦντι, βραχέα δέδοται, ἅτε ἐκ παλλακῆς γενομένῳ. Οἱ κλῆροι δὲ τοῖς παλαιοῖς τὰ πλεῖςα ἐκ ξύλου ὑπῆρχον· διὸ καὶ Ἡρωδιανὸς ὁ Γραμματικὸς τὸν κλῆρον παράγει παρὰ τὸ κᾶλον· ἐν δ᾽ αὐτῷ ἴδιον σύμβολον, ἤτοι σύνθημα ἐνέγραφον, ὡς ἐςὶ δῆλον ἐκ τῆς Η΄. Ἰλιάδος, ς. 175.) Ἔνθα τοὺς τῶν Ἑλλήνων ἀρίςους λαχεῖν ἔδει τὴν πρὸς τὸν Ἕκτορα μάχην:

„ . . . . καὶ κλῆρον ἐσημήναντο ἕκαςος·
„ Ἐν δ᾽ ἔβαλον κυνέῃ Ἀγαμέμνονος Ἀτρείδαο. (Ἀυτ. ς. 176.

Εἶτα τὴν κυνέην μικρὸν ἀναπάλλοντες, ἐξῆγον:

„ . . . . Πάλλεν δὲ Γερήνιος ἱππότα Νέςωρ (Ἀυτ. ς. 181)

Ὅπερ οὖν καὶ ὑπὸ τῶν Ὀδυσσέως ἑταίρων ἐγένετο, τῶν τῇ Κίρκῃ προσελευσομένων: (Ὀδυσ. Κ΄. ς. 206.) Καὶ οὕτω δὲ καὶ Οὐϊργίλιος: conjectamque Aenea sortem accepit galea: * *

Ἐπὶ δὲ τούτῳ ἄλλως καὶ Κάλπη ἐν χρήσει ἐγίνετο.

Εἰ δ᾽ ἄρα τέκνων ἀμοιροῦντες ἐτύγχανον, ἡ διαδοχὴ μετέπιπτεν ἐπὶ τοὺς ποῤῥωτέρω, ὡς δῆλον ἐκ τῆς Ἰλιάδ.) Ε΄. ς. 158.) Ἔνθα Φαίνοψ,

ἀναιρεθέντοιν αὐτῷ τοῖν υἱέοιν, ἐδένα λέγεται ἐπιτεκέσθαι ὡς λιπέσθαι ἐπὶ κτεάτεσσι.

„ . . . . Χηρωςαὶ δὲ διὰ κτῆσιν δατέονται.

„Ο μὲν οὖν Εὐςάθιος ἱςορεῖ: καθεςᾶναι τι τάγμα ἐν ταῖς πό-„λεσι τὸ διοικεῖν τὰς ἀκληρονομήτες· ἤγουν τὰς χηρεύον-„τας διαδόχων. Ἀλλ᾽ ἐ δοκεῖ τὰς τοιάσδε περισσίας, ἐπὶ τὰς τοιέτες διοικητὰς μεταπίπτειν, καὶ μὴ ἐπὶ τὰς ὁπωσοῦν τῷ γένει τῶν τελευτώντων προσήκοντας, ὁπότε μάλιςα ἀναδασμὲ ὧδε γίγνεται „μνεία· καὶ τοίνυν ἄμεινον οἶμαι τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Ἡσυχίε: ὅτι χηρω-„ςαὶ εἰσὶν οἱ μακρόθεν συγγενεῖς, οἱ μακρόθεν κατὰ γένος „προσήκοντες: καὶ καθὰ φησὶ Πολυδεύκης: οἱ τῷ ἐρήμῳ γένει „προσήκοντες: οἱ τῷ οἴκῳ δηλονότι τῷ χηρωθέντι τῶν ἰδίων κληρο-νόμων, διὰ τῆς ἐξ αἵματος κοινωνίας, συναπτόμενοι. Οὕτω δὲ καὶ Ἡσίοδος ἐν τῇ Θεογονίᾳ (ς. 603.) Περὶ βίε λέγων ἀγάμε, ἐν ᾧ τις τὰ μὲν χρειώδη κεχορήγηται ἀποχρώντως, τὲ δὲ γήρως ἐπιόντος ἀμοιρῶν ἐςὶν ὅθεν ἂν ἔχοι ἀντίληψίν τινα καὶ περίθαλψιν:

„Ὅςκε γάμον φεύγων, καὶ μέρμερα ἔργα γυναικῶν
„Μὴ γῆμαι ἐθέλῃ, ὀλοὸν δ᾽ ἐπὶ γῆρας ἵκηται
„Χήτει γηροκόμοιο· ὁ δ᾽ ἐ βιότε ἐπιδευὴς
„Ζώει, ἀποφθιμένε δὲ διὰ κτῆσιν δατέονται
„Χηρωςαὶ . . . .

Τὰ δ᾽ ἔπη ταῦτα ὁ Σχολιαςὴς ἐκφράζων, φησί: τὲ οἴκε „χηρεύοντος, καὶ ἐρήμε ὄντος τέκνων κληρονόμων τῆς „ἐσίας τῆς πατρικῆς, οἱ πόῤῥωθεν συγγενεῖς (οὐχὶ) δη-„μόσιοί τινες ἅρπαγες καὶ ἀλλότριοι τὲ γένες, διαμερί-„ζονται τὴν τοιαύτην ἐσίαν. Καίτοι γε τυχὸν, καὶ Δικαςήρι᾽ ἅττα συνειςήκει ὑφ᾽ ὧν τὰ τοιαῦτα ἀγαθὰ τοῖς τῷ γένει πελάζεσι

διανέμοιτο. Ἄλλως γὰρ, οὐδὲ καινὸν ἦν, οὐδ' ἄηθες, τοῦ τὴν ἀδέσποτόν τε καὶ ἀκληρονόμητον περιουσίαν, ἐπὶ τὸ δημόσιον: ἀνατρέπειν: τουτέστιν εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ Ἄρχοντος ἀνατίθεσθαι.

ΚΕΦΑΛ. ΙΓ'.

Περὶ Γάμων.

Οἱ παρὰ τοῖς πάλαι Ἕλλησι γάμοι, μεταξὺ τῶν τυχόντων προσώπων συνίσαντο, πλὴν τῶν φυσάντων μεταξὺ καὶ τῶν φύντων· Τὴν γὰρ τοιάνδε συζυγίαν παρ' αὐτοῖς ἀθέμιτον κρίνεσθαι, κἂν μόνη ἡ Οἰδίπου τε καὶ Ἰοκάστης τραγικὴ ἱστορία ἐμφαίνει, ἧς ὁ Ποιητὴς ἅπτεται: (Ὀδυσ. Λ. ς. 270. κξ.) ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις, βραχὺς, ἢ οὐδεὶς ἦν ὁ λόγος τῆς κοινωνίας τῆς ἐκ τοῦ αἵματος. Οὕτω γὰρ (ἐν προοιμίοις τοῦ Κ'. τῆς Ὀδυσσ: ς. 7.) τοὺς ἐξ τοῦ Αἰόλου υἱεῖς, ταῖς ἰσαρίθμοις τοῦ αὐτοῦ θυγατράσιν, εἰς γάμον εἴρηται συνεζεῦχθαι. Καὶ ἡ Τυρὼ δὲ, (Ὀδυσσ: Λ'. ς. 234.) Κρηθεῖ γεγάμηται τῷ Ὁμαίμονι. Καὶ Ἰφιδάμας (Ἰλ: Λ'. ς. 226.) τὴν Τιτθίδα ἠγάγετο, τὴν Κισσέως τοῦ πρὸς μητρὸς αὐτῷ Πάππου· καθάπερ οὖν καὶ Διομήδης, καὶ Ἀλκίνοος Ἀρήτην, την ἐξ ἀδελφοῦ ἀνεψιάν: (Ὀδυσσ. Η'. ς. 66.) παραπλησίως Δηΐφοβος ἀκοίτην ἔχεν Ἑλένην, τοῦ Κασιγήτου προτελευτήσαντος. Ἕλενος δὲ Ἀνδρομάχην, τὴν πρόσθεν ἄλοχον Ἕκτορος.

Ἐν γάμοις τοῖς γε ὀρθῶς ἐκτελεσθησομένοις ἐπαινεῖται πρὸς Ὁμήρου ἡ Ἥβη: Οὕτω γὰρ Αἰόλου οἱ παῖδες λέγονται ἡβώοντες. Καὶ Κισσεὺς δὲ τῷ Ἰφιδάμαντι συνέζευξε τὴν θυγατέρα: (Ἰλ:: Λ'. ς. 225.)

„ . . . . Ἐπεί ῥ' Ἥβης ἐρικυδέος ἵκετο μέτρον.

Διδάσκει δ' Εὐςάθιος, καίριον τὸν γάμον δηλῦσθαι, „ὅτε δὴ „φίλτατος ἂν εἴη τῇ νύμφῃ ὁ γαμέτης, καὶ ἡδὺς ἐν τοῖς „ςρώμασιν· οὗπερ, κατὰ τὸν Ὅμηρον, χαριεςάτη ἡ ἥβη „καὶ ἡδέα· διόπερ ἡ Σαπφὼ ἄχαριν ἀπεκάλει τὴν παῖδα, τὴν μήπω εἰς γάμυ συζυγίαν ἐν ὥρᾳ τυγχάνυσαν. Ὁ δέ τοι Δάφνις τὐναντίον ὑπὸ Θεοκρίτυ (ἐν Εἰδυλ: Η'.) χαρίεις εἴρηται. Οὕτω καὶ παρὰ Πινδάρῳ (Ὀλυμπ. Α'.) ὁ Πέλωψ, τῦ πρώτυ χνῦ αὐτῷ ἐπανθῦντος, περὶ γάμου ἐσκέψατο:

„Πρὸς εὐάνθεμον δ' ὅτε φυὰν,
„Λάχναι νίν μέλαν γένειον ἔρεφον,
„Ἑτοῖμον ἀνεφρόντισεν γάμον.

Ὁμοίως (Πυθ: Θ'.) πολλοὶ μνηςῆρες Λίβυσσαν μεταιτῦντες τὴν παῖδα:

„. . . . . Χρυσοςεφάνοιο . . . Ἥβας
„Καρπὸν ἀνθήσαντ' ἀποδρέψαι ἔθελον.

Καὶ τῦτο δὲ παραφυλάττεσθαι δεῖν οἱ Ῥωμαίων διηγόρευον νόμοι, τῦ μὴ πρὸ τῆς Ἥβης γαμικὰς συνίςασθαι συζυγίας. Ἡ δὲ προθεσμία τοῖς μὲν ἄῤῥεσιν ἐν τῷ τεσσαρεσκαιδεκάτῳ ὥριςαι ἔτει, ταῖς δὲ θηλείαις ἐν τῷ δωδεκάτῳ: καίπερ τόγε πλῆρες τῆς Ἥβης, ὑπὸ Μοδεςίνου (ἐν Βίβλ: Μ'. τῶν Διγέςων περὶ τῶν υἱοθεσιῶν) ἐπὶ ἔτυς περιγέγραπται τοῦ ὀκτωκαιδεκάτυ· ὅπερ οὖν καὶ παρ' Ἕλλησι δόξαι, Φιλόςρατος ἐκδιδάσκει: (ἐν Β'. Βιβλ. τῶν εἰς τὸν βίον Ἀπολλωνίυ.) Οὕτω δέ τοι καὶ παρὰ Θεοκρίτῳ (ἐν Εἰδυλλ: ΙΕ'.) ὀκτωκαιδεκέτης, ἢ ἐννέα ἐπὶ δέχ' ὁ γαμβρὸς ἀναγορεύεται ἐνιαυτοὺς ἄγων.

Συνίςατο δὲ τὰ τῶν γάμων κατὰ βέλησιν τῶν γεννητόρων. Οὕτως Ἀχιλλεὺς παρῃτεῖτο τὴν Ἀγαμέμνονος θυγατέρα, ὅτι ὁ πατὴρ

Πηλεὺς εἰς γυναῖκα οἴκοι αὐτῷ ἐπάξεται ἄλλην (Ἰλ: Ι'. ς. 394.)

„Πηλεύς θήν μοι ἔπειτα γυναῖκα γαμέσσεται αὐτός.

Ἥ τε Βρισηὶς τὸν ἀναιρεθέντα αὐτῆς γαμέτην θρηνολογοῦσα: (Ἰλ: Γ'. ς. 291.) Φησίν:

„Ἄνδρα μὲν, ᾧ ἔδοσάν με πατὴρ, καὶ πότνια μήτηρ.

Ἡ δὲ Ναυσικάα ἔφη (Ὀδυσ: Ζ'. ς. 287. 288.) ἐπῳνεμεσᾶν ἐκείνη:

„Ἥ τ' ἀέκητι φίλων πατρὸς καὶ μητρὸς ἐόντων,

„Ἀνδράσι μίσγηται . . . .

Ὁ δ' Ἀντίμαχος τέως Τηλεμάχῳ κελεύει ἐπιτρέψαι τῇ μητρὶ γαμηθῆναι: (Ὀδυσσ: Β'. ς. 114.)

„Τῷ, ὅτεῳ τε πατὴρ κέλεται, καὶ ἁνδάνει αὐτῇ.

Καὶ ἡ Ἡρὼ δὲ παρὰ τῷ Μουσαίῳ:

„Ἀμφαδὸν οὐ δυνάμεσθα γάμοις ὁσίοισι πέλεσθαι.

„Οὐ γὰρ ἐμοῖς τοκέεσσιν ἐπεύαδε . . . . .

Τὸ δ' αὐτὸ καὶ παρὰ τῷ Ξενοφῶντι, (ἐν Η'. τῆς Κυροπ:) ὁ „Κῦρος φησι: Τό, τε γένος ἐπαινῶ καὶ τὴν παῖδα, καὶ (τὰ) „δῶρα: βούλομαι δὲ σὺν τῇ τοῦ πατρὸς γνώμῃ καὶ τῆς „μητρὸς ταῦτα σοι συναινέσαι. Ὁ δὲ Τερτυλλιανὸς πρὸς τὴν σύζυγον: nec in terris filii, ſine conſenſu patrum rite & „jure nubant. Οὐδ' ἐπὶ γῆς τὰ τέκνα, τῆς τῶν γονέων „ἄνευ συγκατανεύσεως, ὀρθῶς τε καὶ κατὰ δίκαιον γαμεί-„τωσαν. Ἔνθεν τοι καὶ ὁ Αὐτοκρ: Ἰουστινιανὸς ἐν τοῖς περὶ τῶν γάμων inſtitutis (Διαταγαῖς) διεθέσπισε: Rationem civilem et naturalem hoc ſuadere in tantum, ut parentis juſſus „praecedere debeat. Τόν τε πολιτικὸν λόγον, καὶ τὸν κατὰ

„φύσιν, τόδε πείθειν, ἐφ' ὅσον τὸ ὑπὸ τῦ τεκόντος κελε-
„υόμενον δεῖ προηγεῖσθαι.

Ἀλλ' ὥσπερ ὑπὸ τῦ μνηστεύοντος δῶρα ἐδίδοτο τῇ μνηστευομένῃ, οὕτως ἀμοιβαδὸν καὶ αὕτη δωτίνας ἀπεφέρετο παρὰ τῶν γονέων **προῖκα.** Τοιῷδε λόγῳ ἡ Ἀνδρομάχη πολύδωρος εἴρηται, (Ἰλιάδ: Ζ'. ς. 394.) ὅτι πολλὴν τῷ Ἕκτορι εἰσηνέγκατο προῖκα. Ἀλλὰ καὶ Ἑκάβη εἴρηκε, πολλὰ τὸν γεννήτορα δεδωκέναι: (Ἰλ: Χ'. ς. 51.)

„Πολλὰ γὰρ ὤπασε παιδὶ γέρων ὀνομάκλυτος Ἄλτης.

Οὕτω καὶ Ἀλκίνοος ἐπιγαμβρεῦσαι οἱ αὐτῷ ἐφιμείρετο τὸν Ὀδυσσέα, καὶ οἶκον τῦτῳ ὑφίστατο δώσειν καὶ κτήσεις. (Ὀδ: Η'. ς. 314.)

„ . . . . . Οἶκον δέ ἐγὼ καὶ κτήματα δοίην.

Ὑπισχνεῖτο δὲ καὶ Ἀγαμέμνων Ἀχιλλεῖ τὸ θυγάτριον, δαψιλέστατα προικιεῖν (Ἰλ: Ι'. ς. 147.)

„ . . . . . Ἐγὼ δ' ἐπιμείλια δώσω
„Πολλὰ μάλ', ὅσσ' οὔπω τις ἑῇ ἐπέδωκε θυγατρί·
„Ἑπτὰ δέ οἱ δώσω εὐναιόμενα πτολίεθρα. κτ. κτ.

Ὁ μὲν οὖν Σχολιαστὴς **προῖκα** νοεῖ καὶ τάγε **μείλια** ἐκτίθησιν τὰ οἷς μειλίσσονται τοὺς ἄνδρας: ἀλλ' Ἡσύχιος τὸ **ἐπίπροικον** ἑρμηνεύει: οἱονεὶ προῖκα ἐπείσακτον, καὶ ἐν μοίρᾳ ἐπιθήκης τῆς προικὸς ἐπαύξησιν, παρὰ τὴν προῖκα τὴν ἐκτελεστικὴν, (perfectitiam) ὡς Οὐλπιανὸς φράζει καὶ δοκεῖ τῦτο ἐναπαιτεῖν τὸ (ἐπὶ) τὸ ἐν συν-
„θέσει δύναμιν ἔχον προεπαυξήσεως. Διὸ αἱ πόλεις αὗται εἶεν
„τῆς προικὸς ἐπίβλημα καὶ προσθήκη. Ἕλληνες καλῦσι **παράφερνα:** Ἡ δὲ φωνὴ καὶ ἐπὶ τὸ Ρωμαϊκὸν δικαίωμα μετηνέχθη. (ἐν Βιβλ: Θ'. §. 11. τῶν **Διγές:** περὶ τῦ ἐν προικὶ δικαίυ.) οὗ τηλαυγὲς παράδειγμα κεῖται παρὰ Λιβίῳ. (ἐν Βιβλ. ΙϚ'.) ἐν οἷς Σκι-

πίων Καρχηδόνα ἑλὼν, τὴν εὐγενείᾳ διαφέρουσαν παρθένον, τὴν Α᾿λλουκίῳ τῷ ἄρχοντι προμνηστευθεῖσαν, οὕτως ἀπέδωκεν, ὡς καὶ τὰ λύτρα τὰ ὑπὸ τῶν τοκέων αὐτῆς ληφθέντα ἐπὶ τῇ προικὶ προσθέσθαι. Super dotem, (inquit) quam accepturus a socero es, haec tibi a me dotalia dona accedunt; aurumque tollere; ac sibi habere jussit. (Ε᾿πὶ τῇ προικὶ (ἔφη) ἣν „παρὰ τοῦ κηδεστοῦ λήψῃ, ταῦτα σοι πρὸς ἐμοῦ δῶρα „προικιαῖα προσέσαι. Καί γε τὸν χρυσὸν ἆραι, καὶ ἑαυτῷ „ἔχειν ἐκέλευσε.)

Τὴν δὲ δὴ τοιάνδε προῖκα, τοῦ γάμου λυθέντος, τὰς γαμετὰς ἦν ἔθος ἀνακομίζεσθαι, ὡς δῆλον ἐξ ἐκείνου, ὃ πρός γε τοῖς ἄλλοις ἐδεδίει Τηλέμαχος· ὅτι τῆς μητρὸς ἀπολυθείσης, ἀναγκασθείη καὶ τὰ ἐπιδοθέντα αὐτῇ εἰς προῖκα Ι᾿καρίῳ τῷ ταύτης γεννήτορι ἀποδοῦναι. (Ο᾿δ: Β΄. ς. 132.)

. . . . Κακὸν δέ με πολλ᾿ ἀποτίνειν·

„Ι᾿καρίῳ, αἴκ᾿ αὐτὸς ἑκὼν ἄπο μητέρα πέμψω.

Ο῟, καὶ τοῖς τῶν αὐτοκρατόρων νομοθετήμασι τηρεῖσθαι τεθέσπισται παρὰ Ῥωμαίοις· (ἐν τῷ Ε΄. Βιβλ: τοῦ Κώδικ: ἐν τίτλῳ: „Τοῦ γάμου ἤδη λυθέντος, ὅπως ἡ προὶξ ἀπαιτεῖται.

ΚΕΦΑ΄Λ: ΙΔ΄.

Περὶ τῆς Τελετῆς τῶν Γάμων.

Τελετῇ τινὶ ἑορτάζων, τὴν Νύμφην ἦγεν ὁ Νυμφίος εἰς τὸν ἴδιον οἶκον. Οὕτως Αἴγισθος τὴν Κλυταιμνήστραν, (Ο᾿δ: Γ΄. ς. 272.)

„. . . Ἐθέλων ἐθέλουσαν ἀνήγαγεν ὅνδε δόμονδε.

Καὶ τόγε τῇ Ναυσικάᾳ ῥηθὲν, (Ο᾿δυσ: Ζ΄. ς: 149.) ταὐτὸ δείκνυσιν.

„Ὅς κέ σ᾿ ἐέδνοισι βρίσας οἶκον δ᾿ ἀγάγηται.

Ἔνθεντοι καὶ Ἡσίοδος ἐποίει ἐπὶ τῆς Ἡρακλέυς ἀσπίδος, (ς. 273.)

„. . . . Τοὶ μὲν γὰρ Εὐσσώτρυ ἐπ᾽ ἀπήνης
„Ἤγοντ᾽ ἀνδρὶ γυναῖκα . . . .

Ἐπ᾽ ἀπήνης καὶ γὰρ τὰ πλεῖςα εἰώθεσαν ἄγεσθαι, ὡς παρετήρησε καὶ Πολυδεύκης, (ἐν τῷ Γ΄. Βιβλ: Κεφ: Γ΄.)

Οἶκος δὲ τὰ πολλὰ νεόδμητος ἐπὶ τέτῳ ὑπὸ τῦ Νυμφίυ κατεσκευάζετο: (Ὀδυσ: Ο΄. ς. 241.)

„Ἐνθάδ᾽ ἔγημε γυναῖκα, καὶ ὑψερεφὲς θέτο δῶμα.

Οὕτω καὶ (Ἰλιάδ: Β΄. ς. 701.) περὶ τῦ Πρωτεσιλάυ εἴρηται, ὅτι ἐν τῷ πολέμῳ πεσόντος, ὑπολέλειπται ὁ δόμος ἡμιτελὴς, ὡς γάμῳ συζυγέντος ἀρτίῳ, ἐπεὶ κατὰ τὸν Σχολιαςὴν: Ἔθος ἦν τοῖς „γήμασι θάλαμον οἰκοδομεῖσθαι.

Καὶ παρὰ τῷ Θεοκρίτῳ δὲ διεπυνθάνετο ἡ νεόνυμφος: (ἐν Εἰδυλ: Λ΄.)

Τεύχεις μοι θάλαμον; τεύχεις ϗ δῶμα ϗ αὐλάς;

Προῆγον δ᾽ ἐξ ἔθυς λαμπάδες καὶ δᾷδες ἀγομένης τῆς Νύμφης. (Ἰλ: Σ΄. ς. 492.)

„Νύμφας δ᾽ ἐκθαλάμων δαΐδων ὑπολαμπομενάων
„Ἠγίνεον ἀνὰ ἄςυ . . . .

Οὕτω καὶ Ἡσίοδος (ἐν τῇ Ἡρακλ: ἀσπίδ. ς. 275.)

„Τῆλε δ᾽ ἀπαιθομένων δαΐδω σέλας εἱλύφαζε
„Χερσὶν ἐνὶ δμώων . . . .

Καὶ παρ᾽ Εὐριπίδῃ δ᾽ ὁμοίως ἡ μήτηρ ἀπολοφύρεται, ὅτι τῷ υἱεῖ λαμπάδα γαμήλιον οὐκ ἀνῆψεν:

„Ἐγὼ δὲ ὔτι σοι πυρὸς ἀνῆψα φῶς
„Νόμιμον ἐν γάμοις, ὡς πρέπει μητρὶ μακαρίᾳ.

Ωσαύτως καὶ Ἀγάυη παρὰ τῷ Νόννῳ (Διονυσ. Μς΄.)

„Οὔπω τοῖς θαλάμοισιν ἐκέφισα νυμφοκόμον πῦρ

Καὶ ᾆσμα δὲ προσῄδετο ὁ ὑμέναιος, καθὰ ἐν οἷς εἴρηται ὑπὸ Ὁμήρε τε καὶ Ἡσιόδου προστίθεται:

„Πολὺς δ' Ὑμέναιος ὀρώρει. (ἔφασκε δὲ καὶ Ἀγάυη:)

„Οὐ ζυγίων ἤκεσα τεῶν ὑμεναίων ἐρώτων.

Καὶ Πολυδεύκης δὲ ὀνομάζει: τὸ δὲ ᾆσμα τὸ γαμήλιον „Ὑμὴν, καὶ Ὑμέναιος. Τὸ δ' ὄνομα σὺν τῷ πράγματι κᾀπὶ Ῥωμαίους παρῆλθεν, οἷα πε καὶ ἄλλα πολλὰ τῶν γαμηλίων ἐθῶν· ὡς Τερέντιος ἔχει ἐν Ἀδελφοῖς λέγων:

Hymenaeum, turbas, lampadas, tibicines.

„(Ὑμέναιον, θορύβες, λαμπάδας, αὐλῳδές.)

Προσῇδον δὲ μάλιστα αἱ τῇ Νύμφῃ ἑταῖραι νεάνιδες, ὡς Πίνδαρος σημειοῖ: (Πύθ. Ὠδ: Γ΄.)

„Οὐκ ἔμειν' ἐλθεῖν τράπεζαν νυμφίαν;
„Οὐδὲ παμφώνων ἰαχὰν
„Ὑμεναίων' ἅλικες
„Οἷα παρθένοι φιλέοισιν ἑταῖραι
„Ἑσπερίαις ὑποκε-
„ρίζεσθ' ἀοιδαῖς.

Οὗ παράδειγμα προδηλότατον πρόκειται ἐν τῷ ἐπιθαλαμίῳ Ἑλένης παρὰ τῷ Θεοκρίτῳ.

Καὶ ὄρχησις δὲ ὑπὸ συμφωνίᾳ μεσικῶν ὀργάνων συγκροτεῖσθαι εἰώθει. (Ἰλ: Σ΄. ς. 494.)

„ Κῦροι δ' ὀρχηστῆρες ἐδίνεον ἐν δ' ἄρα τοῖσιν,
„ Αὐλοὶ φόρμιγγές τε βοὴν ἔχον . . . . . "

Οὕτως ἐν τοῖς Μεγαπένθους γάμοις (Ὀδυσ: Δ'. ς. 18.)

„ . . . . Δοιὼ δὲ κυβιστητῆρε κατ' αὐτοὺς
„ Μολπῆς ἐξάρχοντες, ἐδίνευον κατὰ μέσσον.

Καὶ Ὀδυσσεὺς δὲ ὁπότε οἴκοι παρ' ἑαυτῷ γάμου τελετὴν ἠθέλησεν ὑποκρίνασθαι, ἀοιδὸν ἐκέλευσε μεταπεμφθῆναι τὸν τοῦ Ποθουμένου ἐπιμελησόμενον: (Ὀδυσ: Ψ'. ς. 145.)

„ Μολπῆς τε γλυκερῆς, καὶ ἀμύμονος ὀρχηθμοῖο.

Καὶ παρ' Ἡσιόδῳ δ' ὡσαύτως ἐν τῇ Ἡρακλ: Ἀσπίδι, (ς. 278 καὶ ς. 280.) περιγράφοντι τὰ τῶν γάμων:

„ Τοὶ μὲν ὑπαὶ λιγυρῶν συρίγγων ἵεσαν ἀοιδὴν,
„ Αἱ δ' ὑπὸ φορμίγγων ἄναγον χορὸν ἱμερόεντα.

Ἐγίνετο δὲ τοιαῦτα, καὶ πανδαισίας μεγαλοπρεποῦς παρατιθεμένης: ἣν καὶ γάμον ὀνομάζειν Ὅμηρος χαίρει, ὡς καὶ οἱ Λατῖνοι Nup„tias. (Πολυδεύκ.) Ὅμηρος μέντοι, οὐ τὸ ἔργον μόνον, ἀλλὰ „καὶ τὴν ἑστίασιν γάμον καλεῖ. (Ὀδυσ. Α'. ς. 226.)

„ Εἰλαπίν' ἠὲ γάμος, ἐπεὶ οὐκ ἔρανος τάδε γ' ἐστί.

Οὕτω Τηλέμαχος ἐς Σπάρτην κατάρας εὗρε Μενέλαον, (Ὀδ: Δ'. ς. 3. 4.)

„ . . . . Δαινῦντα γάμον πολλοῖσιν ἔτησιν
„ Υἱέος, ἠδὲ θυγατρὸς ἀμύμονος ᾧ ἐνὶ οἴκῳ.

Ἧτε Βρισηὶς θρηνοῦσα Πάτροκλον νέκυν, τὸν μετὰ τοῦ Ἀχιλλέως ὑμέναιον αὐτῇ, φησὶ, καθυποσχέσθαι: (Ιλ: Τ'. ς. 299.)

„ . . . . Δαίσειν δὲ γάμον μετὰ Μυρμιδόνεσσιν.

Ἐπὶ οὖν γάμων τελεσθησομένων ἔδει καὶ ἐσθῆτα ἀμείβειν, καὶ διὰ λυτῆρος προκαθαρθῆναι· Οὕτω γὰρ καὶ Ὀδυσσεὺς κεκελεύκει: (Ὀδυσ: Ψ'. ς. 131.)

„ Πρῶτα μὲν ἄρ λούσασθε, καὶ ἀμφιέσασθε χιτῶνας·
„ Δμωάς τ' ἐν μεγάροισιν ἀνώγετε εἵμαθ' ἑλέσθαι.

Ἔνθεν τοι καὶ Ἀθήνη καθυπέβαλλε τῇ Ναυσικάᾳ, (Ὀδ: Ζ'. ς. 27.)

„ Σοὶ δὲ γάμος σχεδόν ἐστιν, ἵνα χρὴ καλὰ μὲν αὐτὴν
„ Ἕννυσθαι, τὰ δὲ τοῖσι παρασχεῖν, οἵκε σ' ἄγωνται.

Τὸ δ' ἔθος τόδε τοῖς ἀνατολικωτέροις ἔθνεσιν εἶναι πάτριον ἡ Εὐαγγελικὴ ἱστορία διδάσκει σαφῶς, καθ' ἣν ἀπελαύνεσθαι τῆς ἑστιάσεως, ὁ μὴ χιτῶνα ἠμφιεσμένος τοῦ Νυμφῶνος ἄξιον. Τοιγαροῦν καὶ σύνηθες ἦν ὑπὸ τοῦ Νυμφίου τῇ Νύμφῃ τὰ Νυμφικὰ παρέχεσθαι ἄμφια, ὡς ἐκ τῆς ἐσθῆτος δῆλον, ἧς Ἑλένη Τηλεμάχῳ δίδωσιν εἰς τοῦτο τῆς χρήσεως: (Ὀδυσ: Ο'. ς' 126. κτ.)

„ Μνῆμ' Ἑλένης χειρῶν, πολυηράτου, ἐς γάμου ὥρην
„ Σῇ ἀλόχῳ φορέειν . . . .

Τελευταῖον τοῦ τρυφεροῦ λέκτρου ἐν τῇ παστάδι ἑτοίμου ὄντος ὁ Νυμφίος ἔλυε τὴν ζώνην τῆς Νύμφης· ταύτῃ τοι Ποσειδῶν ἐν ᾧ τὴν Τυρῶ δάμνυσιν: (Ὀδυσ: Λ'. ς. 244.)

„ Λῦσε δὲ παρθενικὴν ζώνην; κατὰ δ' ὕπνον ἔχευε.

Καὶ τῷ ὕμνῳ τῷ εἰς τὴν Ἀφροδ. (ς. 165.) Ἀγχίσης:

„ Λῦσε δέ οἱ ζώνην, ἠδὲ εἵματα σιγαλόεντα.

Καὶ παρὰ τῷ Θεοκρίτῳ (ἐν Εἰδυλ: ΚΖ'.) ἡ παῖς πιεζουμένη ὑπὸ τοῦ Δάφνιδος ἀνέκραγε:

„ Φεῦ φεῦ! καὶ τὴν μίτραν ἀπέχισας· ἐς τί δ᾽ ἔλυσας;

Ο῾ δὲ Μόσχος ἐν Εὐρώπῃ τῇ ἀπαχθείσῃ (Εἰδυλ. Β΄)

„ Οὐδ᾽ ἄρα παρθενικὴν μίτρην ἄχραντον ἐρύθαι.

Οὕτω δέ τοι κἀκείνη παρ᾽ Ο᾽ϋϊδίῳ (ἐν Ε᾽πις:)

Cui mea virginitas avibus libata finiſtris,
Caſtaque fallaci zona revincta manu.

„ (Τῷ μευ παρθενίῃ οἰωνοῖς σπεῖσο κακοῖσι,
„ Μίτρη δ᾽ ἁγνήπερ, χερσὶ λέλυτο δόλῳ.)

ΚΕΦΑ΄Λ. ΙΕ.

Περὶ Γάμων Δευτέρων.

Ε᾽ς τοσοῦτον ἁγία τε ἦν, καὶ τηρεῖσθαι ὁσία τοῖς πάλαι ἡ τῆς συζυγείου εὐνῆς καθαρότης, ὥςε τὰς γυναῖκας οὐκ εὐσεβὲς εἶναι ὑφορᾶσθαι ἀνδρὶ ἑτέρῳ ἐν δευτέραις γάμοις προσομιλεῖν. Δεῖγμα δ᾽ ἐμφανέςατον τὸ ἐπὶ τῆς Πηνελόπης, ἥτις ὑπὸ πολλῶν ἐπειγομένη μνηςήρων, γενναίως ἀντέςη, τοῦ τε ὁμοζύγου αἰδουμένη τὸ λέκτρον καὶ τὸ τοῦ λαοῦ δύσφημον, ὡς αὐτὴ φησιν: (Ο᾽δυσ: Π΄. ς. 151.)

„ Εὐνὴν τ᾽ αἰδομένη πόσιος, δήμοιό τε φῆμιν.

Τοῦτο δὲ κατ᾽ εὐχὴν ὑπῆρχε τοῖς γαμέταις, οἳ καὶ μετὰ τελευτὴν, ὡς ἐπείθοντο οἱ ἀρχαῖοι, ἀκεραίους ἐφίεντο τὰς ἀλόχους ἑαυτοῖς ἔχειν: καθάπερ Ι᾽ουςινιανὸς ἀπεφήνατο: Animam mariti de functi ſecundis nuptiis contriſtari. „ (Τὴν τοῦ τετελευτη-

„κότος ἀνδρὸς ψυχὴν ἐπὶ τοῖς δευτέροις γάμοις τῆς ἀλό-„χȣ ἐπανιᾶσθαι. §. Qua vero authen. de Nupt.) Κἀντεῦθεν τὰ παρὰ Οὐϊργιλίῳ ἐκεῖνα (Αἰνειάδ: Δ'. ς. 28.)

Ille meos primos, qui mefibi junxit, amores
Abftulit; ille habeat fecum, fervetque fepulchro.

„(Κεῖνος ἐμεῖο ἔρωτας ἔλεν, τῷ πρῶτα συνήφθην·
„Κεῖνος καί γ' ἐχέτω, τηρῶν αὐτȣ̀ς ἐνὶ τύμβῳ.)

Μάλιστα δὲ τόδ' ἐκράτει ἀπογόνων ὑπολειφθέντων, οἷς ἐπῆν ὑφορᾶσθαι μὴ πάνυ χαρίζεσθαι τὰς καὶ δευτέροις γάμοις προσομιλούσας. (Ὀδ: Ο'. ς. 20.)

„Οἶσθα γὰρ, οἷος θυμὸς ἐνὶ σήθεσσι γυναικὸς·
„Κείνȣ βȣ́λεται οἶκον ὀφέλλειν, ὅςκεν ὀπυίοι·
„Παίδων δὲ προτέρων, καὶ κȣριδίοιο φίλοιο
„Οὐκέτι μέμνηται τεθνηότος, ȣ̓δὲ μεταλλᾷ.

Ἀκρασίας δ' ἀεὶ καὶ λαγνείας ὑπόνοιαν παρεῖχον αἱ ἐπὶ γάμȣς δευτέρȣς ὁρμώμεναι: ὅθεν Οὐαλέριος Μάξιμος ἔφη: Multa matrimonia legitimae intemperantiae fignum effe.

(Τȣ̀ς πολλȣ̀ς γάμȣς ἀκρασίας ἐννόμȣ εἶναι σημεῖον. Ὁ δὲ Κυντιλιανὸς (ἐν Ῥητορεύσει Ρς'.) Nubendi quandam effe impudicitiam; τὸ γήμασθαι ἀσέλγειαν, ἢ ἀναίδειάν τινα εἶναι.

Ἀλλὰ γὰρ τὸ τȣ̀ς δευτέρȣς τῶν γάμων ὑπὸ τȣ͂ Νόμȣ μηδαμῶς κεκωλύσθαι, δῆλον ἐξ ἐκείνου, ὅτι οἱ τῆς Πηνελόπης πρὸς γένους ὄντες, ἢ κατὰ φιλίαν οἰκειȣ́μενοι, τὸν Ὀδυσσέα οἰόμενοι ἀπολέσθαι, ἀνδρὶ καὶ αὖθις ἐποτρύνȣσιν αὐτὴν συζευχθῆναι: (Ὀδυσ: Τ'. ς. 158.) Ἀλλ' ἐν τȣ́τῳ, Ἄχις φέρεται ἐν Ἕλλησι πρώτη ἡγήσασθαι, ἡ Περσέως υἱωνὴ, ἥτις Περιήτȣ υἱȣ͂ τȣ͂ Αἰόλȣ ἄλοχος κȣριδίη γενομένη, τελευτή-

σαντος ἀνδρὶ ἑτέρῳ εἰς γάμον συνῆπται τῷ Οἰβάλῳ, ὁπότε πρόσθεν ἅγιόν τε καὶ σύνηθες ταῖς θηλείαις ὑπῆρχε, τὸ θανόντος τοῦ πρώτου, εἰς κανωνίαν γάμου συνελθεῖν ἀνδρὶ ἑτέρῳ ἀπέχεσθαι: ὡς ἰδεῖν ἐστὶ παρὰ „Παυσανίᾳ (ἐν τοῖς Κορινθιακ:) ἱστοροῦντι: Πρότερον δὲ κα- „θεστήκει ταῖς γυναιξὶν ἐπὶ ἀνδρὶ ἀποθανόντι χηρεύειν.

Ἀλλ᾽ ἐκεῖνο μοναδικόν πως ἀπαντᾷ, ὃ φησὶν Ὅμηρος, τὸν Ὀδυσσέα, πρὸς τὴν κατὰ Τροίας ἀπερχόμενον ἐκστρατείαν, τῇ ἀλόχῳ Πηνελόπῃ παρεγγυήσασθαι, ὡς ἀβέβαιον αὐτῷ ὄν, εἴτ᾽ ἐπανακάμψει, εἴτε καὶ ἀλοὺς ἐν Ἰλίῳ μενεῖ, τὸν μὲν οἶκον περισώζειν ἄχρι τῆς τοῦ υἱοῦ Ἥβης· ἡβήσαντος δὲ, αὐτὴν γαμηθῆναι ὅτῳ ἂν βούλοιτο· (Ὀδυσ: Σ΄. ϛ. 269.)

„Γήμασθ᾽ ᾧ ἐθέλησθα, τεὸν κατὰ δῶμα λιποῦσα.

Ὁ μὲν οὖν Οὐλπιανὸς ἀποκρίνεται: ἄχρις οὗ βέβαιον ἐστὶ τὸν ἄνδρα βιοῦν ἐπὶ τῆς ἁλώσεως, μηδαμῶς ἐξεῖναι ταῖς γυναιξὶν εἰς συζυγίαν ἑτέρου γάμου μεταβαίνειν, εἰ μὴ αὐταὶ ἐθέλοιεν τὴν αἰτίαν παραχεῖν τοῦ ἀποστασίου. Εἰ δ᾽ οὖν τὸ πρᾶγμα κεῖτ᾽ ἐν ἀδήλῳ: Πότερον ὁ ἀνὴρ ζῶν ὑπὸ τῶν πολεμίων κατίχεται, ἢ ἔφθη θανὼν, Τότε δὴ, πενταετίας ἀπό γε τῆς ἁλώσεως παρελθούσης, ἐξὸν εἶναι τῇ γυναικὶ ἐπὶ γάμον ἕτερον μεταβῆναι. (ἐν τῷ ϛ΄. Βίβλ. τῶν Διγέστων, περὶ διαζυγίου καὶ ἀποστασίου) Ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς ἐν Νεαρᾷ ΡΙΗ΄. Κεφαλ: ΙΑ΄.) ἀπεφήνατο: Ὁποσονοῦν ἂν εἴη μακροχρόνιος ἡ τοῦ ἀνδρὸς ἀπουσία, μηδενὶ δύνασθαι τὴν ὁμόζυγα συζευχθῆναι ἑτέρῳ, εἰ μὴ βεβαίως μάθοι τετελευτηκέναι τὸν πρῶτον. Εἰς τόδε δ᾽ ἀνήκει τὸ τοῦ Πετρωνίου ἐκεῖνο: Si abſente per aliquot annos marito potiri non liceat, „amare certe licebat? (Εἰ ἀπόντος δι᾽ ἐνιαυτῶν τινῶν „τοῦ γαμέτου, οὐκ ἦν τῇ συζύγῳ ἐπαναλαβεῖν, ἐξῆν ἄρα „ἐρᾷν;) Διὰ δὴ τοῦτο καὶ Πηνελόπη, καί τοι κελευσθεῖσα, οὐχ εἵλετο ἀνδρὶ ἑτέρῳ ἑαυτὴν παραδοῦναι· οὐθ᾽ ὑπὸ τῶν μνηστήρων μηχαναῖς παντοίαις ἐναγομένη, τὴν αὐτῇ κατ᾽ εὐχὴν τοῦ προτέρου συζύγου ἐπάνοδον, ἠξίωσεν ἐν δευτέρῳ θέσθαι: διὸ καὶ ὑπὸ πάντων δι᾽ ἐπαίνου

ἄγεται τῶν συγγραφέων. Penelope poterat bis denos salva per annos — vivere, tam multis foemina digna procis. (Προπέρτιος Βιβλ: Α'. Ἐλεγεία ς'.)

„ (Δὶς δέκα Πηνελόπη ἐν ἔτεσσιν δῶμα σαῶσαι
„ Πολλῶν μνηςήρων, ἀξία ὗσ' ἄλοχος.)

Ἀλλὰ γὰρ ὖ παραλειπτέον, ὃ Παυσανίας (ἐν τοῖς Ἀρκαδικ:) „κοινῇ περιθρυλλέμενον παρὰ Μαντινεῦσι διέξεισι: τὴν Πηνελόπην δηλ: „ὑπὸ Ὀδυσσέως καταγνωσθεῖσαν, ὡς ἐπισπάςυς εἰσάγυ„σαν ἐς τὸν οἶκον, καὶ ἀποπεμφθεῖσαν ὑπ' αὐτῦ ὕςερον „ἐξωσθῆναι.

ΚΕΦΑΛ. ΙϚ'

Περὶ Μοιχείας.

Δεινὸν ἄγαν, καὶ κολάσεως ἄξιον ἐνομίσθησαν ποιεῖν οἱ ἀλλοτρίαν εὐνὴν παραβιαζόμενοι. οὗπερ εἰς δεῖγμα προβάλλεται Αἴγισθος ὁ Κλυταιμνήςραν τὴν Ἀγαμέμνονος ἀκοίτην ἀπόντος, γάμῳ ἑαυτῷ συζεύξας ἀθέσμῳ, καὶ ἐπανιόντα ἔπειτα ἀνελὼν· ἀλλὰ καὶ ἔτος ἔκδικον ἔυρατο τὴν δεξιὰν τῦ ἐκείνυ υἱοῦ Ὀρέςου, ὃν, καὶ ὡς εὖ τὸ πρᾶγμα ἀπεργασάμενον, Ζεὸς ἐν βυλῇ Θεῶν, καὶ Ἀθηνᾶ (Ὀδυσ: Α'. ς. 30. καὶ 40.) δι' ἐπαίνυ ἔχον. Παραπλησίως καὶ Θυέςης ὁ τῦ αὐτῦ πατὴρ Εὐρώπην τὴν Ἀτρέως τῦ Κασιγνήτυ γαμετὴν διαφθείρας, ὕτως ἐκεῖνον σφοδρῶς παρώξυνεν, ὥςε εἰς ἄμυναν καὶ τὺς ἰδίυς αὐτῦ παῖδας ἐν ἑςιάσει εἰς ἔδεσμα αὐτῷ παραθέσθαι. Ἀλλὰ καὶ Φοίνιξ, ὅτι τῆς μητρὸς ἐναγύσης τῇ παλλακίδι τῦ πατρὸς προσεμίγη, τῶν Ἐριννύων, ἃς ἐπαρώμενος καθ' ἑαυτῦ ἐπεκέκλετο, ἐκδίκων ἐπειράσατο. (Ιλ: Ι'. ς:

454.) Ἀλλὰ δεῖγμα λαμπρότατον ἁπάντων τὸ Πάριδος, ὃς Ἑλένην τὴν Μενελάȣ ἀκοίτην ἀπαγαγὼν ἀπὸ Σπάρτης, σύμπαν καθ᾽ ἑαυτȣ̃ ἐπήγειρε τὸ Ἑλληνικὸν ἐπὶ Τροίας, ὑφ᾽ ὧν, αὐτός τε δὴ καὶ οἱ αὐτοῦ τὴν πανολεθρίαν ὑπέστησαν. Τῷ ὄντι δὲ καὶ Ἕκτωρ αὐτὸν ὁ ὁμαίμων, λιθολευσθῆναι ὄντα ἀπεφήνατο ἄξιον ἐπὶ τῷ δεινῷ ἀνοσιȣργήματι: (Ἰλ: Γ΄. ϛ. 57.)

„Λάϊνον ἕσσι χιτῶνα, κακῶν ἕνεχ᾽ ὅσσα ἔοργας.

Αὐτὴ δ᾽ ἦν ἡ ἐπὶ μοιχείᾳ ποινὴ παρὰ τοῖς πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα οἰκȣ̃σιν ἔθνεσιν ἀρχαιοτάτη, ὡς δῆλον ἐκ τȣ̃ Θεοσδότȣ Νόμȣ: (Δευτερον: Κεφ: ΚΒ΄. ἐδαφ: 20. καὶ Ἰωαν: Κεφ: Η΄. ϛ.) καὶ παρ᾽ ᾡδήποτε δὲ ἔθνει δίκην θανάτȣ σύνηθες ἦν ἐπιφέρεσθαι τοῖς μοιχεύȣσιν. Ὃν δὴ καὶ ὁ γαμέτης ἐπ᾽ αὐτοφώρῳ ἑλὼν, ἐπιβαλεῖν εἶχε τῷ ἀδικήσαντι ὡς ἐκ τȣ̃ Δημοσθένους κατὰ Νεαίρας, καὶ ἐκ τῶν Διγέστων, πρὸς τὸν Ἰȣ́λιον Νόμον τὸν περὶ Μοιχ:)

Ἄλλως τε δὲ καὶ χρήμασιν ἐνίοτε παρ᾽ Ἕλλησιν ἡ τȣ̃ μεμοιχευκότος ποινὴ ἐξηγόραστο, ὅθεν τὰ καθ᾽ Ὅμηρον προσειρημένα Μοιχάγρια, (Ὀδυσ: Θ΄. ϛ. 332.) ἅπερ ἦν, κατὰ τὴν τȣ̃ Σχολιαστȣ̃ ἑρμηνείαν, τὰ ἀποτινόμενα ὑπὸ τȣ̃ ἐν μοιχείᾳ ἐπαγρευθέντος. Λόγος δ᾽ ἐκεῖ τῷ Ποιητῇ περὶ τῆς λαθραίας συνευνήσεως Ἄρεώς τε καὶ Ἀφροδίτης. Ἐκεῖνον γὰρ φωραθέντα μετὰ τῆς γαμετῆς αὐτȣ̃, ἐν δεσμοῖς ὁ Ἥφαιστος καταχεῖν ἐθέλει, ἐς ὃ τὸ χρέος αὐτῷ ἀποδώσει, ὑπὲρ ȣ̃ Ποσειδὼν, ἐγγυητὴν ἑαυτὸν προβαλόμενος, ἀποτίννυσιν. Ἀπαιτεῖ δὲ ἅπαντα αὐτῷ ἀποδοθῆναι τὰ ἕδνα, ἃ ὑπὲρ τῆς παιδὸς τῷ πατρὶ ἐγγυάλιξε. Καὶ παρὰ Ῥωμαίοις δὲ, τȣ́ς τε γαμέτας εἰωθέναι ἀποκερδαίνειν τὰς προῖκας τῶν μοιχευθεισῶν ἀλόχων· καὶ τȣ̉ναντίον τὰς γαμετὰς τὰ πρὸ τῶν γάμων ἕδνα τῶν μεμοιχευκότων ὁμολέκτρων, πρόδηλον ἐκ τοῦ θεσπίσματος Θεοδοσίȣ τε καὶ Οὐαλεντιανȣ̃ (ἐν Βιβλ: Η΄. τȣ̃ Κώδικ: τȣ̃ περὶ τῶν ἀποστασίων τῶν ἅμα γενομένων.) Μᾶλλον δὲ,

ἐδ᾽ ἔφειτο τῷ γαμέτῃ κατέχειν τὴν ἐπ᾽ αὐτοφώρῳ ἁλᾶσαν μοιχευομένην· (Βιβλ. Β΄. Κώδικ: πρὸς τὸν Ἰἑλ: Νόμ: περὶ τῶν Μοιχ:) ᾧ δὴ νόμῳ σύμφωνος καὶ ὁ Ἀττικὸς, ὁ παρὰ τῷ Δημοσθένει ἐν τῷ περὶ „Νεαίρας.) Ἐπειδὰν δὲ ἕλῃ τὸν μοιχὸν, μὴ ἐξέςω τῷ ἑλόντι „συνοικεῖν τῇ γυναικί. ἐὰν δὲ συνοικῇ„ ἄτιμος ἔςω.

ΚΕΦΑΛ. ΙΖ΄.

Περὶ Παλλακῶν.

Παρὰ τὰς γαμετὰς τὰς νομίμους, ὑπῆρχον τοῖς πάλαι Ἕλλησι καὶ ἄλλαι γυναῖκες συνευναζόμεναι. Τοιάδε τῷ Ἀχιλλεῖ ἦν ἡ Βρισηΐς, ἣν ἑαυτῷ διατηρήσειν ἀποτείνεται. (Ιλ Α΄. ς. 31.)

„Ἱςὸν ἐποιχομένην καὶ ἐμὸν λέχος ἀντιόωσαν.

Ἐξ ὃ δὴ καὶ ἄλοχος αὐτὴ προσείρηται. (ἐν Ῥαψῳδ: Ι΄. ς. 399.) Παρὰ δ᾽ αὐτῷ τῷ Ἀχιλλεῖ, τῆς Βρισηΐδος ἀπέσης παρακατέλεκτο ὁμοίως, καὶ ἡ Λεσβιὰς καλλιπάρῃος Διομήδη (Αὐτ: ς. 661.) καθάπερ ὖν καὶ παρὰ τῷ Πατρόκλῳ, ἡ εὔζωνος Ἶφις. (Αὐτ: ς. 663.) Ἀλλὰ καὶ τῷ Νέςορι, καὶ τῷ Φοίνικι ἴδιαι γυναῖκες ὑπῆρχον αἱ συγκοινωνᾶσαι αὐτοῖς τᾶ λέχες. Αἱ δὲ ἦσαν, εἴτε ἐκ τῶν ἐν τῷ πολέμῳ αἰχμαλωτίδων, ἢ ἐωνημέναι τιμῆς, οἷαι αἱ Λεσβίδες ἐκεῖναι, αἱ ἐν ταῖς Ἀγαμέμνονος σκηναῖς εἶναι λεγόμεναι: (Ιλ. Ι΄. ς. 129. καὶ ς. 271.) Ὁμοίως δὲ ἡ Θεραπαινὶς, ἐξ ἧς Μενέλαος ἔσχε τὸν Μεγαπένθην, ἐκέτι Ἑλένης τίκτειν δεξιᾶς ἔσης (Ὀδυσ: Δ΄. ς. 11.) Οὕτω δὲ καὶ ἡ ἐξ ἧς ἐπλάττετο Ὀδυσσεὺς γεγεννῆσθαι. (Ὀδυσ: Ξ΄. ς. 202.)

„ . . . . . Ἐμὲ δ' ὠνητὴ τέκε μήτηρ
„ Παλλακὶς . . . . . .

Τȣτὶ δὲ τέτων τὸ ἔχατον γένος, Παλλακίδες ἀπεκαλȣ̃ντο, (ἐξ Ἑβραίων ληφθέντος τȣ̃ ὀνόματος.) ἅς περ ἐπὶ ταῖς ἐννόμοις ἐπήγοντο γυναιξί. Καί τοι γε παρ' Ἕλλησιν αἱ τοιαῖδ' ἑταῖραι ȣ̓ πάνυ ἡδέως ὑπῆρχον ἀποδεκταί, ὡς ἀπὸ τῆς μητρὸς τȣ̃ Φοίνικος γεγονὸς ὁρῶμεν, τῆς τὸν υἱὸν παραπεισαμένης τὴν συγερὴν τȣ̃ πατρὸς παλλακίδα διαπορνεῦσαι (Ἰλ: Ι'. ς. 450.) Διὸ καὶ τῇ Θεραπαινίδι Εὐρυκλείᾳ Ὀδυσσεὺς ȣ̓κ ἠθέλησε διευλαβέμενος τὴν ἀκοίτην. (Οδυσ: Α'. ς. 433.)

„ Εὐνῇ δ' ȣ̓́ποτ' ἔμικτο, χόλον δ' ἀλέεινε γυναικός.

Διὰ γὰρ τȣ̃το καὶ Κλυταιμνήςρα περιοργὴς γενομένη τῷ Ἀγαμέμνονι, καὶ τῇ Κασσάνδρῃ χεῖρας μιαιφόνȣς ἐπέβαλεν, ὅτι ταύτην ἐκεῖνος κοινωνὸν τοῦ λέχους ἐποίησε. Καὶ ἡ Μήδεια δὲ τῷ Ἰάσωνι τὸν ὄλεθρον παρεσκεύασεν ὁμοίως ἀνελὼν αὐτῷ τὰ τέκνα, Κρέȣσαν ἐπ' αὐτῇ ἐπαγομένῳ, ὡς παρ' Ἀθηναίου (ἐκ Βιβλ: ΙΓ'.) σεσημείωται. Παρά γεμὴν τοῖς βαρβάροις, ῥᾷον αἱ τοιαίδε παλλακίδες ἀνεκταὶ ἦσαν, ὡς ἔπεςιν ἰδεῖν ἐπὶ τῷ Πριάμῳ, ᾧ παρὰ τὴν Ἑκάβην, καὶ πλεῖςαι προσῆσαν ἄλλαι ἀκοῖται νόμιμοι. Οὕτω γὰρ αὐτὸς, (Ἰλ. Ω'. ς. 496. κξ:) περὶ ἑαυτȣ̃ διέξεισιν, Υἱȣ̃ς οἱ γεγονέναι πεντήκοντα, ὧν ἐννεακαίδεκα ἐκ μιᾶς τεχθέντων αὐτῷ νηδύος, οἱ λοιποὶ ἐκ γυναικῶν ἄλλων προήλθοσαν· τȣ́των δ' οἱ μὲν ὑπὸ Ὁμήρȣ προσείρηνται γνήσιοι, οἱ δὲ νόθοι: ὡς διαςελλόμενοι φέρονται: (Ἰλ. Λ'. ς. 102.)

„ Υἷε δύω Πριάμοιο, νόθον καὶ γνήσιον, ἄμφω
„ Εἰν ἑνὶ δίφρῳ ἐόντας . . . . .

Νόθȣς δὲ τοὺς ἐκ παλλακίδος ὁ Σχολιαςὴς ὀνομάζει: καίτοιγε ἡ Πριάμȣ πολυγαμία, τριάδε ἔοικεν εἶναι, ὡς αὐτȣ̃ γυναῖκας πολλὰς ἐσχηκότος, νομίμῳ γάμῳ αὐτῷ συνημμένας. Δυναςῶν γὰρ μεγάλων ȣ̓̃

θυγατέρες αὐτῷ συνέζευχθεν, ἔτι καὶ προῖκα προσενεγκάμεναι: οἵαπερ Λαοθόη, Ἄλτε τοῦ Λελέγων Ἄνακτος ἡ θυγάτηρ, ἐξ ἧς Λυκάων γεγέννητο: (Ἰλ: Χ'. ς. 46. κξ.) Ὅτι δὲ καὶ τοῖς Ἑλλήνων ἀρχαιοτάτης τόδ' εἴθιστο, δεῖγμ' ἂν εἴη Αἰγεὺς ὁ Θησέως πατὴρ, ὃς κατ' Ἀθήναιον, πρῶτον μὲν τὴν Ὁπλῆτος θυγατέρα ἠγάγετο, ἔπειτα δὲ μίαν ἐκ τῶν θυγατέρων Χαλκώδοντος· ὥσπερ οὖν ἐπιδοὺς τοῖς φίλοις, πολλάς τε καὶ ἄλλας ὑπὲρ ἀριθμὸν ὤπυιεν. Ἐφεξῆς δὲ Αἴθρῃ τῇ τοῦ Πιτθέως συνέζευκτο, καὶ τελευταῖον τῇ Μηδείᾳ. Ἀλλὰ καὶ Θησεὺς αὐτὸς πολλὰς ἔσχε γυναῖκας, τὰς μὲν ἐξ ἁρπαγῆς, τὰς δ' ἐξ ἔρωτος· τὰς δὲ, καὶ γάμοις ἐννόμοις αὐτῷ συναφθείσας, ὡς γράφει Ἴστρος ἐν Βιβλ: ΙΔ'. τῶν Ἀττικῶν. Δῆλον δ' ὅτι καὶ Ἡρακλῆς τὰ ὅμοια ἔδρασεν, ὅθεν ἡ τεκνογονία ἡ τούτου ἡ πολυάριθμος.

Ἀλλ' εἰ καὶ οὐχ ὁμοταγεῖς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐνομίζοντο τοῖς γνησίοις υἱέσιν οἱ νόθοι, ἀπηκριβωμένως μέντοι ὑπὸ τῶν γεννησάντων ἀνετρέφοντο τοῖς γνησίοις ἐπίσης, ὡς ἀναφαίνεται ἐκ τοῦ περὶ τὸν Πηδαῖον παραδείγματος τὸν νόθον ὄντα Ἀντήνορι· (Ἰλ: Ε'. ς. 69.) καὶ ἐκ τοῦ περὶ Τεῦκρον τὸν Τελαμῶνος: (Ἰλ: Θ'. ς. 284.) Οὐχ' ὅπως δὲ, ἀλλὰ καὶ μοίρας μετεῖχον καὶ οἱ μὴ γνήσιοι, ἐκ τῆς πατρῴας περιουσίας, ὡς Ὀδυσσεὺς ἑαυτῷ ἔφη ἐπισυμβῆναι. (Ὀδυσ: Ξ'. ς. 64.) Ἀλλ' ὁ Μεγαπένθης, ὡς καὶ ὁ Νικόστρατος, τῆς ἐν Σπάρτῃ βασιλείας, ἣν εἶχε Μενέλαος, ὑπὸ Ὀρέστου ἀπεκλείσθησαν, ἅτε δὴ ἐκ δούλης συλληφθέντες, ἧ φησὶ Παυσανίας (ἐν τοῖς Κορινθιακ:) Νεοπτόλεμος δὲ, ὃν Ἀχιλλεὺς ἐκ Δηϊδαμείας ὑπέκλεψε, τὴν πατρῴαν ἀρχὴν διεδέξατο, τυχὸν διὰ τὴν μητέρα, ὡς γέννημα οὖσαν Λυκομήδους τοῦ Ἄνακτος.

ΚΕΦΑΛ. ΙΗ'.

Περὶ τῆς ἀγωγῆς τῶν τέκνων.

Ἐξαίρετος παρὰ τοῖς παλαιοῖς Ἕλλησιν, ἡ περὶ τὴν τῶν ἰδίων τέκνων οἴκοι ἀγωγὴν ἐπιμέλεια, παρ' Ὁμήρῳ ἁπανταχοῦ καταφαίνεται. (Ἰλ: Π'. ς. 191. 192.)

„ Τὸν δ' ὁ γέρων Φύλας, εὖ ἔτρεφεν, ἠδ' ἀτίταλλεν
„ Ἀμφαγαπαζόμενος, ὡσεὶ θ' ἑὸν υἱὸν ἐόντα.

* Καὶ ἀλλαχοῦ που

„ Υἱέες ἐν μεγάροις ἡμὲν τράφεν, ἠδὲ γένοντο.
(Ἐν δὲ Ὀδυσ: Λ. ς. 67.)

„ . . . Καὶ πατρὸς ὅ σ' ἔτρεφε τυτθὸν ἐόντα.

Ἀλλ' ἡ τῆς μητρὸς κατ' ἐξοχὴν ἐπιμέλεια ἀξιέπαινος ἦν. (Ὀδυσ: Β'. ς. 131.)

„ Ἥ μ' ἔτεχ', ἥ μ' ἔθρεψε . . . .
Καὶ Ὀδυσ: Λ'. ς. 249.)

„ . . . . Σὺ δὲ τοὺς κομέειν, ἀτιταλλέμεναί τε.
Ὡς Ποσειδῶν ἠγγύα Τυροῖ ἐγκύμονι οὔσι.

Παρ' Ἡσιόδῳ δ' ἐν Ἔργοις (ς. 129.) ὁ παῖς

„ . . . . Παρὰ μητέρι κεδνῇ
„ Ἐτρέφετ' ἀτάλλων . . . .

Καὶ Ἡρακλῆς δ' ὁμοίως παρὰ τῇ μητρὶ ἀνατέθραπτο: νέον φυτὸν ὡς ἐν ἀλωᾷ: κατὰ Θεόκριτον, (ἐν Εἰδυλ: ΚΔ'.) Ἐκ δὲ τῆς τοιᾶσδε σπουδῆς ἡ γυνὴ παρὰ τῷ αὐτῷ (ἐν Εἰδυλ: ΚΖ'.) προσηγόρευται: τοκέων τροφός. Ἐπλήρουν δὲ τοῦτο τὸ σφίσι κα-

θῆκον ἔργον αἱ μητέρες ὅτως ἐπιμελῶς, ὥςε καὶ τῷ ἰδίῳ αὐτῶν γάλακτι τὰ τέκνα σιτίζειν, ὅυ δείγματα κἀν ταῖς περιφανεςέραις ἐμφαίνεται· οἷον ἐν τῇ Ἑκάβῃ τὸν μαζὸν προδεικνυέσῃ τῷ Ἕκτορι (Ἰλ: Χ΄. ς. 83.)

„ . . . . Εἴποτέ τοι λαθικηδέα μαζὸν ἐπέχον.

Καὶ Πηνελόπη δὲ λέλεκται Τηλέμαχον γαλακτοτροφῆσαι: (Ὀδ: Λ΄. ς. 447.)

„ . . . . . Παῖς δέ οἱ ἦν ἐπὶ μαζῷ

„ Νήπιος . . . .

Ὡσαύτως δὲ καὶ Ἀλκμήνη Ἡρακλῆν τε καὶ Ἴφικλον τὼ υἱέε, αὐτὴ καὶ λέειν καὶ θηλάζειν εἴρηται (παρὰ Θεοκρ: ἐν Εἰδυλ: ΚΔ΄.)

„ Ἀμφοτέρες λέσασα, καὶ ἐμπλήσασα γάλακτος.

Καὶ ἡ Ἀρισοδήμε δὲ τοῦ Σπαρτιατῶν βασιλέως ὁμευνέτις. διδύμες λόυει καὶ συτίζει, ὡς ἐγράφη παρ Ἡροδότῳ (ἐν Ἐρατοῖ·) διέξεισι δὲ Πλέταρχος τὸ αὐτὸ πεποιηκέναι καὶ τὴν Κάτωνος τε μείζο-„νος σύζυγον: αὐτὴ γὰρ ἔτρεφεν ἰδίῳ γάλακτι· ἢ δαψιλὴς ἐςὶ περὶ τὴν σύςασιν τε τοιεδ' ἔργε ὁ Χεῤῥωνεὺς ἐν τῇ περὶ παίδων ἀγωγῆς αὐτε πραγματείᾳ. Καθάπερεν καὶ Φαβωρῖνος παρὰ τῷ Γελλίῳ. (ἐν τῷ ΙΒ΄. Βιβλ. Κεφαλ. Α΄.) Ἀλλὰ γὰρ ουκ ἂν ἔξαρνος γενοίμην τε καὶ τιθηνέσας ἐπὶ τέτῳ τὲς παλαιὲς ἐνίοτε ἐπαγαγέσθαι, οἵαπερ ἡ Εὐρύκλεια ἐκείνη τῷ Ὀδυσσεῖ ὑπῆρξε, πρὸς ἣν αὐτὸς (Ὀδυσ: Τ΄. ς. 482.)

„ . . . . . . Σὺ δέ μ' ἔτρεφες αὐτὴ

„ Τῷ σῷ ἐπὶ μαζῷ . . . .

Οὕτω δὲ καὶ ἡ Ναυσικάας τιθήνη: (Ὀδ: Η΄. ς. 8. 12.) διὰ μνήμης φέρεται· καὶ ἡ Ἀςυάνακτος δὲ τε παιδὸς Ἕκτορος: (Ἰλ: Ζ΄. ς. 389. καὶ 465.) Ἀλλὰ τετ' εἶχε γίνεσθαι καὶ δι ἔνδειαν τε μητρᾶε γάλακτος, ὃ τὰ πολλὰ συμβαίνει. Ἀλλ' ὅπως ἐν καὶ γίγνοιτο, φανερὸν ἐςὶν,

ὅτι πολλὴν οἱ τοκεῖς τὴν ἐπιμέλειαν ἐπεδείκνυντο περὶ τὴν ἀνατροφὴν τῶν ἰδίων τέκνων, περὶ ἧς νόμους καὶ Ἀθηναῖοι καὶ Ῥωμαῖοι διεθέσπισαν. Ἔνθεν τοι καὶ γονεῦσιν ἐντρύφημα ἦν, ὁσάκις τούτων ἐπὶ τοῖς γόνασι τὰ παιδία ἤσθιεν, ὡς δῆλον ἐκ τῆς Ἰλιάδος (Χ΄. ς. 500.) ἔνθα Ἀνδρομάχη τοῦ Ἕκτορος ἀναιρεθέντος ἀπολοφύρεται ἐπὶ Ἀστυάνακτι:

„ . . . . Ὃς πρὶν μὲν ἐπὶ γούνασιν οὗ πατρὸς
„ Μυελὸν οἶον ἔδεσκε, καὶ οἰῶν πίονα δημόν.

Οὕτω καὶ ἐπὶ γονάτων Αὐτολύκου τοῦ πάππου, Ὀδυσσεὺς ἀπετέθη: (Ὀδυσ. Τ΄. ς. 401.)

„ Τὸν ῥά οἱ Εὐρύκλεια φίλοις ἐπὶ γούνασι θῆκε
„ Παυομένῳ δόρποιο . . . .

Διὰ τοῦτο καὶ Ἀμύντωρ, πολλὰ τῷ υἱεῖ ἐπαρώμενος, προσέθετο καὶ τὸ μηδέποτε ἐπικαθιεῖν υἱὸν ἐπὶ τοῖς αὐτοῦ γόνασιν. (Ἰλ: Ι΄. ς. 455).

„ Μήποτε γούνασιν οἷσιν ἐφέσσεσθαι φίλον υἱὸν,
„ Ἐξ ἐμέθεν γεγαῶτα . . . .

Κἀκεῖθι οὖν τὰ παιδία παίζειν ἔχαιρε παππάζοντα. (Ἰλ. Ε΄. ς. 408.)

„ Οὐδέτι μὶν παῖδες ποτὶ γούνασι παππάζουσι.

Πάππα δηλονότι συχνὰ ἐπαναφωνοῦντες. Ἣ δὴ φωνῇ καὶ Ναυσικάα τῷ πατρὶ προσεφθέγγετο: (Ὀδυσ. Ζ΄. ς. 57.)

Πάππα φίλ᾽ οὐκ ἂν δή μοι ἐφοπλίσειας ἀπήνην;

Ἐπὶ οἴκων τῶν ἐπιφανεστέρων, ἔτι καὶ ἄνδρες ἀγωγοὶ τῶν παίδων προσελαμβάνοντο, ὡς τὰ καλὰ τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτοὺς ἐκδιδάξοντες. τῷ γοῦν Πηλεῖ εἰς τόδε ὑπούργησε πρὸς τὴν ἀγωγὴν τοῦ Ἀχιλλέως ὁ Φοῖνιξ. (Ἰλ: Ι΄. ς. 484.) Ἔνθ᾽ ὅδε διέξεισιν, ὅτι νήπιον ὄντα ἐπὶ τοῖς γόνασι τοῖς ἑαυτοῦ ἐπεκάθιζε· καὶ τόγε ὄψον ὅπερ ἔμελλε προσφέρεσθαι, αὐτῷ προέτεμνε, καὶ οἶνον ἐπενέχεεν. Οὗπερ, ὡς ἐν νηπιότητι ἀλεγεινῇ

ἀπεμῶν, πολλάκις αὐτῷ ἐπὶ σήθεσι κατέδευε τὸν χιτῶνα· ἐπὶ δὲ δὴ τέτοις, ὅτι ἡ αὐτὸν ἐξεπαίδευσε ἡ ἀγορεύειν, ἡ πολεμεῖν (αὐτ: ς. 443.)
„Μύθων τε ῥητῆρ' ἔμεναι, πρηκτῆρα τε ἔργων.

Ὡ'ς ἂν αὐτὸν ἀναδείξειεν: Oratorem verborum, actoremque rerum: ὡς ὁ Κικέρων μετέφρασεν, ἐν τῷ Α'. Βιβλ. τῶν περὶ Ῥήτορος.

Ὁ' δ' Ἀχιλλεὺς προσέτι, καὶ Χείρωνι τῷ Κενταύρῳ εἰς παιδείαν παρετέθη, κατ' Ὀρφέα (ἐν τοῖς Ἀργον:) καὶ Πίνδ: (ἐν Ὠ'δ. Α'.) ἐξ ὃ τὰς τέχνας, ᾄδειν τε, καὶ ἰατρεύειν, καὶ θηρεύειν, καὶ ἄλλας ἐξεπαιδεύθη. Καὶ γὰν, καὶ Παυσανίας (ἐν τοῖς Βοιωτικ:) ἱσορεῖ, ὡς Ἡ'σίοδος συγγεγραφὼς εἴη, περὶ τῶν τῦ Χείρωνος Διδασκαλιῶν, τῶν πρὸς Ἀχιλλέα· ἔνθα ἐν ἄλλοις πρόκειται: παραίνεσις „τε Χείρωνος, ἐπὶ διδασκαλίᾳ τῦ Ἀχιλλέως. Καὶ Πλέταρχος δὲ (εἰς Βίον Θησέ:) Φησὶν αὐτῷ παρὰ τῦ πατρὸς ἐπισαθῆναι καθηγητὰς, τὲς τὰς ἐλευθερίες τέχνας, καὶ τὰς Ἡ'ρωϊκὰς μαθήσεις αὐτὸν ἐκδιδάξοντας. Ἀλλὰ καὶ Ἡ'ρακλῆν ὑπὸ Ἄτλαντος, τὴν τῶν φύσει ὄντων γνῶσιν ἐκπαιδευθῆναι. Παρά γε μὴν τῷ Θεοκρίτῳ (ἐν Εἰδυλ: ΚΔ'.) Φέρεται, ὅτι Λῖνος μὲν αὐτὸν τὰ γράμματα ἐξεπαίδευσεν· Εὔρυτος δὲ τὴν τοξευτικήν· τὴν δὲ Κιθαρῳδίαν ὁ Φιλαμμονίδης Εὔμολπος· πυγμὴν δὲ καὶ πάλην, Ἁ'ρπάλυκος ὁ Φαναπαῖος· τὲς δὲ κατὰ τὴν ἁρματηλασίαν ἀγῶνας ὁ Ἀμφιτρύων· τὲς πολεμικὲς δὲ, ὁ Κάσωρ. Παραπλησίως δὲ καὶ Ἀλεξάνδρῳ τῷ Μακεδόνι πολλοὶ ὑπῆρξαν καθηγηταὶ καὶ Διδάσκαλοι, οἷς ἅπασιν ἐπετέτακτο Λεωνίδης, ὁ τῇ Ὀλυμπιάδι τῷ γένει προσήκων, ὁ ἡ διαιτητὴς αὐτῷ καὶ διευθύντωρ γενέσθαι λεγόμενος. Ἀλλ' ὁ Ῥωμαῖος Κάτων, αὐτὸς τὸν ἑαυτῦ υἱὸν ἐν ἁπάσαις τέχναις ἐνασκῆσαι προείλετο, ὁ μόνον ἀκοντίζειν, ὁδ' ὁπλομαχεῖν, ὁδ' „ἱππεύειν διδάσκων, ἀλλὰ ἡ τῇ χειρὶ πὺξ παίειν, ἡ καῦ„μα δὲ καὶ ψῦχος ἀνέχεσθαι, καὶ τὰ δινώδη ἡ τραχύνοντα „τῦ ποταμῦ κηχόμενον ἀποβιάζεσθαι· ὡς διέξεισι Πλέταρχος.

ΚΕΦΑΛ. ΙΘ΄.

Περὶ των καθηκόντων τοῖς τέκνοις πρὸς τὸς γεννήτορας.

Μεγίςην τοῖς τοκεῦσι τιμὴν ἀποδεδόσθαι παρὰ τῶν τέκνων, ἐν ὀκ εὐαρίθμοις τόποις παρ' Ὁμήρῳ ἀρίδηλον ἵςαται. Προσκρέειν γὰρ ἐκείνοις διευλαβῶντο, ὀκ εὐσεβὲς εἶναι εἰκότως τιθέμενοι, ἢ τὰς Ἐριννῦς ἐφίςασθαι ἀμυντείρας ὑπὲρ ἐκείνων πιςεύοντες, αἵτινες, κατὰ τὸν Σχολιαςὴν εἶναι λέγονται: „καταχθόνιοι δαίμονες, τιμωρητικοὶ „τῶν πατρικῶν ἀσεβημάτων. Συνεῖδε δὴ τῦτο ὁ Φοίνιξ, (Ἰλ: Ι΄. ς. 454.) καθ' οὗ, τῇ παλλακίδι τῦ τεκόντος προσμιγῆναι τολμήσαντος, ὁ πατὴρ:

„Πολλὰ κατηρᾶτο, ςυγερὰς δ' ἐπεκέκλετ' Ἐριννῦς.

Τύτυ δὴ χάριν, καὶ Τηλέμαχος φυλάσσεται τῦ τὴν τεξαμένην ἐλᾶσαι διανοόμενος: (Ὀδυσ: Β΄. ς. 133. κξ.)

„. . . . Αἴκ' αὐτὸς ἑκὼν ἀπὸ μητέρα πέμψω,
„Ἐκ δὴ τῦ πατρὸς κακὰ πείσομαι, ἄλλα δὲ δαίμων
„Δώσει· ἐπεὶ μήτηρ ςυγερὰς ἀρήσετ' Ἐριννῦς
„Οἴκυ ἀπερχομένη . . . .

Τιμολέων δὲ, παρὰ Πλυτάρχῳ, ἐν ἀσιτίᾳ ἕτοιμος ἦν ἀποκαρ„τερῆσαι, ὁρῶν τὴν μητέρα, φωνάς τε δεινὰς καὶ κατάρας ἐπ' „αὐτὸν ἀρᾶσθαι φρικώδεις. Οὐδ' ἄλλοτι δραςικώτερον ἑαυτῇ Οὐετυρία ἡγήσατο, δι' ὃ Μάρκιον ἂν τὸν υἱὸν κινήσειεν, ἢ τὸν φόβον τῆς μητρῴας κατάρας αὐτῷ ἐμβαλῦσα: (παρὰ τῷ Ἀλικαρνασ: „Διονυσ: ἐν Βιβλ: Η΄.) Βαρεῖαν ἀρὰν, καὶ δεινὰς Ἐριννύας „ἀντ' ἐμῆς καταλιπῦσα σοὶ τιμωρύς. Πολὺς ἐςὶν ὁ Πλάτων

περὶ τέτε διεξιὼν: (ἐν τῷ ΙΑ'. Βιβλ: τῶν Νόμων.) Ἔνθα διὰ τῶν παραδειγμάτων, Οἰδίποδός τε, καὶ Ἀμύντορος, καὶ Θησέως, καὶ „ἄλλων ἀποδείκνυσιν: ὑπηκόες εἶναι γονεῦσι πρὸς τέκνα Θεὲς „εἴτε τέτων ἐξυβριζόντων καταρωμένοις, εἴτ' ἀνάπαλιν „καὶ ὑπερευχομένοις: διάτοι τῆτο καὶ τιμὴν, τοῖς γονεῦσιν ἀπονεμητέαν εἶναι ἡγεῖται, τὴν ἐγγὺς μετὰ τὴν πρὸς Θεὲς ἀξιόχρεων, ὃ καὶ Πυθαγόρας ἐντέταλκε.

„ Πρῶτα Θεὲς τίμα, μετέπειτα σεῖο γονῆας.

Πρὸ πάντων τοίνυν τοῖς παλαιοῖς Ἕλλησιν ἐπιμελὲς ἦν ἀφοσιὲν τὰ θρεπτήρια, ἅπερ Ὅμηρος ὀνομάζει: τὰ τῆς διαθρέψεως γέρα, ἃ τοῖς ἐνεγκαμένοις καὶ ἐκθρέψασιν ὀφείλεται ἀποδίδοσθαι. Ὡς ἐπειδὰν περὶ τὲ Σιμοεισίε καὶ τοῦ Ἱπποθόε, ἀώρῳ προαρπαγέντοιν θανάτῳ φησὶν: (Ἰλ: Δ'. ς. 477. καὶ Ἰλ: Ρ'. ς. 301.)

„ . . . . . Οὐδὲ τοκεῦσι
„ Θρέπτρα φίλοις ἀπέδωκε, μινυνθάδιος δέ οἱ αἰών.

Καὶ Ἡσίοδος δὲ ὡσαύτως (ἐν Ἔργοις ς. 185.) τὰς τὲ ἐχάτε χρόνου ἀνοσιεργίας περιγράφων λέγει, μηδεμίαν αἰδῶ γεγηρακόσι τοῖς γονεῦσιν ἀποδοθήσεσθαι, μηδ' ἐξ ἀμοιβῆς ὑπὸ τῶν υἱέων τέτες διατραφήσεσθαι.

„ . . . . Οὐδὲ μὲν οἵγε
„ Γηράντεσσι τοκεῦσιν ἄπο θρεπτήρια δοῖεν.

Τὲς δὲ τοιέτες, ἐν τῷ τελευταίῳ πυρὶ κατεμπρησθησομένες προαγορεύει ἡ Σίβυλλα:

„ . . . . Ὅσοι δὲ γονεῖς ἐπὶ γήρᾳ
„ Κάλλιπον, ἐδὲ τίσαντες ὅλως, ἐ θρέπτρα γονεῦσιν
„ Ἀντιπαρασχόντες. . . . .

Συνίςησι δὲ σπεδῇ τὸ πρᾶγμα Α᾽ρισοτέλης (Η᾽θικ: Θ᾽. Κεφ: „β΄.) Δόξειε δ᾽ ἂν τροφῆς μὲν γονεῦσι μάλιςα ἐπαρκεῖν, ὡς „ὀφείλοντας, καὶ τοῖς τῦ εἶναι (αἰτίοις) κάλλιον ἢ ἑαυτοῖς, „ἐς τοιαῦτ᾽ ἐπαρκεῖν. Καὶ αὐτοὶ δ᾽ οἱ νόμοι παρ᾽ Α᾽θηναίοις ἐθέσπισαν (ὡς Αἰσχίνης ἀναφέρει ἐν τῷ εἰς Τίμαρχον) οἷσπερ, τὸ κατὰ τὴν Οὐλπιανῦ ἀπόκρισιν ἐςὶν ὅμοιον (L. si quis a liberis D. de agno- „scendis lib.:) Α᾽λλ᾽ ὁ τῶν Αἰγυπτίων νόμος ἦν διαφέρων: παρ᾽ οἷς, „ἣ διέξεισιν Η᾽ρόδοτος (ἐν τῇ Ευτέρπῃ:) τρέφειν τὲς τοκέας, τοῖ- „σι μὲν παισὶν, ὐδεμία ἀνάγκη μὴ βυλομένοισι· τῇσι δὲ „θυγατράσι πᾶσα ἀνάγκη, καὶ μὴ βυλομένῃσι.

Ἦν δὲ δι᾽ ἐπαίνυ ἀγόμενον, καὶ τὸ τὴν ὕβριν ἀμύνασθαι τὴν τῷ πατρὶ ἐπενεχθεῖσαν. Τηλέμαχος ὖν λέγων περὶ Ὀρέςυ ἀμυνομένυ τῷ γεννήτορι, ὑπὸ Αἰγίσθυ ἀναιρεθέντι (Ο᾽δυσ. Γ΄. ς: 203.)

„Καὶ λίην κεῖνος μὲν ἐτίσατο, καὶ οἱ Α᾽χαιοὶ
„Οἴσυσι κλέος εὐρὺ, καὶ ἐσσομένοισιν ἀοιδήν.

Δι᾽ αἰτίαν δὲ τὴν αὐτὴν ἀνεῖλε καὶ τὴν μητέρα· ἐφ᾽ ᾧ καὶ ἀφέσεως ἔτυχεν ἐν Α᾽ρείῳ πάγῳ, Παλλάδος ψήφῳ, ὡς παρὰ Δημοσθένει, ἐν Α᾽ριςοκρ.: φαίνεται.

Α᾽λλὰ καὶ ἀνάπαλιν τὸ ἀδίκημα τῶν γονέων ἐκδεδίκηται ἐν τοῖς υἱέσιν, ὡς ἐποίησεν Α᾽γαμέμνων ἐπὶ τοῖς τῦ Α᾽ντιμάχυ, τῦ τὴν Μενελάυ τε καὶ Ο᾽δυσσέως ἀναίρεσιν προδοτικῶς ἐπιτυρευσαμένυ (Ιλ᾽: Λ΄. ς: 142.)

„Νῦν μὲν δὴ τῦ πατρὸς ἀεικέα τίσετε λώβην.

Πολλὰ τοιάδε ἱςορύμενα φέρεται, καὶ ἰδίως ἐπ᾽ ἐγκλημάτων, ἃ τετόλμηται κατὰ τῶν δυναςείαν περιβεβλημένων· ἀλλ᾽ ἔοικέ τινα ἀδικίαν τῇ τοιαύτῃ ἐκδικήσει ὑπεῖναι· ἦ γὰρ ὀρθῶς ὁ Κικέρων: Acerbum est parentum sce- „lera filiorum poenis lui, ut ad liberos, qui nihil metue- „runt, poena perveniat. (πικρὸν ἦπυ τὰς τῶν γονέων „κακυργίας ταῖς τῶν υἱῶν κολάσεσιν ἀποτίννυσθαι, ὡς

„ἐπὶ τὰ τέκνα τὰ μηδαμῶς ἐνεχόμενα τὴν ποινὴν ἐφικνεῖσθαι.) Εἰ μὲν συνεξήμαρτον, καὶ συγκολαζέσθωσαν, ὁ Φίλων φησίν. Ἀμέλει καὶ γάρ: unusquisqre ex ſuo admiſſo ſorti ſubjicitur, nec alieni criminis ſucceſſor conſtituitur: (uti retulit Calliſtratus L. crimen D. de poenis. „ (ἕκα-„στος τῷ λάχει τῆς ἰδίας αὐτοῦ ὑπόκειται πράξεως, οὐδὲ „διάδοχος καθίσταται ἀλλοτρίου ἐγκλήματος.

ΚΕΦΑΛ. Κ'.

Περὶ Δουλείας.

Δοῦλοι ὡς τὰ πολλὰ ὑπῆρχον τοῖς Ἕλλησιν οἱ ἐν τῷ πολέμῳ Ζωγρίαι, οὕσπερ οἱ νικῶντες ζωοὺς διετήρουν: διὸ καὶ δμῶες προσείρηνται, παρὰ τὸ δμηθῆναι. „ Ὧ γάρ τις ἥττηται, τούτῳ καὶ δεδούλωται: ἢ Πέτρος φησὶν ὁ Ἀπόστολος, (ἐν ἐπιστολ. Β'. Κεφαλ. Β'.) τοιοῦτοι οἱ τοῦ Ὀδυσσέως δμῶες, περὶ ὧν ὁ Τηλέμαχος (Ὀδυσ. Α'. ς'. 398.)

„ Καὶ δμώων οὕς μοι λῄσατο δῖος Ὀδυσσεύς.

Οὕτω καὶ αἱ Λεσβίδες, ἃς Ἀγαμέμνων ἐν ταῖς σκηναῖς αὐτοῦ διετήρει, θεράπαιναι ἐτύγχανον δορυάλωτοι. (Ἰλ: ς. 129.) καθὰ καὶ Βρισηῒς ἡ τοῦ Ἀχιλλέως. Τοῦτο δὲ καὶ περὶ τῆς αὐτοῦ γαμετῆς δεδιὼς ἦν Ἕκτωρ, μήτις, αὐτοῦ θανόντος, ταύτην ἀπαγάγηται (Ἰλ: Ζ'. ς. 455.)

„ . . . . . Ἐλεύθερον ἦμαρ ἀπούρας.

„ Ὡς ἐν ἀνάγκῃ γενέσθαι πρὸς ἄλλης ἱστὸν ὑφαίνειν, „

„ Καί κεν ὕδωρ φορέειν Μεσσηΐδος, ἢ Ὑπερείης.

Τῷ δ' ὄντι δεδελομένην ἑαυτὴν λέγει αὐτὴ παρὰ Οὐϊργιλίῳ (Αἰνειάδ: Γ'. ς. 326.)

Stirpis Achillieae faſtus, juvenemque ſuperbum
Servitio enixae tulimus . . . .

„ . . . . (Φύτλης Ἀχιλῆος ἀλαζονίην τε
„ Αἰζηᾶ τ' ἔτλημεν ὕβριν πειθήνιοι) . . . .

„Οὕτω καὶ Ἡρόδοτος (ἐν Θαλίᾳ) ἱςορεῖ: Ἄτοσσαν, Δαρεῖον „τὸν γαμέτην, ἐπὶ τᾶ κατὰ τῆς Ἑλλάδος πολέμα παρορ„μᾶν, ἐφιεμένην Λακαίνας αὐτῇ γενέσθαι θεραπαίνας, καὶ „Ἀργείας, ἢ Ἀττικὰς καὶ Κορινθίας. Καὶ ἐν τῇ Ἐρατοῖ δὲ, τῆς Πυθίας ὄλεθρον Μιλησίοις ἐπαπειλέσης:

„ Σαὶ δ' ἄλοχοι πολλοῖσι πόδας νίψεσι κομήταις.

Τοὺς ἁλόντας δὲ πολλάκις εἰώθεσαν εἰς δελείαν πιπράσκειν, ὃ πολλοῖς Ἀχιλλεὺς φησὶ ῥέξαι: (Ἰλ: Φ. ς. 102.)

„ . . . . . Καὶ πολλὲς ζωὲς ἕλον, ἠδ' ἐπέρασσα.

Καὶ τοιαῦτα δὲ καὶ Πρίαμος περὶ τῶν αὐτᾶ υἱῶν ἀγορεύει, οἷα περὶ Λυκάωνος, ἐκ τῆς ἁλώσεως τῆς τᾶ πατρὸς ἀπαρθέντα Ἀχιλλεὺς ἀπημπώλησεν: (Ἰλ: Φ'. ς. 77. κξ.) Καὶ περὶ τῶν ἄλλων δὲ ἀπολοφύρεται Ἑκάβη: (Ἰλ. Ω'. ς'. 752.)

„ Ἄλλες μὲν γὰρ παῖδας ἐμὲς, πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεὺς
„ Πέρνασχ' ὅντιν' ἕλεσκε . . . . . .

Τὰ δ' αὐτὰ καὶ ὅλαι πόλεις ἔπασχον ὑποδελέμεναι, ἤτοι ἐξανδραποδιζόμεναι, ὡς φάναι καθ' Ἕλληνας. Οὕτως Ἀχαιοὶ κρατήσαντες Μυκήνας ἐξηνδραπόδισαν, (παρὰ Διοδώρ: Σικελ. Βιβλ. ΙΑ'.) Ἀλέξανδρος δὲ Θήβας (παρα τῷ Ἀῤῥιαν: Βιβλ. Α'.) Μέμμιος δὲ Κόρινθον, (παρὰ Πλετάρχῳ, καὶ ἄλ:)

Οὐχ᾽ ὅπως δὲ οἱ ἀπὸ μάχης ἐνδίκε ἑαλωκότες ὑπὸ τῶν πολεμίων διεπιπεράσκοντο, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ κλοπέων, καὶ ληϊςήρων, καὶ ἄλλων τῶν ὁπώσποτε περιγενέσθαι κατισχυόντων. Οὕτως ὑπὸ τῶν Ταφίων λῃςῶν, ἡ γυνὴ ἐκείνη διαπέπραται σὺν Εὐμαίῳ. (Ὀδυσ. Ο'. ς. 425. κξ.) ὃς δὴ καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῶν Φοινίκων δι' ὠνῆς παρεδόθη Λαέρτῃ, τῷ ἑοῖσι κτεάτεσσι πριαμένῳ. Καὶ Ὀδυσσεὺς δὲ, ὅμοιόν τι αὐτῷ οἱ παρεσκευακέναι φησὶ Φοίνικά τινα κακὸν ἔργον, σὺν ᾧ εἰς Λιβύαν ἔπλει, καὶ Θεσπρωτὸς, ὅτε Ἀκάςῳ τῷ βασιλεῖ ἐπέμπετο: (Ὀδυσ: Ξ'. ς. 340.)

„ Αὐτίκα δούλιον ἦμαρ ἐμοὶ περιμηχανόωντο.

Τέως δέ τοι καὶ Λαομέδων ἐπαπειλεῖ Ἀπόλλωνί τε καὶ Ποσειδῶνι (Ἰλ. Φ'. ς. 452. κξ.)

„ Δήσειν καὶ περάαν νήσων ἔπι τηλεδαπάων.

Μετριώτερα οἱ Ῥωμαῖοι: παρ᾽ αὐτοῖς γὰρ, οἱ ἀπὸ τῶν πολεμίων ἐπὶ μάχης δικαίας λαφυραγωγέμενοι, ἐχ οἱ ὑπὸ κλεπτῶν καὶ λῃςῶν ἁλισκόμενοι, δοῦλοι καθίςαντο: Ὡς Οὐλπιανὸς ἀποκρίνεται (L. ΚΔ'. D. de captiv. et poſtlim.)

Ὅσα δὲ περὶ δούλων ἀνήκει τῶν ἐκτὸς πολέμε, ἢ λῃςείας πιπρασκομένων, τοῖς τοιέτοις ἀνέκαθεν μηδόλως τὸς Ἕλληνας χρῆσθαι, „ἱςορεῖ Τίμαιος ὁ Ταυρομενίτης, παρ᾽ Ἀθηναίῳ: Οὐκ ἦν φασὶ πά„τριον τοῖς Ἕλλησιν ὑπὸ ἀργυρωνήτων τὸ παλαιὸν διακο„νεῖσθαι. Πρῶτοι Ἑλλήνων ἀπομνημονεύονται Χῖοι, δούλες βαρβάρες ἐπὶ τοῖς χρήμασιν ἐμπορεύσασθαι, οὓς διὰ τοῦτο καὶ τὴν Θεῶν μῆνιν καθ᾽ ἑαυτῶν ἐπισπάσασθαι: ἐπεὶ καὶ ὑπ᾽ αὐτῶν τῶν δούλων κατεταπεινώθησαν, τῇ δεσποτικῇ καταδυναςεύσει προσοχθισάντων.

Ἐν τοῖς τοιέτοις διαφερόντως ὑπῆρχον οἱ Κᾶρες, ἀνθ᾽ ὅτε καὶ διὰ τῆς παροιμίας, ὡς δουλοπρεπεῖς ἐπεσημαίνοντο: εἰς ὃ καὶ οἱ Ἑρμηνευταὶ, τὸ Ὁμηρικὸν ἐκεῖνο: ἐν Καρὸς αἴσῃ: ἀνάγεσιν. (Ἰλ: Ι'. ς. 378.) Συχνὰ δὲ ἤδη ἐξ ἀρχαίων χρόνων, εἰς τοῦτο συνετέλεν τῆς χρήσεως, οἵτε Ποντικοὶ, καὶ οἱ Λυδοὶ, καὶ οἱ Φρύγες, καὶ οἱ παραπλήσιοι, οἷς

ἐκ ἦν δυχερὲς τὲς οἰκείες τοῖς ἀλλοτρίοις ἀπεμπωλεῖν, ὡς διέξεισι Φιλόςρατος, (ἐν τῷ Η'. Βιβλ. τῶν εἰς τὸν βίον Ἀπολλων.)

Μεγάλη δέ τις ἦν ἡ πρὸς τὲς δέλες τῶν δεσποτῶν κυριότης· Ὅθεν καὶ ἄνακτες ὑπ' ἐκείνων προσηγορεύοντο, ὡς δῆλον ἵςησιν ὁ Τηλέμαχος: (Ὀδυσ: Α'. ς. 397.) λέγων:

„ Αὐτὰρ ἐγὼν οἴκοιο ἄναξ ἔσομ' ἡμετέροιο,
„ Καὶ δμώων, ὅς μοι ληΐσσατο δῖος Ὀδυσσεύς.

Φαίνεται δὲ καὶ Ἀνδρομάχη περὶ τῷ υἱεῖ δεδοικυῖα, μὴ γένηται; (Ἰλ: Ω'. ς. 734.)

„ Ἀεθλεύων πρὸ ἄνακτος ἀμειλίχε . . . . .

Ὅτι γὰρ δὴ ἡ τοιάδε κυριότης παρεξετείνετο ἄχρι ζωῆς καὶ θανάτε, δῆλον ἐξ ὧν Ὀδυσσεὺς ὑβρισθεὶς ὑπὸ Μελανθῆς, ἠπείλησε τῷ Δεσπότῃ ἀναγγελεῖν Τηλεμάχῳ. (Ὀδυσ: Σ'. ς. 338)

„ Ἦ τάχα Τηλεμάχῳ ἐρέω, κύον, οἷ' ἀγορεύεις
„ Κεῖσ' ἐλθὼν, ἵνα σ' αὖθι διαμελεϊςὶ τάμῃσιν.

Ὅπερ ἔπειτα καὶ γεγονέναι λέγεται ἀμφὶ Μελάνθιον, ἀνὰ πρόθυρόν τε καὶ αὐλὴν ἀχθέντα: (Ὀδ: Χ'. ς. 474. κξ.)

„ Τε ἀπὸ μὲν ῥῖνάς τε καὶ ὄατα, νηλέϊ χαλκῷ
„ Τάμνον· μήδεά τ' ἐξέρυσαν, κυσὶν ὠμὰ δάσασθαι.
„ Χεῖρας τ' ἠδὲ πόδας κόπτον, κεκοτηότι θυμῷ.

Ὅτι δ' ἄρα τοῖς δέλοις ἰδιαίτερον ἀπέκειτο ἡ τοιάδε διὰ τε ἀκρωτηριασμε Ποινὴ, δῆλον ἐξ ὧν Λαομέδων τοῖν Θεοῖν δελείαν ἐναπειλήσας, ἔφη, κωλοβώσειν τὰ ὦτα (Ἰλ: Φ'. ς. 455.)

„ Στεῦτο δ' ὅγ' ἀμφοτέρων ἀποκοψέμεν ὄατα χαλκῷ.

Εἰς τόδ' ἀνήκει, ὅτι καὶ αἱ δουλίδες αἱ ἰσχυρογνώμονες καὶ ἀνοσιουργοὶ πείσματι ἀπεκρεμάννυντο ὑψόθεν, καὶ τὸν διὰ βρόχου ὑφίσαντο θάνατον, ὃν μὴ καθαρὸν εἶπε Τηλέμαχος: (Ὀδ: Χ'. ς. 462.) „Ἔνθα παρασημειοῖ Εὐστάθιος λέγων: καθαρὸς θάνατος ὁ διὰ „ξίφους, μιαρὸς δὲ, ὁ ἀγχονιαῖος. Informe lethum προσείρηκεν Οὐϊργίλιος.

Ἔστι δ' ὅτε οἱ δοῦλοι τῆς τῶν Δεσποτῶν κυριότητος ἀπελευθεροῦντο. τοῦθ' ὅπερ Ὀδυσσεὺς τῷ βουκόλῳ καθυπισχνεῖτο, καὶ τῷ Συβώτῃ, ἐπειδὰν αὐτῶν συμπραττομένων, τοὺς μνηστῆρας δαμάσειεν. (Ὀδ'. Φ'. ς. 216.)

„ Ἄξομαι ἀμφοτέροις ἀλόχους, καὶ κτήματ' ὀπάσσω,
„ Οἰκία τ' ἐγγὺς ἐμεῖο τετυγμένα· καί μοι ἔπειτα
„ Τηλεμάχου ἑτάρω τε, κασιγνήτω τε ἔσεσθον.

Καὶ Πλούταρχος (Ἑλληνικῶν προβλημ: ΙΔ'.) ἱστορεῖ: ὅτι Τηλέμαχος Εὔμαιόν τε, καὶ τοὺς ἀμφ' αὐτὸν, ἀπελευθέρους ποιήσας ἐγκατέλεξε τοῖς πολίταις, ὅθεν τὸ Κολιαδῶν γένος, καὶ τὸ Βουκολιαδῶν ἐν Ἰθάκῃ διέμεινε κλεϊζόμενα.

Ἀλλὰ παρὰ τοὺς τοιούσδε δούλους, ὑπῆρχον παρὰ Γραικοῖς, καὶ οἱ ἐλεύθεροι μὲν ὄντες, ἐπὶ μισθῷ δὲ διακονεῖν αἱρούμενοι· οἱ παρ' Ὁμήρῳ θῆτες καλοῦνται, ὡς οἱ Τηλεμάχῳ ἐκδημήσαντι παρηκολουθηκότες: (Ὀδυσ: Δ'. ς. 644.) Θῆτες τε δμῶές τε.

Οὕτω καὶ Ὀδ. Σ'. ς. 356.)

„ Ξεῖν', ἦ ἄρ κ' ἐθέλεις θητευέμεν, εἴ σ' ἀνελοίμην,
„ Ἀγροῦ ἐπ' ἐσχατιῆς (μισθὸς δέ τοι ἄρκιος ἔσται.)

Καὶ Ἀχιλλεὺς δ' ἂν προέλοιτο: (Ὀδυσ. Λ'. ς. 488.)

„ Βουλόιμην κ᾽ ἐπάρουρος ἐὼν θητευέμεν ἄλλῳ.
„ Ἀνδρὶ παρ᾽ ἀκλήρῳ, ᾧ μὴ βίοτος πολὺς εἴη,
„ Ἢ πᾶσιν νεκύεσσι καταφθιμένοισιν ἀνάσσειν.

Οὕτως ἐθήτευσαν Λαομέδοντι Ἀπόλλων τε καὶ Ποσειδῶν: Ὁ μὲν βουκολῶν, ὁ δὲ τὰ τείχη ἐποικοδομῶν. Ὅθεν καὶ θητεῖαι Θεῶν παρ᾽ ἀνθρώποις, ἐπὶ τῆς καθ᾽ Ἕλληνας θεολογίας καταλέγονται, ὑπὸ Διονυσίου τοῦ Ἁλικαρνασσέως· (ἐν Βιβλ. Β΄. τῆς ἀρχαιολογ.) ὡσαύτως δὲ καὶ Ἡρόδοτος (ἐν τῇ Οὐρανίᾳ διέξεισι: Τρεῖς ὁμαίμονας, ἀπὸ Τιμένους καταγομένους: Γαβανόν τε καὶ Εὐρόπουν, καὶ Περδίκκαν, ἐξ Ἄργους εἰς Μακεδονίαν ἀποδρᾶναι· ἔνθα ἐθήτευον ἐπὶ μισθῷ παρὰ τῷ Βασιλεῖ. Καὶ τούτους, ἀρχὴν μὲν ἱπποφορβεῖν· εἶτα βουκολεῖν· τρίτον δὲ τὰ ἐλάσσω πώεα βόσκειν.

ΟΜΗΡΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

ΚΕΦΑΛ. Α'.

Περὶ ἐδωδῆς τῶν πάλαι Ἑλλήνων.

Ἐπὶ τοῦ ἀνωτέρω βιβλίου τὰ δημοτελέστερα διελθοῦσι, περὶ τῶν ἰδιαιτέρων ἐχομένως διαληπτέον: ἐν οἷς πρῶτον, τὸ περὶ σιτήσεώς τε καὶ ἀμφιάσεως. Ἡ μὲν οὖν σίτησις ὑπὸ Ἀριστοτέλους (ἐν τῷ Γ'. Βίβλ. τῶν Ἠθικ: Κεφ. Ι'.) εἰς ὑγράν τε καὶ στερεὰν διανέμεται: εἰς βρῶσιν δηλονότι καὶ πόσιν: ὡς καὶ ὑπὸ Ὁμήρου συνεχῶς (Ἰλ': Α'. ς. 469. καὶ Ω'. ς. 628. καὶ Ὀδυσ: Α'. ς. 150. Καὶ ἐν Ὕμν: τῷ εἰς τὸν Ἀπόλλ: ς. 513.) ἐπαναλαμβάνεται, τό,

„Αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο:

Ἐν μὲν οὖν τῇ βρώσει τὰ πρῶτα φέρει ὁ ἄρτος, ὁ καθ' Ὅμηρον σῖτος: οὕτως, ὥστε καὶ ἀντὶ παντὸς ἐδέσματος ἐκλαμβάνεσθαι, καθάπερ οὖν καὶ παρ' Ἑβραίοις לחם Συνίστατο δὲ ἐκ πυροῦ, ἢ κριθῆς· τὰ γὰρ δύο ταῦτα εἴδη τοῦ σίτου παρ' Ὁμήρῳ συνήθως ἐν χρήσει τί„θεται· Καὶ οὕτω δὴ καὶ Ἡρόδοτος (ἐν Εὐτέρπῃ) ἀπὸ πυρέων καὶ „κριθέων οἱ ἄλλοι ζώουσιν· Αἰγυπτίων δὲ, τῷ ποιευμένῳ „ἀπὸ τούτων τὴν ζωὴν, ὄνειδος μέγιστον ἐστὶν· ἀλλ' ἀπὸ ὀλυ„ρέων ποιεῦνται σιτία, καὶ ζέας μετεξέτεροι καλέουσιν. Εἰώθεσαν δὲ τοὺς ἄρτους φέρειν ἐν Κάνησιν· ἃ δὴ Κανᾶ τε καὶ Κάνεα Ὁμήρῳ καλεῖται. (Ὀδυσ: Α'. ς. 147.)

Υ 2

„ Σῖτον δὲ δμωαὶ παρενήνεον ἐν κανέοισιν.

Οὕτω καὶ παρὰ Θεοκρίτῳ ἐν τῷ μικρῷ Ἡρακλεῖ:

„ . . . . . Ἐν κανέῳ μέγας ἄρτος

„ Δωρικός . . . .

Ὡσαύτως καὶ Οὐϊργίλιος, (Αἰνειάδ: Α΄. ϛ. 705.)

. . . . . . Cereremque caniſtris

Expediunt . . . .

„ . . . . . (Κανέοισι δὲ σῖτον

„ Νώμων) . . . .

Δονάτος ἑρμηνεύων: „ Mos enim fertur apud veteres fuiſſe, ut panis non argenteis vaſculis inferretur, ſed „ caniſtris; hoc eſt ſpecubus factis ex vimine (Ἔθος γὰρ „ εἶναι τοῖς παλαιοῖς λέγεται, οὐκ ἐν ἀργυρέοις σκεύεσι τὸν „ ἄρτον εἰσφέρεσθαι, ἀλλ' ἐν κανέοις· ἤτοι ἐν κυψελίσιν οἰ- „ συΐναις.)

Ἑξῆς δὲ προσήγετο τὰ κρέα· ταῦτα δὲ ἦν τὸ πλέον βόεια, προβάτεια, αἴγεια, ὕεια. Τὰ τοιαῦτα καὶ γὰρ ἐπὶ τῶν Ἡρωϊκῶν χρόνων, ἐν χρήσει μόνον ὑπῆρχε· καὶ αὐτὰ δὲ ὀπτά. (Ἀθην: ἐν βίβλ: „ Α΄.) Παρετίθεντο δὲ οἱ μεν ἄρτοι σὺν τοῖς κανοῖς, τὰ δὲ „ δεῖπνα, κρέα μόνον ἦν ὀπτά· ζωμὸν δὲ οὐκ ἐποίει Ὅμηρος „ θύων βοῦς, οὐδ' ἧψε κρέα, οὐδ' ἐγκέφαλον· ὤπτα δὲ τὰς „ κοιλίας. Οὕτω σφόδρα ἦν ἀρχαῖος, Ἀντιφάνης φησὶν· ἔνθεντοι Σερβίος, ἐν τῇ Α΄. τῶν Αἰνειάδων: Heroicis temporibus non „ veſcebantur carne elixa „ Ἐπὶ τοῖς Ἡρωϊκοῖς χρόνοις· „ οὐκ ἐσιτοῦντο κρέατι ἑφθῷ. ὅθεν φησὶ καὶ Οὐάρρωνα γεγραφέναι, τοῖς Ρωμαίοις κατ' ἀρχὰς ἐν χρήσει γενέσθαι τὰ κρέα ὀπτά· δεύτερον ἑφθά· τρίτον ζωμώδη. Ἀλλὰ γὰρ καὶ τῶν ἑφθῶν ἔτι κρεάτων χρῆσίν τινα γενέσθαι ἐν τοῖς πάλαι χρόνοις, ἐξ Ὁμήρου (Ἰλ: Φ΄.

ς. 362.) παρασημειῦται αὐτὸς Ἀθήναιος φάσκων: „Ὅτι δὲ καὶ „ἑφθοῖς ἐχρῶντο κρέασιν, ἐμφανίζει (Ὅμηρος δηλ:) ἐν „οἷς λέγει:

„Ὡς δὲ λέβης ζεῖ ἔνδον ἐπειγόμενος πυρὶ πολλῷ
„Κνίσσῃ μελδόμενος ἁπαλοτρεφέος σιάλοιο.

Καὶ εἰς τόδε δὴ φέρει ὁ κατὰ τῦ Ὀδυσσέως ἐκσφενδονισθεὶς βόειος „πῦς: πόδα γὰρ βόειον ὐδεὶς ὀπτᾷ.

Ἦν δὲ εἰς θοίνην αὐτοῖς ἐπιτήδεια τῶν ζώων τὰ τῇ ἡλικίᾳ προήκοντα· καὶ διὰ τῦτο, φησὶν Ἀθήναιος, παρ' Ὁμήρῳ τὺς ἰδίυς υἱὺς ἐπεγκαλῶν Πρίαμος κακίζει, ὅτι ὑπῆρχον (Ἰλ: Ω΄. ς. 262.)

„Ἀρνῶν, ἠδ' ἐρίφων ἐπιδήμιοι ἁρπακτῆρες.

Πρὸς γὰρ συντήρησιν τῶν ἐπιγεννηθησομένων τόδε ᾠκονομεῖτο· διὸ καὶ παρ' Ἀθηναίοις ἀπηγόρευτο, (καθὰ Φιλόχορος γράφει,) ἄκαρ„τον ἄρνα ἐσθίειν: Ἀπέκτυ ἀρνὸς μηδένα γεύεσθαι, ἐπιλει„πύσης ποτὲ τῆς τῶν ζώων τούτων γενέσεως. Σύμφωνος δὲ τῷ νόμῳ, καὶ ὁ ὑπὸ Οὐάλεντος ἐν τῷ Ἀνατολικῷ κράτει διαθεσπισθείς: „μήτις μόσχυ κρέασι σιτείσθω: τῆς ἐκ τῆς γεωργίας ὠφε„λείας προμηθυμένυ, ὡς φησὶν Ἱερώνυμος: (ἐν Βιβλ. Β΄. τῶν κατὰ Ἰωβιανῦ.)

Ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἀγριωτέρων θηρίων τὺς Ἥρως ἐνίοτε σεσιτῆσθαι πρόδηλον, ἐκ τῆς περὶ τὰ κυνηγέσια συνεχῦς αὐτῶν σπυδῆς· οὕτως (Ὀδυσ: Ι΄. ς. 155.) τοῖς περὶ τὸν Ὀδυσσέα, αἱ Νύμφαι ὦρσαν

„Αἶγας ὀρεσκώυς, ἵνα δειπνήσειαν ἑταῖροι.

Καὶ ἐλάφυς δὲ ἤσθιον, καὶ ἕτερα τοιαῦτα ζῶα. (Ὀδυσ: Κ΄. ς. 180. κξ.) Καὶ πτηνὰ δ' ἐφίλυν εἰς θοίνην ἀγρεύειν, ἢ πάρεστιν εἰκάζειν ἐκ τῆς Πελείας τῆς ἀπὸ τῦ ἱςῦ λεπτῇ μηρίνθῳ πρὸς ἐπίδειξιν εὐτοξίας (Ἰλ: Ψ΄. ς. 853.) ἀπηρτημένης. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ περὶ τῆς τῶν ἰχθύων ἄγρας ὑποληπτέον, ἐξ ὧν, περὶ τῶν Ὀδυσσέως ἑταίρων (Ὀδ: Μ΄. ς. 330.) λέγεται, ὅτι.

„ . . . . Ἄγρην ἐφέπεσκον ἀλητεύοντες ἀνάγκῃ
„ Ἰχθῦς, ὄρνιθάς τε, φίλας ὅτι χεῖρας ἵκοιτο,
„ Γναμπτοῖς ἀγκίστροισι . . . .

Ὃ δὴ ἐκ πολλοῦ εἰθίσθαι αὐτοὺς ἐργάζεσθαι ὑπείληφεν Ἀθήναιος. Ἀλλὰ Πλούταρχος ἐν τοῖς αὐτοῦ συμποσιακοῖς προβλήμασιν οἴεται, οὐκ ἄλλως, ἢ ὑπὸ λιμοῦ κατεπείγοντος, πρὸς αἰτίαν ἐκείνους ἐπιστραφῆναι: ἐπεὶ τῆς ἰχθυοφαγίας κατ᾽ ἐκεῖνο τοῦ χρόνου οἱ ἄνθρωποι ἐτύγχανον ἀπεχόμενοι, ὡς ἐπὶ λιχνείαν συντελούσης. Οὐδαμοῦ γὰρ τῷ ὄντι συνορῶμεν, ἰχθῦς ἐπὶ τῶν Ἡρωϊκῶν παρατεθειμένους, καί τοι παρὰ τὸν Ἑλλήσποντον παρεμβαλόντας, ὃν ἰχθυόεντα Ὅμηρος ἀποκαλεῖ: ὃ δὴ καὶ Πλάτων παρατετήρηκε. (Βιβλ. Γ'. τῶν περὶ πολιτ:) ἐπὶ στρα„τιᾶς ἐν ταῖς τῶν Ἡρώων ἑστιάσεσιν, οὔτε ἰχθῦσιν αὐτοὺς „ἑστιᾷ· καὶ ταῦτα ἐπὶ θαλάττῃ ἐν Ἑλλησπόντῳ ὄντας· „οὔτε ἑφθοῖς κρέασιν, ἀλλὰ μόνον ὀπτοῖς.

Τὴν τοῦ γάλακτος χρῆσιν Ὅμηρος ἰδίᾳ συνήθη παρέστησε τοῖς ἱππομολγοῖς, οὓς καὶ γαλακτοφάγους τούτους ἕνεκα ὀνομάζει· (Ἰλ. Ν'. ς. 6.) Καὶ τόν γε Πολύφημον μετὰ τὰ ἀνδρόμεα, ἃ κατεδήδοκε κρέα, ἐπιπίνοντα ἐποίησεν ἄκρητον γάλα (Ὀδυσ. Ι'. ς. 297.) Ὅμοια γράφει καὶ Θεόκριτος (ἐν Εἰδυλ. ΙΑ'.) ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ Κίρκη παρέθηκε τοῖς περὶ τὸν Ὀδυσσέα, (Ὀδ. Κ'. 234.)

„ . . . Τυρόν τε, καὶ ἄλφιτα, καὶ μέλι χλωρὸν· ἅτινα καὶ „ οἴνῳ πραμνείῳ ἐκύκα . . . . Ὃν δήπου τρόπον, καὶ ὁ Νέστορος κυκεὼν συνετέθη· περὶ οὗ (Ἰλ. Λ'. ς. 638.) Καὶ ὀπωρῶν δὲ, καὶ λαχάνων γενέσθαι τοῖς Ἥρωσι χρῆσιν, εὔδηλον, ἐξ ὧν ὁ Νέστωρ ἐκέλευσε παρατεθῆναι. (Ἰλ. Λ'. ς. 229.)

„ Χάλκειον κάνεον· ἐπὶ δὲ κρόμυον ποτῷ ὄψον·
„ Ἠδὲ μέλι χλωρὸν . . . .

Καὶ Ὀδυσσεὺς δ' ἔφασκεν ὁμοίως δοθῆναι οἱ παρὰ Λαέρτȣ τȣ͂ πατρὸς, παιδὶ ὄντι (Ὀδυσ. Ω'. ϛ. 339.) „Ὄγχνας τε καὶ μηλέας. Διὸ καὶ τῷ Ἀλκινόȣ ὀρχάτῳ τὰ πεφυτυμένα ἐπαινεῖται. (Ὀδ. Η'. ϛ. 115.)

„ Ὄγχναι, καὶ ῥοιαὶ, καὶ μηλέαι ἀγλαόκαρποι,
„ Συκαί τε γλυκεραὶ, καὶ ἐλαῖαι τηλεθόωσαι.

Καὶ τῷ Ταντάλῳ δ' εἰν Ἀΐδȣ, (Ὀδ: Λ'. ϛ. 588.) Παρῆν θεάσασθαι τὰ παραπλήσια, ἐξ ὧν Ἀθήναιος (ἐν Βίβλ. Α'.) πρὸ τῶν Τρωϊκῶν ἔτι χρόνων τὴν τῶν ὀπωρῶν χρῆσιν γενέσθαι εἰσβάλλει. Ἡ δέ τοι χρῆσις τῶν μήλων ἐξόχως πολλή τις ἦν, ἐν αἷς τραπέζαις δευτέρας καλȣ͂σιν. Ὅθεν καὶ Σερȣ̈ίος: Δισσὰς (φησὶν) εἶχον τραπέζας, τὴν μὲν „κρεῶν, τὴν δὲ μήλων: Duas habebant menſas; unam carnis, alteram pomorum. Ἀλλ' ȣ̓κȣν αὐτὰς Ὅμηρος τοῖς Ἥρωσι παρατίθησι: καί τοι γε, ἐξ ἀρχαιοτάτων χρόνων, τὸ κατ' αὐτὰς ἔθος ἐπικρατῆσαι Ἀθήναιος διατείνεται. (ἐν Βιβλ. ΙΔ'.)

Τελευταῖον καὶ ἡ τῶν ἁλῶν χρῆσις, ἐφ' οἷας ȣ̓ν σιτήσεως μεγάλη τις ἦν· διὸ καὶ τὸ ἅλας Ὅμηρος ἐκθειάζων, θεῖον ἀποκαλεῖ (Ἰλ. Ι'. ϛ. 214.) Καὶ ὁ Πλάτων δ' ἐν τῷ Τιμαίῳ θεοφιλὲς· παρεσημειώσατο δὲ τȣ͂το καὶ Πλȣ́ταρχος (συμποσ. προβλ. Βιβλ. Ε'. Κεφ. Θ'.) καὶ τὸ ἔθος τῆς χρήσεως „διὰ πλειόνων ἐπαινῶν, προστίθησι: Κινδυνεύȣσι γὰρ οἱ ἅλες τῶν „ἄλλων ὄψων, ὄψον εἶναι καὶ ἥδυσμα· ȣ̓δέ γε ἧττον εἶναι „τῇ ὠφελείᾳ, φωτός τε, καὶ ὕδατος, καὶ γῆς. Διὸ καὶ τοῖς παλαιοτάτοις Ἕλλησιν ἀεὶ τὸ ἅλας συνεμέμικτο τῇ τραπέζῃ, ὃ καὶ ἐκ τῆς παροιμίας δῆλον: τῆς, ἅλα καὶ τράπεζαν μὴ παραβαίνειν ἐγκελευȣ́σης. Ἐκ δὲ δὴ τȣ́τȣ, καὶ τȣ̀ς πιεζομένȣς ἐνδείᾳ εἴρηται: ἅλα λείχειν· ἤτοι (ὡς ὁ Πέρσιος φησὶ .... Digito terebrare ſalinum, Δακτύλῳ τρυπᾷν τὸ ἁλοδοχεῖον. Ἀλλ' ἔςι ση-

μειώσεως ἄξιον τὸ Ὁμήρῳ ῥηθέν: (Ὀδυσ. Λ. ς. 122.)

„. . . . . . Οὐδέ θ' ἅλεσσι μεμιγμένον εἶδαρ ἔδυσιν:

οὓς ὁ Παυσανίας εἶναι βέλεται τὲς Ἠπειρώτας: τὲς ὡς ἀπαιδεύτες κατ' ἐκεῖνο τε χρόνε, καὶ εὔχεσθαι ἀγνοἕντας ἐπίσης, καὶ χρῆσθαι ἅλατι.

ΚΕΦΑΛ. Β'.

Περὶ τῆς πόσεως.

Ποτὸν τὸ πάντων πρώτιστον ἐστὶ τὸ ὕδωρ, ὃ κοινὸν ἅπασι τῆς ζωῆς μετέχεσιν ἡ Φύσις ἐπήρκεσεν. Ἐν μὲν ἕν (Ἰλιάδ. Β'. ς. 825.) οἱ Τρῶες „εἴρηνται: πίνειν ὕδωρ μέλαν Αἰσήποιο. Καὶ Πίνδαρος περὶ τῶν „Θηβῶν τῆς πατρίδε αὐτῷ γῆς ἣν ᾄδων: (Ὀλυμπ. ς'.) τᾶς ἐρατει- „νὸν ὕδωρ πίομαι· ὃς καὶ τῇ Α'. τῶν ᾠδῶν τὸ ὕδωρ ἐξύμνει, ἁπάντων λέγων εἶναι τὸ ἄριστον.

Προσελήφθη ἐξ ἐπινοίας ἀνθρωπίνης ὁ οἶνος, ἕπερ ἡ χρῆσις πλείστη ἐγένετο καθ' Ὅμηρον· ἀεὶ τῷ σίτῳ συζευγνῦντα τὸν οἶνον, τό γὰρ „μένος ἐστὶ καὶ ἀλκὴ, Φησὶν Ὀδυσσεὺς, τὸ ἐξ ἀμφοῖν ἐπάναγκες ὂν τῷ βίῳ ἐπισυνιστῶν: (Ιλ': Ι'. ς. 702. καὶ Τ'. ς. 161.) Οὐ μόνοι δ' οἱ ἄνδρες, ἀλλ' ἔτι καὶ αἱ θήλειαι, καὶ νεάνιδες ἕσαι, οἴνῳ ἐχρῶντο, ὡς δῆλον ἐκ τῆς Ναυσικάας, καὶ τῶν σὺν αὐτῇ παιδισκῶν (Ὀδυσ. Ζ'. ς. 77.) Οὐ κατ' ἔθος δηλονότι τόδε τὸ τῶν Ῥωμαίων, καὶ ἐθνῶν ἄλλων, παρ' οἷς ἐκ ἦν θέμις γυναιξὶν οἴνε γέυεσθαι· ὡς Ἀθήναιος μαρτυρεῖ (ἐν Βιβλ. Ι'.) ὁ καὶ τὰς Ἑλληνίδας μέθης καταμεμφόμενος. Τὸ δ' ἔτι μᾶλλον, ὅτι καὶ τοῖς νηπίοις Ἕλληνες προπίνειν εἰώθεσαν, ὡς τῷ Ἀχιλλεῖ ὁ Φοίνιξ.

(Ιλ' Ι'. ς. 485.) ὅπερ ἦν ἀπαρέσκον τῷ Πλάτωνι (ἐν τῷ Β'. τῶν Νομ.) „διαγορεύοντι: Παῖδας μέχρις ἐτῶν ὀκτὼ καὶ δέκα, οἴνου τὸ „παράπαν μὴ γεύεσθαι, μετὰ δὲ, γεύεσθαι μὲν, μὴ μεθύσ„κεσθαι δέ.

Ἐν ἀσκῷ αἰγείῳ ἔχειν τὸν οἶνον τὰ πολλὰ ἦν ἔθος τοῖς Ἕλλησιν. Ιλ. (Γ'. ς. 247. καὶ Ὀδ. Ζ'. ς. 78.) Ὃ καθ' ἡμᾶς ἔν τε Ἱσπανίᾳ καὶ ἐν ἄλλαις ἐκείνῃ ἀρχιτέρμοσι χώραις κρατεῖ. Ἄλλως τε γὰρ, καὶ Πῖθοι παλαιοῦ οἴνου πλήρεις ἐν τῷ Ὀδυσσέως ταμείῳ ἐτηροῦντο: Ὀδυσ. Β'. ς. 340.)

„Ἐν δὲ πῖθοι οἴνοιο παλαιοῦ ἡδυπότοιο
„Ἕστασαν, ἄκρητον, θεῖον ποτόν.

Τοιοῦτος ἦν ὁ οἶνος τοῦ Νέστορος, ὁ ἑνδεκέτης ἐκεῖνος (Ὀδυσσ: Γ'. ς. 391.)

„Τοῖς δ' ὁ γέρων ἐλθοῦσιν ἀνὰ κρητῆρα κέρασσεν
„Οἴνου ἡδυπότοιο, τὸν ἑνδεκάτῳ ἐνιαυτῷ
„Ὤϊξε ταμίη, καὶ ἀπὸ κρήδεμνον ἔλυσε.

Πολλοῦ γὰρ Ἕλλησιν ἐτιμᾶτο τοῦ οἴνου ἡ παλαιότης, ὡς ἐκ τοῦ „Πινδάρου δῆλον ὑμνοῦντος: παλαιὸν μὲν οἶνον, ἄνθεα δ' ὕμνων „νεωτέρων. Καὶ Ἀθήναιος δὲ (ἐν Βιβλ. Α'.) τὸν παλαιὸν οἶνον οὐχ ὅπως πρὸς ἡδονὴν, ἀλλὰ καὶ πρὸς ὑγίειαν οὐδὲν ἧσσον συντελεῖν ἀποφαίνεται· ἐξαιρέτως δ' ὁ μέλας οἶνος φημίζεται παρ' Ὁμήρῳ, ἁπανταχοῦ τὸν αἴθοπα οἶνον ἐπιλέγοντι. Δυναμικώτερος γάρ ἐστι, „καὶ μένων ἐν ταῖς ἕξεσι τῶν πινόντων, πλεῖστον χρόνον, φησὶν Ἀθήναιος. Τοιοῦτος δὴ ὁ Μαρώνειος οἶνος, ὃν Ὅμηρος ὑπὲρ „τοὺς ἄλλους ἐξαίρει: (Ὀδυσ: Ι'. ς. 205. — 209.) Ἡδὺν, ἀκη„ράσιον, θεῖον ποτὸν„ ἐγκωμιάζων· οὗτινος ἓν δέπας, μέτροις εἴκοσιν ἀνεκεράννυτο ὕδατος. Τούτου δὴ τοῦ οἴνου καὶ Πλίνιος μέμνηται,

Φ

τιμιώτατον καὶ ἐπ' αὐτῷ γεγονέναι φάσκων. (Βιβλ. ΙΔ'. Κεφ. Δ'.) Ἀλλὰ καὶ τὸν Πράμνιον οἶνον ὁ Ποιητὴς ἐπαινεῖ: (Ἰλ. Λ'. ς. 638. καὶ Ὀδυσ. Κ'. ς. 235.) ὃν ὁ ῥηθεὶς Συγγραφεὺς, ἐν Σμύρνῃ φύεσθαι καθιστορεῖ, ἐγγὺς τῷ εἰδωλείῳ τῆς μητρὸς τῶν Θεῶν, ὥστε καὶ καθ' ὃς αὐτὸς Χρόνους ἐβίῳ, τὸν οἶνον διὰ τιμῆς φέρεσθαι.

Εἰώθεσαν οὖν τὸν οἶνον, τὰ πλεῖστα ὕδατι ἐνακεραννύειν ἐν τῷ κρατῆρι, ὡς ἰδεῖν ἐστίν: (Ὀδυσ. Α'. ς. 110.)

„ Οἱ μὲν ἄρ' οἶνον ἔμισγον ἐνὶ κρητῆρσι καὶ ὕδωρ.

Ἐξ οὗ καὶ τὰ τοιαῦτα σκεύη οὕτως ὠνίμασαι ἀπὸ τῆς γινομένης κράσεως, ἣν δὴ παραγωγὴν τοῦ ὀνόματος Ὅμηρος μὲν συχνάκις αὐτὸς „ἀναφέρει, Ἀθήναιος δὲ (ἐν τῷ Ε'. Βιβλ.) ἐπιβεβαιοῖ. Οἱ δὲ κρα„τῆρες αὐτοῖς, ὥσπερ ἔχει καὶ τοὔνομα, κεκραμένοι πα„ρέστησαν· οὓς δὴ κρατῆρας ἐπειδὴ τῷ οἴνῳ ἐπέστεφον, ἐπιστεφέας οἴνοιο, ὁ Ποιητὴς ὀνομάζει. (Ἰλ. Θ'. ς. 232. καὶ Ὀδ. Α'. 149. καὶ ἀλλαχοῦ πολλ:)

„ Κοῦροι δὲ κρητῆρας ἐπεστέψαντο ποτοῖο.

Οὕτω καὶ παρὰ τῷ Οὐϊργιλίῳ (Αἰνειάδ. Γ'. ς. 525.) Ἀγχίσης·

. . . . Magnum cratera corona
Induit, implevitque mero . . . .

„ Εὐρὺν δ' Ἀγχίσης γενέτης κρητῆρα στέψε
Πλῆσέ τε οἴνου. . . . .

Ἀμέλει τοι οὕτω μέχρι τοῦ χείλους τὸν κρατῆρα ἐπλήρουν, ὡς οἶνον ἐστέφθαι δοκεῖν τὸ σκεῦος, καθάπερ Ἀθήναιος (ἐν Βιβλ. Α'.) διερμη„νεύει. Ἐπιστέφονται δὲ ποτοῖο οἱ κρατῆρες, ἤτοι ὑπερχει„λεῖς οἱ κρατῆρες ποιοῦνται, ὥστε διὰ τοῦ ποτοῦ ἐπιστεφα„νοῦσθαι· οἷς προσίθησιν, ὅτι καὶ ἐπ' αἰσίῳ τινὶ συναντήματι, ἢ μετά γε τὸ ἀπαισίως ἐπισυμβὰν, οἱ Ἥρωες τίδ' ἐποίουν.

„ Καὶ ταῦτα ἔπρασσον πρὸς οἰωνοῦ τιθέμενοι.

Ἀπὸ τῶν κρατήρων εἰς τὰ ποτήρια ὁ οἶνος ἐνεχεῖτο. Ὀδυσ. Ι'. ς. 9.)

,, ... Μέθυ δ' ἐκ κρητῆρος ἀφύσσων
,, Οἰνοχόος φορέῃσι, καὶ ἐγχείῃ δεπάεσσιν.

Ἦν δὲ τὰ ποτήρια ποικίλα καὶ ὕλῃ, καὶ σχήματι, περὶ ὧν Ἀθήναιος (ἐν τῷ ΙΑ'. Βιβλ:) ἀκριβῶς πραγματεύεται. Φησὶ δὲ καὶ τοὺς παλαιοὺς ἐν κέρασι πεπωκέναι βοείοις. Ὅθεν καὶ ὁ Βάκχος **κερατοφυὴς** ἐξεικόνισται· καὶ ὁ **Κρατὴρ** ὑπὸ πολλῶν, οὕτως εἰρῆσθαι νομίζεται, οἷον **Κερατήρ**· τούτου δὲ δείγματα παρὰ τοῖς ἀρχαιοτάτοις τῶν Συγγραφέων φέρεται πλεῖστα. Μετὰ δέ, καὶ χρυσοῦν, καὶ ἀργυροῦν, ἐπὶ τῇ τοιᾷδε χρήσει παρεσκευάσθαι δέπας, ὡς παρ' Ὁμήρῳ πολλαχοῦ φαίνεται ἐν ταῖς τῶν Ἡρώων ἑστιάσεσιν. Ὀψιαίτερον δ' οὖν ἀν' Ἑλλάδα εἰσενεχθῆναι Ἀναξιμένης φησὶν ὁ Λαμψακηνὸς (**ἐν ταῖς πρώταις ἐξιστορήσεσιν.**) Ἔνθα, Ἐρίφυλος διέξεισιν, Ὁρμίσκον χρύσεον ἐπιθρυλληθῆναι, ὅτι πολλὴ τὸ τηνικαῦτα ἦν ἡ τοῦ χρυσοῦ ἀπορία παρ' Ἕλλησιν, ὅτε καὶ ἀργυροῦν κύπελλον, κατ' ἐκεῖνο τοῦ χρόνου, οἷόν τι καινὸν καὶ ἄηθες, οὐκ ἄνευ θαύματος ἑωρᾶτο. Ἀλλ' ἐξ οὗπερ οἱ Βοιωτοὶ τοὺς Δελφοὺς κατεπέσχον, ἅπαντα τὰ τοιαῦτα ἐν ἀφθονίᾳ μετεξεγένετο, καὶ γὰρ οἱ πρότερον νομιζόμενοι πλουσιώτατοι ἐν δέπασι χαλκείοις ἐτύγχανον πίνοντες, **ἐν χαλκοθήκαις**, ὡς ἀπεκάλουν, ἀποταμιευομένοις. Εἰώθουν δὲ τὰ ἴδια κύπελλα, ποικίλοις ἐμβλήμασιν ἐπισημαίνειν καὶ περικοσμεῖν· οὗ δεῖγμα ἐν τῷ τοῦ Νέστορος κισσυβίῳ ἐκείνῳ πρόκειται. (Γλ: Λ'. ϛ. 632.) Οὕτως Ἡρόδοτος ὁ Ἡρακλεώτης γράφει, χρυσῆν φιάλην τῷ Ἀτρεῖ ὑπάρξαι, ἧς ἐν τῷ μέσῳ γέγραπτο εἰκόνιον ἀμνοῦ. Γνωστὸν δὲ κἀκεῖνο τὸ Δάφνιδος τοῦ αἰπόλου Κισσύβιον, τὸ πολλαῖς εἰκόσι παρὰ τῷ Θεοκρίτῳ (ἐν Εἰδύλ: Α'.) κατηγλαϊσμένον· καὶ μὴν καὶ τὸ ἀργύρεον ποτήριον, τὸ ὑπὸ Ἀνακρέοντος περιγραφόμενον.

Τὰ μὲν οὖν τῶν Ἡρώων ποτήρια εὐρυχανδέστερα ἦν, ὡς τὸ τοῦ Νέστορος, ὃ μόλις που ἄν τις, καὶ νεώτερος ἄν, ἐβάστασε. Κἀκεῖνο δέ, ὃ

τρὶς ἀπαφύσσας ὁ θηριώδης Κύκλωψ παρέστησεν. Ὁσάκις δ' ἐν προπόσεσιν ἐνεχόλαζον, ποτήρια μείζονα, καὶ ταῦτα ζωρότερα ἐζητοῦντο. Οὕτως Ἀχιλλεὺς τοὺς διαπρεσβεύοντας ὑποδεξάμενος, (Ἰλ: Ι'. ς. 202.)

„ Μείζονα δὴ κρητῆρα, Μενοιτίου υἱὲ καθίστα,
„ Ζωρότερον δὲ κέραιρε· δέπας δ' ἔντυνον ἑκάστῳ.

Ὅπερ οὖν οἱ ὕστερον Ἕλληνες ἐκάλουν: τὴν μείζονα αἰτεῖν: „(δηλ: κύλικα) Ἄλεξις δὲ, κυάθους προπίνων εἴκοσιν, ἴσον „ἴσῳ, πάλιν τὴν μείζω ᾔτει. Ἔνθα καὶ τὸ Κικέρωνος ἀνήκει ἐκεῖνο, in Verrem: fit fermo inter eos et invitatio, ut Graeco more biberetur; pofcunt majoribus poculis. „Γίγνεται δ' ἐν αὐτοῖς λόγος, καὶ πρόσκλησις, τοῦ κατὰ „Γραικοὺς πιεῖν, ἀπαιτοῦσι δ' ἐν δεπάεσι μείζοσιν. Ἐχρῶντο δὲ προσέτι Ἕλληνες καὶ ἀκράτῳ, μηδὲν τὸ παράπαν ὕδατος ἐπιμιγνῦν-„τες. Σώφιλός παρ' Ἀθηναίῳ (ἐν Βιβλ: Ι'.) συνεχὴς ἄκρατος „ἐδίδοτο, ἴσον ἴσῳ, πάλιν τὴν μείζον' ᾔτησεν. Οὐδ' ἐλλείπουσιν οἱ τὸ ζωρότερον ἐκεῖνο τὸ Ἀχίλλειον, διερμηνεύοντες ἄκρατον: ὡς καὶ αὐτὸς ἐκδιδάσκει ὁ συγγραφεύς. Ἧττον δ' ὅτι, ἐν τοῖς παλαιοῖς Ἥρωσιν ἐκείνοις, ἐγένοντο οἱ ἀφειδέστερον περὶ τὸν οἶνον ἀπασχολέμενοι, τοῦτ' παρ' Ὁμήρῳ πλειστάχου πάρεστιν ἰδεῖν, καί τοι τόγε μεθύσκεσθαι οἱ αὐτοὶ εἶχον εἰς ὄνειδος.

ΚΕΦΑΛ. Γ'.

Περὶ καιροῦ σιτήσεως.

Πολλαπλοῦς ἦν καὶ ποικίλος ὁ τῆς τροφῆς λόγος τοῖς παλαιοῖς παρ' Ὁμήρῳ Ἥρωσι· πλεῖν γὰρ ἢ ἅπαξ τῆς ἡμέρας σιτεῖσθαι εἰώθεσαν. Ὁ μὲν Ὅμηρος Ἀρίστου μνημονεύει, καὶ δείπνου, καὶ δόρπου, δι' ὧν

τοσάσδε διασημαίνει σιτήσεις: τὴν μὲν πρωΐας, τὴν δὲ μεσημβρίας, „τὴν δὲ ἑσπέρας, γινομένας. Καὶ ἄριςον μὲν ἐςὶ τὸ ὑπὸ τὴν ἕω „λαμβανόμενον· δεῖπνον δὲ τὸ μεσημβρινὸν, ὃ ἡμεῖς φαμὲν „ἄριςον· δόρπον δὲ τὸ ἑσπερινὸν, φησὶν Ἀθήναιος (Βιβλ. Α΄.) „Οὕτω δὲ διατεταχέναι ἔοικε καὶ Αἰσχύλος, ἐν οἷς εἶπε: Σῖτον δ' εἰ- „δέναι διώρισα· Ἄριςα, Δεῖπνα, Δόρπα θ' αἱρεῖσθαι τρίτα. Ἐγένοντο δὴ καὶ οἱ τέταρτον ἔτι προστιθέμενοι, τὸ λαμβανόμενον μετὰ μεσημβρίαν, ὅπερ ἑσπέρισμα Φιλήμων ὠνόμασε: merendam δὲ οἱ Λατῖνοι καλοῦσι, τῷ Ὁμηρικῷ ἐκείνῳ: (Ὀδ: Ρ΄. ς. 599.) προσερει-δόμενοι:

„ . . . . . . Σὺ δ' ἔρχεο δειελιήσας.

Ἀλλ' ὀρθότερον Ἀθήναιος (ἐν Βιβλ. Ε΄.) Οὐ νοοῦντες (λέγων) „ὅτι λέγει, τὸν δειλινὸν διατρέψας χρόνον: ὥςε εἶναι τὸν νοῦν τοῦ ἔπους, οὐκοῦν ὡς ἂν προδειπνήσῃς τὸ δειλινὸν σιτισθεὶς, ἀλλ' ὡς ἂν ἄχρι πρὸς δύσιν ἡλίου, ἡμῖν συνδιατρίψῃς.

Ὁ αὐτὸς δ' οὖν Συγγραφεὺς παρατηρῶν ἐςὶ, μηδένα παρ' Ὁμήρῳ „φαίνεσθαι τὸν τῆς αὐτῆς ἡμέρας, τρὶς ἐπισιτησάμενον: Ὅμως δὲ „οὐδεὶς δείξει παρὰ τῷ Ποιητῇ τρὶς τινὰ λαμβάνοντα „τροφάς. Ἐν καιροῖς μόνον ἄλλοις ὑπ' ἄλλων παρίςαται τόδε γενέσθαι, Ἐν δὲ πολέμῳ τὰ πολλὰ δεῖπνον ἦν μόνον ἢ δόρπον. τὸ μὲν, πρωϊαίτερον πρὸ τῆς μάχης· τὸ δὲ νυκτὸς ἐπικαταλαβούσης, ὡς πανημερίων ἐν ὅπλοις τῶν πολεμιςῶν ὄντων. Οὕτως (Ἰλ: Β΄. ς. 381. καὶ 385.) Ἀγαμέμνων τοὺς Ἀχαιοὺς εἰς πόλεμον ἐποτρύνων:

„Νῦν δ' ἔρχεσθ' ἐπὶ δεῖπνον, ἵνα ξυνάγωμεν Ἄρηα,
„Ὥς κε πανημέριοι ςυγερῷ κρινώμεθ' Ἄρηϊ.

Τῆς νυκτὸς δ᾽ ἐπελθέσης τὰ τῆς συμβολῆς κατεπαύετο. Παραπλησίως δὲ καὶ Ἕκτωρ τὲς ἰδίες κελεύει ἀπὸ τῆς μάχης σιτήσασθαι: (Ἰλ: Θ΄. ς. 502.)

„ Ἀλλ᾽ ἤτοι νῦν μὲν πειθώμεθα νυκτὶ μελαίνῃ,
„ Δόρπα τ᾽ ἐφοπλισόμεσθ᾽. . . . .

Ἀλλὰ γὰρ λιτή τις ἦν, καὶ σμικρὰ παρ᾽ Ἕλλησι πάλαι ἡ ἐφ᾽ ἡμέρας σίτησις, ἐπ᾽ ἄρτῳ ἐν ἀκράτῳ ἐμβαπτομένῳ τῶν πλείνων ἐπαρ„κεμένων, ὡς ἐςὶ παρὰ Πλετάρχῳ μαθεῖν (Συμποσιακ: Η΄.) Φασὶ „γὰρ ἐκείνες, ἐργατικὲς ἅμα καὶ σώφρονας ὄντας, ἕωθεν „ἐσθίειν (ἄρτον) ἐν ἀκράτῳ, καὶ μηθὲν ἄλλο· διὰ τῦτο μὲν „ἀκρατισμὸν καλεῖν, διὰ τὸ ἄκρατον. Ἕτεροι δὲ ἐλαίαις, καὶ μέλιτι, καὶ τοῖς τοιέτοις ἀπεχρῶντο εἰς ἄριςον, ᾗ Γαληνὸς μαρτυρεῖ (ἐν Βίβλ. ς΄.) περὶ τῆ τὴν ὑγίειαν ἐνδιασώζειν, ὡς ἐντεῦθεν καὶ τὴν συνήθη παροιμίαν παρ᾽ Ἕλλησι προενεχθῆναι: **Δεῖπνον ἀφελὲς, ἄριςον ἄπυρον.** Ὡσαύτως δὲ καὶ τὲς Ῥωμαίες διαβιεῖν διδάσκει Πλίνιος (ἐν Βιβλ: Γ΄. τῶν ἐπιςολ:) Poſt cibum, quem interdiu levem et faci„lem, veterum more ſumebat; (Μετάγε τὴν τροφὴν, „ἣν ἐφ᾽ ἡμέρας κέφην τε καὶ ῥαδίαν, κατὰ τὸ τῶν ἀρχαίων „ἔθος, ἐλάμβανε.) Καὶ ὁ Κικέρων (ἐν τῷ Ε΄. τῶν Τεσκελ:) „Non placet bis indie ſaturum fieri (ἐκ ἀγαπητὸν δὶς „τῆς ἡμέρας ἐπικορέννυσθαι.) Ὁ δὲ Πλέταρχος (ἐν τῷ Η΄. τῶν Συμποσιακ:) ἐπιβεβαιοῖ τὲς πάλαι Ῥωμαίες καθ᾽ ἑαυτὲς ἀριςᾶν, δειπνῆν δὲ δαψιλῶς, δαιτυμόνας συμπαραλαβόντας. Καθ᾽ „ἑαυτὲς γὰρ ἠρίςων ἐπιεικῶς οἱ πάλαι Ῥωμαῖοι, συνδει„πνῦντες τοῖς φίλοις. Ὅθεν καὶ Coena Λατινιςὶ (Κοινὴ) εἴρηται, ἡ κατὰ τὸ δεῖπνον σίτησις, διὰ τὴν κοινωνίαν τῶν συνεςιωμένων, ὡς Ἰσίδωρος (ἐν Βιβλ: Κ΄. Κεφαλ: Β΄.) ἑρμηνεύει. Καὶ τὸν

αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ τὲς πολλὲς τῶν Ἑλλήνων, τὸ ἑσπέρας μάλιστα συμποσιάζειν ἐξ αὐτῦ Ὁμήρε καταδηλον· οὗ χάριν καὶ Δεῖπνα ὕστερον τὰ συμπόσια ἄρηται, οἷον εἰπεῖν διαπεπονημένα.

ΚΕΦΑΛ: Δ'.

Περὶ Συμποσίων.

Ἐπὶ τοῖς συμποσίοις οἱ πάλαι Ἕλληνες, τῆς εὐημερίας μέρος ἐτίθεντο, ἐχὶ τὸ ἐλάχιστον, ὅπερ Ὅμηρος ἐμφαίνει μυριαχῦ, ἰδίᾳ δὲ ἐν τῇ Ι'. Ῥαψωδίᾳ τῆς Ὀδυσσείας· ἔνθα Ὀδυσσεὺς παρὰ τοῖς Φαίαξιν εὐωχέμενος, ἐδέν τι κάλλιον φησὶν, ἐδ' ἥδιον αὐτῷ δοκεῖν, ἢ ἐπὶ δαιτὸς οἴνε τε καὶ ἐδεσμάτων πληθέσης συνεστιᾶσθαι. (Αὐτ: ς. 5. καὶ 11.)

„Οὐ γὰρ ἔγωγέ τε φημὶ τέλος χαριέστερον εἶναι —
„Τῦτο τί μοι κάλλιστον ἐνὶ φρεσὶν εἴδεται εἶναι.

Τρία δὲ γένη συμποσίων, τοῖς παλαιοῖς ὄντα συνήθη, ὑπὸ Ὁμήρε προτίθεται: (Ὀδυσ: Α'. ς. 225.) ἔνθαπερ Ἀθήνη εἰς τὸν Ὀδυσσέως οἶκον παραγενομένη, ὃν οἱ Μνηστῆρες εὐωχέμενοι ἐπικατεῖχον, ἐκπυνθάνεται,

„Τίς δαὶς; τίς δὲ ὅμιλος ὅδ' ἔπλετο; τίπτε δέ σε χρεώ;
„Εἰλαπίν', ἠὲ γάμος; ἐπεὶ ἐκ ἔρανος τάδε γ' ἐστίν.

Τῦτο δὴ, ὅπερ ἐπανείληπται καὶ Ὀδυσ: Λ'. ς. 414.) Ἔνθ, Ἀγαμέμνων διέξεισιν ἀποκτανθῆναι οἱ τὲς ἑταίρες, ὡς σύας ἀργιόδοντας:

„Οἵ ῥά τ' ἐν ἀφνειῦ ἀνδρὸς μέγα δυναμένοιο,
„Ἢ γάμῳ, ἢ ἐράνῳ, ἢ εἰλαπίνῃ τεθαλυίῃ.

Καὶ ἔρανος μὲν, κατὰ τὸν Σχολιαςὴν λέγεται, τὸ ἐκ συμβολῆς δεῖπνον: Coena, quae fiebat a ſymbolarum collatoribus (ὡς Πλαῦτος Λατινιςὶ παραφράζει·) ὅτε τῶν συμποσιαςῶν ἕκαςος κατ᾽ ἄνδρα, συνεβάλλοντο ἐπὶ τῇ ἑςιάσει. Οὕτω γὰρ „Ἀθήναιος (ἐν Βιβλ: Η΄.) Ἔρανοι εἰσὶ, φησὶν, αἱ ἀπὸ τῶν „συμβαλλομένων εἰσαγωγαὶ, ἀπὸ τοῦ συνερᾶν, καὶ συμφέ„ρειν ἕκαςον. Ἦν δέ τι λιτὸν καὶ μέτριον, τὸ τοιόνδε γένος τοῦ „συμποσίου, ὡς ἐκ τοῦ ὑπ᾽ Ἀθήνης ῥηθέντος συμβαλεῖν ἔπεσιν, ἥτις ἐκ τῆς παρασκευῆς τε καὶ δαψιλείας τῆς ἐπὶ τῇ τῶν μνηςήρων πανδαισίᾳ, εἰκάζειν εἶχε ταύτην μὴ εἶναι ἔρανον. Καὶ Ἀριςοτέλης δὲ (ἐν Δ΄. Βιβλ: τῶν Ἠθικ: Κεφ. ϛ΄.) ἀνδρὸς προτιθεὶς παράδειγμα, „ἧττον μεγαλοπρεποῦς, φησίν: Οἷον ἐρανιςὰς γαμικῶς ἑςιῶν, ἤτοι, ὡς ἐκ συνεισφορᾶς τῶν συνευωχουμένων τὴν γαμικὴν πανδαισίαν ἐπιτελῶν· τοιγαροῦν τὰ λοιπὰ δύο γένη, πολυτελέςερα ἦν καὶ δαπανηρότερα, ἑνὸς καὶ μόνου ἐπαναλίσκοντος. Ταῦτα δ᾽ ἐτελεῖτο, ἤτοι ἐπὶ γάμου, ἢ διά τι ἕτερον. Κἀκεῖνο μὲν ὁ Ποιητὴς ἀποκαλεῖ γάμον, τοῦτο δὲ εἰλαπίνην. Εἰς ὅπερ ἀνακτέον, καὶ ὃ ἐλέγετο τάφος, ὥσπερ εἴρηται.

Ἑςιάσεων τὸ πάλαι διαφερόντως ἐπίσημος ἦν, ἧς ἡ ἀφορμὴ ἦν „ὡς ἐκ τῆς θρησκείας, καθὰ διδάσκει Ἀθήναιος (ἐν Βιβλ. Ε΄.) Πᾶσα δὲ „συμποσίου συναγωγὴ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, τὴν αἰτίαν „εἰς Θεὸν ἀνέφερε· καὶ ςεφάνοις ἐχρῶντο τοῖς οἰκείοις τῶν „Θεῶν, καὶ ὕμνοις, καὶ ᾠδαῖς. Διὸ οὐδὲν παρ᾽ Ὁμήρῳ, ἐν ᾧ Θεοῖς ἱερὰ οὐ τελεῖται. Εἴτι δὲ σφαγιάζεται, ἀεί τι μέρος τηρεῖται, τῶν τοῦ Ζώου, τοῖς Θεοῖς ἐπιθυμιατέον· ἐξ οὗ καὶ ἱερεῖον τὸ θῦμα εἴρηται, καὶ τὸ τοὺς θύοντας ἱερεύειν: οἷάπερ συνήθως Ὅμηρός τε, καὶ τῶν συγγραφόντων οἱ λοιποὶ φράζουσιν. Ὅλως δὲ, καὶ ἐπὶ παντὸς ἄλλου βρώματος παρατηροῦντα τὸν Ὅμηρον συνορῶμεν, τὸ τοῖς Θεοῖς πρὸ „πάντων προσάγεσθαι: τουτέςι κατ᾽ Ἀθήναιον (Βιβλ. Δ΄.) τὰς τῶν „βρωμάτων ἀπαρχὰς νέμειν Θεοῖς, Οὕτω καὶ Ὀδυσσεὺς ἐποίησεν, ἐγααθειρχθεὶς συνάμα τοῖς ἑταίροις ἐν τῷ σπηλαίῳ τοῦ Κύκλωπος. (Ὀδυσ. Ι΄. ϛ. 231.)

„ Ἔνθα δὲ πῦρ κείαντες ἐθύσαμεν· ἠδὲ καὶ αὐτοὶ
„ Τυρῶν αἰνύμενοι φάγομεν. . . . .

Παρετηρεῖτο δὲ αὐτὸ τοῦτο καὶ ἐπὶ τῆς πόσεως, ἣ οὐκ ἐχρῶντο, πρὶν ἢ Θεοῖς λείβωσι. Ταὐτὸ δὲ συνιδεῖν πάρεστι κἀν τῷ Πλάτωνος συμποσίῳ. Ἔνθα οἱ συμποσιασταὶ, σπονδαῖς τε καὶ τιμαῖς δημοτελέσι τοὺς Θεοὺς ἐσεβάζοντο. Τοὐναντίον μέν τοιγε ὑπὸ τῶν ἀμφ' Ἐπίκουρον, οὐδὲ σπονδαὶ, οὐδ' ἀπαρχαί τινες προσήγοντο τοῖς Θεοῖς. ἀλλ' ὁ περὶ τῆς ἀσέμνου γυναικὸς „ἔφη Σιμωνίδης, ὅτι ἄθυτα ἱερὰ πολλάκις κατεσθίει: τῶν „θεῶν ἠμέλουν· ἐν δὲ τῇ ἱερᾷ τελετῇ τοιάνδε τάξιν ἐτήρουν, ὡς ἀπὸ τῆς Ἑστίας ἄρχεσθαι, καθάπερ Ὅμηρος μαρτυρεῖ ἐν τοῖς ὕμνοις, τῷ εἰς τὴν Ἑστίαν, καὶ τῷ εἰς τὸν Ἑρμῆν δὲ (ς. 4.)

„ . . . . Οὐ γὰρ ἄτερ σοῦ
„ Εἰλαπίναι θνητοῖσιν, ἵν' οὐ πρώτῃ πυμάτῃ τε
„ Ἑστίῃ ἀρχόμενος σπένδει μελιηδέα οἶνον.

Πρὸς ὃ καὶ τὸ Ἀριστοφάνους τείνει, τὸ ἐν τοῖς Κηφῆσιν:

„ . . . . ἀλλ' ἵνα
„ Ἀφ' Ἑστίας ἀρχόμενος ἐπιτρέψω τινά.

Τὸ δ' αἴτιον τῆς τοιᾶσδε τελετουργίας ἐκτίθησιν Ἀριστόκριτος: (ἐν τῷ Β'. Βιβλ.:) Ὅτι δὴ Ζεὺς τοὺς Τιτᾶνας τροπώσας, καὶ τὴν βασιλείαν ἐν εἰρήνῃ ἀναλαβὼν, τῇ Ἑστίᾳ ἐπέτρεψεν αἰτεῖν, ὅ, τι θέλοι· ἡ δὲ τὴν παρθενίαν ἑαυτῇ ἐξητήσατο, καὶ τὰς ἀπαρχὰς τῶν θύεσθαι μελ„λόντων ἁπαξαπάντων· Καὶ μετὰ ταῦτα (φησὶν) οὕτω νενόμισται „ἐν τοῖς ἱεροῖς, τὰς ἀπαρχὰς ἁπάντων τῶν θυομένων „πρώτῃ δοῦναι Ἑστίᾳ.

Τὸ τοίνυν ἐπιτελεῖν συμπόσιον, ἐξόχως ἄνδρες εἰώθεσαν οἱ ἐν ἀρχαῖς καθεστῶτες: καὶ τοῦτο Νέστωρ πρὸς Ἀγαμέμνονος, ἐξ ἔθους τε καὶ κατὰ τὸ δίκαιον ἀξιοῖ γενέσθαι· (Ἰλ: Ι'. ς. 69.)

„ Ἀτρείδη, σὺ μὲν ἄρχε· σὺ γὰρ βασιλεύτατος ἐσσὶ:
„ Δαίνυ δαῖτα γέρεσιν· ἔοικέ τοι, ὅτι ἀεικές.

Οὕτως Ἀλκίνοος ὁ τῶν Φαιάκων Ἄναξ, (Ὀδ: Η΄. ϛ. 136. κξ) τὴν ἑστίασιν τοῖς ἀρίστοις παρασκευάζει. Καὶ Τηλέμαχος δὲ (Ὀδ: Λ΄. ϛ. 184.)

„ . . . . Δαῖτας ἐΐσας
„ Δαίνυται, ἃς ἐπέοικε δικασπόλον ἄνδρ' ἀλεγύνειν.

Ἐν τιμῇ δ' ἐτίθετο ἡ πρόκλησις αὕτη μεγίστη, ὡς δῆλον, ἐκ τοῦ ὡς γέρας τῷ κατασκοπήσασθαι πεμφθέντι ἐκείνῳ ἐπαγγέλλεσθαι: (Ἰλ: Κ΄. ϛ. 217.) ὅτι

„ Αἰεὶ δ' ἐν δαίτῃσι καὶ εἰλαπίνῃσι παρέσται.

Ὁ μὲν οὖν τῶν δαιτυμόνων ἀριθμὸς οὐχ ὥριστο· ἀλλ' Εὐστάθιος μέντοι παρέδωκε τὰ τῶν παλαιῶν συμπόσια, μὴ ἐκ πλειόνων ἢ δέκα συνεστηκέναι, δι' ὅπερ Ἀγαμέμνων εἰρήκει, τῶν Ἑλλήνων τὸ πλῆθος, πολλῷ τοῦ τῶν Τρώων ὑπερέχειν δεῖξαι βουλόμενος: (Ἰλ: Β΄. ϛ. 126.) ὡς εἴπερ ἄρα τῶν πολεμίων ἐν μέρει ἀριθμηθέντων:

„ Ἡμεῖς δ' ἐς δεκάδας διακοσμηθεῖμεν Ἀχαιοὶ,
„ Τρώων δ' ἄνδρα ἕκαστον ἑλοίμεθα οἰνοχοεύειν,
„ Πολλαί τε δεκάδες δευοίατο οἰνοχόοιο.

Τοῦτο δὲ καὶ ὑπὸ τῶν Πυθαγορείων παρατετηρῆσθαι διέξεισιν Ἰάμβλιχος.

ΚΕΦΑΛ. Ε.

Περὶ τῶν ἐν τοῖς συμποσίοις διατυπώσεων.

Εὐωχοῦνται παρ' Ὁμήρῳ καθήμενοι, φησὶν Ἀθήναιος (ἐν Βιβλ. Α΄.) Οὕτω καὶ γὰρ (Ἰλιάδ. Κ΄. ς. 578.) Ὀδυσσεύς τε καὶ Διομήδης, δείπνῳ ἐφιζανέτην. Καὶ Ἀχιλλεὺς, παραγενομένου Πριάμου, ἐπὶ τραπέζης καθήμενος ἐκ θρόνου ὤρτο. ἐπὶ γὰρ τούτῳ ἕτοιμοι ἕδραι παρῆσαν, ἃς θρόνους τε καὶ κλισμοὺς, ὁ Ποιητὴς ὀνομάζει. (Ὀδυσ. Γ΄. ς. 389.)

„ Ἑξείης ἕζοντο κατὰ κλισμούς τε θρόνους τε.

Κατὰ δὲ Ἀθήναιον (ἐν βιβλ. Θ.΄) θρόνος ἐστὶν ἐλευθέριος „ καθέδρα σὺν ὑποποδίῳ, ἣν Ὅμηρος θρῆνυν ἀποκαλεῖ, ὡς ἰδεῖν ἐστὶν, (Ἰλ: Ξ΄. ς. 240.) ἔνθα Ἥρα καθυπισχνεῖται τῷ ὕπνῳ:

„ Δῶρα δέ τοι δώσω, καλὸν θρόνον ἄφθιτον αἰεὶ
„ Χρύσεον· Ἥφαιστος δέ κ' ἐμὸς πάϊς ἀμφιγυήεις
„ Τεύξει ἀσκήσας, ὑπὸ δὲ θρῆνυν ποσὶν ἥσει,
„ Τῷ κεν ἐπισχοίης λιπαροὺς πόδας εἰλαπινάζων.

Καὶ Ὀδυσ: δὲ Κ΄. ς. 314. καὶ 366.) τὸν Ὀδυσσέα ἡ Κίρκη.

Εἷσεν ἐ εἰσαγαγοῦσα ἐπὶ θρόνου ἀργυροήλου,
Καλοῦ, δαιδαλέου, ὑπὸ δὲ θρῆνυς ποσὶν ἦεν.

Οὕτω καὶ Τηλέμαχος (Α΄. Ὀδυσ: ς. 130.) ἀφικομένην Ἀθήνην.

„ . . . . Ἐς θρόνον εἷσεν ἄγων, ὑπὸ λῖτα πετάσσας
„ Καλὸν, δαιδάλεον, ὑπὸ δὲ θρῆνυς ποσὶν ἦεν.
„ Πὰρ δ' αὐτὸς κλισμὸν θέτο ποικίλον . . . . ἑαυτῷ.

Ὅς περιττοτέρος κεκόσμηται ἀνακλίσει πρὸς ὃν ἀνακλίνομεν, φησὶν Ἀθήναιος. Τῷ δ' Ὀδυσσεῖ εὐτελὴς μάλα δίφρος πετέθη, σὺν μικρᾷ τραπέζῃ. Οὕτω γάρ τοι (Ὀδ: Υ. ς. 257. κξ.)

„Τηλέμαχός γ' Ὀδυσῆα καθίδρυε, κέρδεα νωμῶν,
„Ἐντὸς ἐϋςαθέος μεγάρε παρὰ λάϊνον ἐδὸν,
„Δίφρον ἀεικέλιον παραθεὶς, ὀλίγην τε τράπεζαν.

Ὁ δὲ Μακεδὼν Ἀλέξανδρος, τετρακοσίους ποτὲ ἑςιῶν ἡγεμόνας, „ἐκάθισεν ἐπὶ δίφρων ἀργυρῶν, καὶ κλιντήρων, ἀλεργοῖς „περιςρώσας ἱματίοις· ὡς ἀπομνημονεύσας φαίνεται Δοῦρις. Πρώτη ἦν καὶ ἀρχαιοτάτη αὕτη ἡ τε καθέζεσθαι τάξις, καὶ ἐκ μαρτυρίας τοῦ Φίλωνος· ὃς ἐν τῷ περὶ τε Ἰωσὴφ βιβλίῳ τοιαῦτα γράφει: „Ἑξῆς δὲ προςάξαντες, κατὰ τὰς ἡλικίας καθίζεσθαι, μήπω τῶν ἀνθρώπων ἐν τοῖς συμποτικαῖς συνεσίαις κατακλήσει χρωμένων. Καὶ τοὺς πρόπαλαι δὲ Ῥωμαίους, καθῆσθαι μὲν, μὴ ἀνακεῖσθαι δὲ σιτιζομένους, μαρτυρεῖ Σερβῖος ἐν τῇ Η΄. τῶν Αἰνειάδων. Καὶ Ἰσίδωρος, ἐν τῷ Κ΄. Βιβλ. Κεφαλ. ΚΒ΄.

Περὶ δὲ τῆς ἐν τῇ τε κεῖσθαι τάξει διαφορᾶς, ἀσφαλῆ οὐκ ἔςιν, οὐδὲ βεβαίαν λαβεῖν παρ' Ὁμήρῳ ἔνδειξιν· εἰμὴ ὅτι, (Ἰλ: Ι΄. ς. 218.) ἡνίκα τοὺς πρὸς αὐτὸν διαπρεσβεύοντας Ἀχιλλεὺς εἱςία,

„Αὐτὸς γ' ἀντίον ἷζεν Ὀδυσσῆος Θείοιο.

Καὶ τε Πριάμε ἐν τῇ σκηνῇ αὐτᾷ προσελθόντος, (Ἰλ: Ω΄. ς. 473.)

„. . . . Ἕταροι γ' ἀπάνευθε καθείατο. . . . . .

Ἄλλως γε μὴν εἰκὸς ἦπε, καὶ τιμήν τινα, μεταξὺ τῶν συνεδρευόντων Ἡρώων ἀποδοθῆναι, ἣν ὁ Ποιητὴς ἀποκαλεῖ ἕδρην (Ἰλ: Θ΄. ς. 162.) διεκρίνοντο γὰρ οἱ τιμώμενοι:

„ Ἕδρῃ τε, κρέασιν τε, ἰδὲ πλείοις δεπάεσσι.

Προεδρίαν ἡρμήνευσεν Εὐςάθιος. Ὁ δὲ Πλέταρχος (ἐν τῷ Α΄. τῶν συμποσιακ: Κεφ: Γ΄.) Παρὰ μὲν Ἕλλησι τιμιώτατον εἶναι φησὶ τόπον τὸν πρῶτον· παρὰ δὲ Πέρσαις τὸν μέσον· ἀλλὰ παρ Ἰνδοῖς μηδὲν τοιῦτον παρατηρεῖσθαι γράφει Φιλόςρατος, ἑκάςυ ἧπερ ἔτυχεν ἀνακλινομένυ.

Καθημένων τοίνυν τῶν δαιτυμόνων, θεραπαινὶς ὕδωρ ἐκ προχόυ ὑπὲρ λέβητος ἐπέχεεν εἰς χειρῶν ἀπόνιψιν, ὡς ἐγένετο τῇ Ἀθηνᾷ (Ὀδυσ. Α΄. ς. 136.)

„ Χέρνιβα δ᾽ ἀμφίπολος προχόῳ ἐπέχευε φέρυσα
„ Καλῇ, χρυσείῃ ὑπὲρ ἀργυρέοιο λέβητος,
„ Νίψασθαι . . . .

Ὥσπερ καὶ (Ὀδυσ: Δ΄. ς. 52.) τῷ Τηλεμάχῳ συμβέβηκε, παραπλησίως δὲ καὶ παρὰ Οὐϊργιλίῳ. (αἰνειάδ: Α΄. ς. 705.)

. . . . . . Dant famuli manibus lymphas;

„ Δμῶες χέρνιβα χεῦον. . . . .

Καὶ Πλαῦτος δὲ (Perfa)

Date aquam manibus, apponite menfam.

„ χείρεσσ᾽ ὕδωρ δὴ δότε, καὶ πάρθεσθε δὲ δαῖτα.)

Καὶ Κικέρων ἐν τῷ Β΄. τῶν περὶ Ῥήτορος: Illud egregium Sextic: manus lava et coena. Ἐξαίρετον τὸ τῦ Σεξτίυ: „(Χεῖρας νίψον, καὶ δείπνει.)

Ἔπειτα δὲ τράπεζα παρετίθετο ἑκάςῳ τῶν δαιτυμόνων, καθάπερ ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις χωρίοις συνῆπται:

„ . . . Παρὰ δὲ ξεςὴν ἐτάνυσσε τράπεζαν.

Πρoμήκη δὲ γενέϑαι τὴν τράπεζαν δῆλον, ὃ καὶ τῷ Ευςαϑίῳ ἔδο„ξεν: Εμφαίνει μήπω κυκλοτερεῖς εἶναι τὰς τρα„πέζας, ἀλλὰ τετανυμένας εἰς μῆκωσιν. Αλλὰ τὸ κατ' ἀρχὰς κυκλοτερεῖς τὰς τραπέζας κατεσκευάσθαι, τὸ σχῆμα τὸ τοῦ παντὸς ὑπομιμουμένας, διατείνεται Μυρλεανὸς παρὰ τῷ Αϑη„ναίῳ. (ἐν Βιβλ: ΙΑ'.) φάσκων: Διὸ τὴν τράπεζαν κυκ„λοτερῆ κατεσκευάσαντο, πειϑόμενοι τὸν κόσμον „εἶναι κυκλοτερῆ. Ξύλιναι δ' αἱ τράπεζαι ὑπῆρχον, ὡς εἶναι ἐυμετακόμιςοι· καὶ πρὸς τὸ λειότατον ἐξειργασμέναι: ὅϑεν καὶ τράπεζα εἴρηται ξεςὴ ἐΰξοος. Οὐ μόνον δὲ ἀξίνης, καὶ τῶν παραπλησίων τεκτονικῶν ἐργαλείων, ἀποξεόμεναί τε καὶ λειαινόμεναι ὑπῆρχον αἱ τράπεζαι, ἀλλὰ καὶ σπόγγοις ὕδατι ἐμβρόχοις παρατριβόμεναι συνεχῶς καὶ ἀποκαϑαριζόμεναι: (Ὀδυσ: Α'. ϛ 111)

„ Οἱ δ' αὖτε σπόγγοισι πολυτρήτοισι τραπέζας
„ Νῖζον, καὶ πρότιϑεντο, ἰδὲ κρέα πολλὰ δατεῦντο.

Τοῦτο δὲ τὰς ἀμφιπόλους κελεύει δρᾶν ἡ Εὐρύκλεια προετοιμάσουσα τὸ δῶμα ἐπὶ τῇ τῶν μνηςήρων ἐλεύσει (Ὀδ: Υ'. ϛ. 149. κξ.)

„ Ἀγρεῖϑ', αἱ μὲν δῶμα κορήσατε ποιπνύσασαι
„ Ῥάσσατέ τ'· ἐν δὲ ϑρόνοισ' ἐυποιήτοισι τάπητας
„ Βάλλετε πορφυρέους· αἱ δὲ σπόγγοισι τραπέζας
„ Πάσας ἀμφιμάσαστε . . . .

Οὕτως Ἀῤῥιανὸς (ἐν Επικτήτ: Βιβλ. Ζ'. Κεφαλ. Κϛ'.) „Αἶρον τὰς τραπέζας σπόγγισον. Καὶ Μαρτιάλιος: Haec tibi ſorte datur tergendi ſpongia menſas.
„ Κεκλήρωταί σοι σπόγγοισι τραπέζας ῥύπτειν.)

Ἦν δ' ἄρα τόδ' ἀντὶ τῦ ἐπιτραπεζίυ ὀθονίυ, οὗ τοῖς παλαιοῖς Ἕλλησιν ἔτις ἐτύγχανε χρῆσις.

Ἑκάςῳ τῶν δαιτυμόνων ἰδίᾳ, μερὶς ἐκ τῦ κρέατος διενέμετο ἴση. Καὶ τῶν κρεῶν δὲ μοῖραι ἐνέμοντο, φησὶν Ἀθήναιος· ὅθεν δαῖτας Ὅμηρος ὀνομάζει ἐΐσας. (Ὀδυσ: Λ'. ς. 184.) ἀπὸ τῆς ἰσότητος, ὡς αὐτὸς ἡγεῖται, ὅπερῦν ϗ ἀπὸ τῦ δατεῖσθαι (ἤτοι διαμερίζεσθαι (ἐν Βιβλ: Α'.) ὁ αὐτὸς εἰρῆσθαι εἰσέβαλεν. Ἔργον δ' ὁ δαιτρὸς εἶχε τόδε (Ὀδ: Α'. ς. 141. ϗ Δ'. ς. 57. ϗ Ρ'. ς. 331.) Ἀλλὰ γὰρ καὶ Δαιτυμὰν ὑπὸ Ὁμήρυ εἰρῆσθαι, ὡς φησὶ Πλύταρχος ἐν τοῖς Συμποσιακοῖς, ὁ διανέμων τὰ κρέα. (Ὀδυσ: Ο'. ς. 140.)

„ Παρ δὲ Βοηθοΐδης κρέα δαίετο, καὶ νέμε μοίρας.

Καὶ Ὀδυσ: δὲ Υ'. ς. 280.)

„ Μοίρας δασσάμενοι δαίνυντ' ἐρικυδέα δαῖτα
„ Παρ' δ' ἄρ' Ὀδυσσῆϊ μοῖραν θέσαν, οἳ πονέοντο
„ Ἴσην, ὡς αὐτοί περ ἐλάγχανον. . . . .

Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς δ' Ἀχιλλεὺς τὰ κρέα διεμέριζεν. (Ἰλ: Ω'. ς. 626.)

„ . . . . Ἀτὰρ κρέα νεῖμεν Ἀχιλλεύς.

Καὶ Εὔμαιος δὲ, (Ὀδυσ: Ξ'. ς. 434.)

„ Καὶ τὰ μὲν ἕπταχα πάντα διεμοιρᾶτο δαΐζων.

Καὶ μοῖραν, μίαν μὲν Νύμφαις, ἑτέραν δὲ Μύσαις ἱέρωσε, τὰς δὲ λοιπὰς τοῖς ἐυωχυμένοις διένειμεν: ἀλλὰ τῷ Ὀδυσσεῖ τὸν ὕειον νῶταν παρέχεν. (Ὀδ: Ξ'. ς. 437.)

„ Νώτοισιν δ'Ο'δυσῆα διηνεκέεσσι γέραιρεν
„ 'Αργιόδοντος ὑός. . . . .

Παραπλησίας δὲ τιμῆς, ὑπὸ Α'γαμέμνονος τῷ Α'ίαντι μετεδόθη, ἐκ τῆς μάχης ἐπανιόντι· (Ι'λ: Η'. ϛ. 321.)

„ Νώτοισιν δ' Α'ίαντα διηνεκέεσσι γέραιρεν
„ Ἥρως Α'τρείδης, εὐρυκρείων Α'γαμέμνων.

Ο'σαύτως ϗ παρὰ Ο'υϊργιλίῳ: (Αἰνειάδ: Η'. ϛ. 183.)

Vefcitur Aeneas fimul et Trojana juventus
Perpetui tergo bovis. . . . .
„ (Δῖος δ' Αἰνείας, ϗ Τρώϊος ἂρ νεολαία
„ Νῶτα βόεια πάσοντο ἄδην) . . . . . . ;

Ὅμοιον δέ τι ϗαὶ παρὰ Γάλλοις παρατετηρῆσθαι, ὑπὸ Διοδώρȣ τȣ̃ Σικελιώτȣ (ἐν Βιβλ. Ε'.) γέγραπται· ἀλλὰ ϗαὶ ἐπεχαρίζετότις, ἐξ ἧς εἰλήχει μερίδος, ὅτῳ ἂν ἐθελήσειεν, ἢ Φησὶν Α'θήναιος· (Βιβλ. Α'.) „ Ε'δωρȣ̃ντο δὲ ϗαὶ ἀπὸ τῆς αὐτῶν μοίρας, οἷς „ ἐβȣ́λοντο. Οὕτως Ο'δυσσεὺς δίδωσι τῷ ἀοιδῷ Δημοδόκῳ, μέρος ἀποτμήξας ἀπὸ τȣ̃ νώτȣ τȣ̃ παρατεθέντος αὐτῷ (Ο'δυσ: Θ'. ϛ. 475. κξ.)

Τὸν δ' οἶνον ἑκάϛοις τῶν συνευωχȣμένων ἐνέχεον παριϛάμενοι παῖδες. (Ι'λ: Α'. ϛ. 476. ϗαὶ Ι'. ϛ. 175. ϗαὶ Ο'δυσ: Γ'. ϛ. 340. ϗαὶ Φ'. ϛ. 272.)

„ Κοῦροι μὲν κρητῆρας ἐπεϛέψαντο ποτοῖο.
„ Νώμησαν δ' ἄρα πᾶσιν ἐπαρξάμενοι δεπάεσσιν.

Οἱ δὲ παῖδες ἐτύγχανον τῶν εὖ γεγονότων, ὡς Α'θήναιος ἐπισημειοῖ· (ἐν Βιβλ: Ε'.) „ Δȣ̃λος ȣ̓δεὶς ἦν ὁ διακονήσων, „ ἀλλ' οἱ νέοι τῶν ἐλευθέρων ὠνοχόȣν. Οἷος περ ὁ

τῦ Μενελάυ υἱὸς, καί τοι γε κὴ νυμφίος ὢν, κατ' αὐτὴν την τῶν γάμων ἡμέραν: (Ο᾽δυσ. Δ΄.) Διένεμον δὲ καὶ τὰ ποτήρια ἐκ τῦ ἴσυ· οὕτως ἀλλ' ἐν ὥςε τοῖς ἐν ὑπεροχῇ καθεςῶσι, τιμῆς χάριν, μείζονά τε κὴ πληρέςερα ἐπο-„ρέγεσθαι: ὡς ὁ αὐτὸς Συγγραφεὺς παρετήρησεν, ἐξ ὧν οἱ κῦροι δια-„κονύμενοι, τοῖς μὲν ἐντιμοτάτοις ἀεὶ πλῆρες παρεῖχοντὸ „ποτήριον, τοῖς δ' ἄλλοις ἐξ ἴσυ διένεμον. Τοιῷ δε λόγῳ χρώμενος Α᾽γαμέμνων ἐποτρύνει ἐπὶ τὴν μάχην Ἰδομενέα: τῶν γὰρ ἄλλων Α᾽χαιῶν τὸ μέτρον πινόντων (δαιτρὸν πίνωσιν) αὐτῷ πλεῖον τὸ δέπας ἀεὶ ἕςηκεν· (Ἰλ: Δ΄. ς. 263.) Οὕτω κὴ Διομήδης παρορμᾶται πρὸς τὸν πόλεμον: (Ἰλ. Θ΄. ς. 162.)

„ Ε᾽δρῃ τε, κρέασίν τε, ἰδὲ πλείοις δαπάεσσιν.

Ο῞περ ὖν καὶ περὶ Γλαύκυ καὶ Σαρπηδόνος, ὁμοίως ῥηθὲν ἐπανείληπται. (Ἰλ: Μ΄. ς. 310. κξ.)

Προσέτι δὲ καὶ εἰς τὸ πίνειν ἀλλήλυς προσεκαλῦντο, τῇ δεξιᾷ χειρὶ τὸ δέπας προτείνοντες: ὃ δειδέχεσθαι λέγει Ο῞μηρος: ὄυτω γάρ τοι κατ' αὐτὸν κὴ οἱ Θεοὶ: (Ἰλ: Δ΄. ς. 4)

„ . . . . Χρυσέοις δεπάεσσι

„ Δειδέχατ' ἀλλήλυς . . . .

„Τῦτο δ' ἐςὶν: ἐδεξιῦντο προπίνοντες ἑαυτοῖς ταῖς δε-„ξιαῖς, ἧ φησὶν Α᾽θήναιος ἐν Βιβλ. Ε΄. Ο῾μοίως δὲ καὶ Ο᾽δυσεὺς (Ἰλ: Ι΄. ς. 224.)

„ Πλησάμενος δ' οἴνοιο δέπας, δείδεκτ' Α᾽χιλῆα.

ἤτοι ἐδεξιῦτο: ὃ ἐςὶ, προέπινεν αὐτῷ, τῇ δεξιᾷ διδὺς το ποτήριον. Α᾽θήναιος δ' ἐκτίθησι τὸ πρᾶγμα ἐν τῷ ΙΔ΄. τῶν αὐτῦ „βιβλίων, σαφέςερον. Πληρῦντες γὰρ προέπινον ἀλλήλοις „μετὰ προσαγορεύσεως: ὃ καὶ ἐκδιδάσκει τῷ Α᾽λεξάνδρυ ὑπο-„δείγματι: ὃς αἰτήσας ποτὲ ποτήριον δίχυν, καὶ πιὼν, πρῦ-

„πιε τῷ Πρωτέᾳ· ἔνθεντοι κ̀ προπίνοντες, βραχύ τι ἀπογευσάμενοι, ἀμοιβαδὸν ἀλλήλοις τὸ δέπας ἐπώρεγον. Πρὸς ὃ δὴ φέρει τὸ τȣ̃ Πλαύτȣ ἐκεῖνο: (ἐν τῷ Κȣκȣλίωνι) τȣτέςιν ἐν τῷ Δράματι αὐτȣ̃, ὃ Πλαῦτος ȣ̃τως ἐπέγραψε: Τρὼξ, ἢ Κὶς, ἢ Θρὶξ, Propino mi-
„liti magnum poculum, ille ebibit: „ Προπίνω τῷ ςρατιώτῃ μέγα κύπελλον· ὁ δ' ἐξέπιεν. Καὶ Ι'ȣβενάλιος δὲ ἔφη (ἐν Σατύρῃ Ε'. ϛ. 127.)

Quando propinat
Varro tibi, fumitque tuis contacta labellis
Pocula. . . . .

„. . . . . . . (Εὖ σοι προπίνει
„Οὐάῤῥων, καὶ ψαυςὰ τεοῖσι χειλαρίοισι
„Δειδέχεται δέπα . . . .

Τὰ δ' ἄλλα οἱ τοιάδε πρόποσις ἐγίγνετο τὸ πλεῖςον δεξιόθεν καταρχομένη· ὅπερ ἐπιδέξια εἶπον· (Πολυδεύκ: Βιβλ: Β'.) Παρὰ „Εὐπόλιδι προπόσεως χῆμα, καλεῖται ἐπιδέξια· ὅταν δὲ „πίνωσι τὴν ἐπιδέξια· Δεῖγμα δὲ τȣ́τȣ, ἢ ἴχνος μᾶλλον εἰπεῖν, πρόκειται, „(Ι'λ: Α'. ϛ. 597.) Ε'νθα τοῖς Θεοῖς συνευωχȣμένοις, Ἥφαιςος . . .

„Θεοῖσιν ἐνδέξια πᾶσιν
„Ὠινοχόει . . . . Οὕτως ȣ̃ν Κριτίας ἐν ἐπιγράμματι, τῷ εἰς Ἀνακρέοντα:
„Παῖς διαπομπεύσῃ προπόσεις τ' ἐς δεξιὸν ὦμον.

Ε'ν δὲ τῷ συνευωχεῖσθαι ποικίλαι μεταξὺ περὶ διαφόρων ἐνδιεσπείροντο διαλέξεις· καὶ περὶ πραγμάτων ἐνίοτε σπȣδῆς ἐχομένων· Οἷον: (Ι'λ: Ι'. ϛ. 225. κ.ξ.) ἔνθα βȣλὴ πρȣ̈τέθη περὶ τȣ̃ πολέμȣ. Τόδ' ἔθος ἰδίᾳ Πέρσαις διαφέρειν Ἡρόδοτος γράφει, ὡς διέξεισιν Ἀθήναιος

ἐν Βιβλ: Δ'. Καὶ Ἀμμιανὸς δὲ ὁ Μαρκελλῖνος (ἐν Βιβλ: ΙΗ'.) Inter epulas de apparatu bellorum et ſeriis rebus, apud Perſas, Grajorum more veterum, conſultari tradit. „Ἐν ἑςιάσεσι, περὶ πολέμων παρασκευῆς, καὶ ἄλλων σπȣ-„δῆς δεομένων παρὰ Πέρσαις, κατ' ἔθος τῶν πάλαι „Ἑλλήνων, βȣλὴν συγκροτεῖσθαι καθιςορεῖ. Προσεχώρȣν δ' ȣ̃ν καὶ ἕτερ' ἄττ' ἀθυρμάτια: οἷον κύβοι τε, καὶ ᾄσματα, καὶ ὄρχησις, καὶ τάγε τοιαῦτα, τὰ εἰς τέρψιν τε καὶ ψυχαγωγίαν φέροντα· περὶ ὧν ἐν ἰδίῳ τόπῳ.

Ἀποχρεώντως δ' οἱ δαιτυμόνες εὐωχηθέντες, ἀπολύεσθαι ἠξίȣν αἰ-„τέμενοι. Ἀθήναιος (ἐν Βιβλ. Ε'.) Διδάσκει δ' ἡμᾶς Ὅμηρος, ὅτι „δεῖ καὶ τȣ̀ς κεκλημένȣς ἐφ' ἑςίασιν παρακαλεῖν ἀπανίςα-„σθαι τȣ̀ς κεκληκότας. Οὕτως ἡ Τηλεμάχῳ συνοδοιπορȣ̃σα Ἀθήνη αἰτεῖται παρὰ τȣ̃ Νέςορος ἄδειαν τοῦ τῆς τραπέζης ἀπαναςῆναι (Ὀδυσ. Γ'. ς. 332. κξ.)

„Ἀλλ' ἄγε, τάμνετε μὲν γλώσσας, κεράασθε δὲ οἶνον,
„Ὄφρα Ποσειδάωνι, καὶ ἄλλοις ἀθανάτοισι
„Σπείσαντες, κοίτοιο μεδώμεθα· τοῖο γὰρ ὥρη.

Βȣ́λεται γὰρ τὰς γλώσσας ἀποτμηθῆναι, καὶ τοῖς Θεοῖς ἐπιθυμιαθῆναι: ὅπερ κατ' ἔθος ἐγίγνετο ὑπὸ τῶν ἐπὶ Ῥητορείᾳ σπȣδαίως ἐχόντων, ληφθέντος τȣ̃ τύπȣ παρὰ τῶν Ἀττικῶν, ὡς ὁ Σχολιαςὴς παραδίδωσιν. Ἔνθεντοι καὶ εἰκότως τȣτὶ διαπραττόμενον ὧδε παρίςαται ὑπὸ Νέςορος τȣ̃ ἐν Ἕλλησιν εὐφραδεςάτȣ. Ἀλλ' αἱ σπονδαὶ διηνεκῶς ὑπὸ τῶν ἀπανιςαμένων συμποσιαςῶν ἐτελȣ̃ντο, καὶ μάλιςα τῷ Ἑρμῆ, ὥσπερ οἱ Φαίακες: (Ὀδυσ: Η'. ς. 138.)

Ὧ πυμάτῳ σπένδεσκον, ὅτε μνησαίατο κοίτȣ.

„Μνείαν δὲ τȣ̃ τοιȣ̃τȣ ποιεῖται Ἀθήναιος (ἐν Βιβλ. Α') Ἔσπεν-„δον δὲ ἀπὸ τῶν δείπνων ἀναλύοντες, καὶ τὰς σπονδὰς

„ ἐποιοῦντο Ἑρμῇ, καὶ, οὐχ ὡς ὕστερον, Διῒ τελείῳ· δοκεῖ γὰρ „ Ἑρμῆς ὕπνου προστάτης εἶναι·

Εἰώθεσαν δὲ οἱ συνευωχούμενοι τῆς νυκτὸς προσεγγιζούσης ἀπα„ναχωρεῖν. (Ἀθήν. ἐν Βιβλ. Ε΄.) Οἱ δειπνήσαντες ἀπελύοντο „φωτὸς ὄντος. Ὅπερ ἐφ' ἑορτασίμου μάλιστα ἡμέρας χώραν ἔχειν ἡ Παλλὰς ἐκδιδάσκει: (Ὀδ. Γ. ς. 335.)

„ Ἤδη γὰρ φάος οἴχεθ' ὑπὸ ζόφον, οὐδὲ ἔοικε
„ Δηθὰ Θεῶν ἐν δαιτὶ θαασσέμεν, ἀλλὰ νέεσθαι.

Ἀλλ' ἔτι καὶ κατὰ θεσμόν τινα ἐπιβεβαιοῖ Ἀθήναιος ἔν τινι τῶν „θυσιῶν τοῦτο διηγορεύσθαι: Καὶ νῦν δὴ νόμος ἐκ θυσιῶν τινων, „πρὸ ἡλίου δύνοντος ἀπιέναι. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ περὶ Δομιτιανοῦ Σουετόνιος γράφει. Convivabatur frequenter, ac large, pene „raptim; certe non ultra ſolis occaſum. (Εὐωχεῖτο συχ„νάκις καὶ δαψιλῶς, μονονουχὶ ἀρπαλέως, ἀλλ' ἧπου οὐκουν ἐπέ„κεινα δύσεως ἡλίου.) Ἀλλὰ γὰρ ἐνίοτε, καὶ τῆς νυκτὸς ἐπὶ πολὺ μέρος προήγετο τὰ τῆς ἑστιάσεως· ὡς παρὰ Φαίαξιν: (Ὀδυσ: Η΄. ς. 100. κξ) Ἔνθα Ἀλκινόου ἑστιῶντος

„ Χρύσειοι δ' ἄρα κοῦροι εὐδμήτων ἐπὶ βωμῶν
„ Ἕστασαν, αἰθομένας δαΐδας μετὰ χερσὶν ἔχοντες,
„ Φαίνοντες νύκτας κατὰ δώματα δαιτυμόνεσσι

καθάπερ ἐκλατινίσας φράζει Λουκρήτιος.

Si non aurea ſunt juvenum ſimulacra per aedes
Lampadas igniferas manibus retinentia dextris
Lumina nocturnis epulis ut ſuppeditetur.

Παραπλησίως (Ὀδυσ. Σ΄. ς. 305. κξ.) τῶν μνηστήρων εὐωχουμένων, αἱ θεραπαινίδες,

„ . . . . . . Λαμπτῆρας τρεῖς ἕςασαν ἐν μεγάροισιν
„ Ὄφρα φαείνοιεν. . . . .
„ Καὶ δαΐδας μετέμισγον· ἀμοιβηδὶς δ' ἀνέφαινον
„ Δμωαὶ Ὀδυσσῆος ταλασίφρονος. . . . .

Καὶ παρὰ τῷ Οὐϊργιλίῳ δὲ (Αἰνειάδ. Α'. ς. 730.) Ἐν τῇ παρὰ τῆς Διδῦς ἑςιάσει:

. . . . . Dependent lychni laquearibus aureis
Incenſi, et noctem flammis funalia vincunt.

„ (Λύχνοι τε κρεμάνυντο ὕπερθ' ὀρόφων ἀπὸ χρυσῶν·
„ Οἱ δέ τε λαμπτῆρες πυρσεύμασι νύχθ' ὑπερεῖχον.)

Τῶν δαιτυμόνων δ' ἀπανιςαμένων, αἱ τράπεζαι ἀπήργοντο: (Ἀθην: Βιβλ. Α'.) Ἀναχωρησάντων δὲ, αἱ δμωαὶ, ἀπὸ μὲν σῖτον πάλιν ἦρον, καὶ τράπεζαν, καὶ δέπας. Διὸ περὶ τῦ Ἀχιλλέως εἴσετι ἐσθίοντος εἴρηται: (Ἰλ: Ω'. ς. 475,)

„ . . . . . νέον δ' ἀπέληγεν ἐδωδῆς
„ Ἔσθων καὶ πίνων· ἔτι καὶ παρέκειτο τράπεζα.

Καὶ ὁ Πλαῦτος δὲ (ἐν τῷ truculento.)

. . . . Cedo ſoleas mihi
Properate; auferte menſam.

„ . . . . . . Ὄρεξον τὰς ἐμβάδας μοι,
„ Σπεύδετε: ἄρατε τὴν τράπεζαν.

Καὶ Οὐϊργίλ: (Ἀἰνειάδ: Α'. ς. 220.)

Postquam exempta fames epulis, mensaeque remotae

„(Ἐπεὶ δὲ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἔντο: τράπεζαί τε ἀπῆρθεν:) Εἴ τινα λοιπὰ τῶν ἐδεσμάτων, ὑπὸ τῆς ταμιέχε ἀμφιπόλε ἀπεταμιέυετο, ἵν' εἴτις νέον ξένος προσέλθοι, ἑτοίμως ἔχῃ τὶ δῶ, ἣ σεσημείωκε καὶ Ἀθήναιος: ὃ, ὅτως ὁσίως παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις παρετηρεῖτο, ὡς μηδέποτε κεκενωμένην αὐτοὺς „τὴν τράπεζαν αἴρειν: Αἰνιττόμενοι (γὰρ διὰ τέτε ἦσαν) „τὸ δεῖν τε παρόντος εἰς τὸ μέλλον ἀπολιπεῖν, καὶ τῆς „αὔριον ἐν τῇ σήμερον μνημονέυειν.

ΚΕΦΑΛ. ϛ.

Περὶ Ἐσθῆτος.

Ἀπὸ τῆς σιτήσεως ἐπὶ τὴν ἀμφίασιν μεταβῶμεν. Ἡ δὲ, ἤτοι ἐκτενεςέρα τε ἦν καὶ πλατυτέρα εἰς ἐπικάλυψιν τε ὅλε σώματος, ἢ βραχυτέρα τε καὶ ἐλάσσων, εἰς σκέπην τινῶν μερῶν συντελεσα. Ἐν γοῦν τῷ προτέρῳ εἴδει χώραν ἔχει ὁ χιτὼν, καὶ ἡ χλαῖνα.

Χιτὼν μὲν ἦν, ἡ τὸ σῶμα περιβάλλεσα ἀμέσως ἐσθὴς: τὸ „προσεχῶς κεχυμένον τῇ σαρκὶ ἱμάτιον. Ὅθεν αὐτὸ καὶ Ἀθήναιος (ἐν Βιβλ. ΙΓ-) ἐχέσαρκον εἶπεν: ἔνθα περὶ τῆς Φρύ„νης λέγων: ἐχέσαρκον γὰρ, ἔφη, χιτώνιον ἀμπείχετο. Τοιόνδε δ' εἶναι δῆλον, ἐξ ὧν Ὀδυσσεὺς (Ὀδ. Τ'. ϛ. 232.) Χιτωνοφορῶν, ἦσθετο ὡς κρομμύε.

„Τὸν δὲ χιτῶν' ἐνόησα περὶ χροῒ σιγαλόεντα
„Οἷόντε κρομύοιο λοπὸν κατὰ ἰσχαλέοιο.

„ Χιτῶνα ἐσώτερον: tunicam interiorem, εἶπεν Ο᾿υαλέριος Μάξιμος· ὁ δὲ Ο᾿υίδιος ἁπλῶς tunicam (χιτῶνα· ἐν τῷ Γ΄. τῶν περὶ Ε᾿ρωτ.)

Pugnabat tunica ſe tamen illa tegi

(„ Ἡ δὲ χιτῶνι πάλαιεν ἑαυτὴν μέντοι κρύπτειν.)

Καὶ: Illic nec tunicam tibi ſit poſuiſſe pudori.

„ Οὐδὲ χιτῶνα ἐκεῖ ἔξω αἰδὼς ἀποθέσθαι.

Α᾿μέλειτοι, διὰ τὸ τὸν χιτῶνα τὰ αἰδοῖα τοῦ σώματος συγκαλύπτειν: ὡς ὑποδηλοῦται κἀν τῷ Ἰλ. Β΄. ς. 262. Ἔνθ᾿ Ο᾿δυσσεὺς ἐπαπειλεῖ τῷ Θερσίτῃ, ἀφαιρήσειν

„ Χλαῖναν τ᾿ ἠδὲ χιτῶνα, τά τ᾿ αἰδῶ ἀμφικαλύπτει.

Εἰς τοῦτο δ᾿ ἀνήκει καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου (ἐν Κλειοῖ) ῥηθὲν „Ἅμα δὲ κιθῶνι ἐκδυομένῳ, ἐκδύεσθαι καὶ τὴν αἰδῶ τὴν γυ„ναῖκα.

Προσεπετίθετο δὴ τῷ χιτῶνι ἡ Χλαῖνα, ἥτις ἦν Λατίνοις ἡ Laena (Λαῖνα) εἰ δεῖ πιστεῦσαι τῷ Ι᾿ώβᾳ, παρὰ Πλουτάρχῳ. „Καὶ γὰρ, ἃς ἐφόρουν οἱ Βασιλεῖς Λαίνας, Ι᾿ώβας χλαίνας „φησὶν εἶναι· ὃ καὶ Σερβίῳ δοκεῖ, (ἐν τῷ Δ΄. τῆς Αἰνειάδος: ς. 463.) Ἦν δ᾿ ἡ χλαῖνα ἐσθὴς παχυτέρα, εἰς ἀπαλλαγὴν ψύχους ἰδι„αίτερον συντελοῦσα. Χιτῶνος παχύτερον περίβλημα, φησὶν „Εὐστάθιος. Ὅθεν Ὅμηρος, Χλαίνας ἀνεμοσκεπέας· (Ἰλ. Π΄. ς. 224.) καὶ ἀλεξανέμους (Ὀδυσ: Ξ΄. ς. 529.) ὀνομάζει: ὃ σαφὲς ἐστὶν (αὐτ. ς. 487.) ἐξ ὧν πρὸς τὸν Συβώτην Ὀδυσσεὺς πεποίηται ποτνιώμενος.

„Οὐκέτι ζωοῖσι μετέσσομαι. Ἀλλά με χεῖμα
„δάμναται· ἐ γὰρ ἔχω Χλαῖναν· παρὰ μ᾽ ἤπαφε δαίμων
„οἰ οχίτων᾽ ἔμεναι.

Ἔνθεντοι διπλῆν πολλάκις ὁ Ποιητὴς τὴν χλαῖναν ἀποκαλεῖ: ὡς (Ἰλ: Κ΄. ϛ. 133.)

„Ἀμφὶ δ᾽ ἄρα χλαῖναν περονήσατο Φοινικόεσσαν
„Διπλῆν· ἐκταδίην· ἔλη δ᾽ ἐπενήνοθε λάχνη.

Καὶ Ὀδυσ: Τ΄. ϛ. 225.)

„Χλαῖναν πορφυρέην ἔλην ἔχε δῖος Ὀδυσσεὺς,
„Διπλῆν· αὐτὰρ οἱ περόνη χρυσοῖο τέτυκτο

Καί τοι γε καὶ ἁπλοΐδας χλαίνας: (Ἰλ Ω΄. ϛ. 230.) καὶ Ὀδυσ: Ω΄. ϛ. 275.) ἴσμεν Φέρεσθαι, τὰς ἁπλῶς ἐκ μίτε ἐξυφασμένας. Ὅθεν Πολυδεύκης (ἐν Βιβλ: Ζ΄. Κεφ: ΙΓ.)
„Εἰσὶ δὲ χλαῖναι, αἱ μὲν ἁπλοΐδες, αἱ δὲ διπλαῖ. Πολλάκις δ᾽ ἐν καὶ τὴν Χλαῖναν ἀποθέμενοι, τὸν ἐσώτερον χιτῶνα ἔφερον μόνον, ὥσπερ Ὀδυσσεὺς ἐντενῶν τὸ τόξον: (Ὀδυσ: Φ΄. ϛ. 118.)

„. . . . Ἀπ᾽ ὤμοιϊν χλαῖναν θέτο Φοινικόεσσαν.

Καὶ οἱ Πηνελόπης μνηστῆρες εἰσιόντες τὸ δῶμα: (Ὀδυσ: Ρ. ϛ. 179.)

„Χλαίνας μὲν κατέθεντο κατὰ κλισμὲς τε θρόνες τε.

Ἦν δ᾽ ἀντὶ χλαίνης καὶ τὸ Φάρος: ὅπερ ὁ μὲν Σχολιαστὴς Ἱμάτιον ἑρμηνέυει· οἱ δὲ Λατῖνοι Μεταφρασαὶ, Pallium (Πάλλιον) καλεσιν. Οὕτως Ἀγαμέμνων ἐξεγερθεὶς πρωΐας τῆς κλίνης, καὶ τὸν μαλακώτερον ἐνδὺς χιτῶνα: (Ἰλιάδ: Β΄. ϛ. 43.)

„ . . . . Πέρι δ' αὖ μέγα βάλλετο φᾶρος.

Παραπλησίως δὲ καὶ Τηλέμαχος: (Ὀδυσ: Ο'. ς. 60.)

„ Σπερχόμενος ῥὰ χιτῶνα περὶ χροῒ σιγαλόεντα

„ Λῦνεν· καὶ μέγα φᾶρος ἐπὶ ςιβαροῖς βάλετ' ὤμοις.

Καὶ ἡ Καλυψὼ δὲ, (Ὀδυσ: Ε'. ς. 230.)

„ . . . Ἀργύφεον φᾶρος μέγα ἔννυτο.

Καθάπερ οὖν καὶ ἡ Κίρκη: (Ὀδυσ: Κ'. ς. 543.)

Ἀλλὰ ταῖς θηλείαις, πυκνότερον εἰς τόδε ἀνῆκον οἱ πέπλοι. „Ὁ δὲ πέπλος, ἔνδυμα γυναικεῖον, φησὶν Ἡσύχιος, τὸ „ἐκ λεπτοῦ ςήμονος ἐξειργασμένον, καὶ ἐπὶ τῆς λοιπῆς ἐσθῆ„τος ἐπιφορούμενον· ὅθεν αἱ Ἀχαιΐδες ἔυπεπλοι εἴρηνται. (Ἰλ: Ε'. ς. 424. καὶ Ὀδυσ: Φ'. ς. 160.) αἱ δὲ Τρωϊάδες ἁπανταχοῦ Ἑλκεσίπεπλοι: ἅτε μακρὰ τῶν πέπλων τὰ σύρματα ἕλκουσαι: οὕτως (Ἰλ: Ζ'. ς. 289.) ἐν τῷ τῆς Ἑλένης θαλάμῳ ἀπόκειντο:

„ . . . Πέπλοι παμποίκιλοι, ἔργα γυναικῶν Σιδονίων.

Ἐξ ὧν ἡ Θεανὼ ἕνα καθιεροῖ τῇ Ἀθήνῃ. Καὶ αὐτὴ δ' Ἀθηναίη (Ἰλ: Ε'. ς. 734.)

„ Πέπλον μὲν κατέχευεν ἑανὸν πατρὸς ἐπ' οὔδει.

Ἡ δ' Ἀφροδίτη τὸ ἑαυτῆς διεπέτασε τῷ Αἰνείᾳ κατὰ τῶν βελῶν, τῶν αὐτῷ ἐπαφιεμένων. Καὶ ὥσπερ ἐν τῷ εἰς αὐτὴν φέρεται ὕμνῳ (ς. 86.)

Αὐτὴ πέπλον ἕεςο φαεινότερον πυρὸς αὐγῆς.

Πολλάκις δὲ καὶ ἑανὸν ἁπλῶς εἴρηται τὸ πέπλον, ὡς ἐν Ἰλ: Ξ'. ς. 178.) περὶ τῆς Ἥρας πεποίηται.

„ Ἀμφὶ δ' ἄρ ἀμβρόσιον ἑανὸν ἕσαθ' . . . . .

Α'λλ' ἔνιοι τῶν πέπλων κατὰ τὸν Πολυδεύκην πολλάκις διαφόρως διεποικίλλοντο.

Συνήπτετο δὲ καὶ τὰ ζῶςρα τοῖς πέπλοις: Οἷον ὅτε Ναυσικάα (Ο'δυσ: Ζ'. ς. 38.) ἔξεισιν εἰς τὸ πλύναθαι:

„ Ζῶςρα τε, καὶ πέπλȣς, καὶ ῥήγεα σιγαλόεντα.

Συντέλει δὲ τὰ ζῶςρα, εἰς τὸ περιςέλλειν τȣς χιτῶνας τυχὸν, ἢ τοιαῦτ' ἄττα ἀνειμένα περιβόλαια, τὰ διὰ ζώνης εἰωθότα συνάγεθαι. Οὕτως ἡ Καλυψὼ, περεβαλομένη τὸ φᾶρος (Ο'δυσ: Ε'. ς. 231.)

„ . . . . Πέρι δὲ ζώνην βάλετ' ἰξύϊ

„ Καλὴν, χρυσειην . . . .

Καὶ Ηʹρα δὲ (Ι'λ: Ξ'. ς. 181.) ἀμφιεσαμένη

„ Ζώσατό γε ζώνην, ἑκατὸν θυσάνοις ἀραρυῖαν.

Αὕτη δ' ἦν ἡ Τυρȣς παρθενικὴ ζώνη, ἣν Ποσειδῶν ἔλυσεν· (Ο'δυσ: Λ'. ς. 244.) ἡ καὶ Μίτρα Παρθενικὴ παρὰ τῷ Μόσχῳ (περὶ τῆς Εὐρώπης.) Α'λλὰ καὶ ὑπὸ τῇ ζώνῃ φέρειν αἱ γυναῖκες ἐλέγοντο ἐγκυμονȣσαι· ὡς ἡ Α'φροδίτη, ἐν τῷ εἰς αὐτὴν ὕμνῳ (ς. 256.)

„ Παῖδα δ' ὑπὸ ζώνῃ ἐθέμην βροτῷ εὐνηθεῖσα.

Καὶ παρ' Εὐριπίδῃ δὲ, ἐν Εʹκάβῃ:

„ Τȣτον ποτ' ἔτεκον, κἄφερον ζώνης ὕπο.

Α'πετίθεντο δὲ τὴν ζώνην κύȣσαι. (Πινδ. Ο'λυμ: ς.)

„ Α' δὲ φοινικόκροκον,

„ Ζώναν καταθηκαμένα

„ Καλπιδά τ' ἀργυρέαν „

„ Λόχμας ὑπὸ κυανέας
„ Τίκτε θεόφρονα κῦρον.

Οὕτω δέ τοι καὶ Ἀπολλώνιος, ἐν Β'. τῶν Ἀργοναυτικῶν.

„ . . . . . . Ὦ ἐπὶ μοῦνῳ
„ Μίτραν πρῶτον ἔλυσα, καὶ ὕςατον.

Ὅντινα δηλονότι, πρῶτον τὸν αὐτὸν, καὶ ἔχατον ἔτεκον. Ἐντεῦθεν Παυσανίας (ἐν τοῖς Ἀττικοῖς) ἱςορεῖ, ὅτι Λητὼ τίκτουσα κατέθετο τὴν ζώνην ἐν χώρῳ, ὃς ὕςερον Ζωςὴρ εἴρηται.

Περιεζώννυντο δὲ καὶ οἱ ἄνδρες, καὶ μάλιςα ἐν πολέμῳ, ὡς ἰδεῖν ἐςὶν Ἀγαμέμνονα (Ἰλ: Λ'. ς. 15.) ζωσθῆναι κελεύοντα τοὺς Ἀργείους ἐξελευσομένους εἰς μάχην· ἢ ἄλλως, εἰς ὁδὸν παρασκευαζόμενοι· ὥσπερ Εὔμαιος (Ὀδυσ: Ξ'. ς. 72.)

„ . . . Ζωςῆρι θοῶς συνέεργε χιτῶνα.

Ὅπερ οὖν τοῖς ἀνατολικωτέροις ἔθνεσι σύνηθες εἶναι ἐκ τῶν ἱερῶν ὑπομνημάτων ἁπανταχοῦ δῆλον.

ΚΕΦΑΛ. Ζ'.

Περὶ περιβολαίων κεφαλῆς, καὶ ποδῶν, καὶ ἑτέρων τοῦ σώματος ἐπικοσμημάτων.

Κάλυμμα κεφαλῆς τῆς τῶν ἀῤῥένων, ὃ δὴ πιλίον καλοῦμεν, οὐδαμοῦ παρ' Ὁμήρῳ κεῖται ἀναφερόμενον· ὃ δ' οὖν αὐτοὺς κόρυθι, ἢ κράνει εἴωθε περιβάλλειν, οὗ ἐν τῷ μέσῳ ἦν ὁ Πῖλος. (Ἰλ: Κ'. ς. 265.)

. . . . Μέσση δ' ἐνὶ Πῖλος ἀρήρει:

Ἐν οἷς συνηθροῖσθαι νοοῦμεν καὶ τὰ Impilia (ἐμπίλια) ἅτινα (Peltra) κοινῇ καλοῦμεν, οἵσπερ τὸ τῆς κόρυθος ἐνδότερον ὑποδύεται, ὡς μὴ τὴν κεφαλὴν θλίβειν. Ὅγε μὴν Ἡσίοδος (ἐν ἔργοις ς. 543.) ἐρίοις βούλεται τὴν κεφαλὴν τῷ γεωργῷ πιλοῦσθαι, ὡς ἂν μὴ χειμῶνος ὑπὸ τοῦ ὑετοῦ καταβρέχηται·

„ . . . . Κεφαλῆφι δ' ὕπερθεν
„ Πῖλον ἔχειν ἀσκητὸν, ἵν' οὔατα μὴ καταδεύῃ.

Διὰ τοῦτο καὶ ὁ τοῦ Ὀδυσσέως γεννήτωρ ἐν τῷ ἀγρῷ διατρίβων (Ὀδυσ. Ω'. ς. 230.) Αἰγείην ἦν Φέρων κυνέην: οἷα δὴ καὶ Θετταλοῖς φορεῖν εἴθιστο. Ἔνθεντοι καὶ Σοφοκλῆς ἐν Οἰδίποδι: τὴν ἡλιοστεφῆ κυνῆν Θεσσαλίδα αἰνεῖ· καὶ ὁ Φιλόστρατος δὲ καθιστορεῖ, τοῖς Ἰνδοῖς εἶναι κυνὴν ὁπότε ὕοι. Ἀλλ' ἦν φίλον τοῖς ἀρχαίοις τὸν Ὀδυσσέα γράφειν πιλεοφοροῦντα, ὡς ὁ Πλίνιος μαρτυρεῖ, (Βίβλ: ΛΕ'. Κεφαλ: Ι') καὶ τούτου δ' ὑπόμνημα σώζεται παρὰ Οὐρσίνῳ, ἐν νομίσματι παλαιῷ. Ἀλλὰ καὶ Κάτων παρὰ Πλουτάρχῳ, φησὶ Πολύβιον, κατὰ τὸν Ὀδυσσέα, ἐθελῆσαι πάλιν εἰς τὸ τοῦ Κύκλωπος εἰσελθεῖν ἄντρον, τὸ πίλιον ἐκεῖ καὶ τὴν ζώνην ἐπιλελησμένον. Ἄλλως δ' οἱ πάλαι τῶν Ἑλλήνων τὰ πλεῖστα, γυμνῇ τῇ κεφαλῇ περιῆγον: ὃ τοῖς Αἰγυπτίοις διηνεκὲς ὑπάρξαι, γράφει Ἡρόδοτος ἐν τῇ Θαλείᾳ. Καὶ παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις δὲ οὕτω πεπράχθαι, πάρεστι μαθεῖν ἐκ τοῦ Καίσαρος, καὶ ἐξ ἄλλων.

Αἱ δ' οὖν γυναῖκες ἀεὶ τὴν κεφαλὴν ἐκαλύπτοντο. Καλύπτραν δ' ὁ Ποιητὴς ὀνομάζει, περὶ τῆς Καλυψοῦς λέγων, καὶ περὶ τῆς Κίρκης. (Ὀδυσ. Ε'. ς. 232. καὶ Κ'. ς. 545.)

„ . . . . . . Κεφαλῇ δ' ἐπέθηκε καλύπτρην.

Καὶ Ἡσίοδος δ᾽ ὡσαύτως (ἐν τῇ Θεογονίᾳ: ς. 574.)

. . . . Κατάκρηθεν δὲ καλύπτραν
„ Δαιδαλέην χείρεσσι κατεχεύετο. . . . . .

„ Καὶ παρὰ Πλουτάρχῳ Ἑλλάνικος: γυνὴ (φησὶν) ἀπάγουσα „ θάτερον μέρος τοῦ προσώπου τῆς καλύπτρας. Προσῆν δ᾽ ἔτι καὶ ἄλλα ταῖς γυναιξὶ κεφαλῆς ἀγλαΐσματα, ἅπερ Ὅμηρος περιείληφεν (Ἰλ. Χ΄. ς. 468.) ἐν οἷς περὶ τοῦ Ἀνδρομάχης διαλέγεται πένθους:

„ Τῆλε δ᾽ ἀπὸ κρατὸς χέε δέσματα σιγαλόεντα,
„ Ἄμπυκα, κεκρύφαλόν τ᾽, ἠδὲ πλεκτὴν ἀναδέσμην·
„ Κρήδεμνόν θ᾽, ὅ ῥά οἱ δῶκε χρυσῆ Ἀφροδίτη.

Πρῶτον δὴ τίθεται ἡ ἄμπυξ, ἣν ὁ παλαιὸς Σχολιαστὴς ἑρμη„νεύει. Κόσμον τινὰ περὶ τὴν κεφαλὴν, ἀνέχοντα τὰς τρί„χας τῆς κεφαλῆς· ὅθεν καὶ Παυσανίας παρ᾽ Εὐσταθίῳ, οὕτως εἰρῆσθαι ἡγεῖται παρὰ τὸ ἀμπέχειν τὰς τρίχας. Αὐτὸς δ᾽ Εὐστά„θιος: διάδημά τι εἶναι φησὶ πρὸς ἀνάδεσιν τριχῶν, ἃς πε„ριστέλλοντες οἱ παλαιοὶ ὑπὸ τούτῳ ἦγον· οἵαν τινὰ δηλαδὴ ταινίαν, ὑφ᾽ ἣν αἱ τρίχες συνεδέδεντο: περικεφαλαίαν ὁ τοῦ Θεο„κρίτου Σχολιαστὴς ἑρμηνεύει, ἐν τῷ Α΄. Εἰδυλλίῳ, ἔνθα γυνὴ ἄσκη„τα πέπλῳ τε καὶ ἄμπυκι. Λέγει δ᾽ ὁ Σχολιαστὴς Κεκρύφαλον, οὐχὶ κρυκύφαντον: ὅπερ ἄλλως λέγεται δικτύδιον ἰσχυρὸν, δι᾽ οὗ ἡ πλεκτὴ κόμη συνέχεται, ὡς μὴ διαχεῖσθαι. Τελευταῖον δὲ τὸ Κρήδεμνον, ἡ ταινία (ἢ τὸ ἀνθέμιον) ἤτοι τὸ τῆς κεφαλῆς κάλυμμα, τὸ ἄχρις ὤμων καθιέμενον, ὡς Εὐστάθιος ἐκδιδάσκει (Ὀδυσ. Κ΄. ς. 334.) ἔνθα Πηνελόπη:

„ Στῆ ῥα παρὰ ςαθμὸν τέγεος . . . . . .
„ Ἄντα παρειάων σχομένη λιπαρὰ κρήδεμνα.

Οὕτω τοι καὶ Ἥρα (Ἰλ. Ξ΄. ς. 184.)

„ Κρηδέμνῳ δ᾽ ἐφύπερθε καλύψατο δῖα Θεάων.

Τοιόνδέ τι ἦν καὶ ἡ ὀθόνη, ᾗ καλυφθεῖσα ἐξῆκεν Ἑλένη ἐπὶ τῷ τὴν μάχην θεάσασθαι: (Ἰλ. Γ΄. ς. 141.)

„ . . . . . . Ἀργεννῇσι καλυψαμένη ὀθόνῃσι.

Κατῄει δὲ τὸ ἔθος τόδε ἐκ χρόνων ἀρχαιοτάτων ἐν ἐκείνοις τοῖς ἔθνεσι, τοῦ μὴ ἄλλως τὰς θηλείας, ἢ καλυπτομένας ἐξιέναι τε καὶ προϊέναι.

Καὶ τοῖς ὠτίοις δ᾽ ἦν ἔθος ταῖς γυναιξὶν, ἕρματα ἐνάπτεσθαι, ἤτοι ἐνώτια: (Ἰλ. Ξ΄. ς. 182.) Καὶ γάρ τοι Ἥρη:

„ Ἐν δ᾽ ἄρα ἕρματα ἧκεν, ἐϋτρήτοισι λοβοῖσι,
„ Τρίγληνα μορόεντα. . . . .

Εὐςάθιος, τὰ τοῖς ὠτίοις ἐνειρόμενα κόσμια:

Οὕτως (Ὀδυσ. Σ΄. ς. 296.) ἐν τοῖς τῶν μνηςήρων ἄλλαις δωρήμασιν:

Ἕρματα δ᾽ Εὐρυδάμαντι δύω θεράποντες ἔνεικαν

Τούτοις ὅμοιαι αἱ ἕλικες (volvulae) Εὐςαθίῳ ψέλλια ἔθ᾽ ὅτε καὶ ἐνώτια· Οἷον Ἀφροδίτη (ἐν τῷ ὕμν. ς. 164.)

„ Εἶχε δ᾽ ἐπὶ γναμπτὰς ἕλικας, κάλυκάς τε φαεινάς.

Ταυτὰ δὲ ἐπὶ τῇ τῶν θηλειῶν διακοσμήσει καὶ Ὅμηρος τίθησιν. (Ἰλ. Σ΄. ς. 401.)

„ Πόρπας τε, γναμπτάς θ᾽ ἕλικας, κάλυκάς τε καὶ ὅρμους.

Καὶ κάλυκας μὲν, φησὶν Εὐςάθιος, εἶναι κατά τινας, χρυσοῦς Κρωβύ-

λυς, οἷς οἱ βόστρυχοι ἀνεδοῦντο. Καὶ Ἡσύχιος δ' οὕτω: Κάλυξ, „χρυσῆ σύριγξ ἡ τοὺς πλοκάμους συνέχουσα. Ὁ δ' ὅρμος περιδέῤῥαιον ἐστὶ περιτραχήλιος κόσμος: ὡς ἐπὶ τῇ Ἀφροδίτης διακοσμήσει, (ἐν τῷ ὕμν: ϛ. 88.)

„Ὅρμοι δ' ἀμφ' ἁπαλῇ δειρῇ περικαλλέες ἦσαν
„Καλοὶ, χρύσειοι, παμποίκιλοι.

Ὁμοίως κἀν τοῖς δωρήμασι, τοῖς Πηνελόπῃ προσφερομένοις: (Ὀδυσ: Σ'. ϛ. 294.)

„Ὅρμον δ' Εὐρυμάχῳ πολυδαίδαλον αὐτίκ' ἔνεικε
„Χρύσεον, ἠλέκτροισιν ἐερμένον, ἠέλιον ὥς.

Ἐμνήσθη δὲ Παυσανίας (ἐν Βοιωτικ: τοῖς ἐσχατ:) καὶ διέστειλε τοὺς ὅρμους τοὺς ποικιλτοὺς, ἀπὸ τῶν ἁπλῶς ἐκ μόνου χρυσίου ἐξειργασμένων: οἷος περ ἦν ὁ τῆς Ἐριφίλης, ὅνπερ χρύσεον ἀποκαλεῖ Ὅμηρος. (Ὀδυσ: Λ'. ϛ. 326.) Οὕτω καὶ τὸν Ἑλένης ὅρμον, Μενέλαος ἀνέθετο ἐν Δελφοῖς, ὃν ἡ Πυθία πάγχρυσον κόσμον ὠνόμασε: (παρ' Ἀθην: Βίβλ: ϛ'.) ἀλλὰ καὶ Στεφάνας φέρειν τὰς γυναῖκας, δῆλον ἐκ τῆς Ἰλιάδ: Σ'. ϛ. 597.)

„. . . . Καί ῥ' αἱ μὲν καλὰς Στεφάνας ἔχον.

Ἀλλὰ γὰρ μηδεμίαν γενέσθαι δακτυλίων χρῆσιν, διατείνεται Πλίνιος (ἐν Βιβλ. ΛΓ'. Κεφ. Β'.) Nec Iliacis temporibus, ait, ullos fuiſſe anulos video; nusquam certe Homerus dicit, cum et codicillos miſſitatos epiſtolarum gratia indicet, et conditas artis veſtes, ac vaſa aurea, argenteaque, et ea colligata nodi, non anuli nota. Sortiri quoque contra provocationem duces, non anulis tradit.

Fabricari etiam Deûm fibulas, et alia muliebris cultus, ſicut inaures, in primordio factitaſſe, ſine mentione
„ anulorum. Οὐδ᾽ ἐπὶ τῶν Ἰλιακῶν (φησὶ) χρόνων, δακτυ-
„ λίων ὅλως ὁρᾷ χρῆσιν γενέσθαι· ἥπου γὰρ οὐδαμῇ Ὅμηρος
„ εἴρηκεν· ὁπότε καὶ τὰ πεμπόμενα τῶν ἐπιστολῶν γραμ-
„ μάτια παραδηλοῖ, καὶ τάγε ἐν κιβωτίοις ἐναποκείμενα
„ ἱμάτια, καὶ σκεύη δὲ χρύσεά τε καὶ ἀργύρεα, καὶ ταῦτα
„ δὲ συνάμματος σύνδετα, οὐχὶ δακτυλίου ἐπισφραγίσ-
„ ματι. Λαγχάνειν δὲ καὶ τοὺς ἡγεμόνας ἀντιπροσκαλουμέ-
„ νους, ἔκουν διὰ δακτυλίων παραδίδωσι. Τεκτονεῖσθαι δὲ καὶ
„ τὰς τῶν Θεῶν πόρπας, καὶ τ᾽ ἄλλα τῆς γυναικείου
„ περικοσμήσεως, οἷον τὰ ἐνώτια καὶ κατ᾽ ἀρχὰς
„ ἀπεξεργάζεσθαι μηδεμιᾶς τὸ παράπαν δακτυ-
„ λίων χρήσεως μνημονευομένης.

Περιβεβλῆσθαι δὲ καὶ χειρῖσι λέγεται τὰς χεῖρας Λαέρτης, (Ὀδυσ. Ω΄. ς. 229.) ὡς ἂν αὐτῷ τὴν ἀλωὰν γεωργοῦντι ὑπὸ τῶν βάτων μὴ βλάπτοιντο.

„ Χειρῖδας τ᾽ ἐπὶ χερσὶ βάτων ἕνεκ᾽. . . . . .

Καὶ Εὐστάθιος δὲ φησὶ τὰ τῶν χειρῶν καλύμματα ἐκ δερμάτων· προστίθησί τε μὴ μόνον κατὰ τῶν ἀκανθῶν προσειλῆφθαι ταῦτα, ἀλλὰ καὶ ἐπ᾽ ἔργων εὐχέρειαν· καὶ γὰρ καὶ τοὺς τοξότας τούτοις κεχρῆσθαι, καὶ τοὺς πλύνοντας, καὶ τοὺς ζυμοῦντας. Ἀλλὰ τῶν χειροθηκῶν, αἷς ἐπὶ τοῦ παρόντος χρώμεθα, οὔτις ἦν τοῖς παλαιτέροις Ἕλλησι χρῆσις, ὡς ἐκ τοῦ Ξενοφῶντος δηλοῦται, τοῦ πρὸς ταῖς λοιπαῖς τῶν Περσῶν τρυφαῖς, μίαν εἰς δεῖγμα τιθεμένου καὶ ταύτην: ὅτι τοῖς κεφαλῆς καὶ ποδῶν σκέπασι μηδαμῶς ἐξαρκούμενοι, ἔτι καὶ τὰς
„ χεῖρας ἐν δακτυλοθήκαις κατὰ τοῦ ψύχους προσησφαλίζοντο: ἀλλὰ
„ καὶ περὶ ἄκραις (φησὶ) ταῖς χερσὶ, χειρῖδας δασείας,
„ καὶ δακτυλήθρας ἔχουσιν.

Ο' δὲ Λαέρτης ἢ τὰς κνήμας ὤχύρε ἐν κνημῖσι βοέαις. (Ο'δυσ. Ω'. ς. 227.)

„ . . . . Περὶ δὲ κνήμησι βοέας
„ Κνημῖδας ῥαπτὰς δέδετο, γραπτῦς ἀλεείνων.

Οἱ δ' ἄλλως ἐν ὑποδήμασιν ἠρκεντο, ἃ Ο'μηρος ἀποκαλεῖ πέδιλα, ἐν οἷς παρίστησιν Α'γαμέμνονα τῆς κλίνης ἐξεγειρόμενον. (Ιλ. Β'. ς. 44.)

„ Ποσσὶ δ' ὑπαὶ λιπαροῖσιν ἐδήσατο καλὰ πέδιλα.

Ο' δὴ καὶ περὶ τῆς Η'ρας φησὶ, ἢ ἀλλαχε περὶ ἄλλων ἔσθ' ὅποι προεξιόντων: οἷον περὶ τε παρὰ τῷ Συβότῃ ἐπιξενωθέντος, ὅτ' ἂν ἀπὸ τε σαθμε ἐξέλθοι: (Ο'δυσ. Ξ'. ς. 80.) Α'μέλει καὶ γὰρ οἱ παλαιοὶ ἐκ ἀεὶ ὑποδεδεμένοι ἐτύγχανον, ὥσπερ οἱ σήμερον· ἀλλ' εἴποτε ἔμελλον ἐξιέναι μακροτέραν ὁδὸν ἐπαναληψόμενοι. Οὕτω δὲ ἄρα καὶ Ἑρμῆς (ἐν τῷ ὕμνῳ ς. 83.—86.) τὰς Α'πόλλωνος βῦς ἀπαγαγεῖν παρασκευαζόμενος

„ . . . . Υ'πὸ ποσσὶν ἐδήσατο σάνδαλα κῦφα. . . .
„ Οἷά τ' ἐπειγόμενος δολιχὴν ὁδόν. . . . .

Α'λλά γε τὰ **σάνδαλα** ἰδιαίτερον ἦν πέδιλα γυναικεῖα, καθὰ φησὶν Η'σύχιος· διὸ καὶ ἡ 'Ομφάλη παρὰ Λεκιανῷ τῷ ἑαυτῆς σανδάλῳ λέγεται τὸν Η'ρακλέα πατάξαι· καὶ ἡ Α'φροδίτη δὲ πεποίηται τῷ Βίωνι (ἐν 'Αδώνιδι νεκρωθέντι:) ἀσάνδαλος διὰ δρυμόνων ὁδεῦσαι, αἱμάσσεσα πόδας. "Ολως δὲ καὶ Αἰλιανὸς (ἐν Βιβλ. Α'. Κεφ. ΙΗ'. τῶν περὶ ποικίλ. Ι'σορ:) περὶ τῆς τῶν ἀρχαίων γυναικῶν τρυφῆς διαλεγόμενος, φησὶ, πρός γε τοῖς ἄλλοις, καὶ σανδαλίοις αὐτὰς ὑποδεδέσθαι. Ε'πὶ μὲν γὰρ τῆς κεφαλῆς σεφάνην ἐτίθεντο ὑψηλὴν· τὲς δὲ πόδας σανδάλοις ὑπεδεντο· ἐκ δὲ τῶν ὤτων

„αὐταῖς ἐνάτια μακρὰ ἀπεκρέμαντο. Τῶν δὲ χιτώνων τὰ „περὶ τοὺς ὤμους ἄχρι τῶν χειρῶν οὐ συνέῤῥαπτον, ἀλλὰ περόναις χρυσαῖς καὶ ἀργυρέαις συνεχέσι κατελάμβανον.

ΚΕΦΑΛ. Η'.

Περὶ τῶν Κλινῶν.

Ἀπεδύοντο δὲ τὰ ἱμάτια ὁσάκις ἐπὶ τῆς κοίτης πρὸς ὕπνον ἀπήρχοντο, καὶ ἀπὸ δοκοῦ τῆς ἐν τῷ κοιτῶνι αὐτὰ ἀνήρτων, ἄχρις ἐξεγρόμενοι ἀναλήψαιντο, ὡς ἰδεῖν ἐστὶν (Ὀδυσ. Α'. ς. 437) ἔνθα Τηλέμαχος:

„. . . . . μαλακὸν δ' ἔκδυνε χιτῶνα.
„Καὶ τὸν μὲν γραίης πυκιμηδέος ἔμβαλε χερσίν·
„Ἡ μέντοι πτύξασα, καὶ ἀσκήσασα χιτῶνα,
„Πασσάλῳ ἀγκρεμάσασα παρὰ τρητοῖσι λέχεσσι.

Μεθ' ὃ Τηλέμαχος κοιταθεὶς ὕπνωσεν,

„Ἔνθ' ὅγε παννύχιος, κεκαλυμμένος οἰὸς ἀώτῳ.

Αἱ μὲν οὖν κλῖναι συνίσαντο μάλιστα ἐκ ξύλου, ὡς Ὀδυσσεὺς μαρτυρεῖ (Ὀδ. Ψ'. ς. 189.) περὶ τῆς κλίνης, ἣν ἐξ ἐλαίας αὐτὸς ἐτεκτήνατο, καὶ χρυσῷ, ἢ ἀργύρῳ, καὶ ἐλέφαντι κατεκόσμησεν· ἔνθεν δὲ καὶ ἔνθεν ἐτάνυσεν ἱμάντα βοὸς ἀπὸ τῶν ὑπερεισμάτων, οὓς ἑρμῖνας καλοῦσι. Διὸ ἢ λέχεα τρητὰ τὰς τοιαύτας κλίνας ὁ Ποιητὴς συνεχῶς ὀνομάζει· πρὸς τὴν τῶν σχοινίων δέσιν δηλονότι, διὰ τὰς ἐν ταῖς ὄχθαις (ἤτοι ταῖς πλευραῖς) γινομένας διατρήσεις, δι' ὧν οἱ τό-

κοι διήρχοντο οἱ τὴν ςρωμνὴν ὑπανέχοντες· τϰτὶ δὲ συγχνάκις Ὅμηρος, δι' ἑνὸς τϰδε συνεκφράζει τϰ̃ ἔπϰς, λέγων.

„ Δέμνια, καὶ χλαῖναι, καὶ ῥήγεα σιγαλόεντα. (Οδ. Λ'. ς. 188. καὶ Ὀδυσσ. Τ'. ς. 318.)

Καὶ ἦν μὲν τὰ δέμνια, ὡς οἶμαι, ἡ Τυλεία, ἡ πτίλοις, ἢ γναφάλοις, ἢ ἑτέρῳ τοιᾷδε ἔμμεσος. Ὅθεν συχνάκις ἀνθ' ὅλης τῆς ςρωμνῆς παρὰ τῷ Ποιητῇ ὑποβάλλεται. Τϰ́τοις ἐνετίθεντο τὰ ῥήγεα, καὶ αἱ χλαῖναι, ὡς σαφὲς γίγνεται ἐκ τῆς Ἰλιάδος (Ω'. ς. 644.), ἐν οἷς Ἀχιλλεὺς κελεύει παρασκευασθῆναι κοίτην τῷ Πριάμῳ:

„ Δέμνι' ὑπ' αἰθϰ́σῃ θέμεναι, καὶ ῥήγεα καλὰ
„ Πορφύρε' ἐμβαλέειν, ςορέσαι τ' ἐφύπερθε τάπητας·
„ Χλαίνας τ' ἐνθέμεναι ϰ̃λας καθύπερθεν ἕσασθαι.

„ Φησὶν οὖν Εὐςάθιος: ὑποκεῖσθαι μὲν τὰ δέμνια δίκην κλί-
„ νης, καὶ ῥήγεα χάριν ἀναπτώσεως· ὑπερκεῖσθαι δὲ τά-
„ πητας μὲν εἰς σκέπην, χλαίνας δὲ εἰς ἔνδυσιν· τὰ δὲ δὴ
„ ῥήγεα ἰδίως εἶναι βϰ́λεται, βαπτὰ ἱμάτια, ἢ ὑφάσματα,
„ ἢ καὶ ἄλλως τὰ περιςρώματα, καὶ πάντα τὰ βαπτά.

Ἀλλά γε χλαίνας εἶναι τὴν παχυτέραν ἐσθῆτα: τὸ κατὰ Πολυδεύκην, ἐνεύναιον περιβόλαιον: ἤτοι ἱμάτιον εὐναῖον καὶ παρευναῖον μέγα καὶ δασύ· τϰτέςι σισύρας ἐξ ἐρίϰ ἢ γναφάλϰ· διό καὶ ϰ̃λας τὰς τοιάσδε χλαίνας, ἤτοι δατείας τριχώδεις ὁ Ποιητὴς καλεῖ. Καθάπερουν καὶ Θεόκριτος (ἐν Εἰδυλ: ΚΔ'.) ἔνθα τϰ̃ δράκοντος, τῷ Ἡρακλεῖ ἐν σπαργάνοις κοιτίδος εὐναζομένῳ εἰσέρποντος, λέγεται ὑπὸ τϰ̃ βρέφϰς ἡ χλαῖνα τοῖς ποσὶν ἀπολακτισθῆναι: Οὔλαν δὲ ποσὶν διελάκτισε χλαῖναν, Φευγέμεν ὁρμαίνων. Εἶτα ὑπολαβών: Ἀμφιτρύων, ἀνέφη, ὑπ' ἀμνείαν θέτο

„παῖδα χλαῖναν. Καὶ τάπητες δὲ λαχνώδεις, ὡς ἔυχρηστοι ἐν εὐ-
„ναῖς ὑπῆρχον. Ἀνακρέων γοῦν φησί.: Διὰ νυκτὸς ἐγκαθεῦδον
„ἁλιπορφύροις τάπησιν. Οὕτω δὲ καὶ Ἀριστοφάνης (ἐν Πλούτῳ,
ς. 527.) Οὐχ ἕξεις οὔτ᾽ ἐν κλίνῃ καταδαρθεῖν, οὔτ᾽ ἐν
τάπητι.

Παραπλησίως Οὐϊργίλιος περὶ τοῦ Ῥαμνήτου, (Αἰνειάδ: Θ΄. ς 325.κξ.)

. . . . Qui forte tapetibus altis
Extructus toto proflabat pectore somnum.

„. . . . . (Ὃς ῥα τάπησιν
„Εὗδεν ἐφ᾽ ὑψηλοῖσιν ὅλῳ τῷ στήθει ῥέγκων.)

Πάντως κατὰ ζῆλον τὸν Ὁμήρου τοῦ ἐν τάπησιν ὑψηλοῖς τε καὶ ἁβροτέροις, καθυψώσαντός τε καὶ ἐφαβρύναντος τὸν τάπητα, τὸν ὑπὸ τῇ κεφαλῇ εὕδοντι τῷ Διομήδει: (Ἰλ: Κ΄. ς. 156.)

„Αὐτὰρ ὑπὸ κράτεσφι τάπης τετάνυστο φαεινός.

Ἔνθα τὸ προσκεφάλαιον ἐπέοικε νοεῖσθαι, ὡς ἡρμήνευσε καὶ Ἡσύχιος.

Καὶ τῶν δερμάτων δὲ, ἤτοι τῶν διφθερῶν, οὐ βραχεῖα τις ἦν καθεύδουσιν ἡ χρῆσις. Οὕτως Ἀχιλλεὺς κελεύει ταῖς δμωῇσι στορέσαι λέχος τῷ Φοίνικι. (Ἰλ: Ι΄ ς. 657.)

„Κώεά τε, ῥῆγος τε, λίνοιό τε λεπτὸν ἄωτον.

Καὶ Ὀδυσσεὺς δὲ παρ᾽ Εὐμαίῳ κατέλεκτο ἐν δέρμασιν οἴων τε καὶ αἰγῶν (Ὀδυσ: Ξ΄. ς. 520.) Χλαίνης αὐτῷ ἐπιβληθείσης πυκνῆς καὶ μεγάλης. Ὁ αὐτὸς δ᾽ ἄλλοτε κατηυνάσθη ἀδέψητον βοέην στορέσας. (Ὀδ: Υ΄. ς. 2.) Τοιοῦτο δὲ καὶ τὸ Ἀγχίσου λέχος ὑπῆρχεν, (ἐν Ὕμν. τῷ Ἀφροδ. ς. 159. καὶ 160.)

„ Χλαίνῃσιν μαλακῆς ἐςρωμένον· αὐτὰρ ὕπερθεν
„ Α῎ρκτων δέρματ᾽ ἔκειτο, βαρυφθόγγων τε λεόντων,
„ Τὰς αὐτὸς κατέπεφνεν ἐν ὄρεσιν ὑψηλοῖσιν.

Ο῾μοίως παρὰ Οὐϊργιλίῳ (Αἰνειάδ. Η΄. ς. 368)

. . . . Stratisque locavit
„ Effultum foliis, et pelle Libystidos ursae.
„ (Ε῎υανδρος Α᾽ινείαν ξενοδοχεῖ:
„ Φυλλάδ᾽ ὑποςιβάσας, καὶ δέρμα Λιβυςίδος ἄρκτου.)

Ο῞υτω καὶ Δάφνις παρὰ τῷ Θεοκρίτῳ (ἐν Εἰδυλ: Θ΄.) φησὶν, ἐςρῶσθαι οἱ τὸ λέχος δαμάλεων δέρμασιν:

„ . . . . Ε᾽ν δὲ νένασαι
„ Λευκᾶν ἐκ δαμαλᾶν καλὰ δέρματα.

Α᾽λλ᾽ ἦν ἄρα γινομένη καὶ λίνου χρῆσις εἰς τοῦτο, ὡς παρὰ τὸ ἐπενεχθὲν ἀνωτέρω, (ἐκ τῆς Ι᾽λ: Ι΄. ς. 657.) δῆλον γίνεται κἀκ τοῦ (ἐν Ο᾽δυσ: Ν΄. ς. 73.) ἔνθα οἱ Φαίακες,

„ . . . Ο᾽δυσσῆϊ ςόρεσαν ῥῆγος τε, λινοντε.

Καὶ Δίδυμος μὲν ἑρμηνεύει, λεπτὸν ἱμάτιον: Ἐυςάθιος δὲ, σκέπασμά τι σινδονοειδὲς· ὃ δὴ δαψιλῶς ἐπαινεῖ Ἀπολλώνιος παρὰ Φιλοςράτῳ (ἐν Βιβλ: Η΄.) φάσκων,

„ Καθαρὸν τὸ ἐννυχεύειν ὑπὸ λίνῳ.

Α῎λλως γε μὴν ἔτι καὶ χαμαὶ κατευνάζοντο οἱ βίον ἐπασκοῦντες σκυθρωπότερον· τοιοίδε ἦσαν οἱ Σελλοὶ οἱ τοῦ Δωδωναίου Διὸς ὑποφῆται, οὓς χαμαιεύνας Ο῞μηρος ἐπονομάζει, (Ι᾽λ: Π΄. ς. 235.) ὡς κάτω περὶ γῆν αὐτοὺς κειμένους, καὶ μὴ ἐπὶ ςιβάδων, ἢ δε-

„μνίων ἀπνοῦντας. Καὶ Φιλόστρατος δὲ ὁμοίως, (ἐν Βιβλ: Γ. τῶν εἰς τὸν βίον Ἀπολλων:) τοὺς τῶν Ἰνδῶν Βραχμάνας χαμευνίᾳ χρῆσθαι φησὶν, καθυποστρωννῦντας σφίσιν, οἷς ἂν τῶν χόρτων περιτύχοιεν. Καὶ Λαέρτης δὲ ἐν τῷ ἀγρῷ διάγων, ἐπὶ φυλλάδος ηὐνάζετο (Ὀδυσ.: Λ΄. ϛ. 192.)

„Πάντη (γὰρ) οἱ κατὰ γουνὸν ἀλωῆς οἰνοπέδοιο.
„Φύλλων κεκλιμένων χθαμαλαὶ βιβλήαται εὐναί.

Στιβὰς δὲ παρὰ Θεοκρίτῳ (ἐν τῷ Ζ΄. Εἰδυλ:) ἀναγινώσκεται πρὸς εὐνὴν, εἰς πῆχυν ὅλον ἐπιπυκνουμένη.

„Κνύζᾳ τ', ἀσφοδέλῳ τε, πολυγνάμπτῳ, Σελίνῳ.

Τοιαύτας ἐν τοῖς θεσμοφορίοις καὶ αἱ Ἀτθίδες σφίσι παρεσκεύαζον τὰς εὐνὰς, ἐκ φύλλων ἀμπελίνων, ὡς παρὰ τῷ Διοσκορίδῃ ἀναγινώσκεται (ἐν Βιβλ: Α΄. Κεφ. Κϛ΄.) Τέως δὲ καὶ Πλούταρχος (ἐν τῷ περὶ τοῦ δαιμον, τοῦ σωκρ.) χαμευνῶν τῶν ἐξ ἄγνου τε καὶ μυρίκης ἀναμιμνήσκεται.

ΚΕΦΑΛ. Θ΄.

Περὶ Λούσεως καὶ Χρίσεως.

Συχνότατα παρ' Ἕλλησιν ἦσαν αἱ ἀπολούσεις καὶ Ἐπιχρίσεις· δι' ὧν οὐχ ὅπως τοὺς ῥύπους ἐκπλύνεσθαι ἔχοιεν, ἀλλά τινα καὶ ψυχαγωγίαν σὺν ἡδονῇ ἑαυτοῖς προμνηστεύειν· τούτων δὲ πρὸς ἑκάτερον ἐκείνους ἀποσκοπεῖν, Εὐστάθιος ἐπιμαρτυρεῖ, λέγων· εἰσενηνέχθαι τὸ βαλανεῖον, ὅπως ἂν ᾖ ῥύπου μὲν ἀποθετικὸν, ἀναψυχῆς δέ τινος, αἴτιον. Ἔνθεν τοι διηνεκῶς παρ' Ὁμήρῳ, οἱ, εἴτε ἀπὸ τῆς μάχης

ἐπανιόντες, εἴτ' οὖν καὶ δι' ὁδοῦ μακροτέρας εἰς δῶμα τινὸς καταλύοντες, λούονταί τε καὶ χρίονται, εἶθ' οὕτως ἐπὶ δαῖτας δαψιλεστέρας προσίασι. Δεῖγμα δὲ τοῦ τοιούτου πρόκειται τὸ Διομήδους τε καὶ Ὀδυσσέως, οἱ ἀπὸ τῆς κατασκοπεύσεως ἐπανελθόντες: (Ἰλ: Κ'. ς. 578.)

„ Τὼ δὲ λοεσσαμένω, καὶ ἀλειψαμένω λίπ' ἐλαίῳ,
„ Δείπνῳ ἐφιζανέτην . . . .

Ὡσαύτως Τηλέμαχός τε καὶ Πεισίστρατος παραγεγονότες εἰς δώματα Μενελάου, λουθέντες τε καὶ χρισθέντες ὑπὸ τῆς ἀμφιπόλου, πρὸς εὐωχίαν καλοῦνται. (Ὀδ: Δ'. ς. 49.) Ὅθεν Ἀθήναιος (ἐν τῷ „ Θ'. Βιβλ:) ὡς ἐξ Ὁμήρου δεῖν (οἴεται) θεραπεύσαντα τὸ „ σωμάτιον, καὶ λουσάμενον ἰέναι πρὸς δεῖπνον. Ταὐτὸ δ' ἐγίνετο καὶ ὁσάκις, ἀνιαροῦ τινος ἀπαλλαγέντες, εἰς θυμηδίαν ἐφίεντο σφᾶς αὐτοὺς μεταθέσθαι. Οὕτως ἡ Εὐρυνόμη τῇ Πηνελόπῃ παραινεῖ (Ὀδυσ: Σ'. ς. 171.) ἀποπαυσαμένην τοῦ δακρύειν, νίψασθαί τε καὶ τὸ πρόσωπον χρῖσαι, ἵν' οὕτω πρὸς τὸν υἱὸν προέλθῃ, καὶ τοὺς μνηστῆρας προσφθέγξηται:

„ Χρῶτ' ἀπονιψαμένη, καὶ ἐπιχρίσασα παρειάς.

Τὸ δ' αὐτὸ ἔθος καὶ παρὰ Ῥωμαίοις κεκρατηκέναι, ἀριθμὸν νικῶσιν οἱ μαρτυρούμενοι, μηδαμῶς ἢ καλῶς αὐτοὺς νιψαμένους τε καὶ χρισθέντας ἐπὶ τὸ εὐθυμότερον μετατρέπεσθαι.

Φίλον δὲ τοῖς Ἥρωσιν ἦν, ἐν ὕδατι ἀπολούεσθαι θαλασσίῳ, ὡς Διομήδης καὶ Ὀδυσσεύς: (Ἰλ: Κ'. ς. 572.)

„ . . . Ἱδρῶ πολλὸν ἀπενίζοντο θαλάσσῃ
„ Ἐσβάντες, κνήμας τε ἰδὲ λόφον, ἀμφί τε μηρούς.

Ἀμέλειτοι γὰρ καὶ λίαν καθαρτικὸν ἐστὶ τῆς θαλάσσης τὸ ὕδωρ, καὶ τοῖς νεύροις προσφορώτατον, ἣ φησὶν Ἀθήναιος (ἐν Βιβλ: „ Α'.) Κόπον μὲν θαλάττῃ λέοντες, ἣ μάλιστα τοῖς νεύροις ἐστὶ πρόσφορος· οὗ χάριν καὶ Ῥωμαῖοι τὰ πελάγια τῶν

Βαλανείων ἐκτόπως ἤρεντο: ὡς Μινέτιος ἔφασκεν ὁ Φῆλιξ: Placuit Oſtiam petere, amoeniſſimam civitatem, quod eſſet corpori meo ſicandis humoribus de marinis lavacris blanda et appoſita curatio. „Ἔδοξεν ἀπελθεῖν εἰς Ὀςίαν πόλιν „πάντερπνον· εἴη γὰρ ἂν πρὸς ἐξικμάσιαν τῶν χυμῶν „τοῦ μοῦ σώματος, ἡ ἐκ τῶν πελαγίων λουτήρων θεραπεία „ἡδεῖα τε ἅμα καὶ πρόσφορος. Διὰ δὴ τοῦτο καὶ Ναυσικάα μετὰ τῶν ἑταίρων παιδισκῶν, ἐπὶ τὰς ἐκβολὰς τοῦ ποταμοῦ προχέει πλυνέουσα. (Ὀδυσ: Ζ΄. ς. 59.) Καὶ οὐκ ἄλλως δὲ καὶ ἡ Εὐρώπη προεληλυθέναι παρὰ τῷ Μόσχῳ πεποίηται.

„Ἢ ὅτι φαιδρύνοιτο χρόα προχοαῖσιν Ἀναύρου

Ἄλλως τε δὲ κἂν τοῖς ποταμοῖς εἰωθότες ἦσαν οἱ παλαιοὶ Ἥρωες ἑαυτοὺς πλύνειν, ὡς Ἀγήνωρ (Ἰλ: Φ΄. ς. 560.)

„. . . . . Λοεσσάμενος ποταμοῖο

„Ἱδρῶ ἀποψυχθεὶς - - - - - - -

Ὅπερ δὴ σύνηθες ὑπάρξαι τοῖς Λακεδαίμοσιν ἐν τῷ Εὐρώτᾳ ποιεῖν ἀνέκαθεν ἤδη ἀπὸ τῶν Ἡρωϊκῶν χρόνων, Θεόκριτος δείκνυσιν, ἐν τῷ τῆς Ἑλένης ἐπιθαλαμίῳ· ἔνθα αἱ Σπαρτιάτιδες νεάνιδες ἀσματίζουσιν, ὅτι καὶ αὐταί, ὥσπερ οἱ ἄνδρες, ἐν τοῖς χεύμασιν ἐπιχρίονται τοῖς τοῦ Εὐρώτα:

„Χρισάμεναι ἀνδριςὶ παρ' Εὐρώταο λοετροῖς.

Ἀλλά γε συνήθως εἶχον, οἴκοι συνεχέστερον ἐν λουτῆρσι θερμοῖς ἀναστρέφεσθαι. Ταύτητοι Διομήδης καὶ Ὀδυσσεύς, μετὰ τὸ ἐν τῇ θαλάσσῃ ἀπορυφθῆναι: (Ἰλ: Κ΄. ς. 576.)

„Ἐς ῥ' ἀσαμίνθους βάντες εὐξέςας λοῦσαντο.

Ὁτωσὶ Νέςωρ ὑπὸ Ἑκαμήδης βούλεται αὐτῷ: (Ἰλ: Ξ΄. ς. 6.:) Θερμὰ λοετρὰ παρασκευασθῆναι.

Καὶ ἡ Ἀνδρομάχη δὲ, ἀπὸ τῆς μάχης τοῦ Ἕκτορος ἐπανιόντος: (Ἰλ: Χ΄. ϛ. 443.)

„ . . . . . . κέκλετο ἀμφιπόλοισιν
„ Ἀμφὶ πυρὶ ςῆσαι τρίποδα μέγαν. . . . :
„ Ἕκτορι θερμὰ λοετρὰ, μάχης ἐκνοςήσαντι.

Καὶ τοῖς Φαίαξι δ' εἴρηται, θυμήρη ἐξόχως εἶναι (Ὀδυσ: Θ΄. ϛ. 249).

„ Εἵματά τ' ἐξημοιβὰ, λοετρά τε θερμὰ, καὶ εὐναί.

Ὁ δέ τοι Πίνδαρος (Ὀλυμπ: ΙΒ΄.) δι' ἐπαίνου ἄγει:

„ Θερμὰ Νυμφᾶν λουτρά.

Καὶ (Νέμ. Ὠδῇ Δ΄.) Ἐν θερμοῖς (φησὶ) λουτῆρσι τὰ τοῦ σώματος μέλη ἀναθάλπεσθαι·

„ Οὐδὲ θερμὸν ὕδωρ τόσσον
„ Γε μαλακὰ τεύχει
„ Γυῖα. . . . .

Δῆλα δὲ καὶ τὰ Ἡρακλήϊα λουτρὰ, ἃ ὑπερζέοντα Ἥφαιςος τῷ Ἡρακλεῖ καθυπέθηκεν, ἣ παρὰ τῷ Σχολιαςῇ ἀναγινώσκεται τῷ Ἀριςοφάνους. (ἐν ταῖς Νεφέλαις. ἐν ϛ. 1047.) Ποῦ ψυχρὰ δῆθεν πώποτ' εἶδες Ἡράκλεια λουτρά. Τοιγαροῦν ἔλαθε Πλίνιον (Βιβλ. ΛΑ΄. ἐν Κεφ. ϛ.) εἰπόντα, μηδαμῇ τὸν Ὅμηρον, θερμῶν πηγῶν ὑπομνηθῆναι. Homerum calidorum fontium mentionem non feciſſe, cum alioquin lavari calida frequenter induceret; videlicet quia medicina tunc non erat haec, quae nunc aquarum perfugis utitur.

„ (Ὅμηρον θερμῶν πηγῶν μνείαν μὴ πεποιηκέναι, καί περ
„ ἄλλως τοὺς θερμᾷ λουομένους συνεχῶς εἰσάγοντα: ἀμέλει

„ τοι, ἐπεὶ τὸ τηνικαῦτα ἡ Ἰατρικὴ αὐτη ἐκ ἦν, ἡ νῦν ἐπὶ „ τὰ ὕδατα καταφεύγεσα. Καὶ γὰρ θατέρα τῶν τε Σκαμάνδρε πηγῶν (Ἰλ: Χ΄. ς. 149.)

„ . . . . . Ὕδατι λιαρῷ ῥέει, ἀμφὶ δὲ καπνὸς
„ Γίνεται ἐξ αὐτῆς, ὡσεὶ πυρὸς αἰθομένοιο.

Ἥπε δ' εἰκός γε ἦν, ἐκ ἄλλοθεν, ἢ ἐκ τῆς φύσεως τὲς ἀνθρώπες παρειληφέναι, ὧ διὰ τέχνης συνεπορίσαντο.

Τελευταῖον μετὰ τὴν διὰ τε λετρε ῥύψιν ἐπεχρίοντο· ὡς ἂν οὕτως αὐτοῖς οἱ πόροι ἐμφραγεῖεν τε σώματος. Οὕτω γὰρ Ἐυςάθιος (ἐν τῷ „τῆς Ἰλιάδ. Κ. ς. 577.) Ἐλαίῳ δὲ ἐχρίοντο οἱ λεσάμενοι, „ἐμφράττοντες τὲς σωματικὲς πόρες, ὡς ἂν μετὰ τὸ λε„τρὸν ςέγοιεν τὴν ὑγρότητα. Ἀλλὰ μῦρα ἐπὶ τῶν Ἰλιακῶν χρόνων ἐκ ἦν, ἧ μαρτυρεῖ Πλίνιος (ἐν τῷ ΙΓ΄. Βιβλ. Κεφ. Α΄.) τοιαῦτα δηλονότι, οἷάπερ ἐν τοῖς ἐφεπομένοις καιροῖς διὰ χρήσεως ἧκον. Ἐλαίῳ δὲ μόνῳ προσεχρῶντο, συμμιγνῦντες ἐκ τῶν θαμνίων τὰ εὐοσμότερα, ἐξόχως τὰ ῥόδα. Ὅθεν τὸ ἔλαιον ὁ Ποιητὴς ἐπαινεῖ τὸ ῥόδινον. (Ἰλ. Ψ΄. ς. 186.) ᾧπερ Ἀφροδίτη ἐπέχρισεν Ἕκτορα: Ῥοδόεντι δὲ χρῖεν ἐλαίῳ. Ἄλλως τε δὲ, καὶ τεθυωμένον ἀποκαλεῖ τὸ ἐξ εὐοσμων τινῶν ἠρτυμένον, ὅτε περὶ τῆς Ἥρας φησὶν: (Ἰλ: Ξ΄. ς. 172. κξ.)

„ . . . . . Ἀλείψατο δὲ λίπ' ἐλαίῳ
„ Ἀμβροσίῳ, ἑδανῷ, τὸ ῥά οἱ τεθυωμένον ἦεν
„ Τε καὶ κινυμένοιο Διὸς προτὶ χαλκοβατὲς δῶ,
„ Ἔμπης ἐς γαῖάν τε καὶ ἐρανὸν ἵκετ' ἀϋτμή.

Μέμνηται δὲ τέτε καὶ Ἀθήναιος (ἐν Βιβλ. ΙΕ΄.) ἐν οἷς διὰ πολλῶν τὰ τῆς Μυρεψικῆς ἐκτιθέμενος, διατείνεται ὅτι καὶ Ὅμηρος εἰδὼς ἦν χρῆσιν μύρων: κἂν εἰ, σὺν ἐπιθέτῳ τινὶ ὀνομάζοι ἔλαια. Ὅπως οὖν ἀλλ' ἔχοι τὸ περὶ τέτε Ὅμηρος ἐκ εἰσάγει τὲς Ἥρως μύροις ἀλειφομένες·

ἢ γοῦν, κατά γε τὸ αὐτῷ δοκῦν Ἀθηναίῳ (ἐν τῷ Α΄. τῶν Βιβλ.) μόνος παρ' Ὁμήρῳ ὁ Πάρις, κάλλει σίλβων παρίςαται. (Ἰλ: Γ΄. ς. 392.)

Καὶ αἱ ἐσθῆτες δὲ πολλάκις εἰώθεσαν ὑπὸ γυναικῶν πλύνεσθαι, ὥσπερ ὑπὸ τῆς Ναυσικάας, καὶ τῆς Φοινίσσης ἐκείνης, ἣ συνανδραποδισθεὶς ἅμα ἑάλω Ἔυμαιος. (Ὀδυσ: Ο΄. ς. 419). Οὕτω δὲ Σιμωνίδης εἴρηκε περὶ γυναικὸς εἰδεχθῦς: αὐτὴ δ' ἄλυτος, ἄπλυτός τε εἵμασιν. Ἦν δ' ἐπὶ τύτῳ πλυντήρια ἐγγὺς τῶν πόλεων κατεσκευασμένα, ἃς περὶ τῆς Τροίας Ὅμηρος μαρτυρεῖ. (Ἰλ. Χ΄. ς. 153.)

„Ἔνθα δ' ἐπ' αὐτάων πλυνοὶ εὐρέες ἐγγὺς ἔασσι
„Καλοὶ, λαΐνεοι, ὅθι εἵματα σιγαλόεντα
„Πλύνεσκον Τρώων ἄλοχοι, καλαί τε θύγατρες.

Τυτὶ δ' ἐγίνετο διαφερόντως ἐπ' εὐθυμίας αὐτοῖς τρεπομένοις, καθὰ περὶ τῶν υἱῶν Ἀλκινόυ εἴρηται: (Ὀδυσ. Ζ΄. ς. 64.)

„Οἱ δ' αἰεὶ ἐθέλυσι νεόπλυτα εἵματ' ἔχοντες
„Ἐς χορὸν ἔρχεσθαι. . . . . . .

ΚΕΦΑΛ: Ι΄.

Περὶ Κομμωτικῆς.

Εἰς κόσμον δὲ τῦ σώματος καὶ εὐπρέπειαν ἀνήκυσα ἐςὶ καὶ ἡ κόμη, ἣν δὴ τρέφειν τε καὶ τημελεῖσθαι, ὐ μικρὸν Ἕλληνες ἐποιῦντο λόγον πρὸς ἐγκαλλώπισιν. Διόπερ Ὅμηρος τὺς Ἕλληνας ἁπανταχῦ ἐπισεμνύνει

ὀνομάζων **κορηκομόωντας**: τετέσι κομῶντας τὰ κάρηνα, καὶ πολύτριχας. Εὐςάθιος δὲ τετ' ἔφη αὐτὲς ἐπιτηδεύεσθαι, „ὐχ ὅπως καλλυνομένες, ἀλλὰ καὶ φοβερωτέρες καθιςαμένες: Ἔθος ἦν αὐτοῖς κόμην „τρέφειν, ὐ μόνον εἰς κάλλος, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ φοβερὸν· „ἴυτω γὰρ καὶ λέων χαιτήεις φοβερώτερος τῦ μὴ χαίτην „ἔχοντος. Οὕτω καὶ περὶ Λεωνίδε τῦ τῶν Σπαρτιατῶν Ἄνακτος γράφων „ἐςὶ Φιλόςρατος (ἐν τῷ Η'. Βιβλ:) ὡς ἄρα γένοιτο κομῶν „ὑπὲρ ἀνδρείας, καὶ τῦ σεμνὸς μὲν φίλοις, φοβερὸς δὲ ἐχ„θροῖς φαίνεσθαι.

Ἡ δέ τοι κόμη ἡ ξανθὴ μάλιςα ἤγετο ἐν ἐπαίνῳ, ἣν ἐπ' Ἀχιλλεῖ, καὶ Μελεάγρῳ, καὶ Μενελάῳ ἐξυμνεῖ Ὅμηρος. Τοιαύτην δὲ καὶ τὴν τῆς Κίρκης Ὀρφεὺς περιγράφει.

„. . . . . Ἀπὸ κρατὸς γὰρ ἔθειραι,
„ Πυρσαῖς ἀκτίνεσσ' ἐναλίγκιοι ἠώρηντο.

Καὶ Ὀυΐργίλιος δὲ ἀνακηρύττει (ἐν τῷ Δ'. τῆς Αἰνειάδος, ς. 559.)

Et crines flavos, et membra decora juventae.
„ (Καὶ ξανθὴν δὲ κόμην, καὶ γῦια δὲ ἀγλαὰ ἥβης.)

Ἀλλὰ καὶ Κατίλλος καταγλαΐζει κλεΐζων τὴν Βερενίκης χρυσεΐαν κόμην. Διόπερ ἐν γένει Εὐριπίδης φησὶ, τὸν Ἔρον ὑπὸ τῆς ξανθῆς κόμης ἁλίσκεσθαι.

„ Φιλεῖ κάτοπτρα, καὶ κόμης ξανθίσματα.

Καὶ αἱ ὖλαι δὲ τρίχες ἐν ἐπαίνῳ ἦσαν· ὅυπερ ἕνεκα, χάριν ἐθέλυσα τῷ Ὀδυσσεῖ περιάψαι Ἀθήνη, (Ὀδυσ: Ζ'. ς. 231.)

„ Οὔλας ἧκε κόμας, ὑακινθίνῳ ἄνθει ὁμοίας.

Ἔνθεντοι καὶ **ὐλοκάρηνος** Ὁμήρῳ Ὀδυσσεὺς εἴρηται. Οὕτω δὲ ὁ Μόχος ὁ Βυκολιαςὴς τὴν Ἔρωτος κεφαλὴν ἐν θριξὶν ὖλαις ὑπο-

σκιάζει· τȣτὶ δὲ ἄρα καὶ ἐντέχνως ἐπειράσαντο περιποιεῖσθαι, ἐν συνάμμασι (*) διαςρεβλȣ̃ντες, καὶ λαβίσι τε, καὶ βελόναις, καὶ τοιȣ́τοις ἄλλοις μεταλλικοῖς πεπυρακτωμένοις ὀργάνοις τὰς κόμας. Τῶν ȣ̃ν τοιῶνδε βοςρύχων (ἢ κρωβύλων) Ὅμηρος πολλαχȣ̃ μνημονεύει, ȣ̃ς δὴ **πλοκάμȣς**, ἢ **πλοχμȣ̀ς** ὀνομάζει. Οἷον περὶ τῆς Ἥρας λέγων, (Ἰλ: Ξ΄. ς. 175.) φησὶν, ὅτι

„ . . . . Χαίτας

„ Πεξαμένη, χερσὶ πλοκάμȣς ἔπλεξε φαεινȣ̀ς,

„ Καλȣ̀ς, ἀμβροσίȣς, ἐκ κράατος ἀθανάτοιο.

Τοιȣ̃τοι δὲ καὶ τῷ Εὐφόρβῳ (Ἰλ: Ρ΄. ς. 52.) ἀπονεμόμενοι φέρονται:

„ Πλοχμοί θ' οἳ χρυσῷ τε καὶ ἀργύρῳ ἐσφήκωντο.

Πρὸς ὃ καὶ Πλίνιος (Βιβλ: ΛΔ΄. Κεφ: Α΄.) ἀπιδὼν ἔφη. Apud Homerum, virorum crinibus aurum implexum. (Παρ' „Ὁμήρῳ ταῖς ἀνδρῶν χαίταις χρυσὸς ἐμπέπλεκτο. Ἀθη„ναίοις μὲν ȣ̃ν τὸ πάλαι πάτριον ἦν, τέττιγας χρυσȣ̃ς „ταῖς ἑαυτῶν κόμαις ἐνάπτειν, ὡς μαρτυρεῖ Θȣκυδίδης (ἐν τῷ Α΄. τῆς Ἱςορ:) καὶ δὴ καὶ Πλȣ́ταρχος ἐςὶ γράψας τȣ́ς γε Κολοφωνίȣς, χρυσαῖς ταινίαις διακοσμȣμένας εἰς κάλλος ἀγλαΐζειν τὰς κόμας: τȣ̀ς δὲ δὴ τοιȣ́τȣς βοςρύχȣς κέρατος δίκην εἰώθεσαν σχηματίζειν· ἐξ οὗ καὶ κατὰ τȣ̃ Πάριδος εἴρηται **κέρα ἀγλαὰ**. (Ἰλ: Λ΄. ς. 385.) ὡς ἑρμηνεύσαντες εἰσὶν Ἡρόδοτος, καὶ Ἀπίων ὁ Γραμματικός. Ὡσαύτως δὲ καὶ Σώφρων ὁ συγγραφεὺς τῶν Μίμων, **κορώνας ἀναδȣμένȣς** λέγει, οἷς οἱ βόςρυχοι, ἐν ὁμοιώματι κεράτων τόξȣ ἀνεκορυφȣ̃ντο.

Καὶ πρὸς ἔθ' ὅ, τι δὲ σχῆμα τὰς κόμας ἀπέκειρον: οἷον οἱ ἐν Εὐβοίᾳ, δῆμος Ἀβάντων, ὑπὸ τȣ̃ Ποιητȣ̃ λέγονται, **ὄπιθεν κομόωντες**,

(*) Ἤ σπειράμασι

ὅτι τὰς ἐνωπίας τῶν τριχῶν ἐξυρῶντο· διὸ Στάτιος ἀνακηρύττει τὰς Ἀβαντιάδας, in terga comatos: Νωτοκόμας, ἢ ὀπισθοκόμας: κατὰ δὲ τὸ ἐκείνων ἔθος, ἐν Δελφοῖς κειράμενον τὸν Θησέα διέξεισι Πλέταρχος. Παρατηρῆσαι δὲ αὐτὰς τὸ τοιῦτον ἡγεῖται: ὅπως μὴ „παρέχοιεν ἐκ τῶν τριχῶν ἀντίληψιν τοῖς πολεμίοις· ὅπερ ἂν, καὶ τὰς Κερήτας πεποιηκέναι γράφει Ἀντίμαχος ὁ Εὐβοεύς. Τοιάνδε δ' ὑπάρξαι καὶ τὴν κȣρὰν τὴν Ἑκτόρειον βέλεται Ἰσαάκιος ὁ Κέκης. Ἣν κ̧ Εὐστάθιος ἀναφέρει (Ἰλ: Ψ'.) ὡς ἐκ τȣ Λυκόφρονος. Ὅμηρος δὲ (Ἰλ: Δ'. ς. 533.) ἀκροκόμας ἀποκαλεῖ τὰς Θρᾶκας, ὅτι τὸ τῆς κεφαλῆς ἄκρον κομῶντες ἐτύγχανον.

Ἦν δὲ τοῖς ἀρχαίοις ἔθος προσέτι, τὴν ἡλικίαν προϊȣσιν, ἐν ποταμοῖς τοῖς πατρίοις τὰς κόμας κείρεσθαι, ἅτε δὴ ἐξ ὑγρότητος φυομένας. Οὕτω διέξεισιν Ὅμηρος, ἐπὶ τῇ Πατρόκλȣ κηδείᾳ, τὸν Ἀχιλλέα ἀφελέσθαι τὴν κόμην, ἣν ὁ πατὴρ μετὰ τὸν ἐκείνȣ νόστον ἐπηύξατο τῷ Σπερχιῷ. (Ἰλ: Ψ'. ς. 141.) Μέμνηται δὲ τȣ τοιȣτȣ Παυσανίας (ἐν τοῖς Ἀττικοῖς.) εἰσβάλλων ἐντεῦθεν, ὡς κοινὸν ἦν τὸ ἔθος τοῖς Ἕλλησιν: οὗ δὴ κ̧ παράδειγμα ἐπιφέρει τὸ τȣ Μνησιμάχης υἱȣ, οὗ ὁ Ἀνδριὰς παρὰ τὸν Κηφισσὸν ποταμὸν εἱστήκει, κεκαρμένȣ τὴν κόμην. Ὁμοίως Φιλόστρατος παραδίδωσιν, ὅτι Μέμνων τὴν ἑαυτȣ κόμην τῷ Νείλῳ ἀπεκείρατο,

Ἀλλ' εἰ καὶ τοῖς παλαιοῖς τῶν Ἑλλήνων, ἄῤῥεσί τε δὴ κ̧ θηλείαις, σπȣδή τις περὶ τὴν κόμην ἐγίνετο, ȣ̓κ ἐς ἀεὶ μέντοι ἐν ἐπαίνῳ ἐτίθετο τὸ πρᾶγμα, οἷα πȣ φανερὸν, ἐξ ὧν ὑπὸ τȣ Ἕκτορος, καὶ ὑπὸ τȣ Διομήδȣς (Ἰλ. Γ'. ς. 55. καὶ Λ'. ς. 385.) ὁ Πάρις ἐπί γε τῇ κόμῃ ὡς θηλυδριώδης κεκάκιστο. Διόπερ ὁ Φιλόστρατος (ἐν τοῖς Ἡρωϊκοῖς „φησὶ) διαβέβλητο δὲ πρὸς τὸν Πάριν ὡς δειλὸν, καὶ ἧττω „τȣ κομεῖσθαι. Ὡσαύτως δὲ καὶ Θησεὺς ἀφικόμενος Ἀθήναζε ἄγνως τε, καὶ κόμην πεκτὸς, τοῖς ὑπὸ τῶν τεκτόνων σκώμμασιν ὑπεδέδεκτο: Παρθένος ἐν ὥρᾳ γάμȣ πλανᾶται μόνη. Καὶ τάγε ἔπη τὰ Φωκυλίδȣς περὶ τȣτȣ ἀρίδηλα:

„ Μὴ μὲν ἐπ' ἄρσενι παιδὶ τρέφειν χαίτην πλοκαμῖδος·
„ Μὴ κορυφὴν πλέξῃς, μηθ' ἅρματα λοξὰ κορύμβων·
„ Ἄρσεσιν ἐκ ἐπέοικε κόμη, χλιδαὶ δὲ γυναιξίν.

ΚΕΦΑΛ. ΙΑ'.

Περὶ Οἴκου.

Μετὰ τὴν σίτησιν, καὶ τὴν ἀμφίασιν, σκεπτέα ἥκει καὶ τὰ περὶ τὴν οἴκησιν. Ὅμηρος ἐν τὰς τῶν μεγιστάνων μάλιστα περιγράφων ἐστὶν οἰκίας, ἃς δώματά τε καὶ μέγαρα ὀνομάζει: καθὰ καὶ Ἀθήναιος, ἐν τῷ Α. τῶν αὐτῦ βιβλίων, παρατετήρηκε. Περὶ τύτων τοίνυν καὶ ἡμῖν ἐπὶ τῦ παρόντος πραγματευτέον.

Τὸν οἶκον ἔκτοσθεν ὁ τοῖχος ἦν περιέχων ἤτοι τὸ ἕρκος, κατ' Εὐστάθιον, τὸ περὶ τὴν αὐλὴν τειχίον, μεθ' ὃ αἱ πύλαι· πρὸς αἷς εἴθιστο κοιτάζεσθαι κύνας, εἰς προφυλακὴν τῦ οἴκυ. ὗς ἕνεκα γε τύτυ πυλαωρὺς Πρίαμος ἀπεκάλει. (Ἰλ: Χ'. ς. 69.) Ὁ δὲ „Ποιητὴς Ἀντιφάνης Φρυροδόμυς. Καὶ Εὐστάθιος ἔθος ἦν (φησὶ) τὰς αὐλείυς θύρας τηρεῖσθαι ὑπὸ κυνῶν. Τοιός δε ἦν ὁ τῦ Ὀδυσσέως κύων ὁ Ἄργος, ὃς ἔκειτο (Ὀδυσ: Ρ'. ς. 297.)

„ Ἐν πολλῇ κόπρῳ, ἣ οἱ προπάροιθε θυράων.

Οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ τέχνῃ ἐπισκευαστοὶ κύνες παρὰ ταῖς θύραις ἐπικαθιστῶντο, οἵυς περ Ἥφαιστος ἐκ χρυσῦ καὶ ἀργύρυ ἐτεχνιτεύσατο. (Ὀδυσ: Η'. ς. 93.)

„ Δῶμα φυλασσέμεναι μεγαλήτορος Ἀλκινόοιο

Ὅτι δὲ δὴ καὶ Ῥωμαίοις τόδ᾽ αὐτὸ εἴθιστο, Πετρώνιος ὁ Arbiter ἐκδιδάσκει: Non longe ab oſtiarii cella canis ingens catena vinctus in pariete erat pictus, ſuperque quadrata littera ſcriptum CAVE CANEM. „ Οὐ πόῤῥω δὲ (φησὶ) τῆς „τῦ θυρωροῦ κέλλης, κύων μέγας ἁλύσει δεδεμένος, ἐπὶ „τῦ τοίχυ ἦν ζωγραφηθείς, οὗ ὕπερθεν ἐν τετραγώνοις „γράμμασιν ἐπεγέγραπτο ἈΠΕΧΕ ΤΟΥ͂ ΚΥΝΟ΄Σ.

Ὑπῆρχον δὲ πρὸς τῶν θυρῶν καὶ ἕδρανα λίθινα, οἷς εἰώθεσαν ἐπικαθέζεσθαι, ὡς ἐπὶ τῶν Μεγάρων τῦ Νέστορος: (Ὀδυσ: Γ΄. ϛ. 406.)

„ . . . Κάτ᾽ ἄρ ἕζετ᾽ ἐπὶ ξεστοῖσι λίθοισιν,
„ Οἵ οἱ ἔσαν προπάροιθε πυλάων ὑψηλάων,
„ Λευκοὶ ἀποστίλβοντες ἀλείφατος. . . .

Οὕτως οὖν καὶ οἱ Πηνελόπης μνηστῆρες: (Ὀδ: Π΄. ϛ. 343.)

„ Ἐκ δ᾽ ἦλθον μεγάροιο, παρὲκ μέγα τειχίον αὐλῆς,
„ Αὐτῦ δὲ προπάροιθε θυράων ἑδριόωντο.

Ἐφείπετο δὲ ἡ αὐλὴ, τόπος ὑπαίθριος, φησὶν Ἀθήναιος (ἐν Βιβλ: Ε΄.) ἀναπεπταμένος καὶ κενός· ἔνθα βωμὸς ἵστατο Ἑρκείυ Διὸς, ἐν ᾧ Πηλεὺς ἔθυεν αὐλῆς ἐν χόρτοισιν: (Ἰλ: Λ΄. ϛ. 773.) Προσῆπτο δὲ ἡ αἴθυσα, ἣ κατὰ τὸν Σχολιαστὴν (Ἰλ. Ι΄. ϛ. 468.) λέγεται περίστυλον στοά τις δηλ: πρὸς ἥλιον τετραμμένη· ἥτις αἴθυσα ἐκαλεῖτο παρὰ τὸ αἴθεσθαι. (Ὀδυσ. Σ΄. ϛ. 100.

„ . . . . . . Ὄφρα ἵκετ᾽ αὐλὴν
„ Αἰθύσης τε θύρας. . . . . .

Συνίςατο δ' ἐκ λίθων ἀπεξεσμένων· ὅθεν αἰθȣ́σας ξεςὰς ἀεὶ Ὅμηρος ὀνομάζει. Κἀνταῦθα δὲ ἦν ὁ Πρόδομος, ὅπȣ τοῖς ἐπιξενȣμένοις ἦν ἔθος τὰ λέχη ςρώννυσθαι, ὡς ἰδεῖν ἐςὶν ἰδιαίτερον, (Ἰλ. Ω΄. ς. 644.) ἔνθ' Ἀχιλλεὺς κελεύει: δέμνι' ὑπ' αἰθȣ́σῃ θέμεναι: μεθ' ὃ, ἐν προδόμῳ δόμȣ αὐτόθι κοιμήσαντο Κῆρυξ, ϗ Πρίαμος.

Ἧκει δ' ἐφεξῆς μετά γε τὰ εἰρημένα ὁ Κυριακὸς δόμος, οὗ δὴ τὸ μετώπιον ποικίλοις ἐπίσημον ἦν καλλωπίσμασιν: Ὅθεν ἐνώπια παμφανόωντα Ὅμηρος εἴρηκεν, (Ὀδ. Δ΄. ς. 42.) ϗ ἄλλοθι. Ὁ δ' Ἡσύ-„χιος τὰ κατ' ἄντικρυ τȣ̃ πυλῶνος φαινόμενα μέρη, ἃ καὶ „διεκόσμȣν ἕνεκα τῶν παριόντων. Ἀλλὰ καὶ τὰ ἔσω ἀγλαέςατα καὶ αὐτὰ κατεσκεύαςο: ὡς ἐν τῷ Μενελάȣ ἀνακτόρῳ, (Ὀδ. Δ΄. ς. 72.) τὴν ἐκ χαλκȣ̃, καὶ χρυσȣ̃, καὶ ἀργύρȣ, καὶ ἠλέκτρȣ, ϗ ἐλέφαντος αἴγλην, ὁ Ποιητὴς ἀνακηρύττει. Μέμνηται δὴ τȣ́των ϗ Πλίνιος, ἐν Βιβλ. ΛΓ΄. Κεφαλ. Δ΄. Et electro auctoritas, Homero teste, qui Menelai regiam, auro, electro, argento, „ebore fulgere tradit. Καὶ τῷ Ἠλέκτρῳ δὲ ἀξίωμα ἦν, „μαρτυρȣ̃ντος Ὁμήρȣ, τȣ̃ τὰ Μενελάȣ ἀνάκτορα, χρυσῷ „τε, καὶ Ἠλέκτρῳ, καὶ ἀργύρῳ, καὶ ἐλέφαντι αἰγλήεντα „παραςήσαντος. Οὕτω δὲ μεγαλοπρεπῶς ἦν κατηγλαϊσμένα καὶ τὰ Ἀλκινόȣ δώματα τȣ̃ Φαιάκων Ἄνακτος. (Ὀδυσ. Η΄. ς. 86.) Ἐν ταύτῃ δὲ τῇ τῶν σκευῶν τηλικαύτῃ περιȣσίᾳ, θαυμαςοὶ πρὸ πάντων ἦσαν οἱ θῶκοι, οἱ παρ' ἑκάτερον τοῖχον διατεταγμένοι, ἐφ' οἷς ἐκαθέζοντο οἱ συνεςιώμενοι, ϗ οἱ ἄλλως παρȣσιάζοντες:

„Ἐν δὲ θρόνοι περὶ τοῖχον ἐρηρέδατ' ἔνθα καὶ ἔνθα.
„Ἐς μυχὸν ἐξ ȣ̓δοῖο διαμπερές. . . . . .

Ἦν δὲ τὰ τοιάδε ἕδρανα ποικίλως περικεκοσμημένα, (Ὀδ. Θ'. ϛ. 65.) τὸν δὲ θρόνον ἀργυρόηλον λέγει, ὡς ἥλοις δηλονότι ἀργυρέοις διεστιγμένον. Ὁ δὲ τῆς Πηνελόπης διαφερόντως χρυσῷ τε καὶ ἐλέφαντι ἐπίσημος ἦν. (Ὀδ. Τ'. ϛ. 56.) Διεκαλλύνοντο δ' ἔτι οἱ θρόνοι καὶ ὡραίαις ταῖς ἐπιστρώσεσιν· ὡς (Ὀδυσ. Κ'. ϛ. 353.)

„ . . . Ἔβαλλε θρόνοις ἔνι ῥήγεα καλὰ
„ Πορφύρεα καθύπερθ' ὑπένερθε δὲ λῖθ' ὑπέβαλλε.

Κελεύει δὲ καὶ Εὐρύκλεια ταῖς ἑαυτῆς παιδίσκαις. (Ὀδυσ. Υ'. ϛ. 150.)

„ . . . . . Ἐν δὲ θρόνοισ' εὐποιήτοισι τάπητας
„ Βάλλετε πορφυρέους. . . . . . .

Ἡ δ' αὐτὴ σπεύδει, (Ὀδυσ. Ρ'. ϛ. 32.)

„ Κώεα καστορνῦσα θρόνοις ἔνι δαιδαλέοισι.

Τὸ δὲ δάπεδον, ἤτοι, τὸ τοῦ μεγάρου ἔδαφος, λιθόστρωτον ἦν· ὡς δῆλον ἐξ οὗ κραταίπεδον οὖδας, Ὅμηρος ἀποκαλεῖ· (Ὀδυσ: Ψ'. ϛ. 46.) καὶ λάϊνον οὐδόν. (αὐτ: ϛ. 88. καὶ ἀλλαχοῦ.)

Καὶ κίονες δὲ διατεταγμένοι ἦσαν ἐντὸς τοῦ δώματος, τὴν δόκωσιν, ἢ ὀροφὴν ὑπανέχοντες. (Ὀδυσ: Τ'. ϛ. 37.)

„ . . . . Τοῖχοι μεγάρων, καλαί τε μεσόδμαι,
„ Εἰλατίναι τε δοκοὶ, καὶ κίονες ὑψόσ' ἔχοντες,

Ἦν δὲ καὶ τῶν κιόνων μία, ἐν ᾗ τὰ ἔγχη εἰώθεσαν ἀναρτᾶν ἢ προσιστᾶν· (Ὀδυσ: Α'. ϛ. 124.)

„ Ἔγχος μὲν ἔστησε φέρων πρὸς κίονα μακρὴν,
„ Δουροδόκης ἔντοσθεν ἐϋξόου, ἔνθαπερ ἄλλα
„ Ἔγχε' Ὀδυσσῆος ταλασίφρονος ἵστατο πολλά.

Τὸ δὲ τῦ δώματος ἀνωτέρω ὑπερῷον Ὁμήρῳ εἴρηται. Εὐςάθιος: „τὰ μετέωρα τῶν οἰκημάτων, ὤα καλῦσιν οἱ Λακεδαιμό-„νιοι· ὅθεν ὑπερῷον, τὸ, οἷον εἰπεῖν ὑπερύψηλον· Ὅθεν δὴ Κλέ-„αρχος παρ' Ἀθηναίῳ (ἐν Βίβλ. Β'.) τὴν Ἑλένην, φησὶν, ἐν τοιῦ-„τοις οἰκήμασι τρεφομένην, δόξαν ἀπενέγκασθαι παρὰ „πολλοῖς, ὡς ἐξ ὠῦ εἴη γεγεννημένη. Ὅμηρος ὃν πάντη, αὐτόθι τίθησι τὰς γυναῖκας: Οἷον τὴν Πηνελόπην (Ὀδυσ: Ο'. ς. 516.) περὶ ἧς φησὶν,

„ . . . Ἀλλ' ἀπὸ τῶν, ὑπερωΐῳ ἱςὸν ὑφαίνει,

Καὶ ἀλλαχῦ ὡσαύτως. Ἐκεῖ δὲ καὶ τῷ Ἄρεϊ συνηυνάσθη ἡ Ἀςυόχη (Ἰλ. Β'. ς. 514.)

„ Παρθένος αἰδοίη ὑπερώϊον εἰσαναβᾶσα:

„ Ἄρεϊ κρατερῷ. . . . .

Καὶ Ἑρμῆς δὲ τῇ Πολυμήλῃ: (Ἰλ. Π'. ς. 184.)

„ . . . . Εἰς ὑπερῷ' ἀναβὰς παρελέξατο λάθρη.

Αὐτόθι δ' ἦν ὁ θάλαμος, ἐν ᾧ παρὰ τοῖς παλαιοῖς τῶν Ἑλλήνων αἱ γυναῖκες, καὶ μάλιςα αἱ παρθενικαὶ, διάγειν εἰώθεσαν. Οὕτω καὶ γῦν (Ὀδυσ. Δ'. ς. 751. καὶ 787.) καὶ ἡ Πηνελόπη θαλαμευομένη ἐτύγχανεν,

„ Εἰς ὑπερῷ' ἀναβᾶσα σὺν ἀμφιπόλοισι γυναιξίν.

Ἀλλὰ καὶ ἡ Ἑλένη (Ἰλ. Γ'. ς. 423.) ὁμοίως:

„ . . . . Εἰς ὑψόροφον θάλαμον κίε δῖα γυναικῶν.

Διὰ τῦτο δὲ καὶ ὁ Θεόκριτος φράζει: Παρθένον ἐκ θαλάμοιο: ὅτι ἐν θαλάμοις ἐγκλείεσθαι αἱ παρθένοι εἰώθεσαν πρὸ τῶν γάμων· ὅπερ ὃν ἐνετέλλετο καὶ Φωκυλίδης: Παρθενικὴν δὲ φύλασσε πο-„λυκλείςοις θαλάμοισι. Καὶ ἡ Γηναικωνίτις δὲ μέρος ἦν διακεχωρισμένον ἐν τῷ δώματι τῦ μέρυς, ὃ οἱ ἄρρενες διῆγον· ἐξ οὗ καὶ ἀνδρὼν εἴρηται.

Υ'πῆρχον τοιγαρῦν καὶ τοῖς ἀνδράσι θάλαμοι, ἐν οἷς ἐκάθευδον εὐναζόμενοι, ὡς Τηλεμάχῳ (Ο'δυσ: Α'. ς. 425.)

„ . . . . Ο῞θι οἱ θάλαμος περικαλλέος αὐλῆς
„ Υ'ψηλὸς δέδμητο, περισκέπτῳ ἐνὶ χώρῳ,
„ Ἔνθ' ἔβη εἰς εὐνήν. . . . .

Οὕτω κἀν τοῖς Πριάμου μεγάροις, θάλαμοι ἦσαν ἐγγὺς ἀλλήλων πεντήκοντα, ἐκ ξεστοῦ λίθου δεδομημένοι, ἔνθα οἱ ἐκείνου υἱοὶ ταῖς ἀλόχοις αὐτῶν συνευνάζοντο. Καὶ θάλαμοι δὲ προσέτι ἑτέρωθεν ἀπέναντι ἄλλοι, ἔνθα οἱ γαμβροὶ σὺν ταῖς αὐτοῦ θυγατράσιν. (Ι'λ. Ζ'. ς. 244.)

Ο῞λως δὲ καὶ πλεῖστοι θάλαμοι ὑπῆρχον, ὡς ταμεῖα ἐν οἷς παντοῖα τινὰ ἀπεταμιεύετο. ὅθεν ἐπὶ τοῦ δώματος Ο'δυσσέως, ἔσχατος καταλέλεκται (Ο'δ. Φ'. ς. 9.) ὁ θάλαμος, ἐν ᾧ τὰ ὅπλα ἀπέκειτο, ἅπερ ἐξηνέγκατο Μελάνθιος: Καθάπερ δὴ κἀν τῷ θαλάμῳ τῷ Ε῞κτορος. (Ι'λ. Ζ'. ς. 321.) Α'λλ' ἐν τῷ τοῦ Ο'δυσσεως θαλάμῳ (Ο'δ. Β'. ς. 338.) παρὰ τὰ ὅπλα, καὶ χρυσὸς ἀποκείμενος ἐτηρεῖτο, καὶ ἄργυρος, καὶ ἐσθὴς, καὶ οἶνος, καὶ ἔλαιον. Προειστήκει δὲ καὶ οἷα φρουρὸς ταμιοῦχος θεράπαινα, ὡς ἡ παρὰ τῷ Ο'δυσσεῖ Ε'υρύκλεια. Αἱ δέ τοι θύραι συνεζυγοῦντο κλεῖθρῳ διὰ ἱμάντος: (Ο'δυσ: Α'. ς. 444.) Η῟ δ' ἀμφίπολος τὴν ἐν τῷ θαλάμῳ τῷ Τηλεμάχου θύραν ἐπέρησε κορώνῃ ἀργυρέῃ.

„ . . . . Ε'πὶ δὲ κληῗδ' ἐτάνυσσεν ἱμάντι.

Καὶ Α'θηνᾶ δὲ, εἰς τὸν Πηνελόπης εἰσῆλθε θάλαμον: (Ο'δυσ. Δ'. ς. 802.) παρὰ κληῗδος ἱμάντα. Ο'μοίως δὲ, καὶ τὰς τοῦ θαλάμου θύρας διανοίξασα Πηνελόπη. (Ο'δυσ. Φ'. ς. 46.)

„ . . . . . Ι῾μάντα θοῶς ἀπέλλυσε κορώνης,
„ Ε'ν δὲ κληῗδ' ἧκε, θυρέων δ' ἀνέκοπτεν ὀχῆας.

Τὰ δ' ἄλλα αὐτοῖς, τῶν τοῦ οἴκου στεγασμάτων τὸ σχῆμα ἐπίπεδον ἦν, ἥκιστα κορυφούμενον, ὥστε καὶ καθεύδειν αὐτοὺς πολλάκις ἐπὶ τοῦ τέγους, ὡς δῆλον ἐπὶ τοῦ Ἐλπήνορος, ὃς ὑψόθεν **καταντικρὺ τέγεος πέσεν.** (Ὀδ: Λ'. ς. 64.) Ἔνθα Εὐστάθιος: Πίπτει δὲ καταντικρὺ τέ„γεος ὁ Ἐλπήνωρ ἐν ὑπαίθρῳ ἀνακείμενος, διὰ τὸ τὰ δώ„ματα μὴ κεραμωτὰ, ἀλλ' ὁποῖα καὶ νῦν ὡς εἰκὸς μυ„ριαχοῦ ὧν ταῖς δοκοῖς γῆ ἐπαμᾶται· ὡς ἐντεῦθεν τὴν „στέγην χρήσιμον εἶναι καὶ πρὸς τὸ ἐγκοιμᾶσθαι. Τοῦτο δὲ τὸ ἔθος καὶ παρ' Ἑβραίοις ἴσμεν κρατῆσαι, ἐπὶ τῶν δωμάτων εἰωθόσι διάγειν· ὥστε καὶ ἐκ θείας νομοθεσίας αὐτοῖς ἐντετάλθαι, στεφάνην ποιεῖν τῇ οἰκίᾳ, ἣν ἂν ἐκδομήσωσιν εἰς ἀποφυγὴν τοῦ κινδύνου (Δευτερονομ: Κεφ: ΚΒ'. ἐδαφ: 8.) Σύνηθες δέ που καὶ καθ' ἡμᾶς τὸ τοιοῦτον, ἐν πολλοῖς κλίμασιν Ἀνατολικοῖς καὶ Νοτιωτέροις. Καθάπερ ἦν ποτε καὶ παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις, οὕσπερ ἐπιπέδους τὰς τῶν οἰκημάτων στέγας κατασκευάζειν, δῆλον ἐκ τοῦ Βιτρουβίου (Βιβλ: Β'.) καὶ ἐξ ἄλλων συγγραφέων: καθ' οὓς ἀπὸ τῶν στεγασμάτων πολλάκις θεωροὶ καθίσαντο, ἔτι καὶ λαμπάδας προσεπανάπτοντες.

ΚΕΦΑΛ. ΙΒ'

Περὶ τοῦ τῆς ξενοδοχίας δικαίου.

Τὸ κεκτῆσθαι οἶκον, καὶ Θεὸν οἰκεῖον ἐφέστιον, ἄγαν ἐπαινετὸν ἦν παρ' Ἕλλησιν· ὥστε καὶ πρὸς ἀνδρὸς ἀγαθοῦ εὐφημίαν φέρειν τὸ τοιοῦτο νομίζεσθαι. Ὅθεν (Ἰλιάδ: Ι'. ς. 63.) **ἀφρήτωρ, ἀθέμιστος, ἀνέστιος . . . .** εἶναι προσείρηται, ὃς ἂν ἐμφυλίου πολέμου ἐφίοιτο. Καὶ παρὰ τῷ Ἀθηναίῳ δὲ, ὡς εἰκὸς, οἱ Κυνικοὶ ἐπιλοιδοροῦνται, **ὡς κακολόγοι,**

ϗ βόῤῥοι, ϗ ἄνοικοι, ϗ ἀνέστιοι. Καὶ ἦν ἄρα μεγάλη τις ἡ φιλανθρωπία ἐκείνων, ὅσοι τοὺς ἐξ ἐπηρείας δαίμονος, οἴκου τε, ϗ ἧς εἶχον ἄλλης περιουσίας ἐκπεπτωκότας, ὑπῆρχον ἐπισκεπτόμενοι· οὓς ϗ οἱ εὖ παθόντες, ὡς Θεοὺς ἐνόμιζον σφῶν αὐτῶν ἐπιμελουμένους, καὶ ἐφ' ὧν μὴ δικαίως πεπείρανται, ἀντιλήπτορας. Οὕτω γὰρ καὶ Ὀδυσσεὺς πένης τε καὶ προΐκτης παταχθεὶς ὑπὸ Ἀντινόου, τὰς τῶν πτωχῶν Ἐριννῦς κατ' αὐτοῦ ἐπαρᾶται· καὶ τῶν λοιπῶν ἔτι μνηστήρων τὸ γεγονὸς ἐπινεμεσώντων. (Ὀδ: Ρ'. ς. 462. κξ:) Διαψέγεται δὲ καὶ Ἡρακλῆς ὡσαύτως, ὁ τὸν ξένον Ἴφιτον ἀποκτείνας, ϗ Θεῶν ὄπιν μὴ ἀλεγήσας, μηδὲ τὴν τράπεζαν αἰδεσθεὶς, τὴν δή οἱ παρέθηκεν. (Ὀδ: Φ'. ς. 27. καὶ 37.) Ὁ δ' Εὔμαιος ἀθέμιστον ἡγεῖται (Ὀδ: Ξ'. ς. 56.) τὸ ξένον ἀθερίζειν.

„. . Οὔ μοι θέμις ἐστ', οὐδ' εἰ κακίων σέθεν ἔλθοι,
„Ξεῖνον ἀτιμῆσαι· πρὸς γὰρ Διός εἰσιν ἅπαντες,
„Ξεῖνοί τε, πτωχοί τε . . . .

Κήδεσθαι γὰρ μάλιστα πτωχῶν ἐνόμιζον τὸν Δία, τὸν διὰ τοῦτο καὶ Ξείνιον παρ' Ἕλλησιν ἐξυμνούμενον. (Ὀδυσ: Ι'. ς. 270.)

„Ζεὺς δ' ἐπιτιμήτωρ ἱκετάων τε ξείνων τε,
„Ξείνιος, ὃς ξείνοισιν ἅμ' αἰδοίοισιν ὀπηδεῖ.

Οὕτω δὲ καὶ Οὐϊργίλιος: (Αἰνειάδ: Α'. ς. 735.)
Jupiter, hoſpitibus nam te dare jura loquuntur.
„(Ζεῦ! Ξένοις καὶ γάρ σε θεμιστεύειν φατίσαντο.)

Ἀναπτύσσει δὲ τοῦτο Σέρβιος τῷ τοῦ Λυκάωνος παραδείγματι: ὃς ἐπειδὴ τοὺς παρ' αὐτῷ ἐπιξενουμένους ἐτύγχανεν ἀποκτείνων, μετὰ τὴν Ζηνὸς ὑποδοχὴν, ᾧπερ Ἀνδρόμεα κρέα παρέθετο, εἰς λύκον μεταβληθεὶς, ὑπέδειξε, μὴ θέμις εἶναι τὰ τῆς ξενίας ἐπαθετεῖν δίκαια.

Ἔνθεντοι καὶ ὁ Βασιλεὺς Αἰγύπτε, τὸν εἰς ποινὴν ἀπαιτέμενον ξένον, ἀνένευσεν ἐκπαραδῦναι: Διὸς γὰρ ὠπίζετο μῆνιν Ξενίε (Ὀδυσ: Ξ'. ς. 283. 284.) Καθάπερ ἦν καὶ Ἄδμητος ὁ Μολοσσῶν ἄναξ Θεμιςοκλῆν Λακεδαιμονίοις ἀπηνήνατο ἀποδῦναι, ἐδ' ἐπὶ Ὁμήροις, ἧ μαρτυρεῖ Πλέταρχος.

Ἀνάπαλιν δὲ οἱ τῆς ξενίας τυχόντες, ἔτι κατὰ τῶν ἐπιξενωσάντων πλημμελήσειαν, τῆς Διὸς μήνιδος ἐπιπειραθήσεσθαι ἐπιςεύοντο: καθ' ὃ καὶ Μενέλαος (Ἰλ: Γ'. ς. 354.) τὸν Ζῆνα καθικετεύων, ὅπως ἂν ὑπὸ χερσὶ ταῖς ἰδίαις αὐτῦ Πάριν δαμάσειε, προςίθησιν:

„Ὄφρα τις ἐῤῥίγῃσι καὶ ὀψιγόνων ἀνθρώπων,
„Ξεινοδόκον κακὰ ῥέξαι, ὅ κεν φιλότητα παράσχῃ.

Τοῖς μὲν οὖν τῶν Ἑλλήνων ἀρχαίοις, καθὰ καὶ τοῖς τῶν Ῥωμαίων, καταλύματα δημόσια ἐχ ὑπῆρχεν, οἷα τὰ παρ' ἡμῖν σήμερον· διὸ ἐκδημῦντες, παρὰ τὰς τῶν εὐνοέντων οἰκίας ὑποδοχῆς ἐτύγχανον, παρ' οἷς ἐνεχώρει τὸ τῆς ξενίας δικαίωμα, ὡς ἐν ἀναρίθμοις ἐπιμαρτυρήσεσι συγγραφέων διαπιςῦται. Τῷ δ' ὄντι οἰκειότης ἔκπαλαί τις ἀπὸ τῶν προγενεςέρων διὰ τῆς ἐν τῷ βίῳ κοινωνικῆς ἑνώσεως διεσώζετο: ὡς ἰδεῖν πάρεςι μέσον Γλαύκε τε καὶ Διομήδες, οἱ τὰ ἀλλήλων ὀνόματα ἐπακέσαντες, καὶ τὸ ξενίας δικαίωμα, τὸ ἐν τοῖς σφῶν αὐτῶν προγενεςέροις μεσιτεῦον ἐπενθυμηθέντες, τῦ μαχέσθαι ἀπέχοντο. (Ἰλ. Ζ'. ς. 215. κξ. ς. 224.)

„Ἦρά μοι ξεῖνος πατρώϊος ἐσσὶ παλαιός.

. . . .

„Τῷ νῦν σοι μὲν ἐγὼ ξεῖνος φίλος Ἄργεϊ μέσσῳ
„Εἰμὶ. σὺ δ' ἐν Λυκίῃ. . . . .

Οὕτω δὲ καὶ (Ὀδυσ. Α'.. ς. 187.) Ἀθήνη τὸν υἱὸν Μέντε παριςῶσα τῷ Τηλεμάχῳ, ἔφη:

„ Ξεῖνοι δ' ἀλλήλων πατρώϊοι εὐχόμεθ' εἶναι.

Καὶ ὅγε τοῦ Νέστορος, καὶ Τηλέμαχος, σφίσιν αὐτοῖς ξεῖνοι προσείρηνται, διὰ τὴν τῶν τοκέων πρὸς ἀλλήλους φιλίωσιν. (Ὀδυσ. Ο'. ϛ. 196.)

„ . . . . . Ξεῖνοι δὲ διαμπερὲς εὐχόμεθ' εἶναι.
„ Ἐκ πατέρων φιλότητος. . . . .

Διὸ καὶ κύβους φέρειν ἑκατέρωθεν εἰώθεσαν τὸ ἡμίτομον, ὃ προσενεγκών τις, παραυτίκα ἂν τῷ ξένῳ ἐπιγνωσθείη, καὶ ὑποδεχθείη τῷ λόγῳ τῆς προλαβούσης οἰκειότητος. Σύμβολον τοῦτο Ἕλληνες ἀπεκάλουν, περὶ οὗ κομψῶς ἐπὶ τοῦ Συμποσίου διαλέγεται Πλάτων. Ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Πλαῦτος, ἐν τῷ Παινύλῳ. In Paenulo.

A. Ego ſum ipſius quem tu quaeris
   Antidamae gnatum me eſſe.
P. Si ita eſt, jam teſſeram confer ſi vis
   Hoſpitalem: A. Eccam attuli.
A. Agedum hac oſtende: eſt par probe.

A. Ἐγώγ' εἰμὶ, τοῦ, ὃν ζητεῖς Ἀντιδάμου γόνον με εἶναι.
Π. Εἰ οὕτως ἔχει, παράβαλλε δὴ τὸ σύμβολον ἢν ἐθέλοις τὸ ξενικόν.
A. Ἠνὶ προσήνεγκα.
Π. Φέρε ὦδ' ἐπίδειξον· ἔστιν ἀκριβῶς ἴσον.

Οὐ μόνον δὲ ἰδίᾳ τοῖς κατὰ μέρος ἐν ἀνθρώποις τὸ τῆς ξενίας ἀνῆκε δικαίωμα, ἀλλὰ καὶ πόλεις πρὸς ἀλλήλας, καὶ ἔθνη, καὶ δυναστεῖαι τοῦτ' εἶχον, ὃ προξενίαν ὠνόμαζον. Οὕτω Νικίας μὲν, πρόξενος ἦν Λακεδαιμονίων, παρὰ Πλουτάρχῳ· Καλλίας δὲ, παρὰ

„τῷ Ξενοφῶντι, (ἐν ϛ'. τῶν Ἑλληνικ.) ἤδη ἀπὸ προγόνων: τὴν μὲν „προξενίαν ὑμῶν, ἐκ ἐγὼ μόνος, ἀλλὰ καὶ πατρὸς πατὴρ, „πατρῴαν ἔχων, παρεδίδε τῷ γένει. Καὶ διὰ τῦτο δὲ καὶ τὰ σύμβολα διετηρεῖτο, ὡς Λυσίας μαρτυρεῖ περὶ τῶν Ἀριστοφάνες χρη- „μάτων: ἐδεήθη με προσελθεῖν αὐτῷ, λέγων: ὅτι ἔλαβε „σύμβολον παρὰ Βασιλέως τῦ μεγάλε. Οὕτω πως ἡ προξενία μέσον τῶν δυναστευόντων, οἱονεὶ σπονδή τις καὶ συμμαχία ὑπῆρχεν, ἐκ συνθήκης συνισταμένη. Ἀλυάττης οὖν, ὁ τῶν Λυδῶν Ἄναξ, συνέθετο Μυ- „σοῖς: ἐπ' ᾧ τε ξείνες ἀλλήλοις εἶναι καὶ ξυμμάχες, ἦ μαρ- τυρεῖ Ἡρόδοτος ἐν Κλειοῖ. Καὶ Λίβιος δὲ γράφει (ἐν τῷ Α'. Βιβλ.) Αἰνείαν συνάμα τῷ Λατίνῳ συνθήκην τοιάνδε συνθέσθαι: Ibi apud Penates Deos, domesticum publico adjunxisse foedus, filiâ Aeneae in matrimonium datâ. (Ἐκεῖ (φησὶ) παρὰ „τοῖς ἐφεστίοις θεοῖς, σπονδὴν οἰκιακὴν πρὸς τῇ δημοτελεῖ „συνῆψε, τὴν θυγατέρα εἰς γάμε κοινωνίαν τῷ Αἰνείᾳ „δές.)

ΚΕΦΑΛ. ΙΓ'.

Περὶ τῦ τύπε τῆς Ξενοδοχίας,

Προσερχομένων τῶν ξένων, τὸ μὲν πρῶτον ἀντελαμβάνοντο δεξιαῖς. Οὕτως οἱ Πύλιοι προσεδέξαντο Τηλέμαχον, καὶ Ἀθηνᾶν: (Ὀδυσ. Γ'. ϛ. 34.)

„. . . . Ὣς οὖν ξείνες ἴδον, ἀθρόοι ἦλθον ἅπαντες,
„Χερσίν τ' ἠσπάζοντο. . . . . . .

Ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ Αὐτολύκε υἱεῖς τὸν Ὀδυσσέα: (Ὀδυσ. Τ'. ϛ. 415.)

„Χερσίν τ' ἠσπάζοντο, ἔπεσσί τε μειλιχίοισι.

Καὶ Φιλόςρατος δὲ (ἐν Ζ΄. τῶν εἰς τὸν Ἀπολλων: βίον) τὸν αὐτὸν τρόπον ὑπὸ τῶν Ἰνδῶν ὑποδεδέχθαι καθιςορεῖ τὸν Ἀπολλώνιον. Προ„σιόντα δ' αὐτὸν Ἀπολλώνιον, οἱ μὲν ἄλλοι σοφοὶ προσή„γοντο ἀσπαζόμενοι ταῖς χερσί. Καὶ ὁ Πάλλας δ' οὕτως Αἰνείαν (Αἰνειάδ. Η΄. ς. 124.)

Excepitque manu, dextramque amplexus inhaefit.

„(Χειρὶ δὲ δέκτο ἓ, Φῦ δ' ἄρ δεξιτερῇ περιβάλλων.)

Ὑπέργει γὰρ εἰς τῦτο ἡ δεξιὰ μάλιςα, ὡς Ὅμηρος αὐτὸς ἐπισημειῦται: (Ἰλ. Κ΄. ς. 542.)

„Δεξιῇ ἠσπάζοντο, ἔπεσσί τε μειλιχίοισι.

Majorum (φησὶ Σέρβιος) haec erat falutatio; cujus rei τὸ αἴτιον (id eft caufam) Varro, Callimachum fequutus, expofuit afferens: omnem eorum honorem dexterarum conftitiffe virtute, ob quam hac fe venerabantur corporis „parte. Τῶν προγενεςέρων ὁ κατὰ τὴν πρόσρησιν ἀσπασμὸς „ἦτος ἦν· οὗ τὸν λόγον Οὐάῤῥων ἑπόμενος Καλλιμάχῳ, ἐξέ„θετο: ἅπασαν λέγων τὴν τιμὴν ἐν ἐκείνοις τῇ δυνάμει τῆς „δεξιᾶς χειρὸς σηνεςηκέναι, δι' ἣν τῷδε τῷ τῦ σώματος „μέρει διεσεβάζοντο.) Ὅλως γὰρ ὁσάκις ἐντυγχάνοντες ὑπῆρχον ἀλλήλοις, τῆς δεξιᾶς ἔχαιρον ἀντιλαμβανόμενοι. Οἷον δὴ τῷ Μενελάῳ ἐντευξόμενος Ἀγαμέμνων, (Ἰλ. Η΄. ς. 108.)

„Δεξιτερῆς ἕλε χειρὸς, ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζε.

Καὶ εἰς τῦτο δ' ἀνήκει τὸ ἔπος τόδε, τὸ τοσάκις ἐπαναληφθὲν:

„Ἔν τ' ἄρα οἱ Φῦ χειρὶ, ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζεν.

Ὃ δὴ Φιλικὸν εἶναι, φησὶν Εὐςάθιος, καὶ σημαίνειν τὸ δεξιώσασθαι·

Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ Ξενοφῶν (ἐν τῷ Δ'. τῶν Ἑλληνικ.) περὶ τοῦ Ἀγησιλάου λέγων φησὶν, ὅτι ἀκούσας ταῦτα ὁ Ἀγησίλαος, ἔλαβε τῆς χειρὸς αὐτοῦ, καὶ εἶπε κτ. Ἐπὶ δὲ τοῦ ἀσπασμοῦ, φωνὴ ἦν ἡ συνήθης τὸ: χαῖρε: ὡς, (Ὀδυ: Θ'. ς. 408.) Ἀλκίνοος δεξιούμενος Ὀδυσσέα, εἶπε:

„ Χαῖρε, πάτερ ὦ ξεῖνε. . . . .

Ὅνπερ Ὀδυσσεὺς ἀπαμειβόμενος προσέφη: (αὐτ. ς. 413.)

„ Καὶ σὺ, φίλος, μάλα χαῖρε. . . . . .

Ὡσαύτως καὶ Κροῖσος προσφθέγγεται Κῦρον: χαῖρε ὦ Δέσποτα: πρὸς ὃν ἐκεῖνος: Καὶ σύγε ὦ Κροῖσε. (παρὰ τῷ Ξενοφ: Παιδ Ζ.)

Προσετίθετο τὰ πολλὰ, καὶ τὰ διὰ χειλέων φιλήματα· οἷον δὴ Χείρων, προσιόντων τῶν Ἀργοναυτῶν, (παρὰ τῷ Ὀρφεῖ.)

„ Ἀσπασίως ἀνόρουσε, κύσεν δ' ἄρα φῶτα ἕκαστον.

Οὕτως Ἀπουλήϊος (ἐν τῇ Μιλησίᾳ Α'.) Amplexusque ac comiter deofculatus, mi Luci, ait, fat pol diu eft, quod
„ intervifimus te. (Περιβαλών τε, καὶ φιλοφρόνως κατα-
„φιλήσας, ὦ Λούκιος ἐμός, ἔφη, μακρὸν ἐστὶ (νὴ τὸν Πολυ-
„δεύκη,) ἐξ οὗ σε οὐχ ἑωράκαμεν.) Ἔθος δὲ ἦν, διάφορα τοῦ σώματος μέρη καταφιλεῖν: μάλιστα δὲ, κεφαλὴν, ὄμματα, ὤμους, χεῖρας· ὡς τοῦ Τηλεμάχου ἐπανιόντος, (Ὀδυσ. Ρ'. ς. 34.)

„ Δμωαὶ Ὀδυσσῆος ταλασίφρονος ἠγερέθοντο,
„ Καὶ κύνεον ἀγαπαζόμεναι κεφαλήν τε καὶ ὤμους.

Καὶ ἡ Πηνελόπεια δὲ (αὐτ. ς. 38.)

„ Ἀμφί γε παιδὶ φίλῳ βάλε πήχεε δακρύσασα.
„ Κύσσε δέ μιν κεφαλήν τε καὶ ἄμφω φάεα καλά.

Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸν Ὀδυσσέα οἱ δμῶες ὡς εἶδον· (Ὀδ. Φ'. ς. 223.)

„Κλαῖον ἄρ', ἀμφ' αὐτόν γε δαΐφρονα χεῖρα βάλον τε,
„Καὶ κύνεον ἀγαπαζόμενοι κεφαλήν τε καὶ ὤμους.

Ἀμοιβαδὸν δὲ (αὐτ. ς. 225.)

„Ὣς δ' αὔτως Ὀδυσσεὺς κεφαλὰς καὶ χεῖρας ἔκυσσεν.

Τοὺς δὲ δὴ ξένους, λαβόντες τῶν χειρῶν εἰσῆγόν τε, καὶ παρὰ χρῆμα καθέζεσθαι ἄνωγον, ὥσπερ ὁ Νέστωρ τὸν Πάτροκλον. (Ἰλ: Λ'. ς. 645.) θύρησιν ἐφιστάμενον

„. . . Ἰδὼν ὁ γεραιὸς ἀπὸ θρόνου ἦρτο φαεινοῦ,
„Ἐς δ' ἄγε χειρὸς ἑλὼν, κατὰ δ' ἑδριάασθαι ἄνωγε.

Καὶ Ἀχιλλεὺς δὲ τοὺς ἐξ Ἀγαμέμνονος διαπρεσβεύοντας (Ἰλ: Ι'. ς. 199.)

„ . . . Φωνήσας προτέρω ἄγεν . . .
„Εἷσε δ' ἐν κλισμοῖσι, τάπησί τε πορφυρέοισιν.

Ἐκέλευσε δ' αὐτοῖς καὶ τὸν Μενοιτίου υἱὸν, μείζονα δὴ κρατῆρα καθιστάντα, ζωρότερον ἐπικεράσασθαι δέπας ἐντύνοντα ἑκάστῳ. Περὶ „οὗ Ἀθήναιος, ἐν καταρχῇ τοῦ ς'. Βιβλίου. Δοκεῖ ἔχειν τι (φησὶ) „πρὸς φιλίαν ὁ οἶνος ἑλκυστικὸν, παραθερμαίνων τὴν ψυ- „χὴν, καὶ διαχέων. Διό περ οὐδὲ πρότερον ἠρώτων, οἵτινες „εἶεν, ἀλλ' ὕστερον· ὡς τὴν ξενίαν τιμῶντες, ἀλλ' οὐ τοὺς „ἐν μέρει, καὶ καθ' ἕκαστον ἡμῶν.

Εἰσελθόντας τοίνυν τοὺς ξένους, λούειν τε εἰώθεσαν καὶ χρίειν. Οὕτω Τηλέμαχον, καὶ τὸν τοῦ Νέστορος παρὰ τῷ Μενελάῳ, (Ὀδυσ. Δ'. ς. 49.)

„. . . . . Δμωαὶ λοῦσαν, καὶ χρῖσαν ἐλαίῳ.

Καὶ Ὀδυσσεὺς δὲ ὑπὸ Πειραίου εἰσενεχθεὶς εἰς τὸν δόμον, (Ὀδ: Ρ΄. ϛ. 89.) πρὸς τῶν δμωῶν λέλουταί τε καὶ κέχρισαι· καὶ χλαίνας δὲ, καὶ χιτῶνας ἔχει περιβαλέσθαι. Καὶ ταύτῃ μὲν παρεσκευάζοντο, καθάπερ ἀνωτέρω εἴρηται, ἐπὶ δαῖτα· ἀλλὰ καὶ νυκτὸς εὐνηθησομένοις, νίψασθαι προσετίθετο μάλιστα πόδας, ὅπερ τῷ Ὀδυσσεῖ ἐπιδιακονήσασθαι ὑπὸ Πηνελόπης Εὐρύκλεια προσετάγη· (Ὀδυσ: Τ΄. ϛ. 358.) τῆς καὶ κατ᾽ ὄρθρον, λούειν αὐτὸν αὖθις καὶ χρίειν ταῖς δμωΐσιν ἐπικελευσάσης. Τὸ δ᾽ αὐτὸ πρὸς τοὺς ἐπιξενουμένους τελευταῖον εἰώθει τελεῖσθαι, καὶ μέλλοντας ἀπαίρειν. Οὕτω γὰρ Τηλέμαχος, τῇ παρ᾽ αὐτῷ ὑπὸ τῷ Μέντου μορφώματι ἐπιξενωθείσῃ Παλλάδι (Ὀδυσ: Α΄. ϛ. 309.) ἤδη ἀπελευσομένῃ:

„ Ἀλλ᾽ ἄγε δὴ ἐπίμεινον ἐπειγόμενός περ ὁδοῖο,
„ Ὄφρα λοεσσάμενός τε, τεταρπόμενός τε φίλον κῆρ,
„ Δῶρον ἔχων ἐπι νῆα κίῃς . . . . . .

Οὕτω καὶ Καλυψώ: (Ὀδυσ: Ε΄. ϛ. 264.) ἀπιόντα τὸν Ὀδυσσέα: ἐκπέμπει τῆς ἰδίας ἑαυτῆς Νήσου,

„ Εἵματά τ᾽ ἀμφιέσασα θυώδεα, καὶ λούσασα.

Ἔνθα σημειωτέον, ὅτι τῶν γυναικῶν ἦν, καὶ τὰ πλεῖστα παρθενικῶν, ἡ περὶ ταῦτα διακονία, οὐ μικρὸν τόδε τῆς τῶν παλαιῶν σωφροσύνης μαρτύριον, ὅπερ Ἀθήναιος (ἐν τῷ Α΄. Βιβλ:) παρετηρήσατο, ἀρχαιότατον εἶναι λέγων τὸ ἔθος, καὶ παραδείγματι διασαφῶν τῷ τῶν Κοκάλου θυγατέρων, αἳ Μίνωα εἰς Σικελίαν ἀφικόμενον ἔλουσαν· ἀλλ᾽ ἀντίγε θερμοῦ πίσσαν ἐμβαλοῦσαι ἀπώλεσαν, ὡς Ζηνόβιος μαρτυρεῖ.

Ἀπιόντων δὲ τῶν ξένων, καὶ σπονδὰς εἰώθεσαν σπένδεσθαι, ἐπευχομένων ἀμοιβαδὸν τὰ βέλτιστα, ὅπερ ἐπὶ Ὀδυσσέως ἰδεῖν ἐστὶν ἀπὸ Φαιάκων ἀναχωροῦντος, (Ὀδ: Ν΄. ϛ. 50.) καὶ ἐπὶ Τηλεμάχου, ἀπὸ τῶν Μενελάου μεγάρων. (Ὀδ: Ο΄. ϛ. 148.) Τοῖς αὐτοῖς δὲ, καὶ τῶν εἰς βρῶσιν τε καὶ πόσιν ἀναγκαίων, καὶ τῶν εἰς τὴν ὁδὸν ἄλλων χρει-

ωδῶν ἀφθόνως ἐπεφορεῖτο, καὶ δῶρα δέ τινα, ξένια ἐπεχαρίζετο, περὶ ὧν ἐν τῷ πρὸ τέτε Βιβλίῳ εἴρηται· ὡς ἐντεῦθεν πολὺν συνειλοχέναι τὲς ξενιτευσαμένες πλῦτον, ἐπαγυρτάζοντας, ὡς Ὀδυσσεὺς ἐν τέτῳ φαίνεται ἐναβρυνόμενος (Ὀδ: Τ΄. ϛ. 284.) Διὸ Ἀιλιανὸς (Βιβλ: ΙΕ΄. Κεφ: Κ΄.) φησὶν αὐτὸν, καθάπερῦν καὶ τὸν Μενέλαον, πρὸς ὁμοιότητα τῶν ἐμπορευομένων Φοινίκων, ἐπὶ χώρας πολλὰς ἀλητεῦσαι, ἁδρὰν περιεσίαν συλλέξαντας.

ΚΕΦΑΛ. ΙΔ΄.

Περὶ Καθικετεύσεως.

Τοῖς γ' ἐπιξενεμένοις ἐκ γειτόνων εἰσὶν οἱ καθικετεύοντες, οἱ καὶ τῇ αὐτῇ περισημαινόμενοι ἐπικλήσει, ὡς φανερὸν ἐςὶν ἐκ τῦ Ὀδυσσέως (Ὀδ: Ι΄. ϛ. 269.) τῦ ξένον ἑαυτὸν λέγοντος ἥκειν τῷ Πολυφήμῳ, καὶ ἱκέτην. Παραπλησίας γὰρ ἀπολαύειν ἑκατέρες τῆς θεραπείας ἦν ὅσιον, εἴπερ ἄρα ἐπιςεύετο ἐπίσης.

„ Ζεὺς ἐπιτιμήτωρ ἱκετάων τε ξείνωντε.

Ὃ καὶ Ἡσίοδος ἔγραψεν ἐν τοῖς ἔργοις:

„ Ἶσον δ' ὅς θ' ἱκέτην, ὅς τε ξεῖνον, κακὸν ἔρξει.

Διόπερ Ὀδυσσεὺς ὑπὸ τῶν ἐξαγαγόντων αὐτὸν Φαιάκων ἠδικῆσθαι οἰόμενος, τὴν ἐκ Ζηνὸς αὐτοῖς ἐκδίκησιν ἐπαρᾶται: (Ὀδ. Ν΄. ϛ. 213.)

„ Ζεὺς σφέας τίσαιτο ἱκετήσιος. . . . . .

Ἀναγκαῖον δ' ἡγῦντο τὰς τῶν ἱκετευόντων εἰσακέειν δεήσεις, ὡς ὁ Φοῖνιξ πλατύτερον διεξέρχεται πρὸς Ἀχιλλέα ἀποτεινόμενος: (Ἰλ. Ι΄. ϛ. 497.

κζ:) Ἔνθα αἱ **Λιταὶ**, Ζηνὸς εἶναι λέγονται θύγατέρες, ἐς ἄτην αὐτὸν παραθήγουσαι κατὰ τῶν εἰσακούειν αὐτῶν παραιτουμένων. Διὸ ἐν ταῖς ἱκετείαις εἰώθεσαν ἐπικαλεῖσθαι αὐτὰς ὀνομαςὶ, ὡς παρὰ τῷ Ὀρφεῖ ἐν τοῖς Ἀργοναυτικοῖς. **Οὐ γὰρ ἄτιμοι ἱκεσίου Ζηνὸς κοῦραι Λιταί.** Πρὸς αὐτοῦ δὲ Διὸς τὰ πλεῖςα ἦσαν καθικετέυοντες. (Ὀδυσ: Β΄. ς. 68.)

„ **Λίσσομαι ἠμὲν Ζηνὸς ὀλυμπίου, ἠδὲ Θέμιςος.**

Κἀν τῷ ὕμνῳ τῷ εἰς τὴν Ἀφροδίτην ς. 131.

„ **Ἀλλά σε πρὸς Ζηνὸς γουνάζομαι . . . .**

Καὶ Ἀπολλών: ἐν Ἀργοναυτικ: **Ἱκεσίου πρὸς Ζηνός . . .**

Λουκιανὸς δὲ ἁπλῶς: **ἀλλὰ πρὸς ἱκεσίου ῥύσασθέμε.** Ἐνίοτε δὲ προσετίθεντο παρασυνάπτοντες καὶ τὰ φίλτατα, οἷον γονεῖς, συζύγους, τέκνα, κτήσεις, ἅπερ ἅμα συνείλοχε Νέςωρ: (Ἰλ: Ο΄. ς. 665.)

„ **Τῶν ὑπὲρ ἐνθάδ' ἐγὼ γουνάζομαι, οὐ παρεόντων,**

Οὕτω καὶ Ὀυϊργίλιος Αἰνειαδ: Βιβλ: Ι΄. 524.)

Per patrios manes, per spem surgentis Iüli
Te precor . . . .

„ (**Πρὸς πατρίων νεκύων, πρὸς τ' ἐλπωρῆς γε Ἰούλου**
„ **Ἄρτι ἀνιςαμένοιο, σὲ λίσσομαι, ἔκ θ' ἱκετεύω.**)

Καὶ καθεξῆς: (αὐτ. ς. 597.)

Per te, per qui talem genuere parentes.

„ (**Πρὸς σέο, πρὸς τοιόνδε σε τεξαμένων γενετήρων.**)

Οὕτω καὶ Σαλλούςιος (ἐν τῷ Ἰουγουρθ: πολέμ:)

Oro vos, per liberos atque parentes veſtros:

„ (**Δέομαι ὑμῶν, πρός τε τέκνων, καὶ τοκέων ὑμετέρων.**)

Α'λλὰ καὶ πρὸς τῆς κεφαλῆς ἔτι, καὶ τῶν γονάτων, καὶ τῶν ψυχῶν ἐξελιπάρεν ἀντιβολῦντες: (Ο'δ: Ο'. ϛ. 261.)

„Λίσσομ' ὑπὲρ θυέων, καὶ δαίμονος, αὐτὰρ ἔπειτα
„Σῆς τ' αὐτῦ κεφαλῆς, καὶ ἑταίρων, οἵ τοι ἕπονται.

Καὶ Ι'λ: Χ'. ϛ. 338.)

„Λίσσομ' ὑπὲρ ψυχῆς καὶ γύνων, σῶν τε τοκήων.

Α'λλ' ἔστι μοναδικὸν τὸ τῆς Ε'κάβης Ε'κτορα τὸν υἱὸν ἀντιβολούσης τῇ τῦ μαζῦ ἐπενδείξει (Ι'λ: Χ'. ϛ. 83.)

„. . . Εἴποτέ τοι λαθικήδεα μαςὸν ἀνέσχον.

Πρὸς δὴ τύτοις εἰώθεσαν ἱκετεύοντες καὶ τὰς χεῖρας ὑπτίας προτείνειν. Οἷον Α'χιλλεύς (Ι'λ: Λ'. ϛ. 351.)

„Πολλὰ . . . . μητρὶ φίλη ἠρήσατο χεῖρας ὀρεγνύς.

Καὶ ὁ Λυκάων τῷ Α'χιλλεῖ: (Ι'λ: Φ'. ϛ. 115.)

„. . . . Ε'ζετο χεῖρε πετάσσας.

Οὕτω καὶ ἡ Ε'υρώπη παρὰ τῷ Μόσχῳ.

„. . Φίλας κικλήσκεν ἑταίρας, χεῖρας ὀρεγνυμένη.

Καὶ Πλύταρχος δ' ἐν Βίῳ Καμίλλυ: Δεομένων, φησὶ, καὶ τὰς χεῖρας προϊσχομένων. Καὶ Ο'υϊργίλιος, (Αἰν ΙΒ'. ϛ. 930.) Ille humilis, ſupplexque oculos dextramque precantem Protendens.

„(Κεῖνος δ' ἄρ χθαμαλὸς λισσέσκετο, ὅσσ' ἴδε χεῖρε
„Τείνας . . . . . .

Τέως δέτοι καὶ τοῖς Λατινοῖς, αὐτὸ τὸ precari λέλεκται ἀπὸ τῦ τας χειρας προτείνειν: a porricienda manu: ὡς ἔδοξε τοῖς αὐτῶν Γραμματικοῖς.

Α'λλὰ γὰρ καὶ τὰς χεῖρας εἶχον οἱ ἱκετεύοντες κεκαλυμμένας: Οὕτως ὁ Χρύσης ἱκέτευεν: (Ἰλ. Α'. ς. 13. — καὶ 373.)

„ Στέμματ' ἔχων ἐν χερσὶν ἑκηβόλου Ἀπόλλωνος.

Ἱκετηρίαν καὶ γὰρ Ἕλληνες ἀπεκάλουν, ὅπερ ἐν χερσὶν ἐπέφερον κάλυμμα ἱκετεύοντες. Ἀ'ρποκρατίων μέντοι, τοῦτο ἦν κλάδος ἐλαίας κέμματι ἐστεμμένος, ὅν περ οἱ ἱκέται προέτεινον: οἷος περ ὁ παρὰ Πλουτάρχῳ (ἐν τῷ Θησεῖ.) Οὕτω καὶ Οὐΐργίλιος ἔχει: (Αἰνειάδ. ΙΑ'. ς. 101.)

Velati ramis oleae, veniamque rogantes.

„ (Συγκεκαλυμμένοι ἔρνεσ' ἐλαίης, λισσόμενοί τε.)

Ὁμοίως καὶ Λίβιος ἐν τῷ Δ'. τοῦ Καρχηδονικοῦ πολέμου: Ramos oleae ac velamenta alia ſupplicum porrigentes orare, „ut ſe reciperent παρέστησε (τοὺς ἐλαίας ἔχοντας ἔρνεα, καὶ „ἕτερ' ἄττα περικαλύμματα προτείνοντας, εὔχεσθαι, ὅπως „ἂν αὐτοὺς ἀποδέξαιντο.) Κἀντεῦθεν τὸ τοῦ Πλαύτου ἐκεῖνο (ἐν τῷ Ἀμφιτρύωνι.)

Ad nos veniunt flentes Principes
Velatis manibus, orant ignoſcamus peccatum ſuum.

„ (Ὡς ἡμᾶς ἀφικνοῦνται οἱ ἐν ἀρχαῖς, κλαίοντες
„ Χερσὶν ἐγκαλύπτοις: δέονταί τε ἵνα ἀφῶμεν τὰ
αὐτοῖς ἐξημαρτημένα.)

Τὰ πολλὰ δὲ εἰώθεσαν καὶ ἐς γόνυ τοῦ ἱκετευομένου τὰς χεῖρας προτείνειν, καὶ σφᾶς παρατίθεσθαι, ὡς ἐστὶν ἀναγνῶναι παρ' Εὐριπίδῃ.

„Ἱκετηρίας δὲ γόνασιν ἐξάπτω σέθεν.

Ἡ δ' Ἀνδρομάχη ἔφασκε:

„. . . . Στεμμάτων δ' ἐχ ἧσσονας,

„Σοῖς προςίθημι γένασιν ὠλένας ἐμάς.

Οὕτω γοῦν καθόλε τῶν γονάτων ἥπτοντο προσιόντες οἱ ἱκέται. (Ἰλ. Ω'. ϛ. 357.)

„Γένων ἀψάμενοι λιτανεύσομεν, αἴκ' ἐλεήσῃ.

Καὶ Ὀδυσσ. Κ'. ϛ. 264.

„Αὐτὰρ ὅγ' ἀμφοτέρῃσι λαβὼν ἐλίσσετο γένων.

Καὶ ἐν ἄλλοις δὲ μυριαχῦ· οὕτω γὰρ δὴ καὶ Ὀρέστης Μενέλαον τὸν ἀδελφὸν ἱκέτης προσφθέγγεται παρ' Εὐριπίδῃ:

„Τῶν σῶν γονάτων πρωτέλεια θιγγάνω.

Καὶ παρὰ Πινδάρῳ (Νέμ. Η'.)

„Ἱκέτις Αἰακῦ σεμνῶν γενάτων ἅπτομαι.

Καὶ παρὰ τῷ Πλετάρχῳ δ' ὁ Περσεύς, λέγεται γονάτων ὀρεξάμενος Αἰμιλίε: περὶ ἔ Λίβιος (ἐν Βιβλ. ΜΕ.) Submittentemque se ad „pedes sustulit; nec attingere genua passus est. (Ὑποκύ-„ψαντα δ' αὐτὸν τοῖς ποσὶν ὑπανέχεν, ἐδ' ἠνέχετο τῶν „αὐτοῦ γονάτων ἐφάψασθαι. Οὕτω τοι καὶ Οὐϊργίλιος, (Αἰνειάδ. Ι'. ϛ. 523.)

Et genua amplectens effatur talia supplex:

„. . . . Καὶ λάβε γένων, λίσσετό θ' ὧδε:

Μέμνηται δὲ τῦ τρόπε καὶ Πλίνιος (Βιβλ. ΙΑ'. Κεφ. ΜΕ'.) Homines genubus quaedam et religio inest, observatione gentium. Haec supplices attingunt; haec ut aras ado-

„rant, fortaſſe quia in ipſis ineſt vitalitas. (Τοῖς ἀν-„θρώπων γόνασι (φησὶν) ἔνεςί τις ϗ Ἱερότης, ἐξ ὑπο-„λήψεως ὅλων ἐθνῶν, τέτων ἱκέται ἐφάπτονται· „ταῦτα δίκην βωμῶν προσκυνῦσιν, ὅτι ἐν αὐτοῖς „ἔνεςι δῆθεν τι ζωογόνον. Προςίθησι δ' ὁ αὐτὸς αὐτόθι, ὅτι τοῖς πάλαι Ἕλλησιν ἔθος ἦν καὶ τῦ Πώγωνος ψαύειν, οὗ παρ' Ὁμήρῳ πρόκειται ὑποδείγματα ἐκ ὀλίγα· ὡς (Ἰλ. Α΄. ς. 500.) Κρονίδῃ ἡ Θέτις δεησομένη:

„Καὶ ῥα πάροιθ' αὐτοῖο καθέζετο, ϗ λάβε γένων
„Σκαιῇ, δεξιτερῇ δ' ἄρ ὑπ' ἀνθερεῶνος ἑλῦσα,
„Λισσομένη προσέειπε. . . . .

(Καὶ Ἰλ. Κ΄. ς. 454. κξ.) περὶ τῦ Δόλωνος:

„Ἦε, ϗ ὁ μὲν μιν ἔμελλε γενείε χειρὶ παχείῃ
„Ἁψάμενος λίσσεσθαι. . . . . . .

Ὁ δ' Ἀχιλλεὺς, τῦ Πριάμε πρὸς τὸ ἑαυτῦ ςόμα, τὴν χεῖρα ἐπορεξαμένε. (Ἰλ. Ω΄. ς. 504. κξ.)

„Ἁψάμενος τῆς χειρὸς, ἀπώσατο ἦκα γέροντα.

Ἥτε Ἑκάβη, παρ' Εὐριπίδῃ, ἀντεπιπλήττει Ὀδυσσεῖ ἀποςρεψαμένῳ τὸ πρόσωπον, ὡς μὴ προθίξειεν αὐτῦ τῆς γενειάδος.

Πρὸς δ' ἔτι δὴ καὶ Φιλήματι καταασπάζεσθαι τὰ γόνατα εἰώθεσαν ἱκετεύοντες. Οὕτως Ὀδυσσεὺς φάσκει πεποιηκέναι τῷ Αἰγυπτίων Ἄνακτι. (Ὀδ. Ξ΄. ς. 279.)

„Καὶ κύσα γῦναθ' ἑλὼν, ὁ δ' ἐρύσατο ϗ μ' ἐλέησεν.

Καὶ ἡ Θέτις ὁμοίως (Ἰλ. Θ΄. ς. 372.) τῷ Ζηνί:

„ . . . . . Γȣ́νατ᾽ ἔκυσσε, καὶ ἔλλαβε χειρὶ γενείȣ.

Καὶ τὰς χεῖρας δ᾽ ἔτι κατεφίλȣν: ὡς Πρίαμος (Ι᾽λ. Ω᾽. ς. 478.)

„Χερσὶν Α᾽χιλλῆος λάβε γȣ́νατα, κ̀ κύσε χεῖρας.

Ω᾽σαύτως Α᾽πȣλήϊος (ἐν Μιλησ. Β᾽.) Hujus diu manus exosculatus, et ipsa genua contingens, miserere, ait, „ sacerdos. Τȣ́τȣ τε ἐπὶ πολὺ τὰς χεῖρας καταφιλῶν, κ̀ „τῶν γονάτων καθαπτόμενος, ἐλέαιρε, ἔφη, ὁ „Ι῾ερεύς.

Καὶ παρὰ τὴν ἐχάραν δὲ, ἤτοι τὴν ἑςίαν, εἰώθεσαν ἔτι καθέζεσθαι, πρὸς ὃ τὸ Ο᾽δυσσέως ἀνήκει, ὃς (Ο᾽δ: Η᾽. ς. 153.) ἱκέτης προσελθὼν Α᾽λκινόῳ:

„ . . . . Κατ᾽ ἄρ᾽ ἕζετ᾽ ἐπ᾽ ἐσχάρῃ ἐν κονίῃσι

„ Παρ πυρὶ . . . .

Ο῾μοίως Α᾽πολλώνιος (ἐν τοῖς Α᾽ργοναυτικοῖς) ἔφη:

„Τὼ ἄνεω καὶ ἄναυδοι ἐφ᾽ ἑςίῃ ἀΐξαντες

„Ι῞ζανον, ἥ τε δίκη λυγροῖς ἱκέτῃσι τέτυκτο.

Καὶ Θεμιςοκλῆς δὲ παρὰ Πλȣτάρχῳ ἱςόρηται, ἐπὶ τῇ ἑςίᾳ καθεσθῆναι, ὅτε πρὸς τὸν Μολοσσῶν ἄνακτα προσπεφεύγει. Ο῾ καὶ τὸν Κοριωλάνον πεποιηκέναι παρὰ τῷ αὐτῷ ἀναγινώσκεται, ἀπὸ Ρ῾ώμης ἐξελαθέντα, καὶ Α᾽υφιδίῳ προσελθόντα τῷ Οὐόλσκων ἡγεμονεύοντι.

Κἀπὶ τȣ̀ς βωμȣ̀ς δὲ ἱκέται προσέτρεχον· τοιȣ̃τος δ᾽ ἦν ὁ Ε῾ρκείȣ Διὸς βωμὸς ἐκεῖνος, πρὸς ὃν Φήμιος προσφυγεῖν εἶχεν ἑτοίμως, ἵν᾽ Ο᾽δυσσεὺς αὐτȣ̃ φείσηται. (Ο᾽δ: Χ᾽. ς. 335.) Καὶ Πρίαμος δ᾽ εἰς παραπλήσιον προσέδραμε βωμὸν, ὃν Παυσανίας (ἐν τοῖς Κορίν-

θιακ:) ἐςὶ περιγράφων: „τῦτον τὸν Δία, Πριάμῳ φασὶν „εἶναι τῷ Λαομέδοντος πατρῷον, ἐν ὑπαίθρῳ τῆς αὐλῆς „ἱδρυμένον· ἢ ὅτε ἡλίσκετο ὑπὸ Ἑλλήνων Ἴλιον, ἐπὶ τῦτον „κατέφυγεν ὁ Πρίαμος τὸν βωμόν. Κατὰ δὴ τὸν αὐτὸν τύπον ἢ Εὐριπίδης· (ἐν τῇ Ἑκάβῃ:)

„ Ἀλλ᾽ ἴθι πρὸς ναὺς, ἴθι πρὸς βωμὺς·
„ Ἵζε Ἀγαμέμνονος ἱκέτις γονάτων.

Ταύτῃ τοι περὶ τῶν καθικετεύσεων εἴρηται: Θηρσὶ μὲν, καταφυγὴν εἶναι πέτραν: δύλοις δὲ, βωμὺς Θεῶν· ἀμέλειτοι, ἐπεὶ τὰ πλεῖςα οἱ δῦλοι τόδ᾽ ἐποίυν, ἀπαλλαχθησόμενοι τῆς ἀπηνείας τῶν δεσποτῶν. Διὸ ἐν τῷ ἐτυμολογικῷ ἕδρῖται οἱ ἱκέται, ἀπὸ τῦ καταφεύγειν εἰς τὴν ἑςίαν. Τὸ δ᾽ ἔθος τόδε ἅπασι πάλαι τοῖς ἔθνεσι σύνηθες ἦν, καὶ αὐτοῖς Ἑβραίοις, τὸ πρὸς τὰ ἱερὰ τῶν χωρίων, ὡς ἄσυλα, τὺς ἱκέτας ἐπικαταφεύγειν. Καὶ τῦ ἔθυς ἴχνη τῦτυ, παρὰ πολλοῖς ἔθνεσι καὶ καθ᾽ ἡμᾶς ἔτι καὶ νῦν διασώζεται.

ΚΕΦΑΛ. ΙΕ΄.

Περὶ τῦ τρόπυ τῦ ἐν τοῖς θρήνοις, καὶ πένθεσι.

Τελευταῖον ὑποθετέος ὧδε ἡμῖν ἢ ὁ τρόπος, ὃν Ἕλληνες ἐν πένθεσίτε καὶ κοπετοῖς ἐτήρυν. Πρῶτον οὖν ἐκ φύσεως κοινὸν ἐςὶ πᾶσι τὸ δάκρυα χέειν, ἅπερ ἐκ λύπης ἀπογεννᾶσθαι, ὁμοίως τοῖς καρποῖς τοῖς ἀποφυομένοις τῶν δένδρων, ἔγραψε Πλύταρχος. Ἀνδράσι δήπυ τοῖς ἀρίςοις ἐν Ἕλλησι καὶ κρατίςοις, τὴν τοιάνδε διάθεσιν ἐνέθηκεν Ὅμηρος,

οῖον Ἀχιλλεῖ τε καὶ Ἀγαμέμνονι, καὶ ἄλλοις. Οὕτω δὲ ἄρα καὶ Ἀγησίλαος πτῶμα πολεμίου τεθεαμένος ὑπέκλαυσεν, ἣ Ξενοφῶν διέξεισιν (ἐν Ε΄. Ἑλληνικ:) Καὶ Κῦρος δὲ, ἐπὶ νεκρῷ τῷ Ἀβραδάτῃ δάκρυα ἔχεεν· (ἐν Ζ΄. Κυροπαιδ:) Ἀλλὰ καὶ Ἀλέξανδρος ὁ μέγας, ἐπὶ Νεάρχῳ τε καὶ Ἀρχίᾳ τεθνηκόσιν, ὡς Ἀῤῥιανὸς μαρτυρεῖ, (ἐν τοῖς Ἰνδικοῖς.) Καὶ αὐτοῦ δ' Ἀλεξάνδρου τῆς τελευτῆς ἀκουσθείσης, ὁ Πῶρος, (παρὰ τῷ Φιλοστράτῳ ἐν Βιβλ: Β΄.) Καὶ ὁ Καίσαρ δὲ τὸν Πομπηΐου δακτύλιον κατιδὼν, (παρὰ τῷ Πλουτάρχῳ.) καὶ ὑπὲρ ἀριθμὸν δὲ ἄλλοι ἐπ' ἄλλοις ὡσαύτως. Καθόλου καὶ γὰρ, ὡς παρ' Εὐριπίδῃ (ἐν τῇ Ἑλένῃ) Μενέλαος ἀποφαίνεται, ἀνδρὸς γενναίου τὸ τοιοῦτον, ἴδιον ἐςίν.

Εἰώθεσαν δὲ οἱ θρηνοῦντες καὶ τὴν κεφαλὴν παίειν· ὁ μὲν οὖν Πρίαμος τὴν ἐν τῇ μάχῃ ἀναίρεσιν τοῦ Ἕκτορος δεδιὼς: (Ἰλ: Χ΄. ς. 34.)

„Ὤμωξεν ῥ' ὁ γέρων, κεφαλὴν δ' ὅγε κόψατο χερσὶν
„Ὑψόσ' ἀναχόμενος, μέγα δ' οἰμώξας ἐγεγώνει.

Ὡσαύτως διέξεισι Πλούταρχος, τὸν Σόλωνα, τοῦ θανάτου ἀκού„σαντα τοῦ υἱέως, παίειν τὴν κεφαλὴν, καὶ τ' ἄλλα ποιεῖν, καὶ „λέγειν, ἃ συμβαίνει τοῖς περιπαθοῦσι. Παραπλησίως Ἡρόδοτος (ἐν τῇ Θαλείᾳ) γράφει: Ψαμμήτιχον τὸν Αἰγύπτου βασιλεύσαντα ἑαλωκότα, ἐπεὶ γηραιὸν ἐθεάσατο ἐν ἐσθῆτι πένητος, ὃν πλουτοῦντα ἐν τοῖς φίλοις τὸ πρότερον εἶχεν, ἐπικόψασθαι τὴν κεφαλήν· ἐπλήξατο τὴν κεφαλήν.

Καὶ τὴν κόμην δὲ παρελωβοῦντο, τὰς τρίχας ἐξαναπώμενοι: ὥσπερ Ἀγαμέμνων: (Ἰλ: Κ΄. ς. 15.)

„Πολλὰς ἐκ κεφαλῆς προθελύμνους ἕλκετο χαίτας·

Καὶ Ἀχιλλεὺς δὲ (Ἰλ: Σ΄. ς. 27.)

„ Αὐτὸς δ' ἐν κονίῃσι μέγας μεγαλωςὶ τανυσθεὶς
„ Κεῖτο, φίλῃσι δὲ χερσὶ κόμην ᾔσχυνε δαΐζων.

Καὶ οἱ Ὀδυσσέως δ' ἑταῖροι, εἰς ἅδην ἀπελευσομένȣ, (Ὀδυσ: Κ'. ς. 567.)

„ Ἕζόμενοι ἔα καταῦθι γόων, τίλλοντο δὲ χαίτας.

Οὕτω καὶ παρὰ Οὐϊργιλίῳ (ἐν τῷ Θ'. τῆς Αἰνειάδ: ς. 477.) περὶ τῆς Εὐρυάλȣ μητρὸς ἀναγινώσκομεν, ὅτι:

Evolat infelix, et foemineo ululatu,
Sciſſa comam, muros amens, atque agmina curſu
Prima petit. . . . .

„(Πτῆ δ' ἄρ δειλαίη, ὀλολυγαῖς θηλυτέρῃσιν
„ Ἐκτίλλȣσα κόμην, ἀνὰ τείχεα, ἠδ' ἀνὰ εἴλας
„ Ἆϊξε πρώτη. . . . .

Καὶ ἐν τῷ ΙΒ. Βιβλ. τῆς Αἰνειάδ. (ς. 870.)

Infelix crines ſcindit Juturna ſolutos
Unguibus ora ſoror foedans, et pectora pugnis.

„ (Ἔσπα χερσὶ τάλαινα κόμας ἀνέτȣς Ἰυτύρνη,
„ Ὦπα τ' ὄνυξι δρύπτεν, ἀτὰρ πὺξ ςέρν' ἐα κόπτεν.)

Καὶ Ἀριςοφάνης δὲ (Εἰρην. ς. 544.)

„ Ἐκεινονὶ τὸν λοφοποιὸν, ȣ̓χ' ὁρᾷς τίλλονθ' ἑαυτὸν;

Καὶ Λȣκιανὸς: Παῦσαι τιλλόμενος τὴν κόμην. Ἐπὶ δὲ τȣ́τοις καὶ Μαρτιάλιος (ἐν Βιβλ. Ε'.)

Pectusque pulſans parirer et comam vellens.

„(Στέρνον ὁμῶς κόπτων, καὶ χαίτην τιλλόμενός τε.

Οὐχ' ὅπως δὲ, ἀλλὰ καὶ ῥυπάσμασι τὴν κεφαλὴν κατεμίαινον ὡς Ἀχιλλεύς: (Ἰλ. Σ'. ς. 23.)

„Ἀμφοτέρῃσι δὲ χερσὶν ἑλὼν κόνιν αἰθαλόεσσαν
„Χεύατο κακκεφαλῆς, χαρίεν δ' ᾔσχυνε πρόσωπον.

Τοῦθ' ὅπερ αὐτολεξεὶ σχεδὸν ἐπαναφέρεται, καὶ περὶ τοῦ Λαέρτου: (Ὀδυσ. Ω'. ς. 315.)

„Ἀμφοτέρῃσι δὲ χερσὶν ἑλὼν κόνιν αἰθαλόεσσαν
„Χεύατο κακκεφαλῆς πολιῆς, ἀδινὸν στοναχίζων.

Καὶ παρὰ Οὐϊργιλίῳ δ' ὡσαύτως: (Αἰνειάδ. Ι'. ς. 843.) ὁ Λαύσου πατὴρ ἀναιρεθέντος:

Canitiem multo deformat pulvere.
„(Ἣν πολιὴν πολλῇ καταήσχυνεν ἐν σποδιῇ γε.)

Καὶ ὁ Λατῖνος δὲ, παρὰ τῷ αὐτῷ: (Αἰνειάδ. ΙΒ'. ς. 611.) ἀναιρεθείσης οἱ τῆς ἀλόχου:

Canitiem multo perfufam pulvere turpans.
„(Ἣν πολιήν γε κόνει πολλῇ κατὰ ἀχρειώσας.)

Καὶ Ἠλέκτρα δὲ παρ' Εὐριπίδῃ τὴν κόμην πιναρὰν ἀναδείκνυσι, διὰ τὴν τοῦ γενετῆρος τελευτήν. Παραπλησίως καὶ παρὰ τῷ Ἀπουληΐῳ (Μιλησι. Θ'.) Et difcerptae comae fordentes infperfu cineris, plerumque ejus anteventulae contegebant
* „faciem. . . . Διασκεδαννύμεναί τε αἱ κόμαι ῥυπαραὶ τῇ
** „τῆς τέφρας ἐπικαταχύσει, πολλάκις τε, (ὡς ἀνεμίδια, ἢ ὀθόναι, ἢ καλύπτραι: οὐ γὰρ ἄλλως τὸ Anteventulae „τίποτε βούλεται, συνορᾶν σαφῶς ἔχω) αὐτῆς τὸ πρό„σωπον συνεκάλυπτον. Ἦν δὲ ἄρα τὸ ἔθος τόδε πάτριον Ἑβραίοις

τε δὴ, καὶ ἄλλοις τῶν ἀνατολικωτέρων ἐθνῶν, ὡς ἐκ τῆς Ἱερᾶς Ἱστορίας ἐστὶ κατάδηλον.

Διεσπαράττοντο δὲ ἐν τοῖς τοιούτοις κοπετοῖς καὶ τὰς παρειὰς, οἷον (Ἰλ: Λ΄. ς. 393.) περὶ τῆς Χηρευούσης εἴρηται:

„ Τοῦ δὲ, γυναικὸς μέν τ' ἀμφίδρυφοι εἰσὶ παρειαί.

Ὃ καὶ περὶ τῆς γαμετῆς εἴρηται (Ἰλ: Β΄. ς. 700.) τοῦ ἀποκτανθέντος Πρωτεσιλάου: ἀμφιδρυφὴς ἄλοχος. Οὐδ' ἄλλως παρ' Ἡσιόδῳ: (ἐν τῇ Ἡρακλ: ἀσπίδι.)

„ . . . . . Κατὰ δ' ἐδρύπτοντο παρειάς.

Καί γε παρὰ τῷ Οὐϊργιλίῳ, (Αἰνειάδ: Βιβλ: ΙΒ΄. ς. 605.)

Filia prima manu flavos Lavinia crines
Et roſeas laniata genas . . . .

„ (Πρώτη ξανθοὺς ἡ παῖς πλοχμοὺς τίλλε Λαβίνη,
„ Δρύπτε παρειάς θ' ἃς ῥοδέους . . . . .

Καὶ ἡ Βρισηῒς δὲ, τῆς τελευτῆς Πατρόκλου ἀκουτισθείσης, ὄψιν τε δὴ, καὶ τράχηλον, καὶ στέρνον διασπαράττει (ἐν Ἰλ: Τ΄. ς. 285.)

„ . . . . . . Χερσὶ δ' ἄμυσσε,
„ Στήθεά τ', ἠδ' ἁπαλὴν δειρὴν, ἰδὲ καλὰ πρόσωπα.

Ὁμοίως ἡ Κυζίκου ἄλοχος ἀναιρεθέντος, (παρὰ τῷ Ὀρφεῖ ἐν τοῖς Ἀργοναυτικ:)

„ Στήθεα δρυπτομένη λίγ' ἐκώκυε. . . . . .

Ὁ δὲ Φιλόστρατος, περὶ τοῦ τῆς μητρὸς υἱοῦ λέγων, τοῦ ὑπὸ δαιμονίου ἐκταρασσομένου: Κἀγὼ μὲν ἐπὶ τούτοις κλάω, καὶ ἐμαυτὴν δρύπτω. Ὅπερ οὖν καὶ περὶ τῆς Κλεοπάτρας αἰχμαλώτιδος διέξεισι Πλούταρχος, εἰς τὸν βίον Ἀντωνίου.

Ἄλλως δὲ συχνότατον ἦν τὸ κόπτειν τὰ ςήθη, ὡς αἱ τοῦ Ἀχιλλέως θεραπαίνιδες ἔδρων: (Ἰλ. Σ'. ϛ. 30.)

„ . . . . Χερσὶ δὲ πᾶσαι
„ Στήθεα πεπλήγοντο. . . . . . .

Ὁ δὲ Τρυφιόδωρος (ἐν τῇ Ἰλίου ἀναςάσει) περὶ τῆς Κασσάνδρας λέγων:

„ . . . . Πυκνὰ δὲ χαίτην
„ Κοπτομένη καὶ ςέρνον, ἀνίαχε μαινάδι φωνῇ.

Καὶ παρὰ τῷ Οὐϊργιλίῳ δὲ, (Αἰνειάδ. Βιβλ: ΙΑ'. ϛ. 37.)
Ingentem gemitum tunſis ad ſidera tollunt
Pectoribus. . . . .

„ (Ἄσπετον οἰμωγὴν ἐπὶ ἦραν ςερνοτυποῦντες.)

Ἀλλὰ καὶ τοὺς μηροὺς παίειν εἰώθεν: ὥσπερ ὁ Ἄσιος, (Ἰλ. Μ'. ϛ. 162.)

„ . . . . . . Ὤμωξέν τε, καὶ ὢ πεπλήγετο μηρώ.

Ὃ καὶ περὶ τοῦ Πατρόκλου εἴρηται: (Ἰλ. Ο'. ϛ. 397.) καὶ περὶ τοῦ Ἀχιλλέως. (Ἰλ. Π'. ϛ. 125.) Οὕτω τοι καὶ παρὰ Πλουτάρχῳ Φάβιος θεασάμενος τοὺς ἰδίους περιπεφραγμένους εἰς φυγὴν τετράφθαι: μηρόν τε πληξάμενος καὶ ςενάξας μέγα κτ. καθ' ὃν τύπον ἐκεῖνο λέλεκται τὸ τοῦ Κικέρωνος (περὶ τοῦ λαμπροῦ Ῥήτορος:) frons non percuſſa, non femur: (οὐ μέτωπον πέπληκτο, οὐ μηρός.

Ἀλλὰ καὶ κατὰ γῆς ἐκυλίοντο κονιορτώδους: (Ἰλ. Σ'. ϛ. 26.) ὥσπερ Ἀχιλλεύς:

„ . . . . Ἐν κονίῃσι μεγαλωςὶ τανυσθεὶς
„Κεῖτο. . . . .

Καὶ Πρίαμος ὁμοίως: (Ἰλ: Ω΄. ς. 640.)

„ Αὐλῆς ἐν χόρτοισι κυλινδόμενος κατὰ κόπρον.

Καὶ Μενέλαος δὲ φησὶ κατακυλισθῆναι, τὸν τοῦ ἀδελφοῦ θάνατον πεπυσμένος. (Ὀδ: Δ΄. ς. 541.)

Τελευταῖον δ' οὖν καὶ διὰ τὸ ὑπερβάλλον τῆς λύπης ἑαυτοὺς ἀνῄρουν: ὃ περὶ τῷ Ἀχιλλεῖ ἐδεδίεισαν αἵ τε δμωΐδες (Ἰλ. Σ΄. ς. 34.) καὶ ὁ Ἀντίλοχος ἑτέρωθεν:

„ . . . . . . Μὴ λαιμὸν ἀποτμήξειε σιδήρῳ.

Οὕτω δ' ἑαυτὴν ἀνεῖλε καὶ Ἐπικάςη (Ὀδυσ: Λ΄. ς. 277.)

„ Ἁψαμένη βρόχον αἰπὺν ἀφ' ὑψηλοῖο μελάθρου
„ Ὧ ἄχεϊ σχομένη. . . . .

Οὕτως Ἀμάτη παρὰ Οὐϊργιλίῳ (Αἰνειάδ. ΙΒ΄. ς. 605.)

Et nodum informis loeti trabe nectit ab alta.

„ (Καὶ βρόχον ἁψαμένη ἀσχήμονα εἵλετο πότμον.)

Ταὐτὸ δ' ἐπεχείρησε καὶ Αἴας παρὰ τῷ Σοφοκλεῖ, καὶ παρὰ τοῖς λοιποῖς Τραγῳδοῖς, ὧν πλέα τὰ Δράματα τῆς τοιᾶσδε αὐτοχειρίας: πρὸς ἣν τοὺς παλαιοὺς ἐκείνους ὡς λίαν ἐπιῤῥεπεῖς γενέσθαι κατάδηλον.

ΟΜΗΡΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

ΚΕΦΑ'Λ. Α'.

Περὶ Γεωργίας.

Λείπεται ἡμῖν περὶ διαφόρων ἐγχειρήσεών τε καὶ ἐργασιῶν, αἷς οἱ πάλαι Ἕλληνες ἐνασχολεῖσθαι ἔχαιρον, βραχέα διελθεῖν· ἐν αἷς δὴ πρώτην τακτέον τὴν περὶ τὴν Γεωργίαν ἄσκησιν. Τῶν μὲν οὖν ἀγρῶν, περὶ οὓς τὰ ἔργα, ἑκάστου, τὰ ὅρια διαστελλόμενα ἦν διὰ λίθων. Οὕτως (Ἰλ: Φ'. ς. 405.) τὸν Ἄρην ἡ Ἀθηνᾶ καταβάλλει λίθῳ:

„ Τόν ῥ' ἄνδρες πρότεροι θέσαν ἔμμεναι οὖρον ἀρούρης.

Τῷ δ' αὐτῷ λόγῳ καὶ παρ' Οὐϊργιλίῳ (Αἰνειάδ: ΙΒ'. ς. 897.) Τύρνος κατ' Αἰνείου ἑλίσσων.

Saxum antiquum ingens, campo quod forte jacebat,
Limes agro poſitus, litem ut diſcerneret arvis.

„ (Λᾶν μέγαν ἀρχαῖον, τυχὸν ἀμπεδίον που ὄντα
„ Οὖρος ὅπως ταχθεὶς ἔριδ' αἴροι τὴν ἐπ' ἀρούραις.)

Τοὺς τοιούσδε ὅρους ἱεροὺς εἶχον, ἀσεβὲς ἡγούμενοι, ἢ ἄρουν ἔξω τούτων, ἢ μεθιστᾶν. Ὅθεν οἱ ἀρχαιότεροι Ῥωμαῖοι, τὸν κατ' αὐτοὺς terminum, ἤτοι τὸν ὅρον, ἐξεθέωσαν, καὶ οὐκ ἄνευ ἱεροτελεστιῶν ἀνετίθεν, ὡς παρὰ Διονυσίῳ τῷ Ἁλικαρνασσεῖ πάρεστιν ἰδεῖν (ἐν Βιβλ. Β'.) Διὸ καὶ δοῦλοι ἀνέκαθεν ἐπικαθιστῶντο, οἵπερ ἂν εἶεν τῶν ἐν ἀγροῖς περά-

των Φρȣροὶ: οἷος ὁ ἐπάρȣρος ἢ πάρȣρος (κατ' Εὐςάθιον) ὁ παρ' Ὁμήρῳ νοεῖται (Ὀδυσ. Λ'. ς. 488.) Τȣ̀ς τοιȣ́τȣς δ' οἱ ἄλλοι Ἕλληνες Οὐροφύλακας εἶπον. Οἱ δὲ Λατῖνοι saltuarios (Ὑλωρȣ̀ς) ὡς παρὰ Οὐλπιανῷ (Βιβλ. ΙΒ'. τῶν Διγέςων) De instrument: vel instruct: Legato. Τοιȣ̃τοι δὲ καὶ οἱ ἐν τοῖς τȣ̃ Ἄνακτος Αὐγείȣ ἀγροῖς, παρὰ τῷ Θεοκρίτῳ (ἐν Εἰδυλ: ΚΕ'.) Οὖρȣς μὲν ἴσασι φυτοσκάφοι. Τοιγαρȣ̃ν καὶ διαμφισβητήσεως κινȣμένης, περὶ ὁρίων θέσεως τῶν ἐν ἀγροῖς, διεκμετρήσεως διελύετο τὸ νεῖκος: καθάπερ ἐν τῷ Ἰλ: (Μ'. ς. 421.)

„ Ἀλλ' ὥς' ἀμφ' ȣ̓́ροισι δύ' ἀνέρε δηριάασθον
„ Μέτρ' ἐν χερσὶν ἔχοντες ἐπιξύνῳ ἐν ἀρȣ́ρῃ,
„ Ὥ τ' ὀλίγῳ ἐνὶ χώρῳ ἐρίζητον περὶ ἴσης.

Ἠροτρίων δὲ τὰ πλεῖςα ἐν βȣσὶν, οἱ διὰ τȣ̃το καὶ ἀροτῆρες εἰρημένοι τῷ Ἡσιόδῳ. Ἐχρῶντο δ' ἐπὶ τȣ́τῳ καὶ ἡμιόνοις, ἅτε δὴ καὶ ταχίοσιν πρὸς ἄροτον ἐγκρινομένοις (Ὀδυσ: Θ'. ς. 124.)

„ Ὅσσον τ' ἐν νειῷ ȣ̃ρον πέλει ἡμιονοίϊν.

Ἐξ ȣ̃ παρ' Ἡσιόδῳ (ἐν Ἔργοις ς. 47.)

„ Ἔργα βοῶν ἀπόλοιτο, καὶ ἡμιόνων ταλαεργῶν.

Τȣ̀ς δ' αὐτȣ̀ς τȣ́τȣς καὶ ἐν ἅρματι ἐζεύγνυον πρὸς ὄχημα. (Ἰλ: Σ'. ς. 542. καὶ Ἰλ: Ω'. ς. 442. καὶ Ὀδυσ. Ζ'. ς. 72.) Ἀλλ' ἡ τῶν βοῶν χρῆσις ἰδιαιτέρα ἦν ἐπὶ τῷ ἀλοητῷ: (Ἰλ: Υ'. ς. 495.)

„ Ὡς δ' ὅτε τὶς ζεύξῃ βόας ἄρσενας εὐρυμετώπȣς.
„ Τριβέμεναι κρῖ λευκὸν ἐϋτροχάλῳ ἐν ἀλωῇ.

Ἦν δ' ἔθος ταὐτὸ καὶ παρὰ Ἑβραίοις, ὡς δῆλον ἐκ τῆς Θείας νομοθεσίας, τῆς τὴν τοῦ ἀλοῶντος βοὸς ἐπιφίμωσιν ἀπαγορευούσης, ἣν (ἐν τῇ Α'. πρὸς Τιμόθ: Κεφαλ. Ε'.) ὁ Ἀπόστολος ἀναφέρει: **Οὐ φιμώσεις βοῦν ἀλοῶντα.** Ἀλλ' ὁ Αἰλιανὸς ἐν τῷ Δ'. Βιβλ: τῆς ποικίλης αὐτοῦ Ἱστορίας διέξεισιν, εἰωθέναι τοὺς πάλαι, κόπρῳ ἐναλείφειν βοείῳ τὰ βοῶν στόματα, ἐφ' ᾧ πρὸς τὴν τῶν καρπῶν ἀπόγευσιν ἀηδέστερον ἔχειν, **ὅταν ἀλοητὸς ᾖ, καὶ στρέφωνται περὶ δῖνον οἱ βόες.**

Καὶ ἀμπέλους δὲ καὶ ἀλωὰς, παντοίοις δένδροις τε καὶ φυτοῖς κομώσας ἐπιμελὲς ἐτίθεντο γεωργεῖν· καὶ λειμῶνας δ' ἐν οἷς ζώων παντοίων πώεά τε καὶ ἀγέλαι βόσκοιντο, ὡς ἐπὶ τῆς **Ἀχιλλέως ἀσπίδος** γλαφυρώτατα περιγραφόμενα πάρεστι κατιδεῖν. (Ἰλ· Σ'. ς. 526.) Ἐν τούτοις δ' οὖν χώραν εἶχον τὴν πρώτην οἱ βόες, περὶ οὓς πλείονα τὴν σπουδὴν τοὺς Ἕλληνας τεθεικέναι, ἐκ τῆς Ὁμήρου Ποιήσεως εὔδηλον ἁπανταχοῦ, ᾗ καὶ Παυσανίας (ἐν τοῖς **Μεσσηνιακ:**) „ἐπιμαρτυρεῖ γράφων: Ταῦτα μὲν τὸν λόγον μοι βεβαιοῖ, βοῦσὶ „τοὺς τότε μάλιστα χαίρειν ἀνθρώπους. Τούτου δὲ χάριν κατεσκευάζοντο, ἐν οἷς οἱ ἐκ τῶν οἰκιακῶν δούλων προέχοντες καθιστῶντο ποιμάντορες, καὶ διὰ τῆς παρὰ τῶν κυνῶν συνδρομῆς κατὰ τῶν θηρίων τοῖς ποιμνίοις ἐπήμυνον· ὡς ἔνεστι μαθεῖν ἐκ τῶν Ὀδυσσέως (Ὀδυσ. Ξ'. ς. 21.) καὶ τοῦ ἐν Ἤλιδι ἄρχοντος Αὐγείου ποιμνίων. (παρὰ Θεοκρ: ἐν Εἰδυλλ: ΚΕ'.)

Κἀντεῦθεν οὖν ἐκ τῆς βοσκηματικῆς ταύτης περιουσίας, ἅπας ὁ τῶν πάλαι Ἑλλήνων προσελογίζετο πλοῦτος, ὅπερ δὴ κτήσεως εἶδος, δικαιότατον ἁπάντων εἶναι ἀποφαίνεται Ἀριστοτέλης (Πολιτικ: Βιβλ: Ε'.) ἅτε δὴ τῇ παρὰ τῆς φύσεως συνυπουργήσει ἐπισυνιστάμενον. Οὕτως ὁ Διομήδης τὸν τοῦ ἰδίου πατρὸς παριστῶν ὄλβον (Ἰλ: Ξ'. ς. 122.)

„ . . . Ἄλις δέ οἱ ἦσαν ἄρουραι
„ Πυροφόροι, πολλοὶ δὲ φυτῶν ἔσαν ὄρχατοι ἀμφὶς,
„ Πολλὰ δέ οἱ πρόβατ᾽ ἔσκεν . . . . . .

Ὡσαύτως δὲ (Ἰλ: Υ΄. ς. 221.) Ἐριχθόνιος γενέσθαι λέγεται:

„ . . . Ἀφνειότατος . . . . θνητῶν ἀνθρώπων,
„ Τοῦ, τρισχίλιοι ἵπποι ἕλος κατεβουκολέοντο

Καὶ (Ἰλ: Ι΄. ς. 154. καὶ 296.) ἐπαινοῦνται αἱ πόλεις, ἃς

„ . . . Ἄνδρες ναίουσι πολύῤῥηνες πολυβοῦται.

Καὶ ὅλως ἁπανταχοῦ οἱ περιουσίᾳ πλούτου διαφέροντες παρ᾽ Ὁμήρῳ, καλοῦνται πολύαρνες καὶ πολύμηλοι: ὃ δὴ καὶ Οὐάῤῥων παρατετήρηκεν, ἐν τῷ Α΄. Βιβλ: περὶ τῆς τῶν ἀγρῶν ἐπιμελείας Κεφ: Β΄. Οὕτω δὲ καὶ παρὰ τῷ Θεοκρίτῳ (ἐν Εἰδυλλ: ΚΔ΄. γεραίρεται:

„ Εὔρυτος ἐκ πατέρων μεγάλαις ἀφνειὸς ἀρούραις.

Καὶ ὁ τοῦ Αὐγείου δὲ σύμπας πλοῦτος, ἐκ τῆς τῶν ἀγρῶν συνεστὼς ἦν κληρουχίας, καὶ μάλιστα τῶν βοῶν, ὥσπερ εἴρηται:

„ . . . . . Πολὺς καὶ ἀθέσφατος ὄλβος.

Παραπλησίως καὶ παρὰ Πινδάρῳ (Πυθ: Ὠδ: Δ΄.) ὁ Σαλμονέως τοῦ Ἄνακτος ὄλβος ἅπας, ἐν ἀγέλαις βοῶν, καὶ ἐν ἀγροῖς ὑφεστὼς ὑπῆρχεν, ὃν, εἰς κλήρου μέρος, παρὰ τοῦ Ἰάσωνος λαγχάνει Πηλεὺς, πλοῦτον πιαίνων. Καὶ Ἡρόδοτος δὲ (ἐν τῇ Οὐρανίᾳ) τὴν τοῦ Μακεδόνων Ἄνακτος περιουσίαν ἐν διαφόροις ποιμνίοις ἔθετο συνεστῶσαν. Οὕτω καὶ παρὰ τῷ Οὐϊργιλίῳ (Αἰνειάδ. Ι΄. ς. 564.)

Volſcens, ... ditiſſimus agri,
Qui fuit Auſonidum, et tacitis regnabat Amyclis.
„ (Βόλσκων. . . . . . . ἀφνεὸς ἀγροῖς
„ Αὐσονίδων κρατέων τ᾽ ἐνὶ σιγηρῇσιν Ἀμύκλαις.

Ὅθεν ὁ Πλίνιος καὶ Locupletem τὸν πλουτοῦντα καλεῖσθαι θέλει: οἷον *loci*, id est agri *plenum*: (Χωρόπλεων ὡς φάναι, χωρίων, τουτέστι, τῶν κατὰ τοὺς ἀγρούς, ἔμπλεων.) Καὶ *Pecunia* δὲ τοῖς Λατίνοις τὰ χρήματα, ἐντεῦθεν: ὅτι in pecore pecunia τότε ὑφίςατο, φησὶν Οὐάῤῥων· (ἐν τοῖς περὶ τῆς τῶν ἀγ-
„ρῶν ἐπιμελ. Κεφ. Δ'.) Οἷον εἰπεῖν προβατεία, ὅτι ἐν
„προβάτοις τὸ τηνικαῦτα ἡ χρηματία. (Εἴποι δ' ἂν καὶ
„Ἕλλην ἐπὶ τῆς ἰδίας φωνῆς ἐτυμολογήσας, ὅτι καὶ τὸ
„Νόμισμα ἄρα Ἑλληνιςὶ οὕτω κέκληται, παρὰ τὴν νομὴν
„τὴν τῶν βοσκημάτων.) Τέως δὲ καὶ Πλούταρχος (ἐν προβλήμ.
„ΜΑ'.) ὡς εὐποροῦντες εἰσὶν, οἱ ἀπὸ τῶν θρεμμάτων μά-
„λιςα, καὶ τὴν περιουσίαν ἀπὸ τούτων ἔχοντες.

Ἄλλως τε δὲ περὶ τὴν Γεωργίαν, καὶ ἄνδρες ἔτι τῶν περιφανεςέρων τὴν παρ' ἑαυτῶν ἐργασίαν προσάπτειν, οὔτοι σφίσιν ἡγοῦντο ἀνάξιον. Οἷον τὸν Λαέρτην ἰδεῖν ἐςὶν παρ' Ὁμήρῳ (Ὀδυσ: Ω'. ς. 224. κἑξ.) καὶ τὸν Αὐγείαν παρὰ τῷ Θεοκρίτῳ. Καὶ βασιλευόντων δὲ γόνοι, τὰ πατρῷα ποίμνια ἐπὶ νομὴν ἄγειν ἐπιμελὲς εἶχον, ὡς περὶ τῶν ἑπτὰ υἱῶν Ἠετίωνος τοῦ Θηβῶν ἀνάσσοντος Ὅμηρος μαρτυρεῖ· (Ἰλ: Ζ'. ς. 424.) τὸ δ' αὐτὸ δρῶντας εἴσῃ, καὶ Ἶσον τε καὶ Ἄντιφον τοὺς Πριάμου, (Ἰλ: Λ'. ς. 106.) καὶ Ἀγχίσην, (Ἰλ: Ε'. ς. 313.) καὶ Αἰνείαν, (Ἰλ. Υ'. ς. 91.) καὶ ἄλλους. Τὸ δὲ, καὶ διὰ πάσης τοῦτο τῆς πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα οἰκουμένης πάλαι κρατῆσαι, ἔμφανές ἐςι καὶ ἐκ τῆς Ἱςορίας τῆς Ἱερᾶς· ἀπὸ γὰρ τοῦ ἀγροῦ τοὺς ἐπὶ τὸν βασίλειον κληθέντας θρόνον οὐχ ἅπαξ ὁρῶμεν, καὶ οὐδὲ μετὰ τοῦτον, πάντῃ ἐκεῖνον ἐγκαταλιπόντας, ὡς ἐπὶ τοῦ Σαοὺλ δῆλον· ὃς καὶ μετὰ τὸ χρισθῆναι εἰς βασιλέα ὑπὸ Σαμουὴλ, καὶ παρὰ τοῦ λαοῦ ἀνακηρυχθῆναι, ἰδοὺ ἤρχετο μετὰ τὸ πρωῒ ἐξ ἀγροῦ. (Α'. Βασιλ. Κεφ. ΙΑ'. ἐδαφ. 5.) Καὶ παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις

δὲ, ἄνδρες ἀνεφάνησαν Ἡγεμονικοὶ, οἱ περὶ τὴν Γεωργίαν ἐνασχολούμενοι, καθάπερ αὐτὰ τῶν περιφανεστάτων οἴκων ἐπιμαρτυρεῖ τὰ ἐπώνυμα: οἷον τῶν Φαβίων, τῶν Λεντύλων, τῶν Βιτελλίων τῶν Porcorum, τῶν Suilliorum, τῶν Bubulcorum: (ὧν ἀπὸ τῶν Κυάμων, καὶ τῶν Φακῶν, καὶ τῶν Μόσχων, ἢ τῶν Χοίρων, καὶ τῶν Συῶν, καὶ τῶν Βουκόλων ἡ παρωνυμία.) καὶ τῶν ὁμοίων, ὡς τοῦτο παρεσημειώσατο Πλούταρχος.

ΚΕΦΑΛ. Β΄.

Περὶ τῆς Κυνηγετικῆς.

Ἐπὶ τὰς ἀγροικικὰς ἐπιχειρήσεις ἐπαναφερομένη ἐστὶν ἡ κυνηγεσία, ἣν κομιδῇ μετῄεσαν συνεχῶς ἀσκοῦντες οἱ ἐν ἀγρῷ τὰ πλεῖστα καταβιοῦντες, καὶ περὶ νομὰς ποιμνίων ἐνασχολούμενοι, ὡς ἐν Ἰλ: (Λ΄. ς. 106.) καὶ ἀλλαχοῦ φαίνεται: ὃ καὶ τῷ Ἀγχίσου παραδείγματι ἐπιβεβαιοῦται: περὶ οὗ (ἐν τῷ εἰς τὴν Ἀφροδιτ: ὕμνῳ ς. 160.) εἴρηται, ὅτι ἐφ᾽ ἧς ἐπευνάζετο κλίνης,

„Ἄρκτων δέρματ᾽ ἔκειτο, βαρυφθόγγων τε λεόντων,
„Τοὺς αὐτὸς κατέπεφνεν ἐν οὔρεσιν ὑψηλοῖσιν.

Κυνηγετεῖν δ᾽ ἐπεβάλλοντο, καὶ τῶν καρπῶν ἕνεκεν, οὓς τὰ θηρία πολλάκις πλήθει τε καὶ μεγέθει τηνικαῦτα ἐπικρατέστερα κατεπόρθουν: οἷος ὁ Κάπρος ἐκεῖνος ὁ Καλυδώνιος, (Ἰλ: Ι΄. ς. 435. κξ:) ὅπερ ἐπὶ τῇ ἀναιρέσει πολλοὶ συνέδραμον,

„Κϩήτων τε μεσηγὺ, καὶ Αἰτωλῶν μεγαθύμων.

Καὶ ὁ Λέων δὲ ὁ Νεμέας, ὃν Ἡ'ρακλῆς ἀνεῖλε (παρὰ Θεοκρίτῳ ἐν Εἰδυλλ: ΚΕ'.) καὶ ὁ ἐν Κρησὶ Ταῦρος ὁμοίως, ὃν ἀπέκτεινε Θησεὺς· „(παρὰ τῷ Παυσανίᾳ ἐν τοῖς Ἀττικοῖς.) Πάλαι δὲ ἄρα τὰ θηρία „φοβερώτερα ἦν τοῖς ἀνθρώποις, ὡς, ὅ τ' ἐν Νεμέᾳ Λέων, „καὶ ὁ Παρνάσιος· καὶ Δράκοντες τῆς Ἑλλάδος πολλαχȣ̃, „καὶ ὗς περί τε Καλυδόνα, καὶ Ἐρύμανθον, καὶ ὁ τῆς Κο-„ρινθίας Κρομυῶνος.

Ὅπλων δ' ἐπεφέροντο εἴδη παντοῖα ἐπὶ κυνηγεσίαν ἐξιόντες. Πελέκει μὲν ἀπεχρῶντο οἱ νεανίαι, ἄγριον βȣ̃ν πατάξοντες. (Ἰλ. Ρ'. ϛ. 520.) Καὶ τόξον δ' ἀνελάμβανον, ἢ δοράτια, Ὀδυσσεύς τε ἢ οἱ περὶ αὐτὸν ἑταῖροι (Ὀδυσ: Ι'. ϛ. 156.) οἷς ἂν τὰς αἶγας διελαύνωσι τὰς ὀρεσκώȣς. Ὁ δ' αὐτὸς εἰς κυνηγέσιον προϊὼν μετὰ τῶν υἱῶν Αὐτολύκȣ, (Ὀδυσ: Τ'. ϛ. 438.) ἀμπαιπαλῶν ἴθυνεν ἔγχος κατὰ συὸς μεγάλȣ, ὑφ' ȣ̃ ἢ ἀντιτέτρωται: τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅνπερ καὶ ὁ τȣ̃ Κροίσȣ βέβληται· ὡς Ἡρόδοτος (ἐν τῇ Κλειοῖ) διέξεισιν. Ἡρακλῆς δὲ καὶ λέοντα κατετόξευσε, καὶ τᾷ ἐλαΐνῳ ῥοπάλῳ ἀπέλιπεν ἄπνȣν. Ἀλλὰ καὶ παρὰ ποιμένων βέλη ἐπὶ λέοντα γέγραπται ἀφεθῆναι, (Ἰλ: Λ'. ϛ. 553. ἢ Ἰλ: Ρ'. ϛ. 663.) προσιθεμένων τοῖς βέλεσι ἢ λαμπάδων πυρὸς, ὃ τὸ θηρίον πάνυ φοβεῖται, καθάπερ σὺν Ὁμήρῳ ἢ Ἀριστοτέλης ἐπιμαρτυρεῖ, ἐν τῷ Θ'. Βιβλ. τῆς περὶ ζώων ἱστορίας, Κεφαλ: ΜΔ': ἢ Αἰλιανὸς ἐν Βιβλ: ΙΒ'. Κεφ: Η': ὁ καὶ τὸ ὑπερβάλλον τῆς κατὰ τὴν λέοντος ἕξιν θερμότητος, λόγον ἐπάγων τȣ̃ φόβȣ· καθάπερ δὴ καὶ Ὀππιανὸς (ἐν Βιβλ: ΙΔ:) ὃς καὶ τὰ λοιπὰ τῶν πρὸς τὴν Κυνηγετικὴν ἀνηκόντων γλαφυρῶς διεξέρχεται.

Καὶ ἡ τῶν κυνῶν δὲ ὑπȣ́ργησις πολλή τις ἦν ἐπὶ τῶν Κυνηγεσίων τοῖς Ἕλλησιν, ἐξ ὧν καὶ τȣ̃ ὀνόματος μετέσχεν ἡ ἐπιχείρησις. Εἰς τȣ̃το δὲ διαφερόντως προενεγκεῖν εἴρηται ὁ Ἄργος, ὁ τȣ̃ Ὀδυσσέως Κύων. (Ὀδ: Ρ'. ϛ. 316.)

,, Οὐ μὲν γάρ τι φύγεσκε βαθείης βένθεσι ὕλης
,, Κνώδαλον ὅττι ἴδοιτο, καὶ ἴχνεσι γὰρ περιήδη.

Α'τὰρ (κἀν τῷ Τ'. τῆς Ο'δυσ: ς. 436.) κυνηγετοῦντι τῷ Ο'δυσσεῖ:

,, Ἴχνη ἐρευνῶντες κύνες ἤϊσαν . . . . . Ὁ δὲ:
,, Ἤϊεν ἄγχι κυνῶν κραδάων δολιχόσκιον ἔγχος.

Α'λλως τε δὲ τοῖς πάλαι Α'ρχικοῖς ἀνδράσι, περιῆσαν καὶ Κύνες οἱ καλούμενοι τραπεζῆες, οὓς πρὸς τρυφὴν διέτρεφον (Ο'δυσ: Ρ'. ς. 310.)

,, ... Α'γλαΐης δ' ἕνεκεν κομέουσιν ἄνακτες.

Τοιοῦτοι τῷ Πατρόκλῳ ὑπῆρχον ἐννέα, ὧν δύο Α'χιλλεὺς ἐπὶ τῆς πυρᾶς ἐπέῤῥιψεν. (Ι'λ: Ψ'. ς. 173.)

Καὶ περὶ τὴν τῶν πτηνῶν δὲ θήραν ἐνησχολῆσθαι τοὺς πάλαι Ἥρωας, διατείνεται Α'θήναιος, (Βιβλ: Α':) Πελείαις αὐτοὺς λέγων, καὶ Κίχλαις, θήρετρά τε καὶ παγίδας ὑποτείνειν. Καὶ περὶ τὴν ὀρνεοθηρευτικὴν δ' ἐπασκεῖσθαι, περιστερᾶς ἐπὶ νηὸς ἱστοῦ, μηρίνθῳ ἐπαναρτωμένης, ἣν δήπου πόῤῥωθεν βέλει, ὅπερ ἂν ἀφεῖεν ἐκ τόξου, τιτύσκοιντο: ὡς ἐν τοῖς, ἐπὶ ταῖς κηδείαις τελεῖσθαι εἰωθόσιν ἀγωνίσμασι, δῆλον γίγνεται. (Ι'λ. Ψ'. ς. 878.) Καὶ περὶ τὴν τῶν ἰχθύων δὲ ἄγραν τοὺς αὐτοὺς σπουδάζειν, ὁ αὐτὸς Α'θήναιος εἰσβάλλει ἐκ τῶν Ο'δυσσέως ἑταίρων, (Ο'δυσ: Μ'. ς. 330.)

,, Οἵ ῥ' ἄγρην ἐφέπεσκον ἀλητεύοντες ἀνάγκῃ,
,, Ἰχθῦς, ὄρνιθάς τε φίλας θ' ὅτι χεῖρας ἵκοιτο,
,, Γναμπτοῖς ἀγκίστροισι . . . .

Καὶ τὸ Σαρπηδόνος ἔτι ἀναφέρων ἐκεῖνο (Ἰλ: Ε΄. ϛ. 487.) τὴν τῆς Τροίας κινδυνεύουσαν ἅλωσιν ὑπὸ τῶν πολεμίων, τῇ τῶν ἰχθύων ἐπαγρεύσει παρεξεικάζοντος:

„ Μήπως, ὡς ἀψῖσι λίνου (πυ) ἁλόντε πανάγρου
„ Ἀνδράσι δυσμενέεσσιν ἕλωρ, καὶ κύρμα γένηθε.

Τοῦθ' ὅπερ οἱ μὲν, ὡς περὶ πτηνῶν λεχθὲν ἐξεδέξαντο, οἱ δ' ὡς περὶ τῶν θηρίων.

Ἀλλὰ καὶ τὴν τῶν Ὀστρέων ἄγραν Ὅμηρος σαφῶς ἐκδιδάσκει, (Ἰλ: Π΄. ϛ. 747.) ἐν οἷς Κεβριόνην, τὸν ἀπὸ τοῦ δίφρου, ὃν ἡνιόχει τῷ Ἕκτορι ἐκπεσόντα, παραβάλλει ἀρνευτῆρι: (τουτέστι κολυμβητῇ) τῷ ἀπὸ τῆς νηὸς εἰς τὴν θάλασσαν ἐγκατακυβιστῶντι: ὅς δή:

„ Πολλοὺς ἂν κορέσειε . . . . . τήθεα διφῶν
„ Νηὸς ἀποθρώσκων. . . . .

Ἀλλὰ γὰρ οἱ πάλαι Ἥρωες μᾶλλον ἔχαιρον τῇ πεζικῇ τῶν θηρίων κυνηγεσίᾳ, ἣν καὶ τοῖς γενναίοις ἀνδράσιν, ὡς μᾶλλον ἀξίας ἐπιπροσήκουσαν, ἐν ἐπαίνῳ τίθησι Πλάτων. (ἐν Ζ΄. περὶ τῶν Νόμων:) „Μόνη δὲ πᾶσι λοιπὴ καὶ ἀρίστη ἡ τῶν τετραπόδων, ἵπ„ποις, καὶ κυσὶ, καὶ τοῖς ἑαυτῶν θήρα σώμασιν· ὧν ἁπάν„των κρατοῦσι δρόμοις, καὶ πληγαῖς, καὶ βολαῖς αὐτόχει„ρες θηρεύοντες, ὅσοις ἀνδρείας τῆς θείας ἐπιμελές. Καὶ περὶ ταύτην οὖν μάλιστα οἱ Ἥρωες ἐκεῖνοι ἐκ παίδων διεγυμνάζοντο, ὡς δῆλον τῷ Ὀδυσσέως παραδείγματι: (Ὀδυσ. Τ΄. ϛ. 465.) καὶ τῷ Ἀχιλλέως παρὰ Πινδάρῳ. (Νέμε. Γ΄.) Ὅπου παῖς ἔτι ὢν ἑξαέτης, λέοντάς τε καὶ κάπρους ἐπ' ἀναιρέσει ἐλαύνων τε καὶ τοξεύων, τὰ τούτων σώματα Χείρωνι τῷ καθηγεμόνι προσῆγε· καὶ μὴν ἔτι καὶ ἐλάφους κυνῶν τε ἄνευ καὶ ἑρκέων ἁλίσκων καὶ ἀναιρῶν, (ποσσὶ γὰρ κράτεσκεν.) Οὕτω δὴ καὶ παρὰ τῷ Οὐϊργιλίῳ (Αἰνειάδ: Ζ΄. ϛ. 746) Οἱ τὰς ὀρεικὰς ἔχοντες Νέβρας παλαιοὶ Λατῖνοι, τῇ θηρευτικῇ ἔκδοτοι λίαν γενέσθαι φαίνονται:

Horrida praecipue . . . . . gens, assueta que multo
Venatu nemorum. . . . .

„ (Κάρτ᾽ ἄγριον γένος, ὡς μάλα δὴ ἐθάδων περ ἐόντων
„ Ἀνδρῶν ἐν λόχμαις θηρητήρων. . . . .

Τὸ δ᾽ ἔθος τοῦτο καὶ τοῖς Περσῶν Αἰζηοῖς πάτριον εἶναι διδάσκει Ξενοφῶν, οἱονεί τινα τῶν ἐν πολέμοις ἀγώνων προπαίδειάν τε καὶ προεξάσκησιν. Ταύτην δὲ μάλιστα τοῖς Ἡρωϊκοῖς τὴν αἰτίαν, τῆς περὶ τὴν Κυνηγετικὴν σπουδῆς, ἀποδίδωσι καὶ Ἀθήναιος (ἐν τῷ Α΄. τῶν Βιβλ.) „ λέγων ὅτι: Ἐπὶ Κυνηγέσια ἐξίασιν οἱ νέοι πρὸς μελέτην „ τῶν πολεμικῶν κινδύνων. Ἀμέλει τοι γὰρ ἡ Κυνηγετικὴ, οἷον τι μέρος ἐστὶ καὶ ἀπείκασμα τῆς πολεμικῆς, ὡς καὶ Ἀριστείδης φησὶν, „ ἐν τῷ λόγῳ τῷ εἰς τὴν Ἀθηνᾶν: Πολεμικῆς μόριον τέχνης ἐστὶ μᾶλλον δὲ εἰκών. Διὸ καὶ Πλάτων τοὺς πολέμους θήρας ἀνθρώπων, κομψῶς ὠνόμαζεν.

ΚΕΦΑΛ. Γ΄.

Περὶ γυναικείων ἔργων καὶ ἐνασχολήσεων.

Τοῖς εἰρημένοις μάλιστα οἱ ἄνδρες ἐτύγχανον ἀσχολούμενοι, ὥσπερ αἱ γυναῖκες περὶ τὴν ἐπιμέλειαν τῶν οἴκοι ἀνεστρέφοντο, τῷ ἰδίῳ ἑκάστη ἔργῳ προσέχουσαι. Ἔργον δὲ κοινὸν ἦν ἁπάσαις τὸ τῆς ταλασιουργίας, καὶ τῆς ὑφαντικῆς. Οὕτω γὰρ Ἀνδρομάχην Ἕκτωρ τοῦ πολέμου ἀποπειρωμένην ἀποτρέψαι, οἴκαδε κελεύει ὑποχωρεῖν, καὶ τῶν ἰδίων ἐπι-

μελεῖσθαι, ἱςῦ τε καὶ ἠλακάτης: (Ἰλ: Ζ΄. ς. 491.) καθὰ καὶ Τηλέμαχος τὴν μητέρα τὴν ἑαυτῦ Πηνελόπην: (Ὀδυσ: Α΄. ς. 357.)

Καὶ ὅσα μὲν ἀνήκει φάναι περὶ τῆς Ἠλακάτης, ταύτην εἶχεν Ἑλένη χρυσῷ τε καὶ ἀργύρῳ περίκοσμον, ἐφ᾽ ἧς ἔριον ἰοειδὲς εἷλκεν (Ὀδυσ: Δ΄. ς. 131. κξ.) οἷον, (ὡς ἐν ἐπαίνῳ λόγῳ προςίθησι Θεόκριτος, ἐν Εἰδυλ: ΙΗ΄.) ὅτις τᾶν ἡλίκων παιδισκῶν νήθειν ᾔδει παραπλησίως. Οὕτω καὶ Ἀρήτη ἡ Ἄνασσα περὶ τὴν ἐσχάραν μετὰ τᾶν ἀμφιπόλων καθῆσο, (Ὀδυσ: Ζ΄. ς΄. 53. καὶ 306.) Ἠλάκατα ςρωφῶσ᾽ ἁλιπόρφυρα. Καὶ Πηνελόπη δὲ, παρὰ ςαθμὸν μεγάροιο ἶζεν: (Ὀδυσ: Ρ΄. ς. 96.) κλισμῷ κεκλιμένη, λεπτ᾽ ἠλάκατα ςρωφῶσα. Καὶ Ὀδυσσεὺς δὲ ταῖς ἀμφιπόλοις ἐπιτάσσει: (Ὀδυσ: Σ΄. ς. 313. 314.)

„Ἔρχεσθε πρὸς δώμαθ᾽ ἵν᾽ αἰδοίη βασίλεια·
„Τῇ δὲ παρ᾽ ἠλάκατα ςροφαλίζετε . . . . .

Οὕτω καὶ Μόσχος (ἐν Εἰδυλ: Β΄.) τὴν Εὐρώπης τῆς βασιλόπαιδος ἠλακάτην μυρίοις ἐμβλήμασι κατηγλάϊσε. Καὶ παρὰ τῷ Ξενοφῶντι δὲ, (Ἑλληνικ: Ε΄.) ἡ Λυκατιάδος τῦ Θηβαίων Ἄρχοντος ἀκοίτη, ἐριουργῦσα περιεκάθητο.

Ἀλλὰ καὶ ἱςουργῦσα Ἑλένη, (Ἰλ: Γ΄. ς. 125.)

„ . . . . . ἱςὸν ὕφαινε
„ Δίπλακα, μαρμαρέην . . . . . .

Ἔνθα πολλὺς τῶν Ἀχαιῶν τε καὶ Τρώων ἐνέπασσεν ἀέθλυς. Ἡ δ᾽ Ἀνδρομάχη, (Ἰλ: Χ΄. ς. 441.) ἐν δὲ θρόνα ποικίλ᾽ ἔπασσεν· ἡ καὶ χειρὶ ἰδίᾳ ἐξειργασμένας ἐσθῆτας ἐδωρήσατο τῷ Αἰνείᾳ,

ὡς παρὰ Οὐϊργιλίῳ (Αἰνειάδ: Γ΄:) παρίσαται. Ὡσαύτως καὶ Κίρκη, καὶ Καλυψὼ, αἱ Νύμφαι περὶ τὰ τοιάδε ἐτύγχανον ἀσχολέμεναι ἔργα: (Ὀδυσσ: Ε΄. ς. 264. καὶ Κ΄. ς. 543.) Ἐπὶ πᾶσιν ὁ τῆς Πηνελόπης ἱςὸς ἐδενὶ ἄδηλος, ὃν ἐπὶ τριετίας ἐξύφαινέ τε καὶ ἀπεξύφαινεν. Τῷ γε μὴν ἱςῷ τέτῳ τῆς Πηνελόπης, παραπλήσιος παρὰ Πλετάρχῳ καθιςόρηται (εἰς Βίον Ῥωμύλε) καὶ ὁ τῶν Ταρχητίε θυγατέρων τε Ἀλβανῶν Ἄνακτος. Ἀλλὰ ὑπὸ Πηνελόπης παρὰ τὸν ῥηθέντα, παρεσκεύαςο καὶ ἱςὸς ἄλλος, εἰς περιβολὴν κηδεύσιμον Λαέρτῃ τῷ πενθερῷ ὑπεργήσων τεθνηξομένῳ· ὥσπερ ἐν, καὶ ὁ παρὰ τῷ Οὐϊργιλίῳ (Αἰνειάδ: Θ΄.) ὑπὸ τῆς μητρὸς Εὐρυάλῳ τῷ υἱεῖ προεξύφαςο.

Τοιγαρἕν τὰ τῶν ἀνδρῶν ἱμάτια ὑπὸ τῶν γυναικῶν ὑφαίνοντο καὶ ἐράπτοντο, οἷα δὴ τά τῷ Ἕκτορι ἐν τοῖς μεγάροις ἦν ἀποκείμενα: (Ἰλ: Χ΄. ς. 511.)

„ Λεπτά τε καὶ χαρίεντα, τετυγμένα χερσὶ γυναικῶν.

Καὶ αἱ (ἐν τῇ Οὐϊργιλ: Αἰνειάδι Βιβλ: Ζ΄. ς. 248.)

Iliadum laber vestes . . . . . Ἐσθῆτες Ἰλιάδων ἔργα.

Ἀλλὰ καὶ ἡ Διδὼ χλαῖναν τῷ Αἰνείᾳ ἐδωρήσατο, τῇ ἰδίᾳ ἑαυτῆς χειρὶ ἐπεξειργασμένην: (ἐν τῷ Δ΄. τῆς Αἰνειάδος.) ἅπερ καὶ (παρ Ἡρόδ: „ἐν τῇ Καλλιόπ:) Ἄμαςρις ἡ Ξέρξε ἄλοχος, ἐξυφήνασα φᾶ-„ρος μέγα τε καὶ ποικίλον, καὶ Θέης ἄξιον διδοῖ Ξέρξῃ.

Ἀλλ' ἡ τῶν Περσῶν Ἄνασσα Σισύγαμβις, αἰχμάλωτος γενομένη, ὑπ' ἀνίας εἰς δάκρυα διεχύθη, ἔρια ταύτῃ καὶ πορφύραν: διαπεμφθῆναι „Ἀλεξάνδρε κελεύσαντος: πρὸς ἣν αὐτὸς: ὦ Μῆτερ (ἔφη) τὴν δ' ἣν „με καθορᾷς φέροντα τὴν ἐσθῆτα, αἱ ἀδελφαίμοι παρέ-„σχον, ἐ μόνον δῶρον, ἀλλὰ καὶ ἔργον αὐτῶν. Οὕτω δὴ καὶ Αὔγεςος τάς τε θυγατέρας καὶ τὰς ἀδελφιδὰς αὐτε ἐκέλευσεν εἰς ταλασίαν ἐθίζεσθαι, ὡς Σετόνιος γράφει, προθεὶς: Illum non-

alia veste, quam domestica usum: (μὴ ἄλλῃ ἐσθῆτι, ἢ οἰκιακῇ γε προχρήσασθαι) Αὐτὸ τοῦτο καὶ Δομιτιανῷ τῷ Αὐτοκράτορ ἐπηύχετο ἡ Ῥώμη παρὰ Στατίῳ, ἐν τῷ Δ'. sylvarum:

Et properata tuae manibus praetexta Minervae.

„(Χλαμύς θ' ἥν σοι σπεῦσ', ἧς χερσὶν, ὑφῆναι Ἀθήνη.)

Ἀρχαῖον τόδ' ἦν παρὰ Ῥωμαίοις τὸ ἔθος: ἐξ οὗ κἀν ταῖς λοιπαῖς τῶν γαμηλίων διατετυπωμέναις τάξεσιν, ἠλακάτην σὺν ἀτράκτῳ καὶ ἐρίοις, αἱ γαμεταὶ τοῖς συζύγοις προσῆγον, εἰς τὰ τούτων δώματα εἰσερχόμεναι· καὶ ταλασίᾳ δὲ τὴν θύραν ἐπέστεφον, ὡς Πλούταρχός τε καὶ Πλίνιος παρέδωκαν ἱστορήσαντες.

Καὶ ἀρτοποιεῖν δ' εἰώθεσαν αἱ γυναῖκες, καὶ τ' ἄλλα παρασκευάζειν, τὰ εἰς σίτησιν ἥκοντα. Οὕτως ἐπὶ τῶν Ἀλκινόου μεγάρων, πεντήκοντα ὑπῆρχον ἀμφίπολαι, ἐξ ὧν τινὲς μὲν ἦσαν καὶ ἀλετρίδες, τινὲς δὲ καὶ ὑφάντιδες. (Ὀδυσ: Η'. ς. 104.) Ἐν δὲ δὴ τοῖς Ὀδυσσέως δώμασιν αἱ ἀλετρίδες αἱ νυκτὸς ἀλήθουσαι, δώδεκα ἠριθμοῦντο: (Ὀδυσ: Υ'. ς. 107.) Καὶ Θεόφραστος δὲ, (ἐν τῷ περὶ Ἀγροικ.) ὁμοίως θεράπαιναν ἀλετρίδα εἰσάγει, ᾗ καὶ ἔργον προστίθησιν ἀνὴρ „ἀπειρόκαλος, κατ' ἀλέσας μετ' αὐτῆς τοῖς ἔνδον πᾶσι, „καὶ αὐτὰ τὰ ἐπιτήδεια. Οὕτω ποι καὶ Σιμωνίδης λέγει περὶ γυ„ναικός: ἢ δούλι' ἔργα, καὶ δύην περιτρέπει, κ' οὔτ' ἂν μύ„λης ψαύσειεν, οὔτε κόσκινον ἄρειεν. Καὶ εἰς τοῦτο δὴ φέρει, „τὸ ἐν Εὐαγγελίῳ (Ματθ: ΚΕ'.) Δύο ἀλήθουσαι ἐν τῷ μύ„λωνι· μία παραλαμβάνεται, καὶ μία ἀφίεται. Ἔνθεντοι Πολυδεύκης (ἐν τῷ Γ'. Βιβλ: Κεφ: Β'.) ἐπὶ τῶν τελουμένων γάμων παρ' Ἕλλησι παρατετηρῆσθαι γράφει, καθ' ὃ καὶ ὕπερον ἐξε-

δίδεν πρὸ τε̃ θαλάμε εἰωθότα τῆ νύμφῃ προσφέρεσθαι, παιδίσκης ἅμα δὴ καὶ κόσκινον φερέσης, σημεῖα ὡς εἰκὸς αὐτεργίας. Καὶ ἐπὶ τῆς ςρατιᾶς δὲ τῆς τε̃ Ξέρξε, γυναῖκες λέγονται γενέσθαι σιτοποιέεσαι (παρ' Ἡροδότῳ ἐν τῇ Πολυμν:) ὥσπερ καὶ ὑπὸ τε̃ Θεκυδίδε (ἐν τῷ Β'. Βιβλ:) ἐν Πλαταιεῦσι, δέκα ἐπὶ ταῖς ἑκατὸν γυναῖκες σιτοποιοὶ ἀριθμεν̃ται.

Ἀλλὰ καὶ Ἡρόδοτος αὖ (ἐν τῇ Οὐρανίᾳ) διέξεισιν: ὅτι ἡ τῶν Μακεδόνων Ἄνασσα, καὶ αὐτοῖς τοῖς βασιλικοῖς ποιμέσι σιτοποιε̃-
„σα ἐτύγχανεν: Ἡ δὲ γυνὴ τε̃ Βασιλέως αὐτὴ τὰ σι-
„τία σφὶ ἔπεσσεν. Ὅθεν τῇ γυναικὶ τὸ σύνολον δέδοται, καὶ ἡ ταμιεχία, ὥσπερ ἐν τοῖς Ὀδυσσέως μεγάροις τῇ Εὐρυκλείᾳ:

„Σῖτον δ' αἰδοίη ταμίη παρέθηκε φέρεσα·
„Εἴδατα πόλλ' ἐπιθεῖσα, χαριζομένη παρεόντων.
(Ὀδ: Α'. ς. 140.)

Τὸ δ' αὐτὸ κρατεῖν ἔθος καὶ παρ' Ἀθηναίοις, Ἀριςοφάνης (ἐν ἐκκλησιαζ:) φησί:

„Ταῖς γὰρ γυναιξὶ φημὶ χρῆναι τὴν πόλιν
„Ὑμᾶς παραδεν̃αι· καὶ γὰρ ἐν ταῖς οἰκίαις
„Ταύταις ἐπιτρόποις καὶ ταμίαις χρώμεθα.

Ἀλλὰ καὶ ταῖς γυναιξὶν ἐκ τῆς κρήνης ἦν σύνηθες ὑδροφορεῖν: τε̃θ' ὃ τὰς ἀμφιπόλες κελεύει ποιεῖν ἡ Εὐρύκλεια. (Ὀδυσ: Υ'. ς. 154.)

„. . . . . Ταὶ δὲ μεθ' ὕδωρ
„Ἔρχεσθε κρήνην δε, καὶ οἴσετε θᾶσσον ἰε̃σαι.

Καὶ αὐτ: ἐν ς. 158.)

„Αἱ μὲν ἐείκοσι βῆσαν ἐπὶ κρήνην μελάνυδρον·
„Αἱ δ' αὐτȣ̃ κατὰ δώματ' ἐπιςαμένως πονέοντο.

Καὶ Ἕκτωρ δὲ περὶ Ἀνδρομάχῃ τῇ ἀλόχῳ ἐδεδίει, μήποτε αὐτȣ̃ τελευτήσαντος, αἰχμάλωτος γενομένη, ὑδροφορεῖν ἀναγκάζοιτο, ἢ ἱςὸν ἀλλότριον ἐξυφαίνειν, ἐν Ἄργει. (Ἰλ: Ζ'. ς. 457.)

„Καί κεν ὕδωρ φορέοις Μεσσηΐδος, ἢ Ὑπερέης,
„Πολλ' ἀεκαζομένη, κρατερὴ δ' ἐπικείσετ' ἀνάγκη.

Οὕτω Καμβύσης τὴν Ψαμμηνίτȣ τȣ̃ Αἰγυπτίων Ἄνακτος θυγατέρα, ὑπὸ δȣλικῇ ἐσθῆτι ὑδροφορήσȣσαν ἱςόρηται (παρ' Ἡροδ: ἐν Θα-„λείᾳ) ἐξαποςεῖλαι ἐπὶ ὕδωρ, ἔχȣσαν ὑδρήϊον, πικρὸν „κλαίȣσαν. Ἀλλὰ γὰρ αὐτὸς Ἡρόδοτος (ἐν Ἐρατοῖ) τόδε τὸ ἔθος, καὶ τοῖς εὖ γεγονόσιν ἔτι κορασίοις ἀρχαιότατον εἶναι παρ' Ἀθηναίοις διδάσκει. Καὶ Ὅμηρος δὲ (Ὀδυσ: Κ'. ς. 105.) τὴν τȣ̃ Λαιςρυγόνων βασιλεύοντος θυγατέρα ὑδρεύȣσαν ἀπὸ τῆς κρήνης παρίςησιν.

ΚΕΦΑΛ. Δ'.

Περὶ τῆς Μȣσικῆς.

Καὶ ταῦτα μὲν αὐτοῖς ἦν ἔργα τῶν ἀναγκαίων· ἀλλ' ἦν ἄρα καὶ τὰ καθ' ἡδονὴν, ἢ πρὸς τρυφὴν ἐγχειρȣ́μενα, ἐν οἷς ἦν τὰ πρῶτα φέρον, το τῆς ᾠδῆς, καὶ τὸ τῆς ὀρχήσεως. Ἡ μὲν ȣ̃ν ᾠδὴ, ἤτοι διὰ τῆς φωνῆς ἐτελεῖτο, ἢ διὰ τῶν ὀργάνων, ἃ μȣσικὰ λέγεται. Τȣ́των δὲ, τὰ

μὲν εἰσὶ Φυσητικὰ, ἅττα ἐνδιαπνεῖται: οἷάπερ αὐλὸς, σύριγξ, κάλαμος· (Ἰλ. Κ'. ς. 13.) τὰ δὲ ἐντατικὰ, τὰ διὰ χορδῶν ἐντεινόμενα· οἷα Κιθάρα ἢ κίθαρις, Φόρμιγξ, λύρα, ἣν μίαν τε εἶναι καὶ τὴν αὐτὴν διδάσκει ὁ Πολυδεύκης· ὃ καὶ αὐτὸς Ὅμηρος ἀριδήλως ἐμφαίνει, ἐπειδὰν φράζει, Φόρμιγγι κιθαρίζειν (Ἰλ: Σ'. ς. 569.) καὶ λύρῃ κιθαρίζειν: ὡς ἐν τῷ εἰς τὸν Ἑρμῆν ὕμνῳ· (ς. 422.) Ἔνθα ταῖς φωναῖς ταῖς δε κέχρηται ἀδιαφόρως. Ὁ δὲ Εὐστάθιος γράφει, ὅτι ἡ χέλυς ἐκαλεῖτο πᾶσα κιθάρα.

Ἐντεινόμενα δ' ἦν τὰ τοιαῦτα ὄργανα ἐν ἑπτὰ χορδαῖς, αἳ τὰ πλεῖστα ἐξ ἐντοσθίων ἦσαν προβάτου: ὅθεν Ὅμηρος (Ὀδυσ: Φ' ς 408.) ἀποκαλεῖ τὴν χορδὴν: Ἐϋστρεφὲς ἔντερον οἰός. Ἀλλὰ καὶ ἐκ λίνου προσέτι τὴν χορδὴν συστῆναι, οἴεται ὁ παλαιὸς Σχολιαστὴς, (Ἰλ: Σ'. ς. 570.) ἐν οἷς εἴρηται: λίνον δ' ὑπὸ καλὸν ἄειδε.

Τὰς οὖν χορδὰς ἑπτὰ εἶναι ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ Ἑρμοῦ κατασκευαθείσῃ χελώνῃ διδάσκει Ὅμηρος (ἐν τῷ εἰς Ἑρμ. ὕμν: ς. 51.)

„ Ἑπτὰ δὲ συμφώνους οἰῶν ἐτανύσσατο χορδάς.

Ὅπερ Ὡράτιος οὕτως ἐξέφρασεν (ἐν τῷ Α'. Βιβλ: Ὠδ: Β'.)

Tuque teſtudo reſonare ſeptem
Callida nervis.

„ (Σὺ δὲ χελώνη ἐξηχεῖν ἑπτὰ
„ Νεύροις εἰδυῖα.)

Διὸ Πίνδαρος (Πυθ. Β'.) Φόρμιγγα ἑπτάτυπον ὀνομάζει· καὶ (Νεμ: Ε'.) ἑπτάγλωσσον.

Ἐψαλάσσοντο δ᾽ αἱ χορδαὶ πλήκτρῳ (ἐν Ὕμν: τῷ εἰς τὸν Ἑρμ: ς. 53.)

„ Πλήκτρῳ ἐπειρήτιζε κατὰ μέρος, ἡ δ᾽ ὑπὸ χειρὸς
„ Σμερδαλέον κονάβησε. . . . .

Ταὐτὸ συχνάκις ἐπαναλαμβάνεται παρὰ τῷ Λυρικῷ Πινδάρῳ, καὶ δὴ καὶ παρὰ τῷ Ἀνακρέοντι:

„Ἐλεφαντίνῳ δὲ πλήκτρῳ λιγυρὸν μέλος κροαίνων·

Ὡς καὶ παρὰ Οὐϊργιλίῳ (Αἰνειάδ. ς΄. ς. 647.)

Et pectine pulsat eburno.

„ . . . . . Καὶ πλήκτρῳ δὲ κροαίνει, τῷ ξ᾽ ἐλέφαντος.

Ὅθεν Ἀριστοτέλης (ἐν Α΄. Πολιτικ.) Εἰ αἱ κερκίδες ἐκέρκιζον αὐταὶ, καὶ τὰ πλῆκτρα ἐκιθάριζεν. Τοσαύτη δ᾽ ἦν περὶ τοῦτο ἡ παρατήρησις, ὥστε οἱ Λακεδαιμόνιοι, ἐπιμαρτυροῦντος Πλουτάρχου, ψάλτην ἐπιδημήσαντα ἐζημίωσαν, ὅτι δακτύλοις κιθαρίζει. Τὸ δὲ τοιοῦτον πλῆκτρον, μὴ οὕτω λεπτὸν ὑπάρξαι, δῆλον ἐξ ὧν Αἰλιανὸς (ἐν Βιβλ: ΙΒ΄.) γράφει: ὅτι τῷ πλήκτρῳ τὸν Λῖνον Ἡρακλῆς διεχρήσατο, ὑφ᾽ οὗ τὴν Μουσικὴν ἐδιδάσκετο. Καὶ ἐξ ὧν Στρατόνικος (παρὰ τῷ Ἀθηναίῳ ἐν τῷ Η΄. Βιβλ.) φησὶν: ὅτι διαφέρει τὸ πλῆκτρον τοῦ σκήπτρου: Ἕτερον, ὦ Βασιλεῦ, σκῆπτρον, ἕτερον δὲ πλῆκτρον· ὡς εἴτις καὶ τουτωνὶ μέσον χωρείη ἐμφέρεια.

Συνῆπτον δὲ τῇ τῆς κιθάρας ἠχῇ τὴν ἐκ τῆς φωνῆς: ὡς Ἑρμῆς (ἐν τῷ εἰς αὐτὸν Ὕμνῳ. ς. 424.)

„ . . . . . Τάχα δὲ λιγέως κιθαρίζων
„ Γηρύετ᾽ ἀμβολάδην, ἐρατὴ δέ οἱ ἕσπετο φωνή.

Παραπλησίως (Ἰλ: Α΄. ς. 603.) τοῦ Ἀπόλλωνος τὴν φόρμιγγα πλήσσοντος, αἱ Μοῦσαι

„ . . . . . . Ἄειδον ἀμειβόμεναι ὀπὶ καλῇ.

Καὶ τοῖς Ἀργοναύταις δ' Ὀρφεύς:

„ . . . . . . Ἑλὼν Φόρμιγγα λιγεῖαν,
„ Ἐκ σόματος μελίγηρυν ἵεις ἀπέπεμπεν ἀοιδήν.

Ἄειδον δὲ ᾄδοντες, διαφόρων πέρι, θείων τε δὴ πραγμάτων, ϗ ἀνθρωπίνων. Οὕτως Ἑρμῆς ἀνύμνει Θεὺς ἀθανάτυς, καὶ γῆν, καὶ ὅπως ἕκαςα ἐπὶ τῦ παντὸς ἐγένετό τε, καὶ διατέτακται. Ὡσαύτως Ὀρφεὺς, παρὰ τῷ Κενταύρῳ Χείρωνι, περὶ τῆς ἀρχῆς ἠδὲ τῶν ὄντων, καὶ ὅσα συνέκυρσεν ἀνέκαθεν ἄξια μνήμης. Παρὰ δὲ τῷ Οὐϊργιλίῳ (Αἰνειάδ. Δ': ς. 744.)

. . . . Citharâ crinitus Iöpas
Perſonat auratâ, docuit quae maximus Atlas:
Hic canit errantem lunam, ſolisque labores. κξ.

„ . . . . . . (Κιθάρῃ δὲ κομήτα Ἰώπας
„ Χρυσέῃ ἐξήχει, τὰ μέγας μυθέσκετο Ἄτλας·
„ Μήνην πλαγκτὴν μέλπεν, ἰδ' ἠελίοιό τε μόχθυς: κξ.)

Καὶ ἡ Ἑλένη δὲ ὁμοίως παρὰ τῷ Θεοκρίτῳ (ἐν Εἰδυλλ: ΙΗ'.) ἐγέραιρε τὰς Θεάς:

„ Ἄρτεμιν ἀοίδοισα, καὶ εὐρύςερνον Ἀθάναν.

Ὁ δὲ Δημοδόκος (Ὀδυσ: Θ'. ς. 266.) τὴν Ἄρεως καὶ Ἀφροδίτης μέλπει κλεψιγαμίαν. Καὶ τόγε νεῖκος τὸ Ὀδυσσέως τε ϗ Ἀχιλλέως (αὐτ: ς. 75.) καὶ τὰ περὶ τῦ ἐπὶ Τροίας δυρείυ ἵππυ: (αὐτ: ς. 502.) Καὶ Φήμιος δὲ ᾖσε τὰ περὶ τῆς τῶν Ἀχαιῶν ἐπανόδυ. (Ὀδυσ. Α'. ς. 325.) Ἀχιλλεὺς δὲ ἄειδε κιθαρίζων, κλέα ἀνδρῶν (Ἰλ Ι'. ς. 189.) ὡς φησὶ ϗ Κικέρων ἐν τοῖς Τυσκυλανικοῖς. Καὶ ὁ Κέν-

ταυρος δὲ Χείρων περὶ τῆς μάχης ᾄδει τῆς Λαπιθῶν καὶ Κενταύρων. Ὡσαύτως ἐν τῷ Θ′. τῆς Αἰνειάδ. (ς. 217.) Κρηθεὺς:

Semper equos, atque arma virûm pugnasque canebat.

„ (. . Ἵππους τ᾽ ἀνέρων ἤειδε, καὶ ὅπλ᾽ ἰδὲ δῆρεις.)

Ὅλως δὲ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐκράτει τὸ ἔθος, τοῦ ἐπὶ τῶν μνήμης ἀξίων μολπὰς συντιθέναι· οἷον ἦν τὸ ἀρχαιότατον ᾆσμα ὁ Λῖνος, περὶ οὗ Εὐστάθιος (Ἰλ: Σ′. ς. 570.) καὶ Παυσανίας (ἐν τοῖς Βοιωτικοῖς.) Τοιάνδε καὶ γὰρ ἔσεσθαι τὴν ᾠδὴν, φησὶν Ὅμηρος (Ὀδυσ: Ω′. ς. 199.) περὶ τῆς Ἀγαμέμνονος φονοκτονίας, τῆς ὑπὸ Κλυτεμνήστρης:

„ Στυγερὴ δὲ ἀοιδὴ ἔσσετ᾽ ἐπ᾽ ἀνθρώπους.

Ὡσαύτως δὲ καὶ περὶ τοῦ Ὀρέστου, τοῦ Κλυτεμνήστραν ἀνῃρηκότος, καὶ Αἴγισθον. (Ὀδυσ: Γ′. ς. 204.)

„ Οἴσουσι κλέος εὐρὺ, καὶ ἐσσομένοισιν ἀοιδήν.

Τὸ τοιοῦτον δ᾽ ἔθος οἷον ἱερὸν παρατηρεῖσθαι τοῖς Λακεδαίμοσι τὸν „ἐς ἀεὶ χρόνον, φησὶν Ἀθήναιος (βιβλ: ΙΔ′.) Τηροῦσι γε νῦν „τὰς ἀρχαίας ᾠδὰς ἐπιμελῶς· πολυμαθεῖς τε εἰς ταύτας „εἰσὶ, καὶ ἀκριβεῖς. Αἰτιᾶται δὲ ὑπὸ ἀκολασίας ἀν᾽ Ἑλλάδα την ἀρχαίαν μουσικὴν παραφθαρῆναι· αὐτὰρ εὐχῆς ἄξιον τίθεται τὸ κατὰ τὴν τῶν παλαιοτέρων συνήθειαν τοὺς Θεῶν ὕμνους, καὶ τὰς Ἡρώων ἀνδραγαθικὰς πράξεις, δι᾽ ᾠδῆς αἰνίζεσθαι.

Ἐν ταῖς ἐπιφανεστέραις τῶν Θεῶν ἱεροτελεστίαις ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος μελπωρὴ χώραν εἶχεν, ὡς πάρεστιν ἰδεῖν ἐν τῷ εἰς τὸν Ἀπόλλωνα ὕμνῳ· ἐν ᾧ δὴ Ἰάωνες λέγονται σὺν γυναιξί τε καὶ τέκνοις συναγείρεσθαι ἐπὶ τῆς Δήλου, καὶ ἐν μολπαῖς τὸν Ἀπόλλωνα ἐπιτέρπειν: καὶ

πρό γε δὴ τῶν ἄλλων οἱ Δηλιάδες νεάνιδες, οἱ τȢ Ἑκατηβελέταο θεράπαιναι. (ς. 157.)

„ Αἵ τ᾽ ἐπεὶ ἂρ πρῶτον μὲν Ἀπόλλων᾽ ὑμνήσωσιν,
„ Αὖτις δ᾽ αὖ Λητώ τε καὶ Ἄρτεμιν ἰοχέαιραν,
„ Μνησάμεναι ἀνδρῶν τε παλαιῶν, ἠδὲ γυναικῶν
„ Ὕμνον ἀείδȢσιν, θέλγȢσι δὲ φῦλ᾽ ἀνθρώπων.

Ὕμνȣς ȣ̂ν τὸ τοιόνδε εἶδος τῶν ἀσμάτων ἐκάλȣν: ȣ̂ς ὁ Θεόκριτος (ἐν Εἰδυλ: ΙΖ΄.) ἀθανάτων γέρας ἐπονομάζει. Θεοῖς δὲ τῶν τοιῶνδε ὕμνων ἄλλοις ἄλλοι ἀνῆκον, ὡς ἐν ἰδιαιτέροις ὀνόμασι διακρίνονται „ παρὰ Πολυδέυκει· (ἐν Α΄. Βιβλ: Κεφ: Α΄.) Παιᾶνες μὲν γὰρ „ οἱ εἰς Ἀπόλλωνα ὕμνοι ἀπεκαλȣ̂ντο· Ὕπιγγοι δὲ, ἢ Οὔπιγγοι, „ οἱ εἰς Ἄρτεμιν οἱ Διονύσσȣ Διθύραμβοι· οἱ Δήμητρος „ Ἴȣλοι· καὶ οἱ παραπλήσιοι. Ἐγκρίνεται δὲ ὁ τȣ̂ Ἀπόλλωνος, ἐξ οὗ καὶ οἱ λοιποὶ Παιᾶνες προσείρηνται. Ἐκείνῳ δ᾽ ȣ̂ν οἱ Ἀχαιοὶ προσεχρήσαντο, ἐπὶ τῆς δημοτελȣ̂ς, ἧς προσήνεγκαν τῷ Ἀπόλλωνι θυσίας: (Ἰλ: Α΄. ς. 472.)

„ Εὖ τε πανημέριοι μολπῇ Θεὸν ἱλάσκοντο,
„ Καλὸν ἀείδοντες παιήονα . . . .

Ἦν δὲ ἄρα τοῖς πάλαι Ἥρωσιν ἡ περὶ τὴν ΜȣσικὴνσπȢδὴ συνήθης καὶ φίλη, ὡς καταφανὲς ἐστὶν ἐξ Ἡρακλέȣς, καὶ Ἀχιλλέως, καὶ Ἠετίωνος τȣ̂ Θηβῶν βασιλεύοντος καὶ ἐκ τȣ̂ Χείρωνος, καὶ ἐξ ἄλλων. Ἀλλὰ καὶ ἐφεξῆς ἐν ὑστέροις χρόνοις ἡ Μȣσικὴ, τοῖς ἐν ἀρχαῖς ȣ̂σιν ἀνδράσιν ἦν περισπȢδαστος· ἥπερ ἐκ Θεμιστοκλέȣς δῆλον, ὃς παραιτηθεὶς ἐπιχειρῆσαι τῇ λύρᾳ, ἐν ἀπαιδεύτοις λελόγισται. Οἱ δὲ Μȣσικοὶ,

ἄς περ ἀοιδὲς Ὅμηρος ὀνομάζει, ἐν παντὶ εἴδει σοφίας ἐτύγχανον ἐνασκέμενοι, ὃ σαφὲς ἐκ τῦ Φημίε καθίςαται, ὃν ἡ Πηνελόπεια (Ὀδυσ: Α΄. ς. 338.) ἔφη πάντα ἐπίςαθαι:

„ Ἔργ' ἀνδρῶν τε Θεῶν τε, τά τε κλείεσιν ἀοιδοί.

Ὅθεν αὐτὸν Εὐςάθιος, Θείων τε ϗ ἀνθρωπίνων πραγματων ἐπιςήμονα ὀνομάζει· τῷ ὄντι δὲ οἱ Μεσικοὶ τὸ πάλαι τῆς τῶν φιλοσόφων ἀπήλαυον ἐπωνυμίας, ὡς ἐπιμαρτυρεῖ ὁ Σχολιαςὴς: (Ὀδυσ: Γ΄. ς. 270.) Τὸ ἀρχαῖον οἱ ἀοιδοὶ φιλοσόφων τάξιν ἐπεῖχον. Καὶ Αἰσχύλος δὲ αὐτὲς Σοφιςὰς καλεῖ:

„ Εἶτ' ἒν Σοφιςὴς καλὰν παραπαίων χέλυν.

Καὶ Πίνδαρος (Ἴσθμια Ε΄.)

„ . . . . Μελέταν δὲ σοφιςαῖς
„ Διὸς ἕκατι πρόσβαλλον σεβιζόμενοι.

Ὅ τε Σχολιαςὴς ἐπιφέρει: Σοφιςὰς καὶ Σοφὲς ἔλεγον τὲς Ποιητάς. Ὅτι δὲ σωφροσύνης αὐτοὶ καὶ ἀρετῆς ἁπάσης καθηγηταὶ ὑπῆρχον, μάρτυς ἐςὶν Ἀθήναιος (ἐν Βιβλ: Α΄.) Σῶφρον δέ „τι ἦν τὸ τῶν ἀοιδῶν γένος, ϗ φιλοσόφων διάθεσιν ἐπεῖχον. Διὸ καὶ Ἀγαμέμνων ἀποδημῶν, παρέλιπε τῇ Κλυτεμνήςρῃ, ἀοιδὸν φύλακα, ϗ παραινετῆρα τινά. (Ὀδυσ: Γ΄. ς. 270.) ὃς ἀρετὰς γυναικῶν διερχόμενος, ἀνῆψε τινὰ αὐτῇ πρὸς τὰ καλὰ φιλοτιμίαν, καὶ ταύτῃ συνδιατρίβων, ἀπὸ τῶν φαύλων ἀπῆγε λογισμῶν καὶ διενθυμήσεων· διόπερ Αἴγισθος ἒ πρόσθεν διέφθειρε τὴν γυναῖκα, πρὸ τῦ τὸν ἀοιδὸν ἀποκτεῖναι ἐν Νήσῳ ἐρήμῃ: τοιγάρτοι ἐν γένει ὁ αὐτὸς Ἀθήναιος (ἐν Βιβλ: ΙΔ΄.) ἀποφαίνεται τὴν ἀρχαιοτάτην τῶν „Ἑλλήνων σοφίαν ἐν τῇ Μεσικῇ μάλιςα ὑφεςηκέναι: τὸ δὲ ὅλον

„ἔοικε (φάσκων) ἡ παλαιὰ τῶν Ἑλλήνων σοφία τῇ Μεσικῇ „μάλιστα δεδομένη· ἐξ ἧ καὶ ἡ Ὀρφέως, καὶ Μεσαίε, ϗ Λίνε Θεολογία, ἐν ῥυθμοῖς μεσικοῖς ὑπῆρχε συντεταγμένη, καθ᾽ ὃν πε ζῆλον καὶ ἡ Ὁμήρε πᾶσα (φησὶ) κατεσκεύασαι Ποίησις· ὃς διὰ τὸ „μεμελοποιηκέναι πᾶσαν αὐτε͂ τὴν ποίησιν, ἀφροντιςὶ τὲς „πολλὲς ἀκεφάλες ποιεῖ ςίχες, καὶ λαγαρὲς, ἔτι δὲ „μειέρες.

Τὰ δ᾽ ἄλλα κοινῇ ἦν ἡ Μεσικὴ ἐν χρήσει ἐπὶ τῶν ἑςιάσεων, ὡς ἐξ ὧν προείρηται φανερὸν· διὸ καὶ Ὅμηρος τὴν κιθάραν τοῖς εὐωχεμένοις οἷον συνεταιρίζεται, (Ὀδυσ: Ρ'. ϛ. 271.)

„ . . . Ἣν ἄρα δαιτὶ Θεοὶ ποίησαν ἑταίρην.

Ὁ Διογενιανὸς ἀναφέρει παρὰ Πλετάρχῳ (Συμποσ: Βιβλ: Ζ'. Κεφ: Η'.) Καὶ Πίνδαρος (Ὀλυμπ: Ὠδῇ Α'.)

„ Οἷα παίζομεν φίλαν
„ Ἄνδρες ἀμφὶ θαμὰ
„ Τράπεζαν . . . . . .

Ὁ καὶ Ὡράτιος περὶ τῆς χελώνης ἔφη, ὡς αὕτη ἐςὶ:

Grata nunc, & divitum menſis, & amica templis,

„ (Νῦν χαρίεσσ᾽ ἀφένων δαίταις, νηοῖσι Θεῶν τε.)

Ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλοις ἡ ἀοιδὴ ἐπεπέλαζεν: οἷον ἐν ταῖς παρεμβολαῖς ταῖς τῶν Τρώων: (Ἰλ: Κ'. ϛ. 13.) ἦχει

„ Αὐλῶν, συρίγγων τ᾽ ἐνοπή . . . .

Κἂν τοῖς ἀγροῖς δὲ, ἐν καιρῷ τρυγετε͂ (Ἰλ: Σ'. ϛ. 569.)

„ Τοῖσιν δ᾽ ἐν μέσσοισι πάϊς φόρμιγγι λιγείῃ
„ Ἱμερόεν κιθάριζε . . . .

Καὶ οἱ νομεῖς δ' αὐτόθι: (ς. 526.) δῆγον τερπόμενοι σύριγξιν. Ἀλλὰ καὶ Ἀγχίσης ἐν τῷ ςαθμῷ βουκολέων κιθαρίζει. Εἰς τόδε δ' ἀνήκει, καὶ τὰ Θεοκρίτου βουκολικὰ, καὶ τὰ Μόσχου, καὶ τὰ Οὐϊργιλίου, καὶ ἄλλων.

ΚΕΦΑΛ. Ε'.

Περὶ Ὀρχήσεως.

Ἐκ γειτόνων τῇ ἀοιδῇ ἦν ἡ ὄρχησις: ὑφ' ᾧ δὴ ὀνόματι Πλάτων (ἐν τῷ Θεαγένει:) τὴν Μουσικὴν ὁρίσας, ταύτην εἶναι φησὶν, ἣ τῶν „ᾀδόντων ἐπιςάμεθα ἐν τοῖς χοροῖς ἄρχειν. Διὸ καὶ παρ' Ὁμήρῳ ἐς ἀεὶ μονονουχὶ συνάπτονται, ἐξόχως ἐν ἑςιάσεσιν, ὧν περ αὐτὰς ἐπαγλαΐσματα ὀνομάζει. (Ὀδυσ: Α'. ς. 152.)

„Μολπή τ' ὀρχηςύς, τὰ γὰρ τ' ἀναθήματα δαιτός.

Ἅτινα Διογενιανὸς ἀκροάματα ὀνομάζει παρὰ Πλουτάρχῳ· ἔνθεντοι Ἀθήναιος, περὶ τῶν Ὁμηρικῶν λέγων Ἡρώων φησίν: Ἐχρῶν-„το ἐν τοῖς συμποσίοις καὶ κιθαρῳδοῖς δὲ ὀρχηςαῖς: καθ' ὃν δήπου τύπον καὶ Δίων ὁ Χρυσόςομος (ἐν Λόγ: τῷ πρὸς τοὺς Ἀλε-„ξανδρ.) τοὺς μὲν ἄλλους ἀνθρώπους ἡ μέθη πρὸς ᾠδὴν τρέπει „καὶ ὄρχησιν· παρ' ὑμῖν δὲ τοὐναντίον· ἡ γὰρ ᾠδὴ, μέθην „ἐμποιεῖ καὶ ὄρχησιν.

Κἀν τοῖς ἱεροῖς δὲ τῶν Θεῶν τὴν ὄρχησιν τῇ ἀοιδῇ συνῆπτον, ὡς ἴσμεν τῷ Ἀπόλλωνι γίνεσθαι εἰωθὸς ἐν Δήλῳ· (ἐν ὕμν. ς. 149.) Διηνεκῆ γὰρ ἐκεῖ τελεῖσθαι τὴν ὄρχησιν Λουκιανὸς διδάσκει· (ἐν τῷ περὶ Ὀρχήσ:) οὗ δεῖγμα τὸ παρὰ Πλουτάρχῳ, (εἰς βίον Θησ:)

„ὅτι ἐχόρευσε μετὰ τῶν ἠϊθέων χορείαν, ἣν ἔτι νῦν ἐπιτε-„λοῦν Δηλιοῦς λέγουσιν. Οὕτω καὶ αἱ Ἀτθίδες Θυάδες ἐπὶ τὰ ἐν Δελφοῖς ἱερὰ Βάκχου κατ' ἐνιαυτὸν προσφοιτῶσαι, καθ' ὁδὸν ὀρχεῖσθαι εἰώθεσαν, ἐξόχως ἐπὶ τῆς Πανόπης, ἣν Ὅμηρος καλλίχορον ἀπεκάλεσεν (Ὀδυσ: Λ'. ς. 580.) καθάπερ σημειοῖ Παυσανίας. (ἐν τοῖς Φωκικ.) Ἀλλὰ τοὺς τῶν Ἑλλήνων ἀρχαίους, εἰς Θεῶν τιμὴν χορείας συγκροτεῖν εἰωθέναι ἐπὶ τῶν δημοτελῶν μάλιστα πανηγύρεων, ὑπὲρ ἀριθμὸν εἰσὶν οἱ μαρτυροῦντες ἐν τοῖς ἰδίοις αὐτῶν συγγράμμασιν.

Διτσὰ δ' ὀρχήσεως εἴδη παρατετηρηκὼς ἐστὶν Ἀθήναιος παρ' Ὁμή-„ρῳ: Ὀρχήσεις γάρ εἰσὶ (φησὶ) παρ' Ὁμήρῳ, αἱ μέν τινες „τῶν Κυβιστητήρων, αἱ δὲ διὰ τῆς σφαίρας. Οἱ μὲν οὖν Κυβιστητῆρ, τὸν αὐτὸν ᾧ καὶ ὁ πεταυριστὴς τρόπον, ἐπὶ κεφαλῆς περιεκυλίετο, σπειροειδῶς περιστέλλων τὸ σῶμα, καὶ πόδας δὲ καὶ χεῖρας ἔνθεν τε καὶ ἔνθεν διεξάγων, καθάπερ Ὀδυσσείας ἐν Δ'. ς. 18.)

„. . . . Δοιὼ δὲ κυβιστητῆρε κατ' αὐτοὺς
„Μολπῆς ἐξάρχοντες ἐδίνευον κατὰ μέσσον.

Ἀλλά γε διὰ σφαίρας ὀρχησαμένη ἀναγινώσκεται Ναυσικάα: (Ὀδυσ: Ζ'. ς. 100.) σὺν ταῖς ἑαυτοῖς συμπαίζουσα ἀμφιπόλοις. Ἀγαλλὶς δὲ ἡ Κερκυραία, ἡ τοῦ τρόπου τῆς τοιᾶσδε χορείας εὑρέτις ᾄδεται, ὡς Ἀθήναιος μαρτυρεῖ Παρὰ δ' οὖν Φαίαξιν (Ὀδυσ: Θ'. ς. 32. κξ.) ἡ διὰ τῆς σφαίρας παιδεία ἤσκηται, συνεπισυναπτομένης ἅμα καὶ τῆς ὀρχήσεως. Καί περ ἀπὸ θατέρας θατέραν Ἀθήναιος ἐστὶ διαστέλλων· διέξεισί τε χωρὶς τοὺς Φαίακας συνιόντας ἐναλλὰξ συνορχεῖσθαι, ἐν ᾧ ἄλλοι ὄρθιοι ἱστάμενοι τοὺς ῥυθμοὺς τῇ τῶν δακτύλων συνεπικροτήσει ἐξῆχουν.

Ἐστι δ' ἐπίδηλον κἀκεῖνο, ὅτι καὶ σφαίρας ἄτερ τὰς ὀρχήσεις συνίστων, αἰζηοί τε ἅμα καὶ παρθενικαὶ χερσὶν ἐναλλήλως ζευγνύμενοι, ἐπὶ τῆς χοροστασίας, τῆς πρὸς παράδειγμα τὸ τοῦ Δαιδάλου παρὰ τὴν

Κνωσσὸν περιγεγραμμένης, ἐν τῇ τῦ Ἀχιλλέως Ἀσπίδι. Παρατηρεῖ τοίνυν ἐν τύτοις Εὐςάθιος, κοινῇ τὺς πλείςυς ἡγεῖσθαι, ὅτι πάλαι μὲν ἦν ἔθος τῦ χωρὶς τὺς ἄνδρας, καὶ τὰς γυναῖκας ἐν μέρει κροτεῖν τὺς χορὺς· τὸ δὲ δὴ πρῶτον, τὺς συνάμα τῷ Θησεῖ διασωθέντας ἑπτὰ νεανίσκυς, καὶ τὰς ἰσαρίθμυς νεάνιδας ἀναμὶξ συνορχήσασθαι, ὑφ' ἡγεμόνι τε καὶ χοροςάτῃ τῷ Δαιδάλῳ. Ὁ δ' Ἁλικαρνασσεὺς Διονύσιος (ἐν τῷ Ζ΄. Βιβλ: τῶν Ῥωμαϊκῶν Ἀρχαιολογ:) προσεπισημιῦται, ἀρχαῖον ἀν' Ἑλλάδα γενέσθαι τὸν τύπον, τῦ νεανίσκον ὀρχεῖσθαι ἔνοπλον, ἥνπερ χορείαν πυῤῥίχην εἶπον· ἐν γῦν τῇ τοιᾷδε ὀρχήσει χρύσεα „ἔφερον ξίφη, οἱ δὲ, μαχαίρας εἶχον χρυσείας, ἐξ ἀργυ„ρέων τελαμώνων ἐξηρτημένας. Τῦτο δ' ἄρα Κρησὶν ὑπῆρχε „πάτριον, ᾗ μαρτυρεῖ Νικόλαος παρὰ τῷ Στοβαίῳ. Οἱ δὲ Κρητῶν „παῖδες ἀγελάζονται κοινῇ, καὶ τὴν ἐνόπλιον πυῤῥίχην „ἐκπονῦντες, ἥν τινα πρῶτος εὗρε Πύῤῥος, Κωτονιάτης „Κρὴς τὸ γένος. Φέρει δὲ τὰ παραπλήσια καὶ ὁ τῦ Ὁμήρυ Σχο„λιαςής. (Ἰλ: Π΄. ς. 617.) Ἐπυῤῥίχιζον γὰρ (φησὶ) τοῖς ὅ„πλοις οἱ Κρῆτες πρὸς ἄσκησιν τῶν πολεμικῶν.

Τὸν τοίνυν τρόπον τόνδε, ἡ ὄρχησις τοῖς παλαιοῖς, οἷον πολεμικήτις ὑπῆρχεν ἄσκησις, προγύμνασμα ὖσα τῦ πολέμυ, φησὶν Ἀθήναιος περὶ τῶν Λακεδαιμονίων λέγων: παῤ οἷς, καὶ μετὰ τὺς ἄλλυς τῶν Ἑλλήνων ἐπιδιέμεινε. (Βιβλ. ΙΔ΄.) Διὸ Σωκράτης τὺς ἄριςα „ὀρχυμένυς, ἀρίςυς εἶναι ἀπεφήνατο τὺς αὐτὺς κἀν τῇ μάχῃ. Οἱ δὲ „Θεὺς χοροῖς κάλλιςα τιμῶσιν, ἄριςοι ἐν πολέμῳ. Ταύτῃ τοι καὶ Αἰνείας την Μηριόνυ ἰχὺν μεγαλύνει, διότι ὀρχηςὴς ἀγαθὸς ὑπῆρχεν. (Ἰλ: Π΄. ς΄. 617.)

„ Μηριόνη, τάχα κέν σε, καὶ ὀρχηςήν περ ἐόντα
„ Ἔγχος ἐμὸν κατέπαυσε διαμπερὲς, εἰ σ' ἔβαλόν περ.

Α᾽λλὰ γὰρ Πρίαμος τὰς ἰδίας υἱεῖς κατελέγχει, (Ἰλιάδ: Ω᾽. ϛ᾽. 261.) καθότι ἦσαν:

„ Ψεῦςαι τ᾽, ὀρχηςαί τε, χοροιτυπίῃσιν ἄριςοι.

Α᾽υτοῖς γεμὴν τρυφεράν τινα ϗ θηλυπρεπεςέραν τὴν ὄρχησιν ταύτην ἐπεγκαλεῖ, οἷα καὶ τῷ Πάριδι τὴν κιθάραν ὁ Ε῞κτωρ: (Ι᾽λ Γ᾽. ϛ. 54.) Α᾽μέλει τοι, ὡς μὴ τὰ κλέα τῶν Η῾ρώων δι᾽ αὐτῆς ᾄδοντι, „καθάπερ Α᾽χιλλεὺς· ἀλλὰ ἀκόλαςα ἔπη, μέλη μοιχικά τινα, „καὶ οἷα αἱρεῖν γυναῖκας καὶ θέλγειν: ὡς Αἰλιανὸς Φησὶν, (ἐν τῷ Θ᾽. Βιβλ. Κεφ. ΛΗ᾽.)

ΚΕΦΑ΄Λ. ϛ᾽.

Περὶ Γυμνασίων παντοίων.

Υ῾πῆρχον δὲ παρ᾽ Ἕλλησι καὶ γυμνασίων γένη παντοῖα: οἷον τὸ῞ Αλμα, ὁ Δρόμος, ὁ Δῖσκος, ἡ Πάλη, ἡ Πυγμὴ· τὰ εἰς τιμὴν Θεῶν μάλιςα συνιςάμενα, ἐν δημοτελέσιν Ἑορταῖς τε καὶ Πανηγύρεσιν, ὡς αὐτοὶ ἐξωνόμαζον· ἧπερ (ἐν τῷ εἰς τὸν Α᾽πόλλ: ὕμν:) περὶ τῶν Ἰώνων εἴρηται.

„ Οἱ δέ σε πυγμαχίῃ τε, καὶ ὀρχηθμῷ, καὶ ἀοιδῇ
„ Μνησάμενοι τέρπεσιν, ὅταν ςήσωνται ἀγῶνα.

Τὸ δ᾽ αὐτὸ χώραν εἶχε καὶ Ο᾽λυμπιάσιν εἰς τιμὴν Διὸς (Ι᾽λ. Ι᾽.) καὶ Πυθοῖ δὲ, ϗ ἐν Νεμέᾳ, καὶ Ι᾽σθμοῖ, εἰς τιμὴν Α᾽πόλλωνος καὶ Ποσειδῶνος· ἢ (ὡς ἄλλοι Φασὶν) Παλαίμονος καὶ Α᾽ρχεμόρε· ἐν οἷς δὴ τέτταρσι τόποις τῶν συνελεύσεων, ἀγωνίσματα ἐτελεῖτο εἴδει διαφέροντα, ἐπάθλων τοῖς ἀριςεύεσι προκειμένων, ἅπερ Λεκιανὸς συμπερι-

„λαβὼν, ἐν τῷ περὶ Γυμνασίων: Ὀλιμπιάσι μὲν (φησὶ) ςέ-
„φανος ἐκ κοτίνȣ· Ἰσθμοῖ δὲ, ἐκ Πίτυος· ἐν Νεμέᾳ δὲ, Σε-
„λίνων πεπλεγμένος· Πυθοῖ δὲ, μῆλα τῶν ἱερῶν τȣ̃ Θεȣ̃. Ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς Νεκρικαῖς κηδεύσεσιν ἀνδρῶν τινῶν τῶν ἐν ἀρχαῖς ἐπιφανεςέρων, ἔθος ἐκράτει, τοιάδε γυμνάσματα ἐπικαθιςᾷν· ὡς ἰδεῖν ἐςὶν (Ἰλ: Ψ΄. ς.) δι᾽ ὅλης τῆς Ῥαψωδίας γεγονὸς ἐπὶ Πατρόκλῳ. Καὶ ξένȣ δέ γε χάριν τῶν τινος λαμπροτέρȣ ἐπιδημȣ̃ντος, ποικίλοι ἆθλοι παρὰ τῶν ἀρχόντων ἐπετελȣ̃ντο: ὡς Ὀδυσσεῖ συνέβη παρὰ τοῖς Φαίαξιν: (Ὀδ: Θ΄. ς. 258.) Ἔνθα ἐννέα τὸν ἀριθμὸν διὰ κλήρων ἐτάχθησαν, οἱ καλῶς ἕκαςα ἀγωνοθετήσαντες.

„ Αἰσυμνῆται δὲ κριτοὶ ἐννέα πάντες ἀνέςαν,
„ Δήμιοι, οἳ κατ᾽ ἀγῶνας ἐυπρήσσεσκον ἕκαςα.

Ἀλλ᾽ ἐν τοῖς Πατρόκλȣ κηδευτικοῖς ἀγῶσιν, Ἀχιλλεὺς αὐτὸς ἦν ὁ ἕκαςα διατιθείς· αὐτὸς γὰρ ἐν λάχει τȣ̀ς ἀγωνισομένȣς ἀντιπαρεξάγων ἀλλήλοις, τὰ προτεθέντα ἔπαθλα ἐπιβραβέυει τοῖς ἀριςεύȣσιν.

Ἅλματι παρὰ τοῖς Φαίαξιν Ἀμφίαλον διενεγκεῖν εἴρηται τῶν ἄλλων· (Ὀδ: Θ΄. ς. 128.)

„ Ἅλματι δ᾽ Ἀμφίαλος προφερέςερος ἦεν.

Τȣ̃ δὲ δρόμȣ, τȣ̃ μὲν πεζικȣ̃, τȣ̃ δὲ ἱππικȣ̃ τελȣμένων, πεζοὶ μὲν ἠγωνίσαντο ἐκ τῶν Φαιάκων ἐκεῖ: Λαοδάμας, Ἅλιος, καὶ Κλυτόνηος:

„ Τοῖσιν ἀπὸ νύσσης τέτατο δρόμος· (αὐτ: ς. 121.)
Ὧν δὴ ὁ ἔχατος προέβη πρῶτος (αὐτ: ς. 123.) Παραπλήσιον δὲ συνέβη, Ἀἴαντί τε τῷ Ὀϊλέως, καὶ Ὀδυσσεῖ, (Ἰλ: Ψ΄. ς. 754.) ἄλλοτε συμπαραθέȣσιν: ὅτε Ὀδυσσεὺς φθάσας προῆλθε, τȣ̃ Αἴαντος μέντοι παρολισθήσαντος: (αὐτ: ς. 774.)

Καὶ ἐν συνωρίδι δὲ ἵππων πλείονες ἠγωνίζοντο ἅρματι. Ὅρος δὲ αὐτοῖς διφρελατᾶσι, ξύλον ἵδρυτο ἀπὸ δρυὸς, ἢ πίτυος, πηχυαῖον τῷ μήκει, ὄρθιον ἑστηκὸς, ᾧ πέτραι δύο προσέκειντο ἑκατέρωθεν: Ὁ δὲ πρῶτος ἀνακάμπτων ὑπὲρ τὸν ὅρον, τὴν νίκην ἤρετο. Ἀλλ' ἐχρῶντο οἱ παλαιοὶ τοῖς ἵπποις καὶ ἁπλῶς ἄνευ δίφρου, οἷς συνεζευγμένοις ἐποχούμενοι, ἀπὸ θατέρου ἐπὶ θάτερον ἐναλλὰξ ἐν τῷ τρέχειν μετέβαινον· τοῦτο δὲ κελητίζειν ἔλεγον· ὡς ἐν Ἰλ: (Ο'. ς. 683.) Ἔνθα καὶ τέτταρες ἵπποι, ὑφ' ἑνὸς ἀνδρὸς, οὕτως ἐπὶ δρόμον ἐλαύνονται.

„ . . . . . Ὁ δ' ἔμπεδον ἀσφαλὲς αἰεὶ
„ Θρώσκων, ἄλλοτ' ἐπ' ἄλλον ἀμείβεται: οἱ δὲ πέτονται.

Ἔστι δὲ Δημήτριος, ὁ παραδοὺς τῇ μνήμῃ, ἑωρακέναι ποτὲ τὸν οὕτω μεθιππαζόμενον. Desultores, τοὺς ταύτῃ γε κελητίζοντας οἱ Ῥωμαῖοι ἐκάλουν· (οἷον εἰπεῖν μεταθρώσκοντας.) Ἀλλ' ἵπποις προσεχρῶντο ἐπὶ τούτῳ, μόνον δυσὶν, ὡς ἰδεῖν ἐστὶ παρὰ Πομπηΐῳ τῷ Σέξτῳ. Ἀλλὰ γὰρ Εὐσταθίῳ δοκεῖ, τουτὶ κατὰ πρόληψιν ὑπὸ Ὁμήρου γεγράφθαι· ἐν γὰρ τοῖς Τρωϊκοῖς οἱ τοιοίδε Κελητισταὶ οὔπω δῆλοι ἐτύγχανον, ὃ καὶ Γελλίῳ σεσημείωται· (Βιβλ: Ι'. Κεφ: ΙϚ'.)

Ἦν δὲ καὶ ἄλλο ἀγώνισμα, τὸ, σῶμα ὁποιονοῦν βάρος ἔχον, ἀφιέναι· ὅπερ Ὅμηρος δίσκον ἐκάλει. Ὁ γὰρ δίσκος βαρὺς ἦν λίθος (κατὰ τὸν Σχολιαστὴν·) ὃν ἔριπτον οἱ γυμναζόμενοι: ὃς ἂν δηλονότι πορρωτέρω ἀφήσειε, πρὸς ἀλλήλους ἐρίζοντες· τοῦθ' ὃ καὶ σημείοις προστεθεῖσι δῆλον ἐπικαθιστῶν. Οἷον δὴ Ἐπεὸς, καὶ Αἴας ὁ Τελαμώνιος, καὶ Πολυποίτης πρὸς ἀλλήλους ἐρίσαι λέγονται, ἐκείνους τούτου ὑπερακοντίσαντος. Καὶ Ὀδυσσεὺς δίσκῳ πάντας Φαίακας ὑπερέχεν (Ὀδυσ: Θ'. ς. 106. κἑξ.) Καὶ τοῦ Ἀχιλλέως δὲ τὰ πλήθη, (Ἰλ: Β'. ς. 773.)

„ . . . . Παρὰ ῥηγμῖνι θαλάσσης
„ Δίσκοισιν τέρποντο καὶ αἰγανέῃσιν ἱέντες.

Καθὰ καὶ οἱ Πηνελόπης μνηστῆρες, πάροιθεν Ὀδυσσῆος μεγάροιο: (Ὀδυσ: Δ'. ς. 625.) Προσέκειτο δ' αὐτοῦ καὶ ἀκόντια καὶ ἕτερα δόρατα, καὶ βέλη τόξοις ἀφιέμενα, οἷον κατὰ τῆς Πελειάδος τῆς ἀπὸ ἱστοῦ νηὸς, μηρίνθῳ ἀνηρτημένης. (Ἰλ: Ψ'. ς. 850.) Καὶ κατὰ τῶν πελέκεων διὰ τῆς ὀπῆς διοϊστευόμενα: (Ὀδ: Φ'. ς. 76. καὶ 421.)

Ἦν δ' ἐν χρήσει τοῖς ἀρχαίοις, καὶ ἡ περὶ τὴν παλαισμοσύνην ἄσκησις· τοιάδε ἦν ἡ μέσον Αἴαντος καὶ Ὀδυσσέως συστᾶσα πάλη· οἳ χερσὶν ἀλλήλων ἀντιδραξάμενοι, τῇ καὶ τῇ διεκρούσθησαν φιλονεικοῦντες, πότεροι χαμάζε τὸν ἀντιπαλαίοντα προσουδίσειεν. (Ἰλ: Ψ'. ς. 710.) Ὡσαύτως δὲ διεπαλαίσαντο, Ὀδυσσεύς τε καὶ Ἶρος, ὃς ὑπ' ἐκείνου ἄπνους μονονουχὶ καταβέβληται (Ὀδυσ: Σ'. ς. 31. κξ.)

Ἡ δὲ πυγμαχία ἐξησκεῖτο, τῶν χειρῶν πὺξ τὰ ἄκρα συστελλομένων, καὶ ἱμᾶσι βοείοις περιασφαλιζομένων, αἷς τισιν ἀμφοτέραις ἀλλήλους πλήσσοντες ἔκοπτον: ὡς ἰδεῖν ἐστὶν, Εὐρυάλου τε μεταξὺ καὶ Ἐπωοῦ γεγονὸς (Ἰλ: Ψ'. ς. 660. κξ.) Ὁ μὲν οὖν Θεόκριτος (ἐν Εἰδυλ: ΚΒ'.) φοβερὸν ἔφη ἐν πυγμαχίαις ὑπάρξαι τὸν Πολυδεύκην:

„ Χεῖρας ἐπιζεύξαντα μέσοις βοέεσσιν ἱμᾶσιν.

Ὅπερ ἀριδηλότατα φαίνεται, ἐπὶ τῆς μετὰ Ἀμύκου αὐτοῦ πυγμαχίας. παραπλησίως δὲ καὶ παρὰ τῷ Οὐϊργιλίῳ (Αἰνειάδ: ἐν Ε'. ς. 401.)

In medio geminos immani pondere ceſtus
Projecit, quibus acer Eryx in proelia ſvetus.
Terre manum, dextroque intendere brachia tergo.

„ (Αἰνῶς βριθοσύνη κεςὼς δύο ῥίψ' ἀνὰ μέσσον,
„ Τοῖς κρατερὸς ποτ' Ἔρυξ ἐν πυγμαχίῃσιν ἐώθει
„ Ἄθλων σὺν τρηχύσσιν ἱμᾶσι βραχίονα τείνειν.)

Τὸ μὲν ὖν πάλαι, ἱμάντας εἶχον οἱ πυγμάχοι, ἐκ δέρματος ὠμῦ βοείυ συμπεριπλεκομένους, οἳ ἐπὶ τῷ καρπῷ συνεσφίγγοντο, τῶν δακτύλων γυμνῶν λειπομένων, ὡς ἂν τοῖς ὄνυξιν αὐτοῖς ἐξείη διασπαράττειν ἀλλήλυς καὶ περιδρύπτειν. Μείλιχας (ἴσ: κατ' ἀντίφρασιν:) οἱ παλαιοὶ εἶπον· ὕςερον δ' οἱ κεςοὶ ἐν χρήσει ἐγένοντο, εἰς ὀξὺ τῦ ἱμᾶντος ἐκλεπτυνθέντος, ὓς δὴ πρὸς τὸν ἀμφοτέρας τῆς χειρὸς καρπὸν ἀμφιπεριδῦντο, ὡς ὁ Παυσανίας γράφει ἐν τοῖς Ἀρκαδικοῖς. Ἀλλὰ γὰρ Πολυδεύκης (ἐν Βιβλ: Β'. Κεφαλ: Λ'.) φησὶν, ὅτι καὶ βαλάνοις μολυβδίναις ἐνερραμμέναις οἱ κεςοὶ ἐπετραχύνοντο σκληρυνόμενοι· διὸ καὶ τὺς πύκτας ἔφη σφαιρομαχεῖν.

Τοιγαρῦν ἐπί τε τῆς πάλης, κἀπὶ τῆς πυγμῆς ἀποδυόμενοι τὴν ἐσθῆτα, μέσον τὸ σῶμα περιεζώννυντο. Οὕτω καὶ γὰρ περὶ Ὀδυσσέως τε καὶ Αἴαντος, τῶν εἰς πάλην ἀλλήλοις ἀντεξελευσομένων, Ὅμηρος φθέγγεται: (Ἰλ: Ψ'. ς. 710.)

„ Ζωσαμένω δ' ἄρα τώγε βάτην εἰς μέσον ἀγῶνα.

Καὶ Ὀδυσσεὺς δὲ συμπαλαίσων Ἴρῳ (Ὀδ: Σ'. ς. 66.)

„ Ζώσατο μὲν ῥάκεσιν περὶ μήδεα, φαῖνε δὲ μηρὺς
„ Καλὺς τε μεγάλυς τε· φάνεν δὲ οἱ εὐρέες ὦμοι,
„ Στήθεά τε, ςιβαροί τε βραχίονες. . . . . .

Προσεμπεδοῖ δὲ τὸ τῆς Ἑλλάδος τόδε ἀρχαῖον ἔθος, ὁ Ἁλικαρνασσεὺς Διονύσιος ἐν ταῖς Ῥωμαϊκαῖς αὐτῦ ἀρχαιολογίαις, (Βιβλ: Ζ'.) „ Τὰ δὲ πρὸ τύτων, δι' αἰσχύνης εἶχον ἅπαντες οἱ Ἕλληνες.

„ ὅλα γυμνὰ φαίνειν ἐν ταῖς ἀγωνίαις τὰ σώματα, ὡς „ Ὅμηρος τεκμηριοῖ, μαρτύρων ἀξιοπιςότερός „ τε καὶ ἀρχαιότατος, ὡς ζωννυμένυς τὺς Ἥρωας ποιῶν. Πρῶτος ὤφθη ἑαυτὸν ὅλον ἐν τῷ ςαδίῳ ἀπογυμνώσας Ἄκανθος ὁ Λακεδαιμόνιος ἐπὶ τῆς ΙΕ΄. Ὀλυμπιάδος, ὡς ὁ αὐτὸς Διονύσιος ἱςορεῖ. Καὶ Θυκυδίδης δὲ ἐν τῷ Α΄. Βιβλ. διέξεισι, πρώτυς τὺς Λακεδαιμονίυς ὁλοχερῶς ἀπογυμνωθῆναι, τῶν ἀθλητῶν τὸ πρότερον διαζώμασι τὴν „ αἰδῶ καλυπτόντων: Ἐγυμνώθησάν τε πρῶτοι, καὶ εἰς τὸ φα- „ νερὸν ἀποδῦντες, λίπα μετὰ τῦ γυμνάζεσθαι „ ἠλείψαντο· τὸ δὲ πάλαι καὶ ἐν τῷ Ὀλυμπιακῷ ἀγῶνι „ διαζώματα ἔχοντες περὶ τὰ αἰδοῖα οἱ ἀθλη- „ ταὶ ἠγωνίζοντο. Καὶ προςίθησιν, ὅτι καὶ τῶν βαρβάρων πολλοὶ, καὶ μάλιςα οἱ ἀνὰ τὴν Ἀσίαν περιεζωσμένοι ἐν τοῖς ἀγῶσι προήρχοντο· ὅπερ δὴ ἔθος, καὶ παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις κρατεῖν, ὐκ ἄδηλον.

Παρὰ γῦν τὰ ῥηθέντα, προσῆν καὶ ἄλλα τοῖς παλαιοῖς Ἕλλησιν, ἐν χρήσει ὄντα παιδιᾶς ἐξασκήματα· οἷοι φέρε, **οἱ ἀςραγάλων πεττοὶ**, οἷς φησὶ Πάτροκλος (Ἰλ: Ψ΄. ς. 88.) ὅτι κατέκτανε τὸν Ἀμφιδάμαντος παῖδα ἐν ἀςραγάλων παιδιᾷ:

„ Νήπιος, ὐκ ἐθέλων, ἐν ἀςραγάλοισι χολωθείς.

Ἦν γὰρ τῷ ὄντι μειρακιῶδες τὸ τοιόνδε παίγνιον, ὡς μαρτυρεῖ Παυσανίας (ἐν τοῖς **Ἠλειακοῖς**.) ἔνθα διηγεῖται, τῶν χαρίτων τὴν „ μέσην, σὺν ἀςραγάλῳ ζωγραφυμένην: τὸν ἀςράγαλον εἶναι „ λέγων μειρακίων τε καὶ παρθένων, οἷς ἄχαρι ὐδέν- „ πω πρόσεςιν ἐκ γήρως. Τύτων γὰρ εἶναι τὸν ἀςρά- „ γαλον παίγνιον. Ὅθεν καὶ παρὰ τῷ Ἀπολλονίῳ (ἐν τοῖς **Ἀργοναυτικ:**) ὅτε Ἔρως καὶ ὁ Γανυμήδης ἀςραγάλοις ἐπαίζετον.

„ . . . . . . Ἀμφ᾽ ἀςραγάλοισι δὲ τώδε
„ Χρυσείοις, ἅτε κῦροι ὁμηθέες ἐφιόωντο.

Οὐδ᾽ ἐκεῖνο δ᾽ ἄδηλον τὸ τῦ Διονυσίυ (παρὰ Πλυτάρχῳ ἐν τῷ περὶ „ τῆς Ἀλεξάνδρ: τύχης.) Τὸ τὺς μὲν παῖδας ἀςραγάλοις, „ τὺς δὲ ἄνδρας ὅρκοις ἐξαπατᾷν. Ἀλλὰ γὰρ οἱ Πηνελόπης μνηςῆρες: (Ὀδυσ: Α΄. ς. 107.)

„ Πεσσοῖσι προπάροιθε θυράων θυμὸν ἔτερπον.

Περὶ ȣ̓ Ἀθήναιος ἐν Βιβλ: Α΄.)

ΚΕΦΑΛ. Ζ΄.

Περὶ Πολέμυ.

Ἐπὶ τὰς πολεμικὰς τελευταῖον μεταβῶμεν ἀσκήσεις, ὧν αἱ λοιπαὶ ὑπῆρχον οἱονεὶ προγυμνάσματα καὶ προπαίδειαι. Ἐν ἑνὶ γὰρ τύτῳ οἱ πάλαι Ἕλληνες τὴν ἀρετὴν πᾶσαν ἐτίθεντο, ὡς καλῶς γράφει Ἀθήναιος. (Ἐν Βιβλ: ΙΔ΄.) Οἱ παλαιοὶ τὴν ἀνδρείαν ὑπε„λάμβανον εἶναι μεγίςην τῶν πολιτικῶν ἀρετῶν, καὶ ταύτῃ „τὰ πολλὰ προσνέμειν, ὐ τοῖς ἄλλοις. Ἅπας δ᾽ ὅςτισῦν ἄριςος εἴρηται, ὁ τῷ Ἄρεϊ κατ᾽ ἐξοχὴν διαπρέπων· ἀνθ᾽ ὅτυ γε καὶ διὰ παντὸς εἰώθυν ὁπλοφορεῖν, ὡς γράφει Θυκυδίδης, (ἐν „Προοιμ: τῆς Ἱςορ:) Πᾶσα γὰρ ἡ Ἑλλὰς ἐσιδηροφόρει· διὰ „τὰς ἀφράκτυς τε οἰκήσεις, καὶ ἐκ ἀσφαλεῖς παρ᾽ ἀλλή„λοις ἐφόδυς· καὶ συνήθη τὴν δίαιταν μεθ᾽ ὅπλων ἐποιή„σαντο, ὥσπερ οἱ Βάρβαροι. Ὃ δὴ τοῖς Πέρσαις ἰδιαίτερον ἀναγράφει Ἀμμιανὸς ὁ Μαρκελλῖν: (ἐν Βιβλ: ΚΓ΄.) Ἅπαντες ȣ̓ν ἀνα-

μὶξ, κἀν συμποσίοις καὶ ἑορταῖς ἐζωσμένοι ξίφεσι καθορῶνται, ὅπερ ὂν ἔθος ἀρχαῖον ἐν Ἕλλησιν ὂν, πρώτους Ἀθηναίους ἀποβαλέσθαι, αὐτὸς ἐστὶ Θουκυδίδης μάρτυς διασημότατος.

Τοῖς δ' ὅπλοις τούτοις κεχρῆσθαι, οὐχ ὅπως πρὸς ἰδίαν ἑαυτῶν ἄμυναν, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἑτέρων ἐπήρειαν, σύνηθες καὶ τοῦτο ἐν τοῖς πάλαι χρόνοις ἐκείνοις ὑπῆρχε, καὶ μὲν δὴ, καὶ φέρον εἰς ἔπαινον. Τὸ γάρ τοι βίαν ἐπιφέρειν τοῖς ἀλλοτρίοις χειρὶ ἐνόπλῳ, ἐφ' ᾧ καταχέσθαι ἁπανταχοῦ παρ' Ὁμήρῳ φαίνεται: Κἀντεῦθεν ἀνέφυσαν οἱ πόλεμοι, ὧν πλέα ἐστὶ τῆς Ἑλλάδος τὰ παλαιὰ ὑπομνήματα. Οὕτως Ὀδυσσεὺς ἐπὶ Ἴλιον πλέων, τὴν Κικόνων ἐλεηλάτησε πόλιν, καὶ παρὰ τούτων αὖθις ἀντιπολεμηθεὶς πολλοὺς τῶν ἑταίρων ἀπέβαλεν. (Ὀδυσ: Ι'. ς: 39. κξ.) Ὡσαύτως δὲ (Ὀδ: Ξ'. ς. 263.) αὐτὸς περὶ ἑαυτοῦ διέξεισιν, ὅτι κατάρας εἰς Αἴγυπτον, μετὰ τὸν ἀμφ' αὐτὸν, ἀγροὺς τοὺς ἐκεῖ κατεπόρθησε, καὶ πάντα ἐσύλησεν, ἄνδρας ἀνῃρηκὼς οὐκ ὀλίγους. Διὰ δὲ τοῦτο καὶ ἐν ᾅδου διεπυνθάνετο Ἀγαμέμνονος, πῶς ἄρ' ἔθανε; μήποτε ὑπὸ ἀνάρσίων ἀναιρεθεὶς ἀνδρῶν; (Ὀδυσ: Λ'. ς. 401.)

„Βοῦς περ ταμνόμενος, ἠδ' οἰῶν πώεα καλά;

Οὕτω καὶ Νέστωρ τοῖς ἐξ Ἤλιδος διεμαχέσατο ἀμφὶ βοηλασίην. (Ἰλ: Λ'. ς. 671.) Διὸ καὶ Ἀχιλλεὺς, (Ἰλ: Α'. ς. 154.) μηδὲν αὐτῷ εἶναι ἔλεγεν, ὅτιπερ ἂν τὸν κατὰ Τροίας πόλεμον ἀναλαβέσθαι αὐτὸν ἐναγάγοι:

„Οὐ γάρ πώποτε (φησὶν) ἐμὰς βοῦς ἤλασαν, οὐδὲ μὲν ἵππους.

Καὶ Πλούταρχος δὲ (ἐν τῷ Θησεῖ) ἐκδιηγεῖται, ὑπὸ Πειρίθόου αὐτὸν ὅπλοις ἀπελαθῆναι, διὰ τὸ ἀπαγαγεῖν τὰς ἐκείνου βοῦς. Ὁμοίως παρ' Ἡσιόδῳ (ἐν τῇ Ἀσπίδι) Ἀμφιτρύων λέγεται Ἠλεκτρύωνα τὸν Θηβῶν Ἄνακτα ἀνῃρηκέναι βίᾳ δαμέντα, χωσάμενος περὶ βουσί.

Καὶ ἡ βοῶν ἄρα ἀπαγωγὴ καθίςατο τοῖς ἀρχαίοις πολέμων κυριώτατον αἴτιον.

Ἀλλὰ ϗ ἡ διαρπαγὴ τῶν γυναικῶν, ȣδέν τι ἧττον κατ' ἐκείνȣς τȣς χρόνȣς, συνεχεῖς μάχας ἀπέτικτεν· οἵαν δὴ, τὴν περὶ ἧς Ὅμηρος ὅλην ἀναγεγραφὼς ἐςιν Ἰλιάδα ταύτην. Ἐπειδὴ γὰρ Ἀλέξανδρος ὁ τȣ̃ Πριάμȣ, Ἑλένην τὴν Μενελάȣ ἄλοχον ἐκ Λακεδαίμονος εἰς Τροίαν ἀπήγαγεν, οἱ ἄριςοι, ϗ τῶν ἀν' Ἑλλάδα δυναςευόντων πρόκριτοι, Τυνδάρεω τȣ̃ τῆς ἀπαχθείσης τοκέως, ἐν ὅρκοις αὐτȣς συγκαταναγκάσαντος, ὑφ' ἡγήτορι Ἀγαμέμνονι ἐπὶ τὸ Ἴλιον, ἔπλευσαν, ϗ μετὰ πολλάς τε καὶ διαφόρȣς μάχας, ἅςπερ ἀλλήλοις συνέβαλον, ἐν ἐνιαυτῷ τελευταίῳ δεκάτῳ ἐκπορθήσαντες τὴν πόλιν ἐκ βάθρων ἀνέτρεψαν. Καὶ ταύτην ἀρχὴν γενέσθαι, τῶν μέσον Ἑλλήνων τε ϗ τῶν Ἀσιατικῶν συςάντων πολέμων, οἱ Πέρσαι (παρ' Ἡροδότῳ ἐν τῇ Κλειοῖ) ἀπεφήναντο. Οἳ δὴ, καὶ τὸ μὲν τὰς ἀλλοτρίας ἁρπάζειν γυναῖκας, ὑβριςῶν τε εἶναι ἀνδρῶν καὶ ἀδίκων ἐνόμισαν· τὸ δὲ τὰς ἁρπαγείσας ἀνταπαιτεῖν ἀμυνομένȣς, ἀφρόνων· Σωφρονȣ́ντων δὲ εἶναι, τῶν τοιȣ́των μηδὲν ἀλεγίζειν· ȣ̓ γὰρ ἂν τὴν ἁρπαγὴν αὗται μὴ ἐνδιδȣ̃σαι, ὑπέςησαν. Ὡσαύτως δὲ καὶ Δȣ́ριος, (ἐν Β'. βιβλ. τῶν ἱςορ:) τὸν παρ' Ἕλλησιν ἱερὸν λεγόμενον πόλεμον καθιςορεῖ συμβῆναι, διὰ γυναῖκα τινὰ Θηβαίαν, Θεανὼ καλȣμένην, τὴν ὑπό τινος Φωκαέως ἁρπαγεῖσαν. Καὶ Καλλισθένης δὲ περὶ τȣ̃ ἱερȣ̃ γράφει πολέμȣ, τὸν Κιῤῥαϊκὸν ἐντεῦθεν τὴν ἀρχὴν εἰληφέναι, διὰ τὸ τȣς Κιῤῥαιεῖς Μεγισθῶ, τὴν πελάγοντος τȣ̃ Φωκαέως θυγατέρα, καὶ ἄλλας δὲ πρὸς αὐτῇ Ἀχαιΐδας, ἀπὸ τȣ̃ Πυθικȣ̃ τεμένȣς ἐπανιȣ́σας, πρὸς βίαν ἀπαγαγέσθαι. Τελευταῖον δὲ καὶ Ὡράτιος, ἐν τῇ Γ'. τῶν Σατυρῶν, (Βιβλ: Α'. ς. 107.)

. . : . . Fuit ante Helenam cunnus teterrima belli
Cauſa; ſed ignotis perierunt artibus illi,
Quos Venerem incertam rapientes more ferarum,
Viribus editior caedebat, ut in grege Taurus.

„ (Κ᾽αὐτῆς πρόσθ᾽ Ἑλένης Cunnus μιαρὴ πρόφασίς γε
„ Γέντο μάχης: ἀΐδηλοι ὄλοντο δὲ τοὺς γὰρ ἄδηλον
„ Κύπριν ἀφαρπάζοντας, ὁμοίως θήρεσι Ταῦρος
„ Φέρτερος ἰχύϊ, ἐιν᾽ ἀγέλῃ θρώσκων τις κόπτεν.)

Καὶ τοίνυν Ἀγαμέμνων συνείλοχε τὸ Ναυτικὸν: ἅτε δὴ αὐτὸς μάλιστα τῶν ἐν Πελοποννήσῳ Ἑλλήνων τὸ τηνικαῦτα προέχων· οὔ τοι τοσοῦτῳ, διὰ φόβον Τυνδάρεω, τῶν πλειόνων τῆς Ἑλένης μνηστήρων τὴν ἐκστρατείαν ἀναδεξαμένων. Καὶ γὰρ Θουκυδίδης, ἐν τῷ Α΄. τῆς ἱστορίας „ παρέδωκε· τ ὴ ν σ τ ρ α τ ι ὰ ν (τὸν Ἀγαμέμνονα) ο ὐ χ ά ρ ι τ ι τ ὸ „ π λ ε ῖ ο ν, ἢ φ ό β ῳ, σ υ ν α γ α γ ό ν τ α π ο ι ή σ α σ θ α ι. Καὶ πολλοὶ δὲ δήπου, οἱ οὐχ᾽ ἑκόντες ἐπὶ Τροίας στρατεύσαντες ὤφθησαν, ὡς ἐκ τοῦ Ὀδυσσέως δῆλον· ὅνπερ ἐμυθεύσαντο, ἐφ᾽ ᾧ μὴ στρατεῦσαι σὺν τοῖς ἄλλοις, τὸν παραπαίοντα προσποιήσασθαι. Ὅπου γε καὶ Ὀδυσσεὺς αὐτὸς, υἱὸς εἶναι Κάστορος τοῦ Κρητὸς πλαττόμενος, σὺν Ἰδομενεῖ ἔφασκε προελθεῖν Ἴλιόνδε ἐπὶ τὸν πόλεμον, μὴ ἐξὸν αὐτῷ ἀπανήνασθαι. (Ὀδυσ: Ξ΄. ς. 238.)

„ . . . . Οὐδέ τι μῆχος
„ Ἦεν ἀνήνασθαι, χαλεπὴ δ᾽ ἔχε δήμου φῆμις.

Ἀλλὰ γὰρ ἔμπης (Ἰλ: Λ΄. ς. 766. κξ:) Ὀδυσσεὺς φέρεται συνάμα τῷ Νέστορι, διὰ πάσης ἰὼν τῆς Ἑλλάδος, καὶ τοὺς στρατευσομένους κελεύσει τοῦ Ἀγαμέμνονος ἐπαθροίζων, καὶ τον Ἀχιλλέα δὲ τῶν Πηλέως ἀνακτόρων ἀπεξάγων. Ὁ δ᾽ Ἀχιλλεὺς ἄλλως, κἂν τῷ Λυκομήδους γυναικῶν, τῷ ἐν Σκύρῳ ἱστόρηται ταῖς θηλείαις ἀνάμικτος παραδοθῆναι συνδιάγειν κρυπτόμενος, ὡς δῆθεν τοὺς ἡγεμόνας Ἑλλήνων λήσων. Ὅτι δὲ ἄρα, καὶ διὰ κλήρων βαλλομένων τοὺς υἱεῖς ἀφ᾽ ἑκάστων οἴκων μετεπέμποντο, φανερὸν γίνεται ἐκ τῆς Ω΄. Ῥαψῳδίας (τῆς Ἰλιάδ. 5. 400.) ἐν οἷς ἑαυτὸν Ἑρμῆς Πολύκτορος υἱὸν λέγει τοῦ Μυρμιδόνος: ὥπερ, υἱῶν ἑπτὰ ὄντων, εἰς τὸ Ἀχιλλεῖ αὐτὸν συνεσπέσθαι λαχὼν ὁ κλῆρος ἐσήμηνε:

„ Τᾶν μεταπαλλόμενος κλήρῳ λάχον ἐνθάδ' ἕπεσθαι.

Τῷ Πριάμῳ δὲ τὰ πλήθη, ἐκ συμμάχων τὸ πλεῖστον μέρος συνέκειτο τῶν ἐγγύθεν περιοικέντων· καί τοι γε, καὶ ἀπὸ τῶν πορρωτέρω τινὲς προσκέκληντο, οἵτινες (Ἰλ: Ι'. ς. 233. καὶ Μ'. ς. 108.) τηλέκλητοι Ἐπίκεροι ἥκεσαν. Οἷος Μέμνων ἦν ὁ Αἰθιόπων Ἄναξ: (Ὀδυσ: Λ'. ς. 521.) ὃν Παυσανίας (ἐν τοῖς Φωκικοῖς) ἱςορεῖ, ἀπὸ Σέσων πόλεως Περσικῆς, μετὰ δυνάμεως πολυαρίθμε, ἐς Ἴλιον παραγενέσθαι. Τὰ δ' ἄλλα οἱ ςρατοὶ ὅλοι, ὅ, τε τῶν Ἑλλήνων, καὶ ὁ τῶν Τρώων, σύν τε τοῖς Ἡγεμόσι, καὶ σὺν ταῖς αὐτῶν ἴλαις ἑκάτερος, ἐπ' ἀκριβὲς καταγεγράφαται ἐν τῷ Β'. τῆς Ἰλιάδος ς. 707. κζ. κξ.

ΚΕΦΑΛ. Η'.

Περὶ Κόρυθος, καὶ Θώρακος, καὶ Κνημίδων, καὶ Ἀσπίδος.

Τῶν ὅπλων, τὰ μὲν εἰς ὀχύρωσιν τε σώματος κατὰ τῆς ὁρμῆς τῶν πολεμίων συνέφερε, τὰ δὲ εἰς ἐπιλάβησιν τῶν ἀντεπιόντων: καὶ τε μὲν πρώτε γένες εἰσὶν ἡ Κόρυς, ἤτοι τὸ Κράνος· ὁ Θώραξ, αἱ Περικνημῖδες, ἡ Ἀσπὶς, ἤγεν ὁ Θυρεός. τὴν μὲν ἂν Κόρυθα ἐπὶ κεφαλῆς ἐφόρεν, ἣν κυνέην συνεχῶς Ὅμηρος ὀνομάζει, διὰ τὸ πάλαι τὸ τε ποταμίε κυνὸς δέρμα, εἰς κεφαλῆς σκέπας ἐν χρήσει „ γενέσθαι, ὡς φησὶν Εὐςάθιος: Δορὰ κυνὸς ποταμίε σκέπεσα „ τὰς κεφαλὰς τοῖς παλαιοῖς. Παρέμεινε δ' ἂν τὄνομα ἐφεξῆς, καὶ τῆς ὕλης μεταμειφθήσης, (Ἰλ: Κ'. ς. 257.)

„ Ἀμφὶ δέ οἱ κυνέην κεφαλῆφιν ἔθηκε
„ Ταυρείην . . . . . . (Καὶ ϛ. 335)
„ Κρατὶ δ' ἐπὶ κτιδέην κυνέην. . . . .

Κόρυθα δηλονότι, ἐξ Ἰκτίδος δέρματος πεποιημένην, κατὰ τὸν Σχολιαστήν. Ἐπῆσαν δὲ τὰ πολλὰ τῇ Κυνέῃ, ἐπικείμενοι λόφοι: ἤτοι χαῖται ἵππειοι εἰς κορυφὴν ἐξαιρόμεναι: (Ἰλ: Γ. ϛ. 336.)

„ Κρατὶ δ' ἐπ' ἰφθίμῳ κυνέην εὔτυκτον ἔθηκεν
„ Ἵππουριν, δεινὸν δὲ λόφος καθύπερθεν ἔνευε.

Καὶ ἐν Ἰλ: Τ'. ϛ. 381.)

„ . . . . . . Ἡ δ' ἀστὴρ ὡς ἀπέλαμπεν
„ Ἵππουρις τρυφάλεια· περισσείοντο δ' ἔθειραι
„ Χρύσεαι, ἃς Ἥφαιστος ἵει λόφον ἀμφὶ θαμειάς.

Οὕτω καὶ Θεόκριτος, περὶ Ἱέρωνος τοῦ Ἄνακτος λέγων: (ἐν Εἰδυλλ: Ιϛ'.)

„ Ἵππειαι δὲ κόρυν σκεπάουσιν ἔθειραι.

Καὶ παρὰ τῷ Ἀριστοφάνει (ἐν Ἀχαρνεῦσι ϛ. 1108.) περὶ Λαμάχου τοῦ Ἀρχηγοῦ:

„ Τὸ λοφεῖον ἐξήνεγκε τῶν τριῶν λόφων.

Οὕτω καὶ Οὐΐργίλιος (Αἰνειάδ: Γ'. ϛ. 468.) τὰς Ἑλλαδικὰς λοφιὰς κλεΐζει:

Et conum inſignis galeae, criſtasque comantes
Arma Neoptolemi . . . .

„ (Δαιδαλέυ τε κράνυς κόνον, ἠδὲ λόφυς κομόωντας,
„ Ὅπλα Νεοπτολέμυ . . . .

Καὶ (Αἰνειάδ: Ζ΄. ς. 785.) περὶ τῦ Τύρνυ λέγων:

Cui triplici crinita juba galea alta Chimaeram,
Sustinet Aetnaeos efflantem faucibus ignes.

„ (Τῦ χαίτῃ τριλόφῳ κράνος αἰπὺ χίμαιραν ἀνίσχει,
„ Πῦρ ἀπερευγομένην Αἰτνήϊον ἐκ ῥα φαρύγγων.)

Σύνηθες δὲ πάλαι τῦτ' ἦν ἔθνεσι πλείςοις, οἷον τοῖς Καρσὶ παρὰ Πλυτάρχῳ (ἐν Ἀρταξέρξῃ:) Καὶ γὰρ αὐτὺς τὺς Κᾶρας, ἀλεκτρυόνας οἱ Πέρσαι, δι' ὓς ἐκόσμυν τὰ κράνη λόφυς, ἐκάλυν. Τῷ αὐτῷ δὲ λόγῳ καὶ παρὰ Συετονίῳ (ἐν τῷ Καίσαρι:) ὁ Γαλλικὸς λεγεὼν alauda (Κορυδαλὸς) προσείρηται. Τὴν τοίνυν Κυνέην ἱμᾶντι ἔφερον συνδυμένην ὑπὸ τῷ ἀνθερεῶνι, ὃν ἱμάντα Ὅμηρος ὀχέα κατονομάζει, (Ἰλ: Γ΄. ς. 371.) λέγων περὶ τῦ Πάριδος:

„ Ἄγχε δέ μιν πολύκεςος ἱμὰς ἁπαλῆς ὑπὸ δειρῆς,
„ Ὅς οἱ ὑπ' ἀνθερεῶνος ὀχεὺς τέτατο τρυφαλείης.

Ὁ δὲ Θώραξ περὶ τὸ ςῆθος ἐτίθετο: ἧπερ (Ἰλ: Γ΄. ς. 332.) εἴρηται, ἔνθα περὶ τῦ Πάριδος αὖθις ὁ λόγος:

„ Δεύτερον αὖ, θώρηκα περὶ ςήθεσσιν ἔδυνεν.

Παραπλήσια δὲ περὶ τῦ Ἡρακλέυς, ἃ Ἡσίοδος (ἐν τῇ Ἀσπίδι) „ προήνεγκε Καὶ ὁ Ξενοφῶν δὲ ὁμοίως ἔφη: Θώραξ μὲν γὰρ πε„ρὶ τὰ ςέρνα ἁρμόζων ἑκάςῳ ἔςαι. Ὁ δ' Ἡσύχιος Λαρι-

κιον ἑρμηνεύει, λατινίδι φωνῇ, ὡς μὴ πάνυ τὸν Θώρακα τῶν Ἑλλήνων, τῆς Ῥωμαίων Λωρίκης (Loricae) ἀπεοικέναι δοκεῖν. Ὁ μέν τοι Ἀπολλώνιος (ἐν τῷ Γ΄. τῶν Ἀργοναυτικ.) προσάπτει τῷ ςέρνῳ Θώρηκα ςάδιον: προμήκη δὴ τοῦτον καὶ ὄρθιον αἱρόμενον, ἵπερ οἴονται: ὁπότε τῶν θωρήκων οἱ ἄλλοι ἐφέροντο ἁλυσίδετοι. Πόρπαις, ἢ ἀγκιςρίοις συμπεπλεγμένοι, οἷος ἦν ὅνπερ Οὐϊργίλιος περιάδει: (Αἰνειάδ: Γ΄. ς. 259.)

Levibus . . . . hamis conſertam, auroque trilicem
Loricam . . . .

„(. . . Λεπτοῖς ἀγκίςροις χρυσέοις συναρηρόσι τριπλῆ
„ Θώρακα. . . . .

Τὰ πολλὰ ὁ θώραξ ἐκ μετάλλου συνέκειτο ςερεωτέρου, οἷον ἐκ χαλκοῦ· διὸ καὶ συνεχῶς Θώρηξ χάλκεος παρ' Ὁμήρῳ ἀκούει: (Ἰλ: Ν. ς. 371. καὶ 397.) Ἄλλοτε δὲ συνεκπέπλεκτο καὶ ἐκ λίνου· (Ἰλ: Β΄. ς. 529.) ὡς περὶ τοῦ Αἴαντος εἴρηται τοῦ Ὀϊλῆος, ὅτι

„ . . . . Ὀλίγος μὲν ἔην λινοθώρηξ.

Καὶ ὑπὸ τοῦ Ἀλκαίου δ' ἐπαινοῦνται: Θώρηκές τε νέῳ λίνῳ. Οἷα που καὶ παρὰ Ξενοφῶντι ἀναφέρεται: λινοῦς θώραξ. Καὶ τοιῷδε ἄρα λόγῳ καὶ Ὅμηρος, χιτῶνα τοῖς ὁπλίταις περιάπτει, ὃν χάλκεον ὀνομάζει, καὶ ςρεπτὸν· ὡς εἶναι θώρακα τὸν τοιοῦτον (ex annulis tortis) ἐκ δακτυλίων περιςρέπτων:) συγκείμενον. (Ἰλ: Β΄. ς. 416.

„ Ἐντόρεον δὲ χιτῶνα περὶ ςήθεσσι δαΐξαι
„ Χαλκῷ ῥωγαλέον . . . . Καὶ Ἰλ: Κ΄. ς. 131.)

ὁ Ἀγαμέμνων . . . , . . Ἔνδυνε περὶ ςήθεσσι χιτῶνα.
Ὁ δ' αὐτὸς προσεπενδύσατο καὶ δορὰν λεόντιον. (Αὐτ : ς. 23.)

„ Ἀμφὶ δ' ἔπειτα δαφοινὸν ἐέσσατο δέρμα λέοντος
„ Αἴθωνος μεγάλοιο, ποδηνεκὲς . . . .

Ὡσαύτως δὲ καὶ Μενέλαος : (αὐτ : ς. 29.)

„ Παρδαλέῃ μὲν πρῶτα μετάφρενον εὐρὺ κάλυψε
„ Ποικίλῃ . . . .

Ὅπερ ἓν καὶ Πίνδαρος (ἐν Ὠδ' : Θ'. Πυθ :) προσάπτει Πε-λίᾳ τῷ Ἄνακτι, παρδαλέαν. Καὶ ὡσαύτως δὲ καὶ Ἡρακλῆς, δο-ρὰν λεόντιον περιβάλλεται παρὰ τῷ Θεοκρίτῳ (ἐν Εἰδυλ : ΚΔ'. κξ.) ὅπως ἂν ᾖ ἕρκος ἐνυαλίȣ. Καὶ παρὰ τῷ Ὀρφεῖ δὲ, Ἀγκαῖος ἄρκτȣ δέρμα ἐφόρει :

„ Ἄρκτȣ λάσιον ςέρνοις ἀμπίσχετο δέρμα.

Καὶ παρὰ τῷ Ἀπολλωνίῳ (ἐν τῷ Α'. τῶν Ἀργοναυτικ :) ὁ Ἄργος ἐνδέδυτο δέρματι Ταύρȣ :

„ Δέρμα δ' ὁ μὲν ταύροιο ποδηνεκὲς ἀμπέχετ' ὤμȣ
„ Ἄργος Ἀγαςορίδης λάχνῃ μέλαν . . . .

Ἔνθ' ὁ Σχολιαςὴς, κοινὸν γενέσθαι τȣτὶ τὸ ἔθος, τοῖς παλαιοῖς Ἥρωσι πᾶσι παρέδωκε : Σύνηθες (λέγων) τοῖς Ἥρωσι τὸ δερ-ματοφορεῖν· τῷ δ' αὐτῷ λόγῳ καὶ παρὰ τῷ Οὐϊργιλίῳ (Αἰνειάδ: Ε'. ς. 37.) Ἀκέςης παρίςαται :

Horridus in jaculis et pelle Libyſtidis urſae
„(Ἔκπαγλος βελέεσσι, δορᾷ τ' ἄρκτοιο Λιβύσσης.)

Ε'ν δὲ τῷ Η'. τῆς Α'ινειάδος (ϛ. 552:) παρίϛησιν ὁ αὐτὸς Ο'υϊργίλιος τὸν Α'ινείαν:

Quem fulva leonis
Pellis obit totum, praefulgens unguibus aureis.

„ (Τὸν πάντη ἀμπεῖχε δαφοινὸν δέρμα λέοντος,
„ Χρυσείοις ὀνύχεσσι διαπρεπὲς ἀγλαέεσσι.)

Προσήπτετο δ' ἐπὶ τέτοις καὶ ζωϛὴρ, ᾧ τας ὀσφύας τὰς αὐτῶν οἱ ὁπλοφόροι συνεῖχον: Ζώνην Ο'μηρος ὀνομάζει καὶ μίτρην. Οὕτως (Ι'λ: Ε'. ϛ. 857.) ὁ Α'ρης ἐτέτρωτο:

„ Νείατον ἐς κενεῶνα, ὅθι ζωννύσκετο μίτρην.

Καί γε Ι'φιδάμας τὸν Α'γαμέμνονα: (Ι'λ: Λ'. ϛ. 234.)

„ Ε'νυξε . . . κατὰ ζώνην, θώρηκος ἔνερθεν.

Α'λλὰ καὶ Μενελάῳ, Πανδάρε τετοξευκότος: (Ι'λ: Δ'. ϛ. 186. καὶ 216.) ὁ ζωϛὴρ ἐπήμυνε, τε μὴ τῷ βέλει τὴν γαϛέρα διαπαρῆναι:

„ Εἰρύσατο ζωϛήρ τε πανάιολος, ἠδ' ὑπένερθεν
„ Ζῶμά τε καὶ μίτρη, τὴν χαλκῆες κάμον ἄνδρες.

Κατὰ γὰρ τὸν Σχολιαϛὴν „ χαλκῆ τις ὑπῆρχε λεπὶς, ἣν „ ἐζώννυντο περὶ τὸν κενεῶνα χάριν πλείονος ἀσφαλείας. Α'λλ' (ἐν Ι'λιάδ: Π'. ϛ. 419.) Α'μιτροχίτωνες προσείρηνται,

„ Οἱ ὑπὸ Πατρόκλοιο Μενοιτιάδαο δαμέντες·

Οὕς περ ἀζώϛες ἑρμηνεύει Α'θήναιος. (ἐν Βιβλ: ΙΒ') Ε'ζώννυντο μέντοιγε οἱ ἐπὶ τὴν μάχην παρασκευαζόμενοι: (Ι'λ: Λ'. ϛ. 15.)

„ Α'τρείδης δ' ἐβόησεν, ἰδὲ ζώννυσθαι ἄνωγε:

Τῦτο δ' ἦν ὁπλίζεσθαι: ὅθεν ὁ Παυσανίας (ἐν τοῖς Βοιωτικ:)

„Τὸ δὲ ἐνδῦναι τὰ ὅπλα, ἐκάλεν ἄρα οἱ παλαιοὶ ζώννυσθαι·
„καὶ δὴ Ὅμηρον, Ἄρεϊ τὸν Ἀγαμέμνονα ποιήσαντα ἐοικέ-
„ναι τὴν ζώννην, τὴν τῶν ὅπλων σκευὴν, φασὶν, εἰκάζειν.

Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ τὲς Ῥωμαίες εἰωθέναι ζώννυσθαι, ἐξ ἄλλων τε δὴ ξυγγραφέων, καὶ ἐκ τῦ Πλυτάρχυ δῆλον, ὃς (ἐν βίῳ τῷ „Κοριολαν.) γράφει ὕτως: Ἦν δὲ τότε τοῖς Ῥωμαίοις ἔθος, „εἰς τάξιν καθισαμένοις, καὶ μέλλυσι τὲς θυρεὺς λαμβά-„νειν, καὶ περιζώννυσθαι τὴν Τήβεννον. Μετὰ δὲ τὴν συμβολὴν ἀπετίθεντο τὴν ζώνην. Διὸ καὶ Ξέρξης καθ' Ἡρόδοτον (ἐν Οὐρανίᾳ) φεύγων ἀθήνηθεν, ἐν Ἀβδήροις ἱςόρηται ἀπολύσασθαι τὴν ζώνην, ὡς ἐν χώρᾳ τῇ ἀπὸ τῶν πολεμίων ἐν ἀσφαλείᾳ καθισαμένῃ· ὡς ἐν ἀδείᾳ ἐών.

Ὡσαύτως δὲ καὶ τὰς κνήμας ὠχύρυν οἱ Παλαιοὶ κνημῖδας περιβαλλόμενοι; καθάπερ Ὅμηρος ὀνομάζει, τὸν Πάριδός τε καὶ Ἀχιλλέως ἐνοπλισμὸν περιγράφων: (Ἰλ: Γ'. ς. 330. καὶ Π'. ς. 131. καὶ Σ'. ς. 4[illegible]9. καὶ Τ'. ς. 369.)

„Κνημῖδας μὲν πρῶτα περὶ κνήμῃσιν ἔθηκε
„Καλὰς, ἀργυρέοισιν ἐπισφυρίοις ἀραρυίας.

Ἐν πόρπαις ἀργυραῖς δηλονότι συνηρμοσμένας ταῖς κνήμαις. Οὕτω δὲ καὶ Ἡρακλῆς παρ' Ἡσιόδῳ (ἐν τῇ Ἀσπίδι ς. 122.)

„. . . . . Κνημῖδας ὀρειχάλκοιο φαεινῦ
„Ἡφαίςυ κλυτὰ δῶρα περὶ κνήμῃσιν ἔθηκε.

Καὶ Ἀλκεὺς παρὰ τῷ Ἀθηναίῳ (Βιβλ: ΙΔ'.) περὶ τῦ δώμα-„τος, ὃ φησὶ τῷ Ἄρεϊ ἠυτρεπίσθαι: Χάλκειαι δὲ πασσάλοις κρυπ-„τοῖσι περικείμεναι λαμπραὶ κνημῖδες.

Ἐπὶ πᾶσι τῷ Θυρεῷ τὸ σῶμα ὅλον ἐπέσκεπον·

„Μηρύς τε, κνήμας τε κάτω, καὶ ςέρνα, καὶ ὤμυς·
„ Ἀσπίδος εὐρείης γαςρὶ καλυψαμένης.

Ἤ φησὶ Τυρταῖος. Ἐκ δέρματος δὲ βοείου τὰ πολλὰ συνέκειτο: διὸ καὶ ἀσπίδας βοείας συνεχῶς Ὅμηρος ὀνομάζει: (Ἰλ: Ε΄. ς. 453. καὶ Μ΄. ς. 426.) Πολλαπλοῦν δ' ἐπετίθετο δέρμα, ἵνα αἱ ἀσπίδες ἀντέχοιεν ἰσχυρότερον, ἔτι καὶ χαλκείου ἐλάσματος προσυπερεπαγομένου, ὃν τρόπον ὁ Ποιητὴς τὴν Σαρπηδόνος ἐστὶ περιγράφων Ἀσπίδα· (Ἰλ: Μ΄. ς. 294.)

„ Αὐτίκα δ' ἀσπίδα μὲν πρόσθ' ἔσχετο πάντοσε ἴσην
„ Καλὴν, χαλκείην, ἐξήλατον, ἣν ἄρα χαλκεὺς
„ Ἤλασεν· ἔντοσθεν δὲ βοείας ῥάψε θαμειὰς,
„ Χρυσείης ῥάβδοισι διηνεκέσιν περὶ κύκλον.

Οὕτως ἂν αὐτὸς φαίην τὴν Αἴαντος ἀσπίδα ἑπταβόειον εἶναι, ἑπταπλασίαις δηλονότι δοραῖς βοείοις πεπυκασμένην· ἐφ' αἷς ἔλατος ἦν ὁ χαλκὸς ὄγδοος. (Ἰλ: Η΄. ς. 222.)

„ . . . . Σάκος αἰόλον ἑπταβόειον
„ Ταύρων ζατρεφέων, ἐπὶ δ' ὄγδοον ἤλασε χαλκόν.

Ἀλλ' ἡ τοῦ Αἰνείου ἀσπὶς, πτύχας ἦν ἔχουσα πέντε: δύο μὲν χαλκοῦ, δύο δὲ κασσιτέρου, μίαν δὲ χρυσοῦ. (Ἰλ: Υ΄. ς. 276.)

„ Λεπτοτάτη δ' ἐπέην ῥινὸς βοός . . . . . .

Πέντε δὲ λέγονται εἶναι καὶ τῆς Ἀχιλλέως ἀσπίδος αἱ πτύχες περὶ ἧς (Ἰλ: Σ΄. ς. 481.)

„ Πέντε δ' ἄρ' αὐτῷ ἔσαν σάκεος πτύχες.

Καὶ Τεῦκρος δ' ὡσαύτως (Ἰλ: Ο΄. ς. 479.)

„ . . . . Ἀμφ' ὤμοισι σάκος θέτο τετραθέλυμνον.

Καθ' Ἡσύχιον, τετράπτυχον, ἐκ τεσσάρων πτυχῶν τεθειμένον: ἢ, ἐκ τεσσάρων δερμάτων συνεςὸς: ὡς ὁ Σχολιαςὴς φησίν. Σχήματος δὲ ἦν κυκλοειδὲς: ὅθεν καὶ εὐκύκλους ἀσπίδας ὠνόμασεν Ὅμηρος (Ἰλ: Ε΄. ς. 453.) Καὶ ἄντυγα πανταχοῦ κλείζει τὴν ἐκτὸς περιφέρειαν· ἢ καὶ ποικίλη ἦν καὶ πολλαπλῆ τις, τοῦ δέρματος κατὰ τὸ ἄκρον προεξέχοντος, ὡς περὶ τοῦ Ἕκτορος εἴρηται: (Ἰλ: Ζ΄. ς. 117.)

„Ἀμφὶ δέ μιν σφυρὰ τύπτε, καὶ αὐχένα δέρμα κελαινὸν

„Ἄντυξ, ἣ πυμάτη θέεν ἀσπίδος ὀμφαλοέσσης.

Προσῆπτο δὲ καὶ ἱμὰς, ὃν Ὅμηρος τελαμῶνα καλεῖ· ὅν περ καὶ ἀργυροῦν ἐν τῇ Ἀχιλλέως ἀσπίδι φημίζει. (Ἰλ: Σ΄. ς. 479.)

„. . . . . Περὶ δ' ἄντυγα βάλλε φαεινὴν,

„Τρίπλακα, μαρμαρέην, ἐκ δ' ἀργύρεον τελαμῶνα.

Ἀπῃώρητο δὲ ἡ ἀσπὶς ἀπὸ τῶν ὤμων (Ἰλ: Π΄. ς. 303.)

„. . . . . . Αὐτὰρ ἐπ' ὤμων

„Ἀσπὶς σὺν τελαμῶνι χαμαὶ πέσε τερμιόεσσα.

Ἦν δ' ἐπὶ τὰ ἀριςερὰ κλίνουσα, ὡς ἂν τῇ δεξιᾷ χειρὶ ἐλευθέρᾳ ἔσῃ ἐπεμβαίνοιεν τῷ πολεμίῳ· (Ἰλ: Π΄. ς. 106.), ὡς περὶ τοῦ Αἴαντος εἴρηται:

„. . . . . . . Ὃ δ' ἀριςερὸν ὦμον ἔκαμνε

„Ἔμπεδον αἰὲν ἔχων σάκος αἰόλον . . . . . .

Ἔνθεντοι καὶ παρὰ Οὐϊργιλίῳ (Αἰνειάδ: Β΄. ς. 672.) Αἰνείας:

Hic ferro accingor rurſus, clypeoque ſiniſtram

Inſertabam aptans . . . . , .

„ (Ἔνθαδὶ δεξιτερὴν ἐπὶ ὤπλισα χεῖρα σιδήρῳ,
„ Λαιὴν δ' ἄρσα σάκει.) . . . .

Ταύτῃ δὲ καὶ Αἰλιανὸς (ἐν Βιβλ: ΙΑ'- Κεφ: Θ'.) διέξεισιν, ὅ, τι Σκιπίων τῷ ςρατιώτῃ ἔφη, τῷ εὐεργῆ τὴν ἀσπίδα ἐπιδεικνυμένῳ: „τὸ, μὴ ἐπὶ τῇ λαιῇ, ἀλλ' ἐπὶ τῇ δεξιτερῇ, Ῥώμαῖον ἄνδρα „δεῖν πεποιθέναι. Πλίνιος δὲ (ἐν Βιβλ: ΛΓ'. Κεφ: Α'. γράφει: Qui annuli usum primus instituit, cunctanter id fecit, laevisque manibus ac latentibus induit, cum si honos securus fuisset, dextra fuerit ostentandus. Quod si impedimentum aliquod in ea potuit intelligi, etiam insertorii usu argumentum est majus, „in laeva fuisse, qua scutum rapitur. (Ὁ πρῶτος „τὴν τῦ δακτυλίυ χρῆσιν εἰσενεγκὼν, χολῇ τόδ' ἐποίησε, χερσὶν ἐνάρσας λαιαῖς τε καὶ λανθανέσαις· τὸ γὰρ „εἰς τιμὴν βεβαίαν ἦσαν, τῇ δεξιᾷ ἔδει παρεπιδείκνυσθαι. „Ὡς εἴγε τι τὸ κωλύον ἐν ταύτῃ εἶχεν ὑπεννοεῖσθαι, κἂν „αὐτῇ τῇ Χρήσει τῦ τελαμῶνος (insertorii) ὁ λόγος ὁ τῦ „κωλύματος μείζων ἐν τῇ λαιᾷ εἴη, δι ἧς περ τὸ σάκος „αἴρεται.) Insertorium δὲ δήπυ Πλίνιος ὀνομάζει, τὸν καθ' Ὅμηρον τελαμῶνα: εἰ μὴ βυλοίμεθα νοεῖν αὐτὸν τὺς Κανόνας, ὓς ἐν τῇ Ἀσπίδι καλεῖ, τῇ τῦ Ἰδομενέως ἐκείνῃ (Ἰλ: Ν'. ϛ. 407.) ἥν,

„ Δινωτὴν φορέεσκε, δύω κανόνεσσ' ἀραρεῖαν.

Καὶ (Ἰλ: Θ'. ϛ. 192.) ἐν τῇ τῦ Νέςορος, ἣν ἐξαίρει:

„ Ἀσπίδα Νεςορέην, τῆς νῦν κλέος ὐρανὸν ἵκει·
„ Πᾶσαν χρυσείην ἔμεναι, κανόνας τε καὶ αὐτήν.

Τὲς γῦν τοιέτες Κανόνας, ὁ μὲν Σχολιαςὴς, ῥάβδες εἶπεν, αἷς ἐκράτεν τὰς ἀσπίδας. Ὁ δὲ Εὐςάθιος, ἐξ ἀρχαιοτέρων δόξης, ῥάβδες ἀναφορέας τῆς ἀσπίδος: ἔπω γὰρ ἕυρητο τὰ ὄχανα: τετέςιν, οἱ διὶ ἱμάντων πόρπακες. Ὁ δὲ Ἡσύχιος, Κανόνες, φησὶν, αἱ τῆς ἀσπίδος ῥάβδοι, ἀφ' ὧν ὁ τελαμὼν ἐξῆπτο.

ΚΕΦΑΛ. Θ'.

Περὶ δόρατος, καὶ ξίφες, καὶ τόξε, καὶ ἄλλων ὅπλων.

Ἐν τοῖς εἰς λώβην τε πολεμίε συντελεσιν ὅπλοις πρῶτον τέτακται τὸ δόρυ, ὑφ' ὃ μόνε τῇ κλήσει καὶ τὰ λοιπὰ πάντα πολλάκις ὑποσημαίνεται. Ὑφίςατο δὲ τῦτο ἐκ ξύλε τὰ πολλὰ Μελίηνε: ὅθεν Μελίην τὸ δόρυ ὁ Ποιητὴς συνεχῶς ὀνομάζει: ἰδίᾳ δὲ τὸ τε Ἀχιλλέως· (Ἰλ: Τ'. ς. 390.)

„Πηλιάδα μελίην, τὴν πατρὶ φίλῳ τάμε Χείρων·
„Πηλίε ἐκ κορυφῆς, φόνον ἔμμεναι Ἡρώεσσιν·

Ἔνθεντοι Πλίνιος (Βιβλ. Ιϛ'. Κεφ. ΙΓ'.) περὶ Μελίας τε δένδρε λέγων: Procera haec ac teres, pennata et ipſa folio, multumque Homeri praeconio, et Achillis haſta nobilitata.

„(Πρόμηκες (φησὶ) τὸ φυτὸν τȣ̃το, ᾗ ςρογγύλον, πτι-
„λωτόν τε ἔχον τὸ φύλλον, ἐν λόγῳ πολλῷ καθεςὸς, ἐπί-
„σημον ὑπό τε Ὁμήρȣ, καὶ διὰ τὸ Ἀχιλλέως δόρυ.) Ἡ δὲ αἰχμὴ ἡ τȣ̃ δόρατος ἦν χαλκίνη, ἐξ ȣ̃ καὶ χάλκεον ἔγχος τὸ ὅλον προσείρηται. Ἦν δὲ τȣ́τȣ καὶ τὸ κάτω ἐκ χαλκȣ̃ εἰς ὀξὺ ἀπολῆγον, ὡς ἂν τῇ γῇ τὰ δόρατα ἐμπηγνύμενα ὄρθια ἱςῶνται. Σαυρωτῆρα Ὅμηρος ὀνομάζει: (Ἰλ: Κ΄. ϛ. 153.) Ἡσύχιος δὲ, τὸ ἔσχατον σιδήριον τȣ̃ δόρατος· καὶ ȣ̃τω δὲ καὶ Πολυδεύκης: (Βιβλ. Α΄. Κεφ: Ε΄.) Εὐςάθιος δὲ, ὑπὸ τῶν ἀρχαίων φησὶν εἰρῆσθαι: τὸ ἐν ἑτέρῳ ἄκρῳ τȣ̃ δόρατος ἔσχατον ὀπίσθιον
„σιδήριον: προςίθησι δ᾽ αὐτὸς, ὅτι τὸ σιδήριον κοῖλον ἦν ἐξ
„ἄκρȣ ὀξὺ· ᾧ ἐντιθέμενον τὸ ὀπίσω ἄκρον τȣ̃ δόρατος, ὀρ-
„θὸν αὐτὸ ἑςάναι ποιεῖ, πηγνύμενον κατὰ γῆς: (πάντως δὴ) κατὰ σκόλοπα, ἤγȣν ςαυρὸν· ὥςε εἶναι, οἷον τινὰ ςαυρωτῆρα. Ὅπως ἂν ȣ̃ν καὶ ἔχοι τὸ περὶ τȣ́τȣ, ἀλλ᾽ ἐκεῖνο γε δῆλον, τὸ Σαυρωτῆρι τȣ̀ς παλαιȣ̀ς εἰωθέναι τὰ δόρατα ὄρθια ἐφιςάνειν, ὁσάκις ἂν τȣ̃ πολεμικȣ̃ μόχθȣ παύσαιντο· ὡς ἰδεῖν ἐςὶ Διομήδην τε, καὶ τȣ̀ς ἀμφ᾽ ἐκεῖνον καθεύδοντας, ἔνθ᾽ εἴρηται:

„ . . . . Ἔγχεα δέ σφιν
„ Ὄρθ᾽ ἐπὶ σαυρωτῆρος ἐλήλατο. . . . .

Ταυτὰ τηρεῖσθαι τοῖς Ἰλλυριεῦσι ἐπ᾽ αὐτȣ̃ παρέδωκεν Ἀριςοτέλης, (ἐν τῷ περὶ τῆς Ποιητικ. Τέχν.) Καὶ παραπλήσιόν τι δὲ, ᾗ παρ᾽ Ἑβραίοις κρατῆσαι, ἐκ τῆς Α΄. τῶν Βασιλ: ἔυδηλον. Ἄλλως τε δὲ, ᾗ ἐπὶ τῶν δοράτων ἵςαντο οἱ ὁπλῖται ἐπικλινθέντες, ὥσπερ Ἀχιλλεὺς ἤδη κατάκοπος: (Ἰλ: Χ΄. ϛ. 225.)

„ Στῆ δ' ἄρ' ἐπὶ μελίης χαλκογλώχινος ἐρειαθείς.

Ἦν δὲ δοράτων τὸ εἶδος διττὸν: τὸ μὲν, ᾧπερ ἐγγύθεν, τὸ δ' ᾧ „πόῤῥωθεν ἀπεμάχοντο (Στρά'β: ἐν Βιβλ. Ι'.) Διττὴ γὰρ ἡ τῶν „δοράτων χρῆσις: ἡ μὲν ἐκ χειρὸς, ἡ δ' ὡς παλτοῖς. Παρ' Ὁμήρῳ ἐν οἱ Εὐβοεῖς ἐπαίνε πολλὰ τυγχάνεσιν, (Ιλ: Β'. ς 543) ἐν οἷς περιᾴδονται.

„ Αἰχμηταὶ, μεμαῶτες ὀρεκτῇσι μελίῃσι
„ Θώρηκας ῥήξειν δηΐων ἀμφὶ στήθεσσι.

Τὸ δ' Ἀχιλλέως δόρυ τοιῦτον ἦν, οἷον ὐθεὶς εἶχε δονεῖν πλὴν αὐτῦ μόνυ. Ἐκ δὲ τῦ ἑτέρυ εἴδυς ὑπῆρχε τὸ Ἕκτορος ἔγχος, ὃ κατ' Ἀχιλλέως προῆκεν: (Ἰλ: Χ'. ς. 293.)

„ Στῆ δὲ κατηφήσας, ὐδ' ἄλλ' ἔχε μείλινον ἔγχος.

Τῷ τοι καὶ δραξάμενος τῦ ξίφυς, αὐτῷ ἐπενέβη. Οὕτω δὲ δὴ καὶ Πάρις τε καὶ Μενέλαος ἐν ἀλλήλοις λαχόντες, πότερος πρότερος ἀφίοι τὸ δόρυ: ἐπεὶ ἐγένετο ἑκατέρωθεν, συνέβαλον ξίφει· (Ἰλ: Γ'. ς. 340. κξ:) ὡσαύτως παρὰ τῷ Θεοκρίτῳ (ἐν Εἰδυλ: ΚΒ':) Κάστωρ καὶ Λυγκεὺς συνέστρεψαν μὲν ἀμοιβαδὸν τὰ δόρατα πρὸς ἀλλήλυς· τῶν δ' ἐν τοῖς ὀμφαλοῖς τῶν ἀσπίδων διαθραυσθέντων, τὰ ξίφη ἐσπάσαντο.

„ Τὼ δ' ἄορ ἐν κολεοῖσιν ἐρυσσαμένω φόνον αὖτις
„ Τεῦχον ἐν ἀλλήλοισι. . . . .

Τὸ δέ τοι ξίφος ἔφερον ἀπὸ ὤμων ἱμάντι ἀπηρτημένον: (Ἰλ: Β'. ς. 45. καὶ Λ': ς. 29.) ὡς περὶ Ἀγαμέμνονος εἴρηται:

„ Ἀμφὶ δ' ἄρ ὤμοισι βάλλετο ξίφος ἀργυρόηλον: καὶ (Ὀ'δυσ: Β': ς. 3.) περὶ τῦ Τηλεμάχυ:

„ . . . . . Περὶ δὲ ξίφος ὀξὺ θέτ' ὤμῳ·

Ἡσίοδος δ' ἐν τῇ τοῦ Ἡρακλέους Ἀσπίδι (ς. 222.) ἔχει::

„ Ὤμοισιν δέ μιν ἀμφὶ μελίνδετον ἄορ ἔκειτο
„ Χάλκεον ἐκ τελαμῶνος. . . . .

Ἀπέληγε δὲ τὸ ξίφος ἐπὶ τῆς πλευρᾶς· διὸ καὶ πανταχοῦ εἴρηται τοὺς πολεμιστὰς σπᾶσθαι τὸ ξίφος παρὰ μηροῦ· ὡς ἐν Ἰλ: Α'. ς. 190.) καὶ ἄλλοθι.

„ . . . . Φάσγανον ὀξὺ ἐρυσσάμενος παρὰ μηροῦ.

Οὕτω δὲ καὶ παρὰ Οὐϊργιλίῳ (Αἰνειάδ: Ι'. ς: 124.)

Αἰνείας . . . . . . Ocyus enſem
Eripit a femore.

„ . . . . . Ὦκα μάλ' ἄορ
„ Παρ' μηροῦ σπάσατο. . . . .

Καὶ (ἐν τῷ Η': δὲ τῆς Αἰνειάδος ς. 459.) ὁ Τύρνος::

Lateri atque humeris Tegaeum ſubligat enſem;
„ (Ἀμφ' ὤμοισιν ἑοῖσι Τεγαῖον βάλλετο ἄορ.)

Ἀπὸ δὲ τοῦ κολεοῦ τοῦ ξίφους, ἀπηρτημένην ἔφερον μάχαιραν„ ὥσπερ Ἀτρείδης: (Ἰλ: Γ'. ς. 272.)

„ Ἀτρείδης δὲ ἐρυσσάμενος χείρεσσι μάχαιραν
„ Ἥ οἱ παρ ξίφεος μέγα κουλεὸν αἰὲν ἄορτο·
„ Ἀρνῶν ἐκ κεφαλῶν τάμνε τρίχας. . . . .

Εἰκὸς δ' αὐτοὺς, καὶ ἐπὶ τῆς δαιτὸς τῷ μαχαιρίῳ τῷ δε προσκεχρῆσθαι, μηδεμιᾶς παρ' Ἕλλησι φωνῆς ἄλλης, εἰς τὴν τούτου δήλωσιν δεξιᾶς ἐχούσης. Τὸ δ' ἔθος τοῦτο τοῖς παλαιτέροις Γάλλοις Ποσειδώνιος

ἀπονέμει παρ' Ἀθηναίῳ: (ἐν Βιβλ: ΙΔ΄:) ὅπερ ἓν κ' καθ' ἡμᾶς πολλοῖς τῶν στρατευομένων ἴσμεν ὂν σύνηθες.

Μετὰ δὴ τὸ ξίφος ἥκει τὸ τόξον, ὃ παραπλησίως ἀπὸ τῶν ὤμων ἔφερον ἠρτημένον, μετὰ τῆς φαρέτρας, τῆς τοὺς ἰοὺς φερούσης· οἷοσπερ Ἀπόλλων ἀνεφάνη: (Γλ: Α΄. ς. 45.)

„ Τόξ' ὤμοισιν ἔχων, ἀμφηρεφέα τε φαρέτρην.

Οὕτω δέτοι καὶ Ἡρακλῆς παρ' Ἡσιόδῳ (ἐν τῇ Ἀσπίδι ς. 131.)

„ . . . . . Κοίλην δὲ περὶ στήθεσφι φαρέτρην,
„ Καββάλετ' ἐξόπιθεν.

Καὶ παρὰ Οὐϊργιλίῳ δὲ, τῇ τε παρθενικῇ Καμίλλῃ (Αἰνειάδ: ΙΑ΄. ς. 652.) καὶ τῷ τῆς Κυβέλης Ἱεροπόλῳ τῷ Χλωρεῖ: (Αὐτοθ: ς. 774.)

Aureus ex humeris ſonat arcus
„ Κλάγγε τε ἐξ ὤμοιν χρυσοῦς βιός. . . . . .

Τῆς δὲ δὴ τοξείας ὑπογραφική τις εἰκὼν παρίσταται, (Γλ. Δ. ς. 104.) ἔνθα Μενέλαον ἔτρωσε τοξεύσας ὁ Πάνδαρος. Τὰ μὲν οὖν τοῦ τόξου κέρα Αἰγὸς ἦν ἀγρίας, χρυσῇ δ' ἐπέκειτο κορώνη, ἐν ᾗ ἐνετίθεντο οἱ οἰστοί· ἡ δὲ δὴ νευρὰ ἑτέρωθεν ἦν ἐκ βοός. Ὁ γοῦν τοξεύσων αὐτὴν τῷ μαζῷ προσάγει, ἧπερ εἰώθεσαν καὶ αἱ Ἀμαζόνες. Τὰ νῦν μέντοιγε ἄχρι καὶ ὠτὸς τοῦ δεξιοῦ προσεφέλκεται, φησὶν Εὐστάθιος. Ὃ δὴ καὶ Πέρσας ποιεῖν ἐπιμαρτυρεῖ Προκόπιος (ἐν τῷ Α΄. Βιβλ. τοῦ „Περσικ. Πολέμου.) Ἕλκεται δὲ αὐτοῖς κατὰ τὸ μέτωπον „ἡ νευρὰ, παρ' αὐτὸ μάλιστα τῶν ὤτων τὸ δεξιόν. Τὸ γοῦν βέλος σίδηρον Ὅμηρος μετονομάζει, ἀπὸ τῆς ἀκμῆς δηλονότι τῆς σιδήρου ἐποξυνομένης πρὸς τὸ ἀσφαλέστερον. Ἄλλως γε μὴν καὶ φαρμάκῳ ἐπεχρίετο τὰ βέλεμνα δηλητηρίῳ, ὡς δῆλον (ἐκ τῆς Α΄: Ὀδυσσ. ς. 261.) Ἐνθ' Ὀδυσσεὺς, εἰς Ἔφυραν λέγεται ἀπελθεῖν,

„ Φάρμακον ἀνδροφόνον διζήμενος, ὄφρα οἱ εἴη
„ Ιοὺς χρίεσθαι χαλκήρεας . . . . .

Οὕτω δὴ καὶ Οὐϊργίλιος (Θ΄. τῆς Αἰνειάδ. ς. 772.) τὸν θηρολέτην εἰσάγεται Ἄμυκον . . . . . Quo non felicior alter Ungere tela manu, ferrumque armare veneno.

„ (. . . . . . Τοῦ φέρτερος οὔτις
„ Ἤδει χάλκεα τόξα χυμοῖς δηλήμοσι χρίειν.)

Τοῦτὶ μέντοι Παρθυαίοις μᾶλλον καὶ Σκύθαις συνηθέστερον ἦν, ἢ Ἕλλησιν. Ἀλλὰ γὰρ οὐ μόνοις ὀϊστοῖς, τοῖς ἐκ τόξου προϊεμένοις ἐτύγχανον χρώμενοι, ἀλλὰ καὶ βελέμνοις ἑτέροις, μάλιστα τοῖς ἀκοντίοις, ὥσπερ Ὅμηρος ὀνομάζει τοῖς ἐκ χειρὸς βαλλομένοις. *)

Προσεχὴς ἦν ἡ Σφενδόνη τῷ τόξῳ: ἣν ὁ Ποιητὴς ἀποκαλεῖ ἐΰστροφον οἰὸς ἄωτον (Ἰλ: Ν΄. ς. 599. καὶ ς 716.) Ἔνθα τοὺς Λοκροὺς, φησὶ, μηδαμῶς ἀσπίσι κεχρῆσθαι, μηδ᾽ ἔγχεσιν, ἀλλὰ τόξοις τε καὶ σφενδόναις. Τῷ δ᾽ αὐτῷ ἐρίῳ ἡ χεὶρ Ἀγήνορος περιδέδετο, ἔγχει τραυματισθεῖσα.

„ Αὐτὴν δὲ ξυνέδησεν ἐϋστρόφῳ οἰὸς ἀώτῳ
„ Σφενδόνῃ, ἣν ἄρα οἱ θεράπων ἔχε ποιμένι λαῶν.

Δουλικώτερον δ᾽ οὖν τοῦ ὁπλισμοῦ τούτου τὸ εἶδος εἶναι ὁ Κῦρος ἔφασκε, παρὰ τῷ Ξενοφῶντι, ἐν τῷ Ζ΄. τῆς Κυροπαιδείας, καὶ τῷ δε χρῆσθαι ἐβούλετο τὸν ὄχλον τὸν ἄοπλον.

*) Ἢ ἀφιεμένοις

Ο' δὲ Μακεδὼν Α'λέξανδρος, παρὰ τῷ Κυρτίῳ (ἐν Βιβλ. Δ'.) τὰ τῶν πολεμίων ςίφη ἐξαίρων: Intuerentur · (φησὶ) barbarorum inconditum agmen, aliud nihil praeter jaculum habere; alium fundâ ſaxa vibrare, paucis juſta arma eſſe. „(Ἴδοιεν ἂν τὸν ἀκατάσκευον ςρατὸν τῶν βαρβάρων: „τὸν μὲν, μηδὲν ἢ ἀκόντιον ἔχειν, τὸν δὲ σφενδόνῃ πέτρας „ἀναπάλλειν· ὀλίγοις ὅπλα τάγε εἰκότα παρεῖναι.)

Α'λλὰ καὶ οἱ Ἥρωες αὐτοὶ λίθους συνέςρεφον ἀπὸ χειρὸς σφενδονίζοντες: ὅτω καὶ γὰρ Α'γαμέμνων (Ἰλ. Ν'. ς. 265. καὶ 541.) μαχόμενος παρίςαται:

„Ἔγχεσί τε, ἄορί τε, μεγάλοισί τε χερμαδίοισι.

Καὶ Αἴας δὲ τὸν Ἕκτορα (Ἰλ: Η'. ς. 268. καὶ Ξ'. ς. 410.)

Πέτρῳ μυλοειδέϊ βάλλεν. Καὶ Ἕκτωρ τὸν Ε'πειγέα: (Ἰλ: Π'. ς. 571.) καὶ Πάτροκλος Σθένιλον: (Ἰλ: Π'. ς. 587.) Οὕτω δὲ καὶ παρὰ Πινδάρῳ (Ω'δῇ: Δ'. Νεμ.) Πέτρῳ ἀπεκτάνθησαν δυοκαίδεκα Ἥρωες. Καὶ τὸν Μαρδόνιον δὲ, Α'νὴρ Σπαρτιάτης ἐν τῇ μάχῃ ἀπέκτεινε, λίθῳ τὴν κεφαλὴν πατάξας, ὡς ἐςὶ παρὰ Πλυτάρχῳ μαθεῖν (ἐν Βίῳ Α'ρις είδ:) Α'πὸ δὲ τῶν τειχέων μάλιςα εἰώθεσαν πέτρας κατὰ τῶν ἐπιόντων πολεμίων ἐπαφιέναι: καθάπερ οἱ Δαναοί: (Ἰλ. Μ'. ς. 154.)

„ . . . . Χερμαδίοισιν ἐϋδμήτων ἀπὸ πύργων
„ Βάλλον, ἀμυνόμενοι σφᾶν τ' αὐτῶν, καὶ κλισιάων,
„ Νηῶν τ' ὠκυπόρων. . . . .

Καὶ παρὰ Ο'υϊργιλίῳ δὲ (Αἰνειάδ. Θ'. ς. 512.) οἱ Τεῦκροι:
Saxa quoque infeſto volvebant pondere.
„(Πρὸς δ' ἐπὶ καὶ βρίθει μάλ' ἀναιδεῖς λᾶς ἐκυλίνδων.)

Ἱστορεῖ δὲ καὶ Ἡρόδοτος (ἐν Οὐρανίᾳ) τὰς Ἀθηναίας, κατὰ τῶν τοῖς πυλῶσι τοῦ Ἄστεος ὑποδυομένων βαρβάρων λίθους μυλοειδεῖς ἐπικυλίσαι. Καὶ τόνδε δὴ τὸν τρόπον ἐν Ἄργει ἀνῃρῆσθαι Πύῤῥον τὸν Ἠπειρώτην φησὶν Ἰουστῖνος ἐν Βιβλ: ΚΕ΄. Qui dum Antigonum in urbem clausum expugnare conatur, inter confertissimos violentissime dimicans, saxo de mnris ictus cecidit.
„(Ὅστις ἐν ᾧ Ἀντίγονον ἐγκαθειρχθέντα τῷ Ἄστει ἐκπο-
„λεμῆσαι ἐπείγεται, ἐν πυκνοτάταις ἴλαις σφοδρότατα
„μαχόμενος, πέτρῳ ἀπὸ τῶν τειχέων βληθεὶς πέπ-
„τωκεν.)

Ἐχρῶντο δὲ καὶ πελέκεσιν, οὕσπερ ἀξίνας Ὅμηρος ὀνομάζει. Τοιῷδε δὴ ὅπλῳ Πείσανδρος ἀπήντησεν Ἀγαμέμνονι ξιφήρει ἐφορμηκότι: (Ἰλ: Ν΄. ϛ. 612.) Καὶ ἐν τῇ διαμάχῃ δὲ τῇ παρὰ τὸν στόλον (Ἰλ: Ο΄. ϛ. 711.)

„Ὀξέσι δὴ πελέκεσσι καὶ ἀξίνῃσι μάχοντο.

Ἔνθα καὶ κοντοῖς προσεχρήσαντο: (ϛ. 388.)

„Μακροῖσι ξυστοῖσι, τά ῥα σφ' ἐπὶ νηυσὶν ἔκειτο.
„Ναύμαχα, κολλήεντα, κατὰ στόμα εἱμένα χαλκῷ.

Τελευταῖον δὲ καὶ ῥοπάλῳ ἐν πολέμοις κέχρηνται, οἷον Ἀρηΐθοος, ὅτῳ Κορυνήτης τοὐπίκλην, ὅτι οὐχὶ τόξῳ, οὐδ' ἔγχει ἐμάχετο, ἀλλὰ σιδηρέῳ ῥοπάλῳ (Ἰλ. Η΄. ϛ. 141.)

„Ἀλλὰ σιδηρείῃ κορύνῃ ῥήγνυσκε φάλαγγας.

Τοιοῦτος ἦν καὶ περιφήτης ἐκεῖνος ὁ Κορυνήτης ἐπικληθεὶς παρὰ Πλουτάρχῳ, ὁ μόνῳ ἐνωπλισμένος ῥοπάλῳ, ὅπερ αὐτοῦ ἀφεῖλε Θησεὺς νικήσας, ὡς διέξεισι καὶ ὁ Σικελιώτης Διόδωρος, ἐν τῷ Δ΄. Βιβλ.)

ΚΕΦΑΛ. Ι΄.

Περὶ τῆς ὕλης τῶν ὅπλων, καὶ τοῦ εἴδους αὐτῶν.

Τὰ πλείονα τῶν πάλαι Ἡρώων ὅπλα, ἐκ χαλκοῦ Ὅμηρος κατασκευάζει: ᾧ καὶ τῶν ποιητῶν οἱ ἀρχαιότεροι Ἕλληνές τε καὶ Λατῖνοι παρηκολουθηκότες εἰσί. Πολὺς δὲ τοῦτο ἐπισυνιστῶν ἐστὶ καὶ Παυσανίας ἐν τοῖς Λακωνικοῖς. Καὶ χάλκεια μὲν ὑπάρξαι τὰ τῶν παλαιῶν ὅπλα ἐπιβεβαιοῦται ἐκ τῆς Πεισάνδρου ἀξίνης, κἀκ τοῦ πελέκεως τοῦ Μέμνωνος, τῶν ἐκ χαλκοῦ ὄντων καθ' Ὅμηρον (Ἰλ: Ν΄. ϛ. 612.) Προσέτι δὲ, καὶ ἐκ τῆς Ἀχιλλέως Μελίας, τῆς ἐν τῷ κατὰ Φακέλιδα Ἱερῷ τῆς Ἀθηνᾶς, ἀνατεθειμένης· καὶ δὴ καὶ ἐκ τοῦ Μεμνονείου ξίφους, τοῦ ἐν τῷ Ἀσκληπιοῦ τεμένει παρὰ τοῖς Νικομηδεῦσι περισωζομένου· τοῦ μὲν ξίφους ὁλοχάλκου πεφυκότος, τῆς δὲ Μελίας, τοῦ τε κατωτάτου μέρος, τὸ ἄκρον τὸ τῆς αἰχμῆς μόνον. Ἀλλὰ καὶ Πλούταρχος (ἐν τῷ Θησέως Βίῳ) διέξεισιν, ὅτι Κίμων ὁ Μιλτιάδου, τὸν Θησέως ἀνευρὼν τάφον, τὸν ἐν Σκύρῳ τῇ Νήσῳ, ἐντεῦθεν μετὰ τῶν λειψάνων, καὶ αἰχμῇ περιέτυχε παρακειμένῃ χαλκῇ, καὶ ξίφει, ἅπερ Ἀθήναζε ἐπὶ τριήρους μετεκομίσατο. Ὁμοίως δὲ Ἡρόδοτος (ἐν τῇ εὐτέρπῃ) εἰς μνήμην παρέδωκεν, Ἰώνων τε καὶ Καρῶν τινὰς, κατὰ λῃστείαν ἐπ' Αἰγύπτου προελθεῖν ὁπλισθέντας χαλκῷ. Εἰς τοῦτο δὲ φέρει, καὶ ὁ Διονύσιος ὁ Ἀλικαρνασσεὺς, (ἐν τῷ Δ΄. τῶν Ῥωμαϊκ: Ἀρχαιολ:) „γράφει: ὅτι Σέρβιος ὁ Τοῦλλος ἐκέλευσεν, ἐκκρίτῳ „τινὶ φυλῇ ὅπλα ἐπιδοθῆναι χαλκᾶ: Ἀσπίδας Ἀρ„γολικὰς, καὶ δόρατα, καὶ κράνη χάλκεα. καὶ θώ„ρακας, καὶ κνήμας, καὶ ξίφη. Ἔνθεντοι καὶ Λίβιος (ἐν τῷ Α΄. Βιβλ:) Arma his imperata, galea, clypeus, ocreae, „lorica, omnia ex aere. (Ὅπλα τοῖς δ' ἐντέταλτο, κυνέ„ην ἔχειν, καὶ ἀσπίδα, καὶ κνημῖδας, καὶ θώρακα,

„πάντα ἐκ χαλκȣ̃.) Ἀμέλει τοιγὰρ ἡ τȣ̃ χαλκȣ̃ χρῆσις προτέρα ἐν ἀνθρώποις ἦν τῆς τȣ̃ σιδήρȣ, ὡς Ἡσίοδος μαρτυρεῖ: (ἐν τοῖς ἔργοις.) ἔνθα περὶ τῶν διαφόρων τȣ̃ Κόσμȣ ἡλικιῶν, ἤτοι χρονικῶν προόδων, πραγματέυεται:

„ Τοῖς δ' ἦν χάλκεα μὲν τέυχη, χάλκεοι δέ τε οἶκοι,
„ Χαλκῷ δ' ἐργάζοντο, μέλας δ' ȣ̓κ ἔσκε σίδηρος.

Προσεμπεδοῖ δὲ τȣ̃το Λȣκρήτιος (ἐν τῷ Ε'. Βιβλ:)

Arma antiqua manus, ungves, dentes que fuere,
Et lapides, et item ſylvarum fragmina rami,
Et flammaeque ignes, poſt quam ſunt cognita primum,
Poſterius ferri vis eſt, aerisque reperta;
Sed prius aeris erat, quam ferri cognitus uſus.

„ (Ὅπλα πάλαι χεῖρες τ', ὄνυχές τε, ὀδόντες τ' ἔσσαν·
„ Καὶ λᾶες θ', ὑλᾶν τε θραύσματα αὐτὰρ πρέμνα·
„ Καὶ πυρὸς φλόγες· ὡς τάδε πρῶτον δῆλα δὲ γέντο,
„ Εἶτα σιδήρȣ δ' ἐγνώσθη μένος, ἠδέ τε χαλκȣ̃·
„ Χαλκȣ̃ δ' ἡ χρῆσις προτέρη ἦν, ἠὲ σιδήρȣ.)

Ἔνθεν τοι καὶ μετὰ τὸ τὴν σιδήρȣ χρῆσιν ἐπικρατῆσαι, ἡ τȣ̃ χαλκȣ̃ τιμὴ προσέτι διέμεινε, καὶ τὰ τῶν Ἡρώων τεύχη ἐκ χαλκȣ̃ ἐτεκταίνετο. Μᾶλλον δὲ καὶ αὐτὸς ὁ σίδηρος τῇ τȣ̃ χαλκȣ̃ κλήσει ὑπεσημαίνετο: χαλκεὺς γὰρ προσείρηται καὶ ὁ τὸν σίδηρον κατεργαζόμενος, ἡ Ἀριστοτέλης φησὶν, ἐν τῇ Ποιητικῇ. Οὐ παρ' Ὁμήρῳ (Ὀδυσ: Α'. ϛ. 184.) ὑπόδειγμα ἡ τῶν μετάλλων θατέρȣ μετάληψις ἐπὶ θάτερον: Ἐν οἷς Μέντης φησὶ περὶ ἑαυτȣ̃ ὅτι πλέων ἐπὶ οἴνοπα πόντον.

„ Ἐς Τεμέσην μετὰ χαλκὸν, ἄγω δ' αἴθωπα σίδηρον·

Καὶ χαλκεὺς ὃν εἴρηταί πυ, ἀξίνην σίζυσαν ἐν ὕδατι βάπτων . . . . . . τὸ γὰρ αὖτε σίδηρόν γε κράνος ἐςὶ Ὃ δή τινας εἰσήγαγεν, εἰς τὸ, Γερρὰ, ἤτοι Κεράμεια ἑρμηνεῦσαι τὰ Κράνη, ἅπερ Ὅμηρος χάλκεα εἶπεν. Οὕτω καὶ Πλύταρχος (εἰς βίον Καμίλλυ.) ἐχαλκεύσατο φησὶ, κράνη τοῖς πλείςοις ὁλοσίδηρα.

Ἀλλὰ γὰρ ἀπὸ τῦ χαλκῦ τὸν σίδηρον ὁ Ποιητὴς εὖ μάλα διέκρινεν ἐπὶ τῆς τῶν Ἡρώων ἐφοπλίσεως· Παρατετηρηκὼς γὰρ ἔοικε: τὴν μὲν τῦ σιδήρυ χρῆσιν ἐπὶ τοῖς ἀμυντηρίοις τῶν ὅπλων σχεδὸν συςέλλειν, τὸν δὲ χαλκὸν ἀναμὶξ καὶ τοῖς λοιποῖς ὑποτίθεσθαι. Ἀμέλει τοι γὰρ, ὡς μετ' Ἀριςοτέλην γέγραφε Πλύταρχος, (ἐν Γ'. Βιβλ: τῶν συμποσιακ:) αἱ διὰ τῦ χαλκῦ τρώσεις ἧττον εἰσὶν ἀλγειναὶ, ῥᾷον δ' ἀκέσιμοι: ὥςε τὺς μεγαλοψύχυς ἐκείνυς Ἥρως, χαλκῷ κατὰ τῦ πολεμίυ ἐπιέναι, ἢ σιδήρῳ αἱρεῖσθαι. Προσῆν δὲ καὶ Κασσίτερος τῇ τῶν Ἡρώων ὁπλίσει, ὡς τῷ τῦ Ἀγαμέμνονος θώρακι, (Ἰλ: Λ'. ϛ. 25.) καὶ ταῖς Ἀχιλλέως κνημῖσι, (Ἰλ: Σ'. ϛ. 612.) καὶ τῇ Αἰνείυ ἀσπίδι, καὶ τοῖς Διομήδυς δὲ ἅρμασιν: (Ἰλ: Ψ'. ϛ. 503.) καὶ ἄλλοις τοιύτοις. Καὶ χρυσῦ δὲ, καὶ ἀργύρυ, πολλή τις ἁπανταχῦ ἐπὶ τῶν Ἡρωϊκῶν ὅπλων ἐπιφαίνεται χρῆσις. Ἀλλὰ γὰρ (ἐν τῇ Ἰλ: Β'. ϛ. 872.) Ἀμφίμαχος διαψέγεται:

„ Ὃς καὶ χρυσὸν ἔχων, πόλεμόνδ' ἴεν, ἠΰτε κύρη.
„ Νήπιος . . . .

Οὕτω τοι καὶ τοῖς Πέρσαις ἐν μάχαις χρυσοφορᾶσιν, εἰς ψόγον „τρέπεται παρὰ τῷ Πλουτάρχῳ (ἐν Βίῳ Ἀριςείδ:) Ἐσθῆτος „ποικίλματα, καὶ χρυσὸς, ἐπὶ σώμασι μαλακοῖς, καὶ ψυ-„χαῖς ἀνάνδροις. Κατ᾽ ἔθος γε μὴν τὸ ἐκείνων κεκοσμῆσθαι τοὺς Ὁμηρικοὺς Ἥρως Δίων φησὶν ὁ χρυσόςομος (ἐν λόγ. Β'. τῶν περὶ „Βασιλείας.) Οὐκουν μέντοι φαίνεται χρυσοφορίας ἐπαινῶν „Ὅμηρος, καὶ ταῦτα εἰς πόλεμον, ψελλίων τε καὶ ςρεπτῶν, „ἔτι δὲ χρυσῶν φαλαρίων, καὶ χαλινῶν, ὁπόσα τοὺς Πέρ-„σας φασὶν ἐπιτηδεύειν.

Τῆς δὲ δὴ τῶν ὅπλων ςιλπνότητός τε καὶ αἴγλης λίαν ἐπιμελῶς εἶχον οἱ Ἥρωες, οὐχ οὕτω καλλωπισμοῦ χάριν, ὡς εἰς τὸ κατάπληξιν τινὰ τοῖς ἐχθροῖς ἐμποιεῖν. (ὡς Ἰλ: Ν'. ς. 340.) εἴρηται:

„. . . . . . Ὄσσε δε ἄμερδεν
„Αὐγὴ χαλκείη κορύθων ἀπὸ λαμπομενάων.

Ταύτῃ δέ τοι καὶ τὰ αὐτῶν ὅπλα διαφόροις γραφαῖς κατεποίκιλλον. Τοιοῦτος ἦν ὁ τοῦ Ἀγαμέμνονος θώραξ: ὃν δέκα μὲν οἶμοι ἐκ μέλανος κυανοῦ μετάλλου, δυωκαίδεκα δ᾽ ἐκ χρυσοῦ, εἴκοσι δ᾽ ἐκ κασσιτέρου διέςιζον:

„Κυάνεοι δὲ δράκοντες ὠρορέχατο προτὶ δειρὴν
„Τρεῖς ἑκάτερθεν . . . .

Ἐπί γε τῆς ἀσπίδος δὲ μάλιςα τοῦτί χώραν εἶχεν, οἵαν δὴ πρὸ τῶν ἄλλων Ὅμηρος ὑπέγραψε τὴν Ἀχιλλέως, ὑπὸ Ἡφαίςου ἀπεξεργασθεῖσαν, καὶ εἰκόσι παντοίαις κατηγλαϊσμένην καὶ διαπρέπουσαν, (Ἰλ: Σ'. ς. 478. κξ) ᾗ τινι παραπλησία καὶ ἣν ἐν ἰδιαιτέρῳ ποιήματι (οὗ ἐπιγραφὴ ἀσπὶς Ἡρακλ:) Ἡσίοδος ἐφιλοτεχνήσατο. Καὶ ἣν προσέτι, καὶ τῷ Αἰνείᾳ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Ἡφαίςου τεκτονηθεῖσαν, Οὐίρ-

γιλιος (Αἰνειάδος Η'. ς. 729.) παρεσήσατο. Ἀλλὰ καὶ ἡ Ἀσπὶς ἡ τῦ Τύρνυ τὴν Ἰὼ γεγραμμένην παρίςη, καὶ τὸν ἄργον Φρυρὸν, καὶ τὸν ποταμὸν Ἴναχον, οἶνον προχέοντα. Οὕτω καὶ γὰρ εἰώθυν, ἐπὶ τῆς ἀσπίδος ἀεὶ διηνεκές τι προφέρειν σύμβολον. Γράφει δ' ἂν Σέρβιος, (ἐν τῷ Β': τῆς Αἰνειάδ:) ἐπὶ μὲν τοῖς Ἑλλήνων σάκεσι τὸν Ποσειδῶνα φιλεῖν εἰκονίζεσθαι, ἐπὶ δὲ τοῖς Τρώων τὴν Ἀθηνᾶν. Ἀλλὰ γὰρ Ὀδυσσέα, Δελφῖνα φέρειν ἐπὶ τῦ σάκυς ἐπίσημον, ὁ Πλύταρχος (ἐν τοῖς περὶ ἀγχινοίας) φησίν. Ἀγαμέμνονα δὲ τὸν φόβον, Λέοντος κεφαλῇ φέρειν ἐξεικαζόμενον, Παυσανίας (ἐν τοῖς Ἠλειακοῖς) διηγεῖται. „Καὶ Πλύταρχος δ' αὖθις λέγει, ὅτι τὸν Ἀλκιβιάδην διεσήμαι„νεν ἀσπίδος διαχρύσυ ἡ ποίησις, ὐδὲν ἐπίσημον τῶν „πατρίων ἐχύσης, ἀλλ' Ἔρωτα κεραυνοφόρον.

Πρώτιςοι δὲ τῦ τοιύτυ ἔθυς εὑρεταὶ λέγονται γενέσθαι Κᾶρες· Παρ' „Ἡροδότῳ (ἐν τῇ Κλειοῖ.) Καὶ γὰρ ἐπὶ τὰ κράνεα λόφυς „ἐπιδέεσθαι, Κᾶρες εἰσὶν οἱ καταδέιξαντες, καὶ ἐπὶ τὰς „ἀσπίδας τὰ σημεῖα ποιέεσθαι: καὶ ὄχανα ἀσπίσιν ὗτοι „εἰσὶν οἱ ποιησάμενοι πρῶτοι.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς τῶν πάλαι τῆς Ἑλλάδος Ἡρώων ἐξοπλίσεως ἐκ τῶν Ὁμήρυ εἰρήσθω, οἷς οἱονεὶ Κορωνίδα προσαπτέον τὸ ὑπὸ Πλυτάρχυ σημειωθὲν: ὅτι τὺς γενναιοτάτυς ἐκεῖνος ἄνδρας καὶ μαχικωτάτυς ἄριςα εἰς μάχην καθωπλισθέντας ἐξῆγεν, ὡς μὴ προπε„τῶς, μὴ δ' εἰκῇ τὸ ζῆν προΐεσθαι. Ὅθεν Ὅμηρος (φησὶν) ἀεὶ „τὺς θαῤῥαλεωτάτυς καὶ μαχιμωτάτυς ἄνδρας, „εὖ καὶ καλῶς ὡπλισμένυς ἐξάγει πρὸς τὺς ἀγῶ„νας. (ἐν Βίῳ Πελοπίδυ.)

ΚΕΦΑΛ. ΙΑ'.

Περὶ τῶν Ἵππων.

Καὶ τῶν ἵππων δὲ, πολλή τις ἦν τοῖς Ἥρωσιν ἐν πολέμῳ ἡ χρῆσις., διὸ πανταχῦ ἱππόδαμοι προσείρηνται καὶ ἱπποκορυςαὶ ἐξ ὧν ἐπεζήσκεν ἵππων, καὶ ποικίλοις καλλωπίσμασιν ἐπεκόσμεν. Καὶ χρυσήνιοι δ' ἐνίοτε ἐπικέκληνται διὰ τὰς χρυσέες χαλινὲς· οἷος ἦν ὁ τῦ „Μασιςίε, ὅς τις καθ' Ἡρόδοτον (ἐν τῇ Καλλιόπῃ) ἵππον ἦν ἔχων „Νισαῖον χρυσοχάλινόν τε καὶ τ' ἄλλα καλῶς κε„κοσμημένον. Τῷ μέντοι Μύδονι τὰ χαλινὰ, ἐλέφαντι κατηγλαΐςο. (Ἰλ: Ε'. ς. 583.)

„Ἡνία λευκ' ἐλέφαντι χαμαὶ πέσον. . . . . .

Ἦν δέ πε τοῖς ἵπποις τὸ Παρήϊον ἐλεφάντινον, καὶ φοινικῦν πορφυρόχρεν: (Ἰλ. Δ'. ς. 142.) Βασιλεῦσι μάλιςα διαφέρον, ὡς λέλεκται: Βασιλῆϊ δὲ κεῖται ἄγαλμα. Ἦν δὲ ϗ σπαρτίον περίχρυσον, δι' ὗ συνεςέλλοντο αἱ κόμαι, αἱ ἐπὶ τοῖς μετώποις τῶν ἵππων διαχεόμεναι· ὅπερ Ὁμήρῳ μὲν Ἄμπυξ ὠνόμαςο, (Ἰλ. Χ'. ς. 469.) „Εὐςαθίῳ δὲ διηρμήνευτο: Σειρὰ κατάχρυσος, τὰς περὶ „τὸ μέτωπον τρίχας τῶν ἵππων συνδέεσα (ἐξ ὗ καὶ „οἱ ἵπποι χρυσάμπυκες ἤκεσαν. (Ἰλ. Ε'. ς. 358. καὶ ς. 720.) Καὶ μὲν δὴ, καὶ τὴν αὐτῶν χαίτην τὴν τῇ ζεύγλῃ περὶ τὸν ζυγὸν ἀναδεμένην. (Ἰλ. Ρ'. ς. 440. καὶ Τ'. ς. 406.)

„ . . . . Θαλερὴ δὲ μιαίνετο χαίτη,
„ Ζεύγλης ἐξεριπῦσα παρὰ ζυγὸν . . . .

Τὰς δὲ δὴ τῶν ἵππων χαίτας ὕδατι εἰώθεσαν πλύνειν, ἐπιχέοντες ἔπειτα καὶ ἔλαιον, ὅπερ Ἀχιλλεὺς φησὶν ὑπὸ Πατρόκλου πολλάκις τοῖς ἑαυτοῦ ἵπποις γενέσθαι: (Ἰλ. Ψ΄. ς. 281.)

„ . . . . Οἳ σφῶϊν μάλα πολλάκις ὑγρὸν ἔλαιον
„ Χαιτάων κατέχευε λοέσσας ὕδατι λευκῷ.

Ἵν' οὕτως θαλερώτεροί τε καὶ στιλπνότεροι φαίνοιντο· Ἔφερβοντο δ' αὐτοῖς οἱ ἵπποι, (Ἰλ: Β΄. ς, 776.)

„ Λωτὸν ἐρεπτόμενοι, ἐλαιόθρεπτόν τε σέλινον.

Οἱ δὲ τοῦ Πανδάρου ἤσθιον (Ἰλ: Θ΄. ς. 760.)

„ . . . . . Κρῖ λευκὸν ἐρεπτόμενοι καὶ ὀλύρας.

Οἱ δὲ τοῦ Διομήδους, καὶ σῖτον: (Ἰλ: Κ΄. ς. 569.)

„ . . . . . Μελιηδέα πυρὸν ἔδοντες.

Ταῦτα γέγραπται καὶ περὶ τῶν Ἕκτορος ἵππων· πλὴν ὅσον, ὅτι τούτοις παρείχετο εἰς ποτισμὸν καὶ οἶνος, ὃν Ἀνδρομάχη ἐνεκίρνα. (Ἰλ: Θ΄. 189.) Τὸ δὲ τοῖς κατίσχνοις τῶν ἵππων οἶνον ἐγκεραννύειν πιέσθαι καὶ Κολουμέλλας παρέδωκεν.

Ἐμάχοντο δὲ καὶ δι' ἵππων, ἀλλ' οὐκ ἄλλως, ἢ ἅρματι ἐπιζευκτῶν, καὶ τούτῳ διαφόροις ἐπικοσμήμασι διασήμῳ: οἷον (Ἰλ. Κ΄. ς. 438.) τὸ Ῥήσου φαίνεται:

„ Ἅρμα δέ οἱ χρυσῷ τε καὶ ἀργύρῳ εὖ ἤσκηται.

Οἷάπερ ἦν καὶ τὰ τοῦ Διομήδους: (Ἰλ. Ψ΄. ς. 503.

„ Ἅρματα δὲ χρυσῷ πεπυκασμένα, κασσιτέρῳ τε.

Παραπλησίως καὶ παρὰ Κουρτίῳ (ἐν τῷ Ι΄. Βιβλ.) τὰ Ὀρσῖνος τοῦ Πέρσου ἅρματα χρυσῷ τε καὶ ἀργύρῳ κεκόσμητο. Καὶ παραπετάσ-

μασι δὲ ἐπεσκέπετο τὰ ἅρματα : (Ἰλ : Ε΄. ς. 195.) ὡς οἱ Λυκάονος ἕνδεκα δίφροι :

„ Καλοὶ , πρωτοπαγεῖς , νεοτευχέες· ἀμφὶ δὲ πέπλοι
„ Πέπτανται . . . .

Καὶ τὰ Ἀχιλλέως δὲ , (Ἰλ: Β΄. ς. 777.) εἴρηται :

„ . . . . . Ἅρματα εὖ πεπυκασμένα. . . . .

Δύο δὲ τὰ πλεῖστα τοῖς ἅρμασι προσεζεύγνυντο ἵπποι, ὡς τοῖς τοῦ Λυκάονος : (Ἰλ. Ε΄. 195.)

„ . . . . . Παρὰ δέ σφιν ἑκάστῳ δίζυγες ἵπποι
„ Ἑστᾶσιν. . . . .

Δύω δ᾽ ὡσαύτως ἦσαν καὶ οἱ ἐν τῷ ἅρματι τοῦ Ἀχιλλέως, (Ἰλ: Τ΄. ς. 400.) ἐπιζευγνύμενοι :

„ Ξάνθος , καὶ Βαλίας , τηλεκλυτὰ τέκνα Ποδάργης.

Παραπλησίως δὲ κἀν τῷ Ζ΄. Βιβλ. τῆς Αἰνειάδ : ς. 280.),

Abſenti Aeneae currum, geminosque jugales.
„ (Αἰνείᾳ δίφρον δ᾽ ἀπεόντι , δύω ζυγίω τε.)

Προσετίθετο δ᾽ ἐνίοτε καὶ τρίτος ἵππος , παρήορος Ὁμήρῳ καλούμενος· ὁ παρεζευγμένος , ἤ φησὶν Εὐστάθιος : (ἤγουν ὁ ἐγγὺς ὢν τῶν συζύγων , ἢ ζυγίων·) προστιθεὶς , ὅτι οὐ συνεσφιγμένως καὶ στερρῶς οἱ παρήοροι τῷ ἅρματι συνεδοῦντο , ὥσπερ οἱ σύζυγες, ἄφετοι δὲ εἰώθεσαν παραείρεσθαι, ἢ παραζεύγνυσθαι. Τὸν δ᾽ ἱμάντα ᾧ συνείχοντο παρηορίαν Ὅμηρος ἀπεκάλει. (Ἰλ: Θ΄. ς. 87.) ἥνπερ ἀποτέτμηκε Νέστωρ , τοῦ ἵππου δεινῶς αὐτῷ τρωθέντος , ἵνα μὴ καὶ τοῖς ἄλλοις γένηται κώλυμα :

„ Ὀφρ' ὁ γέρων ἵπποιο παρηορίας ἀπέτεμνε
„ Φασγάνῳ ἀΐσσων . . . . . . , .

Τοιῦτος ἦν καὶ ὁ Σαρπηδόνος παραζύγιος ἵππος, ὃν ὡσαύτως ἐπιτρωθέντα φθάσας ἀπέκοψεν Αὐτομέδων, (Ἰλ: Π'. ς. 474.)

„ Ἀΐξας ἀπέκοψε παρήορον. . . . .

Μέμνηται δὲ τῦ τοιύτυ ἔθυς Διονύσιος ὁ Ἁλικαρνασσεὺς, (ἐν Ζ'. τῶν „Ῥωμαϊκ: Ἀρχαιολογ.) Ἀρχαῖον (τῦτο) ἐπιτήδευμα καὶ Ἡρωϊ- „κὸν, ᾧ ποιεῖ τὺς Ἕλληνας Ὅμηρος ἐν ταῖς μάχαις χρω- „μένυς. Δυσὶ γὰρ ἵπποις ἐζευγμένοις, ὃν τρόπον ζεύγ- „νυται συνωρὶς, τρίτος παρείπετο σειραῖος ἵππος, „ῥυτῆρσι συνεχόμενος, ὃν ἀπὸ τῦ παρηορῆσθαι καὶ „συνεζεῦχθαι, παρήορον ἐκάλυν οἱ παλαιοί. Προςίθησι δ' ὖν, ὅτι ἐπ' αὐτῦ τόδε τὸ ἔθος κατήργητο, παρὰ δὲ τοῖς Ῥωμαίοις ἔτι διεσώζετο. Ἄλλως τε δὲ καὶ τέσσαρες ἵπποι, ἐν τῷ Ἕκτορος ἅρματι συνεζευγμένοι φαίνονται παρ' Ὁμήρῳ: (Ἰλ: Θ'. ς. 185.) Οὕτω γὰρ πρὸς αὐτὺς Ἕκτωρ προσφθέγγεται:

„ Ξάνθε τε, καὶ σὺ Πόδαργε, καὶ Αἴθων, Λάμπε τε δῖε:

Ἀλλ' οἱ παλαιοὶ τῶν Κριτικῶν οἴονται, τὰ πρότερα δύο τῶν ὀνομάτων, ἐπίθετα εἶναι τῶν δευτέρων· (οἱ δὲ φασὶ, τὰ Ξάνθε, καὶ Λάμπε εἶναι τὰ κύρια·) δισσὺς μόνον ἐπιγινώσκοντες ὄντας τὺς ἵππυς, καὶ τοιῷδε λόγῳ ἐπερειδόμενοι: ὅτι ἐπὶ δυϊκῷ τῷ ἀριθμῷ Ἕκτωρ ἐλάλει: Νῦν μοι τὴν κομιδὴν ἀποτίνετον. Ἄλλοθεν μέντοι γε δῆλον, ὅτι καὶ ἡ τῦ τετρώρυ χρῆσις, ὐκ ἦν Ὁμήρῳ, ἀγνουμένη, (ὡς ἐκ τῆς Ν'. Ὀδυσ: ς. 81.) ἐςὶν ἰδεῖν: ἔνθα εἴρηται, τὴν Φαιάκων Ναῦν ῥίμφα θέειν·

„ Ἡδ' ὥς ἐν πεδίῳ τετράοροι ἄρσενες ἵπποι.

Εἰς τὸ γῦν τὺς ἵππυς ἰθύνειν, ἐπὶ τῦ δίφρυ καθῆςο ὁ διφρελάτης, ἐλαύνων τῇ μάςιγι· παρὰ τύτῳ δ' ὁ παραιβάτης ἵςατο,

μαχόμενός τε ἐκ τῦ ἅρματος, καὶ ἅμα ὑπαγορεύων, οἵπερ ἂν ἄρα ἐκεῖνος τὸ ἅρμα τρέψαιτο, ὡς (ἐν τῇ Θ'. Ἰλ:) σημειοῖ Ἐυςάθιος· Καὶ τόγε δὴ πρῶτον τῶν εἰρημένων δίο ἔργων ἐπλήρυ, ἀνδρῶν τῶν ἐν ὑπεροχῇ τις: οἷον Πάνδαρος ὁ τῦ Λυκάονος· καί τοι γε τῷ παραιβάτῃ Αἰνείᾳ κατά τινα λόγον ὑποχωρήσας: (ἐν Ε'. Ἰλ: ς 230.) Καὶ Νέςωρ δὲ, ἐν τῷ Διομήδυς ἅρματι: (Ἰλ: Θ'. ς. 116.) Ὁμοίως δὲ ἢ οἱ δύο τῶν υἱῶν Πριάμυ: ὅ τε Νόθος, καὶ ὁ Νόμιμος, ὧν ἐκείνυ διφρελατῦντος, ὗτος ἐμάχετο: (Ἰλ: Λ'. ς. 103.) Ἀλλὰ καὶ Ἕκτωρ (Ἰλ: Ρ'. ς. 430.) παντοίως ἔχαιρε διφρελατῶν:

„Πολλὰ μὲν ἄρ μάςιγι θοῇ τὺς ἵππυς ἐλάυνων,
„Πολλὰ δὲ μειλιχίοισι προσήυδα, πολλὰ δ' ἀρειῇ.

Τό γε μὴν ἔργον τόδε, τοῖς Περσῶν Ἡγεμόσιν ἐλογίζετο ὐκ ἐυπρεπὲς, νόμῳ ἀυτοῖς ὂν βασιλικῷ ἀπηγορευμένον, τὸ ἅπτεσθαι τῶν χαλινῶν, ὡς ἐκ τῦ Διοδώρυ δῆλον, (Βιβλ: ΙΖ'.) ἔνθα Δαρεῖος ὑπὸ ἀνάγκης ἀγόμενος τῆς ἐχάτης, τὰς τῶν ἵππων ἡνίας ἀνείλκυσε. Τἄλλα δὲ καὶ ἀπὸ τῦ ἅρματος ἀπεπήδων, ὡς μαχεσόμενοι, καθὰ Μενέλαος κατὰ τῦ Πάριδος: (Ἰλ: Γ'. ς. 29.)

„Ἀυτίκα δ' ἐξ ὀχέων σὺν τεύχεσιν ἆλτο χαμᾶζε.

Ὡσάυτως δὲ καὶ Ἕκτωρ: (Ἰλ: Λ'. ς. 211.)

„ . . . Ἐξ ὀχέων σὺν τέυχεσιν ἆλτο χαμᾶζε,
„Πάλλων δ' ὀξέα δῦρα, κατὰ ςρατὸν ᾤχετο πάντῃ.

Οὕτω δὲ καὶ παρ Ἡσιόδῳ, (ἐν τῇ ἀσπίδι) Ἡρακλῆς τε καὶ Κύκνος πολεμησείοντες:

„ . . . Ἐυπλεκέων δίφρων θόρον αὖψ' ἐπὶ γαῖαν.

Καὶ παρὰ Ὀυϊργιλίῳ δὲ: (Αἰνειάδ: Ι'. ς. 453.)

Defiluit Turnus bijugis, pedes apparat ire.
„(Τύρνος δ' ἐλθεῖν ἐκ δίφρυ πεζὸς κατὰ ἆλτο.)

ΚΕΦΑΛ. ΙΒ'.

Περὶ Νηῶν.

Ἐπὶ τῇ τοῦ πολέμου παρασκευῇ καὶ τὸ Ναυτικὸν ἐπανήκει· Ναυσὶ γὰρ Ἕλληνες ἔπλευσαν ἐπ' ἐκπορθήσει Τροίας, ἑκατὸν ὀγδοήκοντα καὶ ἓξ ἐπὶ ταῖς χιλίαις, ὡς ἐκ τοῦ Καταλόγου, τοῦ ἐν τῇ Β'. Ῥαψωδίᾳ τῆς Ἰλιάδος πάρεστιν ἐκλογίσασθαι· καί τοι Θουκυδίδης διακοσίας πρὸς ταῖς χιλίαις ἐξαριθμεῖ. Ἐν αὐταῖς οὖν ἐμάχοντο ὅπλοις προσχρώμενοι ναυτικοῖς, οἷα τὰ ξυστὰ ὑπῆρχε τὰ ναύμαχα: (Ἰλ: Ο'. ς. 389.) Τῷ δ' ὄντι Ἀχιλλεὺς ἔφη: (Ἰλ: Ι'. ς. 328.) ὅτι πόλεις δυωκαίδεκα αὐτὸς τῷ ναυτικῷ τῷ ἑαυτοῦ ἐξεπόρθησε:

„ Δώδεκα δὲ σὺν νηυσὶ πόλεις ἀλάπαξ' ἀνθρώπων.

Καὶ Ὀδυσσεὺς δ' ἀνακηρύττει, ἐν ναυμαχίαις ἐννέα ἡγεμονεῦσαι· (Ὀδυσ: Ξ'. ς. 230.)

„ Εἰνάκις ἀνδράσιν ἦρξα, καὶ ὠκυπόροισι νέεσσιν
„ Ἄνδρας ἐς ἀλλοδαποὺς . . . .

Οὕτω δ' οἱ πάλαι πειρατικοὶ, ναῦς ἁπανταχοῦ ἄγοντες παρεσκευασμένας παντοίων εἴδεσιν ὅπλων, ὧδε κἀκεῖσε περιῄεσαν λωποδυτοῦντες· καὶ μάχαις ἐπαχθεστάταις κατὰ γῆν τε καὶ θάλασσαν, ἄνω καὶ κάτω πάντα ἦγον τε καὶ ἔφερον, ὡς ἐκ τῶν Ὁμήρου πολλαχοῦ γίνεται δῆλον, καὶ ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου δὲ ἐν Προοιμίοις τοῦ Α'. Βιβλ: προσεμπεδοῦται: ὃς δὴ καὶ παρέδωκε, κατὰ τὸν ἐκείνων τρόπον, καὶ τὰς τῶν Ὁμηρικῶν Ἡρώων νῆας κατεσκευάσθαι· ἤτοι δήπου σεσανιδωμένας, ἤτοι οὐχὶ κεκαλυμμένας σανίσιν, ἀλλ' ἀποκεκοιλωμένας οὕτως, ὥστε τὴν εἰς μάχην παρασκευὴν σὺν αὐτοῖς κάτω ἐν τῇ νηῒ ὑποκεῖσθαι, καθάπερ ὁ Σχολιαστὴς ἀναπτύσσει. Ἐκ μὲν οὖν τῶν τοῦ

τοιέτε γένες ἀνθρώπων αἱ ναυμαχίαι τὴν ἀρχὴν προῆλθον, αἱ ὕστερον ἐν Ἑλλάδι τεθρυλλημέναι. Τέτων πρώτην Ἴωνες μετῆλθον σὺν Κύρῳ, ἔπειτα δὲ Πολυκράτης διὰ τέτων νήσες πολλὰς ἑαυτῷ καθυπήγαγεν. Ἐφεξῆς δὲ Φωκεῖς Καρχηδονίες μάχῃ ναυτικῇ ὑπερέχον· εἰς ὃ τελευταῖον ἐπὶ τῦ Μηδικῦ πολέμε, Δαρείε τε δὴ καὶ Ξέρξε βασιλευόντων, ἐν στόλοις μείζοσιν οἱ ναυτικοὶ προήχθησαν πόλεμοι, ὡς διέξεισι Θεκυδίδης. Ἀλλὰ τῶν νηῶν αἱ μὲν πρότεραι, προμηκέστεραί τε ὑπῆρχον, καὶ μακροτέραις ταῖς εἰρεσίαις προσελαυνόμεναι, αἳ καὶ ὅτε μὲν ἐν πλείοσιν, ὅτε δ' ἐν ἐλάττοσι τῷ ἀριθμῷ κώπαις προήγοντο. Ἐν μὲν ἔν τῇ Ὀδυσσ: Ι΄. ς. 322.) μνεία γίγνεται νηὸς ἐεικοσόροιο. ἐν δὲ Ἰλιάδ: Β΄. ς. 719:) ἐρέται ἐν νηῒ ἑκάστῃ ἐνῆσαν πεντήκοντα· οἱ αὐτοὶ καὶ τόξων εὖ εἰδότες μάχεσθαι, ἐπὶ τῶν γε τῦ Φιλοκτήτε νηῶν. Αἱ δὲ δὴ τοιαῦται νῆες, πεντηκόντοροι παρ' Ἕλλησιν ἐκαλῦντο, ἐν πολλῇ μάλα χρήσει κοινῇ τυγχάνεσαι: ἐν οἷαις πρώτες τὲς Φωκαεῖς πλεῦσαι, Ἡρόδοτος ἱστορεῖ: (ἐν τῇ Κλειοῖ.) „Οἱ δὲ Φωκαεῖς ἔτοι, ναυτιλίῃσι μακρῇσι πρῶτοι Ἑλλήνων „ἐχρήσαντο, καὶ τόν τε Ἀδρίην, καὶ τὴν Τυρσηνίην, καὶ „τὴν Ἰβηρίην, καὶ τὴν Ταρτησσὸν, ἔτοι εἰσὶν οἱ καταδέξαν„τες. Ἐναυτίλλοντο δὲ, ἐ στρογγύλῃσι νηυσὶν, ἀλλὰ πεντηκοντόροισιν. Τοιάυτη ἦν ἡ Ἀργὼ πεντηκόντορος, ὡς ἐκ τῦ ἀριθμῦ δηλῦται τῶν Ἀργοναυτῶν, οἵτινες ὑπῆρχον αὐτερέται. Καί τοιγε Θεόκριτος (ἐν τῷ Ὕλᾳ) τριακοντάζυγον λέγει ναῦν τὴν κώπαις δηλονότι τριάκοντα ἑκατέρωθεν προσωθεμένην. Ἦν δὲ δήπε τῶν τοιῶνδε νηῶν τὸ εἶδος παρεμφερὲς τῇ Galeae (Τριήρει:) τῇ παρὰ πολλοῖς ἔθνεσι καθ' ἡμᾶς ἐν χρήσει. Ἀλλ' αἱ Τριήρεις αἷς οἱ παλαιοὶ θαμὰ προσεχρῶντο, ὕστερον τῶν Ἡρώων εὕρηνται, καὶ πρῶτον δὴ ἐν Κορίνθῳ, ὡς Θεκυδίδης παρέδωκεν.

Αἱ τοίνυν νῆες εἰώθεσαν γράφεσθαι, καὶ χροιαῖς ποικίλαις διαλαμπρύνεσθαι· ὅθεν Ὅμηρος Μιλτοπαρήϊες ἐκάλεσεν (Ἰλ: Β΄. ς.

637.) καὶ Φοινικοπαρήους (Ὀδυσ. Λ΄. ϛ. 123. καὶ Ψ΄. ϛ. 271.) Καὶ οὕτω δὲ καὶ Ὀυϊργίλιος (Αἰνειάδ: ἐν τᾷ Η΄. ϛ. 93.) Pictas carinas (γραπτὰς τρόπεις) ᾄδει. Ἔνθα Σέρβιος: Homerus meminit, quod naves pingebantur rubrica (Ὅμηρος μνημονεύει τὰς νῆας μίλτῳ κεχρῶσθαι.) Καὶ τὸ ἔθος δὲ „τόδε ἀρχαιότατον εἶναι φησὶν Ἡρόδοτος, (ἐν τῇ Θαλ:) Τὸ δὲ „παλαιὸν ἅπασαι αἱ νῆες ἦσαν μιλτοπάρῃοι. Κἀν τοῖς ὑστέροις δὲ χρόνοις κοινῇ ἐκράτησε τὰς ναῦς περιχρωματίζεσθαι. Ὁ γοῦν Σενέκας (ἐν Ἐπιστ. ΟΖ΄.) Navis bona dicitur, non quae ſpecioſis coloribus picta eſt, nec cui argenteum roſtrum eſt, nec „cujus tutela ebore celata eſt. (Ναῦς ἀγαθὴ λέγεται, „οὐχ ἡ εὐανθέσι χρώμασι καταγεγραμμένη, οὐθ᾽ ἧς τὸ „ἔμβολον ἐστὶν ἀργυροῦν, οὔθ᾽ ἧς τὸ σκέπας (ἢ τὸ πρόβλημα) „ἐλέφαντι διαγέγλυπται.) Εἰώθεσαν δὲ καὶ εἰκόνας τινὰς ταῖς νήεσιν ἐπιζωγραφεῖν, ἐξ ὧν ἂν παρείη καὶ ἐπονομάζεσθαι. Οὕτω παρὰ Ὀυϊργιλίῳ (Αἰνειάδ: Ε΄.) αἱ νῆες, Πίστριξ τε, καὶ Κένταυρος, καὶ Χίμαιρα ἐπεκλήθησαν. Καὶ ἡ Ναῦς δὲ, ἐν ᾗ ἡ Εὐρώπη διεπορθμεύθη, ὠνομάζετο Ταῦρος, ὡς ὑπὸ Ἀγαθαρχίδου τοῦ Κνιδίου (ἐν τοῖς Εὐρωπαϊκοῖς) παραδέδοται. Οὕτω καὶ τὸ παρὰ τῷ Λουκιανῷ πλοῖον ἑκατέρωθεν ἦν ἔχον, τὴν ἐπώνυμον τῆς νεὼς Θεὸν ἔστιν. Ἀλλ᾽ εἰωθότες ἦσαν τὰς Θεῶν εἰκόνας ἐπὶ ταῖς ναυσὶ παριστᾷν, καὶ χάριν ἀσφαλείας τε καὶ προστασίας: ὡς τοῖς γε Φοίνιξιν οἱ Παταϊκοὶ προυβάλλοντο· (παρ᾽ Ἡροδότῳ ἐν τῇ Θαλ:) „τοὺς οἱ Φοίνικες ἐν τῇσι πρῴρῃσι τῶν Τριήρεων περιάγουσι. Παραπλήσιον δέ τι κἀν ταῖς Ὁμηρικαῖς Ναυσὶ, καὶ ὁ Σχολιαστὴς παρεσημειώσατο: (Ἰλ: Ι΄. ϛ. 241.) ἔνθα Ἕκτωρ μεγαλαυχῶν καθηπείλει

„ἀποκόψειν τὰ τῶν νηῶν ἄκρα κόρυμβα. Ἐπειδὴ (φησὶν „ὁ Σχολιαστὴς) ἐπὶ τῶν ἀκροστολίων ἦσαν ἀγάλματα καὶ „εἰκόνες τῶν Θεῶν· ἐκκλίνων ἂν τὴν τῶν Θεῶν ὀργὴν τοῦτο „ποιεῖ. Ταῦτα μέντοιγε, κατὰ τὰς ναυμαχίας μάλιστα, οἱ παλαιοὶ εἰώθεσαν ἀφαιρεῖν: ὡς δῆλον ἐξ ὧν Διόδωρος φησὶν ὁ Σικελιώτης: (ἐν „Βιβλ: Κ΄.) ὅτι οἱ Ῥόδιοι ταχέως, τὰ μὲν ἀκροστόλια πε- „ριέσπασαν, ὕλην δὲ ξηρὰν, καὶ δᾷδας ταῖς ναυσὶν ἐνέν- „τες ἐνέπρησαν. Διδάσκει δ᾽ ὁ αὐτὸς, ὅτι καὶ τούτοις αἱ τὴν νί- „κην ἀράμεναι νῆες διεκοσμοῦντο: Αὐτὸς δὲ (ὁ νενικηκὼς) τὰς ἰδίας „ναῦς κοσμήσας τοῖς ἀκροστολίοις, καὶ τὰς ἁλούσας ἐφελ- „κόμενος, τὸν πλοῦν ἐποιεῖτο. Παραπλησίως καὶ παρὰ Πλου- τάρχῳ (ἐν Βίῳ Θεμιστοκλ:) ἱστορεῖται, ὅτι Λυκομήδης ὁ τῶν „Ἀθηναίων Τριήραρχος, τὴν πρώτην ἀφείλετο τοῦ Ξέρξου ναῦν: ἧς τὰ „παράσημα περικόψας, ἀνέθηκεν Ἀπόλλωνι δαφνηφόρῳ.

ΚΕΦΑΛ. ΙΓ΄.

Περὶ τῆς Πολιορκήσεως.

Κατ᾽ ἀρχὰς, αἱ τῶν Ἑλλήνων ἅπασαι πόλεις ἀμοιροῦσαι τειχῶν, πολλαῖς εὐέφοδοι ὑπῆρχον διαρπαγαῖς, ἃς κατ᾽ ἀλλήλων τὸ πάλαι ἀμοιβαδὸν ἐποιοῦντο, καθάπερ ἐν τῷ Α΄. τῆς συγγραφῆς, Θουκυδίδης ἐπιμαρτυρεῖ. Κατὰ τῶν τοιούτων οὖν ἐφόδων ὕστερον, τείχη ἀνοικοδομεῖν ἐπεβάλοντο, πύργοις ἐνασφαλιζόμενοι, ὡς περὶ τῆς Θηβαίων πόλεως μάρτυς ἐστὶν Ὅμηρος, τῆς οὕτω κατοχυρωθείσης ὑπ᾽ Ἀμφίωνός τε καὶ Ζήθου: (Ὀδυσ: Λ΄. ϛ. 262.)

„ Οἳ πρῶτοι Θήβης ἕδος ἔκτισαν ἑπταπύλοιο,
„ Πύργωσάν τ', ἐπεὶ ἐ μὲν ἀπύργωτόν γ' ἐδύναντο
„ Ναιέμεν εὐρύχορον Θήβην . . . .

Α'μέλει τοι ὑπὸ τῶν Φλεγύων θαμὰ ἐπηρεαζόμενοι, καθάπερ ὁ Σχολιαςὴς φησί. Διὰ δὲ τῦτο καὶ Λαομέδων τείχεσι περιβαλεῖν τὸ Τρώων ἄςυ ἠνάγκασαι, εἰς ὅπερ δὴ, τὴν παρ' ἑαυτῦ ἐργασίαν καὶ Πο„σειδῶν κατεβάλλετο: ὡς γὰρ ὁ Σχολιαςὴς Ο'μήρυ διέξεισι, Πο„σειδῶν, καὶ Α'πόλλων προςάξαντος Διὸς Λαομέδοντι θη„τεῦσαι, ἐπὶ μισθῷ τεταγμένῳ, τὸ τεῖχος κατασκευάζυσι. Κοινῆ γῦν Ο'μηρος τὰς πόλεις, εὐπύργυς τε, καὶ εὐτείχεας χαίρει ἀποκαλῶν, διά τε τὸν περιτειχισμὸν καὶ τὰ πυργώματα, οἷς ὠχυρῦντο καὶ κατησφαλίζοντο. Εἰωθὸς δὲ ἦν ἔτι καὶ χῶμα ἐκ γῆς ἐπιφορεῖν ἐγγὺς τῶν τειχῶν· ἢ τοιῦτον ἦν τὸ Τροίας, ἧς τὸ τεῖχος ἀμφίχυτον εἴρηται: (Ι'λ: Υ'. ς. 145.)

Ε'ντεῦθεν αἱ πολιορκίαι, ὡς ἂν τὰ ἄςεα ἐκπολεμοῖτο. Τοιαύτη δ' ἡ Τροίας ἡ ἐπὶ δεκαετίαν παρατείνασα: ὐχ' ὕτω, φησὶ Θυκυδίδης, „ὀλιγανθρωπίᾳ τοσοῦτον, ὅσον ἀχρηματίᾳ." χήτει ἀνδρῶν, ἢ διὰ χρημάτων ἔνδειαν· ἐπεὶ ςρατὸν ἐπήγαγον ἐλάσσονα, ἢ ὅσον ἐκεῖ τραφήσεσθαι ἔχειν πολεμῦντα ἐπίςευον· οὐδέ γε πάσῃ προσεχρήσαντο τῇ τῶν δυνάμεων πληθύϊ, ὁπόση αὐτοῖς παρῆν, ἀλλ' ἐπὶ τῆς χερρονήσυ ἐτράποντο γεωργεῖν, καὶ εἰς τὸ λῃςεύειν, τῦ ἐπισιτισμῦ σφίσι μὴ ἐπαρκῦντος.

Ε'κ τύτυ τοίνυν οἱ Τρῶες ἐπὶ μακρὸν ὕτω τῦ χρόνυ ἀντέςησαν Ε'λλησιν, ἀνδρῶν ἀνθιςάμενοι διασκεδαννυμένων ὀλιγοςῷ πλήθει, οἷς ὑπῆρχον ἰσάριθμοι. Ε'λληνες δ' ἐν τύτῳ τὰς πέριξ χώρας τὰς ὁμορύσας ἔνθεν κἀκεῖθεν πορθῦντες κατελῃίζοντο, ἵνα μὴ τοῖς Τρωσὶν εἰς ἀντίληψιν ὦσιν, ᾗ φησὶ Πλύταρχος, τὰ περὶ Ο'μήρυ διεξιών. Τοιγαρῦν καὶ Α'χιλλεὺς, ὁ ἐν Ε'λλησιν ἡγεμονεύων διεκαυχᾶτο, τῷ μὲν ναυτικῷ

πόλεις τῶν ἐναντίων ἐκπεπορθηκέναι δυωκαίδεκα, πεζομαχῶν δὲ, τῶν περὶ Τροίαν ἑτέρας ἕνδεκα: ἐν αἷς καὶ ἡ Λυρνησσὸς ἦν, ἀφ' ἧς τὴν Βρισηΐδα ἐξηνδραπόδισεν. (Ἰλ: Τ'. ς. 60.)

Ἦν δ' ἔθος καὶ τὰς παρεμβολὰς αὐτὰς τείχεσι περιβάλλειν καὶ περιφράττειν· τοῦτο γὰρ Ἕλληνας δρᾶσαι αὐτίκα, ὡς ἐπὶ Τροίας ἀφί„κοντο, Θουκυδίδης φησίν: Ἐπειδὴ δὲ ἀφικόμενοι μάχῃ ἐκ„ράτησαν: δῆλον δὲ, τὸ γὰρ ἔρυμα τῷ στρατοπέ„δῳ οὐκ ἂν ἐτειχίσαντο. Τοῦτο δ' ὁ Σχολιαστὴς λέγει αὐτοὺς πεποιηκέναι, διὰ τὰς τῶν βαρβάρων ἐπιδρομάς. Τὸν αὐτὸν δὲ τοῦτον τρόπον, καὶ τὸ μέγα τεῖχος ἐκεῖνο, πρὸς τῷ τέρματι τῆς πολιορκήσεως ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων κτισθῆναι διέξεισιν Ὅμηρος, (Ἰλ: Θ'. ς. 533.) ἐπεὶ ἐκ τῆς πόλεως οἱ Τρῶες ἐκθρώσκοντες ταῖς παρεμβολαῖς ταῖς αὐτῶν ἐπενέβαινον. Ἦν δὲ τὸ ὀχύρωμά τοιόνδε· οἷον Ὅμηρος (Ἰλ: Μ'. ς. 53. κξ.) αὐτὸ περιγράφει:

„ . . . . Τάφρος γὰρ ἦν
„ Εὐρεῖ' οὔτ' ἄρ ὑπερθορέειν σχεδὸν, οὔτε περῆσαι
„ Ῥηϊδίη· κρημνοὶ γὰρ ἐπηρεφέες περὶ πᾶσαν
„ Ἕστασαν ἀμφοτέρωθεν· ὕπερθεν δὲ σκολόπεσσιν
„ Ὀξέσιν ἠρήρει, τοὺς ἵστασαν υἷες Ἀχαιῶν
„ Πυκνοὺς καὶ μεγάλους, δηΐων ἀνδρῶν ἀλεωρήν. κτ.

Καί τοι γὰρ οὐ με λανθάνει πλάσμα ὂν τόδε, οὕτω πως πρὸς Ὁμήρου ἐπινοηθὲν: (ἢ τῶν παλαιῶν ἔδοξέ τισιν· οἷον Στράβωνι, (ἐν Βιβλ: ΙΓ'.) παρ' ᾧ Ἀριστοτέλης: Ὁ δὲ πλάσας Ποιητὴς ἠφάνισε, φησίν:) Ἀλλ' ἐν αὐτῷ τούτῳ ὁ Ποιητὴς σαφὲς καθίστησιν, ὡς καὶ τοῖς ἀρχαίοις ἦν ἐν χρήσει τὸ ἔθος τοῦ τὰ στρατόπεδα οὕτω κατοχυροῦν καὶ κατασφαλίζειν, ἐν παραπλησίαις ταῖς περιστάσεσιν.

Ε'ν δὲ ταῖς παρεμβολαῖς ἔτι κ̀ **κλισίαι** ἵςαντο, ἐν αἷς οἱ Ἥρωες παρὰ ταῖς Ναυσὶ κετεσκήνȣν, οἵα περ ἦν ἡ τȣ̃ Α'χιλλέως, ἡ ἐν τῇ Ω'. Ῥαψῳδίᾳ τῆς Ι'λιάδος (ς. 448.) περιγραφομένη.

„ . . . . ἥνπερ ὑψηλὴν.
„ . . . Μυρμιδόνες ποίησαν ἄνακτι,
„ Δȣ̃ρ' ἐλάτης κέρσαντες ἀτὰρ καθύπερθεν ἔρεψαν
„ Λαχνήεντ' ὄροφον, λειμωνόθεν ἀμήσαντες·
„ Α'μφὶ δέ οἱ μεγάλην αὐλὴν ποίησαν ἄνακτι
„ Σταυροῖσι πυκινοῖσι· θύρην δ' ἔχε μȣ̃νος ἐπιβλὴς
„ Εἰλάτινος. . . . .

Α'υτᾳ̃ δ' Α'χιλλεῖ, κ̀ τῷ Τελαμῶνος Αἴαντι, ἐν ἐχάτοις πέρασιν ἦν ἡ σκήνωσις: ὅτι (Ι'λ: Θ'. ς. 226.) ὑπῆρχον ȣ̃τοι τῶν λοιπῶν διαφέροντες.

„ . . . . Η'νορέῃ πίσυνοι, κ̀ κάρτεϊ χειρῶν.

Ο'δυσσεὺς δὲ καθειςήκει ἐν μέσῳ τῶν Νηῶν, ὡς ἐν τόπῳ ἀσφαλεςέρῳ, καί γε κατὰ τὴν ἐν αὐτῷ φρόνησιν εἰς τὸ περισώζεσθαι δεξιωτέρῳ. Πρὸ δὲ δὴ τῶν σκηνωμάτων σκοπὸς ἵςατο, ὅθεν ἂν πάντα προορῷεν τὰ πράγματα, ὅπερ ἦν ἔργον τῷ Νέςορι: (Ι'λ: Ξ': ς. 8.)

„ Α'υτὰρ ἐγὼν ἐλθὼν τάχα εἴσομαι εἰς περιωπήν.

Καὶ φυλακαὶ δὲ νυκτὸς ἐγίνοντο ἐπιμελῶς, διατασσομένων διὰ τῆς παρεμβολῆς ἐγρηγόρων, κ̀ πυρσῶν ἁπανταχȣ̃ ἐξαπτομένων, ὅπερ ἦν ἐπιτάσσων κ̀ Νέςωρ (Ι'λ: Ι'. ς. 65.)

„ . . . . Φυλακτῆρας δ' ἕκαςοι
„ Λεξάσθων παρὰ τάφρον ὀρυκτὴν τείχεος ἐκτός.

Α'λλὰ ἢ οἱ Ἡγεμόνες αὐτοὶ νυκτὸς διέτρεχον διὰ τῶν παρεμβολῶν ἐπισκοπήσοντες, ἐι ὀρθῶς αἱ φυλακαὶ εἶχον, ὃ Νέςωρ σὺν Ὀδυσσεῖ, καὶ Διομήδει ποιῦσιν. Ὡσαύτως δὲ καὶ ταῖς Ῥυτύλων παρεμβολαῖς παρὰ Οὐϊργιλίῳ (Αἰνειάδ. Θ'. ς. 166.)

Collucent ignes, noctemque custodia ducit
Insomnem ludo. . . . .

„ . . . . . . (Πυρὰ δ' ἐκσελάγιζε
„ Οὖροι δ' ἐγρηγορτὶ ἀθύρμασι νύκτα διῆγον.)

Καὶ ὅδ' οἱ πολιορκύμενοι δὲ ἄλλως ἔδρων: διεκελεύετο καὶ γὰρ Πρίαμος: (Ἰλ: Η'. ς. 371.)

„ Καὶ φυλακῆς μνήσασθε, καὶ ἐγρήγορθε ἕκαςος.

Ὁμοίως δὲ καὶ Ἕκτωρ (Ἰλ: Θ'. ς. 517.) διὰ κηρύκων ἀγγέλλει

„ Παῖδας πρωθήβας πολιοκροτάφυς τε γέροντας.
„ Λέξασθαι περὶ ἄςυ, θεοδμήτων ἐπὶ πύργων·
„ Θηλύτεραι δὲ γυναῖκες ἐνὶ μεγάροισιν ἑκάςη
„ Πῦρ μέγα καιόντων, φυλακὴ δέ τις ἔμπεδος ἔςω.

Καὶ ς. 529.)

„ Α'λλ' ἤτοι ἐπὶ νυκτὶ φυλάξομεν ἡμέας αὐτὺς.

Καὶ κατὰ δὴ τόδε τὸ ἔθος, ἢ Ξενοφῶν (ἐν τῷ Γ'. τῆς Κύρυ παιδ.)
„ γράφει· Καὶ τότε μὲν δειπνοποιησάμενοι, ἢ φύλα-
„ κας καταςησάμενοι, καὶ πυρὰ πολλὰ πρὸ τῶν
„ φυλάκων καύσαντες, ἐκοιμήθησαν.

Πρὸς δ' ἔτι καὶ κατάσκοποι ἑκατέρωθεν διεπέμποντο, διασκοπεύσοντες τὰ παρὰ τοῖς πολεμίοις διαπραττόμενα: ὡς ἐν τῷ Κ. τῆς Ἰλ:

ς. 526. καὶ 561. ἀναγινώσκομεν. Καὶ παρὰ Οὐΐργιλ: ἐν τῷ Θ'. τῆς Αἰνειάδος, ὡσαύτως. Τοῖς δὲ Τρωσὶ, καὶ αὐλοὶ ἢ σύριγγες νυκτὸς περιηχεῖν εἴθιςο, ὧν (ἐν τῷ Κ'. τῆς Ἰλ: ς. 13.) Ἀγαμέμνων ἤκουσε. Τοῖς γὰρ βαρβάροις τοῦτὶ πάλαι σύνηθες ὂν, ἐξ Ἡροδότου (ἐν τῇ Κλειοῖ) δῆλον, ἐν οἷς Ἀλυάττης ὁ Λυδῶν ἀνάσσων ἐςρατεύετο, „ὑπὸ συρίγγων τε καὶ πηκτίδων, καὶ αὐλοῦ γυναι„κέου τε καὶ ἀνδρείου. Καὶ σάλπιγγος δὲ χρῆσιν ἐπὶ τῆς πολιορκίας ἐπισημειοῦται Ὅμηρος: (Ἰλ: Σ'. ς. 219.

„Ὡς δ' ὅτ' ἀριζήλη φωνὴ, ὅτε τ' ἴαχε σάλπιγξ,
„Ἄςυ περιπλομένων δηΐων ὑπὸ θυμοραϊςέων.

Ἀλλ' ὁ Σχολιαςὴς βούλεται, τόδε κατὰ πρόληψιν ὑπὸ Ὁμήρου „εἰρῆσθαι: ἐπεὶ οὐδέπω ἡ σάλπιγξ εὕρητο παρὰ τοῖς „παλαιοῖς· κόχλῳ γὰρ θαλασσίῳ ἐσάλπιζον.

ΚΕΦΑΛ. ΙΔ'.

Περὶ τῆς Μάχης.

Τὸ κύριον καθ' αὑτὸ τοῦ πολέμου ὑφίςατο ἐν τῇ μάχῃ· ἐν ᾗ κρείττονας τῶν Τρώων ὀφθῆναι τοὺς Ἕλληνας αὐτίκα ἐγκαθορμισαμένους, Θουκυδίδης φησίν. Ὁ δὲ Πλούταρχος ἱςορεῖ, ὅτι ἐν ἐκείνῃ τῇ συμβολῇ ἀνήρηται Πρωτεσίλαος: περὶ οὗ (Ἰλ: Β'. ς. 698.) λέγεται. Μετὰ ταύτην οἱ διαπρεσβεύσοντες δεῖν τὴν Ἑλένην ἀποδοθῆναι, ἀπεςάλησαν, Μενέλαός τε καὶ Ὀδυσσεύς: (Ἰλ: Ῥαψῳδ: Π'.) Τῶν δὲ Τρώων τὴν ἀπόδοσιν ἀπανηναμένων, εἰς μάχην αὖθις οἱ Ἕλληνες αὐτοὺς προσεκάλεσαν, ἐν ᾗ καὶ ταύτῃ κρείττους ἐγένοντο. Ἐντεῦθεν γοῦν τοῦ ςρατοῦ ἀπομερισθέντος, πολλὰς συνεκρότηταν ὑσμίνας ἀλλήλοις, ἐν αἷς καὶ Τρῶες

θαμὰ ὑπερέχον, Ἀχιλλέως μάλιστα τοῦ πολεμεῖν ἀποχομένου, καὶ τοσοῦτον, ὥστε καὶ τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ ἄστεος προεξελθεῖν, καὶ τὴν αὐτῶν παρεμβολὴν τῇ τῶν Ἑλλήνων συνάψαι, καὶ κατηρειπότος τοῦ Ἑλληνικοῦ προτειχίσματος, τὰς ναῦς κατεμπρῆσαι παρασκευάσασθαι (Ἰλ: Θ΄. ς. 1 7.) Τὰς δὲ τοιαύτας εἰσβολὰς ὑπὸ τῶν πολιορκουμένων εἰωθέναι γίνεσθαι, Ὅμηρός τε αὐτὸς ἐστὶ παριστῶν: (Ἰλ: Θ΄. ς. 55 καὶ τοῖς ἑξῆς ἐν τῇ τοῦ Ἀχιλλέως Ἀσπίδι) καθάπερουν καὶ ἐν τῇ τοῦ Ἡρακλέους Ἡσίοδος.

Πρὸ μὲν οὖν τοῦ τὴν μάχην συνάψαι, ἀριστᾶν εἰώθουν, πρὸς τὸν ἐκ τοῦ πολέμου μόχθον ἐπιρωννύμενοι. Ἐπιτάσσει δὲ τοῖς Ἕλλησι τόδε Ὀδυσσεύς: παραινῶν γὰρ Ἀχιλλεῖ (Ἰλ: Τ΄. ς. 156.)

„ (Μὴ) νήστιας ὄτρυνε προτὶ Ἴλιον υἷας Ἀχαιῶν,
„ Τρωσὶ μαχεσσομένους . . . . . προστίθησιν (αὐτ: ς. 160.)
„ Ἀλλὰ πάσασθαι ἄνωχθι θοῇς ἐπὶ νηυσὶν Ἀχαιοὺς
„ Σίτου καὶ οἴνοιο· τὸ γὰρ μένος ἐστὶ καὶ ἀλκή.

Ὃ δὴ καὶ Πλάτων ἐπιβεβαιοῖ, (ἐν τῷ Α΄. τῶν Νόμων.) Καὶ Λίβιος δὲ, (ἐν τῷ Θ΄. τῶν αὐτοῦ.) γράφων: In Romanorum militaribus inſtitutis fuiſſe poſitum, ut milites paſti educerentnr in aciem. „(Ἐν ταῖς Ῥωμαίων στρατιωτικαῖς „διατάξεσι τεθεσπίσθαι, τοὺς στρατιώτας τροφῆς ἤδη μετειληχότας ἐπὶ τὴν μάχην ἐξάγεσθαι.

Καὶ ἡ τῆς παρατάξεως δὲ διάθεσις, ἡ τοῖς τῶν Ἑλλήνων ἀρχαίοις συνήθης περιγράφεται: (Ἰλ: Δ΄. ς. 295.) ἔνθα Νέστωρ:

„ Ἱππῆας μὲν πρῶτα σὺν ἵπποις καὶ ὄχεσφι,
„ Πεζοὺς δ᾽ ἐξόπιθεν στῆσεν, πολέας τε καὶ ἐσθλοὺς,

„Ἕρκος ἔμεν πολέμοιο· κακοὺς δ' ἐς μέσσον ἔλασσεν,
„Ὄφρα καὶ οὐκ ἐθέλων τις ἀναγκαίῃ πολεμίζῃ.

Ἀλλὰ γὰρ τοῦθ' ὑπὸ τῶν παλαιῶν διαφόρως ἐννοηθῆναι γράφει Εὐστάθιος: Οἱ μὲν γὰρ τὰ πρῶτα, ἀντὶ τοῦ δεξιοῦ κέρως ἐξεδέχοντο· τὸ δ' ὄπιθεν, ἀντὶ τοῦ ἀριστεροῦ· ἔλεγον δὲ τὴν Φάλαγγα ἐπὶ μετώπου, οὐχὶ κατὰ βάθος τεταγμένην. Ἀλλ' Ἡρόδοτος, καὶ Ἀπίων, ἡγοῦντο τὴν τοιάνδε διάθεσιν γενέσθαι κατὰ πλινθίον· τουτέστιν ἐν τάξεσι μακραῖς ἰσαρίθμοις: ὧν μεταξὺ καὶ ὁδόν τινα χωρεῖν μέσην, δι' ἧς ἂν ἐξείη τοῖς βουλομένοις ἔρχεσθαί τε καὶ ἐπανέρχεσθαι.

Ὁ δὲ Πλούταρχος (ἐν τῷ περὶ Ὁμήρου) ὑπέθετο: ἡγεῖσθαι μὲν τοὺς ἱππεῖς, ἕπεσθαι δὲ ὄπισθεν τοὺς πεζούς, ὅπερ ἔοικεν ἀληθέστερον· τῷ δ' Εὐσταθίῳ ἔδοξε, δυοῖν μέσον στρατιωτῶν, ἕνα τῶν νωχελεστέρων τετάχθαι, ὡς ἂν πρὸς τῶν γενναιοτέρων ἐπὶ τὸ οἱ καθῆκον ἐφέλκοιτο. Εἶναι δὲ τοῦτο ὅπερ Ἀῤῥιανὸς ἔφη (ἐν τοῖς Ἰνδικοῖς) τὸ ἐπὶ τριῶν ταχθῆναι Φάλαγγα. Τὸ δὲ δὴ τὸν στρατὸν κατὰ τὴν συμπλοκὴν ἐμπλατύνεσθαι, δῆλον ἐκ τοῦ (ἐν τῷ Ν'. τῆς Ἰλιάδ: ς. 308.) εἰρημένου: ὅτι Μηριόνης ἦν ἐνδοιάζων, πότερον ἐπὶ τὸ δεξιὸν, ἢ ἐπὶ τὸ ἀριστερὸν μέρος, ἢ ἐπὶ τὸ μέσον τοῦ Τρωικοῦ στίφους ἐπορεύσειεν.

„Ἢ ἐπὶ δεξιόφιν παντὸς στρατοῦ, ἢ ἀνὰ μέσσους,
„Ἢ ἐπ' ἀριστερόφιν . . . .

Ἐπὶ δὲ το στενώτατον τοὺς στρατιώτας συνῆφθαι δείκνυσιν Ὅμηρος, ἐπειδὰν φησίν: (Ἰλ: αὐτ: ς. 130.)

„Φράξαντες δόρυ δουρὶ, σάκος σάκεϊ προθελύμνῳ·
„Ἀσπὶς ἄρ' ἀσπίδ' ἔρειδε, κόρυς κόρυν, ἀνέρα δ' ἀνήρ.

Ὅπερ οὖν κἀν τῷ Π'. τῆς Ἰλιάδ: ς. 215.) ἐπανείληπται, ἐν οἷς τὰ Ἀχιλλέως, στίφη ἐξάγεται. Οὕτω δέ τι καὶ Οὐϊργιλίῳ πέφρασται (Αἰνειάδ. Ι'. ς. 361.

Concurrunt; haeret pede pes, densusque viro vir.
„ (Πȣ̃ς ποδὶ δ᾽ ἠρείριςο θαμειῶς, ἀνδρὶ δέ τ᾽ ἀνήρ.)

Α᾽λλὰ καὶ Νέςωρ ὡσαύτως κελεύει τȣ̀ς ἵππȣς ἐν τάξει συνέχεσθαι, ὥςε μὴ τῷ πεζικῷ συναναθροεῖσθαι. Καὶ ȣ̃τως ἄρα (Ι᾽λ: Λ΄. ϛ. 150.

„ Πεζοὶ μὲν πεζȣ̀ς ὄλεκον Φεύγοντας ἀνάγκῃ,
„ Ι῾ππεῖς δ᾽ ἱππῆας. . . . .

Τῆς μὲν ȣ̃ν συμβολῆς ἀρχομένης, ἤυχοντο τοῖς Θεοῖς ὁσίως ὑπὲρ τȣ̃ νίκην ἄρασθαι, ὅπερ ἐπὶ πάσαις ἐςὶ μαρτυρȣμενον ταῖς δήρισιν, ὅσαι τε ὑπὸ τȣ̃ ςρατȣ̃ σύμπαντος συνεκροτȣ̃ντο, καὶ ὅσαι ἰδιαίτερον ὑπό τινων τῶν ςρατευομένων. Πρȣτίθεντο δὲ κατὰ διάνοιαν ἐυχόμενοι, καὶ τὰ τεύχη μάλιςα τὰ τῶν πολεμίων καθιερώσειν, ὡς ἐςὶ δῆλον ἀπό τε Ε῞κτορος (Ι᾽λ: Η΄. 82.) καὶ Ο᾽δυσσέως (Ι᾽λ: Κ΄. ϛ. 292. καὶ ϛ. 459. καὶ 460.) καὶ διὰ τȣ̃το δὴ καὶ Ι῾εροπόλȣς, καὶ Μάντεις ἐπὶ τȣ̃ ςρατȣ̃ ἔχοντες ἦσαν, οἵπερ ἂν θύματα τοῖς Θεοῖς προσάγοιεν· ἐκ δὲ τῶν σπλάγχνων τῶν θυωμένων, καὶ τῆς πτήσεως τῶν οἰωνῶν, καὶ τῶν ἄλλων μαντευμάτων τὸ βȣ́λημα τὸ τῶν Θεῶν ἐκδιδάσκοιεν. Ἦν δ᾽ ἔθος προσέτι, καὶ τὸν Μαντιπόλον αὐτὸν δάφνῃ τε περιεςεμμένον, καὶ δᾷδα Φέροντα ἐπὶ τῆς συμβολῆς προηγεῖσθαι· οὐ μέντοι ἀπεχόμενοι οἱ πολεμιςαὶ διετέλȣν, ὡς Ευςάθιος παραδίδωσιν (ἐν Ι᾽λιάδ. Μ΄.)

Πρὸς δὲ δὴ τȣ́τοις, καὶ οἱ ςρατηγȣ̃ντες εἰώθεσαν δημηγορεῖν τοῖς ςρατοῖς παρατεταγμένοις, πολεμεῖν ἐυψύχως προτρέποντες ἀλλήλȣς ὑπαιδȣμένȣς, καὶ τὴν ἐκ τῆς νίκης προτιθέντες ἔυκλειάν τε καὶ λυσιτέλειαν. Ε῎ςι δ᾽ ȣ̃ν ὅτε καὶ ἀπειλὰς προσετίθεσαν· ὥσπερ Ε῞κτωρ (Ι᾽λ: Ο΄. ϛ. 348.)

„ Ὃν δ᾽ ἂν ἐγὼ ἀπάνευθε νεῶν ἑτέρωθι νοήσω
„ Α᾽υτȣ̃ οἱ θάνατον μητίσσομαι. . . . . .

Μέμνηται δὲ τȣ̃ τοιȣ́τȣ καὶ Α᾽ριςοτέλης: (ἐν τοῖς Η᾽θικοῖς Βιβλ: Γ΄. Κεφ. Ζ΄.) ἔνθα δὴ ἱςορεῖ καί τινας τῶν ςραταρχȣ́ντων, τάφρȣς

κατόπιθε τῶν ϛρατευομένων ὀρύξαι, ἤτι τοιῦτον ἐμπόδιον ἐπιμηχανήσασθαι, δι᾽ ὃ μάχεσθ᾽ ἂν ἀναγκάζοιντο. Ὥσπερ οὖν καὶ τὸν Μακεδόνα Ἀλέξανδρον, τῷ ποταμῷ τὸν ἑαυτοῦ ϛρατὸν συνεῖρξαι, ὁ Σικελιώτης Διόδωρος (ἐν τῷ ΙΖ΄. τῆς ἱϛορ:) παρέδωκεν.

Οὐ μόνον δ᾽ ἐν ῥήμασιν, ἀλλὰ καὶ τῷ καθ᾽ ἑαυτοὺς ὑποδείγματι οἱ ϛρατηγοῦντες τῶν ϛρατευομένων προήεσαν. Πρῶτοι γὰρ ἐν μάχαις αὐτοὶ παρ᾽ Ὁμήρῳ παρίϛανται· ὡς ἰδίᾳ πάρεϛιν ἰδεῖν (Ἰλ: Ν΄. ϛ. 490. κξ.) ἔνθα Αἰνείας, καὶ Δηΐφοβος, καὶ Πάρις, καὶ οἱ λοιποὶ τῶν Τρώων προέχοντες προῆγον . . . . Αὐτὰρ ἔπειτα

„Λαοὶ ἕπονθ᾽, ὡσεί τε μετὰ κτίλον ἕσπετο μῆλα.
„Πιόμεν᾽ ἐκ βοτάνης . . . .

Καὶ τῶν ἡγεμόνων δὲ οἱ δυνάμει διαφέροντες, πολλαχοῦ τῆς Ποιήσεως ἐναβρύνονται ἀκούοντες πρόμαχοι.

Κατὰ δὲ δὴ τὴν ἐν τῇ μάχῃ συμβολὴν, μεγάλη τις κραυγὴ ἐξεγείρετο: ἥνπερ ὁ Ποιητὴς (Ἰλ: Γ΄. ϛ. 3.) ἐξεικάζει Γεράνων κλαγγῇ. καὶ (Ἰλ: Δ΄. ϛ. 452.) ποταμοῖς χειμάῤῥοις κατ᾽ ὄρεσφι ῥέουσι· καὶ (Ἰλ: Ε΄. ϛ. 598.) καὶ θαλάσσης δὲ κύμασιν . . . . ὁππότ᾽ ἐπείγῃ ἲς ἀνέμοιο· (Ἰλ: Ο΄. ϛ. 381. κξ.) Τοῦτο δὲ καὶ ἀλαηλτὸν ὀνομάζει: (Ἰλ: Δ΄. ϛ. 436.) Ὅπερ δὴ ὄνομα καὶ τοῖς ὕϛερον Ἕλλησι παρέμεινεν: ὧν ἐν ταῖς ἱϛορίαις, ἀλαλάζειν εἴρηνται οἱ ἐν ταῖς μάχαις ἀλλήλοις συμβάλλοντες: ἀπὸ τῆς φωνῆς ἴσως ἀλὰλ ἐπαναλαμβομένης. Ἀλλὰ Σουΐδας ἐλελεῦ φησὶν αὐτοὺς ἐπιφωνεῖν εἰωθέναι: Οἱ προσιόντες (λέγων) εἰς τὸν πόλεμον τὸ ἐλελεῦ „ἐφώνουν μετά τινος ἐμμελοῦς κινήσεως. Τὸ δ᾽ ἔθος, τόδε, πᾶσι μονονουχὶ πάλαι τοῖς ἔθνεσι παρατετήρηται. Οὕτω καὶ γὰρ Τάκιτος

μὲν τοῖς Γερμανοῖς τὸ Barritum ἀπέδωκεν· ὁ δὲ Λίβιος τοῖς Γάλλοις τὸ ululatum, καὶ cantum more ſuo. (Ὀλολυγμόν τε, καὶ ἆσμα τὸ αὐτοῖς σύνηθες.) Ὁ δὲ Κούρτιος τοῖς Πέρσαις: trucem et inconditum clamorem: (Φονικόν τι καὶ ἄκοσμον κραύγασμα. Ἐν τούτῳ δὲ μάλιστα τὰ τῶν Βαρβάρων γένη ἐπίσημα. Ὅθεν Φῆστος: Barbaricum clamorem (Βαρβαρικὴν κραυγὴν) τὴν τῆς στρατιᾶς ἐξωνόμασε. Γράφει δὲ καὶ Πλούταρχος, ὅτι Ὅμηρος (Ἰλ: Γ'. ς. 8. καὶ Δ'. ς. 429.) σιγὴν τοῖς Ἕλλησι περιάπτει, ὁπότε οἱ Βάρβαροι Τρῶες, βοὴν ἐξῆρον δεινήν τε καὶ ἔκπαγλον. Οὗτοι μὲν γάρ: (Ἰλ: Δ'. ς. 433. κἑ.)

„ . . . Ὥς᾽ ὄϊες πολυπάμμονος ἀνδρὸς ἐν αὐλῇ
„ Μυρίαι ἑστήκασιν, ...
„ Ἀζηχὲς μεμακυῖαι, ἀκούσασαι ὄπα ἀρνῶν·
„ Ὣς Τρώων ἀλαλητὸς ἀνὰ στρατὸν εὐρὺν ὀρώρει.

Οἱ δὲ, ἤτοι οἱ Ἕλληνες, τοὐναντίον. (Ἰλ: Γ'. ς. 8. καὶ Δ'. ς. 429.)

„ Οἱ δ᾽ ἄρ᾽ ἴσαν σιγῇ, μένεα πνείοντες, Ἀχαιοὶ,
„ . . . . . . Ἀκὴν ἴσαν, (οὐδέ κε φαίης
„ Τόσσον λαὸν ἕπεσθαι, ἔχοντ᾽ ἐν στήθεσιν αὐδὴν)
„ Σιγῇ δειδιότες σημάντορας . . . , . .

Τοῦτο δὲ καὶ τοῖς Λακεδαίμοσι σύνηθες ἦν, τὸ μετὰ σιγῆς καὶ κόσμου ἐπὶ τῆς μάχης προϊέναι, ἐφ᾽ ᾧ τῶν ἡγεμόνων αὐτοῖς ἐπικελευόντων, ῥᾷον ἔχοιεν ἐπακούειν. Ἔνθεν τοι καὶ συνεθραύσθησάν ποτε ὑπὸ Ἀθηναίων, θροῦν ἐπεγειράντων: τὰ ἐν αὐτοῖς παραγγελλόμενα οὐκ ἐσακούοντες, ὡς ὁ Θουκυδίδης (ἐν τῷ Δ'.) φησίν·

Ἀλλ' ὅτι ἄρα καὶ ἑκατέρωθεν ἔθ' ὅτε ὑπὸ τῶν ϛρατῶν κραυγὴ διεγείρετο, δῆλον ἐκ τοῦ Ν'· τῆς Ἰλ: ϛ. 169. καὶ 540. Καὶ ἐκ τῆς Ἰλ: Π'. ϛ. 267. οἱ Μυρμιδόνες ὀνομαςὶ κατὰ τῶν Τρώων ὁρμήσοντες:

„Ἐκ νηῶν ἐχέοντο· βοὴ δ' ἄσβεϛος ὀρώρει.

Πολλαχοῦ δ' ἀπὸ τῆς μεγαλοφωνίας οἱ Ὁμηρικοὶ Ἥρωες ἐπαινοῦνται: Βοὴν ἀγαθοὶ λεγόμενοι· τὸ δὲ ἐςὶ, κατὰ τὸν Σχολιαςὴν: πολεμιςαί. Ἀμέλει τοι γὰρ ἡ κραυγὴ, οὐ μικρὰ συμβάλλεται, εἰς καταπτόησιν τοῦ πολεμίου, καθάπερ Ἕκτωρ μέγα βοήσας, τοὺς Δαναῶν ἱππεῖς κατέπληξεν: (Ἰλ: Ο'. ϛ. 346.) καὶ Ἀχιλλεὺς τοὺς Τρῶας: (Ἰλ: Σ'. ϛ. 228.) Οὕτω δὲ ἄρα καὶ ὁ Κάτων, τὸν ἀγαθὸν ϛρατιώτην „φοβερὸν ἐβούλετο εἶναι, οὐ χειρὶ μόνον, καὶ πληγῇ, ἀλλὰ καὶ „τόνῳ φωνῆς, καὶ ὄψει προσώπου. Ὅλως δὲ ὁ πόλεμος ὅλος ἁπανταχοῦ ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου κραυγῆς ἐμπίπλαται καὶ θορύβου· διὸ καὶ Φύλοπις εἴρηται, κατ' Εὐςάθιον, οἱονεὶ φύλων ὄψ.

Προὐπηλάκιζον δ' ἀλλήλους ἐν μάχαις ἀμοιβαδὸν, καὶ προὐκαλοῦντο ἰδίᾳ οἱ Ἡγεμόνες. Ὁ δ' Ἕκτωρ διαφερόντως τοῦτο ἐποίει, αἰτούμενος τῶν τινα ἐν Δαναοῖς ἡγεμονευόντων ἐξιέναι, ὅτῳ ἂν ἐς δῆριν συμβάλοιτο. Κλήρων δ' ἐπὶ τούτῳ βαλλομένων Αἴας λαχὼν σεσημείωται (Ἰλ: Η'. ϛ. 182.) Παραπλήσιόν τι δὲ παρὰ Πλουτάρχῳ παρατετήρηται ὑπὸ „Τιμολέοντος διαπραχθὲν: Βουλόμενος γὰρ καὶ οὗτος κληρῶσαι „τοὺς ἡγεμόνας, ἔλαβε παρ' ἑκάςου δακτύλιον· ἐμβαλὼν „δὲ πάντας εἰς τὴν ἑαυτοῦ χλαμύδα, καὶ μίξας, ἔδειξε τὸν „πρῶτον κατὰ τύχην γλυφὴν ἔχοντα τῆς σφραγῖδος, „τροπαῖον: μεθ' ὃ αὐτίκα ἐγένετο ἡ τῶν πολεμίων ἐξέλα-„σις, καὶ παρὰ πόδας ἡ νίκη.

Ἡ δὲ δὴ μάχη, τὰ πλεῖσα, τῆς νυκτὸς ἐπικαταλαμβανούσης διεπεραίνετο. (Ἰλ: Σ'. ϛ. 241.)

„ Ἠέλιος μὲν ἔδυ, παύσαντο δὲ δῖοι Ἀχαιοὶ
„ Φυλόπιδος κρατερῆς, καὶ ὁμοιΐȣ πολέμοιο.

Καὶ Ἰλ: Β΄. ς. 386.

„ Οὐ γὰρ παυσωλή γε μετέσσεται, ȣδ' ἠβαιὸν,
„ Εἰ μὴ νὺξ ἐλθȣ̃σα διακρινέει μένος ἀνδρῶν.

Οὕτω καὶ Σαλλȣ́στιος ἐν τῷ περὶ τȣ̃ Ἰȣγȣρθίȣ πολέμȣ: Utrinque proelium nox diremit. (τὴν μάχην ἑκατέρωθεν ἡ νὺξ διέλυσεν.) Ἀλλὰ καὶ Πλȣ́ταρχ: (ἐν τῷ Κράσσῳ·) ἱστορεῖ τοῖς Παρθυαίοις ȣ̓κ εἶναι πάτριον νυκτομαχεῖν.

ΚΕΦΑ΄Λ. ΙΕ΄.

Περὶ τῶν ἐν τῇ μάχῃ τραυματιῶν.

Οἱ ἐπὶ τῆς συμβολῆς τραυματίαι ὑπὸ ἀκεστόρων ἐθεραπευοντο· τοιȣ̃τος ἦν Μαχάων: (Ἰλ: Δ΄. ς. 218.) ὃς εἰς θεραπείαν Μενελάȣ τρωθέντος μετακληθεὶς, ἐξείλκυσε τὸν οἰστὸν αὐτῷ, ἔπειτα

„ Αἷμ' ἐκμυζήσας, ἐπ' ἄρ ἤπια φάρμακα εἰδὼς
„ Πάσσε . . . .

Ὡσαύτως καὶ Παιήων: (Ἰλ: Ε΄. ς. 900.) ἐπὶ τῇ Ἄρεως τρώσει.

„ . . . . Ὀδυνήφατα φάρμακα πάσσων
„ Ἠκέσατ' . . . .

Καὶ Εὐρύπυλος δὲ: (Ἰλ: Λ'. ς. 827. κξ.) καθικετεύει Πάτροκλον :

,, Ἀλλ' ἐμὲ μὲν σὺ σάωσον, ἄγων ἐπὶ νῆα μέλαιναν·
,, Μηρῦ δ' ἔκταμ' ὀϊςὸν, ἀπ' αὐτῦ δ' αἷμα κελαινὸν
,, Νίζ' ὕδατι, ἐπὶ δ' ἤπια φάρμακα πάσσε
,, Ἐσθλὰ, τά σε προτὶ φασὶν Ἀχιλλῆος δεδιδάχθαι
,, Ὃν Χείρων ἐδίδαξε . . . .

Ὅπερ ἓν καὶ ἐποίησε Πάτροκλος (αὐτ: 843.) Καὶ γὰρ

,, ... Ἐκ μηρῦ τάμνε μαχαίρῃ
,,Ὀξὺ βέλος περιπευκές· ἀπ' αὐτῦ δ' αἷμα κελαινὸν
,, Νίζ' ὕδατι λιαρῷ· ἐπὶ δὲ ῥίζαν βάλε πικρήν.

Ἥτις δὴ ῥίζα, τοῖς μὲν Ἀχίλλεια λέγεται, τοῖς δὲ ἀριςολοχία, ἢ γῦν ἴσχαιμος: ὅτι ἐπιπασσομένη παρὰ χρῆμα τὴν ῥύσιν ἴσχει τῦ αἵματος. Ἀλλὰ καὶ παρὰ τῷ Οὐϊργιλίῳ (Αἰνειάδ: ΙΒ'. ς. 420.)

Fovit ea vulnus lympha longaevus Iapys
Ignorans, subitoque omnis de corpore fugit
Quippe dolor . . . .

,, (Τοίοις ἄρ γηραιὸς ἐν ὕδασιν Ἴαπις ἕλκος
,, Ἄλθεεν ἀγνοέων, ὀδύνη δ' ἄπο ὤχετο πᾶσα.)

Ὁμοίως δὲ καὶ Νέςωρ Μαχάονα βεβλημένον, ὑπὸ Ἀλεξάνδρυ

,, Ἰῷ τριγλώχινι . . . . κατὰ δεξιὸν ὦμον: (Ἰλ: Λ'. ς. 506.) ἐπὶ τῶν ἰδίων ὀχέων ἐπιβιβάσας ὑπεξήγαγε θεραπευθησόμενον: (Αὐτ: ς. 517. κξ.) Ἔνθα δὴ καὶ οἴνυ ἐκέλευσε δοθῆναι

αὐτῷ πιεῖν πραϋνεῖν. Ὁ μὲν γὰρ οἶνος ταῖς Φλεγμοναῖς ἐςὶν ἐναντιώτατος, ἧ Φησὶν Ἀθήναιος ἐν Βιβλ: Α'. Τίς δὲ ἄρα ἦν „καὶ ἡ τῦ χλιαρῦ ὕδατος ὄνησις, διδάσκει Εὐςάθιος: τὸ μὲν θερ- „μὸν (λέγων) εἰ καὶ πραΰνει τὰς ἀλγηδόνας, αἵματος ἐςὶν „ἀγωγὸν· τὸ δ' αὖ ψυχρὸν Φρίκην ἐμποιεῖ· ἄριςον δ' ὖν καὶ „ἐνταῦθα τὸ μέσον. Ὅγε μὴν Ἕκτωρ ἐκ τῆς τῦ λίθυ βολῆς μονονυχὶ ἀποπνεύσας, ὕδατι ποταμίῳ περιχυθεὶς ἐπανέψυξεν. Οὕτω δὲ καὶ ὁ Κωμικὸς Ξέναρχος, παρὰ τῷ Ἀθηναίῳ (ἐν τῷ ς'. Βιβλ:) Φησὶ: τὺς δι' ἣν ὑπέςησαν πληγὴν καιρίαν λειποψυχήσαντας ἁλιεῖς, ὕδατι περιβρεχομένυς εἰωθέναι ἐπαναψύχεσθαι. Τοιῷδε λόγῳ καὶ παρὰ τῷ Πλαύτῳ (ἐν Ἀμφιτρύωνι) ἡ Βρωμία λέγει:

Vae miſerae mihi! animo male 'ſt: aquam velim
Corrupta ſum, atque abſumpta ſum.

„(Οἴμοι τῇ ἀθλίᾳ! λειποθυμῷ· ὕδωρ ἐθέλοιμι:
„ Διέφθαρμαι, κἀνδεδαπάνημαι.

Διδάσκει δὲ τόδε τ' ἀλέξημα Ἱπποκράτης, ἐν τῷ περὶ τῆς τῶν „ὑγρῶν χρήσεως: κατὰ ἀκρέων ἐν λειποθυμίαις τὸ ψυ- „χρὸν καταχεόμενον ὠΦελέει. Καὶ ταῦτα δὴ τὰ ἰατρικὰ παρ' Ὁμήρῳ τὰ τοῖς παλαιοῖς εἰωθότα ἐν χρήσει γίγνεσθαι: ἐξ ὧν ἀναΦαίνεται, ὅτι καὶ οἱ ἄριςοι τῶν Ἡρώων τὴν Ἰατρικὴν ἐγυμνάζοντο τέχνην, σὺν αὐτῇ καὶ τὴν χειρυργικὴν παρασυνάπτοντες.

Οἱ ἐν τῇ μάχῃ θνήσκοντες, παρερρίπτῦντο πρὸς τῶν πολεμίων, θηρσί τε καὶ πτηνοῖς σπαραχθησόμενοι· τυτὶ γὰρ πρὸς ὕβριν τὴν ἐχάτην, καὶ ἀπειλεῖν εἰώθυν θαμὰ, καὶ πράττειν· ὡς ἐν προοιμίοις τῆς Ἰλιάδ: (Α'. ς. 3.) ἡ Ἀχιλλέως μῆνις λέγεται, ὅτι

„ Πολλὰς ἰφθίμες ψυχὰς ἄϊδι προΐαψεν
„ Ἡρώων· αὐτὲς δ' ἑλώρια τεῦχε κύνεσσιν
„ Οἰωνοῖσί τε πᾶσι . . . .

Οὕτω δ' ὁ αὐτὸς Ἀχιλλεὺς περὶ τὸν Ἕκτορα πεσόντα δράσασθαι προὔθετο, (Ἰλ: Ψ. ς. 183. κξ.) περὶ τὰ Τροίας τείχη, τὸ ἐκείνε πτῶμα, διὰ τὲ ἰδίε περισύρων ζεύγες, τὸ καὶ πολλαῖς ἔτι κατατρώσεσιν ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν ἐπιδιασπαραχθέν. Ἦν γὰρ, ὡς ὁ Σέρβιος φησὶν, ἔθος, τὲς ἐκ τῶν πολεμίων ἀναιρεθέντας ἡγεμόνας, ἅπαντα τὸν ςρατὸν προσεπιτιτρώσκειν: (ἐν ΙΑ΄. τῆς Αἰνειάδ:) ἔνθα καὶ Οὐΐργίλιος ἔφησε:

. . . . . Mezentii bis ſex thoraca petitum
Perfoſsum que locis . . . .

„ (Θώρακα Μεζέντοιο τετύχθαι δωδεκάτρητον.)

Ἀλλὰ καὶ ἑτέρων πτώμασι παρὰ τὰ θανατηφόρα τραύματα προσέτι, νῦν μὲν χεῖρας, νῦν δὲ καὶ κεφαλὴν ὁρῶμεν παρ' Ὁμήρῳ ἀποτετμῆσθαι: (Ἰλ: Λ΄. ς. 146. καὶ Ν΄. ς. 202. καὶ Σ΄. ς. 176.) Παραπλησίως δὲ (Αἰνειάδ: Θ΄. ς. 333.) Νῖσος τὴν Ραμνήτε κεφαλὴν ἀπέκοψε· τὲθ' ὃ καὶ αὐτῷ ἐξ ἀμοιβῆς ὕςερον παθεῖν συνέβη, σὺν Εὐρυάλῳ, ὧν τὰς κεφαλὰς ἀμφοτέρων οἱ Ρ'ὐτύλοι ἐφεξῆς ἐκτεμόντες ὑσσοῖς ἐνέπειραν. Τετὶ δὲ τοῖς Ἀσιατικοῖς Βαρβάροις σύνηθες ἦν, ὡς ἐκ τε Ξέρξε καὶ τε Μαρδονίε, παρ' Ἡροδότῳ (ἐν τῇ Καλλιόπῃ) σαφὲς καθίςαται, τῶν Λεωνίδε τε τῶν Σπαρτιατῶν Ἄνακτος τὴν κεφαλὴν ἀποτεμόντων, καὶ τὸν κορμὸν ἀνασκολοπισάντων. Αὐτὸ δὲ τετο Μαρδονίῳ ἔπειτα ἀποκτανθέντι, Παυσανίας, Λάμποντος τε ἀνεψιε ἀπαιτεντος παρῃτήσατο· ὅτι ἡ τοιάδε ἀνοσιεργία, τό τε κόσμιον τῆς πατρίδος, καὶ τὸν τῆς νίκης ἔπαινον ἀποτρίψειεν. Νεκρῷ (φήσας) λυμαίνεσθαι, πρέπει μᾶλλον βαρβάροισι ποιέειν „

ἤπερ Ἕλλησι· κἀκείνοισι δὲ ἐπιφθονέομεν. Ἀξιάγαστον δὲ καὶ ὅπερ Ἀρχίλοχος ἀπεφθέγξατο:

„ Ζῶντας κολάζειν, ἢ θανόντας εὐσεβές·
„ Οὐ γὰρ ἐσθλὰ κατθανοῦσι κερτομεῖν ἐπ' ἀνδράσι.

Καὶ αὐτὸς δὲ Ὅμηρος (Ὀδυσ: Χ'. ς. 412.

„ Οὐχ ὁσίη, κταμένοισιν ἐπ' ἀνδράσιν εὐχετάασθαι.

Τῷ τοι καὶ βέλτιον Ἀχιλλεὺς διεπράξατο, ὅτε Ἠετίωνα τὸν Θηβῶν Ἄνακτα, τὸν ὑπ' αὐτοῦ ἀναιρεθέντα τύμβῳ τετίμηκεν· (Ἰλ: Ζ'. ς. 416. κξ.) ὅν τινα καὶ Ἀννίβας ὕστερον ἀπεμιμήσατο, Μάρκελλον ἐπικηδεύσας, (παρὰ Πλουτάρχῳ) καὶ ἄλλοι.

Ἔνθεντοι καὶ ἔρις ἐν στρατιώταις ἀνωρίνετο μεγίστη ἐπὶ τοῖς ἰδίοις πεσοῦσιν, ἐφ' ᾧ τῶν πολεμίων αὐτοὺς ἐξαρπάσασθαι· ὡς δῆλον περί τε τὸν νεκρὸν Σαρπηδόνος: (Ἰλ: Π'. ς. 629.) καὶ περὶ τὸν Πατρόκλου (Ἰλ: Ρ'. χ. 120.) οὓς ἔνθεν μὲν Τρῶες, ἔνθεν δ' Ἀχαιοὶ ἐξαφελέσθαι, οὐκ ἄνευ πολλῆς ἀνδροκτασίας κατηγωνίσαντο. Ταὐτὸ δὲ καὶ μέσον Περσῶν ἐγένετο καὶ Ἑλλήνων, τοῦ Μισιστίου ἀναιρεθέντος καθ' Ἡρόδοτον. Ἐνίοτε δὲ καὶ δι' ἐξαγοράσεως τὰ τῶν πεπτωκότων ἐν τῷ πολέμῳ ἀνερύετο σώματα, ὥσπερ ὑπὸ τοῦ Πριάμου τὸ τοῦ υἱοῦ Ἕκτορος: (Ἰλ: Ω'. ς. 555.) Καὶ ἐπὶ ἴσῃ μετὰ ταῦτα τῇ ἐκτιμήσει τὸ τοῦ Ἀχιλλέως ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, ὡς ὁ Λυκόφρων μάρτυς ἐστὶν· (ἐν τῇ Ἀλεξάνδρᾳ)

„ Αὖτις τὸν ἀντίποινον ἐγχέας ἶσον
„ Πακτώλιον σταθμοῖσι τηλαυγῆ μύδρον.

Οὕτω καὶ Νῖσος παρὰ Οὐΐργιλ: (Αἰνειάδ: Θ'. ς. 213.)

Sit qui me raptum pugnâ, praeliove redemptum
Mandet humo ſolitâ . . . .

„(Ἐίη δ' ὅς τε πεσόντα με λυσάμενος δὶ ἀπόινων
„Ἢχοι δῶ ἐθίμῳ . . . .

Καὶ συνθήκη δὲ συνίςατο περὶ τῆς τῶν πεσόντων ἀναιρέσεως εἰς ἐνταφιασμὸν, τῆς δηϊότητος ἐκπερανθείσης, ὑπὲρ ὃ Ἕκτωρ ἐσπέδασεν: (Ἰλ: Η'. ς- 407.) Ὅπερ δὴ ἔθος ἁπανταχȣ̃ ἐν ταῖς Ἑλλήνων ἁπαντᾷ ἱςορίαις, τȣ̃ διὰ συνθήκης, οἷς περ ἂν ἡττηθῆναι γένοιτο τὰ πτώματα τῶν ἰδίων ἀναιρεθέντων, μετά γε τὴν ὑσμίνην ἐπαναρύεσθαι, ἐν κηρυκείῳ διαπεμπομένȣ τȣ̃ ἀπαιτήσοντος. Τȣ̀ς δὲ τοιȣ́τους, **νεκρȣ̀ς ὑποσπόνδȣς**, Θȣκυδίδης τε καὶ Ξενοφῶν ὀνομάζȣσι. Τȣτονὶ δὲ τὸν τρόπον διεπράχθησαν, καὶ αἱ μεταξὺ Τρώων τε καὶ Ἑλλήνων ἀνοχαὶ, ἐπὶ ἐνταφιασμῷ τῶν νεκρῶν: (Ἰλ: Η'. ς. 395. κξ.) ἐν ᾧ δὴ τȣ̀ς Γάλλȣς ȣ̓χ ὁμοίȣς τοῖς Ἕλλησιν ἐπισημειȣ̃ται γενέσθαι Παυσανιας ἐν τοῖς **Φωκαϊκοῖς**· Οἱ μὲν γὰρ Ἕλληνες, τȣ́ς τε αὐτῶν ἔθαπτον, „καὶ ἐσκύλευον τȣ̀ς βαρβάρȣς. Οἱ Γαλάται δὲ, ὑπὲρ ἀναι„ρέσεως τῶν νεκρῶν ἐπεκηρυκεύοντο· ἐποιȣ̃ντο τε ἐπίσης „γῆς σφᾶς τυχεῖν, ἢ θηρία τε αὐτῶν ἐμφορηθῆναι, καὶ „ὅσον τεθνεῶσι πελέμιον ἐςὶν ὀρνίθων.

ΚΕΦΑ'Λ. Ις'.

Περὶ τῶν ἐν πολέμοις λαφύρων.

Τῆς ἐν πολέμοις λείας τὸ πρῶτον καὶ μέγιςον ἦν, ἡ τῶν παρὰ τοῖς πολεμίοις ὅπλων ἀφαίρεσις, ἧς τοσάδε ἐπὶ τῆς Ἰλιάδος τὰ δείγματα, ὅσαι γε αἱ ὑσμῖναι τε καὶ ἀνδροκτασίαι. Τὰ δ' ὅπλα οἱ νικήσαντες, τῇ μὲν εἰς ἴδιον κλέος τε καὶ ὄφελος ἀπεκομίζοντο, τῇ δὲ καὶ ἵνα κατ'

εὐχὴν τοῖς Θεοῖς ἱερώσωσι. Καὶ ταύτῃ τοίνυν οἱ Ἕλληνες, τῆς μάχης τέρμα λαβέσης, ἀποδύειν τῶν ὅπλων τὲς πολεμίες εἰώθεν, τρόπαιόν τε ςησάμενοι, καὶ τὰ σκῦλα εἰς ἰδίας τε καὶ δημοσίας ἀφελόμενοι χρήσεις. Ἀλλὰ Πλάτων (ἐν τῷ Ε΄. τῶν περὶ πολιτ:) ἀνελεύθερον „εἶναι, καὶ ξυπαρᾶς τινος φιλοχρηματίας ἡγεῖτο, γυναικείας τε καὶ σμικρᾶς διανοίας, τὰ τῶν νεκρῶν, καὶ μάλισα τὰ Ἑλλήνων σώματα ἀπογυμνᾶν, καὶ τὰ λάφυρα ἐν τοῖς τεμένεσιν εἰσάγειν. Διὸ καὶ τοῖς Λακεδαιμονίοις ὑπὸ Λυκέργε ἀπηγόρευτο τὸ τοιῦτον, ὡς Αἰλιανὸς „μαρτυρεῖ (ἐν τῷ ς΄. Βιβλ:) λέγων, ὅτι ἐκ ἐξῆν ἀνδρὶ Λάκω„νι, ἐδὲ σκυλεῦσαι τὸν πολέμιον. Καίπερ Ἀργείες τε καὶ Μαντινέας τροπώσαντες, ἐκ ἐπ᾽ ἀκριβὲς παρατετηρηκέναι λέγονται τὸ παράγγελμα. (παρὰ Θεκυδίδ: ἐν τῷ Ε΄.)

Παρὰ τὰ ὅπλα δὲ, καὶ χρυσὸς ἔτι, καὶ χαλκὸς, καὶ σίδηρος, καὶ τ᾽ ἄλλ᾽ ἀγαθὰ τῶν πολεμίων εἰς λείαν ἧκεν, κατὰ γὰρ τὸ τῦ πολέμε δίκαιον, τῷ νικῶντι πάντα ὑπείκει: ὡς Ξενοφῶν ἐν τῷ Γ΄. τῆς παιδείας, καὶ Πλάτων ἐν τῷ Α΄. τῶν Νόμων, φασὶν ἀποφαινό„μενοι: πάντα τὰ τῶν νικωμένων ἀγαθὰ τῶν νικώντων „γίγνεσθαι. Καὶ αὐτοὶ δὲ προσέτι οἱ πολέμιοι Ζωγρίαι καθεςῶτες, μέρος τῆς λείας συνίςων· ἐ γὰρ ἐς τὸ διηνεκὲς ἀναιρῦντες ὑπῆρχον, ἀλλὰ τὲς ἀνδραποδισθέντας διέσωζον, ἤτοι σφίσιν αὐτὲς δελεύειν κατέχοντες, ἢ καὶ ἄλλοις διαπιπράσκοντες. Ἀπεδίδεν δ᾽ ἐξ αὐτῶν καὶ τοῖς οἰκείοις τοῖς ἐκείνων, τὴν τιμὴν τῆς ἀξαγορᾶς ἀποτίνεσιν: ὡς Ἀχιλλεὺς τὴν Ἠετίωνος ἄλοχον: (Ἰλ: Ζ΄. ς. 427.)

„ . . . Ἀπέλυσε λαβὼν ἀπερείσι᾽ ἄποινα.

Τῦτο καὶ περὶ τῆς Χρυσηΐδος θυγατρὸς αὐτῦ, ὁ γεννήτωρ ἐπανετείνετο Χρύσης (Ἰλ: Α΄ ς. 20.) καὶ Πρίαμος περὶ τῦ υἱέος: (Ἰλ:

Ω΄. ς. 502.) Οὕτω δὲ καὶ παρὰ τοῖς ὕστερον Ἕλλησι λύτρων καταβαλλομένων, οἱ ἀνδραποδισθέντες ἐξηγοράζοντο ἐπὶ ἐκτιμήσει τῇ τεταγμένῃ. Μνᾶν, Ἀριστοτέλης εἶπεν, (ἐν Ε΄. τῶν Ἠθικ: Κεφ: Ι΄.) νόμιμον τὸ μνᾶς λυτροῦσθαι. Ὃ διαφερόντως Ἀθηναίων μεταξὺ καὶ Λακεδαιμονίων συγκείμενον κρατεῖν Ἡρόδοτος εἰς μνήμην παρέδωκεν.

Ἐπὶ τῇ τῶν λαφύρων διανομῇ, πολὺς ἐγίνετο ὁ περὶ τῆς ἰσότητος λόγος, μή τις γε δὴ τῆς δικαίας μερίδος παρακρούοιτο. Οὕτως Ὀδυσσεὺς ἐποίει λεηλατήσας τοὺς Κίκονας: (Ὀδυσ: Ι΄. ς. 42.)

„ Δασσάμεθ᾽ ὡς μή τις μοι ἀτεμβόμενος κίοι ἴσης.

Τὸ δ᾽ αὐτὸ ἐπανείληπται, καὶ ἐν τέλει τῆς αὐτῆς Ῥαψῳδίας: (ς. 549.) ἐπὶ τῇ διαμερίσει τῆς λείας. Ὡσαύτως δὲ καὶ Νηλεύς, τὰ ἀπὸ τῶν Ἠλείων λαφυραγωγηθέντα καλῶς προσέσχεν (Ἰλ: Λ΄. ς. 704:

„ Δαιτρεύειν, μή τις οἱ ἀτεμβόμενος κίοι ἴσης.

Διὰ δὴ τοῦτο καὶ Ὀδυσσεὺς (Ὀδυσ: Ν΄. ς. 262.) ἀποκτεῖναι φησὶν Ὀρσίλοχον τὸν υἱὸν τοῦ Κρητῶν Ἄνακτος, ὡς τῆς οἱ προσηκούσης μερίδος τῆς λείας ἀποστερῆσαι βουλόμενον.

„ Οὕνεκά με στερέσαι τῆς ληΐδος ἤθελε πάσης.

Τὴν οὖν λείαν τοῖς στρατευομένοις ἐπιμερίζειν ὁ ἐπὶ τοῦ στρατοῦ ἡγεμονεύων εἰώθει, διὸ καὶ τὰ ληϊσθέντα πρὸς αὐτὸν ἕκαστος προσεκόμιζον. Ὃ καὶ Ἀχιλλεὺς ἔφασκε πεποιηκέναι, τὰς τρεῖς ἐπὶ ταῖς εἴκοσι πόλεις διαπορθήσας, ὧν τὰ μὲν σκῦλα φέρων παρέδωκεν Ἀγαμέμνονι, κατ᾽ αὐτοῦ δ᾽ ὕστερον ἐποτνιᾶτο, ὡς οὐχ ᾗπερ ἔδει δικαίως αὐτὰ διανείμαντος.

Ἀλλὰ γὰρ ὁ τῆς ἐκστρατείας καθηγησάμενος, ἀπὸ πάσης τῆς λείας μερίδα τινὰ, ἐκτὸς τοῦ κλήρου, ἑαυτῷ ἐξῃρεῖτο, ὥσπερ Νηλεύς: (Ἰλ: Λ. ς. 703.)

„ Ἔξελετ' ἄσπετα πολλὰ, τὰ δ' ἄλλ' ἐς δῆμον ἔδωκε.

Καὶ Ὀδυσσεῖ δὲ, „ ἐκ τῆς ἀπὸ τῶν τε Κύκλωπος ἐπαθροισθείσης λείας, τὸν ἐπίσημον ἔχειν ἀρνειὸν ὑπεχώρησαν: (Ὀδυσ: Ι'. ς. 550.)

„ Ἀρνειὸν δ' ἐμοὶ οἴῳ ἐϋκνήμιδες ἑταῖροι

„ Μήλων δαιομένων δόσαν ἔξοχα. . . . .

Διὰ τοῦτο δὲ καὶ τῆς θήρας, δέκα ἔχεν αὐτὸς αἶγας, τῶν ἑταίρων ἐννέα κομισαμένων ἐν νηῒ ἑκάστῃ (αὐτ: ς. 160.)

„ Ἐννέα λάγχανον, ... ἐμοὶ δὲ δέκ' ἔξελον οἴῳ.

Ὡσαύτως παρ' Ἡροδότῳ (ἐν Καλλιόπῃ) Μαρδονίου ἀποκτανθέντος, καὶ τῆς λείας διανεμομένης κατ' ἄνδρα, Παυσανίᾳ τῷ ἀρχιστρατηγοῦντι ἐπεδόθησαν τῶν τε γυναικῶν, καὶ τῶν ἵππων, καὶ τῶν καμήλων τὰ φέρτατα, καὶ τάλαντα δὴ, καὶ ἄλλα κατ' ἐξαίρεσιν ἄνευ κλήρου. Καὶ παρὰ Ῥωμαίοις δὲ τοῖς παλαιτέροις Κορνικόλου τῆς πόλεως ἁλούσης, Ταρκύνιος ὁ βασιλεὺς ἐκ τῶν λαφύρων Ὀκρισίαν ἔσχε λαβὼν ἐξαίρετον, τῶν ἐν Κορνικόλῳ γυναικῶν καλλίστην τε καὶ σωφρονεστάτην: (Διονύσ: Ἁλικαρν: ἐν τοῖς περὶ τῆς Ῥωμαϊκ: Ἀρχαιολ: Βιβλ: Δ'.)

Καὶ γέρα δὲ ἐπ' ἀνδραγαθήμασιν ἐξῃρεῖτο τοῖς λοιποῖς τῶν ἡγεμόνων, καὶ τοῖς ἄλλοις ἀρίστοις, οἷα δὴ καὶ αὐτὸν Ἀγαμέμνονα διανεῖμαι Ἀχιλλεὺς ὡμολόγει: (Ἰλ: Ι'. ς. 334.)

„ Ἄλλα δ' ἀριστήεσσι δίδου γέρα, καὶ βασιλεῦσι.

Καθ' ἣν διανομὴν καὶ αὐτὸς ἀπηνέγκατο τὴν Βρισηΐδα. Οὕτω καὶ Νεοπτόλεμος ὁ τοῦ αὐτοῦ υἱὸς, μετὰ τὴν Ἰλίου ἅλωσιν: (Ὀδυσ: Λ'. ς. 533.)

„ Μοῖραν, καὶ γέρας ἐσθλὸν ἔχων ἀπὸ νηὸς ἔβαινεν.

Ἀνδρομάχην ἀπειληφὼς, ἥπερ ἐπιμαρτυρεῖ Ἰεςῖνος (Ἰςορ: ΙΖ'.) Καὶ Θησεὺς δὲ ὁ Ἡρακλεῖ ὀπάων γενόμενος κατὰ τῶν Ἀμαζόνων: Γέρας ἀριςεῖον Ἀντιόπην ἔλαβεν: ἥπερ ἐν τῷ βίῳ αὐτοῦ φησὶ Πλούταρχος.

Διὰ τοῦτο καὶ τοῖς ςρατιώταις βραβεῖα οἱ ἡγεμόνες προϋπισχνεῖσθαι εἰώθεσαν, ἐπὶ τοὺς πολεμικοὺς ἀγῶνας αὐτοὺς παραθήγοντες· καθάπερ οὖν Ἕκτωρ, τῶν λαφύρων τὰ ἡμίση ἐπαγγέλλεται δώσειν, ὃς ἂν τὸν Πατρόκλου νεκρὸν οἷος τε γένοιτο ἐπαγαγέσθαι· (Ἰλ: Ρ'. ς. 231.) Καὶ Ἀγαμέμνων δὲ Τεύκρῳ καθυπισχνεῖτο Τροίας ἀλούσης, δῶρον αὐτῷ ἐπιδώσειν τιμῆεν, μεθ' ὃ ἂν αὐτὸς λάβοι: (Ἰλ: Θ'. ς. 289.)

„ Πρώτῳ τοι μετ' ἐμὲ πρεσβήϊον ἐν χερὶ θήσω,
„ Ἢ τρίποδ', ἠὲ δύω ἵππους αὐτοῖσιν ὄχεσφιν,
„ Ἠὲ γυναῖχ' . . . .

Παρὰ δὲ τῷ Οὐϊργιλίῳ: (Αἰνειάδ: Θ'.) Ἀσκάνιος καθυπισχνεῖτο Νίσῳ, ἐξελεῖν αὐτῷ ἐκ τῆς λείας τὰ Τύρνου τεύχη, καὶ προσέτι καὶ πολλὰ ἄλλα γέρα προσεπιθήσειν ἀνδραγαθίας· πρὸς οἷς καὶ τοῦ ἀγροῦ μέρος τοῦ Λατίνου προσιδιάζοντος. (ς. 274.)

. . . . . Campi, quod Rex habet ipſe Latinus.
„ (Πρὸς δ' ἀγρῶν τι μέρος, τῶν νυνὶ Λατῖνος ἐπάρχει.)

Ἀμέλει τοι τέμενος: οἷον παρ' Ὁμήρῳ θαμὰ ἑκάςῳ τῶν ἀριςευόντων ἀνδρῶν ἀφορίζεται. Ἰδίᾳ δὲ, (Ἰλ: Υ'. ς. 184.) ἔνθ' Ἀχιλλεὺς Αἰνείου διαπυνθάνεται, εἴπερ ἄρα ἧκεν αὐτὸν διαχρησόμενος, ἐπ' ἐλπίδι τεμένους, ὅπερ αὐτῷ οἱ Τρῶες ἀντιδοῦναι ὑπέςησαν.

,, Ἦ νύ τι τοι Τρῶες τέμενος τάμον ἔξοχον ἄλλων
,, Καλὸν φυταλιῆς καὶ ἀρέρης, ὄφρα νέμηαι
,, Αἴκεν ἐμὲ κτείνης. . . . .

Ἅπαντα δὴ τοιαῦτα μυρία, ἐ μόνον παρ' Ἕλλησιν, ἀλλὰ καὶ παρὰ Ῥωμαίοις, καὶ ἔθνεσιν ἄλλοις, δι' ὧν οἷον ὑπεκκαυμάτων, τὴν τῶν στρατευομένων εὐψυχίαν, οἱ στρατηγῆντες ἀνεπύρσευον.

ΚΕΦΑΛ. ΙΖ'.

Περὶ Εἰρήνης, καὶ περὶ Συνθηκῶν.

Τέλος πολέμε, ὡσαύτως τῦδε ἡμῶν τῦ φιλοπονήματος, ἡ Εἰρήνη. Ἡ δὲ, ἤτοι ἐν τῇ τῶν ὅπλων κεῖται δυνάμει, ὡς ὅτε τῶν πολεμίων δαμασθέντων, οἱ νικῶντες νόμες κατ' αὐτῶν τιθέασιν, ὧν ἂν βέλοιντο· ἢ γῦν ἐν σπονδῇ, τῇ ἐπί τισι συνθήκαις ὑφ' ἑκατέρε τῶν μερῶν συνισαμένῃ. Τετὶ δὴ τὸ δεύτερον, ἄμεινόν τε ὂν καὶ μακρῷ ἀσφαλέστερον, διὰ πρεσβευτῶν διεπραγματεύετο ἀποστελλομένων: ὥσπερ Μενέλαός τε καὶ Ὀδυσσεὺς, μετ' ἔσιν ἃς μάχας συγκροτηθείσας, πρὸς τῦ Ἀγαμέμνονος εἰς Πρίαμον διεπέμφθησαν, οἱ δι' ἀποδόσεως, ὧν οἱ Τρῶες φθάσαντες προαφείλοντο, τὴν εἰρήνην ἀπαιτησόμενοι: τῦθ' ὅπερ ἔοικεν ὁ Ποιητὴς ἐννοεῖν: (Ἰλ: Γ'. ς. 206.) ἔνθα Πρίαμον εἰσάγει ὅτως Ἑλένῃ προσφθεγγόμενον:

,, Ἤδη γὰρ καὶ δεῦρο ποτ' ἤλυθε δῖος Ὀδυσσεὺς,
,, Σεῦ ἕνεκ' ἀγγελίης, σὺν ἀρηϊφίλῳ Μενελάῳ.

Τὸ δ' αὐτὸ παρασημαίνει: (Ἰλ: Λ'. ς. 139.) ἐν οἷς ὑπὸ Ἕκτορος χρήμασι διαφθαρεὶς Ἀντίμαχος λέγεται, Ὀδυσσεῖ τε καὶ Με-

νελάῳ διαπρεσβεύουσιν ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς ἀντιστῆναι, καὶ προτροπεὺς τοῖς Τρωσὶ γενέσθαι, ὅπως ἂν ἐκ μέσου ἀμφοτέρους ποιήσαιντο· ὅπερ οὖν ἀνόσιον βούλευμα τοῖς ἐκείνου υἱέσιν ὑπὸ Ἀγαμέμνονος ἐκδεδίκηται. Ἀμέλει καὶ γὰρ ἀεί τε καὶ πανταχοῦ οἱ πρεσβεύοντες, κατὰ συμφωνίαν ἐθνῶν ἁπάντων, ἱεροί τε καὶ ἀνεπηρέαστοι εἶναι νομίζονται. Ταύτῃ δὲ καὶ θεῖοι Ὁμήρῳ προσαγορεύονται Κήρυκες, οἱ ἔνθεν κἀκεῖθεν ἐπὶ πράγμασι δημοσίοις παρὰ Βασιλέων ἀποστελλόμενοι· ἀπὸ γὰρ Ἑρμοῦ τὴν ἐκείνων ἀρχὴν οἱ παλαιοὶ παράγοντες ἦσαν. Ἧπου δὲ διὰ τοῦτο καὶ Λακεδαίμονες Ταλθυβίῳ τῷ Ἀγαμέμνονος Κήρυκι τιμὰς θειοτέρας ἐπεψηφίσαντο, καὶ ἱερὸν αὐτῷ ἀνέθεντο. Καὶ ἅμα δὲ καὶ τοὺς πρὸς γένους ἐκείνῳ Ταλθυβιάδας, τὸ τῆς διαπρεσβεύσεως ἔργον ἐς ἀεὶ μετιόντας εἶναι προείλοντο, ὡς Ἡρόδοτός τε μαρτυρεῖ (ἐν τῇ Μελπομένῃ) καὶ Παυσανίας ἐν τοῖς Λακωνικοῖς.

Σπονδαὶ τοίνυν συνίσταντο ἐν Βασιλεῦσιν, ὡς ἐστὶν ἰδεῖν (Ἰλ: Γ'. ϛ. 250.) ἔνθα Ἀγαμέμνων καὶ Πρίαμος συνελθόντες, κατά τινας τελετὰς τεταγμένας, Ἑλλήνων ἐνώπιον καὶ Τρώων θεωρῶν παριστμένων, τὰς συνθήκας ποιοῦνται. Ἀρνειὸς ἐκεῖ ἑκατέρωθεν προσηνέχθη, Γῇ τε καὶ Διΐ, καὶ Ἡλίῳ θύματα. Τὸν δὲ τράχηλον τοῦ σφαγίου Ἀγαμέμνων ἀπέτεμε, καὶ τρίχας ἐκ τῆς κεφαλῆς ἐξέκοψε, τὰς τοῖς παρεστηκόσιν ἡγεμόσιν ὑπὸ τῶν Κηρύκων διανεμηθείσας· δι' ὧν ὑπεσημαίνετο, ὡσαύτως δὴ ἐκκοπήσεσθαι μέλλειν καὶ τὸν τὴν σπονδὴν ἀθετήσοντα: ὡς ὁ παρὰ τῷ Σοφοκλεῖ ἔφη:

„ Κακὸς κακῶς ἄθαπτος ἐκπέσοι χθονὸς
„ Γένους ἅπαντος ῥίζαν ἐξημημένος
„ Ἄυτως, ὅπως περ τόν δ' ἐγὼ τέμνω πλόκον.

Ἀλλὰ καὶ τὸν αὐτὸν τοῦτον τρόπον, ἐφ' οἱασοῦν ἁγιωτέρας ὁρκωμοσίας τὸ ἱερεῖον σφαγιάζεσθαι εἰώθει: οἷον (Ἰλ: Τ'. ϛ. 250, κξ.)

ἔνθα καὶ Ἀγαμέμνων, τȣ̃ κάπρȣ σφαγέντος, καὶ τῶν τριχῶν ἀπεκτμηθεισῶν ἀπὸ τȣ̃ μετώπȣ τȣ̃ σφαγιάσματος, ἐπόμνυσι μηδαμῶς αὐτὸς συμμιγῆναι τῇ Βρισηΐδι. Καὶ Παυσανίας δὲ ἐν τοῖς **Μεσσηνιακοῖς**, παρέδωκεν Ἡρακλῆν τοῖς Νηλέως τέκνοις συνθέσθαι, πίστεως ἑκατέρωθεν δοθείσης, **ἐπὶ τομίων κάπρȣ**· ἅπερ οἱ μὲν τὰ **ἔγκατα** ἑρμηνεύȣσιν· οἱ δὲ τȣ̀ς **ὄρχεις**. Καθάπερȣ̃ν καὶ Τυνδάρεως, τȣ̀ς Ἑλένης μνηστῆρας δι' ὅρκȣ ἐπέδησεν, **ἐπὶ τῶν τομίων τοῦ ἵππȣ**· τȣ̃ αὐτȣ̃ Παυσανίȣ προσεπιμαρτυρȣ̃ντος (ἐν τοῖς **Λακωνικοῖς**). παραπλήσιόν τι παρατετήρητο ἐν Ἀρειοπάγῳ, ἐπὶ βεβαιώσεως ἁγιωτέρας, παρὰ τȣ̃ διώκοντός τινα, φόνȣ, ὡς Δημοσθένης φησὶν, ἐν **τῷ κατὰ Ἀριστοκράτȣς**. „Στὰς ἐπὶ τῶν τομίων κάπρȣ καὶ κριȣ̃, καὶ τȣ́των ἐσφαγ„μένων, ὑφ' ὧν δεῖ, καὶ ἐν αἷς ἡμέραις προσήκει. Τὰ γȣ̃ν τοιαῦτα τῶν θυμάτων, ȣ̓κ εἰώθει ἐς τροφὴν παρατίθεσθαι, ἀλλ' ἀπορρίπτεσθαι· ὡς ὁρῶμεν τὸν τȣ̃ Ἀγαμέμνονος κάπρον ἐκεῖνον: (Ἰλ: Τ. ς. 267.)

„Τόν περ Ταλθύβιος πολιῆς ἁλὸς ἐς μέγα λαῖτμα
„Ῥῖψ' ἐπιδινήσας βόσιν ἰχθύσι . . . . .

„Ὅθεν Παυσανίας, Τοῖς γε ἀρχαιοτέροις ἐς τὰ ἱερεῖα ἦν „καθεστηκὸς, ἐφ' ᾧ τις ὅρκον ἐποιήσατο, μηδὲ ἐδώδιμον „τȣ̃το εἶναι ἀνθρώπῳ: τὸ δ' ἔθος παρατετηρῆσθαι γράφει κἀν Ὀλυμπίοις, ὅπȣ οἱ ἀθληταὶ καὶ γυμνασταὶ παρὰ τοῖς Ἑλλανοδίκαις ἐπώμνυον: **ἐπὶ κάπρȣ τομίων**.

Εἶτα καὶ οἶνος προσήγετο ἑκατέρωθεν, ᾧ συναναμιχθέντι ἀπὸ φιάλης ἀπέσπενδον, ἐξ ȣ̃ καὶ αἱ **σπονδαὶ** προσείρηνται, καὶ οἱ παραβαίνοντες αὐτὰς **ὑπερφίαλοι**. Κατὰ δὴ τόνδε τὸν τύπον, παρὰ Οὐΐργιλ: (Αἰνειάδ. ἐν Η' ς. 640. κξ.)

. . . . . . Jovis ante aram pateramque tenentes
Stabant, et caesa jungebant foedera.

„ (Πρὸς βωμῷ Ζηνὸς ςήτην κρητῆρας ἔχοντε
„ Υἵ' τ' ἐπὶ κταμένῃ τεμέτην σφίσιν ὅρκια πιςά.)

Οὕτω δέ πως ὑπεσήμαινον ἐκχυθήσεσθαι τῶν ἀθετησόντων τὸ αἷμα, σφίσι τε καὶ τοῖς σφῶν ἀπογόνοις κατεπαρώμενοι, ὡς παρ' Ὁμήρῳ ἀναγινώσκεται: (Ἰλ: Γ'. ς. 300.)

„ Ὧδε σφ' ἐγκέφαλος χαμάδις ῥέοι, ὡς ὅδε οἶνος.

Καὶ δεξιὰς δ' ἐμβάλλειν ἀλλήλοις εἰώθει ἐν ταῖς συνθήκαις: (Ἰλ: Β'. ς. 339.)

„ Πῆ δὴ συνθεσίαι τε καὶ ὅρκια βήσεται ἡμῖν;
. . . .
„ Σπονδαί τ' ἄκρητοι, καὶ δεξιαὶ ᾗς ἐπέπιθμεν;

Οὕτω δὲ καὶ Οὐϊργίλ: (Αἰνειάδ: ΙΑ'. ς. 292.)

. . . . Coëant in foedera dextrae.
„ . . . . (Ξύν τε ῥὰ ὅρκοις δεξιόεσθον.)

Πίςεως γὰρ σύμβολον ἡ δεξιὰ, καὶ οἷον ἀῤῥαβὼν τοῖς παλαιοῖς ἐνομίζετο· ὡς ἐκ τῆς ἀμοιβαίας Γλαύκε τε καὶ Διομήδες προσεγγυήσεως ἐπιδήλως παρίςαται: (Ἰλ: Ζ'. ς. 233.)

„ Χεῖρας τ' ἀλλήλων λαβέτην, καὶ πιςώσαντο.

Διὸ Ἀχιλλεὺς (Ἰλ: Ω'. ς. 672.) Πριάμῳ τὸ ἀσφαλὲς ἐπιβεβαιώσων:

„ Ἔλλαβε δεξιτερὴν, μήπως δείσῃ ἐνὶ θυμῷ.

Ὡσαύτως καὶ Ἀριςοφάνης ἔχει: (ἐν Νεφέλ: ς. 81.)

„ Κῦσον με, καὶ τὴν χεῖρα δὸς τὴν δεξιάν.

„Ἔνθ' ὁ Σχολιογραφήσας: ἔθος ἦν (φησὶν) ἐπὶ πίςει, ᾗ σύν-
„θήκαις βεβαίαις, τὰς δεξιὰς διδόναι ἀλλήλων. Παρὰ δὲ Πέρσαις τὸ ἔθος μάλιςα πάνδημον ἦν· ἡ γὰρ δεξιὰ αὐτοῖς πίςεως ἐνέχυρον ἦν ἁγιώτατον, ὡς γράφει Διόδωρος.

Ἀλλὰ καὶ οἱ Θεοὶ ἐπὶ τῶν τοιῶνδε τελετῶν ἐπόπται καὶ μάρτυρες ἀπεκαλῦντο παρεῖναι, καὶ τῶν ἀσυνθετέντων τιμωροί· ὃν δήπε τρόπον καὶ Ἀγαμέμνων ἐπεβοᾶτο, Ζῆνα τε τὸν κύδιςον καὶ μέγιςον, καὶ Ἥλιον τὸν πάντ' ἐφορῶντα, καὶ πάντ' ἐπακέοντα· καὶ ποταμὲς, καὶ γῆν, καὶ Πλέτωνα, καὶ Περσεφόνην, καὶ ἔτι λοιπὸν γένος δαιμόνων τῶν ὑπένερθεν τὲς ἐπιορκῦντας ἐπιτιννύντων. Παραπλησία δὲ ταύτῃ καὶ ἡ Αἰνείε παρὰ τῷ Μάρωνι: (Αἰνειάδ: Βιβλ: ΙΒ'.) ἱκετήριος ἐπιμαρτυρία. Τῦτο δ' ἐπὶ πασῶν συνθεσιῶν χῶραν εἶχε, τὸ μὴ ἀλλ' ἢ ἐπὶ Θεοῖς αὐτὰς διαπραγματέυεσθαι μάρτυσιν: (Ἰλ: Χ'. ς. 254.)

„Ἀλλ' ἄγε δεῦρο Θεὲς ἐπιδώμεθα· τοὶ γὰρ ἄριςοι
„Μάρτυροι ἔσσονται, καὶ ἐπίσκοποι ἁρμονιάων.

Παραπλησίως δὲ καὶ (Ὀδυσ: Ξ'. ς. 393.)

„Ἀλλ' ἄγε νῦν ῥήτρην ποιησόμεθ', αὐτὰρ ὕπερθε
„Μάρτυροι ἀμφοτέροισι Θεοὶ, τοὶ Ὄλυμπον ἔχεσιν·

ὡς Εὐμαίῳ Ὀδυσσεὺς ἔφασκεν.

Ἀλλὰ τῶν Θεῶν ἁπάντων ἐξόχως τὸν Δία ἐπὶ τῇ κυρώσει τῶν συνθεσιῶν ἐτύγχανον ἐπικαλέμενοι· ὥπερ Ἀγαμέμνων διὰ τῦτο καὶ τὰ πρῶτα δεδώκει, (Ἰλ: Γ'. ς. 276.) ᾗ ὗπερ ἕνεκα, ᾗ Ζεὺς προσείρηται ὅρκιος, καὶ τῷ κεραυνῷ καθώπλιςαι ἐπ' ὀλέθρῳ τῶν ἐπιορκέντων ἐν δολιότητι: ὃ δὴ ἀνενδοιάςως ἐπίςευον ἔψεσθαι, κἂν τὸ πρᾶγμα ἐς μα-

κρὸν ἀναβάλλοιτο. Οὕτω καὶ γὰρ (ὡς μετὰ τὴν ἀθέτησιν τῶν ὅρκων, ἀπίστως Μενέλαον κατέτρωσε Πάνδαρος:) ἀπεφθέγξατο Ἀγαμέμνων: ὡς οὐκ ἄκυρα ἔσαι (εἰπὼν) τὰ ὅρκια, οὐδὲ τῶν ἀρνῶν τὸ αἷμα, οὐδ' αἱ σπονδαὶ αἱ ἄκρατοι, καὶ αἱ ἀντιπροταθεῖσαι δεξιαὶ, αἷς ἐπιτεθαῤῥηκότες ἐγένοντο· εἰ γὰρ καὶ Ζεὺς μὴ παρὰ χρῆμα κολάζοι Τρῶας, ἀλλ' ὀψὲ μέντοιγε, σὺν γυναιξὶν αὐτοὶ καὶ τέκνοις αὐτῶν, δίκας τίσουσιν. (Ἰλ: Δ'. ϛ. 155. κξ.) Καὶ οὕτω δήπου ἡ ψευδορκία ἐπὶ τοῖς αὐτῶν ἐκδεδίκηται ἐψιγόνοις: καθάπερ ἡ Πύθεια Γλαύκῳ τῷ Ἐπικυδίδῃ „ἀπεκρίνατο, παρ' Ἡροδότῳ (ἐν Ἐρατοῖ) Ἀλλ' ὅρκου πάϊς „ἐστὶν ἀνώνυμος οὐδέ τε χεῖρες, οὐδέ τε πόδες „(αὐτᾷ) κραιπνὸς δὲ μετέρχεται, εἰσόκε πᾶσαν „ξυμμάρψας ὀλέσῃ γενεὴν, καὶ οἶκον ἅπαντα. Ἐπισεσημείωται δὲ καὶ τοῖς Συγγραφεῦσιν Ἑλλήνων, ὅτι Φίλιππος ὁ Μακεδόνων Βασιλεὺς ἀπιστότατός τε καὶ ἐπιορκότατος βασιλέων γενόμενος, δίκας ἔτισε τὰς ὑπὸ τοῦ δαιμονίου οἱ ἐπιτεθείσας, αἳ καὶ εἰς ἅπαν αὐτοῦ τὸ γένος μετοχετεύθησαν. Διόπερ Ἑλλήνων οἱ πάλαι, τῷ Θεῷ μόνῳ τιμωρῷ εἶναι τῆς ἐπιορκίας παρέλιπον, ὡς Δημοσθένης εἰς Ἀρισοκράτην λέγων ἐδίδαξεν. Ὅθεν καὶ Κικέρων (ἐν τοῖς περὶ τῶν Νόμ:) ἔφη ὅτι ἐπιορκίας ποινὴ, θεία μὲν ὄλεθρος· ἀνθρωπίνη δὲ ὄνειδος.

Ἐν γοῦν ταῖς συνθήκαις, τοῦτο πρῶτον διωρίζετο, ἡ ἐπιστροφὴ τῶν ἀφαιρεθέντων· διὸ Ἀγαμέμνων ἀπαιτεῖ τοῖς Ἀχαιοῖς πρὸς Τρώων ἀποδοθῆναι Ἑλένην, καὶ πάνθ' ὅσα σὺν αὐτῇ ἀφήρπασε Πάρις. Προσεπετίθει δὲ ἰδιαίτερον καὶ πρόσιμον τόδε, τοῖς Ἕλλησι Πρίαμον ἀντισηκῶσαι, τάς τε δαπάνας ἀποδόντα, καὶ τοὺς μόχθους ἀντιταλαντεύσαντα, οὕσπερ ἐπὶ τῇ ἐκστρατείᾳ ὑπέστησαν: (Ἰλ: Γ'. ϛ. 286.)

Ἀλλὰ γὰρ ἐκεῖνο ἴδιον ἐπὶ τῆς τοιᾶσδε συνθήκης πρϐτέθη: ὅτι διὰ μάχης προσωπικῆς, τῆς μέσον Ἀλεξάνδρϐ καὶ Μενελάϐ, τὸ πᾶν ἔργον ϐτας ἐχρῆν διαπερανθῆναι, ὥστε θατέρϐ ἀποκτανθέντος, θάτερον, τῶν περὶ ὧν ἡ δῆρις πραγμάτων τῆς ἀπολαύσεως, εἶναι κύριον. Πανάρχαιον δήπϐθεν ὑπῆρχε τὸ ἔθος, τϐ διὰ μονομαχίας τὸ ὅλον τϐ πολέμϐ διαλύεσθαι νεῖκος, καὶ τϐτϐ παλαιὸν ὑπόδειγμα φέρεται παρὰ Ἡροδότῳ (ἐν τῇ Καλλιόπῃ:) ἔνθα Ὕλας ὁ τϐ Ἡρακλέϐς, καὶ Ἔχεμος ὁ Τεγεατῶν Ἄναξ: ὁ μὲν ὡς ἐκ τϐ στρατϐ τῶν Ἡρακλειδῶν, ὁ δὲ ὡς ἐκ τϐ τῶν Πελοποννησίων, ἐπὶ τοιᾷδε συνθήκῃ ἀλλήλοις συνέβαλον: ἵνα, ἐὰν μὲν ἐκεῖνος γένηται κρείσσων, τὸ τῶν Ἡρακλειδῶν γένος ἐπὶ τὴν πατρῴαν αὐτοῖς δεσποτείαν τῆς Πελοποννήσϐ ἐπανέλθωσιν: ἢν δὲ μὴ, ἐς γ' ἐπὶ ἑκατοστύος ἐνιαυτῶν ἀπέχοντες ὦσι. (Διόδωρ: Σικελ: Βιβλ: Δ'. Κεφ: 183.) Ἄλλοτε δ' ϐν καὶ ἐκ συμβολῆς πλειόνων ἡ σωτηρία ταῖς στρατειαῖς ἐμνηστεύετο: ὡς ὅτε Ἀργεῖοι τε καὶ Λακεδαιμόνιοι περὶ Θυρέας ἐρίζοντες, τριακοσίϐς ἐξ ἑκατέρϐ στρατϐ ἐπὶ τὴν δῆριν ἐξελέξαντο ἀντιπαρατάξαντες, ὡς ἂν ἡ ἀμφισβητϐμένη χώρα τοῖς νικήσασι περιγένοιτο. Οὕτω δὴ καὶ οἱ Τεγεάται, καὶ Φενεάται διὰ τριῶν αὐτοκασιγνήτων, τῶν ἑκατέρωθεν ἀντιπαραταχθέντων, διῃτήσαντο τὰ τῆς μάχης, ὥσπερ Δημάρατος καθιστόρησεν ἐν τοῖς Ἀρκαδικοῖς· καὶ ταύτῃ δὲ τῇ μάχῃ καὶ Πλϐταρχος παρατίθησιν (ἐν τοῖς παραλλήλοις) τὴν τῶν Ὡρατίων τε καὶ Κουριατίων, αὐτοκασιγνήτων ἀμφοτέρωθεν ὄντων, καὶ ἰσαρίθμων, ἀνταγώνισιν.

Ἀλλὰ γὰρ ϐχ ϐτω συνεχῶς ἡ τοιάδε τϐ πολέμϐ συνθήκη συνετελεῖτο: ὡς γὰρ ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὰ ξίφη συνέτρεχεν ἀθρόα, καὶ τὴν ἀνδροκτασίαν ἐς πέρας ἦγε. Καὶ ϐδ' οἱ δόλοι δ' ἐν αὐτοῖς καὶ αἱ πα-

νεργοὶ τέχναι ἀπῆσαν, ὧν γενετῆρα πολύγονον Ὅμηρος Ὀδυσσέα ἀνακηρύττει· ὗτινος τῇ ὑποβολῇ Ἐπειὸς τὸν Δούρειον ἐτεκτήνατο ἵππον· ἐν ᾧ καὶ Ὀδυσσεὺς αὐτὸς ἔνεδρος ἐγκαθειρχθεὶς μετὰ τῶν ἄλλων, τῶν ἐν Ἕλλησιν ἀρίστων, τὸ Τροίας ἄστυ κατέχον, καὶ φλογὶ καὶ σιδήρῳ ἄρδην ἀπήλειψαν. Οὕτω δὴ πέρας ἔχε τὰ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, καὶ ἡ εἰρήνη συνέστη, διὰ τῆς τῶν πολεμίων πανολεθρίας, ἣν ὁ Ἑλλήνων στρατὸς ἐξειργάσατο.

ΤΕΛΟΣ.

Ἐκ τῶν Ἀγγέλȣ Μαρίας Κυιρίνȣ τȣ͂ Ἐνετȣ͂: τȣ͂ ποτὲ μὲν ἐπὶ τῶν ἐν Κερκύρᾳ ἐμπολιτευομένων Λατίνων Ἀρχιεπισκοπήσαντος, ἔπειτα δὲ εἰς ἀξίωμα Καρδινάλεως ὑπὸ τȣ͂ Ῥώμης ἀρθέντος: Σύγγραμμα ἀπὸ τῆς Λατινίδος Φωνῆς ἐξελληνισθέν.

Περὶ τῶν Κερκυραϊκῶν Ἀρχαιολογιῶν.

ΚΕΦΑΛ. Α'.

Κατά γε τὰ Διδύμῳ ἀποδιδόμενα Σχόλια εἰς τὴν Ὁμήρȣ Ποίησιν (Ὀδυσ: Ε'. ϛ. 34.) Σχερία ἐκαλεῖτο ἡ νῆσος ἡ τῶν Φαιάκων τὸ πρότερον, ἡ μετὰ τȣ͂το Κέρκυρα, τὸ δ' ἀρχαιότατον ὀνομαζομένη Δρεπάνη. (Εὐςάθ: ἐν ταῖς Παρεκβ: καὶ Στέφ: ὁ Βυζάντ:, ἢ ὁ τȣ́τȣ ἐπιτομεὺς Ἑρμόλαος ἐν τοῖς περὶ πόλεων: ἐν φωνῇ Φαίαξ.) Καὶ Ἀπολλώνιος δὲ ὁ Ῥόδιος, ἐν Βιβλ: Δ'. τῶν Ἀργοναυτ: ȣ̔́τως ᾄδων:

„ Ἔςι δέ τις πορθμοῖο παροιτέρη Ἰονίοιο,
„ Ἀμφιλαφὴς, πίειρα, Κεραυνίῃ ἐιν ἀλὶ Νῆσος,
„ Ἡ ὕπο δὴ κεῖσθαι δρέπανον φάτις: (Ἵλατε Μȣ̃σαι!).
„ Οὐκ ἐθέλων ἐνέπω προτέρων ἔπος· ᾧ ἀπὸ πατρὸς
„ Μήδεα νηλειῶς ἔταμε Κρόνος. (Οἱ δέ ἑ Δηȣ̃ς
„ Κλείȣσι χθονίης καλαμητόμον ἔμμεναι ἅρπην.
„ Δηὼ γὰρ κείνῃ ἐνὶ δήποτε νάσσατο γαίῃ·
„ Τιτῆνας δ' ἔδαε ςάχυν ὄμπνιον ἀμήσασθαι·
„ Μάκριδα φιλαμένη.) Δρεπάνη τόθεν ἐκκλήϊςαι
„ Οὔνομα Φαιήκων ἱερὴ τροφός. . . . . .

Τῶν τοίνυν δισσῶν τῆς ἅρπης ἐκείνης χρήσεων, τὴν μὲν, εἰς Ἀμητὸν Ἀριςοτέλης ὑπέθεσο, (ἐν Βιβλ: τῷ περὶ τῆς Κερκυραίων Πολιτεί:) τὴν δὲ, εἰς τὴν ἐκτομὴν τῶν αἰδοίων, (Τιμαῖος παρὰ τῷ Ἀπολλωνίȣ Σχολιαςῇ.) φάσκων: τȣ̃νομα τῇ Νήσῳ ἐπιτεθῆναι ἀπὸ τȣ̃ Δρεπάνȣ, ᾧπερ ἀπεξέτεμε τὰ τȣ̃ Οὐρανȣ̃ αἰδοῖα ὁ Κρόνος, ἢ ὁ Ζεὺς τὰ τȣ̃ Κρόνȣ. Ἐξ ȣ̃ καὶ ἐπιςυγῆ τὴν Κέρκυραν Λυκόφρων ὁ Χαλκιδεὺς προσεῖπεν, ἐν οἷς τὴν Ὀδυσσέως ἐπὶ τῆς Νήσȣ ἀφηγεῖται προσόρμισιν.

„ . . . . . Νῆσον δ' εἰς Κρόνῳ ςυγȣμένην
„ Ἅρπην περάσας μεζέων κρεανόμον,
„ Ἄχλαινος ἴκτης πημάτων λυγρῶν κόπις (ἴσ: κόπιν)

Καὶ ὁ τȣ̃ Λυκόφρονος ἐξηγητὴς Κέκης: (εἴ τε Ἰωάννης ȣ̃τος ἐςὶν,
„ εἴτ' ȣ̃ν ὁ Ὁμαίμων Ἰσαάκιος:) προσέθετο: Καὶ ȣ̃τω μὲν ἡ

„Κέρκυρα Δρέπανον λέγεται. Τήν γε μὴν Ἅρπην ἄλλοθι
„ ὁ αὐτὸς Λυκόφρων ἀναφέρων : Ἅρπης Κρόνου πήδημα εἶπεν.

Ἐντεῦθεν ὁ Σχολιαστὴς ἡγεῖται Δρέπανον ὠνομασθῆναι καὶ τὸ ἐπὶ τῆς Σικελίας Φρούριον. Ἄλλοι δὲ, καὶ τὸ ἐπὶ τῆς Ἀχαΐας ἀκρωτήριον, „κατὰ Παυσανίαν, τὸν (ἐν τοῖς Ἀχαϊκοῖς) ἱστοροῦντα: Λέγεται „λόγος, ὡς Κρόνος τῆς θαλάσσης ἐνταῦθα ἔρριψε „τὸ δρέπανον, ᾧ τὸν πατέρα Οὐρανὸν ἐλυμήνατο. „Ἐπὶ τούτῳ δὲ καὶ τὴν ἄκραν, Δρέπανον ὀνομάζουσι.

Συμπεριῆλθε τοιγαροῦν τοῖς ῥιφεῖσιν αἰδοίοις μετὰ τῆς Ἅρπης καὶ τοὔνομα πολλαχόσε συμπεριφερόμενον : καθὰ καὶ Ἡσίοδος (ἐν τῇ Θεογονίᾳ) περὶ τοῦ Κρόνου ᾀδῶν φησί.

„ . . . . . . Πελώριον ἔλλαβεν Ἅρπην,
„ Μακρὴν καρχαρόδοντα, φίλου δ᾽ ἀπὸ μήδεα πατρὸς
„ Ἐσσυμένως ἤμησε, πάλιν δ᾽ ἔρριψε φέρεσθαι
„ Ἐξοπίσω· τὸ μὲν οὔτι ἐτώσια ἔκφυγε χειρός·
„ Ὅσσαι γὰρ ῥαθάμιγγες ἀπέσσυθεν αἱματόεσσαι,
„ Πάσας δέξατο γαῖα. Περιπλομένων δ᾽ ἐνιαυτῶν
„ Γείνατ᾽ Ἐρινῦς τε κρατερὰς, μεγάλους τε Γίγαντας.

Καὶ μετ᾽ ὀλίγα :

„ Μήδεα δ᾽ ὡς τὸ πρῶτον ἀποτμήξας ἀδάμαντι
„ Κάββαλ᾽ ἐπ᾽ Ἠπείροιο πολυκλύστῳ ἐνὶ πόντῳ·
„ Ὡς φέρετ᾽ ἀμπέλαγος πουλὺν χρόνον. . . .

Ἀλλ' ἤπου τὸ μᾶλλον εἰκός ἐστὶν ἀπὸ τοῦ σχήματος τοὔνομα τῇ Κερκύρᾳ προσαρμοσθῆναι, ὡς αὐτὸς ἐπιφέρει ὁ τοῦ Ἀπολλωνίου Σχο- „λιογράφος· Δρεπάνη δ' ἐκαλεῖτο, διὰ τὸ τὴν Δήμητρα „δρέπανον παρὰ Ἡφαίστου αἰτησαμένην, τοὺς Τιτᾶ- „νας διδάξαι θερίζειν· εἶτα αὐτὸ κρύψαι εἰς τὸ πα- „ραθαλάσσιον μέρος τῆς Νήσου· προσκλυζούσης δὲ „τῆς θαλάσσης ἐξομοιωθῆναι τὴν θέσιν τῆς γῆς „δρεπάνῃ. Παραπλήσιόν τι δὲ καὶ περὶ τοῦ Σικελικοῦ Δρεπάνου Σέρβιος παρέδωκεν ὁ τοῦ Οὐϊργιλίου Σχολιαστής, (ἐν τῷ Γ΄. Βιβλίῳ τῆς Αἰνειάδος.) ᾧ καὶ Κλουβέριος συνᾴδει, (ἐν τῷ Β΄. τῶν περὶ τῆς πάλαι Σικελίας Κεφαλ: Α΄) καὶ ἄλλοι: οἷσπερ ἀλλ' οὖν οὐδόλως συντίθεται Βόχαρτος (ἐν τῷ Α΄. Βιβλ: Κεφ: 27. τοῦ Β΄. μέρους τῆς Ἱερ: Γεωγρ:) ἀντιφέρων ὅτι, ἐν τῷ Δρεπανιτανῷ τούτῳ λιμένι, οὐκ σχήματι ἅρπης ἡ γῆ διακαμπυλοῦται, ἀλλ' εἰς ὀξὺ προεκκύπτει λήγουσα. Ἀλλ' ὅτι ἡ Κέρκυρα Δρεπανοειδής πως ἐστὶ τὸ σχῆμα, δῆλον τοῖς ἐποπτεύσασι.

Παραπλησίως δὲ καὶ Μάκρις εἴρηται ἡ Κέρκυρα παρὰ τῷ Ἀπολλωνίῳ ἐν τῷ Δ΄. Βιβλ:

„ Μάκριν τ' εἰσαφίκανε Διωνύσσοιο τιθήνην.

Ἢν ἄμεινον ἴσως ἀπὸ τοῦ μακροτενοῦς τοῦ σχήματος οὕτως ἀποκεκλῆσθαι λέγειν, ὡς καὶ ὁ τὰ Διονυσίου τοῦ περιηγητοῦ ἑρμηνεύσας Εὐστάθιος ὁ „Θεσσαλονίκης τὴν Εὔβοιαν φησὶν εἰρῆσθαι, διὰ τὸ τῆς θέσε- „ως ἐπίμηκες. Τὴν αὐτὴν γὰρ τῇ τοῦ Βάκχου τιθήνῃ Κερκύρᾳ παραπλησίως ἐπιτεθεῖσθαι κλῆσιν, ἥν περ καὶ τῇ Εὐβοίᾳ, ὡς ἐκ τοῦ Ἀπολλωνίου μανθάνομεν (ἐν Βιβλ: Δ΄.)

„ Κείνη δὴ πάμπρωτα Διὸς Νυσσήϊον υἷα,
„ Εὐβοίης ἔντοσθεν Ἀβαντίδος ᾧ ἐνὶ κόλπῳ
„ Δέξατο . . . .

Καὶ ἄλλως δὲ **Σχέρεια** ἡ Κερκύρα ἐπωνομάσθη. Ὡς γὰρ διέξεισιν ὁ αὐτὸς Σχολιαστὴς Ἀπολλωνίου, Ἀριστοτέλης ἐστὶν ὁ τὴν αἰτίαν τῆς „τοιαύτης ἐπωνυμίας τῇ Κερκυραϊκῇ ἀποδοὺς Νήσῳ: φησὶ γὰρ τὴν „Δήμητρα φοβουμένην, μὴ οἱ ἐκ τῆς Ἠπείρου ἐρχόμενοι πο„ταμοὶ, ἤπειρον αὐτὴν ποιήσωσι, δεηθῆναι Ποσειδῶνος ἐπι„στρέψαι τὰ τῶν ποταμῶν ῥεύματα. Ἐπισχεθέντων οὖν τού„των, ἀντὶ Δρεπάνης Σχερίαν ὀνομασθῆναι. (Ὅρα καὶ τὸν Σχολιαστ: ἐν τῇ τῶν Ἐπιγραμ: ἀνθολογ: Βιβλ: Α΄. Κεφ: 51. ἐπιγραμ. ά. καὶ Στέφαν: τὸν Βυζάντ: ἐν τῇ φωνῇ **Σχερία**. Καὶ Εὐστάθ: κατ' ἀρχὰς τοῦ Ε΄. τῆς Ὀδυσ:) Ἡ δὲ παραγωγὴ ἀπὸ τοῦ **ἴσχειν**, καὶ **χεῖν** κληθῆναι τὴν Σχερίαν ἐμφαίνει. Ἐκ γοῦν παραπλησίας ὑδάτων ἐπιῤῥοίας καὶ τὴν Λευκάδα ποτὲ ἀπονησοχερσωθῆναι, τὴν πάλαι Νήρυτον, ἱστορεῖ Πλίνιος· (Φυσικ: ἱστορ: Βιβλ: Δ΄. Κεφ: Α΄.)

Ἀλλὰ Σαμουὴλ Βόχαρτος (ἐν τῇ ἱερ: Γεωγρ: Βιβλ: Α΄. Κεφ: ΚΓ΄.) ἐκ τοῖς φωνῆς **Σχάρα**, τῆς παρὰ Φοίνιξι τὸ Ἐμπόριον σημαινούσης, **Σχερίαν** ἐτυμολογεῖν ἐθέλει τὴν Κέρκυραν, ὡς ἔκπαλαι τὴν Νῆσον οὖσαν τῇ Ναυτικῇ ἔκδοτον.

ΚΕΦΑΛ. Β΄.

Διόδωρος (ἐν τῷ Δ΄. τῆς Βιβλιοθ:) τῶν Ἀσωποῦ καὶ Μεθώνης θυ„γατέρων οὖσαν, τὴν Κέρκυραν (φησὶν) ὑπὸ δὲ Ποσειδῶνος „ἀπενεχθῆναι ἐπὶ τὴν Νῆσον τὴν ἀπ' ἐκείνης κληθεῖσαν **Κέρκυραν**. Καὶ Στέφανος περὶ πολ· ἐν λέξ: **Φαίαξ**: ὅτι Φαίαξ „Ποσειδῶνος, καὶ Κερκύρας τῆς Ἀσώπιδος, ἀφ' ἧς ἡ Νῆ-

„στος Κέρκυρα ἐκλήθη (ὡς ἀπ' ἐκείνȣ Φαιακία,) ἡ τὸ πρὶν „Δρεπάνη καὶ Σχερία κληθεῖσα. Παρίστησι δὲ μάρτυρα τȣ̃ λεγομένȣ Ἑλλάνικον ἐκ τȣ̃ Α'. τῶν Ἱερειῶν. Ταυτὰ καὶ Εὐστάθιος ἔχει ἐν τῷ Ε'. τῆς Ὀδυσ: Ὅρα καὶ Παυσανίαν ἐν τοῖς Κορινθιακοῖς, κἀν τῷ προτέρῳ τῶν Ἠλειακῶν.

Ὁ μέντοι Βόχαρτος ἀπὸ τῆς Ἀράβων φωνῆς, Κάρκαρα τὴν Κερκύραν κληθῆναι οἴεται: ὃ σημαίνει: τὸ εἰρηνικῶς καὶ ἐν ἀσφαλείᾳ διάγειν· καθάπερ Ὁμήρȣ μαρτυρȣ̃ντος (Ὀδυσ: Η'.) διαζῶντες ἦσαν τὸ πάλαι οἱ Φαίακες. Ἀλλὰ τὸ Κερκύρας ὄνομα ȣ̓δαμȣ̃ παρ' Ὁμήρῳ ἀναγινώσκεται. Διὸ καὶ Ἰωάννης ὁ Ἀρδȣΐνος εἰκότως ἐλέγχεται, ὁ ἐν τῇ κατ' αὐτὸν ἀρχαίᾳ Γεωγραφίᾳ τῷ Ὁμήρῳ τȣ̃το προσαναπλάττων· ὃν δήπȣ ἔλεγχον καὶ ὁ Γραμματικὸς Καλλίμαχος ὑπὸ Ἐρατοσθένȣς καὶ Ἀπολλοδώρȣ ὑπέστη, (ὡς ἐστὶ μαθεῖν παρὰ Στραβῶνι βιβλ: Α'. καὶ Ζ'.) τὴν Ὁμηρικὴν Σχερίαν προσαγορεύσας Κέρκυραν.

Ἰεζεκιὴλ ὁ Σπαγχέμιος διατείνεται, ὅτι Κερκυρά τε καὶ Κερκυραῖοι, ȣ̓δέποτε παρὰ τοῖς παλαιοῖς Κόρκυρα τε καὶ Κορκυραῖοι, διὰ τȣ̃ (Ο) ἦν προφερόμενον. ἀλλ' ὁ παρεκβολεὺς Εὐστάθιος, „ἐν τοῖς Διονυσίȣ τȣ̃ (περιηγητȣ̃ ϛ. 994.) παρασημειοῖ: ὅτι πολλὰ „Σχόλια, καὶ πολλὰ Ἱςοριῶν ἀντίγραφα ἐμφαίνȣσιν ἀμ„φιβόλως ἔχειν παρὰ τοῖς παλαιοῖς τὴν τῆς Νήσȣ „ταύτης γραφήν: λέγεσθαι γὰρ καὶ διὰ τȣ̃ (Ο) Κόρκυραν. Ἀλλὰ τῇ διὰ τȣ̃ (Ε) γραφῇ ὁ Σχολιαστὴς διὰ παντὸς χρῆται· καί γε ἰδίως παρατηρεῖ, ὅτι ἡ Μικρά τε καὶ Μέλαινα, ἡ καθ' ἡμᾶς (Curzola) τὸ Νησίδιον, Κορκύρα μάλιστα διὰ τȣ̃ (Ο) ὀνομάζεται.

Ἀλλαμὴν καὶ Κόρκυρα καὶ Κέρκυρα προσείρηται ἡ Κερκίρα, εἴτε κατὰ βραχεῖαν παραλλαγὴν τοῦ (υ) εἰς τὴν (ου) δίφθογγον· εἴτ' οὖν καὶ διὰ τὸ τῆς Νηὸς εἶδος, ἣν Κέρκουρον ναυπηγοῦντες οἱ Κερκυραῖοι ἐτύγχανον· εἴρηνται γὰρ καὶ Κέρκυρες οἱ Κερκυραῖοι, ὡς ὁ τὰ Διονυσίου σχολιάζων αὐτὸς ἐπισεσημείωκεν. Ἀλλ' ἐνταῦθα ἐπανορθωτέον μετὰ Βοχάρτου, καὶ τὴν ἐν τῷ Λεξικῷ Ἡσυχίου διεσφαλμένην ἀνάγνωσιν: Σχερίη καὶ ἡ Κουρα: ἀναγνωστέον δὲ: Σχερίη Κέρκυρα.

Κορκυραῖα δὲ καὶ τὰ ἐν Ἀρμενίᾳ Γορδιαῖα ἤκουσεν ὄρη ὑπὸ Ἀλεξάνδρου τοῦ Πολυΐστορος (παρ' Εὐσεβίῳ ἐν τοῖς Χρονικ:) λέ„γοντος, ὅτι τοῦ πλοίου τούτου (ἤτοι τῆς τοῦ Νῶε Κιβωτοῦ) κατα„κλιθέντος ἐν Ἀρμενίᾳ, μέρος τι ἔτι εἶναι λέγεται ἐν τοῖς „Κορκυραίοις ὄρεσι τῆς Ἀρμενίας διαμένον. Ἀλλὰ Βόχαρτος (ἐν τῇ ἱερ: Γεωγρ: Βιβλ: Α΄. Κεφ: Β΄.) τὴν Γορδιανὴν κληθῆναι ἐτεκμήρατο, διὰ τὴν τοῦ Χὰμ πρὸς τὸν γεννήτορα Νῶε ἀπόνοιαν.

Ἐκ τοῦ Κορκύρας ὀνόματος, τὸ Κορφοὶ κοινότερον προῆλθεν, ὃ πρότερον Κορυφὼ ἦν, διὰ τὴν ἐπὶ τῆς Νήσου ἄκραν, ἥτις „ὑπὸ Νικήτα τοῦ Χωνειάτου (ἐν τοῖς Χρονικ: Βιβλ: Β΄.) Κορυφὼ „προσείρηται, ὡς αἰγίλιψ πᾶσα καὶ ἀγχινεφὴς οὖσα, ἐλι„κοειδής τε τὴν θέσιν καὶ ὑψικόρυμβος προσνενευκυῖα εἰς „τὸ βάθιστον τῆς θαλάσσης· πέτραι δὲ περιερρώγεσαν „αὐτὴν ἀμφίκρημνοι καὶ ἀπότομοι. Ἀλλ'. Ἐδουάρδῳ Vels, τῷ τὴν Διονυσίου περιήγησιν κατὰ τὴν νῦν Γεωγραφίαν παραπεποιηκότι, τὴν Κορφοὶ, ἢ Κορυφὼ, εἰς τὴν Κόρφυν ἔδοξε μεταφράσαι:

„Κείνην νῦν ναῦται Κόρφυν διεφημίξαντο.

Ῥαφαὴλ δὲ ὁ Βολτεῤῥανὸς (Γεωγρ: Βιβλ: Θʹ.) καὶ ἄλλοι Κορφίνιον ἀπεκάλεσαν. Ἀλλ' ὐδεὶς τόδε τὸ Κορφίνιον τὴν τῶν Πελιγνώτων εἶναι φήσει Μητρόπολιν.

Ἡ μικρά τε καὶ μέλαινα ῥηθεῖσα Κορκύρα, ἐκ τῆς Ποσειδῶνος καὶ Ἀσώπιδος Κερκύρας, καὶ αὐτὴ καθιςόρηται ὑπὸ Ἀπολλωνίυ (ἐν τοῖς Ἀργοναυτ: Βιβλ: Δʹ.) τῦ καὶ διότι μέλαινα προσείρηται διερμηνεύσαντος:

„ . . . . Κέρκυραν ἵκοντο
„ Ἔνθα Ποσειδάων Ἀσώπιδα νάσσατο κύρην
„ Ἠΰκομον Κέρκυραν, ἑκὰς Φλιυντίδος αἴης,
„ Ἁπάξας ὑφ' ἔρωτι· μελαινομένην δέ μιν ἄνδρες
„ Ναυτίλοι ἐκ πόντοιο κελαινῇ πάντοθεν ὕλῃ
„ Δερκόμενοι, Κέρκυραν ἐπικλείυσι μέλαιναν.

Ἔοικε δ' ὖν τὴν ἐλάσσονα ὑπὸ τῆς μείζονος ἐπισυςῆναι· ἀλλ' ὅθεν ἄρα Βόχαρτος (ἐν Μέρ: Βʹ. τῆς ἱερ: Γεωγραφ: Βιβλ: Αʹ. Κεφ: ΚΓʹ.) μαρτυρῦντα ἐπεισάγει Στράβωνα (ἐκ τῦ Ζʹ. Βιβλ:) ἔνθα μηδενὸς λόγυ περὶ Κερκυραίων ὑπόντος; ἐνταῦθα γὰρ τῦ Κνιδίων κτίσματος μνεία γίγνεται· περὶ ὖ Στράβωνι, καὶ Σκύμνος ὁ Χῖος ἐν τῇ περιηγήσει συνᾴδει:

„ . . . . Ἥτε λεγομένη
„ Μέλαινα Κέρκυρ', ἣν Κνίδιοι κατῴκισαν.

ΚΕΦΑΛ. Γ'.

Οἱ ἀπὸ Κερκύρας τῆς Α'σωπίδος **Κερκυραῖοι**, ἀπὸ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς Φαίακος, ὃν ἐκ Ποσειδῶνος ἔσχε, **Φαίακες** ἐπεκλήθησαν. (Ο῎ρα Στέφ: τὸν Βυζάντ: ἐν τῇ φωνῇ **Φαίαξ**· καὶ Διόδ: τὸν Σικελ: ἐν τῷ Δ'. καὶ τὸν Σχολιας: Εὐστάθ: ἐν τῷ Ε'. τῆς Ο'δυσ:)

Α῝ δ' οὖν περὶ τοῦ **Φαίακος** ὁ Μαρμαρᾶς γράφει, ὅτι ἄριστα καὶ εὐνομώτατα τὴν Κέρκυραν διοικήσας ἐγένετο, ὑπ' οὐδενὸς ἄλλου περὶ τούτων συγγράψαντος μαρτυρούμενα ἴσμεν. Καὶ οὐδ' ὃ προστίθησιν, ἐστὶν ἀληθὲς, τὸ ἐπὶ τοῦ Φαίακος ἡγεμονεύοντος, τὸν Ι'άσωνα μετὰ τῶν Α'ργοναυτῶν ἐπὶ τὴν Νῆσον καταῖραι· οἱ γὰρ τὰ Α'ργοναυτικὰ γραφῇ παραδόντες ἐπὶ Α'λκινόου τοῦ Φαιάκων Α'νακτος τὴν κάταρσιν ἀναφέρουσιν· ἔπειτα, οὐδ' ὁ παρὰ Πλουτάρχῳ (ἐν Βίῳ Θησέως) **Φαίαξ**, οὐδ' ὁ (ἐν τῷ Α'λκιβιάδους) ἀντὶ τοῦ οἰκιστοῦ Φαιακίας εἰκότως ἂν ὑποτεθείη· καθάπερ οὖν οὐδ' ὁ ὑπὸ Α'ριστοφάνους (ἐν τῇ ἐπὶ τοῖς ἱππεῦσι Κωμῳδ:) μνημονευόμενος· οὐδ' ὁ ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδ: (ἐν τῷ Ε'. τῆς ἱστορ:) οὐδ' ὁ παρὰ τῷ Σικελῷ Διοδώρῳ (Βιβλ: ΙΑ.) τὰς ἀμάρας τοῖς Α'γριγεντίνοις ἐξευρὼν, τὰς ἐξ αὐτοῦ ἐξονομασθείσας **Φαίακας**.

Ο῾ δὲ Βόχαρτος (ἐν τῇ ἱερ: Γεωγραφ: Βιβλ: Α'. Κεφ: ΚΓ'. τοῦ Β'. Μέρους) ἐκ τῆς Α'ράβων φωνῆς **Φάϊξ**, τῆς περιουσίαν πλούτου, καὶ ὑπεροχὴν ἀρετῆς τε καὶ ἀξιοπρεπείας δηλούσης, οὕτω τοὺς Φαίακας προσαγορευθῆναι ὑπεσημείωσεν.

Ο῾μήρῳ δὲ σύνηθες τὴν μὲν Νῆσον **Σχερίαν**, τοὺς δ' ἐποίκους διηνεκῶς ἀποκαλεῖν **Φαίακας**. Καὶ **Φαιακίδος** ποιήματος Ο῾μηρικοῦ μέμνηται Ο'ϋίδιος ἐπιστέλλων ἐκ Πόντου. Ἣν περ δὴ **Φαιακίδα** Ι'ωάν: Α'λβερτ: Φαβρίκ: (ἐν τῷ Β'. Βιβλ: τῆς Ε῾λληνικ: Βιβλιοθ: Κεφ: Β'.) τῇ **Φωκαΐδι**

Νήσῳ συνέχεε: περὶ ἧς Ἡρόδοτος ἐν τῷ ὃ καλῶς αὐτῷ ἀποδοθέντι Βιβλιαρίῳ (Κεφ: ΙϚ΄.) Ἀλλὰ τυχὸν **Φαιακὶς** ἐπιγέγραπτο, τὸ μέρος τῆς Ὁμήρε Ὀδυσ: ἐν ᾧ τὰ κατὰ τὸν Ὀδυσσέα παρὰ τοῖς Φαίαξι γεγονότα ἱστόρηται· κατὰ γὰρ Αἰλιανὸν (ἐν τῷ περὶ ποικιλ: ἱςορ: Βιβλ: ΙΓ΄. Κεφ: ΙΔ΄:) τὰ Ὁμήρε ποιήματα διαμερισθέντα τὸ πάλαι κατὰ ὑποθέσεις ᾄδεσθαι εἰώθει· ὡς καὶ Εὐςάθιος ἐν τῷ Α΄. τῆς Ἰλιάδος παρέδωκεν. (Ὅρα καὶ Ἀλλάτιον ἐν τῷ περὶ τῆς Ὁμήρε πατρίδος Κεφ: Ε΄.)

Οὐ καλῶς ὁ Ἀνδρονίκε Παλαιολόγε τε γεραιτέρε τὰ περὶ τῶν ἐπισκοπικῶν θρόνων λατινιςὶ ἑρμηνεύσας, τὸ ῥηθὲν: **Κέρκυρα ἡ Φαιακία**, εἰς τὸ **Κέρκυρα ἡ νῦν Φαιακία:** μετήνεγκεν· ἔλαθε γὰρ αὐτὸν, ὡς ἄρα καὶ συχνὲς ἄλλες τῶν Λατίνων, ὅτι τὸ **Φαιακίας** ὄνομα, τε Κερκύρας ἦν ἀρχαιότερον: περὶ ὃ καὶ Σεΐδας ἔφη: **Κέρκυρα ἡ Νῆσος τὰ νῦν λεγομένη, Φαια-„κία πρότερον ἐκαλεῖτο, χώρα τῶν Φαιάκων.**

Τῆς Κερκυραϊκῆς Φαιακίας, ἡ παρ' Ἡροδότῳ **Ὄασις ἡ Φαιακὶς** ἐπονομασθεῖσα, ὡς πορρωτάτω ἐςὶν ἀπέχεσα. ἀλλ' εἴπερ ἄρα Ὅμηρος Αἰγύπτε γεγονὼς διετέλεσεν, εἴτε γέννημα, εἴτε παίδευμα, καθά τινες ὑπειλήφασιν, ἐκ ἂν ἔξω πάντῃ τε πιθανε εἴη, καὶ τὸ τὴν Αἰγυπτίαν Φαιακίδα ὑπόθεσιν ἐσχηκέναι τὸ Ὁμηρικὸν Ποιημάτιον, ἡ Φαιακὶς, ὅπερ ἡμῖν ὁ Συγγραφεὺς ὑποπτεύσας ἔδοξεν.

ΚΕΦΑΛ. Δ'.

„ Ναυσίθοον μὲν πρῶτα Ποσειδάων ἐνοσίχθων
„ Γείνατο, καὶ Περίβοια, γυναικῶν εἶδος ἀρίςη,
„ Ὁπλοτάτη θυγάτηρ μεγαλήτορος Εὐρυμέδοντος,
„ Ὅς ποθ᾽ ὑπερτίμοισι γιγάντεσσιν βασίλευεν.
„ Ἀλλ᾽ ὁ μὲν ὤλεσε λαὸν ἀτάσθαλον, ὤλετο δ᾽ αὐτὸς·
„ Τῇ δὲ Ποσειδάων ἐμίγη, καὶ ἐγείνατο παῖδα
„ Ναυσίθοον μεγάθυμον, ὃς ἐν Φαίηξιν ἄνασσεν·
(Ὅμ: Ὀδυσ: Η'.)

Καὶ δῆλον ἄρα ἐπίσης ἐξαμαρτάνειν, τὲς τε τὸν Ναυσίθοον τἔτον υἱὸν τᾷ Φαίακι ὑποβάλλοντας, καὶ τὲς Ὀδυσσεῖ αὐτὸν ἐκ τῆς Καλυψὲς παιδογονἕντας· περὶ ἕ πρὸς τῷ τέλει τῆς Θεογονίας φησὶν Ἡσίοδος. Καὶ γάρ τοι καὶ ἐν ἀρχῇ τῆς Ζ'. Ὀδυσσ: ἀναγινώσκομεν, ὅτι Ναυσίθοος ὑπῆρξεν ὁ τῆς Σχερίας οἰκιςής:

„ Οἳ πρὶν μέν ποτ᾽ ἔναιον ἐν εὐρυχόρῳ Ὑπερείῃ
„ Ἀγχὲ Κυκλώπων, ἀνδρῶν ὑπερηνορεόντων,
„ Οἵ σφας σινέσκοντο, βίηφι δὲ φέρτεροι ἦσαν.
„ Ἔνθεν ἀναςήσας ἄγε Ναυσίθοος Θεοειδὴς,
„ Εἷσεν δ᾽ ἐν Σχερίῃ, ἑκὰς ἀνδρῶν ἀλφηςάων.
„ Ἀμφὶ δὲ τεῖχος ἔλασσε πόλιν, καὶ ἐδείματο οἴκες
„ Καὶ νηὲς ποίησε Θεῶν καὶ ἐδάσσατ᾽ ἀρέρας.

Τῶν ἐπῶν τῶν δε καὶ Πλἕταρχος ἐμνήσθη ἐν τῷ περὶ τῆς Φυγῆς „λέγων: Ναυσίθοος τὴν εὐρύχωρον Ὑπέρειαν καταλιπὼν, „διὰ τὸ γειτνιᾷν τὲς Κύκλωπας αὐτῇ, καὶ μεταςὰς εἰς

„νῆσον ἑκὰς ἄλλων ἀλφηςάων, καὶ κατοικῶν ἀνεπίμικτος „ἀνθρώπων ἀπάνευθε, πολυκλύςῳ ἐνὶ πόντῳ, τὸν ἥδιςον „παρεσκεύασε βίον τοῖς ἑαυτȣ̃ πολίταις.

Ἀλλ' ἠγνόησε Κόνων τὴν μετοικεσίαν ταύτην, ἐν τῇ Γ'. διηγήσει „τῇ παρὰ Φωτίῳ, γράφων: ἡ παρὰ τὸν Ἰώνιον κόλπον „Σχερία νῆσος, ȣ̓χ ἑκὰς ȣ̃σα τῆς Ἠπείρȣ, καὶ „τῶν Κεραυνίων ὀρῶν λέγεται. Αὕτη Φαίακας „ἔχεν οἰκήτορας τὸ πρότερον αὐτόχθονας· ἔθνος „λαχὸν τὴν ἐπωνυμίαν ἀπό τινος τῶν ἐπιχω-„ρίων βασιλέων. Ὁμοίως δ' ἠγνόησε καὶ Ἀπολλώνιος ἐν τῷ Δ'. τῶν Ἀργοναυτικῶν: αὐτόχθονα λαὸν, καὶ ȣ̃τος ὀνομάσας τȣ̀ς Φαίακας.

Ὕλλος ȣ̃ν ὁ ἐκ Μελίτης Ναϊάδος τεχθεὶς ἐν Φαιακίᾳ τῷ Ἡρακλεῖ, ἀκμάσας, ȣ̓κ ἔφερε τὴν Ναυσιθόȣ ὀφρὺν, ἧ φησὶν Ἀπολλώνιος (Ἀργοναυτ: Δ'.) εἰς δὲ ἀποικίαν ἐςείλατο, καὶ Ἰλλυρίων ἐβασίλευσεν ἐν Νήσῳ **Μελίτῃ**· ἐξ ȣ̃, κατὰ Κλȣβέριον (ἐν τῇ Παλ: Σικελ: Βιβλ: Β'. Κεφαλ: 16.) ἐκ Μελίτης εἴρηται τȣ̀ς Φαίακας προελθεῖν, τῆς τῇ Καμαρίνῃ ἀντιπαρακειμένης· κἀντεῦθεν καὶ τὴν **Καμαρίναν** Φαιάκων ἕδραν τισὶ τῶν Σχολιογράφων „Ὁμήρȣ ὑποληφθῆναι· ὡς γὰρ Δίδυμος σεσημείωκεν: Οἱ μὲν Ὑπέρειαν „τὴν ἐν Σικελίᾳ ὑπέλαβον Καμαρίναν· οἱ δὲ ἀπὸ τȣ̃ „ὑπὲρ τὴν ἡμῖν γινωσκομένην. Ἄλλοι δὲ ὅτι ἦν Νῆσος „πρότερον πλησίον τῆς τῶν Κυκλώπων χώρας. Ἀλλ' Εὐςάθιος τὴν δευτέραν δόξαν ȣ̓κ ἐνέκρινε· τȣ̃ δέ τοι Ἀπολλωνίȣ (ἔνθ: ἀνωτ:) καὶ Ὀρȣ̃ς Μελιτείȣ μνημονεύσαντος, ὅπερ ᾤκȣν αἱ τȣ̃ Αἰγέως ποταμȣ̃ θυγατέρες, ὁ Σχολιαςὴς καὶ **Ὄρος Κερκύρας Μελίτειον ἀναφέρει** ἐξ ȣ̃ καὶ ὁ Φαβωρῖνος ἐν τῷ Λεξικῷ ὁμοίως.

Τὸ μέντοι Νῆσον τὴν **Ὑπέρειαν** λέγειν γενέσθαι, ȣ̓ καθ' Ὅμηρον (Ὀδυσ: Ι'.) ἐςὶ φθέγγεσθαι, φησὶν Εὐςάθιος: Πῶς γὰρ ἂν Νη-

„σιῶται ὄντες οἱ ἐν αὐτῇ ὑπὸ Κυκλώπων ἐβλάπ-„τοντο, οἷς νῆες οὐκ ἦσαν κατὰ τὴν Ὁμηρικὴν ἱςο-„ρίαν; ἀλλὰ Κλυβέριος ἅπαντα, ὡς ἔςιν ἅττα καὶ μυθικώτερον παρεισήνεγκεν Ὅμηρος, καὶ τῶν αὐτοῦ Σχολιαςῶν τοῦτο, καὶ τοῦ Στράβωνος πολλαχοῦ συνομολογούντων. Ἐν οἷς ἐςὶ καὶ τὸ μυθευθὲν, ὅτι Ναυσίθοος μετὰ τῶν αὐτοῦ Φαιάκων Ὑπερείας ἀπεξελήλατο ὑπὸ Κυκλώπων. Οὐδὲ γὰρ Κύκλωπας ὅλως ἐν Σικελίᾳ γενέσθαι: ὡς (ἐν Α΄. Βιβλ: Κεφ: 2.) φθάσας ἐδίδαξε. Πῶς δὲ ἄρα; (ὁ αὐτὸς αὐτόθι ὑπέθετο) Universa insula (Sicilia) quondam genus tulit Gigantum, qui in diversos populos, sive familiarum corpora fuère divisi, ex quibus memorantur antiquis scriptoribus Cyclopes supra dicti, atque Phaeaces.

Ἀλλὰ γὰρ, ὡς ἀνόμοιοι καὶ φύσει, καὶ τρόποις, οἱ δῆμοι οὗτοι ἐγένοντο. Οἱ μὲν γὰρ Γίγαντες Θεομάχοι εἴρηνται, τοὺς δὲ Φαίακας ἀγχιθέους, οὐχ ἅπαξ προσεῖπεν Ὅμηρος: τουτέςιν εὐδαίμονάς τε καὶ ἰσοθέους, ὡς ἐκ τῶν Σχολιογράφων ἑρμηνεύει ἐν τῷ Λεξικῷ Ἡσύχιος. Ὅθεν καὶ ἡ παραθετικὴ ἀνομοιότης, ᾗ τοὺς οἰκείους Φαίακας Ἀλκίνοος τῶν ἄλλων ἀντιδιεςείλατο (Ὀδ: Η΄.)

„. . . . Ἐπεὶ σφίσι (τοῖς Θεοῖς) ἐγγύθι εἰμὲν·
„Ὥσπερ Κύκλωπές τε, καὶ ἄγρια φῦλα Γιγάντων.
(ἀλλήλοις).

Ἥνπερ δὴ παράθεσιν ἢ γειτνίασιν καὶ Δίδυμος (αὐτ:) καὶ Εὐςάθιος, (ἐν Ε΄. Ὀδυσ:) διεξηγήσαντο: Ὡς εἰσὶν ἀλλήλων „ἐγγὺς Κύκλωπές τε καὶ Γίγαντες, ἤτοι κατὰ „γένος, ἢ κατὰ τόπον, ἢ κατὰ ἀδικίαν· οὕτω „καὶ ἡμεῖς Θεοῖς πλησίον κατὰ δικαιοσύνην. Ὁ δὲ Εὐςάθιος ἔτι καὶ σαφέςερον τὸν λόγον διετράνωσε παραδείγματι „προσθείς: ὡς εἴ τις εἴποι τόσον εἶναι Σωκράτην ἐγ-

„γύθι τῷ Πλάτωνι κατ' ἀρετὴν, ὅσον Ἄνυτος „καὶ Μέλιτος ἀλλήλοις κατὰ κακίαν. Πῶς τοίνυν κεῖνα Κλυβέριος; ἢ οὐχὶ πολλάκις αὐτὸς τὰ Ὁμήρου ἐπανελήλυθεν ἔπη; ἀλλ' ἐπὶ τούτοις κἀκεῖνα προσσημειῶσαι παρῆν, ἐν οἷς Εὐρυμέδοντα τὸν Ναυσιθόου πάππον Ὅμηρος παρέστησε Γιγαντολέτην.

Ἐπὶ πᾶσι τοίνυν, καὶ τοῦ Ἀπολλώνιον σχολιάσαντος (ἐν Δ'. τῶν Ἀργοναυτ:) εἰρηκότα:

„ . . . . Ὡς δὲ καὶ αὐτοὶ
„ Αἵματος οὐρανίοιο γένος Φαίηκες ἔασσιν.

Καὶ Ἀκουσίλαόν τε, καὶ σὺν τούτῳ Ἀλκαῖον ἐπαγαγόντος, τοὺς μαρτυροῦντας ἐκ τῶν ῥανίδων τοῦ αἵματος τοῦ ἀπὸ τῆς τοῦ Κρόνου ἀποτομῆς ἐπὶ γῆς ἀποστάξαντος, τοὺς Φαίακας γεννηθῆναι διαβεβαιουμένων δέ πω, καίτοι ἀπιστούντων ἄλλων, οὔκουν τοὺς Φαίακας, τοὺς δὲ Γίγαντας ἐντεῦθεν τοῦ εἶναι τὴν ἀρχὴν εἰληφότας, ῥᾴδιον ἂν εἴη ἐπαγαγεῖν κἀκ τούτου, μακρῷ ἑτέρους ἡγεῖσθαι χρῆναι τῶν Γιγάντων τοὺς Φαίακας.

Τῆς μὲν οὖν **Φαιακιακῆς Ὑπερείας**, καὶ Στέφανος μέμνηται ὁ Βυζάντιος, καὶ Ἡσύχιος. Παρὰ δὲ τοῦ Στεφάνου διδασκόμεθα ἔτι καὶ **Ἄργος** τὴν Κέρκυραν κληθῆναι. Καὶ οὐ μόνον παρὰ τοῦ Στεφάνου, (ὅπερ ὑπείληφεν Ἀβραὰμ Βερκέλιος·) καὶ γὰρ καὶ Εὐστάθιος, ὁ ἐν τοῖς εἰς τὸν Διονύσιον Σχολίοις, μετὰ τὸ Ἄργος τὸ Θεσσαλικόν τε καὶ Ἀμφιλοχικὸν στίξας, ἐν ἑτέρῳ Σχολίῳ (τῷ ϛ. 494.) Κέρ„κυρα, φησὶν, ἡ καὶ Φαιακία καλουμένη, καὶ Σχε„ρία, καὶ Δρέπανον, καὶ Ἄργος.

Ἀλλὰ σφραγὶς ἐπιτεθείσθω τέως τοῖς περὶ Ναυσιθόου ῥηθεῖσι τὰ ἐκ Ποσειδῶνος κατὰ Φαιάκων ἐπαπειλήματα, περὶ ὧν Ἀλκίνοος διῆλθεν: (Ὀδυσ: Θ'.)

„ Ἀλλὰ τάδ᾽ ὥς ποτε πατρὸς ἐγὼν εἰπόντος ἄκουσα
„ Ναυσιθόου· ὃς ἔφασκε Ποσειδάων, ἀγάσασθαι
„ Ἡμῖν, οὕνεκα πομποὶ ἀπήμονες εἰμὲν ἁπάντων.
„ Φῆ ποτε Φαιήκων ἀνδρῶν εὐεργέα νῆα,
„ Ἐκ πομπῆς ἀνιοῦσαν ἐν ἠεροειδέϊ πόντῳ
„ Ῥαισέμεναι, μέγα δ᾽ ἡμῖν ὄρος πόλιν ἀμφικαλύψειν.
Περὶ οὗ ὕστερον.

ΚΕΦΑΛ. Ε΄.

„ Ναυσίθοος δ᾽ ἔτεκεν Ῥηξήνορά τ᾽ Ἀλκίνοόν τε·
„ Τὸν μὲν ἄκουρον ἐόντα βάλ᾽ ἀργυρότοξος Ἀπόλλων,
„ Νυμφίον ἐν μεγάρῳ, μίαν οἴην παῖδα λιπόντα
„ Ἀρήτην· τὴν δ᾽ Ἀλκίνοος ποιήσατ᾽ ἄκοιτιν.

Ὁ μέν τοι Κόνων ἐν τοῖς Διηγήμασι, καὶ ἕτερον τῷ Ἀλκινόῳ ἀδελφὸν γενέσθαι καθιστορεῖ Λοκρὸν ὄνομα, Ὁμήρῳ τε σιγώμενον, καὶ τοῖς Ὁμήρου ἐξηγηταῖς. Περὶ δ᾽ ἐκείνου ἀριθμεῖται τῷ Κόνωνι Διήγημα Γ΄. τὸ ὑπὸ Φωτίου ἐν τῇ Βιβλιοθ: ἀριθμ: ΡΠϚ΄. ἀναφερόμενον· ὅπερ ὧδε ἀναγράψασθαι οὐδαμῶς κατοκνήσομεν.

„Φαίακος τοῦ τῆς Νήσου (Κερκύρας) βασιλεύ-
„οντος, τελευτήσαντος, οἱ υἱοὶ Ἀλκίνοός τε καὶ
„Λοκρὸς στασιάσαντες, συνέβησαν πάλιν, ἐφ᾽ ᾧ
„βασιλεύειν Ἀλκίνουν μὲν τῆς Φαιακίδος, Λοκρὸν
„δὲ κειμήλια, καὶ μοῖραν λαβόντα, τοῦ ἔθνους

„ἀποικίσεσθαι τῆς χώρας· Ὃς καὶ ἐπὶ Ἰταλίας
„πλεύσας ξενίζεται παρὰ Λατίνῳ Ἰταλῶν Βασιλεῖ,
„δόντι πρὸς γάμον καὶ τὴν θυγατέρα Λαυρίνην.
„Διὰ ταῦτα, ὡς συγγενεῖς, Φαίακες Λοκροὺς
„τοὺς ἐν Ἰταλίᾳ προσεποιοῦντο. Ὁ δὲ Ἡρακλῆς
„κατ' ἐκεῖνο καιροῦ, τὰς τοῦ Γηρυόνου, περικαλλεῖς
„ὅσαι βόες, οὔσας ἐξ Ἐρυθίας ἐλαύνων εἰς Ἰταλίαν
„ἀφικνεῖται, καὶ ξενίζεται φιλοφρόνως παρὰ τῷ
„Λοκρῷ. Ὁ δὲ Λατῖνος πρὸς τὴν θυγατέρα ἐλθών,
„καὶ τὰς βοῦς ἰδών, ἠράσθη τε καὶ ἤλαυνεν. Ὅπερ ἀνα-
„μαθὼν Ἡρακλῆς, ἐκεῖνον τόξῳ βαλὼν ἀνεῖλε,
„τὰς δὲ βοῦς ἀνεκόμισε. Λοκρὸς δὲ δεδιὼς περὶ
„Ἡρακλεῖ, μή τι δεινὸν ὑπὸ Λατίνου πάθῃ· (ἦν γὰρ
„Λατῖνος σώματι γενναῖος καὶ ψυχῇ.) ἐξελαύνει ἐπὶ βο-
„ήθειαν τοῦ ξενιθέντος, ἀμειψάμενος καὶ στολήν.
„Ἡρακλῆς δ' ἰδὼν αὐτὸν θανόντα, καὶ νομίσας τινὰ
„εἶναι ἄλλον πρὸς ἐπικουρίαν σπεύδοντα Λατίνου, βαλὼν
„ἄτρακτον κτείνει· ὕστερον δὲ μαθών, ἀπωλοφύρετο μέν,
„καὶ τὰ ὅσια αὐτῷ ἐπετέλεσε· καὶ μεταστὰς δ' ἐξ ἀνθρώ-
„πων ἔχρησε φάσματι φανεὶς τῷ λαῷ, πόλιν οἰκίζειν
„ἐπ' Ἰταλίας, ἐν ᾧ ἦν τὸ σῶμα τοῦ Λοκροῦ, καὶ διαμένειν
„τῇ πόλει τοὔνομα τιμώσῃ τῇ κλήσει τὸν Λοκρόν.

Τὸν Φαίακα τῷ Ἀλκινόῳ, καὶ οὐχὶ τὸν Ναυσίθοον ἀποδιδοὺς ὁ Κόνων γεννήτορα, τῷ Σικελιώτῃ Διοδώρῳ ἐν τῇ Δ'. τῆς ἱστορίας συνᾴ-
„δει, λέγοντι: Φαίαξ, ἀφ' οὗ τοὺς Φαίακας συνέβη τυχεῖν
„ταύτης τῆς προσηγορίας· Φαίακος δ' ἐγένετο Ἀλκίνοος:
τοῦ δὲ Ὁμήρου ἀπᾴδει. Ἀλλὰ καὶ ὃ φησίν, ὅτι Λατῖνον τὸν Ἰταλῶν βασιλεύοντα Ἡρακλῆς ἀνεῖλε, καὶ τούτου τὴν θυγατέρα Λαβρίναν, ἤτοι Λαβίναν, τῷ Λοκρῷ κατενύμφευσεν, ὡς λίαν ἐστὶν ἀπέχον τῶν παραδοθέντων τοῖς παλαιοῖς Λατίνων συγγραφεῦσι, τοῖς τὸν μὲν Ἄνακτα Λατῖνον ἐν τῇ κατὰ Ῥυτύλων μάχῃ πεσεῖν ἐξιστορηκόσι, τὴν δὲ τούτου

θυγατέρα Λαβινίαν, τὴν Τύρνῳ πρότερον κατεγγυηθεῖσαν, ἄλοχον ἐφεξῆς Αἰνείου ἀναδειχθῆναι. Καὶ θαυμάζειν ἔπεισιν, ὅτι οὐδεὶς τῶν καθ' ἡμᾶς ἀρχαιολογεῖν ἐπιβαλομένων, τήνδε τὴν διαφωνίαν, ἔς γε καὶ νῦν, ἐπισεσημειωκὼς φαίνεται. Ἐφ' οἷς κἀκεῖνο παρὰ τοὺς ἀρχαίους τῶν Γεωγράφων, καὶ τοὺς τούτων Σχολιαστὰς ὁ Κόνων ἐδόξασε: τοὺς τὴν **Λοκρίδα** ἐν τῷ Βρουττίῳ Κόλπῳ ὑποθεμένους, τῷ καὶ **Λοκρίῳ** ὀνομασθέντι ἀπὸ τῶν ἀρχαίων **Λοκρῶν**: τῶν εἴτε **Ὀζόλων** τῶν πρὸς Αἰτωλίαν, εἴτε **Ἐπικνημιδίων** τῶν πρὸς τὴν Εὔβοιαν. Τοὐναντίον γὰρ Κόνων ἐπὶ τοὺς Φαίακας τὴν τῶν Λοκρῶν καταρχὴν καὶ προσηγορίαν φέρων μντήνεγκε: καὶ οὐδὲ περὶ τῆσδε τῆς διαφωνίας οὐδὲν κομιδῇ οὔτε παρὰ Κλουβερίῳ, ἐν τῆς περὶ τοῖς παλαιᾶς Ἰταλίας· (Βιβλ: Δ'. Κεφ: 15.) οὔτε παρὰ Χριστοφόρῳ τῷ Κελλαρίῳ, ἐν τῇ παλαιᾷ Γεωγραφίᾳ (Βιβλ: Β'. Κεφ: 9.) σημειωθὲν φαίνεται.

Ὅσης οὖν πίστεως ἄξια τὰ τοῦ Κόνωνος, οὐδὲν ἠξίωσεν εἰπεῖν Φώτιος, μόνον τὸν τῆς φράσεως χαρακτῆρα ἐπὶ τοῦ πονηματίου κρίνας, καὶ τὴν Ἀρχελάῳ τῷ Φιλοπάτορι γενομένην ὑπ' αὐτοῦ προσφώνησιν, τῷ ἐπὶ Αὐγούστου βασιλεύοντι, ὡς ἔκ τε τοῦ Δίωνος, καὶ τοῦ Στράβωνος, καὶ ἄλλων ἐπιφέρει ἐν τοῖς περὶ τῶν Γραικῶν Ἱστορικῶν, περὶ τὸ τέρμα τοῦ Α'. Βιβλ: Γέραρδος Ἰωάν: Βόσσιος.

Ἐφ' ᾧ γε μήν, μὴ ὡς μῦθον πάντῃ τὸ τοῦ Κόνωνος διαπλασθὲν ἀποκηρυχθῆναι, εἰκάσειέ τις ἐκ τῶν φερομένων ἀρχαίων Κερκυραϊκῶν Νομισμάτων, (παρὰ Οὐολφάγγῳ Λαζίῳ, καὶ Ἰωάννῃ Ἀρδουΐνῳ, καὶ Οὐβέρτῳ Γολτζίῳ, καὶ ἄλλοις) ὡς ἐπεὶ ὁ τῆς Νηὸς τύπος, ὁ τὴν Κέρκυραν ἐπισημαίνων, ἐκ δὲ θατέρας τῶν ὄψεων ἡ τῆς κεφαλῆς εἰκὼν τῆς στάχυϊ κατεστεμμένης, μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς: ΜΕΤΑΠ. τῆς ἐν τοῖς Μεταποντίνων νομίσμασι συνήθους, τοῖς Κερκυραίοις ὁπωσδήποτε τοὺς Μεταποντίνους αὐτοὺς παρασυνάπτει, τοὺς τοῖς Λοκροῖς ἐπίσης ἀντιπαρακειμένους ἐκ γειτόνων πρὸς Φαίακας: διὰ τοῦτο οὐ πάντῃ „ἔξω τοῦ εἰκότος ἡγητέον εἰρῆσθαι τὸ ὑπὸ τοῦ Κόνωνος παραδοθέν, ὅτι,

„ ὡς συγγενεῖς Φαίακες Λοκρὸς τὸς ἐν Ἰταλίᾳ προ-
„ σεποιῦντο. Σημείωσαι δὲ τὸν ἐν τοῖς Μεταποντίνων νομίσμασιν ἐπικεχαραγμένον ὁρώμενον ςάχυν, μηδὲν ἀλλ' ἢ τῆς χώρας δηλῦν τὸ εὔφορον.

Τὸν Ἰάσωνα δὲ σὺν τῇ Μηδείᾳ, μετὰ τὴν ἁρπαγὴν τῦ χρυσομάλλυ δέρως, ἀπὸ Κολχίδος ἐπὶ Κορκύρας κατάραντα, φιλοφρόνως ὑπὸ Κερκυραίων ἀποδεδέχθαι, Ἀπολλώνιος ἐν τοῖς Ἀργοναυτικοῖς ὕτω διέξεισιν:

„ . . . . Οἱ δ' ἀγανοῖσιν
„ Ἀλκίνοος, λαοί τε θυηπολίῃσιν ἰόντες
„ Δειδέχατ' ἀσπασίως. ἐπὶ δὲ σφίσι καγχαλάασκε
„ Πᾶσα πόλις· φαίης κεν ἑοῖς ἐπὶ παισὶ γάνυσθαι.

Εἶτα τὴν Κόλχων κάθοδον ἐπὶ ἀπαιτήσει τῆς Μηδείας ἐπάγει:

„ . . . . Στρατὸς ἄσπετος ἐξεφαάνθη
„ Κόλχων, οἳ πόντοιο κατὰ ςόμα, κ̀ διὰ πέτρας
„ Κυανέας μαςῆρες ἀριςήων ἐπέρησαν·
„ Μήδειαν δ' ἔξαιτον ἐς πατρὸς ἄγεσθαι
„ Ἵεντ' ἀπροφάτως, ἠὲ ςονόεσσαν ἀϋτὴν
„ Νωμήσειν χαλεπῇσιν ὁμόκλεον ἀτροπίῃσιν
„ Αὖθι τε, καὶ μετέπειτα σὺν Αἰήταο κελεύθῳ.

Μετὰ τῦτο τὴν Μηδείας ἀνίαν ἔκτιθησι, καὶ τὰς ἱκεσίας τὰς πρὸς Ἀρήτην, καὶ τὰς πρὸς τὸς οἰκειωθέντας αὐτῇ Ἀργοναύτας· καὶ τελευταῖον τὴν παρ' αὐτῦ Ἀλκινόυ ψῆφον ἐκφέρει:

„ Παρθενικὴν μὲν ἐοῦσαν, ἐοῦ ποτὶ δώματα πατρὸς
„ Ἐκδάσειν· Λέκτρον δὲ σὺν ἀνδρὶ πορσαίνουσαν
„ Οὐκέτι κουριδίης μιν ἀποτμήξειν Φιλότητος.

Γνοῦσα δὲ παρὰ Ἀλκινόου τόδε τοῦ γαμέτου Ἀρήτη, ἐν τῇ αὐτῇ νυκτὶ τὸν Ἰάσωνα συνελθεῖν εἰς γάμον τῇ Μηδείᾳ ἐνετείλατο, ἐν ἱερῷ ἄντρῳ τὴν νυμφικὴν σφίσι παστάδα παρασκευάσασα:

„ Αὐτίκα δὲ κρητῆρα κερασσάμενοι Μακάρεσσιν
„ Ἣ θέμις, εὐαγέως ἐπιβώμια μῆλα τ' ἐρύσαντες,
„ Αὐτονυχὶ κούρῃ θαλαμήϊον ἔντυνον εὐνὴν,
„ Ἄντρῳ ἐν ἠγαθέῳ, τοθὶ δήποτε Μάκρις ἔναιεν.

Ἐξ οὗ δὴ παρὰ Κερκυραίοις ἔπειτα, φησί:

„ Κεῖνο καὶ εἰσέτι νῦν ἱερὸν κληΐζεται ἄντρον
„ Μηδείης. . . . .

Οἱ δὲ ἀποσταλέντες Κολχοὶ, καὶ δυσαναχετήσαντες, ὅμως:

„ Δὴ τότε δὴ βασιλῆος ἑοῦ τρομέοντες ἐνιπὰς
„ Δέχθαι μειλίξαντο συνήμονας, αὖθι δὲ νήσῳ
„ Δὴν μάλα Φαιήκεσσι μετ' ἀνδράσι ναιετάασκον.

Οἱ δ' Ἀργοναῦται Νύμφαις τε καὶ Μοίραις ἐν Ναῷ τῷ Ἀπόλλωνος θύσαντες, πολλά τε ξένια παρὰ Ἀλκινόου καὶ Ἀρήτης κομισάμενοι ἀπῆραν Κερκύραθεν.

„ Μοιράων δ' ἔτι κεῖσε θύη ἐπέτεια δέχονται,
„ Καὶ Νυμφέων Νομίοιο καθ' ἱερὸν Ἀπόλλωνος.

„ Βωμοὶ, τοὺς Μήδεια καθίσσατο. Πολλὰ δ' ἴσσιν
„ Ἀλκίνοος Μηνύαις ξεινήϊα, πολλὰ δ' ὄπασσεν
„ Ἀρήτη . . . .

Ἀλλὰ γὰρ, ὅσα τῇ χώρᾳ ἀνήκει τῇ τῆς Νυμφεύσεως, τῷ Ἀπολλωνίῳ ἐπιμαρτυρεῖ μὲν Τίμαιος, ἀντιλέγουσι δὲ Διονύσιός τε ὁ Μιλήσιος, καὶ Ἀντίμαχος, καὶ Τιμώναξ παρὰ τῷ Ἀπολλωνίου Σχολιαστῇ, γεγραφότι: Τιμαίου λέγοντος ἐν Κερκύρᾳ τοὺς γάμους „ἀχθῆναι Διονύσιος ὁ Μιλήσιος, ἐν Β'. τῶν Ἀργοναυ„τικῶν, ἐν Βυζαντίῳ φησίν· Ἀντίμαχος ἐν Λυδίᾳ „πλησίον τοῦ ποταμοῦ, μιγῆναι αὐτῇ φησὶ τὸν Ἰά„σονα. Τιμώναξ ἐν Α'. τῶν Σικελικῶν ἐν Κόλ„χοις φησὶν Ἰάσονα Μήδειαν γῆμαι, Αἰήτου αὐ„τῷ ἐγγυήσαντος. Ἔνθα δὴ καὶ προστίθησι παρὰ τῷ αὐτῷ „Σχολιογραφεῖ ὁ Τιμώναξ: ὅτι δείκνυνται παρὰ τὸν πα„ράπλουν ἔνδον τοῦ πόντου κῆποι τινὲς Ἰασίνιοι „καλούμενοι, καθ' ὧν τὴν ἀπόβασιν ἐποιήσαν„το, καὶ κατὰ τὴν ἄλλαν Γυμνάσια, καὶ Δίσκοι, „καὶ τῆς Μηδείας θάλαμος καθ' ὃν τότε ἐνυμ„φεύθη. Καὶ πρὸς τῇ πόλει ἱερὸν ἱδρυμένον Ἰά„σονος, καὶ πρὸς τούτοις ἱερὰ πολλά. Καὶ ὁ μὲν Τιμώναξ οὕτω: Τίμαιος δὲ τοὐναντίον ἐν Κερκύρᾳ λέγων τετελέσθαι τοὺς γάμους, προσέθετο καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἔτι θυσίαν ἤδη θύεσθαι ἐν τῇ Νήσῳ, ἐπὶ τῇ Μηδείας τελετῇ ἐν ἐκείνῳ τῷ ἱερῷ· καὶ περιεῖναι δ' ἐν αὐτῷ βωμοὺς δύω εἰς αὐτὸ στηριχθέντας.

Τὰ τῶν Ἀργοναυτῶν ἐν Κερκύρᾳ πλατύτερον τῷ Ἀπολλωνίῳ ἱστορηθέντα, ἐπιτομώτερον Ὀρφεὺς διεξέρχεται, ὧδε:

„ Κέρκυραν ζαθέην ἐξίκετο, τὴν σφὶν ἔναιον
„ Ὕδριες εἰρεσίης, καὶ ἀλιπλάγκτοιο πορείης

„ Φαίηκες· τοῖσιν δ' ἄρ' ἐφημοσύνῃσι θέμιςας
„ Ἀλκίνοος κρίνεσκε δικαιότατος βασιλήων.

Παρίημι δὴ τέτοις ἐπισυνεῖραι τὰ ἄλλα, ἅτε τὰ πλεῖςα τοῖς τε Ἀπολλωνίε ταυτά· καὶ ὅτι, ἐδὲ τὰ ὑπὸ τῷ Ὀρφέως ὀνόματι φερόμενα, ἐδ' ἐμοὶ δοκεῖ εἶναι γνήσια. Καὶ γάρ τοι κατὰ Κικέρωνα (ἐν τῷ Α'. Βιβλ: τῶν περὶ τῆς φύσ: τῶν Θεῶν:) ἐδ' ἐγένετό τις πώποτε Ὀρφεὺς τοιἕτος· ἀλλὰ τὰ αὐτῷ προσαναγραφόμενα ὑπὸ τῶν Πυθαγορικῶν Κέρκοπί τινι ἀπονέμεται: κατὰ δ' ἄλλες τῶν ἀρχαίων, (οἷς καὶ οἱ πλεῖςοι τῶν νεωτέρων συνᾴδεσιν.) Ὀνομακρ.τῳ· τὰ πλεῖςα δ' ἔφην ὅτι ταυτά: ἐπεὶ καὶ τὴν μεταξὺ Ἀργοναυτῶν τε καὶ Κόλχων δίκην, κατά γε τὰ Ὀρφικὰ, ἐκ Ἀλκίνοος φέρεται διαλύσας, ἀλλὰ Ἀρήτη: τἕθ' ὅπερ ἀπραγμόνως παρῆλθε Βαρνέσιος, ἐν τῇ τε Ὁμήρε ἐκδόσει αὐτἕ: (Ὀδυσ: Η'.) εἰς τὸ περὶ Ἀρήτης εἰρημένον: Καὶ ἀνδράσι νείκεα λύει συμφώνως τῷ Ὀνομακρίτῳ, καὶ τὸν Ῥόδιον Ἀπολλώνιον προθεῖναι ἀποφηνάμενος, τὸν μηδὲν τοιἕτον εἰπόντα. Ἀλλὰ τῷ Ἀπολλωνίῳ καὶ Ἀπολλόδωρος συναινεῖ, ἐν τῇ Βιβλιοθ: ἐν οἷς τὰ περὶ τῶν Ἀργοναυτῶν διεξέρχεται.

Ἰάκωβος δὲ Γρονέβιος, ἔνθα τὴν Κερκύρας χαρακτηριςικὴν ἐκτίθησι λίθον, ἐκ ὀρθῶς ἔκρινε διὰ τῆς Ὀδυσσέως καταρσεως τὸ πρῶτον, τήν τε Νῆσον, καὶ τὴν ἐπωνυμίαν Κερκύρας τοῖς Ἕλλησιν ἐπιγνωσθῆναι. τὰ γὰρ Ἀργοναυτικὰ δῆλα ἅλις ὑπῆρχε καὶ ποιηταῖς περιᾳδόμενα, καὶ ἱςοριῶν συγγραφεῦσι, καὶ πρὸ τἕ Ὀδυσσέως κατάπλε: καὶ μὲν δὴ καὶ ὑπὸ των Ἀςρολογἑντων ἐν ἐρανοῖς καταςερισθέντα. Ἀλλ' ὡς πεποιθότως Γρονέβιος αὐτὸς καὶ τὸν Ἀλκίνοον υἱοποιῆσαι ἐπεβάλετο Φαιακι, τὸν τἕ Ναυσιθόε καθ' Ὅμηρον. Εἶθ' ὁ αὐτὸς καὶ Ἀνδρέαν Μαρμαρᾶν ἐπιλαμπρυνει, ὡς ἐντελῶς τε καὶ ἀπηκριβωμένως τὰ τῆς

Νήσυ Κερκύρας ἱςορηκότα, περὶ ὖ τὰ προειρημένα δηλώσει, καὶ τὰ ἑξῆς Εἰρησόμενα.

Πέρας ἐπικείσθω τῷ Κεφαλαίῳ τὰ ὑπὸ Παυσανίυ ἐν τοῖς Κορινθιακοῖς ἀναφερόμενα: „ὅτι ἔπη ἐςὶν ἐν Ἕλλησιν Ναυ„πάκτια ὀνομαζόμενα. Πεποίηται δ' ἐν αὐτοῖς „Ἰάσονα ἐξ Ἰωλκῦ μετὰ τὸν Πελίυ θάνατον ἐς „Κέρκυραν μετοικῆσαι. Τῶν δ' ἐπῶν τύτων καὶ τοῖς Φωκικοῖς μεμνημένος, Μιλησίῳ τινὶ φησὶν αὐτὰ κοινῇ ἀπονέμεσθαι. Καίτοι γε πιθανώτερον ἡγεῖται Ναυπάκτιόν τινα γενέσθαι ἄνδρα τὸν συγγράψαντα. Τῶν αὐτῶν δὲ ἐπῶν συχνὰ, καὶ ὁ Σχολιαςὴς Ἀπολλωνίυ μέμνηται.

ΚΕΦΑΛ. ϛ.

Τῶν Ἀργοναυτῶν ἀναχωρησάντων, μετ' ὖ πολὺ Ὀδυσσεὺς εἰς Κέρκυραν προσωρμίσατο ναυαγήσας ἐν ἡμέραις εἴκοσιν ἀπὸ Ὠγυγίας τῆς Νήσυ τὸν διάπλυν περάνας. Ναυσικάᾳ δὲ πρὸς τὰς ἀκτὰς ἐντυχὼν τῇ θυγατρὶ Ἀλκινόυ σὺν ταῖς ἀμφ' αὐτῇ Ἄβραις παιζύσῃ, ἐσθῆτα πρῶτον ἠτήσατο, ὥςε καλύψαι τὴν γύμνωσιν· εἶτα, προηγησαμένης Ναυσικάας ἐπὶ τὰ Ἀνάκτορα ἵκετο, ἔνθα ὑπὸ Ἀλκινόυ καὶ Ἀρήτης τῆς αὐτῦ γαμετῆς, καὶ τῶν τέκνων, ὑποδοχῆς φιλόφρονος κατηξίωται: μεθ' ὃ τέως καὶ εἰς τὴν ἑαυτῦ πατρίδα Ἰθάκην ὑπὸ τῶν Φαιάκων διαπεπόρθμευται.

Ταῦτα διὰ πλειόνων, ἐν τοῖς τῆς Ὀδυσσείας Ῥαψῳδήμασι διελθόντας, τὰ κατ' ἐκείνυς τὺς Ἡρωϊκὺς χρόνυς ἐπικρατῦντα ἤθη τε καὶ ἔθη ἐςὶ μαθεῖν. Ἐξ ἂν καὶ ἡμεῖς τὰς Κερκυραϊκὰς Ἀρχαιολογίας ἐκθέσθαι ἐπιβαλόμενοι, ὐκ ἀλυσιτελές τι προθήσειν τοῖς φιλολογεῖν

αἰρȣμένοις οἰόμεθα, ὡς δῆλον ἐςαι τῷ τὰ ἡμέτερα τάδε, τοῖς Ἐβεράρδȣ Φεϊτίȣ περὶ τῶν Ὁμηρικῶν ἀρχαιοτήτων συναναγεγραμμένοις παραβαλεῖν ἐθελήσȣσιν. Ἐκ γάρ τοι τȣ́των καὶ λόγος τις ἀναφανεῖται, καθ' ὃν ἔςιν ἄττα τῶν ποιητικῶν Μυθευμάτων νοεῖν δεήσει, τὰ καὶ τοῖς πεπαιδευμένοις ἐνίοτέ πως ἀπαντῶντα δυσξύνετα. καὶ εἰ μηδέντι πλέον, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ τῶν Ὁμηρικῶν ἐπῶν ἐπαγομένη περὶ ταῦτα ἀνάγνωσις, ἡδονὴν τοῖς μετελευσομένοις ȣ̓ τὴν τυχȣ̃σαν ἐπιμνηςεύσεται. Ὅμηρος γὰρ ὡς Πλίνιος ἐν τῷ ΙΖ'. τῶν αὐτȣ̃ καλῶς περέςησεν: οἷα πηγή τις διανοημάτων πρόσκειται· ἤτοι:

„. . . . Βαθυῤῥύταο μέγα σθένος ὠκεανοῖο

„Ἐξ οὗπερ πάντες ποταμοὶ, καὶ πᾶσα θάλασσα,

„Καὶ πᾶσαι κρῆναι, καὶ φρέατα μακρὰ νάȣσιν.

Οὕτω γὰρ ἐκ τῶν αὐτȣ̃ (Ἰλιάδ: Φ'.) Διονύσιος ὁ Ἁλικαρνασσεὺς, Ὅμηρον κρῆναι προσαγορεύειν ἡγήσατο.

Ὅμηρον καὶ γὰρ, ἐκ τῶν ἐπ' αὐτȣ̃ φερομένων πλασμάτων, ποιητικῇ χάριτι καθηδυνομένων, πολυωφελέςατον εἶναι μετιέναι, καὶ Πλȣ́ταρχος ἐν τῷ πῶς χρὴ τῶν ποιημάτων ἀκȣ́ειν, λαμπρῶς „ἐδήλωσε φάσκων: Ἐπεὶ δὲ, ὥσπερ ἐν ταῖς νομαῖς, ἡ μὲν „μέλιττα διώκει τὸ ἄνθος, ἡ δὲ αἲξ τὸν θαλλὸν, ἡ „δὲ ὗς τὴν ῥίζαν, ἄλλα δὲ ζῶα τὸ σπέρμα καὶ τὸν „καρπὸν, ȣ̃τως ἐν ταῖς ἀναγνώσεσι τῶν ποιημά„των, ὁ μὲν ἀπανθίζεται τὴν ἱςορίαν, ὁ δὲ ἐμφύε„ται τῷ κάλλει καὶ τῇ κατασκευῇ τῶν ὀνομάτων, οἱ „δὲ τῶν πρὸς τὸ ἦθος εἰρημένων ὠφελίμως ἔχον„ται. Οὕτω κτ:

Ἐπ' Ἀλκινόȣ καὶ Ἀρήτης περιόντων ἔτι τῷ βίῳ, ἑκατέρα τῶν ἐποχῶν ἀνάγεται: ἤτε τῆς τῶν Ἀργοναυτῶν ἐκςρατείας δηλ:, καὶ ἡ

τῆς Ὀδυσσέως πλάνης ἢ μετὰ τὴν Τροίης ἅλωσιν. Τί τοίνυν, Σκαλίγερος μὲν (εἰς τὸ Εὐσεβ: χρονικ: περὶ τὸ ἀπὸ Ἀβραὰμ ἑπτακοσιοστὸν πεντηκοστὸν ἔτος) τὰ Ἀργοναυτικὰ, ἐκ τῶν Ἡρακλέους ϗ Κίρκης, καὶ Ἀσκαλάφου χρόνων. Πετάβιος δὲ, ἐν τῷ κατ᾽ αὐτὸν Χρονικῷ Λογιστηρίῳ, (Μέρει Β΄. τοῦ Β΄. Βιβλ: Κεφ. Θ΄.) ἐκ τῶν τῆς Πριάμου Βασιλείας χρόνων προσδιορίσαι ἠγωνίσαντο, δέον Ἀλκινόου τε καὶ Ἀρήτης μᾶλλον ἐπιμνησθῆναι, ἐν οἷς τὰ τῶν Ἀργοναυτῶν, καὶ τὰ κατὰ τὸν Ὀδυσσέα, ὡς ἐπὶ τὸν αὐτὸν σχεδὸν συμπεσεῖν ἔτυχε χρονικὸν ὅρον, τὰ μὲν προτερεύσαντα, τὰ δὲ οὐ πάνυ πολὺ ὑστερήσαντα: ὅπερ ἐκ τῶν Ἀργοναυτικ: Συγγραφ: καὶ ἐκ τῶν Ὁμήρου Ῥαψῳδημάτων μυριάκις τὰ τοιάδε παρεισαγαγόντων ἐστὶ τεκμήρασθαι; Διαστήτην οὖν τοῖς χρόνοις ἑκάτερα, οὐκοῦν δι᾽ ἐτῶν ἐννέα ἐπὶ τοῖς ἑβδομήκοντα μεσολαβησάντων, κατὰ τὸν παρὰ Κλήμεντι τῷ Ἀλεξανδρεῖ παλαιὸν χρονολόγον: ᾧ δὴ καὶ Ἰάκωβος ὁ Καπέλλος στοιχεῖ, καὶ ὅπερ οὐ πολὺ ἀπέχει ὁ παρ᾽ Εὐσεβίῳ ἐπιλογισμὸς, καθ᾽ ἑκατέραν, τήν τε Σκαλιγεριανὴν (λέγω) καὶ τὴν ποντακηνὴν ἔκδοσιν: ἀλλὰ δι᾽ ἐνιαυτῶν τὸ πολὺ τεσσαράκοντα, (ἥτις ἦν ἡ Πεταβίου δόξα.) ἢ ἀμφὶ τὰ εἴκοσι συστελλομένων, (ὡς ὑπείληφεν ὁ Σκαλίγερος.). Καίπερ οἱ τῶν εἰρημένων ἀνδρῶν ἐπιλογισμοὶ ἐπὶ θεμελίοις ἧττον ἑδραίοις βεβήκασιν· ὁ δὲ τοῦ Πεταβίου, ἔτι καὶ μᾶλλον διασαλεύεται· τὰ γὰρ τετταράκοντα ἔτη (ἅπερ αὐτὸς ἔνθα εἴρηται· καὶ δὴ ἐν τῷ Α΄. Μέρει τοῦ Α΄. Βιβλ: Κεφ. Ι΄. ὑπέθετο:) οὐκ ἄλλοθεν ἔχει παραλαβὼν, ἢ ἐκ τοῦ τὴν μικρὰν Ἰλιάδα συγγράψαντος, τὴν ὑπὸ Μιχαὴλ τοῦ Νεάνδρου ἐκδοθεῖσαν· ἥτις ἅτε ὑποβολιμαία παρὰ τοῖς σοφοῖς ἀδόκιμος κρίνεται, καὶ ἐκ ἀξιόπιστος. Καθάπερ οὖν καὶ ἡ καταλογικὴ πλινθὶς τῶν ἐπὶ Τροίας βασιλευσάντων, ἣν ὁ Πετάβιος ἡμῖν ἐκ τοῦ αὐτοῦ Συγγραφέως προέθετο.

Ἀλλὰ γὰρ τῷ ἐκ τῆς Ὁμήρου Ποιήσεως τὰς Κερκυραϊκὰς Ἀρχαιολογίας ἐξανιχνεύοντι σκεπτέον πρὸ πάντων, εἰ τὰ περὶ τῆς Σχερίας καὶ τῶν Φαιάκων τῷ Ποιητῇ ῥαψῳδούμενα, περὶ Κερκύρας καὶ Κερκυραίων πάντῃ πάντως εἰρῆσθαι προσήκει νοεῖν. τὰ γὰρ ἐκ τῶν ἱστορηθέντων τοῖς πάλαι κοινῇ ϗ τοῖς ὕστερον πιστευόμενα, εἰσὶν οἱ ἐν τοῖς

ἀμφισβητησίμοις τάττουσι παρὰ Στράβωνι· οὗτοι μὲν περὶ Σικελίαν τε καὶ Ἰταλίαν τὰς Ὀδυσσέως περιγράφοντες πλάνας, περὶ δὲ τὰ τοῦ ὠκεανοῦ ἐξώτατα γενέσθαι διατεινόμενοι. Περὶ τούτου πλατύτερον διεξῆλθε Κλουβέριος ἐν τῷ τελευταίῳ Κεφαλαίῳ τῆς παλαιᾶς Σικελίας. τὰς γάρ τοι πλάνας ἐκείνας ἐν γένει ἐκ τῶν Ὁμήρου ἐκτιθέμενος, τὸν Οὐϊργιλίου Αἰνείαν τῷ Ὀδυσσεῖ διηνεκῶς παραβάλλων ἀποδείκνυσι, μηδαμόσε τὸν Ὁμηρικὸν Ὀδυσσέα προσξενεχθῆναι, οὗ μὴ καὶ ὁ Οὐϊργιλιακὸς Αἰνείας προσορμισθεὶς ὕστερον λέλεκται. Ἀλλ' ἅπερ ἰδιαίτερον ἐπανήκοντα ἐστὶ πρὸς Φαίακάς τε καὶ Σχέρειαν, ταῦθ' ἡμεῖς κατ' εἶδος ἀνεξετάσομεν, τοῖς Εὐσταθίου τοῦ Σχολιαστοῦ ποδηγετοῦντος ἑπόμενοι ἴχνεσιν.

Ἐρατοσθένης μὲν οὖν καὶ Ἀπολλόδωρος παρὰ Στράβωνι, τοὺς ἐν τῇ ἐσωτέρᾳ θαλάσσῃ τὰς Ὀδυσσέως ἐμπερικλείοντας διασύρουσι πλάνας· καὶ Καλλιμάχῳ δὲ μάλιστα τῷ Γραμματικῷ προσεπηρεάζουσιν, ὅτι τὴν μὲν τῆς Καλυψοῦς Νῆσον ἀντὶ τῆς Γαύδου, τὴν δὲ Σχερίαν ἀντὶ „τῆς Κερκύρας ἐξείληφεν. Ἠνὶ δὴ τὰ Στράβωνος ἐν βιβλ: Α'. Ἀπολ„λόδωρος δὲ ἐπιτιμᾷ Καλλιμάχῳ, συνηγορῶν τοῖς περὶ „Ἐρατοσθένην· διότι καίπερ Γραμματικὸς ὤν, παρὰ „τὴν Ὁμηρικὴν ὑπόθεσιν, καὶ τὸν ἐξωκεανισμὸν τῶν τό„πων, περὶ ὧν τὴν πλάνην φράζει, Γαῦδον καὶ Κόρκυραν „ὀνομάζει. Ἐν δὲ τῷ Ζ'. Βιβλ: Καὶ τοῖς μὲν ἄλλοις συγ„γνώμην εἶναι, Καλλιμάχῳ δὲ μὴ πάνυ, μεταποιουμένῳ „γε Γραμματικῆς, ὃς τὴν Γαῦδον Καλυψοῦς Νῆσον φησὶ, „τὴν δὲ Κέρκυραν Σχερίαν.

Οὐκ ἂν ἔξαρνος γενοίμην, πλεῖστα πρὸς Ὁμήρου περὶ τῆς Σχερίας εἰρῆσθαι, ἐξ ὧν ὁ ταύτης **ἐκτοπισμὸς**, εἴτουν **ἐξωκεανισμὸς**, ἐπιφέρεται ῥᾷστα, ἃ προσφυέστερον Νήσῳ τινὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ που κειμένῃ, ἢ τῇ ἡμετέρᾳ τῇ ἐγγὺς ἠπείρου κειμένῃ ἁρμόσειεν· ἐντεῦθεν γεμὴν, οὐδέν τις ἂν δικαίως εἰσβάλοιτο, ἀλλ' ἢ ὅτι τὰ πολλὰ Ὅμηρος ποιητικώτερον συνειλίσας, τ' ἀληθὲς συνεσκίασεν. Αὐτὸς καὶ γὰρ ὁ Στράβων

„ (ἐν τῷ Α΄. Βιβλ:) ὑπὲρ Ὁμήρου ἀπολογούμενος: ἅτε δὴ, (φησὶ) „ πρὸς τὸ παιδευτικὸν εἶδος ἀναφέρων τοὺς μύθους ὁ Ποι- „ ητὴς, ἐφρόντισε πολὺ μέρος τ' ἀληθοῦς, ἐν δ' ἐτίθει καὶ „ ψεῦδος· τὸ μὲν ἀποδεχόμενος, τῷ δὲ δημαγωγῶν, καὶ „ στρατηγῶν τὰ πλήθη. (Καὶ μετ' ὀλίγα:) Ἐκ μηδενὸς δὲ ἀλη- „ θοῦς ἀνάπτειν κενὴν τερατολογίαν, οὐχ Ὁμηρικόν· προ- „ σπίπτει γὰρ ὡς εἰκὸς, ὡς πιθανώτερον, ἂν οὕτω τι ψεύδοιτο, „ εἰ καταμίσγοι τι καὶ αὐτῶν τῶν ἀληθινῶν. Τούτοις συνᾴδει „ κἀκεῖνο τὸ τοῦ Λακταντίου ἐν τῷ Α΄. Βιβλ: τῶν εἰσηγήσεων: Οὐ „ γὰρ οἱ Ποιηταὶ τὰ πεπραγμένα ἀνέπλασαν· εἰ γὰρ ἂν οὕτω ποιοῦντες ἀνθρώπων κουφότατοι· ἀλ- „ λὰ τοῖς διαπεπραγμένοις ποιάντινα χρόαν „ προσῆψαν. Ἀλλὰ γὰρ ἡμῖν τὰ τοῦ Ὁμήρου, ἐφ' οἷς ὁ τῶν Φαι- άκων ἐκτοπισμὸς ἐπικέχρωσται, ὧδε παρ' Εὐσταθίου καταλεκτέον.

Α΄. Ὀδυσ: Ζ΄. Ναυσίθοος τοὺς Φαίακας ἐπὶ τῆς Σχερείας κατα- στήσασθαι λέγεται.

„ . . . . . . Ἑκὰς ἀνδρῶν ἀλφηστάων.

„ Πρὸς ἅπερ Εὐστάθιος: τὸ δὲ ἑκὰς ἀνδρῶν ἀλφηστάων, „ ἐκτοπισμόν τινα τῆς Σχερίας παραλαλεῖ, ὡς „ εἴπερ μὴ ἦν ἡ νῦν Κέρκυρα γνωριζομένη, ἀλλά „ τις ἄγνωστος κατὰ τὴν Ὠγυγίαν. Ὅτι δὲ τοιοῦ- „ τον τι βούλεται, καὶ περὶ τῆς Φαιακικῆς Σχερίας „ ὁ Ποιητὴς, ἐν τοῖς ἐφεξῆς δηλωθήσεται σα- „ φέστερον. Ὅς γε, φησὶν, οὐδὲ ὠνόμασε Κέρκυραν „ τὴν Σχερίαν, ἵνα μὴ ἐλέγχοιτο ῥᾳδίως, ὅτε „ τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης πλάττει αὐτήν.

Β΄. δὲ, ἐν τῷ αὐτῷ τῆς Ὀδυσσείας Βιβλίῳ Ναυσικάαν ποιῶν περὶ τῶν ἑαυτῆς Φαιάκων διηγουμένην:

„Οἰκέομεν δ᾽ ἀπάνευθε πολυκλύςῳ ἐνὶ πόντῳ
„Ἔχατοι, ὐδέ τις ἄμμι βροτῶν ἐπιμίσγεται ἄλλος.

„Ἔνθα σημείωσαι, (φησὶν Εὐςάθιος) ὅτι ὐκ αὐτὸς „ὁ Ποιητὴς, ἀναιδῶς ὕτω τὴν τῶν Φαιάκων ἐκτο„πίζει γῆν, ἀλλ᾽ ἡ Ὁμηρικὴ κόρη. Καὶ οἱ λοιποὶ „δὲ Φαίακες ὐχ ὕτως ὐδ᾽ αὐτοὶ εἰδότες, ὐδὲ „πρὸς ἀλήθειαν λαλῦντες, ἀλλ᾽ ἐθέλοντες τοιῦ„τοι δοκεῖν τοῖς πολλοῖς διὰ τὸ ἀνεπιβύλευτον· „ἵνα δηλ: μὴ πολεμοῖντο φθονύμενοι διὰ τὸ „τῆς χώρας εὔδαιμον: ὃ πολλαχῦ γίνεται.

„Εἶτα προςίθησιν: Ἱςέον δὲ, καὶ ὅτι ἀςείως ἡ κόρη τὸ „ψεῦδος σοφίζεται: οἰκῦσι γὰρ ἀπάνευθε τῶν „Κυκλάδων οἱ Φαίακες, καὶ πολυκλύςῳ ἐνὶ πόν„τῳ, καθὰ Νησιῶται, καὶ ἔχατοι ἐκεῖ πρὸς τῇ „Ἠπείρῳ· καὶ ὔτις αὐτοῖς ἐπιμίσγεται ἁπλῶς „δίχα τῦ πλεῦσαι.

Γ΄. Καὶ διὰ τῦ τῶν ὀπωρῶν ἐνδελεχισμῦ, τὸν Ποιητὴν (ἐν Ὀδυσ: Η΄.) φησὶν Εὐςάθιος, τὸν τῆς Σχερίας ἐκτοπισμὸν ἐπεισάγειν: „Ἱςέον δὲ, ὅτι ψεῦδος μὲν ἐπὶ τῶν ἀληθινῶν „Φαιάκων τὸ ὕτω παράμονον τῶν καρπῶν· ἄλλως „μέντοι ἐπὶ πολὺ τῦ ἔτυς διαρκῦσι καὶ ἐκεῖ οἱ „καρποὶ, ὡς οἴδασιν οἱ πεῖραν μαθόντες. Ὅμη„ρος δὲ ἐκτοπίζων τὴν Φαιακίαν κατά τινα, „ὡς καὶ προεδηλώθη, ποιητικὴν τερατείαν, καὶ „ποῤῥωτάτω μετάγων, ὑπερβάλλει τοιαῦτα „πλάττων περὶ αὐτῆς, ὡς εἴπερ Νῆσος ἦν τῶν „Μακάρων τοῖς ἀκύυσιν ἀνεξέλεγκτος.

Τελευταῖον δὲ καὶ Μακάρων Νῆσον τὲς Φαίακας οἰκεῖν καθ' Ὅμηρον εἰσβάλλει Εὐςάθιος, ἐκ τῆς παῤ αὐτὲς ἐπεισόδε τε Ῥαδαμάνθυος, περὶ ἧς ἐν τῷ Ή. τῆς Ὀδυσ: ὁ Ποιητὴς, καὶ ἡμεῖς κατωτέρω. „Φαίνεται γὰρ (φησὶν ὁ Παρεκβολεὺς) παραλαλεῖν „τὸν Ἀλκίνοον, ἐγγίζειν τὴν κατ' αὐτὸν γῆν „τῇ τῶν Μακάρων Νήσῳ, ἔνθα ἦν ὁ Ῥαδάμανθυς· „ὅθεν καὶ τὴν προϊςορηθεῖσαν εὐδαιμονίαν εἶναι „παρὰ Φαίαξιν, ὡς εἰ καὶ Νῆσον ὤκεν Μακάρων. „Τὸ δ' αὐτὸ ὡσαύτως καὶ ὁ Σχολιαςὴς Δίδυμος συνεπέραινεν.

Ἐκ τῶν τοιῶνδε ἐπεισοδίων, (κατά γε Στράβωνα:) τὰ θέλγητρα „τῆς Ὁμηρικῆς Ἀναγνώσεως τεχνεργεῖται. Ὅταν γὰρ προσῇ „ᾗ τὸ θαυμαςὸν καὶ τὸ τερατῶδες, ἐπιτείνει τὴν „ἡδονὴν, ἥπερ ἐςὶ τε μανθάνειν φίλτρον.

Τἀναντίον γεμὴν ἐν ἄλλοις, φύκες ἄνευ ὁ Ποιητὴς τ' ἀληθὲς ἐμφανίζων ἐπεξεκάλυψε τὴν γνησίαν τῆς Σχερίας κατάθεσιν· ὡς ὅτε ἐπὶ τῶν προοιμίων τῆς Ὀδυσσείας περὶ τῆς τροφε λέγων τῆς Ναυσικάας:

„Γρῆυς ἀπειραίη θαλαμηπόλος Εὐρυμέδεσα
„Τήν ποτ' ἀπείρηθεν νέες ἤγαγον ἀμφιέλισσαι·
„Ἀλκινόῳ δ' αὐτὴν γέρας ἔξελον . . . . .

„Εἰς ἅπερ Εὐςάθιος, Σημείωσαι, ὅτι ὁ πολλαχε τὴν „Φαιακίαν ἐκτοπίζειν ἐθέλων διὰ τὸ τερατωδέςερον, ἐνταῦθα ἐνέφηνε τὴν ἀληθῆ θέσιν αὐ„τῆς, πλάσας τὴν βασιλικὴν θαλαμηπόλον γραῦν „ἐκεῖθεν ποθὲν αἰχμαλωτισθεῖσαν ἐκ τῆς ἀντιπέ„ραν γῆς, ἰδίως ἔτω καλεμένης Ἠπείρε, ὡς „καὶ ἐν ἄλλοις ἐγράφη, ὁμωνύμως ὅλῃ τῇ γῇ·

Παρὰ ταῦτα δὲ, ὅτε (ἐν προοιμ: τῆς Ὀδυσ: Θ΄.) Ἀλκίνοος λέγει:

„Ἡμεῖς δ᾽ ὡς τὸ πάρος περ ἐποτρυνώμεθα πομπήν·
„Οὐδὲ γὰρ ἐδέ τις ἄλλος, ὅτις κ᾽ ἐμὰ δώμαθ᾽ ἵκηται,
„Ἐνθάδ᾽ ὀδυρόμενος δηρὸν μένει εἵνεκα πομπῆς.

Ἐξ ὧν Εὐςάθιος ἐπιφέρει: ἐκ ἄρα πάντη ἐκτετοπισ-„μένοι ἦσαν κατὰ τὸν μῦθον· ἀλλ᾽ ὑπεμφαίνει πε „καὶ τὸ ἀληθὲς ὁ Ποιητής.

Αὖθις (Ὀδυσ: Ν΄.) ἔνθα ἐν Ἰθάκῃ ἐνορμισθῆναι οἱ Φαίακες λέγονται: Πρὶν εἰδότες: (Εὐςάθιος δὲ Σχολιογραφῶν:) πότε „εἰδότες, ἢ πῶς; ἐ φησὶν ὁ Ποιητὴς, ἀλλ᾽ ἀφίησι „νοεῖν ὅτι οἴδασιν, ὡς εἰκὸς, Φαίακες Κερκυραῖοι „ὄντες Ἰθακησίοις γείτονες. Τἐ γὰρ ἐκτοπισμἐ „πλάσματος ὄντος, ἀληθὲς ἐςὶ τῆς κατὰ Φαια-„κίαν Κεφαλληνίας ἐ πολὺ ἀπέχειν τὴν Ἰθάκην. Τῶν μὲν ἒν Λατίνων οἱ ἑρμηνεύσαντες Ὅμηρον, ἄλλως πως, ἤπερ Εὐςάθιος, τὰ ῥηθέντα ἐξέλαβον· τὸ γάρ τοι, πρὶν εἰδότες, ἀντὶ τἐ, πρὶν ἤπερ ἂν εἰδεῖεν ἐνόησαν: ὡς ἐν τῇ Βαρνεσίε ἐκδόσει ἀναγι-„νώσκεται: Ἀλλ᾽ Εὐςάθιος ὧδε προσέθετο: Πάνυ πιθανῶς ἐν-„ταῦθα ἐῤῥέθη τὸ πρὶν εἰδότες, ἵνα εἰκοτολογηθῇ „τὸ ἐν νυκτὶ τολμῆσαι τἐς Φαίακας, ἐπεῖξαι κατὰ „τῆς χέρσε κώπαις ὅλαις τὴν νῆα.

Ἄλλως τε δ᾽ ἔτι, καὶ τὴν Σχερίας θέσιν πρὸς Ὁμήρε, φησὶν Εὐςάθιος, δηλωθῆναι, ἐν ᾧ τὰς ἀπειλὰς Ποσειδῶνος (περὶ ὧν ἐν ἰδίῳ τόπῳ) διεξιὼν, ἐ τολμᾷ μέντοιγε, φησὶ, προσθεῖναι, εἰ εἰς τέλος

προσήχθησαν. Οὐ τολμᾷ μέντοι καὶ εἰπεῖν ἐκβῆναι τὰς „ἀπειλὰς εἰς τέλος, τὸ τῆς ἱστορίας δυσωπέμενος „ἀληθὲς· ἡ γὰρ τῶν Φαιάκων σώζεται φανερῶς.

Ο δέ γε παρασυνάπτει Εὐστάθιος αὐτόθι: Λίθον ἐκεῖ πε „περίοπτον κείμενον ἐν θαλάσσῃ περὶ Κέρκυραν „νηὸς φαντασίαν πέμπειν, αὐτὸ τῦτο καὶ Πλίνιος, πολὺ πρὸ τῦ Εὐσαθίε παρέδωκεν (ἐν Βιβλ: Δ΄. Κεφ: ΙΒ΄.) γράψας: A Phalacro Corcyrae Promontorio fcopulus, in quem mutatam Ulifſis navem, a fimili fpecie, fabula eft (Εἰς „τὸν ἀπ᾽ ἀντικρυ τῦ Φαλακρῦ τῦ ἐν Κερκύρᾳ Ἀκ„ρωτηρίε προκύπτοντα σκόπελον τὴν Ὀδυσσέως „ναῦν μεταποιηθῆναι, μῦθος ἐςί.) Τὸ δ᾽ αὐτὸ καὶ ὁ Πολυΐςωρ, καὶ ὁ Σολῖνος παραδεδώκατον.

Ἀλλὰ γὰρ ἐδαμῦ ἐμφανέςερον Ὅμηρος τὴν Κερκύρας θέσιν ἔοικεν ἀνακεκαλυφέναι, ἢ ἐν τῷ Ξ΄. τῆς Ὀδυσ: ἐν οἷς Ὀδυσσεὺς ὑπὸ σχήματι τῷ τῦ προσαίτε Κρητὸς λανθάνων, τὰ συνενεχθέντα οἱ ἐν Κερκύρᾳ ὑπεξέφηνε τῷ Εὐμαίῳ, τα ψεύδεα τοῖς ἀληθέσι συγκαταμίξας:

„Ἐννῆμαρ φερόμην· δεκάτῃ δέ με νυκτὶ μελαίνῃ,
„Γαίῃ Θεσπρωτῶν πέλασεν μέγα κῦμα κυλίνδον·
„Ἔνθα με Θεσπρωτῶν βασιλεὺς ἐκομίσσατο Φείδων
„Ἥρως ἀπριάτην· τῦ γὰρ φίλος υἱὸς ἐπελθὼν,
„Αἴθρῳ καὶ καμάτῳ δεδμημένον ἦγεν ἐς οἶκον,
„Χειρὸς ἀναςήσας ὄφρ᾽ ἵκετο δώματα πατρός·
„Ἔνθ᾽ Ὀδυσῆος ἐγὼ πυθόμην· κεῖνος γὰρ ἔφασκε
„Ξεινίσαι, ἠδὲ φιλῆσαι, ἰόντ᾽ ἐς πατρίδα γαῖαν.

* * * * * * * * * * * * * * * *

,, Τόν δ' ἐς Δωδώνην φάτο βήμεναι, ὄφρα Θεοῖο
,, Ἐκ δρυὸς ὑψικόμοιο Διὸς βȣλὴν ἐπακȣ́σῃ,
,, Ὅππως νοςήσῃ Ἰθάκης ἐς πίονα δῆμον.

Τῆς ȣ̃ν Θεσπρωτίας, καὶ τȣ̃ Ναȣ̃ τȣ̃ Δωδωναίȣ Διὸς ἐπὶ τῆς ἀντιθέτȣ τῇ Κερκύρᾳ χέρσȣ, ἤτοι ἐπὶ τῆς Ἠπείρȣ κειμένων, ἀναμφίριςον ἐςὶ δήπȣ, μὴ ἄλλην Νῆσον τινὰ, Σχερίαν τὸν Ποιητὴν ὀνομάσαι, ἢ τὴν Κέρκυραν. ȣ̓δὲ δῆμόν ἄλλον Φαίακας, ἢ τȣ̀ς Κερκυραίȣς αὐτȣ́ς.

ΚΕΦΑΛ. Ζ'.

Τῆς τοίνυν περὶ τὴν Σχερίας κατάθεσιν ἀμφισβητήσεως ἐκ ποδῶν γενομένης, τὴν πρωτεύȣσαν νῦν τῶν ἐπὶ τῆς Νήσȣ πόλεων, καὶ τὰ ἐν αὐτῇ Ἀνάκτορα, καὶ τȣ̀ς Ἀλκινόȣ κήπȣς εἰσιόντες περισκεψώμεθα,

Τὸ μὲν ȣ̃ν τῆς πόλεως εἶδος, ȣ̃τως ἡ παρ' Ὁμήρῳ Ναυσικάα περιγράφȣσα τῷ Ὀδυσσεῖ φέρεται.

,, ... Ἐγὼ δ' ὁδὸν ἡγεμονεύσω:
,, Αὐτὰρ ἐπὴν πόλεως ἐπιβήσομεν, ἣν πέρι πύργος
,, Ὑψηλὸς, καλὸς δὲ λιμὴν ἑκάτερθε πόληος·
,, Λεπτὴ δ' εἰσίθμη· νῆες δ' ὁδὸν ἀμφιέλισσαι
,, Εἰρύαται· πᾶσιν γὰρ ἐπίςιον ἐςὶν ἑκάςῳ·
,, Ἐνθάδε τε σφ' ἀγορὴ, καλὸν Ποσιδήϊον ἀμφὶς,
,, Ῥυτοῖσιν λάεσσι κατωρυχέεσσ' ἀραρυῖα·
,, Ἔνθα δὲ νηῶν ὅπλα μελαινάων ἀλέγȣσι

„ Πέισματα, καὶ σπέιρας, κ̀ ἀποξύνȣσιν ἐρετμά.

Ω῾ς δ᾽ Ο᾽δυσσεὺς πρῶτον εἰσέδυ τὴν πόλιν ἐθαύμασεν (Ο᾽δυσ: Ζ΄.)

„ . . . . . . Λιμένας καὶ νῆας ἐΐσας
„ Α᾽υτῶν θ᾽ Η῾ρώων ἀγορὰς, καὶ τέιχεα μακρὰ,
„ Υ῾ψηλὰ, σκολόπεσσιν ἀρηρότα, θαῦμα ἰδέσθαι.

Α᾽λλ᾽ ȣ᾽δὲν τῶν ἐν τῇ πόλει ὑπῆρχε τῶν Α᾽λκινόȣ δόμων θαυμασιώτερον· (αὐτ: Ο᾽δυσ:) διὸ Ναυσικάα τῷ Ο᾽δυσσεῖ:

„ Καὶ τότε Φαιήκων ἴμεν ἐς πόλιν, ἠδ᾽ ἐρέεσθαι
„ Δώματα πατρὸς ἐμȣ̃ μεγαλήτορος Α᾽λκινόοιο.
„ Ρεῖα δ᾽ ἀρίγνωτ᾽ ἐςὶ, καὶ ἂν πάις ἡγήσαιτο
„ Νήπιος· ȣ᾽ μὲν γάρ τοι ἐοικότα τοῖσι τέτυκται
„ Δώματα Φαιήκων, οἷος δόμος Α᾽λκινόοιο
„ Η῞ρωος. . . . .

Καὶ ταῦτ᾽ ἄρα Ο᾽δυσσεὺς μέγα ἠγάσσατο· (αὐτ:)

„ . . . . . . Α᾽υτὰρ Ο᾽δυσσεὺς
„ Α᾽λκινόȣ πρὸς δώματ᾽ ἴε κλυτὰ· πολλὰ δέ οἱ κῆρ
„ Ω῾ρμαιν᾽ ἱςαμένῳ, πρὶν χάλκεον ȣ᾽δὸν ἱκέσθαι.
„ Ω῞ςε γὰρ ἠελίȣ αἴγλη πέλεν, ἠὲ σελήνης,
„ Δῶμα καθ᾽ ὑψερεφὲς μεγαλήτορος Α᾽λκινόοιο.
„ Χάλκεοι μὲν γὰρ τοῖχοι ἐληλάδατ᾽ ἔνθα κ̀ ἔνθα
„ Ε᾽ς μυχὸν ἐξ ȣ᾽δȣ̃, περὶ δὲ θριγκὸς κυάνοιο.
„ Χρύσειαι δὲ θύραι πυκινὸν δόμον ἐντὸς ἔεργον·
„ Σταθμοὶ δ᾽ ἀργύρεοι ἐν χαλκέῳ ἕςασαν ȣ᾽δῷ·
„ Α᾽ργύρεον δ᾽ ἐφ᾽ ὑπερθύριον, χρυσέη δὲ κορώνη,

„ Χρύσεοι δ' ἑκάτερθε καὶ ἀργύρεοι κύνες ἦσαν·
„ Οὓς Ἥφαιςος ἔτευξ' εἰδύησι πραπίδεσσι,
„ Δῶμα φυλασσέμεναι μεγαλήτορος Ἀλκινόοιο,
„ Ἀθανάτους ὄντας, καὶ ἀγήρως ἤματα πάντα.
„ Ἐν δὲ θρόνοι περὶ τοῖχον ἐρηρέδατ' ἔνθα καὶ ἔνθα,
„ Ἐς μυχὸν ἐξ οὐδοῖο διαμπερὲς, ἔνθ' ἐνὶ πέπλοι
„ Λεπτοὶ ἐύννητοι βεβλήατο, ἔργα γυναικῶν.

Τῆς τοιᾶς δε τῶν δωμάτων εὐπρεπείας καὶ καλλονῆς, οὐδὲν ἐνδέουσαν τὴν τρυφήν τε καὶ πολυτέλειαν τῶν Ἀλκινόου παραδείσων Ὀδυσσεὺς ἐθεάσατο ἐφεξῆς: οὕς τινας ἔςιν ὅς τῶν Λατίνων πατέρων ὕςερον, ὄνομα Bonjour, ἀνὴρ σοφίᾳ διαπρέπων (ἥπερ αὐτὸν ὁ Συγγραφεὺς ἐπικλεΐζει:) ἐκ τοῦ ἐν Ἐδὲμ ἐν Ἱεραῖς περιγραφομένου παραδείσου Βίβλοις, ἡγήσατο ὑποτυπωθῆναι. Ἐξ ὧν δὴ καὶ οἱ Ἀλκινόου κῆποι ᾿λήφθησαν εἰς παροιμίαν· καὶ συχνὰ τούτων παρὰ τοῖς Ποιηταῖς, μάλιςα Λατίνοις, τὰ τῆς ἐν ὀπώραις καλλικαρπίας ἐγκώμια πλέκεται: οἷον παρ' Ὀϋιδίῳ ἐν ταῖς Μεταμορφώσεσιν, (ὡς ἐν τῇ ΙΓ΄.)

Proxima Phaeacum felicibus obſita pomis
Rura petunt. . . . .

(Τοὺς ἔγγιςα Φαιακέοις μακαρίοις ἐμφράκτους μήλοις
Ἀγροὺς μετίασιν. . . . .

Καὶ παρὰ τῷ Ἰουβεναλίῳ, ἐν Σατύρ: Ε΄.

. . . . Illa jubebit
Poma dari quorum ſolo paſceris odore,
Qualia perpetuus Phaeacum autumnus habet.

„ . . . . (Ἡ δὲ κελεύσει
„ Μῆλα δοθῆναι, ὧν μόνη βόσκοι τῇ ὀσμήσει,
„ Οἷα διαμπερὲς τὸ Φαιάκων μετόπωρον ἴχει.)

Καὶ Προπέρτιος δὲ ἐν Α΄. Ι. γράφων:

Nec mea Phaeacas aequant pomaria ſylvas.

„(Οὐδ' ἡ μοὶ Φαιακείο.ς ἰσῦνται μηλεῶνες δρυμόσιν.)

Καὶ Παπίνιος Βιβλ: Α΄. τῶν Ἄλσεων, Γ΄.

Quid bifera Alcinoi referam pomaria? vosque
Qui nunquam vacui prodiſtis in aethera rami?

„(Τί τὺς διφόρυς Ἀλκινόυ εἴπω μηλεῶνας; ὑμᾶς τε
„ Οἳ ὔποτε κενοὶ πρѹκύψατε ἐς αἰθέρα κλῶνες;)

Καὶ ἄλλως δέ πως πεπαροιμίασαι: Alcinoo poma dare, τῷ Ἀλκινόῳ ὀπώρας παρέχειν: ἐπειδάν τις τινὶ προσάγει, ὧν ὗτος ἐν περιυσίᾳ ἐςὶν ἀπολαύων ἀφθόνως. Ἔνθεντοι ὁ Μαρτιάλιος, ἐν τῷ Β΄. τῶν πρὸς Κασρίκιον:

Tam mala cur igitur dederim tibi carmina quaeris?
Alcinoo nullum poma dediſſe putas?

„(Οὕτω φαῦλα τί τοίνυν παρέχον σοι ἔπη πυνθάνῃ;
„Ἀλκινόῳ μῆλα μηδένα παραχεῖν ποτε οἴῃ;)

Μέτιθι δὲ περὶ ἑκατέρων τῶν παροιμιῶν τύτων, τὰς Ἀδριανῦ Γ'ευνίυ ἑκατοντάδας.

Τὰ δ' Ὁμήρυ ἔπη ταῦτα ἐςὶν:

„ Ἔκτοσθεν δ' αὐλῆς μέγας ὄρχατος ἄγχι θυράων
„ Τετράγυος· πέρι δ' ἕρκος ἐλήλαται ἀμφοτέρωθεν·
„ Ἐνθάδε δένδρεα μακρὰ πεφύκει τηλεθόωντα,
„ Ὄχναι, καὶ ῥοιαὶ, καὶ μηλέαι ἀγλαόκαρποι
„ Συκαῖ τε γλυκεραὶ, καὶ ἐλαῖαι τηλεθόωσαι,
„ Τάων ὔποτε καρπὸς ἀπόλλυται, ὐδ' ἀπολείπει,
„ Χείματος, ὐδὲ θέρευς, ἐπετήσιος· ἀλλὰ μάλ' αἰεὶ
„ Ζεφυρίη πνείυσα τὰ μὲν φύει, ἄλλα δὲ πέσσει
„ Ὄγχνη ἐπ' ὄγχνῃ γηράσκει, μῆλον δ' ἐπὶ μήλῳ,
„ Αυτὰρ ἐπὶ ςαφυλῇ ςαφυλὴ, σῦκον δ' ἐπὶ σύκῳ.
„ Ἐνθάδε οἱ πολύκαρπος ἀλωὴ ἐῤῥίζωται·
„ Τῆς ἕτερον μὲν θειλόπεδον λευρῷ ἐνὶ χώρῳ,
„ Τέρσεται ἠελίῳ· ἑτέρας δ' ἄρα τε τρυγόωσιν,
„ Ἄλλας δὲ τραπέυσι· πάροιθε δέ τ' ὄμφακές εἰσὶν,
„ Ἄνθος ἀφιεῖσαι, ἕτεραι δ' ὑποπερκάζυσιν.
„ Ἐνθάδε κοσμηταὶ πρασιαὶ παρὰ νείατον ὄρχον
„ Παντοῖαι πεφύασιν, ἐπηετανὸν γανόωσαι.
„ Ἐν δὲ δύω κρῆναι, ἡ μέν τ' ἀνὰ κῆπον ἅπαντα
„ Σκίδναται, ἡ δ' ἑτέρωθεν ὑπ' αὐλῆς ὐδὸν ἵησι
„ Πρὸς δόμον ὑψηλὸν, ὅθεν ὑδρεύοντο πολῖται.

Ὁ μὲν ὖν Διονύσιος ὁ Περιηγητὴς, **λιπαρὰν** τὴν Κερκύραν εἶπε διὰ τὸ πολύκαρπόν τε καὶ εὔκαρπον κατ' Ἐυςάθιον· ὁ δ' Ἀπολλώνιος ἐν τοῖς Ἀργοναυτικοῖς (Βιβλ: Δ'.) **πίειραν: ἀμφιλαφὴς**

πίειρα: Ἄλλως γε μὴν τὸ ἀμφιλαφὴς, ὁ τέτε Σχολιαςὴς ἐξε-
„δέξατο, ἑρμηνεύσας: Ἀμφιλαφὴς: ἀμφοτέρωθεν ἐπι-
„τηδείως πρὸς ὅρμον ἔχεσα. Καλλίμαχος δὲ ἀμφίδυμον
εἶπε τὸν ἀμφιλαφῆ λιμένα. Ἱςορικῶς δὲ Ἀπολλώνιος ἀμφιλαφῆ
τὸν λιμένα φησί. Ἱςορεῖ δὲ περὶ τε λιμένος τῶν Φαιάκων Ἀπολλωνίδης
ἐν τῷ περίπλῳ τῆς Εὐρώπης. Τὸ δέ τοι ἑκατέρωθεν τῆς Φαιάκων πό-
λεως λιμένα κεῖσθαι ἀνωτέρω καὶ Ὅμηρος παρέδωκει: ἀλλὰ Σκύλαξ ὁ
Χαρυανδηνὸς ἐν τῷ περίπλῳ, καὶ Τρίτον ἔτι λιμένα προσέθετο·
„Κατὰ δὲ Χαωνίαν Νῆσος ἐςὶ Κόρκυρα, καὶ πόλις
„Ἑλληνὶς ἐν ταύτῃ, λιμένας ἔχεσα τρεῖς κατὰ
„τὴν πόλιν: τέτων εἷς κάλλιςος.

ΚΕΦΑΛ. Η'.

Τὰ περὶ τὴν θρησκείαν, καὶ τὴν τῶν Θεῶν θεραπείαν ἐπιμελῶς σπεδάσαι τὲς Φαίακας, Ὅμηρος ἐςὶν ἐπιμαρτυρῶν, ἀγχιθέες προσαγορεύσας, ὥςε καὶ τῆς παρὰ τῶν Θεῶν ἀξιεσθαι ἐπιφανείας, ὡς Ἀλκίνοος διεξήει: (Ὀδυσ: Η'.)

„Αἰεὶ γὰρ τὸ πάρος γε Θεοὶ φαίνονται ἐναργεῖς
„Ἡμῖν, εὖ θ' ἔρδομεν ἀγακλυτὰς ἑκατόμβας·
„Δαίνυνταί τε παρ' ἄμμι καθήμενοι, ἔνθα περ ἡμεῖς·
„Εἰ δ' ἄρα τις καὶ μᾶνος ἰὼν ξύμβληται ὁδίτης,
„Οὔ τι κατακρύπτεσιν, ἐπεὶ σφίσιν ἐγγύθεν εἰμὲν·
„Ὥσπερ Κύκλωπές τε, καὶ ἄγρια φῦλα γιγάντων.

Α῎μέλει τοι αὐτοῖς, ἅτε Θεοφιλέσιν, οἱ Θεοὶ ἐπήμυνον ἑτοίμως. Ε῎νθεντοι καὶ ἡ Ναυσικάα τȣ῀ Ο᾿δυσσέως ἐπιφανέντος, παρήνει ταῖς θεραπαίναις μηδαμῶς πτήσσειν (Ο᾿δυσ: Ζ΄.)

„Στῆτέ μοι ἀμφίπολοι, πόσε φεύγετε, φῶτα ἰδȣ῀σαι;
„Η῎ μήπȣ τινὰ δυσμενέων φάσθ᾿ ἔμμεναι ἀνδρῶν;
„Οὐκ ἔσθ᾿ ȣ῀τος ἀνὴρ διερὸς βροτὸς, ȣ᾿δὲ γένηται,
„Ο῞ς κεν Φαιήκων ἀνδρῶν ἐς γαῖαν ἵκηται
„Δηϊοτῆτα φέρων· μάλα γὰρ φίλοι ἀθανάτοισιν.

Υ῾πῆρχον δὲ τοῖς Φαίαξι Θεοὶ κατ᾿ ἐξοχὴν προςάται Ζεύς. Ζηνὶ καὶ γὰρ Κασίῳ Νεὼς ἐπὶ τῆς νήσȣ ἵδρυτο, ὡς ἱςορεῖ Πλίνιος, Βιβλ: Δ΄. Κεφ: ΙΒ΄.) τȣ῀θ᾿ ὃ καὶ τὰ Κερκυραϊκὰ δηλȣ῀σι νομίσματα, τὰ ὑπὸ τȣ῀ Α᾿νδρέȣ τȣ῀ Μαρμαρᾶ προβαλλόμενα, ἐφ᾿ οἷς ἐπιγέγραπται: ΖΕΥΣ ΚΑΣΙΟΣ. Καὶ ὁ ὑπὸ Α᾿λκινόȣ δὲ τυθεὶς βȣ῀ς (Ο᾿δυσ: Ν΄.) Ζηνὶ κελαινεφέϊ Κρονίδῃ. Καὶ τὸ ἐν τῇ ἀνθολογίᾳ (Βιβλ: Α΄. Κεφ: 30.) Ι᾿ȣλίȣ Πολυαίνȣ ἐπίγραμμα:

„Εἰ καὶ σεῦ πολύφωνος ἀεὶ πίμπλησιν ἀκȣὰς
„ Η῏ φόβος εὐχομένων, ἢ χάρις εὐξαμένων,
„Ζεῦ, Σχερίης ἐφέπων ἱερὸν πέδον· ἀλλὰ καὶ ἡμῶν
„ Κλῦθι, καὶ ἀψευδεῖ νεῦσον ὑποσχεσίῃ.

Ε῎πίσημον δὲ λίαν γενέσθαι Ζηνὸς τὸ Κασίȣ ἐπώνυμον, παρέδωκε καὶ Λακτάντιος (Βιβλ: Α΄. Κεφ: ΚΒ΄.) ἀπὸ ὄρȣς Κασίȣ, καὶ τῆς Αἰγυπτιακῆς πόλεως, λέγων, (ἐκ Στεφάνȣ ἐν τοῖς περὶ πόλ:) αὐτὸ παρειλῆφθαι. Ἰώσηππος δὲ ὁ Γσαῖος περὶ τȣ῀ Λακ-

„ταντίῳ ῥηθέντος, (ἐν Ἐκδόσ: τῇ ἐν Βαταβίῳ) γράφων: ἠγνοη-
„κέναι (φησὶν) ἔοικεν, ὅτι Ζεὺς ὁ Κάσιος, ἐ μόνον
„ἐν Αἰγύπτῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν Φαιακίᾳ Ναὸν ἦν ἔχων
„εἰς θεραπείαν αὐτῷ ἀνατεθειμένον. Ναὸν ἐκεῖνον,
„ἐν ᾧ Νέρων (ἢ λέγει Σϐετόνιος ἐν τῷ αὐτῷ βίῳ Κεφ: ΚΒ΄.) ὡς
„πρῶτον ἐς Κασσιώπην ἐπεραιώθη. Statim ad aram
Jovis Caſſii cantare auſpicatus eſt (Αὐτίκα πρὸς τὸν βω-
μὸν Διὸς τῷ Κασσίῳ ἤρξατο ᾄδειν.) Ἦν δ' ἡ Κασσιώπη, Ἄστυ Κερ-
κύρας διάσημον ὡς εἴρηται, τὸ ὑπὸ Σϐετονίῳ, ὡς ἐγ' ᾦμαι, ἱστορηθὲν· εἰ καὶ
τὴν Κασσιώπην ἕτεροι ἐπὶ τῆς Κερκύρᾳ ἀντικειμένης χέρσῳ ὑπέθεντο.
Τὸ δέ τοι Κάσιος καὶ Κάσσιος, γραφόμενα ἀδιαφορεῖ.

Ὡσαύτως καὶ Ποσειδῶνος παρὰ Φαίαξιν ἐτυποῦτο νομίσματα εἶ-
δος ἔχοντα, τὰ ὑπὸ Ἀνδρέου τοῦ Μαρμαρᾶ προβαλλόμενα. Εἰκὸς γὰρ
Φαίακας τὸν Θεὸν διαφερόντως εἶναι γεραίροντας, ὡς ἐξ αὐτοῦ τὸ
γένος ἄγειν νομίζοντας, τοῦ καὶ θαλάσσης ἐπιδεσποτεύοντος, ἐν ᾗ πλεῖ-
στα ὑπῆρχον ἰσχύοντες. Οὐ γὰρ (καί τοιγε Ποσειδῶνος πρὸς Ζῆνα ποτ-
νιωμένου ὑπὸ Φαιάκων ὑπερορᾶσθαι: (Ὀδυσ: Μ΄.)

„. . . . . Βροτοὶ οὔτι τίουσι
„Φαίηκες τοί περ ἐμῆς ἐξ εἰσὶ γενέθλης.

Οὐ δ' οὖν ἡ κατὰ τούτων αὐτοῦ ἐκδικία, ὧν τὴν Ναῦν ἐξ Ἰθάκης
ἐπανιόντων:

„. . . . . . Λᾶαν ἔθηκε καὶ ἐῤῥίζωσεν ἔνερθε
„Χειρὶ καταπρηνεῖ ἐλάσας . . . .

Τῆς προσηκούσης τῷ Θεῷ θεραπείας ἀπέτρεψε Φαίακας, τοὺς μηδ'
ἐν τῇ ἐκπομπῇ τῇ τοῦ Ὀδυσσέως, ὕβριν τῷ Ποσειδῶνι τινὰ μελετή-
σαντος. Αὐτίκα καὶ γὰρ Ποσειδᾶνα ἐξιλάσασθαι θυηπολίαις ἔσπευσάν καὶ

τȣ̃ περὶ τὰς ἀνδρῶν ἐκπομπάς, τόγε ἑξῆς, ἀφέξεσθαι προὔθεντο. Ὁ δ' Ἀλκίνοος εἰς λίθον την ναῦν τραπεῖσαν ἰδὼν, παρὰ χρῆμα τοιάδε τοῖς Φαίαξιν ἐνετείλατο:

„ Δεῦρ' ἄγεθ', ὡς ἂν ἐγὼν εἴπω, πειθώμεθα πάντες·
„ Πομπῆς μὲν παύσασθε βροτῶν, ὅτε κέντις ἵκηται
„ Ἡμέτερον προτὶ ἄςυ. Ποσειδάωνι δὲ Ταύρȣς
„ Δώδεκα κεκριμένȣς ἱερεύσομεν, αἴ κ' ἐλεήσῃ.
„ Μηδ' ἡμῖν περίμηκες ὄρος πόλει ἀμφικαλύψῃ.

Καὶ μὲν δὴ καὶ Κερκύρᾳ τῇ θυγατρὶ Ποσειδῶνος, Νύμφῃ τε ȣ̓́σῃ, τιμὰς πρὸς Φαιάκων ὁσιωθῆναι, ἐκ πολλῶν παρὰ τȣ̃ Μαρμαρᾶ προενεχθέντων φανερὸν γίνεται Νομισμάτων, ταύτης τε τὸ πρόσωπον παριςώντων, καὶ τὴν ἐπιγραφὴν τȣ̃ ὀνόματος.

Ἀλλὰ καὶ τῷ Ἑρμῇ, τȣ̀ς Φαίακας σπένδοντας Ὀδυσσεὺς τὸ Ἀνάκτορον εἰσελθὼν (Ὀδυσ: Η΄.) κατεῖδεν:

„ Εὗρε δὲ Φαιήκων ἡγήτορας ἠδὲ μέδοντας,
„ Σπένδοντας δεπάεσσιν ἐΰσκόπῳ Ἀργειφόντῃ·
„ Ὧι πυμάτῳ σπένδεσκον, ὅτε μνησαίατο κοίτȣ.

Τὰς δέ τοι Ἑρμῇ τελȣμένας σπονδὰς μετὰ τὴν εὐωχίαν ἀναφέρει Ἀθήναιος (ἐν τῷ Α΄. Βιβλ:) αἰτίαν ἐπάγων: Δοκεῖ γὰρ Ἑρμῆς, ὕπνȣ προςάτης εἶναι.

Καὶ Ἀθηνᾶν δὲ, καὶ Ἀπόλλωνα ἐν τιμῇ παρὰ τοῖς Φαίαξι γενέσθαι ἐκ ἄλλοθεν εἰσβάλλω, ἢ ἐξ ὧν Ἀλκίνοος Ὀδυσσέα εἰς γαμβρὸν θέσθαι ποθήσας ἤυξατο: (Ὀδυσ: Η΄.)

„ Αἲ γαρ Ζεῦ τε πάτερ, καὶ Ἀθηναίη, καὶ Ἄπολλον!

Καὶ Βάκχῳ δὲ, καὶ τῷ τούτου υἱεῖ Διονέῳ τινὰ τῶν Κερκυραϊκῶν Νομισμάτων ὁ Μαρμαρᾶς ἀπονέμει, διὰ τὸ ἔμπροσθεν μὲν ἡβάσκοντος, ὄπισθεν δὲ κλῶνας, καὶ κισσὸν, καὶ κάλυκας ἐν αὐτοῖς κεχαραγμένους ὁρᾶσθαι· ἐν ἑνὶ δὲ καὶ ΔΙΟΝΥΣΙΟΝ ἀναγινώσκεσθαι, ὅπερ ἦν αὐτῷ τῷ Βάκχῳ ἐπώνυμον. Ἐπὶ δὲ δὴ τούτοις καὶ τὰς ἀλωὰς Ἀλκινόου ἐκ τῆς τῶν ἀμπελώνων εὐφορίας, κατείδομεν ἐπαινουμένας τῷ Ὁμήρῳ· καὶ τὸν Κερκυραϊκὸν δὲ οἶνον ἴσμεν παρ᾽ Ἀθηναίῳ (ἐν Βιβλ: Α′.) διαφερόντως τιμώμενον: Χαριέστατος δ᾽ οἶνος εἰς παλαίωσιν ὁ Κερκυραῖος.

Ἐπὶ τούτοις καὶ ἄλλο Νόμισμα προσεπάγει ὁ Μαρμαρᾶς, οὗπερ ἐν μέσῳ τοῖς ἐμπροσθίοις ὁ διπρόσωπος Ἰανὸς ἐπικεχάρακτο, ἐν δὲ τοῖς ὄπισθε Ναῦς παρίστατο καὶ ἐπιγραφὴ ΚΕΡΚΥΡΑΙΩΝ. Ἦν μὲν γὰρ, ὥσπερ εἴρηται, ἡ Ναῦς τῶν Κερκυραϊκῶν Νομισμάτων τοὐπίσημον. Ἀλλὰ κἀν τοῖς Ἰανοῦ Ναῦς κεχάρακτο, ἔνθεντοι παρ᾽ Ὀυϊδίῳ: ἐν τῷ Α′. τῶν Fastorum:

Multa quidem didici; sed cur navalis in aere
  Altera signata est, altera forma biceps?
At bona posteritas puppim formavit in aere
  Hospitis adventum testificata Dei.

„(Πολλ᾽ ἐδιδάχθην. ἀλλὰ τί ναῦς χαλκῷ ἐπὶ τῷδε
„ Ἔνθεν σημάνθη, δισσὸν ἕτερθε δὲ κάρ;
„ Ἢ διὰ τῆς χαλκῆς τῆς δ᾽ οἱ μετέπειτα πρύμνης,
„ Ξεῖνον πιστοῦνται σφὶν θεὸν ἐλθέμεναι.)

Τὴν γεμὴν δόξαν ὁ Πλἕταρχος ἐκ ἔοικεν ἐγκρίνειν (ἐν τοῖς Ρ'ωμαϊκοῖς) διερωτῶν: διατὶ τὸ παλαιὸν νόμισμα πῆ μὲν „εἶχεν Γ'ανἕ διπρόσωπον εἰκόνα, πῆ δὲ πλοίȣ πρύμναν, ἢ πρῶραν; Α'ντιβάλλει δὲ, ὅτι ἐ μόνον Κρόνος, ἀλλὰ καὶ Γ'ανὸς, καὶ Εὔανδρος, καὶ Αἰνείας ἐκ θαλάττης προσεκομίσθησαν.

ΚΕΦΑΛ. Θ'.

Α'ριστοκρατηθῆναι κατ' ἀρχὰς τἐς Φαίακας ὑπέληψε Πλἕταρχος, ἐπιφέρων ἐκ τῶν Ο'μήρȣ (Ο'δυσ.: Θ'.) τὰ ἑξῆς ἔπη:

„ Α'λλ' ἄγε οἱ δῶμεν ξεινήϊον, ὡς ἐπιεικές·
„ Δώδεκα γὰρ κατὰ δῆμον ἀριπρεπέος βασιλῆος
„ Α'ρχοὶ κραίνȣσι, τρισκαιδέκατος δ' ἐγὼ αὐτός.

Καὶ ἐκ τῶν ἐν τῇ αὐτῇ Ρ'αψωδίᾳ ἀνωτέρω: ἔνθα τὲς Φαιάκων πρωτεύοντας προσκαλεῖται Α'λκίνοος:

„ Σκηπτȣ̃χοι βασιλῆες, ἐμὰ πρὸς δώματα καλὰ
„ Ε'ρχεσθ', ὄφρα ξεῖνον ἐνὶ μεγάροις φιλέωμεν.

Α'λλὰ γὰρ ἐκ πολλῶν ἄλλων τῆς Ο'δυσσείας τόπων, πάρεστι τῆς παρὰ Φαίαξι Μοναρχίας τεκμήρια προσευρεῖν. Τῷ δ' ὄντι τὰ περὶ τὴν ἐκπομπὴν Ο'δυσσέως, βασιλικῶς φαίνεται Α'λκίνοος ἐπιτάξας (Ο'δυσ: Η'.) ὅς γε.

„ . . . . Πᾶσι
„ Φαιήκεσσιν ἄνασσε, Θεȣ̃ δ' ὡς δῆμος ἄκȣε.

Καὶ περὶ Ἀλκινόου δ᾽ ὁ Ποιητὴς (Ὀδυσ: Ζ΄.) σαφῶς ἐϛὶ φάσκων:

„Τοῦ δ᾽ ἐκ Φαιήκων ἔχεται κάρτος τε βίη τε.

Ὁ γεμὴν Εὐϛάθιος, μικτὸν τὸ Φαιάκων κράτος γενέσθαι ἡγήσατο: „Φησὶ γάρ: Ἱϛέον δὲ, ὅτι εἰπεῖν, ὡς ἐξ Ἀλκινόου ἔχε-„ται, καὶ ἐξήρτηται τοῦ Ἀλκινόου ἡ τῶν Φαιάκων „ἀρχὴ ὃ δὴ καὶ ἐν τοῖς μετὰ ταῦτα ῥηθέσεται: „Βασιλέα ὑποβάλλει Φαιάκων νοεῖν τὸν Ἀλκίνοον. „Ἐν δὲ τοῖς ἑξῆς Ἀριϛοκρατεία ἐμφαίνεται παρὰ „Φαίαξιν, ἔνθα τρισκαίδεκα ἱϛορηθήσονται βασι-„λεῖς· καὶ ἔϛιν οἷον συνέλευσις ἐν τούτοις Βασι-„λείας τε καὶ Ἀριϛοκρατείας· ὁποῖόν τι καὶ περὶ „Λακεδαίμονα ὕϛερον, τὸ κατὰ τοὺς Ἐφόρους καὶ τοὺς „Βασιλεῖς. Εἰ δὲ ὑπερέχει μὲν τῶν ἄλλων Ἀλκίνοος, „αὐτὸς δὲ πείθεται, ὡς φανεῖται, οἷς ἡ γυνὴ Ἀρήτη „βούλεται· εἴποι ἄντις γυναικοκρατεῖσθαι τὴν γῆν „τὴν Φαιάκων.

Τοιαύτην γὰρ Γυναικοκρατείαν συνιϛᾷν ἔοικε τὰ περὶ Ἀρήτης ῥηθέντα: (Ὀδυσ: Η΄.)

„ . . . Τὴν δ᾽ Ἀλκίνοος ποιήσατ᾽ ἄκοιτιν,
„Καί μιν ἔτισ᾽, ὡς οὔτις ἐπὶ χθονὶ τίεται ἄλλη,
„Ὅσσαι νῦν γε γυναῖκες ὑπ᾽ ἀνδράσιν οἶκον ἔχουσιν.
„Ὣς κείνη πέρι κῆρι τετίμηταί τε καὶ ἐϛὶν,
„Ἔκ τε φίλων παίδων, ἔκ τ᾽ αὐτοῦ Ἀλκινόοιο,
„Καὶ λαῶν, οἵ μίν ῥα, Θεὸν ὥς, εἰσορόωντες
„Δειδέχαται μύθοισιν, ὅτε ϛείχησ᾽ ἀνὰ ἄϛυ.
„Οὐ μὲν γάρ τι νόου γε καὶ αὐτὴ δεύεται ἐσθλοῦ,
„Οἷσιν τ᾽ εὖ φρονέῃσι, καὶ ἀνδράσι νείκεα λύει.

Ἀλλὰ γὰρ εἰ καὶ τῶν Ἀρήτης βυλῶν ἐπὶ τῆς Φαιάκων δυναστείας πολὺς ἦν ὁ λόγος, πάντα γεμὴν τῷ Ἀλκινόυ νεύματι διεπράττετο. Ταύτῃ τοι καὶ πρὸς τὴν Ἀρήτης βυλὴν (Ὀδυσ: Λ.) περὶ τῦ ἀναβληθῆναι τὴν πομπὴν χρῆναι, τοιάδ᾽ ὁ γέρων Ἐχένηος ὑπολαβὼν ἔφη:

„Ὦ φίλοι, ὐ μὰν ὔμμιν ἀπὸ σκοπῦ, ὐδ᾽ ἀπὸ δόξης
„Μυθεῖται βασίλεια περίφρων, ἀλλὰ πίθεσθε·
„Ἀλκινόυ δ᾽ ἐκ τῦδ᾽ ἔχεται ἔργον τε ἔπος τε.

Ἀλκίνοος δὲ, ὡς ἐν ἐξυσίᾳ βασιλικῇ ἀποφαινόμενος ἀπεκρίνατο:

„Τῦτο μὲν ὕτω δὴ ἔςαι ἔπος, αἴκεν ἔγωγε
„Ζωὸς, Φαιήκεσσι φιληρέτμοισιν ἀνάσσω.

Προσέθετο δέ:

„. . . . . . Πομπὴ δ᾽ ἄνδρεσσι μελήσει
„Πᾶσι, μάλιςα δ᾽ ἐμοί· τῦ γὰρ κράτος ἔς᾽ ἐνὶ δήμῳ.

Ὁ δὲ Εὐςάθιος, τὸ σκηπτῦχοι βασιλῆες ἑρμηνεύων:
„Σκηπτύχυς βασιλεῖς λέγει τὺς δώδεκα, οἳ συνάρχυσι τῷ Ἀλκινόῳ, οὐκ ἀποςερήσας ὐδ᾽ αὐτὺς τῆς βασιλικῆς κλήσεως, εἰ καὶ ὑπερέχει ὁ Ἀλκίνοος· ὑποκαταβὰς δὲ σκηπτύχυς μόνον αὐτὺς λέγει, ἐλλείψας τὸ βασιλεῖς· ὓς καὶ ἕπεθαι ἡγυμένῳ Ἀλκινόῳ λέγει, ὡς ἐλάττονας μείζονι:

„Ὣς ἄρα φωνήσας ἡγήσατο, τοὶ δ᾽ ἅμ᾽ ἕποντο
„Σκηπτῦχοι . . . .

Ὅτι δ' ὁ μόνον τῇ βουλῇ, ἀλλὰ καὶ τῇ δυνάμει Ἀλκίνοος αὐτῶν ἡγεῖτο, δῆλον ἐκ τοῦ προστεθέντος:

„ Μηδέ τις ἀρνείσθω.

Σκηπτροφορεῖν δ' ὁ μόνοις τοῖς βασιλεῦσιν ἀνῆκεν, ἀλλὰ καὶ τοῖς δικάζειν τεταγμένοις ἐφεῖτο, ὡς ἐστὶ φανερὸν ἐκ τοῦ Ἀχιλλέως περὶ τοῦ ἰδίου σκήπτρου φάσκοντος: (Ἰλ: Α'.)

„ Ναὶ μὰ τόδε σκῆπτρον. . . . . .
„ . . . . . Νῦν αὖτέ μιν υἷες Ἀχαιῶν
„ Ἐν παλάμῃς φορέουσι δικασπόλοι, οἵ τε θέμιστας
„ Πρὸς Διὸς εἰρύαται . . . .

Ἐν οἷς Εὐστάθιος: Ἔστι γὰρ τὸ σκῆπτρον (φησὶν) ὁ μόνον βασιλείας, ἀλλὰ καὶ θέμιδος σύμβολον.

Τούτων βεβαιότερα περὶ τοῦ παρὰ τοῖς Φαίαξι κράτους, οἷον περ ἦν: καὶ περὶ τοῦ Κερκυραίων πολιτεύματος, Ἀριστοτέλης ἂν ἡμᾶς ἐδιδάξατο, εἰ περιῆν αὐτοῦ τὸ σύγγραμμα καθ' ἡμᾶς νῦν σωζόμενον", ἐν ᾧ τὰς Κερκυραϊκὰς διεπραγματεύσατο Ἀρχαιότητας.

ΚΕΦΑΛ. Κ.

Ἥτις ἂν ἄρα ποτὲ καὶ ἦν ἡ πάλαι Κερκυραίων πολιτικὴ διοίκησις ἡ ἀλλὰ τὸ τοὺς ἐν τῇ Νήσῳ ἡγεμονεύοντας, τῇ περὶ τοὺς παρὰ σφίσιν ἐπιξενουμένους φιλοφροσύνῃ διαφερόντως ἐπιθρυλληθῆναι οὐκ ἄδηλον, ἔκ τε τῆς τῶν Ἀργοναυτῶν τὸ πρῶτον καταρσέως, καὶ τῆς Ὀδυσσέως ἔπειτα καθορμίσεως, καὶ μὴν καὶ ἐκ τῆς Ῥαδαμάνθυος ἐκπομπῆς, περὶ ἧς Ἀλκίνοος διεξῆλθεν (Ὀδυσ: Η'.)

„ . . . . . . Οτε τε ξανθὸν Ῥαδάμανθυν
„ Ἤγον ἐποψόμενον Τιτυὸν, γαιήϊον υἱόν.

Ἀποδείκνυται δὲ τὸ τῶν Φαιάκων φιλόξενον, καὶ ἐξ ὧν αὐτὸς Ἀλκίνοος προσέθετο (Ὀδυσ : Η΄.) ὅτι καὶ οἱ Θεοὶ αὐτοῖς τοὺς τῶν ξένων ἐφικομένους ἀπεδήλουν :

„ Εἰ δ᾽ ἄρα τις καὶ μοῦνος ἰὼν ξύμβληται ὁδίτης,
„ Οὔ τι κατακρύπτουσι . . . .

Καὶ ἐξ ὧν (Ὀδυσ : Θ΄.) ἔφη : ὡς οὐδεὶς ξένος αἰτήσας ἀπέτυχε πομπῆς :

„ Οὐδὲ γὰρ οὐδέ τις ἄλλος, ὅτις κε ἐμὰ δώμαθ᾽ ἵκηται,
„ Ἐνθάδ᾽ ὀδυρόμενος δηρὸν μένει, εἵνεκα πομπῆς.

Καὶ ἐξ ὧν ἔτι Ἀλκίνοος ἱλασκόμενος Ποσειδῶνα ἐποργισθέντα, πᾶσαν οὑτινοσοῦν πομπὴν τοῦ λοιποῦ παραιτεῖσθαι ἐντέλλεται Φαίαξιν : (Ὀδυσ : Ν΄.)

„ Πομπῆς μὲν παύσασθε βροτῶν, ὅτε κέν τις ἵκηται
„ Ἡμέτερον προτὶ ἄστυ . . . .

Σὺ γὰρ δὴ ἐπ᾽ Ὀδυσσεῖ μόνῳ πομποὺς γενομένους αἰτιάσασθαι τοὺς Φαίακας ἔοικεν ὁ Ποσειδῶν, ὡς δῆλον ἐξ ὧν τὴν ἀπολίθωσιν τοῦ πλοίου ἐπιτάξας ἔφησεν :

„ . . . . . Ἵν᾽ ἤδη σχῶνται, ἀπολλήξωσι δὲ πομπῆς
„ Ἀνθρώπων . . . .

Ἀλκίνοος δὲ (αὐτόθι), καὶ παλαιοτέρας ἐπεμνήσθη, περὶ τοῦ πράγματος, ἧς παρὰ τοῦ ἰδίου γεννήτορος ἀκηκοὼς ἦν χρησμῳδίας, ἐφ᾽ ἧπερ καὶ ποτνιᾶται :

„ Ὢ πόποι! ἦ μάλα δή με παλαίφατα θέσφαθ᾽ ἱκάνει
„ Πατρὸς ἐμᾶ, ὃς ἔφασκε Ποσειδάων᾽ ἀγάσασθαι
„ Ἡμῖν, ὅνεκα πομποὶ ἀπήμονες εἰμὲν ἁπάντων.

Αὕτη ἡ Φαιάκων περὶ τὰς ξένας τε καὶ ἀπόρας φιλανθρωπία ἐφύετο ἐκ τᾶ ἡγεῖσθαι αὐτὰς, ὅτι οἱ Θεοὶ τῶν τοιάτων ἥκιστα ὀλιγωρᾶσιν· ὅθεν καὶ ἡ Ναυσικάα ταῖς ἀμφιπόλοις ἔφασκεν (Ὀδυσ: Ζ΄.) περὶ τᾶ Ὀδυσσέως λέγασα:

„ Ἀλλ᾽ ὅδε τις δύστηνος ἀλώμενος, ἐνθάδ᾽ ἱκάνει,
„ Τὸν νῦν χρὴ κομέειν· πρὸς γὰρ Διός εἰσιν ἅπαντες
„ Ξεῖνοι τε πτωχοί τε . . . .

Προσῆρχετο δὲ καὶ ἀπὸ οἴκτα καὶ συμπαθείας, τῆς φύσει ἀνθρώποις ἐνεγειρομένης πρὸς τὰς δεομένας, καὶ ἱκέτας προσπίπτοντας. Διὸ ἡ αὐτὴ μικρὸν ἀνωτέρω

„ Νῦν δ᾽ ἐπεὶ ἡμετέρην τε πόλιν, καὶ γαῖαν ἱκάνεις,
„ Οὔτ᾽ ὃν ἐσθῆτος δεήσεαι, ὅτε τευ ἄλλα
„ Ὧν ἐπέοιχ᾽ ἱκέτην ταλαπείριον ἀντιάσαντα.

Καὶ Ἀλκίνοος δὲ ὡσαύτως τὸ περὶ τὸν ξένον φιλόφρον τε καὶ φιλάγαθον ἐπισυνιστὰς (Ὀδυσ: Θ΄.) παραινεῖ τοῖς γε νᾶν ἔχασιν:

„ Ἀντὶ κασιγνήτα ξεῖνος θ᾽ ἱκέτης τε τέτυκται
„ Ἀνέρι, ὅς τ᾽ ὀλίγον περ ἐπιψαύει πραπίδεσσιν.

Ἀλλὰ γὰρ ὁ τηλικᾶτος τῆς φιλοξενίας ἔπαινος, τοῖς ἐν τῇ Νήσῳ πρωτεύασιν, ὅκαν δὲ καὶ κοινῇ τῷ ἔθνει δίκαιος ἂν εἴη ἀποδιδόμενος. Ἀντιμαρτυρεῖ γὰρ ἡ παρ᾽ Ὁμήρῳ (Ὀδυσ: Η΄.) Ἀθήνη, τῷ Ὀδυσσεῖ εἰς τὴν πόλιν πορευομένῳ θεσπεσίην ἀχλὺν ἐπικαταχέυασα:

„Μή τις Φαιήκων μεγαθύμων ἀντιβολήσας
„Κερτομέοι τ᾽ ἐπέεσσι, κ᾽ ἐξερέοι ϑ᾽ ὅτις εἴη.

Καὶ περὶ τῶν Ἀλκινόȣ δὲ δόμων διερωτῶντι (αὐτ:) ἀπαντῶσα:

„ . . . . Ἐγὼ δ᾽ ὁδὸν ἡγεμονεύσω,
„Μηδέ τιν᾽ ἀνθρώπων προτιόσσεο, μηδ᾽ ἐρέεινοι:
„Οὐ γὰρ ξείνȣς οἵδε μάλ᾽ ἀνθρώπȣς ἀνέχονται,
„Οὐδ᾽ ἀγαπαζόμενοι φιλέȣσ᾽, ὅς κ᾽ ἄλλοθεν ἔλθοι.

Τὴν διαφορὰν δὲ ταύτην τὴν τῶν ἀριστευόντων μεταξὺ καὶ τȣ̃ δήμȣ, καλῶς οἱ σχολιογραφήσαντες παρεσημειώσαντο, Δίδυμός τε καὶ „Εὐστάθιος: ὧν ὁ μὲν, εἰς τό: Οὐ γὰρ ξείνȣς: κτ: ȣ̓́τω φησίν: „Οὐ ξενίζȣσι τȣ̀ς ἀνθρώπȣς. Πῶς ȣ̃ν ἐν τοῖς ἑξῆς „φιλοξενοτάτȣς λέγει; ἢ, τὸν μὲν ναυτικὸν ὄχλον „τῷ ὄντι εἶναι ἀηδῆ, τȣ̀ς δὲ βασιλεῖς φιλοξένȣς· „ἢ, ἴσως ἵνα φυλάξηται τινὸς πυθέσθαι· ἢ πρὸς „ἕτερον καταχθῆναι. Τὴν μὲν ȣ̃ν πρώτην τῶν ἑρμηνειῶν „Εὐστάθιος ἐγκρίνει, λέγων: τὸ δὲ ȣ̓κ ἀνέχονται ξείνȣς, „ȣ̓δ᾽ ἀγαπαζόμενοι φιλέȣσι, περὶ τȣ̃ κατὰ Φαίακας „Ναυτικȣ̃ ὄχλȣ λέγεται, ἤγȣν τȣ̃ δήμȣ, ὡς καὶ „πρὸ ὀλίγων ἐῤῥέθη. Εἰ γὰρ καὶ ἀγχίθεοι γεγάασιν οἱ Φαίακες, ἀλλ᾽ ȣ̓ πάντων τȣ̃το ἐστὶ τὸ σεμ- „νὸν, μόνȣ δὲ τȣ̃ βασιλικȣ̃ γένȣς.

Ἡ δέ τοι διαφορὰ Ἰεζεκιὴλ τῷ Σπαγχεμίῳ, ἣ δοκεῖ, ἠγνόηται. Ἐν γὰρ ταῖς αὐτȣ̃ ἐπιστασίαις, ταῖς περὶ τὸν Καλλιμάχȣ ὕμνον τὸν εἰς τὴν Δῆλον, ἀποβλητέαν ὅλως ἐπικελεύει τὴν λέξιν: κακοξεινοτάτη: ἣν τινες τῶν ἀπογράφων τȣ̃ Ποιητȣ̃ ἐκείνȣ Κωδίκων σώζȣσιν, ἀναγνωστέον δὲ ὅλως φιλοξεινοτάτη.:

„ . . . . . Κέρκυρα φιλοξεινωτάτη ἄλλων.

Ἀνθυποφέρει γȣ̃ν Σπαγχέμιος ἑαυτῷ, τὸ ἀθετηθῆναι Κερκυραίοις τὴν περὶ τὸν υἱὸν τȣ̃ Περιάνδρȣ ξενίαν: κἀντεῦθεν, ἐπὶ τῷ τὸ ἐν Κορίνθῳ πατρῷον κράτος ἐπικαταχεῖν προσκληθέντα ὑπ' αὐτῶν ἀθέσμως ἀναιρεθῆναι: (περὶ ȣ̃ Ἡρόδοτος Βιβλ: Γ'. Κεφ. κγ'.) Ἀλλ' Ὅμηρον πρὸ πάντων, καὶ τȣ̀ς τȣ́τȣ Σχολιαςὰς, ἀντεπάγαγεῖν Σπαγχέμης ἑαυτῷ ὤφειλεν, ἄλλως τȣ́τȣς δοξάζοντας· ὡς ȣ̓κ ἠγνόει ἀνὴρ ὢν τῷ ὄντι πολυμαθείᾳ μάλιςα διαφέρων, οἷον ἐν τοῖς αὐτῷ πεφιλοπονημένοις συγγράμμασι λαμπρῶς ἑαυτὸν ἐνέφηνε, κἀν ταῖς εἰς τȣ̀ς Καλλιμάχȣ ὕμνȣς λοιπαῖς ἐπιςάσεσι, περὶ ὧν εἴρηται ἄνωτ:, καὶ ταῖς εἰς τὴν περὶ χρήσεώς τε καὶ ὠφελείας τῆς ἐκ τῶν παλαιῶν Νομισμάτων παρατηρήσεσι, ταῖς οἷα εἰκὸς ἐκθειαζομέναις, ὑπὸ τȣ̃ τὰ κατ' αὐτὸν βιογραφήσαντος. Τȣ́τȣ ἀλλ' ἐγὼ τὴν ἀντεισαγαγὴν τῆς λέξεως (φιλοξεινωτάτη), ȣ̓̃τοι πάνυ μέμφομαι· κακίζω δὲ τὸ θαῤῥαλέον τε καὶ ἰταμὸν ἐπὶ τῆς ἄλλης (κακοξεινωτάτη:) ἥν περ ἀπὸ τῶν ἀπογράφων Κωδίκων ῥᾳθ' ȣ̓̃τως ἀπεσκοράκισε. Μετριώτερον δήπȣ Ἄννα „συνέβαλεν ἡ Δακερία, ȣ̓̃τω γράψασα: Φιλοξεινωτάτη ἀναγι„νώσκεται, ᾗ δὴ καὶ κακοξεινωτάτη: ἀλλὰ τὴν δημοσιευ„θεῖσαν ἀνάγνωσιν ἑλοίμην ἂν αὐτὴ κατέχειν: Φιλοξεινωτάτη), ἣν δὴ δόξαν τῇ Νήσῳ προεμνηςεύσατο ἡ παῤ „Ἀλκινόῳ τȣ̃ Ὀδυσσέως ἐπιξένωσις. Προθεῖναι δ' εἶχεν, ὅτι καὶ ἡ τῶν Ἀργοναυτῶν ὁμοίως, καὶ ἄλλων.

Τὸν τῶν Φαιάκων Ναυτικὸν ὄχλον, οἷς τὸ ἄξεινον Ὅμηρός τε καὶ οἱ τȣ́τȣ Σχολιαςαὶ ἐπιμέμφονται, διὰ τὸ τῆς εὐπιςίας γνήσιόν τε καὶ ἄφαυρος οἱ αὐτοὶ δι' ἐπαίνȣ ἄγȣσιν: ὅτι προσορμισάμενοι τῇ Ἰθάκῃ: (Ὀδυσ: Ν'.)

„ Πρῶτον Ὀδυσσῆα γλαφυρῆς ἐκ νηὸς ἄειραν,
„ Αὐτῷ σύν τε λίνῳ, καὶ ῥήγεϊ σιγαλόεντι·
„ Καδδ᾽ ἄρ ἐπὶ ψαμάθῳ ἔθεσαν, δεδμημένον ὕπνῳ·
„ Ἐκ δὲ κτήματ᾽ ἄειραν, ἅ οἱ Φαίηκες ἀγαυοὶ
„ Ὤπασαν οἴκαδ᾽ ἰόντι, διὰ μεγάθυμον Ἀθήνην·
„ Καὶ τὰ μὲν οὖν παρὰ πυθμέν᾽ ἐλαίης ἀθρόα θῆκαν
„ Ἐκτὸς ὁδοῦ, μήπου τις ὁδιτάων ἀνθρώπων,
„ Πρίν γ᾽ Ὀδυσῆ᾽ ἔγρεσθαι ἐπελθὼν δηλήσαιτο.

Ὅτι μὲν οὖν τῷ Ὀδυσσεῖ καθεύδοντι, τὰ παρ᾽ Ἀλκινόου καὶ τῶν ἄλλων Φαιάκων δεδωρημένα οἱ Ναῦται ἀδηλήτως παρακατέθεσαν, τῆς αὐτῶν πιστωσύνης τοῦτο μαρτύριον· ὅτι δ᾽ οἱ αὐτοὶ οὐδὲ φιλοκερδείας ἧττονες ὑπῆρχον, αἱ Διδύμου τε καὶ Εὐσταθίου διερμηνεύσεις δεικνύουσι· τὸ αἴτιον ζητούντων, τί δήποτε τὸν Ὀδυσσέα ἐπὶ τῆς ψάμμου κατα„θέντες οἱ ναῦται, οὐχὶ πρότερον αὐτὸν διαφύπνισαν; Οὐ διανίστα„σαν, φησὶ Δίδυμος, παρὰ τὸ μὴ δοκεῖν χάριν τῆς „παραπομπῆς ἀπαιτεῖν. Αὐτὸ δὲ τοῦτο καὶ Εὐστάθιος παρασημειοῦται πρὸς τοῖς ἄλλοις, οἷσπερ ὡς λόγους τοῦ προβαλλομένου ἐπάγουσιν.

Ἀριστοτέλης δὲ, (ἐν τοῖς περὶ Ποιητ:) τὰ περὶ τῆς Ὀδυσσέως ἐπὶ τῆς Ἰθάκης ἐκθέσεως ταυτης ἀναφέρων: Τὰ ἐν Ὀδυσσείᾳ, φη„σὶν, ἄλογα τὰ περὶ τὴν εκθεσιν, ὡς οὐκ ἂν ἦν ἀνεκ„τὰ, εἰ αὐτὰ φαῦλος Ποιητὴς ποιήσει· νῦν δὲ τοῖς ἄλ„λοις ἀγαθοῖς ὁ Ποιητης ἀφανίζει ἡδυνων το ἄτο„πον: Μέτιθι περὶ τούτου Πέτρον Οὐικτόριον ἐν τῷ αὐτοῦ ὑπομνήματι.

ΚΕΦΑΛ. ΙΑ'.

Τερατώδη τινὰ, καὶ ἅπασαν μικρᾶ ὑπερβαίνουσαν πίστιν, τὴν Φαιάκων περὶ τὰ Ναυτικὰ ἐμπειρίαν ἡ Ποίησις ἐπιμαρτυρεῖ.

Τὸ τῆς πόλεως εἶδος τῷ Ὀδυσσεῖ Ναυσικάα διατυπᾶσα (Ὀδυσ: Ζ'.) ἐπιφέρει:

„Οὐ γὰρ Φαιήκεσσι μέλει βιὸς, ἐδὲ Φαρέτρη
„Ἀλλ' ἱςοὶ, καὶ ἐρετμὰ νεῶν, καὶ νῆες ἐίσαι,
„Ἧσιν ἀγαλλόμενοι πολιὴν περάωσι θάλασσαν.

Ἀθήνη δὲ τῷ Ὀδυσσεῖ παραινᾶσα, ἐν ᾧ ἂν πρὸς δόμον τὸν Ἀλκινόε πορεύοιτο, μηδενὸς τῶν καθ' ὁδὸν διαπυθέσθαι, αὐτίκα προςίθησιν (Ὀδυσ: Η'.)

„Νηυσὶ θοῆσιν τοίγε πεποιθότες ὠκείησι,
„Λαῖτμα μέγ' ἐκπερόωσιν, ἐπεὶ σφίσι δῶκ' Ἐνοσίχθων
„Τῶν νέες ὠκεῖαι, ὡσεὶ πτερὸν, ἠὲ νόημα.

Τῷ δ' Ὀδυσσεῖ αὐτῷ Ἀλκίνοος ἀσφαλῆ καὶ βεβαίαν τὴν παραπομπὴν ὑπισχνεῖτο τὴν ἐπὶ τῆς ἰδίας αὐτᾶ, κἂν εἰ προελθεῖν δέοι Εὐβοίας ἐπέκεινα. Οἱ γὰρ Φαιάκων Ναυτίλλοι, καὶ Ῥαδάμανθυν, φησὶ, μετεκόμισαν. (Ὀδυσ: Η'.)

„Καὶ μὲν οἱ ἔνθ' ἦλθον, καὶ ἄτερ καμάτοιο τέλεσσαν
„Ἤματι τῷ αὐτῷ, καὶ ἀπήγαγον οἶκον ὀπίσσω.

Ἔνθα Εὐςάθιος, Σημείωσαι (φησὶν) εἴτε ἀντικρὺ τῆς „ἰδίως ἅτω καλεμένης Ἠπείρε, κατὰ τὴν ἱςο„ρίαν ἡ Νῆσος τῶν Φαιάκων ᾤκιςαι, εἴτε καὶ πο„ῤῥωτάτω ἐν ἀπανθρώπῳ τόπῳ, καθὰ φαίνεται

„δοκεῖν Ὁμήρῳ, ὑπερβολικὸς ὁ ἐνταῦθα λόγος.
„Προςίθησι δ' ἐν: ἔςαι δ' ὅμως ἡ τᾶ τοιᾶτυ πλᾶ ἱςο-
„ρία δυνατὴ, εἰ τὸ τάχος τῶν Φαιακικῶν νηῶν, εἴη
ὡσεὶ πτερὸν, ἠὲ νόημα.

Καίτοι γε πολλᾷ Ἰθάκη Κερκύρας κεῖται ἀπωτέρω ἢ Εὔβοια· ἀλλ' ἔτι ἂ πάνυ πιςὸν τὸ Φαίακας ἐν νυκτὶ μιᾷ ἀπὸ Κερκύρας εἰς Ἰθάκην περαιωθῆναι. Ὡς γὰρ (Ὀδυσ: Ν΄. (ἡλία δύοντος ἐκ Κερκύρας ἔλυσαν.

„Εὖ τ' ἀςὴρ ὑπερέσχε φαάντατος, ὅς τε μάλιςα
„Ἔρχεται ἀγγέλλων φάος ἠᾶς ἠριγενείης,
„Τῆμος δὴ νήσῳ προσεπίλνατο ποντοπόρος νηῦς.

Τᾶτὶ δὴ, φημὶ, ἥκιςα πιςευτέον: ἀλλ' ὃ φησὶν Εὐςάθιος, τὸ πάνυ πολὺ τάχος τῶν Φαιακικῶν νηῶν, ἐυπαράδεκτόν πως τὸν λόγον ποιεῖ, καθ' ὃν δηλονότι πτηνᾶ τάχιον ἡ ναῦς τὸν πλᾶν πεποίηται.

„ . . . . Οὐδέ κεν Ἴρηξ
„Κίρκος ὁμαρτήσειε ἐλαφρότατος πετεεινῶν.

Ἀλλ' ἐδὲν ἅτω πίςιν ἅπασαν ἐςὶν ὑπερπεπτηὸς, ὡς τὸ ὑπὸ Ἀλκινόα τῷ Ὀδυσσεῖ ῥηθὲν: (Ὀδ: Θ΄.)

„Εἰπὲ δέ μοι γαῖαν τε τεὴν, δῆμον τε, πόλιν τε
„Ὄφρα σε τῇ πέμπωσι τιτυσκόμεναι φρεσὶ νῆες.
„Οὐ γὰρ Φαιήκεσσι κυβερνητῆρες ἔασσιν,
„Οὐδέ τι πηδάλι' ἐςὶ, τά τ' ἄλλαι νῆες ἔχασιν
„Ἀλλ' ἀυταὶ ἴσασι νοήματα καὶ φρένας ἀνδρῶν,
„Καὶ πάντων ἴσασι πόληας, καὶ πίονας ἀγρὰς

„ Ἀνθρώπων, καὶ λαῖτμα τάχισθ' ἁλὸς ἐκπερόωσιν
„ Ἠέρι καὶ νεφέλῃ κεκαλυμμέναι. Οὐδὲ ποτέ σφιν
„ Οὔ τέ τι πημανθῆναι ἔπι δέος, οὐδ' ἀπολέσθαι.

Ἔνθα δὴ Εὐστάθιος, ἐντεῦθεν (φησὶν) οἱ μεταγενέστε„ροι ἐπὶ πλέον ἄλλοθι τερατείας τερπόμενοι, φω„νήεσσαν τῇ Ἀργοῖ τὴν τρόπιν, ὡς ἐκ τῆς Δωδωναίας „δρυὸς, προσπλάττουσιν· ὃ δὴ καὶ μόνον ταῖς Φαια„κικαῖς ναυσὶν ἐνέλιπεν. Οἱ μέν τοι γε τὸν τὰ Ὀρφέος Ἀργοναυτικὰ συγγράψαντα τοῦ Ὁμήρου κρίνοντες ἀρχαιότερον, οὐδαμῶς παραδέξονται τὸ ὑπὸ Εὐσταθίου ῥηθὲν: ἤγουν τὸ τοὺς μεταγενεστέρους τὴν τῆς Ἀργοῦς τρόπιν προσπλάσαι φωνήεσσαν. Ἐν γὰρ τοῖς Ἀργοναυτικοῖς ἐκείνοις: ὅτι Ἔυλαλος Ἀργὼ, καὶ λάλον τρόπιν ἀναγινώσκομεν.

Ἐπὶ πᾶσι, τὸ διαφερόντως περὶ τὴν Ναυτιλλίαν σπουδάσαι τοὺς Φαίακας, καὶ τὰ ἐπίθετα δείκνυσιν ἐκεῖνα: Δολιχόρετμοι, Ναυσίκλυτοι, Φιλήρετμοι, οἷς ὑπὸ Ὁμήρου πυκνῶς καλλύνονται. Παρὰ δὲ ταῦτα, καὶ τὰ τῶν ἀνδρῶν ἐπώνυμα, καθάπερ Εὐστάθιος παρετήρησεν: (Ὀδυσ: Θ'.) ὅτι τὰ πλείω τῶν κατὰ τοὺς φαίακας ὀνομάτων Ναυτικά.

ΚΕΦΑΛ. ΙΒ'.

Παρὰ τὴν περὶ τὸν πλοῦν ἐμπειρίαν, καὶ τὴν ἐν παντοίοις γυμνασμάτων εἴδεσι δεξιότητα τοῖς αὐτοῦ Φαίαξιν ἀπονέμει Ἀλκίνοος (Ὀδυσ: Θ'.) ὡς δῆλον, ἐξ ὧν ἄθλων, χάριν Ὀδυσσέως προέθηκε:

„ Νῦν δ᾽ ἐξέλθωμεν, καὶ ἀέθλων πειρηθῶμεν
„ Πάντων, ὥς χ᾽ ὁ ξεῖνος ἐνίσπῃ οἷσι φίλοισιν,
„ Οἴκαδε νοστήσας, ὅσσον περιγιγνόμεθ᾽ ἄλλων
„ Πύξ τε, παλαισμοσύνῃ τε, καὶ ἅλμασιν, ἠδὲ πόδεσσιν.

Αὐτίκα ἓν τῶν ἀκμαιοτέρων νεάνων ἑσμὸς ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς συνέδραμεν· ἐν οἷς:

„ Ἀν δ᾽ ἔσταν τρεῖς παῖδες ἀμύμονος Ἀλκινόοιο
„ Λαοδάμας θ᾽, Ἅλιός τε, καὶ ἀντίθεος Κλυτόνηος·

Ἀρχὴ δὲ τῶν ἀγώνων ὁ δρόμος ἐτέθη:

„ Οἱ δή τοι πρῶτον μὲν ἐπειρήσαντο πόδεσσι·
„ Τοῖσι δ᾽ ἀπὸ νύσσης τέτατο δρόμος· οἱ δ᾽ ἄρα πάντες
„ Καρπαλίμως ἐπέτοντο κονίοντες πεδίοιο·
„ Τῶν δὲ θεῶν ὄχ᾽ ἄριστος ἔην Κλυτόνηος ἀμύμων.

Εἶτα εἰς Πάλην ἦλθον, εἰς Ἅλμα, εἰς Δίσκον, εἰς Πυγμὴν:

„ Οἱ δὲ παλαισμοσύνης ἀλεγεινῆς πειρήσαντο.
„ Τῇ δ᾽ αὖτ᾽ Εὐρύαλος ἀπεκαίνυτο πάντας ἀρίστους·
„ Ἅλματι δ᾽ Ἀμφίαλος πάντων προφερέστερος ἦεν·
„ Δίσκῳ δ᾽ αὖ πάντων προφερέστατος ἦεν Ἐλατρεὺς·
„ Πὺξ δ᾽ αὖ Λαοδάμας, ἀγαθὸς παῖς Ἀλκινόοιο.

Τῶνδε δὲ τελεσθέντων, ἐπιστραφεὶς Λαοδάμας ὁ τοῦ Ἀλκινόου πρὸς Ὀδυσσέα ἔφη:

„Δεῦρ' ἄγε καὶ σὺ ξεῖνε πάτερ, πείρησαι ἀέθλων,
„Εἴ τινα πυ δεδάηκας· ἔοικε δέ σ' ἴδμεν ἀέθλυς·
„Οὐ μὲν γὰρ μεῖζον κλέος ἀνέρος, ὄφρα κεν ἦσιν,
„Ἢ ὅ, τι ποσσίν τε ῥέξῃ, καὶ χερσὶν ἑῇσι.

Ὀδυσσεὺς δὲ παρὰ χρῆμα λίθον ἄρας μείζονα τῦτον, ἢ ᾧ παίζοντες εἰώθεσαν Φαίακες χρῆσθαι, καὶ βαλὼν ὡς ποῤῥωτάτω, ὐδενὸς δεύτερον ἐπὶ τᾶδε ἑαυτὸν ἀπέφηνε τᾷ ἀγωνίσματι· καὶ ἅμα προσέθετο ἑτοίμως ἔχειν, εἴτις Φαιάκων ἐθελήσειεν, ἤτοι Δίσκῳ, ἢ Πάλῃ ἢ δρόμῳ, ἢ τόξῳ, ἢ ἀκοντίῳ παραβαλέσθαι. Πρὸς ὃν Ἀλκίνοος:

„Οὐ γὰρ πυγμάχοι εἰμὲν ἀμύμονες, ὐδὲ παλαισαί·
„Ἀλλὰ ποσὶ κραιπνῶς θέομεν, καὶ νηυσὶν ἄριστοι.

Εἶτα πρὸς Φαίακας τὺς οἰκείυς:

„Ἀλλ' ἄγε Φαιήκων βητάρμονες, ὅσσοι ἄριστοι
„Παίσατε, ὡς χ' ὁ ξεῖνος ἐνίσπῃ οἷσι φίλοισιν
„Οἴκαδε νοστήσας, ὅσσον περιγινόμεθ' ἄλλων
„Ναυτιλίῃ, καὶ ποσσὶ, καὶ ὀρχηστυῖ, καὶ ἀοιδῇ.

Οἱ δὲ τῇ Ἀλκινόυ πείθονται κελεύσει:

„Αἰσυμνῆται δὲ κριτοὶ ἐννέα πάντες ἀνέσταν
„Δήμιοι, οἳ κατ' ἀγῶνας ἐϋπρήσσεσκον ἕκαστα·
„Λείηναν δὲ χορὸν, καλὸν δ' εὔρυναν ἀγῶνα.

Ἐν δὲ δὴ τύτοις Δημοδόκος ὁ ἀοιδὸς τὴν κιθάραν ἔχων ἐς μέσον ἀνέθορεν.

„ . . . . . . Ἀμφὶ δὲ κῦροι
„ Πρωθῆβαι ἵςαντο δαήμονες ὀρχηθμοῖο
„ Πέπληγον δὲ χορὸν θεῖον ποσὶν· αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
„ Μαρμαρυγὰς θηεῖτο ποδῶν· θαύμαζε δὲ θυμῷ.

Ὑπὲρ δὲ τὺς λοιπὺς, Ἅλιός τε καὶ Λαοδάμας οἱ τῦ Ἀλκινόυ ὑπερεῖχον. Ἔνθεν τοι ὁ γεννήτωρ:

„ . . . . . . κέλευσεν
„ Μυνὰξ ὀρχήσασθαι, ἐπεὶ σφίσιν ὔτις ἔριζεν·
„ Οἱ δ' ἐπεὶ ὖν σφαίραν καλὴν μετὰ χερσὶν ἕλοντο
„ Πορφυρέην, τήν σφιν πόλυβος ποίησε δαΐφρων,
„ Τὴν ἕτερος ῥίπτασκε ποτὶ νέφεα σκιόεντα
„ Ἰδνωθεὶς ὀπίσω· ὁ δ' ἀπὸ χθονὸς ὑψόσ' ἀερθεὶς
„ Ῥηϊδίως μεθέλεσκε, πάρος ποσὶν ὖδας ἱκέσθαι.
„ Αὐτὰρ ἐπειδὴ σφαίρην ἀν' ἰθὺν πειρήσαντο,
„ Ὠρχείσθην δὴ ἔπειτα ποτὶ χθονὶ πυλυβοτείρῃ
„ Ταρφέ' ἀμειβομένω, κῦροι δ' ἐπελήκεον ἄλλοι
„ Ἑςαότες κατ' ἀγῶνα, πολὺς δ' ὑπὸ κόμπος ὀρώρει.

Τηνικαῦτα δ' Ὀδυσσεὺς πρὸς Ἀλκίνοον:

„ Ἀλκίνοε κρείων, πάντων ἀριδείκετε λαῶν
„ Ἦ μὲν ἀπείλησας, βητάρμονας εἶναι ἀρίςυς,
„ Ἠδ' ἄρ ἕτοῖμα τέτυκτο· σέβας μ' ἔχει εἰσορόωντα.

Τῷ ὄντι δὲ τὰς τοιαύτας ὀρχηςύας τε καὶ χορείας ἐν δόξῃ ἐ τῇ τυχέσῃ γεγονέναι τοῖς πάλαι, διδάσκει Α᾽θήναιος: (Βιβλ: ΙΔ΄. Κεφ: „ς΄) Ἦν γὰρ τὸ τῆς ὀρχήσεως γένος τῆς ἐν τοῖς „χοροῖς, εὔσχημον τότε καὶ μεγαλοπρεπὲς, καὶ „ὡσανεὶ τὰς ἐν τοῖς ὅπλοις κινήσεις ἀπομιμέμενον. Ὅθεν καὶ Σωκράτης ἐν τοῖς ποιήμασι τὲς κάλλιςα χορεύοντας ἀρίςες φησὶν εἶναι τὰ πολέμια, λέγων ἕτως:

„Οἱ δὲ Θεὲς κάλλιςα χοροῖς Τιμῶσιν ἄριςοι
„Ἐν πολεμῳ. . . . .

Σχεδὸν γὰρ ὥσπερ ἐξοπλισία τις ἦν ἡ χορεία, καὶ ἐπίδειξις ὀ μόνον τῆς λοιπῆς εὐταξίας, ἀλλὰ καὶ τῆς τῶν σωμάτων ἐπιμελείας.

Ὁ δ᾽ αὐτὸς Α᾽θήναιος (Βιβλ: Α΄. Κεφ: ΙΓ΄.) τῆς Φαιάκων „ὀρχηςύος μνησθεὶς: Οἱ Φαίακες (φησὶ) παρ᾽ Ὁμήρῳ καὶ „ἄνευ σφαίρας, καὶ μετὰ σφαίρας ὠρχἕντο· „καὶ ὀρχἕνται που ἀνὰ μέρος πυκνῶς· τἕτο „γάρ ἐςὶ τὸ: ταρφέ᾽ ἀμειβόμενοι, ἄλλων ἐφεςώτων, „ἢ ἐπικροτέντων τοῖς λιχανοῖς δακτύλοις· ὅ φησὶ ληκεῖν.

Τῆς μὲν ἕν φερομένης ἀναγνώσεως τἓ Α᾽θηναίε ἁπλῶς ἐχέσης: Οἱ Φαίακες δὲ παρ᾽ Ὁμήρῳ ἢ ἄνευ σφαίρας ὠρχἕντο: Ἰσαὰκ ὁ Κασαεβόνος, ἐν ταῖς αὐτἓ παρασημειώσεσιν αὐτόθι, τὸ χωρίον ἐπανορθέμενος, προσθεῖναι δεῖν ἡγήσατο τὸ ἐλλεῖπον, καὶ ἀναγνωςέον εἶναι ἑκάτερον: Καὶ ἄνευ σφαίρας, ἢ μετὰ σφαίρας ὠρχἕντο. Ὡσαύτως δ᾽ ὁ αὐτὸς αὐτόθι Κασαεβόνος, μὴ συνορᾷν ἔχειν φησὶ: τί ὅτι τῷ Α᾽θηναίῳ τὸ ληκεῖν, ἀντὶ τἓ κροτεῖν τοῖς

λιχανοῖς εἴληπται δακτύλοις; ὁπότε Δίδυμος, τὸ παρ' Ὁμήρῳ ἐπελήκεον ἑρμηνεύων, ἔγραφεν: ἐπεβοῶντο, ἐπεκρότουν τοῖς ποσίν;

ΚΕΦΑΛ. ΙΓ΄.

Πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τοῦ κατὰ Μουσικὴν ἀγῶνος ἀριθμηθέντος, ἐν οἷς τοὺς Φαίακας διαπρέπειν Ἀλκίνοος προλαβὼν ἔφη, Δημοδόκον ἐκέλευσε τὸν ἀοιδὸν προσκληθῆναι (Ὀδυσ: Θ΄.)

,, ... Καλέσασθε δὲ θεῖον ἀοιδὸν]
,, Δημοδόκον· τῷ γάρ ῥα Θεὸς πέρι δῶκεν ἀοιδὴν
,, Τερπνὴν, ὅππῃ θυμὸς ἐποτρύνῃσιν ἀείδειν.

Καὶ δὴ κατάγε τὸ κελευθέν:

,, Κῆρυξ ἐγγύθεν ἦλθεν, ἄγων ἐρίηρον ἀοιδὸν
,, Τὸν πέρι Μοῦσ' ἐφίλησε, δίδου δ' ἀγαθόν τε, κακόν τε·
,, Ὀφθαλμῶν μὲν ἄμερσε, δίδου δ' ἡδεῖαν ἀοιδήν.
,, Τῷ δ' ἄρα Ποντόνοος θῆκε θρόνον ἀργυρόηλον
,, Μέσσῳ δαιτυμόνων, πρὸς κίονα μακρὸν ἐρείσας·
,, Καδδ' ἐκ πασσαλόφιν κρέμασεν φόρμιγγα λιγεῖαν
,, Αὐτοῦ ὑπὲρ κεφαλῆς, καὶ ἐπέφραδε χερσὶν ἑλέσθαι·
,, Κῆρυξ παρ δ' ἐτίθει κάνεον, καλήν τε τράπεζαν,
,, Παρ δὲ δέπας οἴνοιο, πιεῖν ὅτε θυμὸς ἀνώγοι.

Τῆς δ' εὐωχίας πέρας ἐχούσης,

„ Μῦσ' ἄρ' ἀοιδὸν ἀνῆκεν ἀειδέμεναι κλέα ἀνδρῶν
„ Οἴμης, τῆς τότ' ἄρα κλέος ὐρανὸν εὐρὺν ἵκανε,
„ Νεῖκος Ὀδυσσῆος, καὶ Πηλεΐδεω Ἀχιλῆος.

Αὖθις δὲ μετὰ τὴν ὄρχησιν ὁ Δημοδόκος

„ . . . . Ἀνεβάλλετο καλὸν ἀείδειν
„ Ἀμφ' Ἄρεος φιλότητος, ἐϋστεφάνυ τ' Ἀφροδίτης,
„ Ὡς τὰ πρῶτα μίγησαν ἐν Ἡφαίστοιο δόμοισι.

Εὐωχίας δὲ καινῆς παρατεθείσης, παρῆν ὁμοίως μέσον τῶν δαιτυμόνων Δημοδόκος, ὗ τὴν περὶ τὸ ᾄδειν ἐμπειρίαν Ὀδυσσεὺς παρὰ τὺς Φαίακας σφόδρα ἠγάσατο:

„ Κῆρυξ, τῆ δὴ τῦτο πόρε κρέας, ὄφρα φάγῃσι
„ Δημοδόκῳ, καί μιν προσπτύξομαι ἀχνύμενός περ.
„ Πᾶσι γὰρ ἀνθρώποισιν ἐπιχθονίοισιν ἀοιδοὶ
„ Τιμῆς ἔμμοροι εἰσὶ καὶ αἰδῦς, ὕνεκ' ἄρα σφέας
„ Οἴμας Μῦσ' ἐδίδαξε· φίλησε δὲ φῦλον ἀοιδῶν.

Εἶτα δὲ Δημοδόκον αὐτὸν προσφθεγξάμενος:

„ Δημοδόκ', ἔξοχα δή σε βροτῶν αἰνίζομ' ἁπάντων·
„ Ἤ σέ γε Μῦσ' ἐδίδαξε Διὸς παῖς, ἢ σέγ' Ἀπόλλων·
„ Λίην γὰρ κατὰ κόσμον Ἀχαιῶν οἶτον ἀείδεις.

Ἔπειτα:

„ Ἀλλ' ἄγε δὴ μετάβηθι, καὶ ἵππυ κόσμον ἄεισον
„ Δυρατέυ, τὸν Ἐπειὸς ἐποίησε σὺν Ἀθήνῃ.
„ Ὅν ποτ' ἐς ἀκρόπολιν, δόλον, ἤγαγε δῖος Ὀδυσσεὺς

„ Ἀνδρῶν ἐμπλήσας, οἳ Ἴλιον ἐξαλάπαξαν.
„ Αἴκεν δή μοι ταῦτα κατὰ μοῖραν καταλέξῃς,
„ Αὐτίκ' ἐγὼ πᾶσιν μυθήσομαι ἀνθρώποισιν
„ Ὡς ἄρα τοι πρόφρων Θεὸς ὤπασε θέσπιν ἀοιδήν.

Εἶξε δὴ Δημοδόκος: Ὀδυσσεὺς δὲ μεταξὺ τοῦτο ᾄδοντος, καθὰ καὶ πρὶν, ὅτε τὸ μεταξὺ Ὀδυσσέως τε καὶ Ἀχιλλέως διεμέλπετο νεῖκος, δάκρυσι τὰς παρειὰς περιέῤῥει. Ὅπερ Ἀλκίνοος παρατηρήσας, παύσασθαι τῆς ᾠδῆς ἐπεκέλευσε Δημοδόκῳ.

Ἐπὶ δ' ἄρα τοῦ τελευταίου ἐυωχήματος, τῆς νηὸς ἤδη Ὀδυσσέως ἐπιβησομένου, μολπὴν αὖθις ἀναγινώσκομεν Δημοδόκον ἀναβαλέσθαι: (Ὀδυσ: Ν'.)

„ . . . . μετὰ δέ σφιν ἐμέλπετο θεῖος ἀοιδὸς
„ Δημοδόκος, λαοῖσι τετιμένος . . . .

Ταῦτα περὶ Δημοδόκου ἐκ τῶν Ὁμήρου, ὧν καὶ Πλούταρχος μέμνηται ἐν τῷ περὶ Μουσικῆς κατ' ἀρχὰς τοῦ Βιβλίου, ἐκ τῆς Ἡρακλείδου „ συναγωγῆς τῶν ἐν Μουσικῇ ἀναλέξας: Γεγονέναι „ γάρ διέξεισι καὶ Δημοδόκον Κερκυραῖον παλαιὸν „ Μουσικόν· ὃν πεποιηκέναι Ἰλίου τε πόρθησιν, καὶ „ Ἀφροδίτης καὶ Ἡφαίστου γάμον. Μᾶλλον δὲ δήπου: Φιλότητα Ἄρεος, καὶ Ἀφροδίτης ἐυστεφάνου: καθ' Ὅμηρον εἰπεῖν.

Κέρκυραν δ' ὑπάρξαι τὴν Δημοδόκου πατρίδα, παραπλησίως τῷ Πλουτάρχῳ καὶ ὁ Κέκης φησὶν, ἐν τοῖς εἰς τὸν Λυκόφρονα προλεγομένοις, ὡς ἐκ Δημητρίου τοῦ Φαληρέως· τοὺς γὰρ ἐπὶ Μουσικοῖς „ ὀργάνοις ἔπη προσᾴδοντας ἀναφέρων: Οἷοι περ ἦσαν, (φησὶ) „ Ποιηταὶ, ὡς ὁ Φαληρεὺς Δημήτριος γράφει: „ Αὐτομέδης, καὶ Δημοδόκος, καὶ Χάρις, οἱ Κερκυ-

„ραῖοι, καὶ ὁ Ἰθάκιος Φήμιος, καὶ οἱ λοιποὶ, ὅς ὁ „Φαληρεὺς Δημήτριος γράφει. Οὐδὲ γὰρ αὐτὸς „ἀγνοῶ. Ἀλλὰ γὰρ τὸν Δημοδόκον Λακεδαιμόνιον εἶναι, Εὐστάθιος ἀποφαίνεται, (Ὀδυσ: ἐν τῷ Γ΄.) τὸν αὐτὸν Φαληρέα Δημήτριον μάρτυρα προκαλέμενος. Περὶ δὲ τοῦ Δημοδόκου, Ἰωάνν: Ἄλβερτος ὁ Φαβρίκιος (ἐν τῇ αὐτοῦ Ἑλλην: Βιβλιοθ: Βιβλ: Α΄. Κεφ: Α΄., καὶ ἐν Κεφ: δὲ Γ΄. τοῦ αὐτοῦ Βιβλ: περὶ τὸ τέλος αὖθις μεμνημένος:) ὃ φησὶ τὸν Κέκην ἀνεγνωκέναι Αὐτομέδην, ἀλλ᾽ οὐδὲ Δημοδόκον, καὶ Χαῖριν Κερκυραῖον, ἢ Φήμιον Ἰθακον: Ἀναγινώσκει δὲ αὐτὸς ἐν τοῖς Κέκου, ὥσπερ ὁ Κέκης οὐ γέγραφεν· ἐξεῖληφέ τε (ὡς ἐγ᾽ ὦμαι) τὸ **ἀγνοῶ**, ὃ σημαίνει τὸ **οὐκ οἶδα**: ἀντὶ τοῦ **ἀναγινώσκω**· ὃ δηλοῖ τό: **Τὰ γεγραμμένα ἐν Βιβλίῳ διέρχομαι.**

Παραπλησίως Ἰωάνν: Μεύρσιος ἐν τῇ Ἑλλην: Βιβλιοθ: τὰς Δημοδόκου ποιήσεις καταλέγων: **Ἰλίου τε πόρθησιν, καὶ Ἡφαίστου καὶ Ἀφροδίτης γάμον** ἀναφέρων, συνᾴδει Πλουτάρχῳ τε καὶ Ἡρακλείδῃ, ἀλλ᾽ Ὁμήρου λανθάνων διαπεφώνηκε, καθ᾽ ὅ, τι ἀνήκει τῷ δευτέρῳ ποιήματι· ὅ, τι δὲ τῷ πρώτῳ ἀνήκει, οὕτως **Ἡφαίστου** Πτολεμαῖος ἔχει παρὰ Φωτίῳ. (Βιβλιοθ: ἐν Κώδικ: Ἑκατοστῷ ἐννενηκοστῷ) Ὀδυσσεὺς ἐν Τυῤῥηνίᾳ ἠγωνίσατο Αὐλη- „τικὴν, καὶ ἐνίκησεν. Ἤλισε δὲ Δημοδόκου ποίη- „μα, Ἰλίου ἅλωσιν. Παυσανίας δὲ (ἐν τοῖς Λακωνικοῖς·) τὸν „Ἀμυκλαίου **κλιντῆρα** (ἢ δίφρον) περιγράφων: καὶ Φαιάκων „(φησὶ) χορὸς ἐστὶν ἐπὶ τῷ θρόνῳ, καὶ ᾄδων ὁ Δη- „μοδόκος.

Ἐπὶ τῆς παλαιᾶς τε καὶ πολυκρότου διαμφισβητήσεως, τῆς: **πότερον πρὸ Ὁμήρου Ποιηταὶ ὑπῆρξαν:** τὰ Δημοδόκου τε καὶ Φημίου ἔπη, τὸν Κικέρωνα εἰς κατάφασιν εἶλξαν: Οὐ χρὴ ἐν- „δοιάζειν (φάσκοντα) **ἐν τῷ Βρούτῳ**), εἰ καὶ πρὸ τοῦ

„Ὁμήρε Ποιηταί τινες ἐτύγχανον γεγονότες; ὁ
„ξυνορᾷν πάρεστιν ἐξ ὧν παρ' αὐτῷ ἐν ταῖς τῶν
„Φαιάκων καὶ τῶν Μνηστήρων εὐωχίαις λεγομένων
„ἀκέομεν. Ἀλλὰ μήποτε τὰ τοιαῦτα ἔπη ὑπὸ Ὁμήρε ποιητικώτερον πέπλασαι, οἷα δήπε καὶ τὰ πλεῖστα τῶν ἐν ταῖς μάχαις ἀριστευσάντων ἀνδραγαθήματα; οὕτω γὰρ καὶ Λέων ὑπειληφὼς ἦν ὁ Ἀλλάτιος, (ἐν τῷ περὶ τῆς Ὁμήρ: Πατρίδ: ΚεΦ: Δ'.) Καὶ γάρ τοι καὶ Σέξστος ὁ Ἐμπειρικὸς (ἐν Α'. τῶν κατὰ τῶν Μαθηματ:) ἔφη:
„Ποίημα ὀδὲν πρεσβύτερον ἧκεν εἰς ἡμᾶς τῆς
„Ὁμήρε ποιήσεως. Γενέσθαι μέντοι γε καὶ πρὸ αὐτῦ Ὁμήρε, καὶ ἐπ' ἐκείνε ὁ αὐτὸς Συγγραφεὺς πιθανὸν ἡγεῖται, ἐξ αὐτῶν Ὁμηρικῶν ποιημάτων· καὶ τόδ' ἐπάγει ἐκ τῦ ἐν Ὀδυσ: Α'.

„Τὴν γὰρ ἀοιδὴν μᾶλλον ἐπικλείεσ' ἄνθρωποι,
„Ἥτις ἀκεόντεσσι νεωτάτη ἀμφιπέληται.

Περὶ δὴ τέτε τῦ ζητήματος πολλοὶ ἐπραγματεύσαντο, καὶ πρόγε τῶν ἄλλων Λέων ὁ Ἀλλάτιος ἐν τῷ ῥηθέντι συγγράμματι: ἔνθα καὶ τὴν Βελλεΐε τῦ Πατέρκλε περιπτύσσεται κρίσιν: Clariſſimum (Βελλέϊος ἔφη Βιβλ: Α'.) deinde Homeri illuxit ingenium ſine exemplo maximum; qui magnitudine operum, et fulgore carminum, ſolus appellari Poëta meruit: in quo hoc maximum eſt, quod neque ante illum, quem ille imitaretur, neque poſt illum, qui eum imitari poſſet, inventus eſt: neque quemqam alium, cujus operis primus authoṛ fuerit, in eo perfectiſſimum, præter Homerum, et Archilochum, reperiemus. Τετέστι: Περιαυγεστάτη ἐ-
„Φεξῆς ἡ Ὁμήρε ἐπέλαμψεν εὐφυΐα, ἀπαραβλήτως
„μεγίστη, ὅστις διάτε τὸ μεγαλεῖον τῶν πεποιημένων,
„καὶ τὴν τῶν ἐπῶν αἴγλην, μόνος ἀνεφάνη Ποιητὴς

„ ὀνομάζεσθαι δίκαιος· ἐν ᾧ τοῦτο δὴ τὸ μέγιστόν ἐστιν,
„ ὅτι οὔτε δὴ πρὸ αὐτοῦ τις, ὃν ἂν αὐτὸς ἐκμιμηθείη,
„ οὔτε δὴ μετ' αὐτὸν, ὃς ἂν τοῦτον ἀπομιμήσασθαι δύ-
„ ναιτο, ἀνεφάνη. Οὐδὲ γὰρ ἂν ἕτερόν τινα εὕροι-
„ μεν, τὸν πρῶτον, καθ' ἑαυτό τι τελεώτατον, ἐκ-
„ πεπονηκότα, παρεκτὸς Ὁμήρου καὶ Ἀρχιλόχου.

ΚΕΦΑΛ. ΙΔ΄.

Η περὶ τὴν Ἀφροδίτης καὶ Ἄρεος μίξιν ἀοιδὴ Δημοδόκου, καὶ περὶ τῆς Φαιάκων τρυφῆς (ἥτις εἰς παροιμίαν προεξηνέχθη) διελθεῖν τι ἡμᾶς „ ἐνάγει. Ἐπεὶ κατὰ τὸν Ἀθήναιον, (ἐν Βιβλ: Α΄. Κεφ: ΙΒ΄.) Ὁ „ παρὰ Φαίαξι Δημοδόκος, ᾄδει Ἄρεος καὶ Ἀφροδίτης „ συνουσίαν, οὐ διὰ τὸ ἀποδέχεσθαι τὸ τοιοῦτον πάθος, „ ἀλλ' ἀποτρέπων αὐτοὺς παρανόμων ὀρέξεων, εἰδὼς ἐν „ τρυφερῷ τινὶ βίῳ τεθραμμένους, κᾀντεῦθεν „ τὰ ὁμοιότατα τοῖς τρόποις αὐτῶν τὰ πρὸς ἀνα- „ παυσιν προφέρων. Τὰ δ' αὐτὰ καὶ Σουΐδας ἔχει ἐν τῇ φωνῇ „ (ἀοιδός.) καὶ Δίδυμος ὁ Σχολιαστὴς ὡσαύτως: Παιδεύει (φησὶν) „ αὐτοὺς μὴ ἀσελγένειν, ὡς καὶ Θεῶν διὰ ταῦτα ἀσχημονούντων.

Ἡ ἐν ῥᾳστώνῃ τε καὶ τρυφῇ ὄρεξις τοῦ βίου, ᾗ Φαίακες ὑπεφλέγοντο, ὡς ὀλίγον ἐστὶ συμβαίνουσα τοῖς ἐς τόδε περὶ τῶν ἠθῶν τε καὶ τρόπων αὐτῶν εἰρημένοις: ἀμέλει τοι περί τε τῆς ἐν τῇ θρησκείᾳ ὁσιότητος, καὶ περὶ τῆς φιλοξενίας, καὶ τῆς περὶ τὴν Ναυτιλλίαν ἐμπειρίας, καὶ περὶ τῶν ἐν ἄθλοις ἀγωνισμάτων: ῥᾷστον ἐστὶ συνιδεῖν. Τὰ γὰρ τοιαῦτα, οὐχὶ τοῖς φιληδονοῦσι τε καὶ τρυφῶσιν· ἀλλ' ἔθνει δήπου τῷ χρηστοήθει τε καὶ κοσμίῳ, καὶ καρτερικῷ, καὶ φιλοπόνῳ προσγίνεται. Ἀλλ' ὁ δῆμος ὁ τῶν Φαιάκων, οὐ καλῶς, ᾗπερ ἔφην, παρὰ τοῖς

ἀρχαιοτέροις ἀκήκοεν. Ἔνθεν τοι καὶ κατὰ τὸν Ὡράτιον, ἄνδρες τρυφηλοί τε καὶ ἡδοναῖς προσετηκότες κέκληνται Ἀλκίνοός τε καὶ Φαίακες· (ἐν ἐπισ: Α'. Βιβλ: Α'.)

Nos numerus ſumus, & fruges conſumere nati
Sponſi Penelopes, nebulones, Alcinoique,
In cute curandá plus aequo operata juventus.

„ (Ἡμες ἀριθμὸς, καὶ καρποὺς ἀναλοῦν πεφυκῶτες,
„ Πηνελόπης μνηστῆρες, ἀχρήϊοι, Ἀλκίνοοί τε,
„ Δέρματι δουλέυουσα ὑπὲρ τὸ δέον νεολαία.)

Καὶ ἐν Ἐπιστολῇ δὲ τῇ ΙΕ'.)

Pinguis ut inde domum poſſim Phaeaxque reuerti.

„ (Ὡς λιπαρὴς ἕξειν ἐπανελθεῖν οἴκαδε Φαίαξ.)

Ἡ μὲν οὖν Φαιάκων αὕτη ἐπὶ τρυφηλότητι παροιμία, ἐξ ὧν Ἀλκίνοος αὐτὸς ἔφη διεξεπήγασεν (Ὀδ: Θ'.)

„ Αἰεὶ δ' ἡμῖν δαίς τε φίλη, κίθαρίς τε, χοροί τε·
„ Εἵματά τ' ἐξαμοιβὰ, λοετρά τε θερμὰ, καὶ εὐναί.

Εἶτ' ἐπειδή τινες διέβαλλον Ὀδυσσέα, ὡς δογματιστὴν Ἐπικουρείου τρυφῆς, διὰ τὸ εἰπεῖν, τὰ ἐν (Ὀδυσ: Ι'.)

„ Οὐ γὰρ ἔγωγέ τι φημὶ χαριέστερον εἶναι,
„ Ὅταν εὐφροσύνη μὲν ἔχῃ κατὰ δῆμον ἅπαντα,
„ Δαιτυμόνες δ' ἀνὰ δώματ' ἀκουάζωνται ἀοιδοῦ
„ Ἥμενοι ἑξείης· παρὰ δὲ πλήθωσι τράπεζαι

„Σίτυ, καὶ κρειῶν· μέθυ δ᾽ ἐκ κρητῆρος ἀφύσσων
„Οἰνοχόος φορέησι, καὶ ἐγχείῃ δεπάεσσι·
„Τῦτο τι μοι κάλλιςον ἐνὶ φρεσὶν εἴδεται εἶναι.

Ἐντεῦθεν Μεγακλείδης παρ᾽ Ἀθηναίῳ (Βιβλ: ΙΒ΄. Κεφ: Α΄.) ὡς ἂν Ὀδυσσέα τῆς μέμψεως ἀπαλλάξειεν, ἐπὶ Φαίακας αὐτὴν μετέῤῥιψε, „λέγων: Τὸν Ὀδυσσέα καθομιλῦντα τὺς καιρὺς, ὑπὲρ τῦ „δοκεῖν ὁμοήθης τοῖς Φαίαξιν εἶναι, τὸ ἁβροδιαίτατον αὐ„τῶν ἀσπάζεσθαι προπυθόμενον τῦ Ἀλκινόυ: Ἀεὶ δ᾽ ἡμῖν „δαῖς τε φίλη κτ: μόνως γὰρ ὕτως ᾠήθη, ὧν ἤλπιζε „μὴ διαμαρτεῖν.

Ἄλλως μέν τοι γε τῷ Ὀδυσσεῖ ἐπαμῦναι, δίχα τῦ τοῖς Φαίαξι λοιδορήσασθαι, ἐξεῦρε παρὰ τῷ αὐτῷ Ἀθηναίῳ (Βιβλ: Α΄. Κεφ: ΙΔ΄.) τὰ προεκτεθέντα Ὁμήρυ ἔπη, παραινῶν ὕτω χρῆναι ἀναγινώσκεσθαι: „Ἣ ὅταν εὐφροσύνη μὲν ἔχῃ κακότητος ἀπύσης: τὰς δύο τελευτίυς τῦ ἔπυς λέξεις τιθεὶς ἀντὶ τῶν: κατὰ δῆμον „ἅπαντα. Προςίθησι γὰρ Ἐρατοσθένης, ὅτι ἀδύνατον μὴ „φρονίμυς εἶναι Φαίακας, οἳ μάλα φίλοι εἰσὶ θεοῖ„σιν, ὡς ὁ Ναυσικράτης φησί.

Τὴν τεθεῖσαν Ἐρατοσθένυς ἐπιδιόρθωσιν ὁ Κασαυβόνος ἥκιςα δοκιμάζει, ἐν ταῖς ἐπιςασίαις αὐτῦ ταῖς εἰς τὸν Ἀθήναιον. Ἐν γὰρ τῷ Ὁμηρικῷ ἔπει, κομψῶς (φησὶν) ἠχεῖ: τὰ, ἔχῃ κατὰ δῆμον ἅπαντα· τὰ ὑπὸ Ἐρατοσθένυς ἀποκρυσθέντα ῥήματα. Καὶ ὐδ᾽ ἐκεῖνο δ᾽ ὁ Κασαυβόνος ἐγκρίνει, ὅτι ἡ παρὰ τῦ Ναυσικράτυς μαρτυρία παρείληπται, τῆς ἐξ Ὁμήρυ παρύσης (Ὀδυσ: Η΄.) καθ᾽ ἣν Ἀλκίνοος τὺς αὐτῦ Φαίακας ἐμεγάλυνεν, ἀγχιθέυς ὄντας ἐμφαίνων. Προσθεῖναι

δ' εἶχε, μηδ' ἐκεῖνο ἐγκρίνειν: ὅτι τὰ τοῦ Ὀδυσσέως ῥήματα: Οὐ γὰρ ἔγωγέ τι κτ: τῷ Ἀλκινόῳ προσνέμεται, καὶ μὲν δὴ καὶ τοῖς Ἀλκινόου ἐκείνοις: Αἰεὶ δ' ἡμῖν κτ:, συνάπτεται: ἐφ' οἷς Ἀθήναιον δήπου ἡ μνήμη διέλιπε. Τελευταῖον δὲ οὐδ' ἐκεῖνο ἦν ἐγκριτέον, τὸ ὑπὸ Ἰακώβου Δαλεκαμπίου ἐν τῇ μεταφράσει ἐπιπροσεθὲν (haud recte:) οὐκ ὀρθῶς: ὡς εἴπερ Ἀθήναιος τὴν Ἐρατοσθένους ἐπιδιόρθωσιν ἀπεβάλλετο, ὅπερ οὖν ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ ὕφους οὐ φαίνεται. Παρὰ δὲ ταῦτα καὶ ἡ τοιάδε προσθήκη τὴν διάνοιαν συγχεῖ τῆς Λατινικῆς ἑρμηνείας, ὡς δῆλον ἔσται τῷ μετιόντι. Τοιγαροῦν αὐτὸς τῆς Ἀθηναίου ἐκδοχῆς, καὶ τῆς Ἐρατοσθένους ἐπιδιορθώσεως, μᾶλλον ἂν ἑλοίμην τὴν Διδύμου δόξαν, ὃς ἐπὶ τοῖς ῥήμασιν: Οὐ γὰρ ἔγωγέ τι φημί: παρασημειοῖ οὕτω: Ταῦτα ἁρμοζόμενος „τῷ καιρῷ λέγει οὐ τοῦ παντὸς δὲ βίου τέλος εἴρηκε „τὴν ἡδονὴν, ἀλλὰ συμποσίου τινός. Καὶ ἑτέραν δέ τινα „τοῦ Ἀθηναίου διερμήνευσιν αὐτοὶ μετ' οὐ πολλὰ παραθήσομεν.

Τὴν πολυτελῆ, καὶ τρυφῆς ἁπάσης γέμουσαν εὐωχίαν ὁ Ναζιανζηνὸς Γρηγόριος ἐν τοῖς ἐμμέτροις αὐτοῦ λόγοις παραδηλώσων, Ἀλκινόου τράπεζαν αὐτὴν ἐπωνόμασεν. Καὶ ἐν τῇ ἐπιστ: δὲ τῇ πρὸς τὸν Βασίλειον ὡσαύτως. Διεβλήθη δὲ τυχὸν ἡ τοῦ Ἀλκινόου τράπεζα κἀντεῦθεν, ὅτι τῶν δαιτυμόνων πάλαι τῆς νυκτὸς ἐγγιζούσης ἀπέρχεσθαι εἰωθότων, οἱ Φαίακες ἐπὶ μακρὸν τῆς νυκτὸς παρέτεινον προάγοντες τὰ συμπόσια: χρύσεοι ἐπεί τοιγε νεανίσκοι τινὲς, ἐπ' ὀκριβάντων ἱστάμενοι, διέφαινον τοῖς συμπόταις: (Ὀδ: Η.)

„Ἔνθα δὲ Φαιήκων ἡγήτορες ἑδριόωντο
„Πίνοντες καὶ ἔδοντες· ἐπηετανὸν γὰρ ἔχεσκον.

Γ γ γ

„ Χρύσεοι δ' ἄρα κȣ̃ροι εὐδμήτων ἐπὶ βωμῶν
„ Ἕςασαν, αἰθομένας δαΐδας μετὰ χερσὶν ἔχοντες,
„ Φαίνοντες νύκτας κατὰ δώματα δαιτυμόνεσσιν.

Ἀλλ' ὡς ἂν δῆλον γένοιτο ταῖς Φαιάκων εὐωχίαις μέτρον τε καὶ ὅρȣς ἐπετεθεῖσθαι, ȣ̃ς ἄλλοι μακρῷ τρυφηλότεροι γεγονότες παρελθεῖν εὕρηνται, ἐκ πλείςων παραδειγμάτων παρὰ τȣ̃ αὐτȣ̃ Ἀθηναίȣ ληφθέντων, δεῖξαι ῥᾴδιον. Καὶ πρῶτον (ἐκ τȣ̃ Α'. Βιβλ: Κεφ: Η'.) περὶ τῆς διαίτης αὐτὸς λέγων, ἧς Ὅμηρος τοῖς κατ' αὐτὸν Ἥρωσιν ἀπονέμει, ὀπτὰ τȣ́τοις κρέα ἐπαρκέσαι γράφει, καὶ Ἀλκινόῳ δὲ τῷ τὸν τρυφερὸν ἐπανῃρημένῳ βίον. Καὶ μετ' ὀλίγα δὲ, ταῖς τῶν Ἡρώων τραπέζαις, ȣ̓δέποτε (φησὶν) Ὅμηρος τὰς ἐξ ἰχθύων ἁβρότητας παρατιθέμενος φαίνεται, καί τοίγε τȣ̀ς Φαίακας πλωτικωτάτȣς ποιῶν. Ἀλλ' ȣ̓δὲ τὰς ἐκ τῶν ὀπορῶν τρυφὰς, καίπερ αὐτοῖς τὴν ὀπώραν, πάντα χρόνον παρασκευάζων ἀθάνατον. Ὁ δ' αὐτὸς αὐτȣ̀ς, διαίτης
„ ȣ̓κ ἀπλήςως ἀπολαύοντας παρίςησιν, ἀλλ' ὡς οἱ
„ κράτιςοι τῶν ἰατρῶν ἀφαιρεῖ τὰς πλησμονάς:

„ Αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο.

„ Καὶ τὴν ἐπιθυμίαν πληρώσαντες, οἱ μὲν ἐξώρ-
„ μων ἐπὶ μελέτην ἀθλητικὴν, δίσκοισι τερπόμε-
„ νοι καὶ αἰγανέαις, τῇ παιδιᾷ τὰ πρὸς σπȣδὴν ἐκ-
„ μελετῶντες· οἱ δὲ κιθαρῳδῶν ἠκροῶντο, τὰς Ἡρωϊ-
„ κὰς πράξεις ἐν μέλει καὶ ῥυθμῷ ποιȣ́ντων. Ταῦτα δὲ πάντως ȣ̓κ ἄλλ' ἢ τὸν Φαιάκων παρίςησι καὶ ἐπαινεῖ τρόπον, περὶ ȣ̃ ἀνωτέρω ἐλέγετο.

Αὖθις δὲ (ἐπὶ τȣ̃ Δ΄. Βιβλ:) τὰ τῶν Μνηςήρων καὶ τῶν Φαι-
„άκων συμπόσια παραβάλλων ἀλλήλοις ἐκ τῶν Ὁμήρȣ: ἔςι γὰρ
„(φησὶν) αὐτᾷ τὸ μὲν τῶν μνηςήρων, οἷον ἂν γένοιτο νεανίσκων μέθαις καὶ ἔρωσιν ἀνακειμένων· τὸ
„δὲ τῶν Φαιάκων, εὐςαθέςερον μὲν τȣ́των, φιλήδονον δέ.

Ἔπειτα (Βιβλ: Ε΄. Κεφ: Ϛ΄.) διεξελθὼν Ἀθήναιος τὴν Ἀλκινόȣ παιδαισίαν, πρὸς ἣν ὁ τȣ̃ Ὀδυσσέως ἀφορᾷ λόγος: **Οὐ γὰρ ἔγωγέ τοι φημὶ** κτ: δι᾽ ȣ̃, ὅτι φιλανθρώπως τε καὶ φιλοφρόνως ἐκδεκτέος
„ἐςὶν ὁ ἐπιξενȣ́μενος δείκνυται, προςίθησιν: Ὅπερ συμβάλλων
„τις πρὸς τὸ τῶν φιλοσόφων συμπόσια, κοσμιώτερον ἂν ἕυροι· καί τοι τȣ̃το περιέχον καὶ ἱλαρότητα, καὶ παιδίαν εὐσχήμονα. (Εἶτα ἐπάγει:) Μετὰ
„γὰρ τὸν ἀγῶνα τὸν γυμνικὸν ᾄδει ὁ ᾀδὸς ἀμφ᾽ Ἄρεος φιλότητα μῦθον τινά, χλέυῃ κεκραμένον, καί τοι
„εἰς τὴν μνηςηροφονίαν ὑποθηκῶν ὑποτιθεμένων
„τῷ Ὀδυσσεῖ, τȣ̃ Ἡφαίςȣ, ἢ τȣ̃ Κυλλοποδίωνος τὸν ἀνδρειότατον Ἄρη καταγωνισαμένȣ.

Τελευταῖον (ἐν Βιβλ: ΙΓ΄. Κεφ: Η΄.) καί τινα ἑτέραν τῶν Φαιάκων πρὸς Στράτωνα τὸν Σιδόνιον Ἄνακτα παράθεσιν προβαλλόμενος,
„πρώτην ἐν ἀμφοτέροις διαφορὰν ὑπέθετο: Οἷα γὰρ τȣ̀ς Φαίακας
„Ὅμηρος ποιεῖν μεμυθολόγηκεν ἑορτάζοντας, καὶ πίνοντας, καὶ κιθαρῳδῶν, καὶ ῥαψῳδῶν ἀκροωμένȣς, τοιαῦτα
„καὶ ὁ Στράτων διετέλει ποιῶν πολὺν χρόνον. Καὶ ἄλλην
„δὲ προσετίθει διαφορὰν: ὅτι, ὁ μὲν Στράτων, Γυναικαρίοις τε
„καὶ ἑταιρίσι συνευωχεῖτο, Φαίακες δὲ (ὡς φησὶν Ὅμηρος)
„μετὰ τῶν οἰκείων γυναικῶν καὶ θυγατέρων ἐποιȣ̃ντο τȣ̀ς πότȣς.

Ἐξ ὧν δὴ πάντων γίνεται φανερὸν, τȣ̀ς Φαίακας, καὶ τοῖς τρυφαῖς ἐκδότοις συγκαταλεγομένȣς δήμοις, πολὺ μέν τοι ἀποχέθαι τῆς

δι᾽ ἀκρασίαν ἄμετρον δυσφημίας· αὐτὸς γὰρ περὶ οἰνοφλυγίαν οὕτως ἐξώλεις γενέσθαι ἡγήσαιτ᾽ ἄν τις ὑπὸ Γακώβου παρακρουσθεὶς τοῦ Δαλεκαμπίου, τοῦ τὸ Ἀλκινόου πρὸς Ποντόνοον ῥηθὲν (Ὀδυσ: Η΄.) περιβαλλομένου.

„ . . . . Μέθυ νεῖμον
„ Πᾶσιν ἀνὰ μέγαρον . . . . .

Οὕτω δηλονότι (παρ᾽ Ἀθην: Βιβλ: Α΄. Κεφαλ: ΙΑ΄.) μεταφράζοντος.

Fac ut ſint temulenti in noſtris aedibus omnes.

„ (Οἰνοβαρεῖς ποίησον ἐν ἡμῖν δώμασι πάντας.)

Κακῶς δήπου τὸ (ὡς ἔδει) μεταφραστέον.

Vinum diſtribue omnibus per domum.

Ἀλόγως γὰρ ἐκεῖνος μεταφράσας, μετείληφε τὸ μέθυ ἀντὶ τῆς μέθης, οὐκ ἀντὶ τοῦ οἴνου, ὡς σύνηθες Ὁμήρῳ ὑποτίθεσθαι. Ἀλλὰ γὰρ πολλὰ ἐπὶ τῆς Δαλεκαμπίου μεταφράσεως, ἐλέγχου ἐστὶν ἄξια, ἅπερ ἀνεξέλεγκτα παρῆλθε Κασαουβόνος, κἂν ἄλλως αὐτῷ γε τούτῳ τὴν τοῦ Ἀθηναίου ἐπανόρθωσίν τε καὶ ἀποκατάστασιν ἐποφείλωμεν.

Τὴν τῶν οἰνοφλύγων ἐθνῶν καταγραφὴν Ἀθήναιος (ἐπὶ τοῦ Ι΄. Βιβλ:) προσέθετο. Καὶ Αἰλιανὸς δὲ, (ἐν τῷ Γ΄. τῶν αὐτοῦ Κεφ: ΙΕ΄.) ἀλλ᾽ οὐδέτερος ἐκείνοις τοὺς Φαίακας συγκατέταξεν.

Περὶ δὲ τοῦ, ὅτι Φαίακες Ὀδυσσέα ἐπὶ Ἰθάκης μεταπορθμεύσαντες, ἧπερ εἴρηται, οὐδαμῶς ἀφύπνισαν, ἀλλ᾽ ἠρέμα ἐπὶ χθονὸς καταθέντες οὕτω πως εὕδοντα εἴασαν, πρὸς δὴ πολλαῖς ἄλλαις Εὐστάθιος,

„καὶ ταύτην αἰτίαν ἐπιφέρει τὴν ἐφεξῆς: Τυχὸν δὲ καὶ δεδίασι
„μὴ συγχεθέντες καταμηνύσωσι τὴν τέως κεκρύφ-
„θαι δοκοῦσαν Φαιακίαν, καὶ οὕτω ῥᾶον ἐπιβουλευ-
„θῶσιν, ἄνθρωποι φιληδονίαν συνειδότες ἑαυτοῖς,
„καὶ βίον ἀπολαυστικὸν καὶ ἀπόλεμον οἷς οὐ βιὸς
„μέλει, οὐδὲ φαρέτρη, ἀλλὰ δαῖτες, καὶ χοροὶ, καὶ
„λοετρὰ, καὶ τὰ τούτοις σύστοιχα· ὅθεν καὶ νυκτὸς
„αὐτοῖς ὁ ἀνάπλους γέγονεν, ἵνα μὴ ἔχῃ Ὀδυσ-
„σεὺς, ἡμέρας οὔσης, παρασημειοῦσθαι τόπους τι-
„νάς. Ἀλλ᾽ ὅπως δὴ ταῦτα συμβαίνει, τοῖς περὶ τῶν παρὰ Φαία-
ξιν ἀθλητικῶν ἀγωνισμάτων, καὶ τῆς περὶ τὴν ναυτιλλίαν ἐμπειρίας
αὐτῶν καὶ δεξιότητος· περὶ ὧν ἀνωτέρω ἐκ τῶν Ὁμήρου λόγος ἐγένετο
ἰδέτω Εὐστάθιος, ὁ Σχολιαστὴς ἐκεῖνος ὁ ἀκριβέστατος.

ΚΕΦΑΛ. ΙΕ΄.

Ἐπειδὴ δὲ ἐκ τῆς περὶ τὰς τρυφὰς ἀκρασίας, ἡ περὶ τὸ νοεῖν γεν-
νᾶται νωθρότης τε καὶ νωχέλεια, διὰ δὴ τοῦτο καὶ ἐν παροιμίαις, ὡς
ἀμβλεῖς τινες καὶ εὐήθεις οἱ Φαίακες κοινῇ περιᾴδονται, καθότι καὶ
τοῖς Ὀδυσσέως διηγήμασι, τῆς ὑπερβαλλούσης ἔμπλεω τερατείας, προ-
σοχήν τε παρεχηκόσι καὶ πίστιν. Οἷον τοῖς περὶ τῶν Κικόνων ἐκείνοις,
καὶ τοῖς τῶν Λωτοφάγων, καὶ τῶν Κυκλώπων, καὶ τοῦ Αἰόλου, καὶ
τῶν Λαιστρυγόνων, καὶ τῆς Κίρκης· καὶ περὶ τῶν ἐν Ἅδου, καὶ Σειρή-
νων πέρι, καὶ Σκύλλης, καὶ Χαρύβδεως, καὶ τῶν Ἡλίου βοῶν, ἅπερ ἐν
τέσσαρσιν ὅλοις βιβλίοις Ὅμηρος περιείληφεν· ὅθεν καὶ ἡ Παροιμία, τοῦ
Ἀλκινόου ἀπολόγους ἀποκαλεῖν χαίρει τὰς μακράς τε καὶ γραώ-
δεις διαμυθεύσεις, παρά τε τῷ Διογενιανῷ, καὶ Ἰουλίῳ τῷ Πολυδεύκει·
ἧς περ καὶ Πλάτων ἐμνήσθη, καὶ Ἀριστοτέλης· ὡς ἰδεῖν ἐστὶν ἐν ταῖς
χιλιάσι ταῖς τῶν Παροιμιογράφων.

Ι'ουβενάλιος, (ἐν τῇ ΙΕ'. Σατύρᾳ τοῦ Ε'. Βιβλ:) κατὰ τῆς τῶν ἀπανθρώπων Αἰγυπτίων ἀπηνείας καταφερόμενος, οἳ, τῶν κρεῶν τῶν κτηνῶν ἀποχόμενοι, κρέασιν ἀνθρωπικοῖς ἐσιτοῦντο, τοιάδ' ἔχει, πρός γε τὸ προκείμενον ἐπανήκοντα.

. . . . : Attonito cum
Tale fuper coenam facinus narraret Ulyffes
Alcinoo, bilem aut rifum fortaffe quibusdam
Moverat, ut mendax aretalogus. In mare nemo
Hunc abiicit, faevâ dignum veraque Charybdi,
Fingentem immanes Leftrygonas, atque Cyclopas?
Nam citius Scyllam, vel concurrentia faxa
Cyanes, plenos et tempeftatibus utres
Crediderim, aut tenui percuffum verbere Circes,
Et cum remigibus grunniffe Elpenora porcis
Tam vacui capitis populum Phaeaca putavit?
Sic aliquis merito nondum ebrius, et minimum qui
De Corcyrea temetum deduxerat urna.
Solus enim hoc Ithacus nullo fub tefte canebat.

„Ὅτε τὸ οὕτω μιαρὸν ἔργον ἐπὶ δαιτὸς Ὀδυσσεὺς δι-
„ηγεῖτο, τοῦ Ἀλκινόου τεθηπότος, χολὴν, ἢ γέλω-
„τα τυχὸν ἐνίοις ἐκίνει, οἷα ψεύστης Ἀρετολόγος.
„Πῶς δ' οὔτις κατὰ πελάγους ὤσατο, τὸν ὠμῆς Χα-
„ρύβδεως ἀληθοῦς τε ἄξιον ὄντα; Λαιστρυγόνας τε
„θηριώδεις καὶ Κύκλωπας διαπλάττοντα; Θᾶτ-
„τον αὐτὸς πιστεύσαιμι τὰ περὶ τῆς Σκύλλης, καὶ
„τὰς κυανέας συμπληγάδας, καί γε τοὺς ἀσκοὺς
„τοὺς μεστοὺς χειμώνων, καὶ τὸν πληγῇ κούφῃ
„πληγέντα ὑπὸ Κίρκης Ἐλπήνορα σὺν αὐτοῖς

„Ἐρέταις εἰς χοίρους τραπέντα γρυλλίξαι. Οὕτω
„κενεγκέφαλον τὸν Φαιάκων δῆμον ἡγήσατο; Ταῦ-
„τα τις, οὕπω ὅσον ἔδει οἰνόληπτος οὐκ ἂν ἀποδέ-
„ξαιτο, ὅς τ' ἐκ Κερκυραϊκῆς στάμνου ἐλάχιστον
„ἀφύσσατο μέθυ. Μόνος γὰρ τόδ' ὁ Ἴθακος, ὑπ'
„οὐδενὶ μάρτυρι ᾄειδεν.

Ἦπου δ' οὐχ ὅπως οὐ χολὴν οὐδὲ γέλωτα τοῖς Φαίαξιν Ὀδυσσεὺς ἐκίνησε τοιαῦτα διεξελθών· οὐχ ὅπως, οὐχὶ ὡς ψεύστης ληράδης τε καὶ φλήναφος ὑπ' αὐτῶν ἐκσεσύρικται· ἀλλὰ τοὐναντίον μεγάλῳ σὺν θαύματι, καὶ σὺν ἡδονῇ οἱ ἐκείνου ὕθλοι προσαπεδέχθησαν. (Ὀδυσ: Λ'.)

„Ὣς ἔφατ'· οἱ δ' ἄρα πάντες ἀκὴν ἐγένοντο σιωπῇ.
„Κηληθμῷ δ' ἔχοντο κατὰ μέγαρα σκιόεντα.

Ταῦτα δὲ ταῦτ' ἔπη (κἀν τοῖς Ὀδυσ: Ν'.) κεῖται κατ' ἀρχάς. Ὅπως δὲ πρόγε τούτου καὶ οἱ Φαίακες τοῖς διηγήμασιν ἐκείνοις ἐπίστευσαν, κἀξ ὧν εἴρηκεν Ἀλκίνοος φαίνεται:

„Ὦ Ὀδυσεῦ, τὸ μὲν οὔτι σ' εἴσκομεν εἰσορόωντες
„Ἠπεροπῆα τ' ἔμεν καὶ ἐπίκλοπον, οἷά τε πολλοὺς
„Βόσκει γαῖα μέλαινα πολυσπερέας ἀνθρώπους
„Ψεύδεά τ' ἀρτύνοντας, ὅθεν κέτις οὐδὲ ἴδοιτο·
„Σοὶ δ' ἔνι μὲν μορφὴ ἐπέων, ἔνι δὲ φρένες ἐσθλαί.
„Μῦθον δ', ὡς ὅτ' ἀοιδὸς, ἐπισταμένως κατέλεξας
„Πάντων τ' Ἀργείων, σέο τ' αὐτοῦ κήδεα λυγρά.

Καὶ μετ' ὀλίγα δὲ, ὡς κἂν ὅλην τὴν νύκτα ἡδέως ἄϋπνος διαγάγοι, ἀκροώμενος Ὀδυσσέως, ὁ αὐτὸς Ἀλκίνοος μαρτυρεῖ:

„ Καί κεν ἐς ἠῶ δῖαν ἀναχοίμην, ὅτε μοι σὺ
„ Τλαίης ἐν μεγάρῳ τὰ σὰ κήδεα μυθήσασθαι.

Πολλὴν μὲν ἂν ἡδονὴν ἐκ τῶν Ὀδυσσέως διηγημάτων κεκαρπῶσθαι τὰς Φαίακας, ἃ μέν τοι καὶ πάντα ἡγήσασθαι πρὸς ἱστορικὴν ἀλήθειαν ἀπεξεσμένα εἰρῆσθαι, κἂν, ἐξ ὧν Ὅμηρος φησὶ δῆλον γένοιτο. Ἐπεὶ τὰ μὲν ἐξ αὐτῶν τοῦ ἱστορικοῦ εἶναι, τὰ δὲ τοῦ Ποιητοῦ, εὐφυῶς μάλα ἔοικεν Ἀλκίνοος συνεωρακέναι, εἰπών:

„ Μῦθον δ' ὡς, ὅτ' ἀοιδὸς ἐπισαμένως κατέλεξας.

Διόπερ οὐδ' ἔχω εἰδέναι, ὅπως ἐκ τῶν ἀφηγημάτων ἐκείνων ἔχοι ἄντις δικαίως ἀγροικίαν τε καὶ ἠλιθιότητα τῶν Φαιάκων καταψηφίσασθαι.

Λουκιανὸς ἐν τῷ Α'. τῶν περὶ ἀληθοῦς ἱστορίας, ἐν αὐτοῖς προοιμίοις, περὶ τῶν Κτησίου καὶ Ἰαμβούλου ψευδῶν διηγημάτων λέγων, „ Ἀρχηγὸς αὐτοῖς (γράφει) καὶ διδάσκαλος τῆς τοιαύτης Βωμολοχίας ὁ τοῦ Ὁμήρου Ὀδυσσεὺς, „ τοῖς περὶ τὸν Ἀλκίνοον διηγούμενος ἀνέμων τε „ δουλείαν, καὶ μονοφθάλμους, καὶ ὠμοφάγους, καὶ „ ἀγρίους τινὰς ἀνθρώπους· ἔτι δὲ πολυκέφαλα ζῶα, „ καὶ τὰς ὑπὸ φαρμάκων τῶν ἑταίρων μεταβολάς. „ οἷα πολλὰ ἐκεῖνος πρὸς ἰδιώτας τοὺς Φαίακας ἐτερατεύσατο.

Καί τοι γοῦν ἐκ τῶνδε τῶν Λουκιανοῦ, καὶ ἐξ ἄλλων ἀρχαιοτέρων μαρτυριῶν, γίνεται φανερὸν, τοὺς Ἀλκινόου ἀπολόγους περὶ τῶν Ὀδυσσέως παρὰ τῷ Ἀλκινόῳ μυθολογημάτων δεῖν ἐκλαμβάνεσθαι, τοῦτ' μέντοιγε τῶν σοφωτέρων τινὲς μὴ συνεωρακότες (ἐν οἷς καὶ Ἰάκωβος ὁ Περιζώνιος, ἐν τῷ εἰς τὴν Αἰλιανοῦ ποικίλην ἱστορίαν αὐτοῦ ὑπομνήματι) ἀντὶ τῶν λόγων αὐτοῦ Ἀλκινόου, ἡρμήνευσαν. Καὶ

δεόντως μὲν Περιζώνιος, τὴν Σχεφέρου δοξασίαν (τὴν ἐν Κεφ: ΙΔ'. τοῦ ΙΓ'. βιβλ:) ἀποβάλλεται: τοῦ ὑπ' ἐκείνῃ τῇ Ἐπιγραφῇ τὴν Η'. Ῥαψῳδ: τῆς Ὀδυσ: δηλοῦσθαι ὑπολαμβάνοντος, ἐν ᾗ δήπου, οὐδὲν τῶν εἰς τὸ προκείμενον ἐπανῆκον ἐμφέρεται, μόνης ὑπομνημονευομένης αὐτόθι τῆς τοῦ Ὀδυσσέως ἐπαφίξεως πρὸς Ἀλκίνοον. Ἀλλὰ γὰρ οὐκέτι κατὰ τὸ προσῆκον προστίθησιν, ὡς ἡ ἐφεξῆς Ῥαψῳδία Θ'. continet multos ſermones Alcinoi pro concione Phaeacum, et in coena; nec dubito, quin iſte illa appellatione a noſtro deſignetur. „(Περιέχει πολλοὺς λόγους τοῦ Ἀλκινόου ἐπί τε τῆς τῶν Φαι„άκων ὁμηγύρεως, κἀν τῷ δείπνῳ· οὐδ' ἐνδοιάζω, μὴ οὐχὶ „τοῦτον ὑπ' ἐκείνῃ τῇ ἐπικλήσει πρὸς τοῦ ἡμετέρου ὑπο„σημαίνεσθαι.) Ἀλλ' αὐτὸς ἀπόφημι: **τοὺς Ἀλκινόου ἀπολόγους**, ἐν τοῖς ὑπὸ Ἀλκινόου εἰρημένοις χρῆναι ζητεῖσθαι. Ἀπόφημι δὲ προσέτι, καὶ **τῶν Ἀλκινόου λόγων πολλοὺς**, ἐν ἐκείνῃ τῇ Ῥαψῳδίᾳ ἐμφέρεσθαι, ἐν ᾗ δηλονότι, ἥτε τῶν ἀγώνων περιγραφὴ καὶ αἱ τοῦ Δημοδόκου ἀοιδαὶ, τὸ πλεῖστον τῆς διατριβῆς ἐπέσχον. Καὶ τοίνυν: **τῷ Δημοδόκου ὀνόματι** πολλῷ δικαιότερον, ἢ **τῷ τοῦ Ἀλκινόου**, φημὶ χρῆναι τοὺς ἀπολόγους προσεπιγράφεσθαι.

Ὁμολογῶ δ' οὖν ἔμπης ἐν ἄλλαις τῆς Ῥαψῳδίας ἐκείνης ἐπιγραφαῖς, καὶ τήν: **(Ἀλκινόου ἀπόλογοι:)** προσαναγινώσκεσθαι· καὶ τῇ αὐτῇ δ' ἐντυχεῖν εἶναι, καὶ ἐν τῇ Ἀριστοτέλους Ποιητικῇ τέχνῃ: ἔνθα περὶ παντοίων ἐπιγνωρισμῶν διαλεγόμενος, καὶ τὸν Ὀδυσσέως „παρὰ Φαίαξιν ἐπιγνωρισμὸν εἰσάγει, φάσκων: Καὶ ἡ ἐν τῷ Ἀλκι„νόου ἀπολόγῳ ἐπίγνωσις· ἀκούων γὰρ τοῦ Κιθαριστοῦ, „καὶ μνησθεὶς ἐδάκρυσεν. Ὁ δὲ λόγος ἐνταῦθα περὶ τῶν ᾠδῶν Ἀλκινόου, ἢ Δημοδόκου ἐν τοῖς Ἀλκινόου μεγάροις, καὶ τῶν ἐπ' αὐταῖς Ὀδυσσέως δακρύων· περὶ ὧν (ἐν Ὀδυσ: Θ'.) Ἐπεὶ δὲ τὰ τοιαῦτα, ὡς ἐκ τοῦ ἀπολόγου τοῦ Ἀλκινόου Ἀριστοτέλης διέξεισιν, ἐοικέ-

πως τῇ Ῥαψῳδίᾳ ἐκείνη τὸ ἐπώνυμον ἐφαρμόζεσθαι. Ἀλλὰ περὶ τῆς τοιᾶς δε ἐπιγραφῆς, καὶ περὶ τῦ Ἀριστοτελικῦ ὕφυς, ὐδὲν φησὶ Περιζώνιος· καί τοιγε οὐκ ὀλίγον συντελεῖν κατὰ πρῶτον τύτων δοκύντων· **κατὰ πρῶτον** φημὶ: ἐπειδὴ γὰρ δῆλον ἐςὶν, **διὰ τῶν Ἀλκινόυ ἀπολόγων**, τὰς τῆς Ὀδυσσείας τέτταρας Ῥαψῳδίας: λέγω δὴ τὰς Ι. Κ. Λ. Μ. διασημαίνεσθαι, ἐντεῦθεν καὶ τὴν πρὸ ἐκείνων ἀμέσως ἡγυμένην, περιποιεῖσθαι ἐκράτησε τὴν εἰρημένην ἐπωνυμίαν, διὰ δὴ τῦτο καὶ μόνον, ὅτι τῶν παρεπομένων μυθολογημάτων αὕτη, οἱατις ἐςὶ προανάκρυσις καὶ προαναφώνησις. Ἐνταῦθα καὶ γὰρ, ὡς τὰ τελευταῖα τῶν ἐπῶν ἀποδείκνυσιν, οἱονεί τις σωρεία ἐρωτημάτων προτίθεται, ἐξ ὧν αἱ τῶν ἐφεξῆς τεττάρων Ῥαψῳδιῶν ὑποθέσεις τε καὶ ἐπιδιηγήσεις ἐξήρτηνται· ὅθεν καὶ ἡ Ῥαψῳδία ἐκείνη κατ' Εὐςάθιον ἐπικέκληται: **Τὰ τῆς παρὰ Ἀλκινόῳ προδιηγήσεως·** ἢ, τῶν παρὰ Ἀλκινόῳ προδιήγησις. Ὁ τοίνυν τὴν προτέραν ἐπιγραφὴν μὴ συνιδὼν (ὡς ἔλεγον) Περιζώνιος, κἀν ταῖς δευτέραις δὴ ταύταις, ὐδὲν ὅλως κατεῖδεν, ἃς ὕτω διερμηνεύων ἐςὶν: Ea quae apud Alcinoum accidere ante longam illam narrationem rerum ſuarum, quam ſequentibus totis quatuor libris facit Ulyſſes. — Vel expoſitio eorum, quae apud Alcinoum accidere, ante narrationem ſubſequentem. „Τυτέςι: τὰ παρ' Ἀλκινόῳ συμβάντα πρὸ τῆς μακρᾶς „ἐκείνης ἐκδιηγήσεως τῶν καθ' ἑαυτὸν, ἣν ἐν τοῖς „ἐφεξῆς ὅλοις τέσσαρσι βιβλίοις Ὀδυσσεὺς ποι„εῖται. — ἢ γῦν, ἔκθεσις τῶν παρὰ Ἀλκινόῳ συμβάν„των, πρὸ τῆς ἑπομένης ἐκδιηγήσεως.

Προδιήγησις ἐςὶ προπαρασκευή τις πρὸς διήγησιν: καθ' Ἑρμογένην· καὶ δὴ καὶ κατ' Ἀριστοτέλην, ἐν τῷ Γ'. τῶν Ῥητορικῶν, καθὰ καὶ οἱ Λεξικογράφοι διδάσκυσι· καὶ ὕτως ἄρα: **Ἀλκι-**

νόε ἀπόλογος, ἐπικληθῆναι εἶχεν ἡ Βίβλος, ἐν ᾗ παρεσκευάσθη ἡ ὑπόθεσις τῶν ὅσον ἔπω ἐναρξομένων τε Ὀδυσσέως ἐκδιηγήσεων.

Ἐξ ὧν ἁπάντων σαφὲς καθίσταται, ὅτι περὶ τὸ τε Αἰλιανε χωρίον ἐκεῖνο, ε μικρόν τι προσέκρεσεν ὁ Περιζώνιος, καίτοιγε τὰ τε Συγγραφέως: Difficilia quaeque, obſcura, ignota, corrupta, partim ex MSS. partim ex graeca lingua, antiquitate, Hiſtoria, lectoribus explicare, et liquida perfundere luce. „(Ὅσα δυσχερῆ ἦν, ἀσαφῆ, ἀγνοέμενα, διεφθαρ-„μένα, τὰ μὲν ἀπὸ Κωδίκων χειρογράφων, τὰ δὲ „ἐκ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, ἐκ τῆς ἀρχαιολογίας, „ἐκ τῆς Ἱςορίας, τοῖς ἀναγινώσκεσιν ἀναπτύξαι, „καὶ φωτὶ καθαρῷ διατρανῶσαι) ἐπιβαλόμενος: ὥς αὐτὸς φησὶν, ἐν τῇ ἀρτίως ἐκδοθείσῃ ὑπ' αὐτε διαλέξει· ὧν τε τὰ παραπλήσια σχεδὸν ἔχει κἀν τῇ προεισηγήσει τῇ πρὸ τῆς καινοτέρας προεκτεθείσῃ ἐκδόσεως. Ἅπερ ἐν ἔτω πως αὐτῷ εἰρημένα, ἐγὼ μὲν μεγαλορρημοσύνης ἥκιςα αἰτιῶμαι, ὡς ε δεόντως ἐποίησεν Ἰάκωβος ὁ Γρονόβιος, ἐν τῇ προσφάτῳ αὐτε εἰδήσει, τῇ περὶ τῶν Αἰλιανε διαφόρων τόπων. Ἐπεὶ καὶ τοιάδέ τινα ἐπὶ τῆς Περιζωνίε ἐκείνης προεισηγήσεως εἴρηται: Sed et nullus dubito, quin, quum tam varia & multa hic tractaverim, aliquando quoque humani quid fuerim paſſus. Prudentiae enim foret & vigilantiae inuſitatae, in tanta rerum varietate & copia, nunquam dormitaſſe. Ἀλλ' ἐδὲ περὶ ἐκεῖνο πάν-„τη ἀναμφιλέκτως ἔχω, ὡς ἔτω ποικίλων πέρι „καὶ πολλῶν ἐνταῦθα πραγματευσάμενος, ἐχὶ καί-„τι ἀνθρώπινον ἐνίοτε πεπονθὼς εἴην. Συνέσεως „γὰρ ἂν εἴη, καὶ ἐγρηγόρσεως ἔτοι συνήθες, ἐν το-„σαύτῃ ποικιλίᾳ τε καὶ πληθύϊ πραγμάτων, τὸ

„μηδαμῇ μηδέποτε καὶ ἐπινυστάξαι. Ἀλλ' ἀναγνωστέον αὐτὰ τὰ τοῦ Περιζωνίου, ἐν τῇ αὐτοῦ ἀπαντήσει τῇ πρὸς τὴν εἰρημένην Εἴδησιν.

Ὁ μὲν οὖν Θεοφύλακτος ἐν τῷ περὶ τῶν ἱστοριῶν προοιμίῳ, περὶ ὑπεροχῆς τε καὶ ὠφελείας τῆς ἱστορίας διαλεγόμενος, καὶ μηδὲν οὕτω συντελεῖν φάσκων τῷ βίῳ, ὡς τὰ παντοῖα τῶν ἱστορουμένων εἰδέναι, ὃ καὶ ἀκοῆς ἐστὶν ἐντρύφημα, καὶ τῇ ψυχῇ οἷόν τι ταμεῖον μαθήσεων καθίσταται εἰς κατασκευὴν τοῦ λεγομένου τὰ ὑπὸ τοῦ Ὀδυσσέως παρ' Ἀλκινόῳ ἱστορούμενα εἰς παράδειγμα ἐπάγει, ταῦτα γράφων: Τοὺς
„δὲ Φαίακας οὕτω τὰ τῆς ἱστορίας ἐνήυφρανεν, ὡς
„χαίρειν εἰπόντας τῷ πότῳ, θέατρον εἶναι δοκεῖν
„τὸ συμπόσιον, καὶ διανιστᾶν τὰ ὦτα, καὶ κεχηνέ-
„ναι θεωμένους τὸν ἄνδρα, καὶ τῷ μήκει μηδαμῶς
„τῆς διηγήσεως ἀποκναίεσθαι· καί τοι τὰ πολλὰ
„τῶν ἀφηγημάτων κατηφεῖς εἶχε τὰς ὄψεις με-
„γίστων γὰρ κινδύνων ἐμπειρία περιέῤῥει τῇ συ-
„νουσίᾳ.

Πρὶν ἢ ἐφ' ἕτερα μεταβῆναι, σημειωτέον εἶναι μοι δοκεῖ καὶ τόδε: ὅτι καὶ τὰ τῇ Πηνελόπῃ πρὸς Ὀδυσσέως ἀφηγηθέντα, παραπλήσια μὲν ἐστὶ τοῖς τῷ Ἀλκινόῳ, ἐπιτομώτερα δ' ἔμπης. Ἀλκινόου δὲ ἀπόλογος καὶ αὐτὰ ὑπὸ Ἀριστοτέλους ὠνόμασται (Ῥητορικ: Βιβλ: Γ'.) Περὶ ὃν δήπου τόπον, Ἔρασμός τε, ἢ οἱ ἄλλοι τῶν Παροιμιογράφων, οἱ διερμηνεῦσαι ἐπιχειρήσαντες, τοῦ σκοπουμένου διήμαρτον. Πέτρος δὲ Βικτώριος, εὐθὺ ἐτόξευσεν ἧ δοκεῖ μοι, ἐν τῷ αὐτοῦ ὑπομνήματι, ἐξ οὗ καὶ τὴν ἐπενεχθεῖσαν ἀνάπτυξιν εἴληφα. Διδάσκει γὰρ ὁ κλεινὸς ἀνὴρ οὗτος, ὅτι τὸ Ἀριστοτελικὸν ὕφος (Παράδειγμα ὁ Ἀλκινόου ἀπόλογος, ὃς πρὸς τὴν Πηνελόπην ἐν ἑξήκοντα ἔτεσι πεποίηται) διττῆς χρήζει τῆς ἐπιδιορθώσεως: τῆς μὲν, ὅτι ἔπεσι χρὴ θέσθαι, ἀντὶ τοῦ ἔτεσι· τῆς δὲ, ὅτι τὸν ἀριθμὸν ἑξήκοντα

κατά γε τὸ ἥμισυ δεῖ ἐκμαθεῖν· τὰ γὰρ ἔπη, οἷς Ὀδυσσεὺς τῇ Πηνελόπῃ τὰ καθ᾽ ἑαυτὸν διηγήσατο, κατὰ μὲν τὰ ἐκδοθέντα Βιβλία, τριάκοντα καὶ δύο εἰσὶν· ἤγουν ἓν ἐπὶ τοῖς τριάκοντα. Ἐὰν δὲ τῷ τοῦ Εὐσταθίου στοιχήσωμεν ἐπιλογισμῷ, τὸ χωρίον ἐπανορθωθὲν, τοιάνδε τὴν διάνοιαν ἀποδίδωσι. (Παράδειγμα ὁ τοῦ Ἀλκινόου ἀπόλογος, ὁ τῇ Πηνελόπῃ δηλ.: ἐν ἔπεσιν ὡσεὶ τριάκοντα ἐκτεθείς.)

ΚΕΦΑΛ. ΙϚ΄.

Ἥκω δὴ νῦν ἐπὶ τὰς γυναικῶν ἐπασκήσεις, καὶ καθ᾽ οὓς διάγειν εἰώθεσαν τρόπους. Τὴν μὲν οὖν Ναυσικάαν, καὶ τὰς περὶ αὐτὴν θεραπαινίδας, ἁρματηλατούσας τε, καὶ πλύνειν ἐνασχολουμένας, καὶ σφαίρας μεταξὺ παιδιᾷ τερπομένας παρίστησιν Ὅμηρος, (Ὀδυσ.: Ζ΄.) ἐπὶ γὰρ τὸν ποταμὸν ἀπελευσομένων, τὸ μὲν βασιλικὸν Κόριον

„. . . Ἔλαβεν μάστιγα, καὶ ἡνία σιγαλόεντα,
„ Μάστιξεν δ᾽ ἐλάαν, καναχὴ δ᾽ ἦν ἡμιονοῖιν
„ Αἱ δ᾽ ἄμοτον τανύοντο . . . .

Ὡς δ᾽ ἐπὶ τὸν ποταμὸν ἥκασιν, αἱ ἀμφίπολοι

„. . Ἡμιόνους μὲν ὑπ᾽ ἐκπροέλυσαν ἀπήνης·
„ Καὶ τοὺς μὲν σεῦαν ποταμὸν παρὰ δινήεντα
„ Τρώγειν ἄγρωστιν μελιηδέα . . . . . .

Ναυσικάα δ' αὖ ἐπὶ τὸ ἄστυ ἐπανελευσομένη, ἀναβᾶσα ἐπὶ τῦ δίφρυ

„ . . . . . . Ἵμασεν μάστιγι Φαεινῇ
„ Ἡμιόνυς, αἱ δ' ὦκα λίπον ποταμοῖο ῥέεθρα.
„ Αἱ δ' εὖ μὲν τρώχων, εὖ δὲ πλίσσοντο πόδεσσιν;
„ Ἡ δὲ μάλ' ἠνιόχευεν . . . .

Εἰκών τις Ναυσικάας ἁρματηλατύσης, Δάρνακά τινα διεκάλλυνεν, ἐν Προτεμενίσμασι Ναῦ Ἥρας ἀποκειμένην (ἣ διέξεισι Πausαν: ἐν „τοῖς Ἠλειακ:) Παρίστη δὲ ἡ εἰκὼν Παρθένυς ἐπὶ ἡμι„όνων, τὴν μὲν ἔχυσαν ἡνίας, τὴν δὲ ἐπικειμένην „κάλυμμα ἐπὶ τῇ κεφαλῇ· Ναυσικᾶν τε νομίζυ„σιν εἶναι τὴν Ἀλκίνυ, καὶ τὴν θεράπαιναν ἐλαύ„νυσαν ἐπὶ τὺς πλυνύς. Ὁ τὰ Πausανίυ διερμηνεύσας Ῥωμῦλος Ἀμασαῖος, τὴν ἐν καταρχῇ τῆς ῥήσεως λέξιν, ὕτως ἐκφέρει: Jam vero insidentes cisto virgines duas (ἤδη δ' ἐπὶ τῦ δίφρυ καθημένας παρθένυς δύω:) Ὁμήρῳ μᾶλλον, ἢ τῷ ἰδίῳ στοιχῶν συγγραφεῖ: ἀλλ' ὐδὲν διοίσει, ἐὰν τὸ κατὰ Παυσανίαν: ἐπὶ ἡμιόνων: ἀντὶ τῆς ὅλης παραληφθῇ ἀπήνης, τῆς ὑπὸ τῶν ἡμιόνων ἐφελκομένης, τῦ μέρυς δηλ: ἀντὶ τῦ ὅλυ συνεκδοχικῶς νοϑμένυ.

Καὶ ἑτέραν δὲ τῆς Ναυσικάας εἰκόνα, ὑπὸ Πρωτογένυς γραφεῖσαν, ἐν τῷ προπυλαίῳ τῦ ἱερῦ τῆς Παλλάδος Ἀθήνησι κεῖσθαι, Πλίνιος ἱστορεῖ (Βιβλ: ΛΕ'. Κεφ: Ι'.) λέγων ὕτω: Fecit nobilem Paralum et Hemionida, quam quidem Nausicaam vocant.

(Ἐποίησε τὸν ἀριδείκετον Πάραλον, καὶ τὴν Ἡμιο-
„νίδα, ἣν δὴ Ναυσικάαν καλοῦσιν.) Οἱ δ᾽ ἄλλως, ἀντὶ τῆς ἡμιονίδα φωνῆς, ἀνθυποβάλλοντες τὴν Ἑρμιονίδα, ἢ Ἀμμονίδα, ἢ Ἀμμονιάδα: (ἣν ἐγκρίνει καὶ ἡ Βαταβικὴ ἔκδοσις, σὺν ταῖς ὑπὸ διαφόρων παρασημειώσεσι·) τὸ Πλινίου ὕφος διαφθείρουσι, μὴ συνορῶντες, τὴν ἐπὶ ἀπήνης ὑπὸ ἡμιόνων ἐφελκομένης ἐφεζομένην Ναυσικάαν, καλῶς ἂν δυνηθῆναι ἡμιονίδα προσειρῆσθαι.

Τὴν δὲ τῆς ὑπὸ ἡμιόνων ἀγομένης ἀπήνης χρῆσιν, παλαιάν τε ἅμα καὶ ἐπίσημον οὖσαν ἀποδεικνὺς Ἰεζεκιὴλ ὁ Σπαγχέμιος, (ἐν τοῖς περὶ χρήσ: καὶ τιμιότ: τῶν παλ: Νομισμ: Διαλέξ: Η΄.) εἰς δεῖγμα προὔθηκε τὴν παρ᾽ Ὁμήρῳ ἀπήνην, ἐφ᾽ ἧς Πρίαμος (Ἰλ: Ω΄.) τῷ Ἀχιλλεῖ προσήγαγε τὰ ὑπὲρ τῶν λειψάνων τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἕκτορος ἄποινα, ἤτοι λύτρα. Ἀλλ᾽ ἦν προσφυέστερον, ἴσως, τὸ ὄχημα προθέσθαι, ἐφ᾽ οὗ Ναυσικάα καθῆστο, Βασίλεια Κόρη, αὐτουργοῦσα τὴν ἔλασιν.

Ὡς οὖν ἐπὶ τὸν ποταμὸν ἀφίκοντο (τοῦθ᾽ ὅπερ ἦν τῆς ὀχήσεως τὸ σκοπούμενον:) αἱ μὲν ἀμφίπολοι,

„. . . . . ἀπ᾽ ἀπήνης
„Εἵματα χερσὶν ἕλοντο, καὶ ἐσφόρεον μέλαν ὕδωρ,
„Στεῖβον δ᾽ ἐν βόθροισι θοῶς ἔριδα προφέρουσαι.
„Αὐτὰρ ἐπεὶ πλῦνάν τε, κάθηράν τε ῥύπα πάντα,
„Ἑξείης πέτασαν παρὰ θῖν᾽ ἁλὸς, ἧχι μάλιστα
„Λάϊγγας ποτὶ χέρσον ἀποπλύνεσκε θάλασσα.

Παυσανίας (ἐν Α'ττικ:) περὶ τȣ̃ τῆς Θέμιδος ἱερȣ̃ λέγων, „φησὶν, ὅτι καὶ Πολύγνωτος ἔγραψε, πρὸς τῷ „ποταμῷ, ταῖς ὁμȣ̃ Ναυσικάᾳ πλυνȣ́σαις ἐφιςά- „μενον Ο'δυσσέα.

Ε'ν δὲ τοῖς Πλȣτάρχȣ Συμποσιακοῖς Προβλήμασιν (Βιβλ: Α'.) „τὸ Θ'. τῶν Προβλημ: τοιαύτην ἐςὶν ἐπιγραφὴν ἔχον: Διατὶ „τῷ ποτίμῳ μᾶλλον ἢ τῷ θαλαττίῳ πλύνεται τὰ ἱμά- „τια; ἔνθα τις Θεμιςοκλῆς ὄνομα Στωϊκὸς, πυν- „θάνεται: διὶ ἣν αἰτίαν Ο'μηρος, ἐν ποταμῷ πλύνοȣ- „σαν, ȣ̓κ ἐν τῇ θαλάττῃ, καί περ ἐγγὺς ȣ̓́σῃ, τὴν „Ναυσικάαν πεποίηκεν; (Ο'ρα τὸ μνημονευθὲν πρό- βλημα:)

„. . . . Ποταμοῖο ῥόον περικαλλέ' ἵκοντο
„Ε'νθ' ἦτοι πλυνοὶ ἦσαν ἐπηετανοὶ· πολὺ δ' ὕδωρ
„Καλὸν ὑπεκπρορέει, μάλαπερ ῥυπόωντα καθῆραι.

Ε'ν ᾧ δ' ἂν τὰ πλυνθέντα ἱμάτια ταῖς ἀμφ' ἡλίȣ αὐγαῖς ἀφα- νανθείη

„Σφαίρῃ ταί τ' ἄρ' ἔπαιζον, ἀπὸ κρήδεμνα βαλȣ̃σαι,

Καὶ μετὰ βραχὺ δέ τι:

„Σφαῖραν ἔπειτ' ἔῤῥιψε μετ' ἀμφίπολον Βασίλεια,
„Α'μφιπόλȣ μὲν ἅμαρτε, βαθείῃ δ' ἔμπεσε δίνῃ.

Γυναῖκα δή τινα Κερκυραίαν, ᾗ ὄνομα Α'γαλλὶς, τὴν εἰς τὸ σφαιρίζειν ἄσκησιν τῇ Ναυσικάᾳ παραδȣ̃ναι, μαρτυρεῖ Α'θήναιος (ἐν „Βιβλ: Α'.) Ο'ρχήσεις εἰσὶ παρ' Ο'μήρῳ, αἱ μέν τινες

„τῶν Κυβιςητήρων, αἱ δὲ διὰ τῆς σφαίρας, ἧς τὴν „εὕρεσιν Ἀγαλλὶς ἡ Κερκυραία Γραμματικὴ, „Ναυσικάᾳ ἀνατίθησιν, ὡς πολίτιδι χαρι- „ζομένη.

Εὐςάθιος ἐν τῷ χολιογραφεῖν, προσημειώσας σφαιριςικὲς γενέσθαι, ἐν μὲν πόλεσι κοινῇ Λακεδαιμονίες, ἐν δὲ Βασιλεῦσι τὸν μέγαν Ἀλέ- „ξανδρον, ὑποσυνάπτει: Ἰδιωτῶν δὲ, Σοφοκλῆς ὁ Τραγι- „κὸς· ὃς, καὶ ὅτε, φασὶ, τὰς πλυντρίας ἐδίδασκε, „τὸ τῆς Ναυσικάας πρόσωπον σφαίρᾳ παιζέσης „ὑποκρινόμενος, ἰχυρῶς εὐδοκίμησεν.

Ἡ μὲν ἒν ἁρματηλασία, καὶ ἡ σφαιρικὴ, γενναίας τε καὶ ἀῤ- ῥενικὰς τὰς τῶν Φαιακίδων Νεανίδων παριςῶσι ψυχάς. Κοινὰ δ᾽ ἒν ἐςὶ ταύταις μετὰ τῶν ὑπολοίπων γυναικῶν, τὰ ἑπόμενα: Ναυσικάα καὶ γὰρ, περὶ Ἀρήτης τῆς μητρὸς αὐτῆς διεξιῦσα πρὸς Ὀδυσσέα (ἐν Ζ΄. Ὀδυσ:) φησίν:

„. . . Ἡ δ᾽ ἧςαι ἐπ᾽ ἐχάρῃ, ἐν πυρὸς αὐγῇ
„Ἠλάκατα ςρωφῶσ᾽ ἁλιπόρφυρα, θαῦμα ἰδέσθαι·
„Κίονι κεκλιμένη, δμωαὶ δέ οἱ εἵατ᾽ ὄπισθεν.

Ὀδυσσεὺς δέ τοι τὸ ἀνάκτορον εἰσιὼν, πεντήκοντα ἐκεῖ γύναια, περὶ μυλῶνας, ᾗ ἔρια, ᾗ ἱςὲς σπεδάζοντα κατείληφεν (Ὀδυσ: Η΄.)

„Πεντήκοντα δέ οἱ δμωαὶ κατὰ δῶμα γυναῖκες
„Αἱ μὲν ἀλετρεύεσι μύλης ἐπὶ μήλοπα καρπὸν,
„Αἱ δ᾽ ἱςὲς ὑφόωσι, καὶ ἠλάκατα ςρωφῶσιν
„Ἥμεναι, οἷά τε φύλλα μακεδνῆς αἰγείροιο·
„Καιροσέων δ᾽ ὀθονέων ἀπολείβεται ὑγρὸν ἔλαιον·
„Τόσσον Φαίηκες πέρι πάντων ἴδριες ἀνδρῶν,

„Νῆα θοὴν ἐνὶ πόντῳ ἐλαυνέμεν· ὡς δὲ γυναῖκες
„Ἱστὸν τεχνῆσαι· πέρι γάρ σφίσι δῶκεν Ἀθήνη
„Ἔργα τ᾽ ἐπίστασθαι περικαλλέα, καὶ φρένας ἐσθλάς.

Δύω τινὰ ἐστὶ τὰ ἐπὶ τῶν τελευταίων τούτων ἐπῶν τοὺς Σχολιαστὰς ἀνασκολοπίζοντα: ἥ, τε παράθεσις δηλονότι ἐκείνη· οἷα τε φύλλα μακεδνῆς αἰγείροιο· Καὶ τὸ παραυτίκα ταύτῃ ἐγγὺς ἑπόμενον: Καιροσέων δ᾽ ὀθονέων ἀπολείβεται ὑγρὸν ἔλαιον. „Πρὸς μὲν οὖν τὸ πρῶτον, οὕτως ὁ Δίδυμος: Οἱ μὲν, ὅτι ἡλιοτρο„πίου τάξιν ἐπεῖχον καθήμεναι θεατροειδῶς· οἱ „δὲ, ὅτι πεπύκνωται τὸ δένδρον τοῖς φύλλοις. Φύλ„λα δὲ, ἤτοι διὰ τὸ πλῆθος, ἢ διὰ τὸ εὐκίνητον „τῶν χειρῶν ἐν τῷ στρέφειν τὴν κρόκην. Ὡς καὶ τὰ „φύλλα τῆς αἰγείρου ἀντεστραμμένα ἀλλήλοις, καὶ „εὐκίνητα ῥαδίως καὶ ὑπὸ τυχούσης αὔρας. — Τὰ δ᾽ αὐτὰ σχεδὸν καὶ Εὐστάθιος, ᾧπερ ἀρέσκει οὕτω πως παρεικασθῆναι τὰς ἀμφιπόλους διά τε τὸ εὐκίνητον, καὶ τὸ συνεχὲς τῆς αὐτῶν ἐργασίας, καὶ ἀδιάλειπτον. Εἰς δὲ δὴ τὸ δεύτερον, ὁ ῥηθεὶς Δίδυμος ἔχει: „Ἤτοι οὕτως ἦσαν πυκναὶ αἱ ὑφαὶ, ὡς μηδὲ ἔλαιον δι᾽ „αὐτῶν ἐλθεῖν· ἢ ἔξωθεν ὡς ἔλαιον ἔστιλβον διὰ τὴν „λευκότητα· ἢ τρυφεραὶ ἦσαν, ὡς δοκεῖν ἀποῤῥεῖν· „ἢ οὕτως ἀποστίλβειν τὸν μίτον, ὡς δοκεῖν ἔλαιον „ἀποβάλλειν. Εἰς ταὐτὸ δὲ τείνει καὶ τὰ παρ᾽ Εὐσταθίῳ ἀναγινωσκόμενα.

ΚΕΦΑΛ. ΙΖ΄.

Ψυχὴν δ᾽ ἀγαθὴν ταῖς γυναιξὶ Φαιάκων τὴν Ἀθηνᾶν ἐνθέσθαι, ὁ μόνον τὰ περὶ τῆς Ἀρήτης ὑπὸ Ὁμήρου εἰρημένα ἐμφαίνει, ἀλλὰ καὶ τὰ περὶ τῆς Ναυσικάας νῦν εἰρησόμενα (ἐξ Ὀδυσ.: Ζ΄.) τῆς αἰδοῖ παρθενικῇ περικεκοσμημένης βασιλόπαιδος.

Ἐπειδὴ Παλλὰς τὰ περὶ τῆς Ὀδυσσέως ἐπανόδου ἐπὶ τὴν πατρίδα πολυωροῦσα, εἰς ὑπαντὴν αὐτῷ ἐλθεῖν ᾠκονόμησε τὴν Ναυσικάαν, ταύτῃ γε οὕτως ἐντυχοῦσα κατ᾽ ὄναρ προσδιελέξατο:

„Ναυσικάα, τί νυ σ᾽ ὧδε μεθήμονα γείνατο μήτηρ;
„Εἵματα μέν τοι κεῖται ἀκηδέα, σιγαλόεντα·
„Σοὶ δὲ γάμος σχεδόν ἐστιν, ἵνα χρὴ καλὰ μὲν αὐτὴν
„Ἕννυσθαι, τὰ δὲ τοῖσι παρασχεῖν, οἵ κε σ᾽ ἄγωνται.
„Ἐκ γάρ τοι τούτων φάτις ἀνθρώπους ἀναβαίνει
„Ἐσθλή· χαίρουσιν δὲ πατὴρ, καὶ πότνια μήτηρ,
„Ἀλλ᾽ ἴομεν πλυνέουσαι . . . .

Οἷς δὴ προστίθησιν:

„. . . Οὔ τοι ἔτι δὴν παρθένος ἔσσεαι,
„Ἤδη γάρ σε μνῶνται ἀριστῆες κατὰ δῆμον
„Πάντων Φαιάκων, ὅθι τοι γένος ἐστὶ καὶ αὐτῇ.
„Ἀλλ᾽ ἄγ᾽ ἐπότρυνον πατέρα κλυτὸν, ἠῶθι πρό
„Ἡμιόνους καὶ ἅμαξαν ἐφοπλίσαι, ἥκεν ἄγησι
„Ζῶστρα τε καὶ πέπλους, καὶ ῥήγεα σιγαλόεντα.

„ Καὶ δέ σοι ὧδ' αὐτῇ πολὺ κάλλιον, ἠὲ πόδεσσιν
„ Ἔρχεσθαι· πολλὸν γὰρ ἄπο πλυνοὶ εἰσὶ πόληος.

Ναυσικάα ἐπὶ τῷ ὀνείρατι ἐκπλαγεῖσα, ὡς αὐτίκα ἐξέγρετο, τῷ πατρὶ ἐντευξαμένη, ἐπιτρέψαι αὐτῇ ἐζητήσατο, τῦ ἐπὶ τὸν ποταμὸν ἀπελθῦσαν τὰς ἐσθῆτας πλυνεῖν. Τά γε μὴν περὶ τῦ γάμυ αἰδημόνως ἐσίγησεν· ἔφη καὶ γάρ:

„ Πάππα φίλ', ὐκ ἂν δή μοι ἐφοπλίσσειας ἀπήνην
„ Ὑψηλὴν, εὔκυκλον, ἵνα κλυτὰ εἵματ' ἄγωμαι,
„ Ἐς ποταμὸν πλυνέῦσα, τά μοι ῥερυπωμένα κεῖται;
„ Καὶ δέ σοι αὐτῷ ἔοικε μετὰ πρώτοισιν ἐόντι,
„ Βυλὰς βυλεύειν καθαρὰ χροῒ εἵματ' ἔχοντα·
„ Πέντε δέ τοι φίλοι υἷες ἐνὶ μεγάροις γεγάασιν,
„ Οἱ δὲ, ὀπυίοντες, τρεῖς δ' ἠΐθεοι θαλέθοντες·
„ Οἱ δ' αἰεὶ ἐθέλυσι, νεόπλυτα εἵματα ἔχοντες
„ Ἐς χορὸν ἔρχεσθαι· τὰ δ' ἐμῇ φρενὶ πάντα μέμηλεν·
„ Ὣς ἔφατ', αἴδετο γὰρ θαλερὸν γάμον ἐξονομῆναι
„ Πατρὶ φίλῳ· ὁ δὲ πάντα νόει . . . . . .

Καὶ αἰδῶ δὲ παρθενικὴν ἡ Ναυσικάα ἐνέφηνεν, ἡνίκα τὸ σὺν Ὀδυσσεῖ τὴν πόλιν εἰσιέναι φεύγυσα, τοιάδε πρὐβάλλετο:

„ Καὶ νύ τις ἂν εἴπῃσι κακώτερος ἀντιβολήσας:
„ Τίς δ' ὅδε Ναυσικάᾳ ἕπεται καλός τε μέγας τε
„ Ξεῖνος; πῦ δέ μιν εὗρε; πόσις νύ τοι ἔσσεται αὐτῇ·
„ Ἦ τινά πυ πλαγχθέντα κομίσσατο ἧς ἀπὸ νηὸς,

„ Ἀνδρῶν Τηλεδαπῶν· ἐπεὶ ἄτινες ἐγγύθεν εἰσὶν.
„ Ἤ τις οἱ εὐξαμένη πολυάρητος θεὸς ἦλθεν
„ Οὐρανόθεν καταβὰς; ἕξει δέ μιν ἤματα πάντα
„ Βέλτερον, εἰ κ' αὐτή περ ἐποιχομένη πόσιν εὗρεν
„ Ἄλλοθεν· ἦ γὰρ τὰς δέ γ' ἀτιμάζει κατὰ δῆμον
„ Φαίηκας. τοὶ μὶν μνῶνται πολέες τε καὶ ἐσθλοί.
„ Ὣς ἐρέουσιν, ἐμοὶ δὲ κ' ὀνείδεα ταυτα γένοιτο·
„ Καὶ δ' ἄλλη νεμεσῶ, εἴ τις τοιαῦτα γε ῥέζοι,
„ Ἥ τ' ἀέκητι Φίλων πατρὸς καὶ μητρὸς ἐόντων
„ Ἀνδράσι μίσγηται, πριν γ' ἀμφάδιον γάμον ἐλθεῖν.

Καί περ ἀλλ' οὐν τοσοῦτον ὑπῆρχεν ἡ Ναυσικάα προσέχουσα, τοῦ μή τινα τῶν κακοτρόπων πολιτῶν Φαῦλον τι περὶ αὐτῆς καθυπονοῆσαι, οὐδόλως γεμὴν ἐνέλιπον οἱ εἰς ἀναίδειαν τρέψαντες ἣν εὐχὴν ηὔξατο, ἑαυτῆς πόσιν ἐφιεμένη τοῦ Ὀδυσσέως τυχεῖν:

„ Αἴ γὰρ ἐμοὶ τοιὸς δε πόσις κεκλημένος εἴη
„ Ἐνθάδε ναιετάων, καὶ οἱ ἅδοι αὐτόθι μίμνειν.

Ἀλλ' ἐντεῦθεν οὐ πάντῃ ὁ Πλούταρχος τῆς Βασιλείου κόρης κατα-
„ψηφίζεται, διαιρέσει χρησάμενος τοιᾶδε: Εἰ μὲν ἡ Ναυσικάα
„ξένον ἄνδρα τὸν Ὀδυσσέα θεασαμένη, καὶ πα-
„θοῦσα τὸ τῆς Καλυψοῦς πάθος πρὸς αὐτόν, ἅτε
„δὴ τρυφῶσα, καὶ γάμων ὥραν ἔχουσα, τοιαῦτα
„μωραίνει πρὸς τὰς θεραπαινίδας, ψεκτέον τὸ
„θράσος αὐτῆς, καὶ τὴν ἀκολασίαν. Εἰ δὲ τοῖς λό-
„γοις τοῦ ἀνδρὸς τὸ ἦθος ἐνιδοῦσα, καὶ θαυμάσα-
„σα τὴν ἔντευξιν αὐτοῦ πολὺν νοῦν ἔχουσαν, εὐχε-

„ται τοιέτω συνοικεῖν μᾶλλον, ἢ πλωτικῷ τινι, καὶ „ὀρχηστικῷ τῶν πολιτῶν, ἄξιον ἀγαθαι.

Οὐκ οἶδ' ὅθεν ὁ Πλέταρχος ἔχεν ἡγήσαθαι, τὴν Ναυσικάαν ἐκ τῆς ἐντεύξεως τὸ εὐφυὲς τὸ ἀνδρὸς ἐπιγνῶσαν, καὶ τὸ ἔχέφρον ἐπαγασαμένην τῶν λόγων τῷ Ὀδυσσεῖ προσεκκαῆναι· ὁπότε ταύτην ἐκ τῆς ὥρας τὸ σώματος ἐκείνο ἁλῶσαν, προδήλως ἐμφαίνει τὰ ἡγησάμενα τῶν ἐπῶν, ἐν οἷς ἀναγινώσκεται περὶ τὸ Ὀδυσσέως:

„Αὐτὰρ ἐπεὶ πάντα λοέσσατο, καὶ λίπ' ἄλειψεν,
„Ἀμφὶ δ' εἵμαθ' ἕσσαθ' ἅ οἱ πόρε παρθένος ἀδμής,
„Τὸν μὲν Ἀθηναιη θῆκεν, Διὸς ἐκγεγαυῖα,
„Μειζονά τ' ἐσιδέειν, καὶ πάσσονα, καδ δὲ κάρητος
„Οὔλας ἧκε κόμας, ὑακινθίνῳ ἄνθει ὁμοίας.

Ἐχομένως δὲ:

„Ἕζετ' ἔπειτ' ἀπάνευθε κιὼν ἐπὶ θῖνα θαλάσσης
„Κάλλει καὶ χάρισι σίλβων θηεῖτο δὲ κέρη.

Τὸ τοίνυν τὸ σώματος γάνος, ἕκου τὸ ἐπὶ τῆς ἐντεύξεως φρενήρες τὸν Ὀδυσσέως πόθον τῇ Ναυσικάᾳ ἐνέσαξεν. Ἐφ' ἃ δέ μὴ ἀπαιδείας ἀγαγεῖν ὑπ' εὐθύνην, τοῖς ὑπὸ τῆς παιδὸς εἰρημένοις προσέχωμεν, δι' ὧν τότε κάλλος καὶ τὴν χάριν τὸ σώματος, τὴν συνημμένην θειοτέρῳ τινὶ ψυχῆς παρασήματι ἀγασθῆναι τὸν Ὀδυσσέα, αὐτὴ μαρτύρεται;

„Οὐ πάντως ἀέκητι Θεῶν, οἳ ὄλυμπον ἔχουσι,
„Φαιήκεσσ' ὅδ' ανὴρ ἐπιμίσγεται αντιθέοισι.

„ Πρόσθεν μὲν γάρ δή μοι ἀεικέλιος δέατ' εἶναι,
„ Νῦν δὲ Θεοῖσιν ἔοικε, τοὶ ὀρανὸν εὐρὺν ἔχουσιν.

Εἰκὸς ὂν ἐκ τῆς σωματικῆς καλλονῆς, τὸ τῆς ψυχῆς εὐφυὲς τὴν Ναυσικάαν φάναι τεκμηριώσασθαι, ὡς καὶ αὐτὴν περὶ τοῦ Ὀδυσσέως εἰπεῖν δυνηθῆναι, ὃ καὶ τὴν Ἀρήτην περὶ αὐτοῦ εἰρηκεῖαν εὑρίσκομεν. (Ὀδυσ: Λ'.)

„ Φαίηκες, πῶς ὔμμιν ἀνὴρ ὅγε φαίνεται εἶναι,
„ Εἶδος τε, μέγεθος τε, ἰδὲ φρένας ἔνδον ἐΐσας;

Παντὸς ὂν ὄντως ἀναιδείας μώμου τῆς Ναυσικάας ἀπολυθείσης, τοσούτῳ μείζονος ἀξία θαύματος ἡ ἁγνεία παρίσταται, ὅσῳ γε δὴ καὶ μᾶλλον ἐπηγλαΐζετο, ἐπισήμῳ συνημμένη τῇ ὡραιότητι. Ἦν γὰρ, ὡς ἐν καταρχῇ τῆς Ζ'. Ὀδυσ: γέγραπται:

„ . . . . Ἀθανάτῃσι φυὴν καὶ εἶδος ὁμοίη.

Αὐτῇ δ' Ὀδυσσεὺς ἐντυχὼν, οὕτωσὶ τὸ κάλλος ἐξαίρει:

„ Γουνοῦμαι σε Ἄνασσα· Θεὸς νύ τις, ἢ βροτὸς ἐσσί;
„ Εἰ μέν τις Θεὸς ἐσσὶ, τοὶ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσιν,
„ Ἀρτέμιδι ἔγωγε Διὸς κούρῃ μεγάλοιο,
„ Εἶδός τε, μέγεθός τε, φυήν τ' ἄγχιστα ἐΐσκω.
„ Εἰ δέ τις ἐσσὶ βροτῶν, τοὶ ἐπὶ χθονὶ ναιετάουσι,
„ Τρισμάκαρες μὲν σοίγε πατὴρ καὶ πότνια μήτηρ.
„ Τρισμάκαρες δὲ κασίγνητοι· μάλα που σφίσι θυμὸς
„ Αἰὲν ἐϋφροσύνῃσιν ἰαίνεται εἵνεκα σεῖο,

„ Λευσσόντων τοιόνδε θάλος χορὸν εἰσιχνεῦσαν·
„ Κεῖνος δ' αὖ πέρι κῆρι μακάρτατος ἔξοχον ἄλλων,
„ Ὅς κε σ' ἐέδνοισι βρίσας οἶκον δ' ἀγάγηται.
„ Οὐ γάρ πω τοιῦτον ἴδον βροτὸν ὀφθαλμοῖσιν
„ Οὔτ' ἄνδρ', ὔτε γυναῖκα, σέβας μ' ἔχει εἰσορόωντα.

Μικρὸν δέ πρόγε τύτων, Ναυσικάαν σὺν ταῖς ἀμφιπόλοις σφαιρίζυσαν, τῇ Ἀρτέμιδι κατὰ θήραν μετὰ τῶν Νυμφῶν ἐνασχολυμένῃ ὁ Ποιητὴς παρετίθετο. Ἅυτη δ' ἐςὶν ἡ παράθεσις, ἣν ὐκ ἐῤῥωμένως ἀπομιμήσασθαι ἔδοξεν Οὐαλερίῳ τῷ Πρόβῳ (ὡς οἱ ἐκείνῳ μαθητιῶντες Αὔλῳ παρέδωκαν τῷ Γελλίῳ) Ὀυΐργίλιος, τῇ αὐτῇ Ἀρτέμιδι τὴν Διδῷ παραβάλλων: Et quoniam de transferendis ſententiis loquor, memini audiſſe me ex Valerii Probi diſcipulis, docti hominis, et in intelligendis penſitandisque veteribus ſcriptis bene callidi, ſoliti eum dicere, nihil quicquam tam improſpere Virgilium ex Homero vertiſſe, quam verſus hos amoeniſſimos, quos de Nauſicaa Homerus „fecit. (Ἐπεὶ δὲ περὶ ἐννοιῶν μετακομίσεως πρό„κειταί μοι λόγος, μέμνημαι δήποτε ἀκηκοὼς, „τῶν παρὰ Οὐαλερίῳ μαθητιόντων τῷ Πρόβῳ, „ἀνδρὶ σοφῷ, καὶ τὰ ὑπὸ τῶν παλαιοτέρων συγ„γραφέντα συνιέναι τε, καὶ ταλαντεύειν ἐμπειρο„τάτῳ, ὡς λέγειν ὗτος εἰώθει,, μηδέν τι ὕτως „ἀπροσδιονύσσως τὸν Ὀυΐργίλιον ἐκ τῶν Ὁμηρι„κῶν μεταφράσασθαι, ὡς τὰ ἔπη τάδε τὰ κάλ„λιςα, ἃ περὶ Ναυσικάας Ὅμηρος ἐποίησεν.) Οὕτω Γέλλιος ἐν Βιβλ: ΙΑ'. Κεφ: Θ'. Εἶτα καὶ τὰ ἔπη προτιθέμενος, τά τε Ὁμηρικὰ, καὶ τὰ Ὀυϊργιλιακὰ: κἀκείνων ταῦτα πολλῶν ἕνεκα μακρῷ ἐνδεέςερα εἶναι διατεινόμενος, τελευταῖον τοῖς δε τοῖς

ῥήμασι τὸ Κεφάλαιον ἐπισφραγίζει: Praeter ista omnia, florem istius totius loci videri Virgilium omisisse; quid hunc „Homeri versum exigue secutus est. (Παρὰ ταῦτα „πάντα, τὸ ἄνθος τοῦδε κομιδῇ τοῦ χωρίου ἐοικέ„ναι, φησὶ, τὸν Μάρωνα παραλελοιπέναι, τῷ „Ὁμηρικῷ τῷδ' ἔπει ἔλαττον παρακολουθήσας).

„Ρεῖα δ' ἀριγνώτη πέλεται· καλαὶ δέ τε πᾶσαι.

Quando nulla major, cumulatior que pulchritudinis laus, quam quod una inter omnes pulchras excelleret, una „facile ex omnibus nosceretur. (Ὁπότε οὔτις ἐστὶν „ὡραιότητος ἔπαινος μείζων, ἢ ὅτι μία μέσον „ὡραίων ὑπέρκειταί τε καὶ ὑπερῆρεν ἐν ἁπάσαις „γνωριζομένη.) Μέτιθι Ἰούλιον Καίσαρα Σκαλίγερον, ἐν τῇ Ποιητικῇ τέχνῃ (Βιβλ: Ε'. Κεφ: Γ'.) τὸν τὰ Ὁμηρικὰ καὶ Οὐϊργιλιακὰ ἔπη, ἐπὶ τῆς δε τῆς παραθέσεως διεξοδικώτερον παρεξετάζοντα. καί γε ὑπὲρ τῶν Οὐϊργιλιακῶν, ἧπερ αὐτῷ σύνηθες, σφοδρότατα ὑπεραγωνιζόμενον.

Τελευταῖον δὲ (Ὀδυσ: Θ'.) ὁ Ποιητὴς ἀπονέμει τῇ Ναυσικάᾳ κάλλος τι θεῖον·

„. . . . Ναυσικάα δε, Θεῶν ἄπο κάλλος ἔχουσα.

Ἄχρι δὴ τοῦδε τὰς Κερκυραίων ἀρχαιολογίας ἐξ Ὁμήρου διῆλθον· ὧν περὶ τὴν ἐξίχνευσιν ἡ Ἀνδρέου τοῦ Μαρμαρᾶ ἱστορία οὐδὲν ἐμοὶ ἐπιβοήθημα προσενείκατο· ὥστε καὶ τοὐναντίον, εἴπου καὶ τῇ ἐκείνου ἐκδιηγήσει ἐπεβαλόμην πιστεῦσαι, βαρύτατά μοι ἐξαμαρτήσεσθαι πέπρωτο. ἐν γὰρ τῷ τοιῷδε συγγράμματι, τοσάγε ἅπαντα διημαρτημένα, ὅσα μικροῦ δεῖν εἰρημένα. Διέξεισιν αὐτὸς ἐπὶ τῆς ἐν Κερκύρᾳ χαράδρας τὸν Ὀ-

δυσσέα συν πάσαις αὐτῦ ταῖς ναυσὶ ναυαγῆσαι. Τὴν τῆς Τρωϊκῆς ἁλώσεως ἱςορίαν πολλάκις Ἀλκινόῳ αἰτησαμένῳ ἐπανειληφέναι. Περὶ Ἐχενῆος τῦ Κερκυραίων ςρατηγῦντος ἐπὶ Τροίας, ὅτι Ἕκτορός τε καὶ Ἀχιλλέως τῇ ἰχύϊ ὁ δεύτερος ὤφθη, αὐτῦ Ὀδυσσέως ἀνακηρύττοντος, δάκρυα τῷ Ἀλκινόῳ ἀπ' ὀφθαλμῶν ἀπέῤῥει. Ναυσικάαν πρὸς Ἀλκινόῳ τῷ Ὀδυσσεῖ μνηςευθῆναι, καὶ ἐν μὲν Κερκύρᾳ τὲς γάμες ἐκτελεσθῆναι, συνάμα δὲ τῇ γαμετῇ τὸν Ὀδυσσέα ἐπὶ Ἰθάκης τῆς ἰδίας πατρίδος ἐπανελθεῖν· ἐν οἷς περ ἅπασιν ἀπὸ τῶν Ὁμήρε διηγημάτων, ἐδ' ἔςι φάναι, ὅσον ὁ Μαρμαρᾶς ἐκπεπλάνηται· μᾶλλον δὲ καὶ τῶν παλαιῶν ξυγγραφέων ἁπαξαπάντων, ἐδ' ἑνὸς γῦν φερομένε, (ἢ αὐτὸς εἰμὶ ἐν ἀπάτῃ ἐγὼ) ὃν ἂν τις ἐξέλοιτο. Διὸ, ἐδὲ τῶν νεωτέρων οἶμαι τὶς εὑρεθήσεται, ὃς ἂν ἐπὶ τῶν τοιέτων πλασμάτων ἡγεμὼν τῷ Μαρμαρᾷ γένοιτο. Τὴν τοίνυν ναυαγίαν ἐκείνην, τὴν Ἐχενῆος ςρατηγίαν, τὰ Ἀλκινόε δάκρυα, τὲς Ναυσικάας γάμες, αὐτὸν εἰκαίως ἐπινενοηκέναι τὸν Μαρμαρᾶν, διπλάσια ἀνθ' ἁπλῶν, αὐτὸς ἂν ἐγὼ ςήσαιμι.

Ῥᾷον ἄν τις τῶν ἀναγινωσκόντων, δίκαια κρίνων, τῷ ἀσκητῇ συγγνόιη τῷ νέῳ, τῷ Συλλέκτορι τῦ πίνακος (ὃν Βερνάρδος ὁ Μοντφαυκώνιος ἐν τῇ Κοϊσλιανῇ Βιβλιοθήκῃ κατὰ τὴν αὐτῷ σύνηθη ἀκριβῆ ἐπιμέλειαν κατελέξατο.) Ὅτι Ἀλκινόῳ τῷ Φαιάκων Ἄνακτι τῷ υἱῷ Ναυσιθόε, τὴν ἔςιν ὃ, τῦ Ἀλκινόε Πλατωνικῦ ἀνδρὸς πραγματείαν, (τὴν περὶ τῶν Πλάτωνος δογμάτων ἐπιγραφεῖσαν) φέρων ἀνέθηκε. Καὶ τετὶ μὲν τὸ ἁμάρτημα πρέπτον. ὁ γὰρ Συγγραφεὺς ἐκεῖνος, κατ' ἀρχὰς τῆς δευτέρας τῶν ἀπὸ Χριςῦ τῦ Σωτῆρος ἐνιαυτῶν ἑκατοςύος ὑπὸ τῶν Σοφωτέρων ἀνάγεται, τριακοσίοις πε δηλονότι ἐπὶ τοῖς χιλίοις ἔτεσι, τῦ Φαιακίε Ἀλκινόε ὕςερος γεγονώς. Καὶ εἴτε ἐξ ἀπαιδευσίας (ὃ μόλις ἂν πιςεύσαιμι) εἴτ' ὗν, καὶ ἐκ τῆς ἄγαν κατεσπευσμένης χειρὸς τῦ γράφοντος: (οἷα πε καὶ ἐξ ἄλλων φαίνεται τῶν μὴ καλῶς κειμένων ἐπὶ τῦ αὐτῦ Πίνακος.) Τόγε ἐξαμαρτηθὲν τῦτο, κῦφον ὅπωσῦν ἀναφαίνεται παρὰ τὰ ψεύδη παρακρινόμενον, ὧν ἔμπλεως ἐςὶν ἡ Ἀνδρέε τῦ Μαρμαρᾶ διήγησις. Ὅτι δὲ ἄρα ὑπὸ τῦδε

τῦ Συγγραφέως, σύμπαντες οἱ τῆς ἀληθῦς ἱςορίας ὅροι ἄνω τε καὶ κάτω πεποίηνται παρεκτὸς τῶν ἐς τόδε Φθασάντων εἰρῆσθαι, ἐκ περιεσίας δείξει καὶ τὰ καθεξῆς εἰρησόμενα· ὥςε μὴ αὐτὸν τὴν ἱςορίαν τῆς Κερκύρας, ἀλλα τὲς Α'λκινόε τῷ ὄντι ἀπολόγες, τοῖς Κερκυραίοις δοκεῖν ἐπιβαλέσθαι συντάξαι, καὶ τὴν Ι'εβεναλίε χολὴν δεόντως καθ' ἑαυτῦ ἐπισπάσασθαι.

Tam vacui capitis populum Phaeaca putavit?

„Τὼς οἱ Φαιήκαν κενεόν κάρα δόξε Φρενῶν γε;)

ΚΕΦΑ'Λ. ΙΓ'.

Ο"τε Ο'δυσσεὺς ἀπὸ Κερκύρας ἀπῆρε, τότε δὴ καὶ Αἰνείας, ἀκτὰς παραμείβων τὰς Φαιακίες, μετὰ τὸν ἐμπρησμὸν τῆς αὑτῦ πατρίδος, ἐπὶ γαίας μετανας-εύων μακρὰν ἀποκειμένας, μετὰ ςόλε νηῶν δυεῖν ἐπὶ εἴκοσι. Πλέαν δὲ, καὶ εἰς τὴν Η"πειρον προσωρμίσατο, ἔνθα πρὸς Ε'λένε κατὰ ξενίαν ὑποδοχῆς ἔτυχεν. Α'υτὸς ἐςὶν Αἰνείας, ὁ παρὰ Ο'υϊργιλίῳ ἐν Βιβλ: Γ'. τῆς Αἰνειάδος τὰ κατ' αὐτὸν ὅτω διεξιών:

Protinus aërias Phaeacum abſcondimus arces,
Littoraque Epiri legimus, portuque ſubimus
Chaonio, et celſam Buthroti aſcendimus urbem.
Hic incredibilis rerum fama occupat aures;
Priamidem Helenum Grajas regnare per urbes,
Conjugio Aeacidae Pyrrhi, ſceptrisque petitum,
Et patrio Andromachen iterum ceſſiſſe marito.

Α"τινα δὴ ὅτως ἔχει καὶ Ε'λληνιςὶ ἐκφερόμενα:

„ Αὐτίκα ἠερίης Φαιήκων κρύπτομεν ἄκρας,
„ Ἀκτάς τ᾽ Ἠπείρε παρμείβομεν· αὐτὰρ ἐν ὅρμῳ
„ Χαονίῳ κέλσαντες, ἀνείρπομεν ὑψικάρηνον
„ Βεθρωτοῖο ἀν᾽ ἄςυ, ἀλιζόνε ἐπὶ πέτρης.
„ Ἔνθ᾽ ἐ πιςή τις φάτις, αἶψα πρὸς ἔασι βάλλεν
„ Πριαμίδην Ἕλενον πόλεσ᾽ Ἑλλήνων ἐπιάρχειν·
„ Πύῤῥε τ᾽ Αἰακίδε ἄλοχον, καὶ σκῆπτρα λαχόντα,
„ Ἀνδρομάχην πατρίῳ τ᾽ αὖ κληρωθῆναι ἀκοίτην.

Καὶ μετὰ βραχέα·

. . . . . . sese a moenibus Heros
Priamides multis Helenus comitantibus affert;
Agnoscitque suos, laetusque ad moenia ducit.

„ . . . . . Εὖ τ᾽ ἐκ τειχῶν ἄςεος Ἥρως
„ Πριαμίδης Ἕλενος, πολλοῖς σὺν ὀπάοσιν ἐλθὼν
„ Ἔγνω τ᾽ οἰκείες, χαίρων τ᾽ ἀνὰ τείχε᾽ ἐπῆγεν.

Ἀλλ᾽ ἰδὲ παρ᾽ αὐτὸ οἷον τὸ Ἀνδρέε τε Μαρμαρᾶ πλάσμα ἡμῖν προσαντᾷ. Τὸν Ἕλενον ἔτος καθιςορεῖ, ἐπὶ τὴν Κασσιόπειον ἀκτὴν τῆς Κερκύρας καταίραντα θύειν ἐπιβαλέσθαι· τὴν δὲ βεν τᾷ αὐχένι πληγεῖσαν ἐν ᾧ ἔμελλε θύεσθαι τὰς ἱερέων ἀπεκφυγεῖν χεῖρας, καὶ τὸ θαλάσσης κῦτος διανηξαμένην, ἐπὶ τὴν ἀντίπεραν χέρσον ἐξικέσθαι. Τὸν δὲ Ἕλενον ἐπιδιώξαντα παρὰ χρῆμα, ἐπὶ τῶν θινῶν τῆς Ἠπείρε τὴν βεν ἐκπνέεσαν κατειληφέναι, κἀνταῦθα δὴ πόλιν τὸ Βεθρωτὸν κτίσαντα, τὴν βασιλείαν ἑαυτῷ καθιδρύσασθαι. Ἀλλὰ γὰρ τὸν Ἕλενον πλέοντα ἐπὶ Κερκύρας καταῖραι, ἐδαμε γέγραπται.

„Στέφανος δὲ ὁ Βυζάντιος τὸ γεγονὸς ἔτω διέξεισι: Β ȣ θ ρ ω τ ὸ ς
„Χ ε ῤ ῥ ό ν η σ ο ς π ε ρ ὶ Κ έ ρ κ υ ρ α ν. Ἔςι καὶ πόλις. Ἐκ-
„λ ή θ η δ ὲ, οἱ μ ὲ ν φ α σ ὶ ν, ἀ π ὸ τ ȣ̃ ο ἰ κ ι ς ȣ̃. Οἱ δὲ
„μ υ θ ε ύ ο ν τ α ι, ὅ τ ι Ἑ λ έ ν ῳ ἐ κ Τ ρ ο ί α ς π λ έ ο ν τ ι εἰς
„ἑ σ π έ ρ α ν, θ ύ σ α ν τ ι ἀ π ο β α τ ή ρ ι α ἐ ν Ἠ π ε ί ρ ῳ, τὸ
„θ ῦ μ α ἡ β ȣ̃ ς ἀ π ο δ ρ ά σ α σ α ἐ κ τ ȣ̃ β ȣ π λ ῆ γ ο ς, ὤ χ ε-
„τ ο φ ε ύ γ ȣ σ α δ ι ὰ τ ȣ̃ μ ε τ α ξ ὺ π ό ν τ ȣ εἰς τ ὸ ν κ ό λ-
„π ο ν, καὶ ἐ ς τ ὴ ν χ έ ρ σ ο ν ἐ μ β ᾶ σ α, (κ α ὶ γ ὰ ρ τ ρ ῶ-
„μ α ἐ ν τ ῇ δ ε ι ρ ῇ εἶ χ ε ν.) α ὐ τ ȣ̃ ἤ ρ ι π ε καὶ ἔ θ α ν ε, καὶ
„κ λ η δ ό ν ι Ἕ λ ε ν ο ς χ ρ ῆ τ α ι ἵ ν α ἔ θ η κ ε Βȣθρωτὸς ὄνομα,
„ὡς φ η σ ὶ Τ ε ῦ κ ρ ο ς ὁ Κ υ ζ ι κ η ν ό ς. Ταῦτα δὲ καὶ ὁ Συγγαφεὺς ἔχει τȣ̃ μεγάλȣ ἐτυμολογικȣ̃, ἐκ τȣ̃ αὐτȣ̃ Τεύκρȣ τȣ̃ Κυζικηνȣ̃. Οὐκ οἶδ' ἄρ' ὁπόθεν τῷ Μαρμαρᾷ κατὰ νȣ̃ν ἐπῆλθεν, εἰς Κέρκυραν πρότερον καταίραντα τὸν Ἕλενον, κἀκεῖ θύειν τὰ ἀποβατήρια ἐπιχειρȣ̃ντα, ἐξισορῆσαι. Ἀλλὰ περὶ τὰ ὑπὸ τȣ̃ Συγγαφέως τȣ́τȣ λεγόμενα, συχνότατά μοι συμβαίνει, τȣτί με καὶ μόνον εἰδέναι, ὅτι ȣ̉δὲν οἶδα.

Τὰς Αἰνείȣ νῆας, τὰς εἰς εἴδη Νυμφῶν μεταμορφωθείσας, τὸν σκόπελον ἡ Ναῦς Ὀδυσσέως μεταπεποίητο θεασαμένας, γεγηθείας ἐπασμενίσασθαι γράφει Οὐίδιος ἐν τῷ ΙΔ'. Βιβλ: τῶν Μεταμορφώσεων.

Neritiae que ratis viderunt fragmina lactis
Vultibus, et laetae videre rigefcere puppim,
Cautibus Alcinoi, faxum que increfcere ligno.

„(Νηριτίȣ νηός τε ἐσεῖδον θραύσματα φαιδραῖς
„Ὄψεσι, καὶ γήθȣσ' ὥρων ῥιγόȣσαν πέτραις
„Πρύμνην Ἀλκινόȣ, αὔξοντά τε λᾶν ἐνὶ δȣ́ροις.)

Περὶ δὲ δὴ τȣ̃ τοιȣ́τȣ σκοπέλȣ, ȣ̃ πλέον ἢ ἅπαξ ἐμνήσθημεν, ȣ̉ παραλειπτέον ὧδε, τὸ παρὰ Προκοπίῳ (ἐν τοῖς περὶ τȣ̃ Γοτθικȣ̃

Πολέμε Βιβλ : Γ΄. Κεφ: 27.) ἐν ἀμφισβητησίμοις ἀνακαλέμενον: Εἰ τὸ ἐν εἴδει Νηὸς παρὰ τὰς ἀκτὰς τῆς Φαιακίας ὁρώμενον νησίδιον, τὴν Ναῦν παρίςησι, τὴν Ὀδυσσέα ἐπὶ Ἰθάκης διαπορθμεύσασαν; φησὶ γάρ: „Τὸ πλοῖον ἀμέλει, ὅπερ ἐν γῆ τῇ Φαιακίδι, „ἐκ λίθε λευκε πεποιημένον παρὰ τὴν ταύτῃ „ἀκτὴν ἕςηκεν, ἐκείνην τινὲς εἶναι τὴν Ναῦν οἴ„ονται, ἣ τὸν Ὀδυσσέα ἐς τὴν Ἰθάκην ἐκόμι„σεν, ἡνίκα ξεναγεῖσθαι αὐτὸν ἐνταῦθα ξυνέ„βη, καί τοι ἐ μονοειδὲς τὸ πλοῖον τετ' ἐςὶν, ἀλλ' „ἐκ λίθων ὅτι μάλιςα πολλῶν ξύγκειται· καὶ γράμ„ματα ἐν αὐτῷ ἐγκεκόλαπται. Καὶ διαῤῥήδην βοᾷ, „τᾶν τινα ἐμπόρων ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις ἱδρύσα„σθαι τὸ ἀνάθημα τετο Διῒ τῷ Κασίῳ. Δία γὰρ Κάσιον „ἐτίμων ποτὲ οἱ τῇδε ἄνθρωποι. Ἐπεὶ καὶ ἡ πόλις, „ἐν ᾗ τὸ πλοῖον τετο ἕςηκεν, ἐς τόν δε χρόνον, Κασ„σιώπη ἐπικαλεῖται.

Ὁ αὐτὸς δ' αὐτόθι Προκόπιος, καὶ περὶ σκυλαίε διεξιὼν τε ἄςεως, καὶ λῆρον εἶναι δεικνὺς τὸ αὐτόθι γυναῖκα θηριώδη τινὰ παροικῆσαι: Τὸ γὰρ ὄνομα (φησὶ) τε Σκυλαίε εἴληπται, ἐκ τε πολλὲς ἐν ἐκείνῳ τῷ πορθμῷ ἰχθύων σκύλακας (ἤτοι κύνας θαλασσίες) ἐμφιλοχωρεῖν. Προςίθησι δὲ, ὡς ἐν ἀρχῇ μὲν σύμφωνα τοῖς πράγμασιν εἰώθει ἐπιτίθεσθαι τὰ ὀνόματα. Περιφερομένων δ' ἐφεξῆς τέτων καὶ παρ' ἄλλοις ἀνθρώποις ἐξ ἀγνοίας τε ἀληθες, ἀπάτας ταῖς τῶν ἀγνοέντων ψυχαῖς ἐναπογεννᾶσθαι· καὶ τε χρόνε προϊόντος, εἰς μῦθον ἀποκαθίςασθαι τὲς ποιητὰς ἐπιμαρτυρεντας εὑρίσκοντα, οἷς τισι τὸ μυθολογεῖν προσηκόντως ἡ τέχνη ἐνδίδωσιν. Εἰς δὲ παράδειγμα τέως τε συμβαίνοντος, τὴν τῆς Κυνὸς κεφαλῆς,

„ἐπὶ τῦ Κερκυραϊκῦ Ἀκρωτηρίυ ἐπωνυμίαν, ὁ Προκόπιος ἐπεισάγει Ταῦ-
„τα τοι (λέγων) ἐκ παλαιῦ μὲν ὠνόμασαν οἱ Ἐπιχώριοι,
„Κυνὸς κεφαλὴν ἄκραν τὴν μίαν Κερκύρας τῆς Νή-
„σου, ἣ πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον ἐςίν. Ἄλλοι δὲ ἀπ᾽ αὐτῦ Κυνο-
„κεφάλυς τινὰς εἶναι βύλονται τὺς τῇδε ἀνθρώπυς.

Τελευταῖον δὲ (ὡς ἂν καὶ τόδε προσθείην·) λόγον ὁ Προκόπιος καθιςὰς περὶ τῦ Ναυτικῦ ςόλυ, ᾧ δὴ Τοτίλας ἀπὸ τῦ Σικελικῦ πορθμῦ ἄχρι Κερκύρας πλεύσας μηδὲν ἐδυνήθη διαλυμήνασθαι, καὶ „τὴν αἰτίαν, ἀποδιδὺς ὕτω φησὶ: Νῆσον γὰρ ὐδεμίαν ἐν τῷ
„δε τῷ διάπλῳ οἰκυμένην ξυμβαίνει εἶναι, ἐκ τῦ κα-
„τὰ τὴν Χάρυβδιν πορθμῦ μέχρις ἐς τὴν Κέρκυ-
„ραν· ὥςε πολλάκις ἐγὼ ἐνταῦθα γενόμενος διηπο-
„ρύμην, ὅπυ ποτὲ ἄρα τῆς Καλυψῦς ἡ Νῆσος εἴη;
„ταύτης γὰρ τῆς θαλάσσης ὐδαμῆ νῆσον τεθέα-
„μαι, ὅτι μὴ τρεῖς, ὐπολλῷ ἄποθεν τῆς Φαιακίδος,
„ἀλλ᾽ ὅσον ἀπὸ ςαδίων τριακοσίων, ἄγχιςά πη ἀλ-
„λήλων ὕσας, βραχείας κομιδῆ, καὶ ὐδὲ ἀνθρώπων
„ἐχύσας οἰκίας, ὐδὲ ζώων, ὐδὲ ἄλλων τὸ παράπαν
„ὐδέν. Ὀθονοὶ δὲ τὰ νῦν καλῦνται αἱ Νῆσοι αὗται.
„Καὶ φαίη ἄν τις τὴν Καλυψῶ ἐνταῦθα γενέσθαι,
„καὶ ἀπ᾽ αὐτῦ τὸν Ὀδυσσέα, γῆς τῆς Φαιακίδος
„ὄντα ὐπολλῷ ἄποθεν, ἢ σχεδίᾳ (ὥς φησὶν Ὅμηρος)
„ἢ ἄλλῳ τῷ τρόπῳ, νηὸς τινὸς χωρὶς, ἐνθένδε δια-
„πορθμεύσασθαι.

Ἡ τῶν εἰρημένων ὅμως Νήσων ἀπὸ τῆς Φαιακίδος βραχεία ἀπόςασις, τῇ εἰκασίᾳ ἀντιτείνει τῦ προκοπίυ, ὅσα ἀνήκει τῇ περὶ τῆς Καλυψῦς Νήσυ. Ἐντεῦθεν καὶ γὰρ, ὐρίυ πνέοντος, Ὀδυσσεὺς ἀπάρας (Ὀδυσ: Ε΄.)

„ Ἑπτακαίδεκα μὲν πλέεν ἤματα ποντοπορεύων
„ Ὀκτωκαιδεκάτη δ' ἐφάνη ὄρεα σκιόεντα
„ Γαίης Φαιήκων . . . .

ΚΕΦΑΛ. ΙΘ'.

Ἔξω γενόμενοι τῶν τῆς ποιητικῆς Μυθολογίας ἀδύτων, ἀπαντῶμεν τοῖς ἐκ Κορίνθου ἐπὶ Κερκύρας ἀποίκοις, ὑπὸ τῇ Χερσικράτους ἡγεσίᾳ ἐξιστορουμένοις. Περὶ δὲ δὴ τοῖς ἀποικίας ταύτης ὁ Στράβων διέξεισιν ἐν. „Βιβλ: ϛ'. Πλέοντα τὸν Ἀρχίαν εἰς τὴν Σικελίαν „καταλιπεῖν μετὰ μέρους τῆς στρατείας τοῦ τῶν „Ἡρακλειδῶν γένους Χερσικράτην, συνοικιοῦντα „τὴν νῦν Κέρκυραν καλουμένην, πρότερον δὲ Σχε„ρίαν· Ἐκεῖνον μὲν οὖν ἐκβαλόντα Λιβυρνοὺς κατέ„χοντας οἰκῆσαι τὴν Νῆσον. Συμφώνως δὲ περὶ τούτου καὶ ὁ Σχολιογράφος Εὐστάθιος, (ἐν τῷ τοῦ περιηγητοῦ Διονυσίου ποιήματι, „οὗπερ οὐχ ἅπαξ ἐμνήσθημεν·) Κορινθίων ἀποικία ἐστὶν ἡ „Κέρκυρα· Συνᾴδει δ' ἐν τούτῳ καὶ Κόνων, ἐν Διηγήματι Γ'. παρὰ„Φωτίῳ: Ὕστερον δὲ ἐπῴκισαν αὐτὴν μοῖρα Κοριν„θίων, καὶ τότε εἰς Κερκύραν μετέβαλεν. Αὐτὸ δὲ τοῦτο καὶ Θουκυδίδης πολλαχοῦ διδάσκων ἐστὶ, περὶ οὗ κατωτέρω.

Χερσικράτην δὲ ἐκ τῶν Βακχιαδῶν γενέσθαι μανθάνομεν ἐξ Ἀπολλωνίου τοῦ Ῥοδίου, ὡς καὶ ἐκ τοῦ εἰς τὰ τούτου Σχολιογραφήσαντος, τὸν τοῦ ἀποικισμοῦ διδασκόμεθα χρόνον. Ὁ μὲν γὰρ (ἐν τῷ Δ'. τῶν Ἀργοναυτικῶν) περὶ τῶν Κόλχων γράφων, τῶν ἐν Κερκύρᾳ ὑποδοχῆς τυχόντων, αὐτοῦ, φησὶ, τοῖς Φαίαξιν ἐκείνους συνοικεσθῆναι.

„ Εἰς ὅτε Βακχίαδαι γενεὴν ἐφύρηθεν ἰόντες
„ Ἀνέρες ἐννάσσαντο μετὰ χρόνον· οἱ δὲ περαίην
„ Νῆσον ἔβαν, κεῖθεν δὲ Κεραύνια μέλλον Ἀβάντων
„ Οὔρεα, Νεσαίυς τε καὶ Ὤρικον εἰσαφικέσθαι.]

Ὁ δέ τοι Σχολιογράφος: Βάκχιος (λέγει) ἐγένετο υἱὸς „Διονύσυ· ἐν Κορίνθῳ δὲ διέτριβεν· ἦσαν δὲ εὐγε„νέςατοι οἱ ἀπ' αὐτῦ τὸ γένος ἕλκοντες, οἵτινες „ἐξεβλήθησαν ἐκ Κορίνθυ διὰ τὸν Ἀκταίωνος θά„νατον: (εἶτα τὴν ἔξωσιν διελθὼν προςίθησι:) Χερσικράτης δὲ „εἷς τῶν Βακχιαδῶν ἔκτισε Κέρκυραν ἐκβαλὼν τὺς ἐνοικῦντας Κόλχυς. (ὅσα δέ γ' ἐπὶ τὸν χρόνον ἀνήκει, τὴν ἐκ Τιμαίυ μαρτυρίαν „προβάλλεται.) Τίμαιος δὲ φησὶ μετὰ ἔτη ἑξακόσια τῶν „Τρωϊκῶν, Χερσικράτη ἀπόγονον τῶν Βακχιαδῶν, „εἴτε ἐκπεσόντα τῆς Κορίνθυ, εἴτε καὶ ἑκόντα, „ἀπελθεῖν διὰ ἀτιμίαν, καὶ κατῳκηκέναι τὴν „Νῆσον.

Τῦ γῦν τοιύτυ ὑπολογισμῦ ὐ πολύ τι ἀπέχον ἐςὶ τὸ διάςημα τῦ χρόνυ, ὅπερ οἱ ἀκριβέςεροι τῶν χρονολογύντων μεταξὺ τιθέασι, τῆς τε Τρωϊκῆς ἁλώσεως, καὶ τῆς Βακχιαδῶν ἐξελάσεως τῆς ἀπό γε Κορίνθυ. Τὴν μὲν γὰρ προτέραν τῶν ἐποχῶν ὑποτίθενται, ἐν ἔτει τῆς Ἰυλιακῆς περιόδυ 3530. Τὴν δ' ὑςέραν ἐν ἔτει 4056. Ἀλλὰ γὰρ πορρωτέρω τῦ ὑπολογισμῦ ἀφίςανται, οἱ σὺν Οὔββωνι τῷ Ἐμμίῳ περὶ τῶν τῆς ἀρχαίας Γραικίας, ἐκ τῦ Α΄. Βιβλ: τῶν Ἡροδότυ, τὴν Κέρκυραν ὑπὸ Κορινθίων κτισθῆναι διαβεβαιύμενοι, κατὰ τὴν ΙΖ΄. τῶν Ὀλυμπιάδων. Ἐπειδὴ γὰρ ἀπὸ Τροίας ἁλώσης, ἕς γ' ἐπὶ τὴν Ὀλυμπιάδα τὴν πρώτην, κατὰ ψῆφον τῆς δοκιμωτέρας χρονολογίας, ἔτη χωρεῖ 408. ὐδ' ἂν ἐνιαυτοὶ πεντακόσιοι παριόντες εἶεν, οἱ μεταξὺ τῶν ἐποχῶν παραρρεύσαντες. Πόρρω δὲ καὶ τῶν Στράβωνος ῥημάτων ὁμοί-

ως ἀπέχει ὁ αὐτὸς Ἕρμιος γράφων αὐτόθι: ἐν μὲν τῷ Α΄. ἔτει τῆς ΙΑ΄. Ὀλυμπιάδος τὰς ἐν Σικελίᾳ Συρακούσας κτισθῆναι ὑπὸ Κορινθίων Ἀρχίου ἄρχοντος. Ἔπειτα μετ' ἐνιαυτοὺς 25 ἐπὶ τῆς ΙΖ΄. Ὀλυμπιάδος, ὑπὸ τῶν αὐτῶν Κορινθίων τὴν ἀποικίαν ἐπὶ Κερκύρας τῆς Νήσου ἐπενεχθῆναι καὶ γὰρ ὁ Στράβων κατὰ χρόνον ἅμα τὸν αὐτὸν, ἀμφοτέρας τὰς ἀποικίας προεξηνέχθαι παρέδωκε, καταλειφθέντος Χερσικράτους ἐν Κερκύρᾳ ὑπὸ Ἀρχίου, ἐν ᾧ αὐτὸς ἐπὶ τῷ κτίσασθαι Συρακούσας τὸν πλοῦν ἀνειλήφει.

Ἀλλὰ γὰρ πολλῷ μᾶλλον σημειωθῆναι ἀξία ἐστὶν ἡ διαφωνία, ἡ μέσον τῆς Τιμαίου ὑποψηφίσεως, καὶ τῆς Θουκυδίδου ἐν τῷ ς΄. Βιβλ: ἐκδιηγήσεως, ἐξ ἧσπερ ἔχομεν τῶν Γραικῶν τοὺς Χαλκιδέας Θεοκλέους ἡγουμένου, τὴν ἐν Σικελίᾳ δείμασθαι Νάξον· ἐν δὲ τῷ ἔτει τῷ ἑπομένῳ, τὸν Κορίνθιον Ἀρχίαν, τὰς Συρακούσας. Καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ χρόνον, καὶ τὸν Μεγαρέα Λάμιν, πρῶτα μὲν ἐπὶ τῆς αὐτῆς Νήσου δομῆσαι Τρέιλον, εἶτα δὲ Θάψον· τοῦ δέ τοι Λάμεως τεθνηκότος, τοὺς Θάψου ἐποίκους, Ὕβλεως τοῦ Σικελῶν Ἄνακτος ἡγησαμένου, τοὺς Μεγαρεῖς καταστήσασθαι, Ὑβλαίους κληθέντας. Τοὺς δὲ μετὰ ἔτος τοὐντεῦθεν 145. ἔκ τε τοῦ ἄστεος, καὶ τῶν ἀγρῶν, ἀπεξελαθῆναι ὑπὸ Γέλωνος τοῦ Συρακουσίων ἀνάσσοντος. Αὕτη ἡ τελευταία τοῦ χρόνου παρασημείωσις διδασκαλίαν ἐπιχορηγεῖ βεβαίαν Φιλίππῳ τῷ Κλουβερίῳ (ἐν τοῖς περὶ τῆς παλ: Σικελ: Βιβλ: Α΄. Κεφ: Β.) ὅτι Νάξος ἐκτίσθη ἐν τῷ Α΄. ἔτει τῆς ΙΑ΄. Ὀλυμπιάδος, ἔτει μετὰ τὴν Τρωϊκὴν μάχην 448. τῷ δ' ἐγγὺς ἑπομένῳ ἐνιαυτῷ καὶ τὰς Συρακούσας· περί γε μὴν τῆς Νάξου, καὶ τὴν Εὐσεβίου ἐν τῷ χρονικῷ μαρτυρίαν ἀρίδηλον προσεκτίθησι.

Καὶ ταῦτα μὲν ὡς ἄριστα προβαίνει· ἐξ ὧν ἐπαγαγεῖν ἂν ἐξείη τὴν Χερσικράτους ἐπὶ Κερκύρας κάθοδον, εἰς τὸ μετά γε τὰ Τρωϊκὰ 249 ἔτος ἀνήκειν· ὅτε Ἀρχίας καὶ τὰς Συρακούσας κατῴκισεν. Ἀλλ' ἡ ἐπενεχθεῖσα ὑπὸ τοῦ εἰς τὰ Ἀπολλωνίου σχολιογραφήσαντος μαρτυρία, ἡ ἐκ Τιμαίου, μετὰ τῆς ὑπὸ Χερσικράτους εἰς Κέρκυραν ἐπενεχθείσης ἀποικίας, ἐπεὶ

ἐς ἔτος ἑξακοσιοςὸν μετὰ τὰ Τρωϊκὰ χρονολογεῖται, λίαν ἀμφισβητήσιμον τὸ περὶ ὃ ὁ λόγος καθίςησιν. Ο῾ μέντοι τόπος ἐκεῖνος (ὁ τῦ Τιμαίυ) ὔτε δὴ Κλυβερίῳ, ὔτε τῷ ἄλλῳ τῶν τὰ τοιαῦτα πραγματευσαμένων, ὃν ἂν αὐτὸς εἰδείην, δῆλος πάντῃ ἐγένετο. Οὐ δέ γε ἄλλας παρ᾽ ὐδὲν θέσθαι δέον τὴν τοιάνδε μαρτυρίαν, καὶ γάρ τοι καὶ Σικελὸς ἦν τὸν οἶκον ὁ Τίμαιος, καὶ παρὰ ταῦτα, καίπερ ἐν τοῖς περὶ τῶν Α᾿γαθοκλεῖ πεπραγμένων (ὡς τῷ Σουΐδᾳ. καὶ ἄλλοις τῶν παλαιῶν παρατετήρηται·) ὐ πολλῆς ἔδοξε πίςεως εἶναι ἄξιος, παρὰ τὴν εἰς τὸ ἐπιτιμᾷν τε καὶ ἐπικακίζειν ῥοπήν τε καὶ ἔφεσιν, ᾗ καὶ περὶ ἑτέρυς προσεχρήσατο· ἐξ ὗ ᾗ Ε᾿πιτίμαιος (ὣ Διόδορος μαρτυρεῖ ὁ Σικελιώτης ἐν Ε΄. Βιβλ:) ἀλλ᾽ ἐκεῖνον, τῦ ἀληθῦς τῆς ἱςορίας πεποιῆσθαι λόγον, ὁ αὐτὸς αὐτόθι ἐπιμαρτυρῶν ἐςὶ Σικελιώτης Διόδορος, „τοιάδε γράψας: Τιμαῖος μὲν ὖν μεγίςην πρόνοιαν πεποι„ημένος τῆς τῶν χρόνων ἀκριβείας, καὶ τῆς πολυπειρίας „πεφροντικὼς, διὰ τὰς ἀκαίρυς καὶ μακρὰς ἐπιτιμή„σεις εὐλόγως διαβάλλεται.

Πρὸς τοῖς εἰρημένοις τὴν κατὰ τὰ Τροϊκὰ χρονικὴν ἐποχὴν, ἐπὶ τῷ ςήσασθαι τὴν τῶν Ε᾿λληνικῶν ἀποικισμῶν ἐν Σικελίᾳ καταρχὴν, καὶ Στράβων ἐχρήσατο ἐν Βιβλ: ϛ΄., καὶ Σκύμνος ὁ Χῖος: ἀλλ᾽ ὐδετέρυ τύτων τὸ ὕφος ἐῤῥῶσθαι οἱ Κριτικοὶ διατείνονται. Παρὰ μὲν γὰρ τῷ Στράβωνι, ὡς ἐκ τῶν Ε᾿φόρυ ἀναγινώσκεται, τὰς ῥηθείσας ἀποικίας ἐπενεχθῆναι: **τῇ γενεᾷ τῇ μετὰ τὰ Τρωϊκά**: κατὰ δὲ τὸν Σκύμνον: **ἀπὸ τῶν Τρωϊκῶν δεκάτῃ γενεᾷ μετὰ ταῦτα.** Ε᾿φ᾽ ᾧ ὖν τὸν Στράβωνα, τῷ Σκύμνῳ συμβῆναι, παρὰ μὲν ἐκείνῳ ἀναγνωςέον εἶναι παραινεῖ Γωσὴφ ὁ Σκαλίγερος (ἐν ταῖς σημειώσ: ταῖς εἰς τὸ Ε᾿υσεβ: χρονικὸν.) κατ᾽ ἔτος τὸ Α᾿βρ: 1981 **τῇ δεκάτῃ γενεᾷ**: (Ο῾ δὲ Κλυβέριος τῇ **πεντεκαιδεκάτῃ.**) Παρὰ δὲ τῷ Σκύμνῳ ὡσαύτως, (ὃν οἱ ῥηθέντες Συγγραφεῖς, ὑπὸ τῇ ὑποβολιμαίᾳ κλή-

σει ἀναφέρεσι Μαρκιανȣ̃ τȣ̃ Ἡρακλεέως:) δεκάτῃ γενεᾷ μετὰ πέντε.

Τῆς τοίνυν Κερκυραίων ἀρχοειδȣ̃ς καταβολῆς (ὡς ἂν ἐς αὐτὴν ἐπανέλθοιμι·) ἔνδειξιν ἡμῖν καινοφανεςέραν, ἐπιχορηγȣ̃σιν ἔςιν ἄττα τῶν Κερκυραϊκῶν Νομισμάτων, ἐν οἷς ἐπίσημον ὁρᾶται ἐπικεχαραγμένος ὁ Πήγασος. Ἐπεὶ γὰρ σύνηθες ἦν τοῖς πάλαι, ἐξ ὧν εἶχον λαβȣ̃σαι τὴν πρώτην καταβολὴν, ἤτοι ἐκ τῶν ἰδίων Μητροπόλεων, ἐξ ὧν δηλονότι σφίσιν αἱ πόλεις ἐκτίσθησαν, ἢ γȣ̃ν ἀπῳκίσθησαν, ςηρίζεσθαί τε ὑπ' αὐτῶν ἐκείνων, καὶ ἐπ' ἐκείναις περισεμνύνεσθαι, καὶ τȣ́των μάλιςα τοῖς συμβόλοις προσεῖσθαι ἐν τοῖς ἰδίοις Νομίσμασιν, ὁ Πήγασος τὸ Κορινθίων ἐπίσημον, τȣ̀ς ἐκ Κορίνθȣ προγόνȣς τῶν Κερκυραίων σαφῶς ἀποδείκνυσι. Τῆς τοιᾶσδε τῶν ἀποικήσεων τῆς πατρίδος αὐτῶν τῆς γε ἐνεςώσης, πρὸς τὴν ἀρχῆθεν κοινωνίας τε καὶ οἰκειότητος, πολλάκις ἥψατό τε καὶ ὑπεμνήσθη, ἐν τῷ περὶ χρείας τε καὶ χρήσεως τῶν ἀρχαίων νομισματων Ἰεζεκιὴλ ὁ Σπαγχέμιος· πληρέςερον δὲ καὶ ἀκριβέςερον, ἐν τῇ Θ΄. τῶν αὐτȣ̃ Διατριβῶν· ἔνθα ἧττον ἀπηκριβῶσθαι γράφει τὰ ὑπὸ Ἰωάννȣ Ἁρδȣίνȣ τὰ περὶ τῶν Νομισμάτων διαληφθέντα διαφόρων ἐθνῶν τε καὶ πόλεων. Ἐντεῦθεν ȣ̃ν τοῖς Κερκυραίων Νομίσμασιν ὁ Πήγασος ἐγκεκολαμμένος ἐνορᾶται τὸ Κορινθίων ἐπίσημον, ὅτι Κερκυραῖοι συνῳκείοντο Κορινθίοις. Τȣ̀ς δὲ Κερκυραίȣς ἐκ Κορινθίων γενέσθαι ἀποίκȣς, πάντως διατείνεται ὁ ῥηθεὶς Σπαγχέμιος. Ἀλλὰ γὰρ εἴπερ τοῖς ὑπὸ τȣ̃ Στράβωνος, καὶ Ἀπολλωνίȣ τȣ̃ Ῥοδίȣ εἰρημένοις ἀτενέςερον ἐπιςήσειέ τις, ȣ̓χ' ȣ̔́τως οἱ Κερκυραῖοι Κορινθίων ἄποικοι νομιςέοι εἰσὶ γενέσθαι, ὡς μὴ κατὰ τὸ αὐτὸ νομίζεσθ' ἂν, πρὸς τȣ̀ς αὐτȣ̀ς καὶ ἑταιρείαν ἐσχηκέναι· ἢ γὰρ Ἀπολλώνιος παρέδωκεν εἰς Κέρκυραν κατάραντες οἱ ἀπὸ Κορίνθȣ, τὰς τῶν Κόλχων ἱδρύσεις, (ὡς ὁ Σχολιαςὴς τρανώτερον ἀναπλύσσει:) ἢ γȣ̃ν τὰς τῶν Λιβυρνῶν (ὡς φησὶν ὁ Στράβων) ἐπικατέλαβεν. Οὐδέτερον δὲ τȣ́των ὑπεμφαίνει, τὸ ἐκ τῆς χώρας τηνικαῦτα ἐξεῶσθαι

τὲς Ἰθαγενεῖς Φαίακας. Ὥςε φανερὸν εἶναι, ὅτι Κερκυραῖοι, ὃν τρόπον τὲς Κολχὲς τὸ πρότερον, ὡς ἑταίρες μᾶλλον καὶ συμπολίτας καὶ συνοικιςάς τε, καὶ συνεποίκες, ἢ ὡς καθιδρυτὰς καὶ πατέρας τὲς Κορινθίες παρὰ σφίσιν ὑποδεχθῆναι μένειν, ὅσα γε ἐξ Ἀπολλωνίε ἔνεςι, καὶ ἐκ Στράβωνος ὑπολαβεῖν. Περὶ μὲν ἒν τῶν Κόλχων ἀνωτέρω συνείδομεν: περὶ δὲ τῶν Λιβυρνῶν, πότερον ἀπόγονοι Φαιάκων ἔτοι ὑπῆρξαν; ἢ γἒν ἐξελάσαντες Φαίακας, τὴν τέταν χώραν εἰς τόδε κατέχον, ἄδηλον τἒτο λανθάνειν Ἕρμιππος, ἐν τῇ περιγραφῇ τῆς Κερκυραίων πολιτείας ἀποφαίνεται. Ἀλλὰ γὰρ ὑπὸ τῷ Λιβυρνῶν ὀνόματι, ὅτι καὶ οἱ Κόλχοι αὐτοὶ ὑποσημαίνεσθαι ἔχεσιν, (ἵν, ἔτω ᾗ συμβιβασθείη τὰ εἰρημένα Ἀπολλωνίῳ καὶ Στράβωνι) ἐξ αὐτῶν ἔπεςιν εἰκάσαι τἒν τἒ Ἀπολλωνίε (ἐν τῷ Δ΄. τῶν Ἀργοναυτ:) τἒ τὸν Ἀργοναυτῶν διάπλεν γενέσθαι διὰ τἒ Ἀδριατικἒ περιγράφοντος.

„. . . . Τὰς δ' ἀπέλειπον ὅσοι Κόλχοισι πάροιθεν
„Ἑξείης πλήθοντο Λιβυρνίδες εἰν ἁλὶ νῆσοι.

Περὶ τἒ τοιἒδε ἀποικισμἒ, καλὸν ἑκατέρου τῶν δήμων ἀκἒσαι, ἀντιδιατεινομένων πρὸς ἀλλήλες παρὰ Θεκυδίδῃ ἐν τῷ Α΄. τῆς ἱςορίας: „Ἣν δὲ λέγωσιν (οἱ Κερκυραῖοι περὶ τῶν Κορινθίων „λεγόντων ἀποτεινόμενοι:) ὡς ἒ δίκαιον τὲς σφε„τέρες ἀποίκες ὑμᾶς δέχεσθαι, μαθέτωσαν ὡς „πᾶσα ἀποικία, εὖ μὲν πάσχεσα τιμᾷ τὴν Μητρό„πολιν, ἀδικεμένη δὲ, ἀλλοτριἒται. Οὐ γὰρ ἐπὶ τῷ „δἒλοι, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ὅμοιοι τοῖς λειπομένοις εἶναι „ἐκπέμπονται. (Οἱ δὲ δὴ Κορίνθιοι ἀντιβάλλον„τες:) Ἄποικοι δ' ὄντες, ἀφεςᾶσι τε διὰ παντὸς, „καὶ νῦν πολεμἒσι, λέγοντες: ὡς ἒκ ἐπὶ τῷ κακῶς „πάσχειν ἐκπεμφθείησαν· ἡμεῖς δὲ, ἒδ' αὐτοὶ φαμὲν „ἐπὶ τῷ ὑπὸ τέτων ὑβρίζεσθαι κατοικίσαι, ἀλλ' ἐπὶ τῷ „ἡγεμόνες τε εἶναι καὶ τὰ εἰκότα θαυμάζεσθαι. Αἱ

„γῦν ἄλλαι ἀποικίαι τιμῶσιν ἡμᾶς, καὶ μάλιστα
„ὑπὸ ἀποίκων στεργόμεθα.

Πρὶν ἢ δὲ Χερσικράτην παρῶμεν, καλὸν ἰδεῖν καὶ ὅπως ἡμῖν Ἀνδρέας ὁ Μαρμαρᾶς, τὸ παλαιὸν ἄστυ κτισθῆναι ὑπὸ τοῦ Χερσικράτους τούτου παρίστησι: τὴν γὰρ εἰκόνα, ἤτοι τὴν ἰχνογραφίαν τῆς πόλεως, οὕτω γραφικῶς διηκριβωμένην ἐκτίθησιν, ὡς ἐν αὐτῇ τούς τε ἀνακτορικοὺς δόμους οἷον ὑπ' ὀφθαλμοῖς παρέχειν ὁρᾶσθαι· καὶ τὰ ἐπὶ κατασκευῇ τοῦ κέρματος ἀργυροκοπεῖα, καὶ τὰ τῶν Δικαστῶν πρυτανεῖα, καὶ κρήνας, καὶ Ναοὺς καὶ ἀνδριάντας, καὶ λιμένας, καὶ ὁπλοθήκας, καὶ ἁπάσας κομιδῇ τὰς ἐν μέρει οἰκοδομίας· καὶ οἷ ἕκαστα ἔκειτο, καὶ οἵας μορφῆς τε καὶ σχήματος λελάχει ἐπὶ λεπτοῦ καταδείκνυσθαι. Οὕτως ἐπὶ τηλικαύτης τῆς ἀρχαιότητος ὑπενδοιάζειν μηδόλως ὁ Μαρμαρᾶς ἐοικώς, ἢ περιδεδιέναι, μὴ ἄλλως πως ἕκαστα εἶχεν, ὡς εἴγε ταῦτα, εἴτε ἐξ ἐρειπίων τῶν ἔτι περιόντων, εἴτε ἐκ σαφῶν ἐπιμαρτυρήσεων τῶν ἀνέκαθεν διὰ συγγραφῆς μνείαν πεποιημένων, ἀσφαλέστατα ἅπαντα καταμάθοι. Ἀλλ' ἀριδηλότατον ἐστὶν αὐτὸν ἄνευ τῶν τοιούτων ὑπομνημάτων τὰ ῥηθέντα ἐξ ἑαυτοῦ διασχεδιάσαι, καὶ πόλιν ἀνατυπώσασθαι τηλικαύτην, οἵαν οὔτε Χερσικράτης ἐκεῖνος, οὔθ' ἕτερός τις, ἀλλ' αὐτὸς μόνος καθ' ἑαυτὸν ὁ Μαρμαρᾶς, πρὸς τὸ δοκοῦν ἀρχιτεκτονήσας, ἀπεδομήσατο· Ἔστι μὲν γὰρ χῶρος τις ἐν Κερκύρᾳ, ὃν παλαιόπολιν οἱ ἐπιχώριοι ἔτι καὶ νῦν ὀνομάζουσιν, ἐν ᾧ ἔσθ' ἅττα, παλαιοτέρας τινὸς καὶ ἐπισήμου γενομένης ποτε πόλεως, ἐρείπια διαφαίνεται· οὐ μὲν τοιγε ὥστε καὶ τὴν πρὸς τοῦ Μαρμαρᾶ ὑποτυπωθεῖσαν, οὐδὲ βραχὺ γοῦν, οἷα πιστώσασθαι. Τὸν αὐτὸν οὖν τρόπον ὁ Μαρμαρᾶς προσέτι, οὐδενὸς αὐτῷ ἐπὶ μαρτυροῦντος, ἀνεβάλετο ἱστορῆσαι, καὶ ὅτι τελευτήσαντος Χερσικράτους, Ἀλχεμέα οἱ Κερκυραῖοι ἑαυτοῖς ἐβασίλευσαν· μεθ' ὃν ἀποβεβιωκότα ἐφεξῆς, Λυκόφρονα· ἴσῃ καὶ γὰρ τῇ ἀναιδείᾳ, ὥσπερ τὴν πάλαι τῆς Κερκύρας πόλιν διετεκτήνατο, οὕτω καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ ἡγεμονεύσαντάς τε καὶ βασιλεύσαντας, ἐκ τοῦ ἰδίου ἐγκεφάλου ἐπικατέστησεν. Ἄλλως τε γὰρ ἡμῖν καὶ ὁ Ἀλχεμεὺς ἐκεῖνος τὸ παράπαν

ἐςὶν ἀγνοέμενος, ὅς τις ποτὲ καὶ ἦν. Λυκόφρονα δ' ἴσμεν τὸν Περιάνδρε τε Κορινθίε, ὑπὸ μὲν τε πατρὸς εἰς Κέρκυραν ἀπεξελαθῆναι· ὑπὸ δὲ Κερκυραίων, ἐφ' ᾧ μὴ Περίανδρος κατὰ τῆς ἑαυτῶν χώρας ἐπιςρατεύσειεν, ἀποκτανθῆναι.

ΚΕΦΑΛ. Κ'.

Ἀλλ' ἤδη καὶ τὰς ὑπὸ τῶν Κερκυραίων αὐτῶν ἐκπεμφθείσας ἀποικίας σκεψώμεθα· τήν τε εἰς Ἐπίδαμνον, ὅπερ τὸ νῦν ὑπάρχει Δυῤῥάχιον, καὶ τὴν εἰς Ἀπολλωνίαν.

Τῆς Ἐπιδάμνε, μόνες τὲς Κερκυραίες ἀποικιςὰς γενομένες Στράβων τε, καὶ Στέφανος, καὶ Σκύλαξ παρέδωκαν. Στράβων καὶ γὰρ ἐν „τῷ Ζ': Ἐπίδαμνος (φησὶ) Κερκυραίων κτίσμα, ἡ νῦν „Δυῤῥάχιον, ὁμωνύμως τῇ Χεῤῥονήσῳ λεγομένη, „ἐφ' ἧς ἵδρυται. Ταῦτα ἀναγινώσκεται καὶ παρὰ Στεφάνῳ· παρ' ὅσον ὑπὸ τέτε, καὶ ὁ ξυγγραφεὺς προςίθεται ἐξ ἕ παρείληφεν· ἤτοι ὁ Φίλων, ὁ ἐπὶ Τραϊανε βιώσας, καὶ τὰ περὶ πόλεων τριάκοντα Βιβλία συντάξας· περὶ ἕ Σεΐδας τε γράφει, καὶ ὁ τε Μεγάλε ἐτυμολογικε πατὴρ, καὶ ἄλλοι. Ἐπὶ δὲ τοῖς ῥηθεῖσι τέως καὶ Σκύμνος ὁ Χῖος ἐν τῇ Περιηγήσει, ἕτω:

„ Πρὸς τῇ θαλάττῃ δ' ἐςὶν Ἐπίδαμνος πόλις
„ Ἑλληνὶς, ἣν Κέρκυρ' ἀποικίσαι δοκεῖ.

Ἐκπροελθεῖν δὲ τὴν δε τὴν ἀποικίαν ἐκ Κερκυραίων, ἀλλὰ Φαλίε τε Κορινθίε ἡγησαμένε, καί τινων Κορινθίων ἑταίρων αὐτε, καὶ ἄλλων ἐκ γένες καταγομένων τε Δωρικε, ὁ Θεκυδίδης (ἐν Βιβλ: Α'.) „φησὶν: Ἐπίδαμνος ἐςὶ πόλις, ἐν δεξιᾷ ἐσπλέοντι

„τὸν Ἰώνιον Κόλπον· προσοικοῦσι δ' αὐτῇ Ταυλάν-
„τιοι Βάρβαροι, Ἰλλυρικὸν ἔθνος. Ταύτην ἀπώκι-
„σαν μὲν Κερκυραῖοι, οἰκιστὴς δ' ἐγένετο Φάλιος
„Ἐρατοκλείδου Κορίνθιος, γένος τῶν ἀφ' Ἡρακ-
„λέους, κατὰ δὴ τὸν παλαιὸν νόμον ἐκ τῆς Μητρο-
„πόλεως κατακληθείς· ξυνώκισαν δὲ καὶ τῶν Κο-
„ρινθίων τινές.

Καὶ οἱ Ἐπιδάμνιοι δὲ αὐτοὶ Κορινθίους ἐπεγίνωσκον τοὺς ἰδίους ἀποικιστάς· κατὰ χρησμὸν γὰρ τὸν αὐτοῖς δοθέντα εἰς Κόρινθον ἦλθον,
„την ἐκεῖθεν ἐπικουρίαν αἰτούμενοι: τὸν οἰκιστὴν ἀποδεικνῦν-
„τες σφῶν, ἐκ Κορίνθου ὄντα: ὡς ἐν τῷ Α'. Βιβλ:
„Θουκυδίδης διέξεισι· παρ' ᾧ δὴ πρόσκειται, καὶ ὅτι
„Κορίνθιοι ἑτοίμως εἶχον Ἐπιδαμνίοις ἐπαμύνα-
„σθαι, ἅτε δὴ τὴν Ἐπίδαμνον ἡγούμενοι, οὐχ ὅπως
„ἑαυτῶν εἶναι, ἢ Κερκυραίων.

Τοὐναντίον δὲ Κερκυραῖοι, οὐδενὶ λόγῳ τὴν Ἐπιδάμνου ἀποικίαν προσήκειν διετείνοντο Κορινθίοις, διὸ δὴ παρὰ Θουκυδίδῃ ἐν τῷ αὐτῷ Βιβλίῳ, τὰς παρὰ τούτων φρουρὰς ἐξ Ἐπιδάμνου ἐκέλευον ἀποπεμφθῆναι,
„ὡς οὐ μετὸν αὐτοῖς: ἁς εἴγε σφίσιν ἀπονέμοντες
„ἐπιμένοιεν οἱ Κορίνθιοι, δίκας ἤθελον δοῦναι ἐν
„Πελοπονήσῳ παρὰ πόλεσιν, αἷς ἂν ἀμφότεροι
„ξυμβῶσιν. ὁποτέρων δ' ἂν δικασθῇ εἶναι τὴν ἀποι-
„κίαν, τούτους κρατεῖν. Ἤθελον δὲ καὶ τῷ ἐν Δελφοῖς
„Μαντείῳ ἐπιτρέψαι· Πόλεμον δ' οὐκ εἴων ποιεῖν. Ἀλλ' ἡ Κερκυραίων ἰσότης τὰ τοῦ πολέμου ἀποσεῖσαι εἰκῇ ἐσπούδασεν. Ἐντεῦθεν γὰρ ὁ χαλεπώτατος ἐξῆπται πόλεμος ὁ καλούμενος Πελονησιακός.

Περὶ τῆς ἐς Ἀπολλωνίαν δὲ ἀποικίας μαρτυροῦσι Στράβων τε, καὶ Σκύμνος ὁ Χῖος ἀμφότεροί γε μὴν ἐπὶ τὴν ταύτης ἐξαγωγὴν τοῖς Κερκυραίοις ἅμα τοὺς Κορινθίους συνάπτουσι· Στράβων καὶ γὰρ (ἐν τῷ Ζ'.

Βιβλ:) μεθ' ἃ περὶ Δυῤῥαχίȣ ἀνωτέρω παρεθέμην, αὐτίκα προσέ-
„θηκεν: Εἶθ' ὁ Α΄ψος ποταμὸς, ϗ ὁ Α΄ωος, ἐφ' ᾇ Α'πολ-
„λωνία πόλις ἐυνομωτάτη, κτίσμα Κορινθίων ϗ
„Κερκυραίων· τȣ ποταμȣ μὲν ἀπέχȣσα ςαδίȣς δέ-
„κα, τῆς θαλάττης δὲ ἑξήκοντα. Ο῾ δὲ Σκύμνος ὁ Χῖος.

„. . . . . . . ἡ Α'πολλωνία
„Κορινθίων, Κερκυραίων τε ϗ κτίσις.

Κορινθίοις δ' ȣ̃ν μόνοις τὴν ἀποικίαν ἐκείνην ἀποδίδωσι Θȣκυδίδης ἐν τᾷ
„Α΄. Βιβλίῳ. Ε'πορεύθησαν δὲ πεζῇ ἐς Α'πολλωνίαν Κοριν-
„θίων ȣ̃σαν ἀποικίαν. Ω῾σάυτως δὲ τῶν Κορινθίων ἐπεμνήσθη μό-
νων ϗ Πλίνιος (ἐν Βιβλ: Γ΄. Κεφ: 21.) Apollonia quondam Corin-
„thiorum colonia (Α'πολλωνία ἡ Κορινθίων πάλαι ἀποικία.)
Καὶ Διονύσιος δὲ ἐν τᾷ ΜΑ΄. τῆς ἱςορ: Κορινθίαν ἀποκαλεῖ τὴν
„Α'πολλωνίαν. Καὶ Στέφανος δὲ: Α'πολλωνία (φησὶ) πρώτη πό-
„λις Ι'λλυρίας, ἣν ᾤκȣν Ι'λλυριοὶ κατ' Ε'πίδαμνον. Υ῞ςε-
„ρον διακοσίων Κορινθίων ἀποικία ἐς αὐτὴν ἐςά-
„λη, ἧς ἡγεῖτο Γύλαξ, ὃς Γυλακίαν ὠνόμασε. Ψεῦ-
δος δὲ τῷ χωρίῳ ἐμφιλοχωρῆσαι τῷδε ὑφορᾷν ἔδοξεν Α῾βραάμ ὁ
Βερχέλιος ἐν τᾷ ὑπομνήματι: καὶ ἀντὶ τȣ διακοσίων Κορινθίων
ἀποικία, ἀναγινώσκειν ἡγήσατο δεῖν: διακοσίων Κορκυραίων
τε καὶ Κορινθίων ἀποικία: ὡς ἂν, τυχὸν Στράβωνί τε καὶ
Σκύμνῳ σύμφωνον τὸν Στέφανον ἀναδείξειε· καίπερ ἄλλως ὁμολογῶν
τῆς προτέρας ἀναγνώσεως ἔχεσθαι τȣ̀ς Κώδικας ἀπαραλλάκτως. Α'λλὰ
γὰρ ἐν ᾧ φησὶ τὸν Θȣκυδίδην μόνον τὴν Α'πολλωνίαν ειρηκέναι ἀποικίαν
τῶν Κορινθίων, ἔοικε μηδαμῶς ἐντετυχηκέναι, οἷς Πλίνιός τε καὶ Διο-
νύσιος γεγράφατον.

Τὴν Κερκυραίων ἅμα καὶ Κορινθίων ἑταιρείαν τε καὶ συνδρομὴν ἐπὶ τῷ Ἀπολλωνίας κτίσματι ἐπιβεβαιοῖ καὶ τὰ (ἐν τοῖς Προτέρ: Ἠλειακ:) „ὑπὸ Παυσανίου λεγόμενα: Ἀποικισθῆναι φάσκοντος ἐκ Κερ- „κύρας τὴν Ἀπολλωνίαν. Οἱ δὲ Κορινθίοις αὐτοῖς „μετεῖναι λαφύρων, φασίν.

Ἐπὶ τούτοις δὲ τὴν Κέρκυραν, ὡς πάλαι πατρίδα σφίσι γενομένην Ἀπολλωνιάται, καὶ οἱ ἐκ Δυῤῥαχίου νενομίκασιν ὡς ἐπιμελῶς Σπαγχέμιος ἐν τῇ ῥηθείσῃ αὐτοῦ Θʹ. διατριβῇ παρετήρησεν: Ἐπεὶ τὰ τῶν Δήμων ἀμφοτέρων νομίσματα, τοῖς αὐτοῖς ἑκατέρωθεν ἐκτυπώμασιν ἐπισημανθέντα καὶ νῦν καθορῶμεν· τετραγωνικὴν δηλονότι παριστῶντα ἄλω μετὰ ὀπωρῶν, καὶ βοῦν μετὰ μόσχου θηλάζοντος: οἷα περ κἂν τισι τῶν Κερκυραϊκῶν Νομισμάτων φέρεται καθορώμενα. Ὅσα δὲ τὰ πρὸς τὴν Ἀπολλωνίαν ἀνήκει, ἐκ τῆς Νηὸς διαπιστώσασθαι ἔχει, τῆς ἔν τινι τῶν ἐκείνης Νομισμάτων (Πατίνου τε καὶ Ἀρδουίνου συμμαρτυρούντων·) ἐπιφαινομένης. Ἣν δὴ καὶ τῶν Κερκυραίων εἶναι σύμβολον ἀρίγνωτον, ἀνωτέρω συνέφην. Νόννιον μὲν οὖν τὸν Γολτζίου διερμηνευτὴν Σπαγχέμιος ἐπιμέμφεται, ὡς μηδὲν ἐπὶ τοῖς προτέροις καθεωρακότα τυπώμασι· πολλῷ δὲ ἄρα δικαιότερον κακίσειέ τις Ἀρδουῖνον, τὸν ἐν τῷ δευτέρῳ, τήν τε τῶν Ἀπολλωνιατῶν, καὶ τὴν τῶν Κερκυραίων Ναῦν, ὡς εὐδαιμονίας ἐξειληφότα γενικὸν σύσσημον, μηδὲν δὲ τὸ σύνολον προσεθεικότα περὶ τοῦ κατὰ τὴν Ναυτιλλίαν κλέους, καθʼ ὃν Κερκυραῖοι διαφερόντως ὑπερεῖχον, ἧς τε πρὸς ἔνδειξιν ἀναμφιλέκτως, καὶ τῷ τῆς Νεὼς παρασήμῳ ἐχρῶντο ἐν τοῖς ἰδίοις αὐτῶν Νομίσμασι.

Περὶ τοῦ χρόνου καθʼ ὃν ἡ ἐπὶ τὸ Δυῤῥάχιον ἀποικία ἐστάλη, οὐδὲν ἔχω λέγειν, ἢ ὅτι ὑπὸ Εὐμμίου, (ἐν τοῖς περὶ τῶν Ἑλλάδος ἀρχαιοτήτων·) ἐπὶ τὸ τρίτον ἔτος τῆς τριακοστῆς ὀγδόης Ὀλυμπιάδος ἀνήνεκται. Πότερον δʼ ἄρα, τῶν παλαιῶν τινὰ Συγγραφέων συνεπιμαρτυροῦντα αὐτῷ, ἐκείνου ἔχοντος; ἀγνοῶ. Ἀλλʼ ἡ τοῦ Ἀπολλωνίας κτίσματος ἐποχὴ ὑπὸ Πλουτάρχου δηλοῦται ἐν τῷ Βιβλίῳ, οὗ ἐπιγραφή: **Περὶ τῶν ὑπὸ τοῦ θείου βραδέως τιμωρουμένων.** Ὅπου τὰς

ἐκ τῆς μελλήσεως τῆς ἐπενεχθησομένης ποινῆς ὠφελείας καταλέγων, „μηδὲ τὴν Ἀπολλωνίαν οἰκισθῆναι ἂν ἔφη, εἰ Περίανδρος ἐκολάσθη „μὴ μετὰ πολὺν χρόνον. Ἐβασίλευσε δὲ Περίανδρος ὁ τᾶ Κυψέλε ἐν Κορίνθῳ, ἀπὸ τᾶ πρώτε ἔτες τῆς τριακοστῆς ὀγδόης Ὀλυμπιάδος, ἕστ᾽ ἐπὶ τὸ τέταρτον τῆς ὀγδώης ἐπὶ τῇ τεσσαρακοστῇ. Ἀνθ᾽ ἧ δὴ τέτε τᾶ ἀριθμᾶ τᾶ ὑστέρε παρὰ Πεταβίῳ, (ἐν τῷ Λογιστηρίῳ τῶν χρόνων Μέρει Β΄. Βιβλ: Β΄.) εἴτε παρὰ τῶν χειρογραφέων, εἴτ᾽ ἂν καὶ παρὰ τῶν τυποθετέντων, ἐσφαλμένως φέρεται ὁ ἀριθμὸς, 84.

Παρὰ τὸ Δυῤῥάχιον καὶ τὴν Ἀπολλωνίαν (ὡς περὶ τῆς ἐλάσσονος Κερκύρας ἐν τῷ Β΄. Κεφαλαίῳ ἡμῖν εἴρηται) καὶ ἄλλας προσέτι πόλεις τὴν ἰδίαν ἑαυτῶν καταβολὴν τῇ Κερκύρᾳ ἐποφληκέναι, λίαν ἐστὶ πιθανὸν, ἅτε τῶν Κερκυραίων ἐν τοῖς τηνικαῦτα χρόνοις, δι᾽ ἁπάσης πέριξ θαλάσσης ἐπικρατέντων· ἐξ ἧ καὶ Κορινθίες Κερκυραῖοι ἐδόκεν ὀλίγε τίθεσθαι, καθάπερ ὁ Θεκυδίδης ἐν τῷ Α΄. τῆς συγγραφῆς „αὐτοῦ ἱστορεῖ: ὡς καὶ δυνάμει ὄντες κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν „τρόπον ὅμοια τοῖς Ἑλλήνων πλεσιωτάτοις, καὶ „τῇ ἐς πόλεμον κατασκευῇ δυνατώτεροι. Ναυ„τικῷ δὲ καὶ πολὺ προέχειν ἔστιν ὅτε ἐπαιρόμενοι, „καὶ κατὰ τὴν τῶν Φαιάκων προενοίκησιν τῆς „Κερκύρας κλέος ἔχοντες τὰ περὶ τὰς ναῦς. Περὶ δὲ τᾶ ἐπὶ τῇ Ναυτικῇ τῶν Φαιάκων κλέες, μάρτυρα ἔχει τὸν Ὅμηρον ὁ Θεκυδίδης ἐχέγγυον (ὡς ἐν ἰδίῳ τόπῳ ἢ αὐτοὶ συνείδομεν.) Παρὰ γὰρ Θεκυδίδῃ, οἵαπερ καὶ παρ᾽ Ὁμήρῳ: οἱ Κορίνθιοι ἐπὶ τῆς Ἀθηναίων ἐκκλησίας ὁμολογᾶσι, μὴ συχνὴν εἶναι τοῖς Κερκυραίοις τὴν πρὸς ὀθνείες ἐπιδημίαν, καὶ τὴν παρὰ τέτοις παραμονὴν καὶ συγκατασκήνωσιν· συχνὴν δὲ τὴν τῶν ἄλλων, παρ᾽ αὐτὲς καταίρειν ἀναγκαζομένων ὑποδοχὴν καὶ φιλοφροσύνην· ἐν οἷς τῶν Κερκυραίων, κατὰ σπεδὴν κοσμιότητος, καὶ σεμνοπρεπείας τᾶτο ποεῖν ἀπολογεμένων, ὥσπερ ἢ διὰ τᾶ Ὁμηρικᾶ ὑπεμφαίνεται ἔπες·

„ . . . . Οὐδέ τις ἄμμι βροτὸς ἐπιμίσγεται ἄλλος.

Οἱ Κορίνθιοι τὴν τοιαύτην σπȣδὴν εἰς Φλαῦρον μεθερμηνευκότες ἀπήντησαν: ὅτι τὸ τοιόνδε εὐπρεπὲς, ἄσπονδον καὶ ἀσυνάλλακτον εἰσὶ προβαλλόμενοι, ȣ̓χ ἵνα μὴ ἑτέροις ξυναδικῶσιν, ἀλλ᾽ ὅπως κατὰ μόνας ἀδικῶσι: καὶ ἵνα, ἐν ᾧ μὲν ἂν κρατῶσι, βίαν προσενέγκωσιν, ȣ̓ δ᾽ ἂν λάθωσι, τὸ πλέον ἔχωσιν: ἤν δέ πȣ τι προσλάβωσιν, ἀναισχυντῶσι. Τὴν τοιαύτην ἀλλ᾽ ȣ̓ν τῆς Φαιάκων ἀγωγῆς μεθερμήνευσιν, τὰ ἐξ Ὁμήρȣ ἀνωτέρω προενεχθέντα δαψιλῶς ἐξελέγχȣσιν.

ΚΕΦΑΛ. ΚΑ΄.

Ἐπὶ τȣ̃ ἐν χερσὶ Κεφαλαίȣ ἔθ᾽ ἄττα ἡμῖν ἀποτεταμίευται προσεπεκτεθεισόμενα νῦν, ἀρχαῖα μὲν αὐτὰ, τῷ δὲ χρόνῳ ἄδηλα καὶ ἀόριστα.

Παυσανίας ἐν τοῖς Προτέρ: Ἠλειακ: πρός γε τὸ τέρμα, περὶ „τȣ̃ ὑπὸ Κερκυραίων ἀνατεθέντος Ὀλυμπιάσι Βοὸς τοιάδε ἔχει: Ἀν„θότε μὲν οἱ Κερκυραῖοι, τόν τε ἐν Ὀλυμπίᾳ, καὶ ἕτε„ρον βȣ̃ν ἐς Δελφȣ̀ς ἀνέθεσαν, δηλώσει μοι τὰ ἐς „Φωκέας τȣ̃ λόγȣ. Ἐπὶ δὲ τῷ Ὀλυμπιάσιν αὐτῶν „ἀναθήματι, συμβῆναι τοιόνδε ἤκȣσα: Παῖς μι„κρὸς ὑπὸ τȣ́τῳ καθήμενος τῷ βοὶ, ἐς τὸ κάτω νενευ„κὼς ἔπαιζεν· ἀναχωνὸν δὲ ἐξαίφνης τὴν κεφαλὴν, „κατεάγη τε αὐτὴν πρὸς τὸν χαλκὸν καὶ ἐκ τȣ̃δ᾽ ἡμέ„ραις ὕστερον ἀπέθανεν ȣ̓ πολλαῖς. Ἠλεῖοι μὲν ȣ̓ν τὸν „βȣ̃ν, ἅτε αἵμασιν ἔνοχον ἐβȣλεύοντο ἐκκομίσαι, „τῆς Ἄλτεως: ὁ δὲ σφᾶς, ὁ δὲ Θεὸς ὁ ἐν Δελφοῖς, „κατὰ τὸ ἀνάθημα, καθάρσια ἔχρα ἐπ᾽ αὐτῷ ποι-

„ησαμένους, ὁπόσα Ἕλληνες ἐπ' ἀκουσίῳ φόνῳ νομί-
„ζουσι.

Α᾽ δὲ ἐν τοῖς Φωκαϊκοῖς ὁ Παυσανίας περὶ τῶν ἀναθημάτων ἐκεί-
„νων ἐξέθετο, τοιαῦτα ἐστίν: Εἰσελθόντι δὲ ἐς τὸ τέμενος
„(τῶν Δελφῶν) χαλκοῦς Ταῦρος, τέχνη μὲν Θεο-
„πρόπου ἐστὶν Αἰγινήτου, Κερκυραίων δὲ ἀνάθημα.
„Λέγεται δὲ ὡς Ταῦρος ἐν τῇ Κερκύρᾳ καταλιπὼν
„τὰς ἄλλας Βοῦς, καὶ ἀπὸ τῆς νομῆς κατερχόμενος,
„ἐμυκᾶτο ἐν τῇ θαλάσσῃ· γινομένου δὲ ἐπὶ ἡμέρᾳ
„πάσῃ τοῦ αὐτοῦ, κάτεισιν ἐπὶ θάλασσαν ὁ Βουκό-
„λος, καὶ εἶδεν ἰχθύων τῶν θύννων ἀτέκμαρτόν
„τι ἀριθμῷ πλῆθος· καὶ ὁ μὲν, δῆλα τοῖς ἐν τῇ πό-
„λει Κερκυραίοις ἐποίησεν· οἱ δὲ, (ἑλεῖν γὰρ τοὺς
„θύννους προαιρούμενοι τηνάλλως ταλαιπωρίαν
„εἶχον.) θεωροὺς ἀποστέλλουσιν εἰς Δελφοὺς· καὶ οὕτω
„Ποσειδῶνι τε ἐκεῖνον θύουσι τὸν Ταῦρον, καὶ αὐ-
„τίκα μετὰ τὴν θυσίαν αἱροῦσι τοὺς ἰχθῦς· καὶ
„σφίσι τὸ ἀνάθημα, ἐν Ὀλυμπίᾳ τε καὶ ἐν Δελ-
„φοῖς ἐστὶν ἡ δεκάτη τῆς ἄγρας.

Καὶ ἐξ ἑτέρας δὲ ἄγρας δεκάτη ἐπὶ τῆς Ἠλείων ἀγορᾶς, στοά
τις ἀνωκοδόμηται, ἧς Παυσανίας καὶ αὐτῆς ἐν τοῖς Ἠλειακοῖς μέμνη-
„ται τοῖς ὑστέροις. Τῇ στοᾷ (φησὶν) ἔνθα οἱ Ἑλλανοδίκαι
„διημερεύουσιν, ἔστιν ἐγγὺς ἄλλη στοά· τὸ μεταξὺ
„αὐτῶν ἀγυιὰ μία. Ταύτην ὀνομάζουσι Κερκυραϊ-
„κὴν οἱ Ἠλεῖοι. Ναυσὶ γὰρ εἰς τὴν σφετέραν ἀπὸ
„τῶν Ἠλειακῶν ἀγρῶν Κερκυραίους ἐλθόντας,
„ἐλάσαι μοῖραν τῆς λείας λέγουσι λαβεῖν τε ἔπει-
„τα (νόει μοι τοὺς Ἠλείους) ἐκ τῆς Κερκυραίων πολλα-
„πλάσια (ἤγουν πολλῷ πλείονα τῶν σφίσιν ὑπ'
„Κερκυραίων πρότερον ἡρπαγμένων) καὶ οἰκοδο-
„μήσασθαι ἀπὸ τῶν λαφύρων τῆς δεκάτης.

Τελευταῖον Παυσανίας ἐν τῷ αὐτῷ Βιβλίῳ, τὲς ἐκ τῆς Κριτίε σχολῆς καταλέγων ζωγράφες, Πτόλιχόν τινα Κερκυραῖον ἡμῖν ὑποβάλ- „λει, ἐκείνε μὲν μαθητὴν, Ἀμφίωνος δὲ διδάσκαλον. Πτόλιχος „μὲν γὰρ ἔμαθεν ὁ Κερκυραῖος παρ' αὐτῷ Κριτίᾳ, „Πτολίχε δὲ ἦν μαθητὴς Ἀμφίων.

Ὥσπερ ἓν δυοῖν ὑπεμνήσθη Παυσανίας ἀναθημάτων Κερκυραϊκῶν, ἔτω καὶ ἑτέρε μνημονεύοντα εὑρίσκομεν Στράβωνα, ἐν τῷ Ζ΄. ἔνθα περὶ τε Δωδωναίε Λέβητος· ἢ μᾶλλον (ὅπερ ἐςὶ φάναι) τὸν Στράβωνος Ἐπιτομέα. Οὐ γὰρ ὁλοσχερὲς περισώζεται καθ' ἡμᾶς τὸ πρωτότυπον τε Ζ΄. Βιβλ: τῶν τε Στράβωνος· ἀλλ' ἐξακέσασθαί πως τὴν ἀποβολὴν ἐπειράσαντο ἔκ τινων ἀποσπασματίων τῶν ἐκ τῆς Στράβωνος ἐπιτομῆς ὑπολειφθέντων, ὧνπερ (ἐν τῷ ῥηθέντι τε Ζ΄. μέρει) ἐπὶ τὸν ἀνενυχθέντα Λέβητα προσανηκόντων, ἡ ἀρχὴ ἀναφέρεται. Ἐν αὐτοῖς δὲ ἐ μόνον τε Κορκυραϊκε Ἀναθήματος γίγνεται μνεία, ἀλλὰ καὶ τῆς θρυλλεμένης παροιμίας: **Κερκυραίων Μάςιξ.** Ἴδέ σοι δὲ τὰ αὐτε ἀναγινωσκόμενα: Ὅτι ἡ παροιμία, **τὸ ἐν Δωδώνῃ χαλκεῖον**, ἐντεῦθεν ὠνομάσθη. Χαλκεῖον „ἦν ἐν τῷ ἱερῷ, ἔχον ὑπερκείμενον Ἀνδριάντα „κρατεντα μάςιγα χαλκῆν· ἀνάθημα Κερκυραίων· „ἡ δὲ μάςιξ ἦν τριπλῆ ἀλυσιδωτὴ, ἀπηρτημένες „ἔχεσα ἐξ αὐτῆς ἀςραγάλες, οἳ πλήττοντες τ' „χαλκεῖον συνεχῶς, ὁπότε αἰωροῖντο ὑπὸ τῶν ἀνέ- „μων, μακρὲς ἤχες ἀπηργάζοντο· ἕως ὁ μετρῶν „τὸν χρόνον ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τε ἤχε μέχρι τέλες, „καὶ ἐπὶ 400 προέλθοιεν· ὅθεν καὶ ἡ παροιμία ἐλέχθη **Κερκυραίων μάςιξ.**

Πρὸ τε τὴν τελευταίαν ταύτην παροιμίαν τοῖς ὑπὸ τῶν λοιπῶν Ἑρμηνέων εἰρημένοις ἐκθέσθαι ῥήμασι, τὰ τε Συγγραφέως αὐτε προθήσω, οἷς περ ἂν ἀρίδηλον γένοιτο καὶ πιςὸν, ὅτι τὸ περίπυςον τε

Δωδωναίȣ Διὸς ἱερὸν, ȣ̓ πόῤῥω Κερκύρας ἦν ἀποκείμενον, ἀλλ᾽ ἐπὶ τῆς ἀντιπέραν ἠπείρȣ ἱδρυμένον. Πρὸ γὰρ τῶν προενεχθέντων, τοιάδε ἀναγινώσκεται: „Τὸ δὲ ἐν Δωδώνῃ μαντεῖον ἐν τῇ Θεσπρωτίᾳ ἐςί· καὶ οἱ Ποιηταὶ Θεσπρωτίδα τὴν Δωδώνην „ἔφασαν. Σκύλαξ δὲ ὁ Καρυανδηνὸς ἐν τῷ Περίπλῳ, λέγων τὴν „Κέρκυραν Νῆσον εἶναι κατὰ Χαονίαν, προςίθησιν: Ἐπιβάλλει „δὲ ἡ Κέρκυρα καὶ ἐπὶ τὴν Θεσπρωτίαν, πλεῖον ἢ „ἐπὶ τὴν Χαονίαν.

Καὶ Σκύμνος δὲ ὁ Χῖος ἐν τῇ περιηγήσει:

„Κέρκυρα Νῆσος δ᾽ ἐςὶ κατὰ Θεσπρωτίαν.

Παρίημι τὰ περὶ τῆς γνησίας ἀναγνώσεως τῆς φωνῆς Δωδώνη, καὶ περὶ τȣ̃ ἐτύμȣ αὐτῆς, καὶ τὰ περὶ τῆς τȣ̃ Δωδωναίȣ Μαντείȣ ἀρχαιότητος, καὶ περὶ τῆς πολλαπλασίονος αὐτȣ̃ ἕδρας, καὶ τῶν ἐν αὐτῷ μαντικῶν περιςερῶν: Περὶ ὧν ἁπάντων μετιτέον Ἀβραὰμ τὸν Βερχέλιον, ἐν τοῖς εἰς τὸν Στέφανον αὐτȣ̃ ὑπομνήμασι, καὶ Ἰάκωβον Γρονόβιον ἐν τοῖς Θησαυροῖς τῶν Ἑλληνικῶν Ἀρχαιοτήτων· καὶ Ἰάκωβον Τριγλαύδιον, αὐτ:, καὶ ἄλλȣς δὲ τῶν περὶ τὴν Φιλολογίαν μάλιςα σπȣδασάντων. Ἀλλὰ πρό γε πάντων μετιτέον τὸ περὶ τῆς Δωδώνης ἄρθρον, τὸ ἐν τῷ ἐπισήμῳ ἀποσπάσματι Στεφάνȣ περὶ Πόλεων, καὶ ἰδίᾳ ἐν τῇ Κοϊσλινιανῇ Βιβλιοθήκῃ· ἔνθα Βερνάρδος ὁ Μοντφαυκόνιος ἀπὸ τῶν ἐν ταῖς προλαβȣ́σαις ἐκδόσεσιν ἐπιπολαζόντων σφαλμάτων περιεκάθηρε, καὶ ὡς ἐνῆν ἀκριβέςατα ἑρμηνεύσας ἐκδέδωκεν εἰς κοινὴν χρῆσιν ἐσόμενον.

Ἐκ τῶν ἀπὸ Στράβωνος προσενεχθέντων εἰσβάλοι ἄν τις, καθ᾽ οἵαν δὴ ἔννοιαν εἰς παροιμίαν προεληλύθει τὸ Δωδωναῖον Χαλκεῖον, κατὰ τὴν αὐτὴν προεληλυθέναι καὶ τὴν Κερκυραίαν μάςιγα: ὡς ἄνθρωπον ἐπισημαίνειν τὸν ἀκαίρως τε καὶ ἀτόπως καταδολεσχȣ̃ντα,

ἢ τὴν ἠχὴν μιμεῖσθαι διαφιλονεικεῖται τοῦ χαλκείου ἐκείνου, ἢ (ὡς ὁ Καλλίμαχος ἐν τῷ εἰς τὴν Δῆλον ὠνόμασεν ὕμνῳ:) ἀσιγήτοιο λέβητος: τοῦ διὰ τῆς Κερκυραίας μάστιγος κατακροτουμένου. Ἀλλὰ τὴν Κερκυραίαν μάστιγα οἱ παλαιοὶ εἰς δήλωσιν ἐξειλήφασι χρήματος τοῦ περιττῶς ἄγαν ἐπικεκοσμημένου· οὕτω γὰρ Ἡσύχιος: Κερκυραία μάστιξ: Περιττήν „τινα τὴν κατασκευὴν εἶχον αἱ Κερκυραῖαι μάστι- „γες· οἱ δὲ, καὶ διπλᾶς αὐτὰς ἔφασαν εἶναι· εἶχον „δὲ καὶ ἐλεφαντίνους κώπας, ἢ τὰ μεγέθη περιτ- „ταὶ ἦσαν. Ὡσαύτως ἢ ὁ τοῦ Ἀριστοφάνους Σχολιαστὴς (ἐν Ὄρνισι) „λέγεταί τις Κερκυραία μάστιξ. Συνεχῶς Κερκυ- „ραίοις ἀταξίαι γίνονται. Διὸ τὸ στασιάζειν οὖν ἐπε- „πόλασε παρ᾽ αὐτοῖς ἡ μάστιξ, ὥστε διπλαῖς χρῆσθαι „καὶ ἐλεφαντοκώποις.

Καὶ εἰς τοῦτο δὲ ὑπὸ τῶν παροιμιογράφων ἡ καλουμένη Κερκυραία ἐφέλκεται μάστιξ, καθ᾽ ἣν Λυκοῦργος ὁ Ῥήτωρ ἐπιτιμήσας ἐγένετο Ἀθηναίοις δημηγοροῦντι αὐτῷ ἐπιθορυβοῦσιν, ἣ διέξεισι Πλούταρχος (ἐν Ι᾽. „Βίων Ῥήτορ:) Ἦν δὲ ὁ Λυκοῦργος παῤῥησιαστὴς διὰ τὴν „εὐγένειαν· Ἀθηναίων γάρ τοι ποτὲ οὐκ ἀνεχομένων αὐ- „τοῦ δημηγοροῦντος, ἔκραγεν ἐκβαλλόμενος: ὦ Κερκυραία „μάστιξ, ὡς πολλῶν ταλάντων εἶ ἀξία! Δεσιδέριος δ᾽ ἐν ταῖς χιλιάσιν, ἐπισεσημάνθαι φησὶν ἐντεῦθεν, δῆμον ἀλυσιτελῆ μὲν, πολλοῦ δὲ θρεπτέον.

Τῆς Κερκυραϊκῆς μάστιγος, τήν τε εἰς τὸ τὴν περιττὴν δηλοῦν περικόσμησιν ἐκδοχὴν, ὡς τῇ τῶν παλαιῶν παραδόσει ἐρειδομένην: ὡσαύτως δὲ καὶ τὴν εἰς τὸ τὴν συνήθη τε ἢ συνεχῆ χρῆσιν τῆς ὕσπληγγος παρὰ Κερκυραίοις, ὡς λίαν στασιάδεσι γενομένοις ὑπεμφαίνειν, οὐκ ἂν ἄξαρνος εἴην· ἀλλ᾽ ἐκεῖνο μοι θαυμάζειν ἔπεισι, πῶς Ἔρασμος, καὶ οἱ λοιποὶ τῶν παροιμιογράφων, οὐδόλως καὶ αὐτῷ τῷ Δωδωναίῳ προσέχον λέβητι, τῷ ὑπὸ τῆς Κερκυραίας μάστιγος διηνεκῶς κατακροτου-

μένῳ, ἐξ ὃ καὶ τὴν παροιμίαν ληφθῆναι ὁ Στράβων μαρτυρεῖ. Μᾶλλον γῦν εἰκὸς τὸν ἐκτόπως ἀδόλεχόν τε καὶ φλύαρον ὅτω παροιμιάζεσθαι.

Ο᾽ δὲ Πλέταρχος, καί τινας ἀποίκους Κερκύρας, τὰς ἡμῖν ἄλλοθεν ἀγνοουμένους καθυποβάλλει. Τὰς γὰρ Ε᾽ρετριεῖς αἰτιολογῶν (ἐν τῷ Ι΄. τῶν Ε᾽λληνικ: προβλήμ:) τί δήποτε ἀποσφενδόνητοι προσείρηνται; „Κέρκυραν (φησὶ) τὴν Νῆσον Ε᾽ριτριεῖς κατῴκουν· Χαρικράτους δὲ πλεύσαντος ἐκ Κορίνθου μετὰ δυνάμεως καὶ τῷ πολέμῳ κρατοῦντος, ἐμβάντες εἰς τὰς Ναῦς οἱ Ε᾽ρετριεῖς ἀπέπλευσαν οἴκαδε. Ε᾽πειδὴ γὰρ οἱ τῆς πόλεως αὐτοὺς ἐν σφενδόναις ἀπεῖρξαν, ἐκ τούτου τῶν ἀποσφενδονήτων αὐτοῖς „ἐπετέθη τοὔνομα.

ΚΕΦΑ΄Λ. ΚΒ΄.

Ε᾽πισφραγίζεται τὸ Βιβλιάριον, δυεῖν ἐπιγραφῶν Κορωνίδος δίκην προστιθεμένων, ἃς παρὰ Α᾽ποστόλου τοῦ Ζήνου Ε᾽νετίησι Μοντφαυκόνιος εἰς δῶρον λαβὼν, καὶ ἀπεκλατινίσας τῇ φράσει, διὰ τοῦ Ι᾽ταλικοῦ Η᾽μερολογίου τύποις δεδημοσίευκεν, ὑπόμνημα ἀρχαιολογίας ἐπίσημον, κατ᾽ αὐτὸν εἰπεῖν, ἐσομένας. Τούτων δὴ τῶν ἐπιγραφῶν, τὴν μὲν προτέραν, ὡς μὴ Ε᾽λληνιστὶ, μόνον δὲ Λατινιστὶ ἡμῖν ἐκτεθεῖσαν· καὶ ταῦτα, οὐδὲ πρὸς τὸ ἀκριβὲς, (ὡς ὁ Συγγραφεὺς αὐτὸς ὑπῃνίξατο·) ἐκπεφρασμένην· ἄλλως τε δὲ, καὶ διεξοδικὴν λίαν οὖσαν, καὶ μηδὲν φέρουσαν, ὅπερ ἂν καί τις βραχεῖα γοῦν, ἐν Κερκύρᾳ ἐφ᾽ ἡμῶν ἐνδιασώζοιτο μνήμη: τούτων ἕνεκα παριόντες, τὴν δευτέραν ὧδε παρατιθέμεθα μόνην, παρὰ Μοντφαυκονίου ἀποκεκαθαρμένην, ἐκ Κυριακοῦ τοῦ Α᾽γκωνιτανοῦ ληφθεῖσαν, καὶ ἐξ Ω᾽λστενίου, ἐν ταῖς παρασημειώσεσι, καὶ ἐπανορθώσεσι ταῖς εἰς τὸν Στέφανον: ἐν λέξει Σχερία. Ε῎χει δ᾽ ἑκατέρωθι οὕτως:

„ Πυνθάνεαι τὶς ἔφυν, ξένε; τίς δ' ἐγενήθην;
„ Α'ρόδειτα (ἴσ: ὦ παροδῖτα) μάθε, ςὰς ὀλίγον πρὸ
τάφων.
„ Γέννα μὲν Γλαῦκος με πατὴρ, τίκτεν δέ με μήτηρ
„ Χρυσογόνη, καὶ μεῦ δύσμορος ἐκ ὄνατο.
„ Τηλόθι γὰρ πάτρης βειθυνίδος ὤλεσα θυμὸν
„ Ναυτιλίῃ κε . . . (ἴσ κεχρίῃ,) νῆϊτε μὴ πίσυνος.
„ Κεῖμαι δ' ἐν Σχερίῃ, παρὰ θεῖν' ἁλὸς ἠνεμόεσσαν,
„ Ὕςατα λυγρὸν ἐμοὶ δερκόμενος πέλαγος.

Καὶ ἄλλας δέ τινας ἐπιγραφὰς ἐπὶ ταῖς δυσὶ ταύταις, τῷ πρὸς Μοντφαυκόνιον δώρῳ προσέθηκεν ὁ ῥηθεὶς Α'ποςόλιος ὁ Ζῆνος, τὸν ἀριθμὸν τέσσαρας ἐπὶ εἴκοσι. Βραχυλογωτέρας μὲν αὐτὰς, ἐδὲν μέν τοι πρός γε τὸ προκείμενον ἡμῖν συντελέσας, ἃς καὶ διὰ τἔτο παραλειπτέον· τὰ γὰρ ἐμφερόμενα ἐν ἐκείναις ὀνόματα, οἷά περ ὁ Νικάνωρ, καὶ ὁ Φιλώτας, καὶ ὁ Φιλωνίδας, παρὰ τὸ μηδὲν εἰς τὸν σκοπὸν φέρειν, καὶ ἀπροσφυῶς, καὶ ἀπροσδιονύσως ὁ Μαρμαρᾶς ἀνεγίνασκεν, ἐπὶ τῶν Νομισμάτων οἷς ἐπικεχάρακτο· οἷον τὸ ἔχατον τἔ Φιλονίδα, ἄνευ τῶν ἐπιτελευτίων ςοιχείων, ἔτως ἐπιγραφὲν, ἧπερ ἔθος: Φίλων: αὐτὸς Μαρμαρᾶς ἡρμήνευσε Λατινιςὶ: Amicorum. Ε'νθα δὲ ὁλογράφως ἔκειτο: Φιλωνίδας: αὐτὸς διῄρει: Φίλον ἴδας, καὶ μετέφραζεν, Amicorum vidisti. Εἶτα καὶ τὸ Κερκυραίων Νικάνωρ μετελθὼν: Corcyraei victores εἶπεν ἐκλατινίσας, μὴ συνορᾶν ἔχων τὸ κύριον ὄνομα Νικάνωρ. Καί τοι γε καὶ ἐπὶ τὸ προσηγορικὸν μετακυλίσας, τὸ Λατινικὸν ὕφος αἰδεσθῆναι γἔν ὤφειλε τῆς

συντάξεως· καὶ οὐχὶ Corcyraei victores, ἀλλὰ Corcyraeorum victor ἔδει εἰπεῖν· ἢ γοῦν, de Corcyraeis victor.

Ὡσαύτως δὲ τὸν Μαρμαρᾶν ἰδεῖν ἐστὶ ληροῦντα, ἐν τῷ ἀναπτύσσειν τὰ Κ Ρ Κ, τὰ ἐν τοῖς Κερκυραϊκοῖς Νομίσμασι συνεχῶς ἀπαντῶντα, ἅπερ οὐδὲν σημαίνει ἀλλ' ἢ τὰ Κόρκυρα ἢ τὰ Κέρκυρα, καθάπερ εἰώθει λέγεσθαι ἐν τοῖς Ἐκκλησιαστικοῖς ὑπομνήμασιν ἡ Κερκύρα πολλάκις. Ἐξ ὧν τούτων ἁπάντων ἐμφανὲς γίνεται τὸν Μαρμαρᾶν ἐξ ἴσου εὐδοκιμηκέναι, τό τε ἱστορικὸν εἶδος, καὶ τὸ Ἑρμηνευτικὸν μετερχόμενον.

Περὶ τούτου Βανδέριος ἐν τῇ Νομισματικῇ Βιβλιοθήκῃ τοιάδε ἔχει: Andreas Marmora, nobilis Corcyrensis, patriae suae Historiam Italico sermone scripsit, in octo libros distributam; quorum primi duo Historiam complectuntur, ex quo incoli coepit insula, donec libertatem amisit. Tertius eandem continuat, usque ad Constantinum. His libris addita sunt in quinque Tabellis aeneis Numismata ad sexaginta in Corcyrâ cusa. Qua in re cum de patria sua bene, tum etiam de litteratis non male meruit Marmora, tam etsi in eorum discriptione a vero saepiuscule aberraverit. „(Ἀνδρέας ὁ Μαρμαρᾶς Κερκυραῖος τῶν εὖ γεγο„νότων, συνέγραψεν Ἰταλιστὶ ἱστορίαν τῆς πατρί„δος αὐτοῦ ἐν Βιβλίοις ὀκτώ· ὧν τὰ μὲν πρῶτα δύο, „περιέχει τὰ ἐξ οὗπερ ἡ Νῆσος οἰκεῖσθαι ἤρξατο, „ἄχρις οὗ τὴν ἐλευθερίαν ἀφήρητο. Τὸ δὲ τρίτον „ἐφεξῆς, τὰ ἕως γ' ἐπὶ Κωνσταντῖνον τὸ Κράτος ἀνα„δυσάμενον. Τοῖς ῥηθεῖσι Βιβλίοις προσέθειται, „ἐν πέντε πίναξι χαλκοτύποις τὰ ἐπ' αὐτῆς Κερκύ„ρας χαραχθέντα Νομίσματα, τὸν ἀριθμὸν ὡς „ἑξήκοντα. Ἐφ' οἷς καὶ χάριν ἑαυτῷ περιεποιήσα-

„το παρὰ τοῖς ὁμοπατρίοις ὁ Μαρμαρᾶς ἀγαθὴν,
„καὶ μὲν δὴ καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις τῶν ἐλλογίμων,
„ἐδέν τι χείρονα: καί περ ἐν τῇ περιγραφῇ τῇ τέ·
„των ἐνίοτε τῦ ἀληθῦς παρενήνεκται.

Μᾶλλον μὲν ἔν ἢ λίαν συνεχῶς: ἐ μόνον γὰρ ἐν τῷ τὰ παλαιὰ Νομίσματα ἀναπτύσσειν, ἀλλὰ κἀν ὅλῃ τῇ συγγραφῇ τῆς κατ' αὐτὸν ἱςορίας, λίαν ἀποπεπλάνηται Ἀνδρέας ὁ Μαρμαρᾶς. Οἵαν δὲ ἄρα ἐπὶ τῷδε αὐτῦ τῷ Φιλοπονήματι ἔυρατο χάριν, αἱ ἐκείνων αἰτιάσεις τε καὶ ἐπιμέμψεις δηλῦσιν, ἐν μηδενὶ λόγῳ τιθεμένων, τὴν τῶν ὑπ' ἐκείνε τῇ ἱςορίᾳ παραδοθέντων ἀλήθειαν.

Ἀλλ' ἐπειδὴ γῦν πολλαχῦ, ἐν τῷ δε ἡμῶν τῷ Βιβλιαρίῳ τὸν Συγγραφέα αὐτὸν διετελέσαμεν ἀπελέγξαντες, ἐκ ἐυσεβὲς ἡγέμεθα, τὸν τελευταῖον ὅρον τῷ πονηματίῳ ἐπιθέσθαι, πρὶν ἢ τῷ ἀναγινώσκοντι προϋποθέσθαι, ὅτι τὰ τοσαῦτα πλάσματα, οἱ τοσοίδε λῆροι, αἱ ὅτως ἀηδεῖς, καὶ πέρας ἀηδείας ἐδὲν ἔχεσαι κομψότητές τε καὶ αἱμυλίαι, αἷς ἡ ἱςορία ἐκείνη καταῤῥυπαίνεται, ἐδόλως τῷ Ἀνδρέᾳ τῷ Μαρμαρᾷ εἰσὶν ὀφειλόμεναι, ἀλλ' Ἰταλιώτῃ τινὶ Γραμματεῖ, τῷ (ὡς ἔκ τινων παρειληφὼς ἔτυχον) ἐπὶ τῇ συγγραφῇ τῆς δε τῆς ἱςορίας, τῷ Μαρμαρᾷ τὸν ἑαυτῦ προχρήσαντα κάλαμον. Ἐκ γὰρ τῆς τῦ Ἰταλιώτε τέτε ὑπεργίας ξυνέβη, τὰ πρὸς κανόνα ἱςορίας ἐπαληθευέσης ὑπὸ τῦ Μαρμαρᾶ συλλεγέντα, μυθοπλαςίας μᾶλλον, ἢ ἱςορικῆς ἐκθέσεως μόρφωσιν ἀμφιέσασθαι.

ΤΕΛΟΣ.

Παροράματα.

Σελίδ:	ς'χ:	ἀντὶ	ἀνάγνωθ:
2	10	καὶ γῆν	καὶ γῆν,
3	1	λόγῳ	λόγῳ,
—	14	Ὅμηρος	Ὅμηρος,
—	18	περιγράψαι	περιγράψαι:
4	5	Παλλὰς τ',	Παλλάς τ'
—	18	παλαιοτέρων	Παλαιοτέρων
—	23	ἕπεσθαι	Ἕπεσθαι
5	14	Ἐρεχθεὺς	Ἐρεχθεύς,
—	15	κλεϊζόμενοι,	κλεϊζόμενος,
7	4	πάροδος,	πάροδος
9	1	δε	δὲ
—	4	ὅτι	ὅτι,
—	17	Σερβίȣ	Σερβίȣ:
—	24	θνήσκοντας,	θνήσκοντας·
—	27	βαλ'	βάλ'
10	3	γυναιξίν:	γυναιξίν
—	10	λέκτρασι,	λέκτροισι,
—	18	τεμένη	τεμένη,
11	6	Ἱερᾶς	Ἱεράς
—	7	ἀγρὸς	ἀγρὸς,
—	16	ὀκύκλος	ὁ κύκλος,
—	17	Πολνδεύκης	Πολυδεύκης
12	17	ἆξον.	ἆζον.
13	7	Ἐλλήνων	Ἑλλήνων
—	9	ἑλομένων,	Ἑλομένων
—	12	κᾶν	κἀν

Σελίδ:	ςίχ.	ἀντὶ.	ἀνάγνωθ:
—	13	Ποσιδῶνος·	Ποσειδῶνος.
—	21	καθαρεύέση	καθαρεύέση,
14	2	ἐξειληΦοσι	ἐξειληΦόσι
—	8	διεξῶν	διεξιὼν
—	9	θύσοντας,	θύσοντας:
—	17	κόρυμβος	κόρυμβος,
—	19	αὐτῶν	αὐτὸν
15	13	τοιȣ̃τον	τοιȣ̃τον δὲ
—	18	Ποσιδῶνος	Ποσειδῶνος
16	19	ἡ τῆς δεισιδειμονίας	ἡ τῆς δε τῆς δεισιδαιμονίας
—	22	Ἕλλησι	Ἕλλησι·
—	26	τὰ παλαιότερα,	τὰ δὲ παλαιότερα,
17	1	Φαρίοις,	Φαρίοις,
—	4	χέσεις	χέσεις,
—	6	προπαρασκ.	Προπαρασκ.
—	12	τȣ̃ς	τȣ̀ς
—	23	συμβεβηκοσι	συμβεβηκόσιν
18	10	Μασεσίλίᾳ,	Μασσισιλίᾳ,
19	14	χρυσȣ̃	χρυσȣ̃,
20	6	μερῶν	μερῶν,
20	11	Ἱεροποιȣ̀ς	Ἱεροποιȣ̀ς,
—	11	ναα Φύλακας	ναωΦύλακας,
—	21	Ἐπείργεται.	ἀπείργεται.
21	21	το ȣ̀ς	τοὺς
23	14	ὑδρηναμένη,	ὑδρηναμένη,
—	23	νεοπλημεῖ	νεοπλυνεῖ
24	15	καλησι	καλῆσι
—	22	παρῆν	παρὴν,
25	16	Ἀλικαρν:	Ἁλικαρν:
26	1	ἐξιλαθεῦσαι	ἐξιλαςεῦσαι

Σελίδ.	ς'χ.		ἀνάγνωθ.
—	1	τȢ̃ Ἱερέως	τῷ Ἱερεῖ
—	6	λήμῃ	λύμῃ
—	7	ὀνομαθέντος:	ὀνομαθέντος,
—	21	διδόναι τε	διδόναι τε,
—	21	ζητεῖν	ζητεῖν,
—	22	πρῶτον	πρῶτον:
27	9	Ὀδυσσεὺς Κοινῇ	Ὀδυσσεύς· κοινῇ
—	10	ἡγȢ̃ντο	ἡγȢ̃ντο,
—	20	Ἔρχεω	Ἔρχευ
—	23	Τῷτοι	Τῷ τοι,
—	26	ἀυτȢ̀ς	ἀυτȢ̀ς,
—	29	προσεπαγγέλλεται	προσεπαγγέλλεται,
28	22	ουςυχημάτων,	δυςυχημάταν,
29	3	(ἐν Εἰδυλ	(ἐν Εἰδυλ.
29	10	ἐρέψας	ἐρέψας,
—	26	Ὁμήρῳ τε	Ὁμήρῳ τε,
30	13	οἷς τισιν:	οἷς τισιν,
—	15	ὁ Παυσανίας	ὁ Παυσανίας
—	24	Τροϊάδες	Τρωϊάδες
31	2	ἄγȢσαι	ἄγȢσαι.
—	12	πέπλαν	πέπλων
—	13	ἕξομεν.	ἕξομεν;
—	18	ἅπτεσθαι,	ἅπτεσθαι
—	22	ἄνθρωποι	ἄνθρωποι,
32	7	κᾆν	κᾆν
—	7	δῶρα, ἢ θυσίας	δῶρα καὶ θυσίας,
—	8	καλονήν	καλλονήν
34	7	πρ σείρηνται	προσείρηνται,
—	7	Ἱερον	Ἱερόν
35	5	Ȣ̃σας	Ȣ̃σας,
—	11	ρωμᾶοι	ρωμαῖοι

Σελίδ.	ςίχ.	ἀντὶ	ἀνάγνωθ:
36	7	αἱ πάλαι	αἳ πάλαι
—	16	δὶ ἀλφίτȣ	δὶ ἀλφίτȣ,
37	2	Σφαγιασμῶν·	Σφαγίων·
38	5	ἑςιάσεσιν·	ἑςιάσεσιν·
—	16	γεωργος	γεωργός
39	1	ἡληκία	ἡλικία
—	4	ῥέξει	ῥέζει
—	7	Θαμὰ παμμέλωνες.	θαμὰ παμμέλανας.
—	9	πάλαγȣς	πελάγȣς
—	19	ἤ	ᾗ
—	26	κερα	κέρα
—	27	κέρησιν	κέρασιν
40	16	συνεχως	συνεχῶς
41	11	Aſtacio	altaria
—	—	Alſas	Altas
—	12	(ὑψυλὰς ἄλλως:)	(ὑψηλὰς ἀλωάς:)
—	13	ἰνδολμάτων	ἰνδαλμάτων
—	15	πελάγȣς	πελάγȣς,
—	15	παρὰ τοῖς	παρὰ ταῖς
—	17	βωμον	βωμόν
—	18	ὑπερ	ὑπέρ
—	21	κἂν ἄλσεσι, κἂν	κἂν ἄλσεσι κἂν
—	24	Σπερχειȣ̃,	Σπερχειȣ̃
—	25	ἔρεξαν	ἔρεξάν,
42	6	Πολιδέυκης	Πολυδέυκης
—	15	ὕπεθρον	ὕπαιθρον
—	18	βωμὸν	Βωμὸν,
—	24	δημοσίαι	δημοσίᾳ
—	24	θύειν,	θύειν
—	26	αεὶ	ἀεί

Π α ρ ο ρ ά μ α τ α.

Σελίδ:	ςίχ.	ἀντὶ	ἀνάγνωθ:
43	15	Ἐχεροννίψαντο,	Ἐχερνίψαντο,
—	20	κἂν	κἀν
44	6	μαινο)	μαινομ:)
—	11	ἀνελοχυτεῖν.	ἀνελοχυτεῖν.)
—	15	χερνιβὰ τ'	χέρνιβά τ',
—	16	Ἀ'θήνη	Ἀ'θήνῃ
—	23	ἐδεήσεις,	αἱ δεήσεις,
45	14	ἡδειρὴ	ἡ δειρὴ
—	15	πρῶτα	πρῶτα,
—	17	χθονοὶ	χθονὸς
—	23	Μεσηνιακ:	Μεσσηνιακ:
46	17	Ὅμηρος	Ὅμηρος
—	19	Μηρὰς	Μηρές τ'
—	22	Αἴψα	Αἶψα
—	22	διέχευον.	διέχευαν·
47	12	πρεσήγετο:	προσήγετο:
—	14	Εἰδιλ:	Εἰδυλ:
48	5	περιφρανδέως	περιφρανδέως,
—	9	ἑπτά	ἑπτὰ
—	13	Αἰθιοπῆας	Αἰθιοπῆας,
48	18	Ἀ'θήναιος	Ἀ'θήναιος,
—	18	Ἀριςοτέλην	Ἀ'ριςοτέλην,
—	20	θόινη,	θοίνη·
—	20	ἐκθόινης	ἐκ θοίνης,
—	21	ἐγένετο,	ἐγένετο·
—	25	ὑπαιδεμένοις	ὑπαιδεμένοις,
—	27	τῶν θνητῶν	τὸν θνητῶν
49	3	Τὰ δ' ἄλλα	Τὰ δ' ἄλλα,
—	4	ἡμέραις	ἡμέραις,
—	14	ὀλοῆς,	ἀλωῆς,

Σελίδ.	ϛίχ.	ἀντὶ	ἀνάγνωθ:
—	18	ἐξόχως	ἐξόχως,
—	22	Ἱερῶν	Ἱερῶν,
—	23	ἀνήκοντα	ἀνήκοντα,
—	24	χερσί	χερσί
50	13	νεὼν	νεὼν,
—	14	ὄν τα	ὄντα,
51	6	Σϋίδα	Σϋίδα
—	7	ἑκκαίδεκα	ἑκκαίδεκα
52	26	πολυορκουμένης.	πολιορκουμένης·
53	1	καθωσιώσαντος·	καθοσιώσαντος·
—	7	διαδιεξάμενον,	διαδεξάμενον,
—	19	τελευτόντων	τελευτώντων
—	22	αἳ δὴ	αἳ δή,
55	2	Ἐνιαυτὸν	ἐνιαυτόν,
—	5	Δαίμονας.	Δαίμονας:
—	16	τελετῆς	τελετῆς,
—	21	ἀναρύξας	ἀνορύξας
56	15	ἀπεκτείνατο	ἀπεκτείνετο
57	5	Βωμοῦς	Βωμοὺς
—	13	ἐὰ	ἐὰν
—	18	ὡς ὁ	ὡς οἱ
—	20	Ἀπόλλων.)	Ἀπόλλων.)
—	21	ἐναγίσματα	ἐναγίσματα,
—	23	Φιλοςράτω	Φιλοςράτῳ
58	19	νιᾶτο	ἠνιᾶτο
59	20	Λοετροχύον	Λοετροχόον
61	2	μέλισσάν τε	μέλισσόν τε
—	7	ζεῖν	ζῆν
62	15	τόν δ᾽	Τό δ᾽
64	19	ἀπὸ τὸν	ἀπὸ τᾶν

Σελίδ.	ςίχ.	ἀντὶ	ἀνάγνωθ:
—	22	ἄλλοι	ἄλλοι :
66	2	Α῎χιλλεύς	Α'χιλλεύς ,
67	12	ἀνεβραέχη.	ἀνεβρέχθη.
—	19	ςονόεσσα	ςονόεσσα ,
—	21	κατεκαίετο	κατεκαίετο ,
68	1	κήδει	κήδει ,
68	10	λάρνακι ἐταμίευσε ,	λάρνακι Α'χιλλεύς ἐταμίευσε ,
—	21	ὀνομάζει	ὀνομάζει ,
69	6	προεχεδίαςο	προεχεδίαςο ;
—	24	τρέχοις)	τρέχοις ,)
71	6	Θεοκρίτος	Θεόκριτος
73	4	ψυχὰς	ψυχάς ,
—	4	Α῞δυ	Α῞δυ ,
74	21	Πλυτάρχῳ	Πλυτάρχῳ ,
—	25	Ἱπποεδρομίας	Ἱπποδρομίας
75	20	Ὁμήρω	Ὁμήρῳ
76	7	πτήσεως	πτήσεως ,
—	11	volucram	volucrum
—	16	Τηλεμάχῳ	Τηλεμάχω·
—	25	ἀπὸ	ὑπὸ
77	19	Εχομένως	Ε'χομένως
—	29	ὁμήρω	Ὁμήρῳ
79	1	ἐρχομένῳ το ,	Ε'ρχομένῳ τοι
80	7	ἀπεφήνατο	ἀπεφήνατο
—	11	ἡ τοῖς	ἡ τῆς
—	14	ψυχᾶς	ψυχάς ,
—	18	Αἴσωνα δὲ	Αἴσωνα δὲ ,
—	25	Ο'δυσσέως	Ο'δυσσεύς
82	13	ςοιχεῖος	ςοιχείοις
—	22	Πρωτέως	Πρωτέως ,

Σελίδ.	ϛίχ.	ἀντὶ	ἀνάγνωθ:
—	26	δήμοις	δήμοις,
83	7	ἐπωδῶν	ἐπῳδῶν
84	20	Ἀκεςέρων	Ἀκεςόρων
86	24	Ἱςωριῶν	Ἱςοριῶν
90	19	ἀπιφαίνοιτο,	ἀποφαίνοιτο,
92	6	προσόδων	προσόδων,
—	15	ὄγκȣ	ὄγμȣ
93	4	ἕδωτίνησι,	ἕ δωτίνησι,
94	6	ἐπιςηρίζοντο:	ἐπεςηρίζοντο:
—	22	δεδῶναι	δεδωκέναι
—	23	θράυσανον κὲ	θράυσανον
—	25	ἐλαίας	ἐλαίας,
95	11	Perea	Per ea
—	13	habebant	habebant,
—	13	Graece	Graeci
96	16	ἐξȣσία	ἐξȣσία,
—	17	ἐξονόματος	ἐξ ὀνόματος
—	19	δικάζωντες,	δικάζοντες,
101	22	ῳ περ	ᾧπερ
103	5	ςράτȣ	ςρατȣ͂
—	18	ἶξε	ἶζε
104	9	δημαγορήσας,	δημηγορήσας
105	20	ὅτω.	οὕτω.
—	22	αἰξιῶν	αἰζηῶν
106	2	θέμης	θέμις
—	8	εἶπεν	εἶπεν·
—	21	ἐμφιλοχορεῖν	ἐμφιλοχωρεῖν
107	10	βασιλέυσιν	βασιλεῦσιν·
—	10	ἐπὶ	ἐπεὶ
108	21	Πηλῆ,	Πηλῆ',

Σελίδ.	Στίχ.	ἀντὶ.	ἀνάγνωθ:
110	4	ἐξαργάσαθαι	ἐξεργάσαθαι
112	9	ἐμφαιέσματον,	ἐμφανέσατον,
—	25	Κλεπτοσύνῃ θ'	Κλεπτοσύνῃ θ',
—	25	ὅρκῳ τε	ὅρκῳ τε·
113	22	Πυλίυς	Πυλίυς
—	23	ἦν	ἦν
114	1	προλυμηνόμενος,	προλυμηνάμενος,
115	19	amplitasse	emptisasse
—	20	ἐντυχεστέραις,	εὐτυχεστέραις,
116	22	ἑκατόμβοι	ἑκατόμβοι
118	8	διαστέλυσιν,	διαστέλλυσιν,
—	24	Δίο	Διό
121	12	νίκει	νίκῃ
—	13	Πινδάρω	Πινδάρῳ
125	19	ἄλοχον	ἄλοχον
—	24	Ἥβης	ἥβης
128	22	Φράζει	Φράζει,
130	12	ἀρτίῳ,	ἀρτίῳ:
—	12	Σχολιαστὴν:	Σχολιαστήν,
—	21	δαΐδω	δαΐδων
131	1	ὡσαύτως	ἀσαύτως
—	2	Πῦρ	Πῦρ
133	5	ειμαθ'	εἴμαθ'
—	11	ἀπελαύνεσαι	ἀπελαύνεσαι
—	22	καὶ τῷ ὕμνῳ	κἀν τῷ ὕμνῳ
134	3	ἐρύθαι.	ἐρύθαι.
—	15	λέκτρον	λέκτρον,
136	3	κανωνίαν	κοινωνίαν
—	10	Ἥβης·	ἥβης·

B

Σελίδ.	στίχ.	ἀντὶ	ἀνάγνωθι
—	16	πράγμα	πρᾶγμα
137	1	palva	falva
—	2	frocis	profis
—	7	Μαυτινεῦσι	Μαντινεῦσι
—	22	φοίνιξ,	Φοίνιξ,
—	23	ἃς ἐπαρώμενος	ἃς ἐκεῖνος ἐπαρώμενος
—	24	καθ' ἑαυτᾶ	κατ' αὐτᾶ
138	7	ἔσσι	Ἔσσο
—	25	προίκας	προῖκας
140	9	ἐκ ἠθέλησε	ἐκ ἠθέλησε συγγενέσθαι
—	16	(ἐχ Βιβλ:	(ἐν Βιβλ:
141	4	ἀρχαιοτάτης	ἀρχαιοτάτοις
—	22	παυσανίας	Παυσανίας
142	2	ἀγωγής	ἀγωγῆς
—	11	ὁ σ'	ὅς
—	17	ἔσι	ἔση
143	1	αι μητέρες	αἱ μητέρες
—	13	συτίζει,	σιτίζει,
—	25	μνἤμης	μνήμης
144	18	φονῆ	φωνῆ
145	19	φιλαμμονίδης	Φιλαμμωνίδης
148	1	πράγμα	πρᾶγμα
—	26	metuerunt	meruerunt
149	12	τις	τὶς
—	15	λῄσατο	λῄσσατο
150	1	δεδαλομένην	δεδαλωμένην
—	3	Achilieae	Achilleae
—	10	Ἀττικὰς	Ἀττικάς,
—	23	ἐξανδραποδιζόμεναι	ἐξανδραποδιζόμεναι

Σελίδ:	ςίχ.	ἀντὶ	ἀνάγνωθι
—	25	(παρα	(παρὰ
153	8	ἐπειδὰν	ἐπειδὴν
—	12	ἑτάρῳ	ἑτάρω
—	15	βυκολιαδων	Βυκολιαδῶν
155	12	ἔντο	ἕντο
157	16	διαθεσπιθεις	διαθεσπιθὲς
—	21	σπυδῆς	σπυδῆς·
—	25	Θοίνην	θοίνην
159	3	πεφυτυμένα	πεφυτευμένα
—	7	παρῆν	παρῆν
—	10	ἐν αἷς τραπέζαις	ἐν τραπέζαις αἷς
—	16	μεγάλη	πολλή
—	19	(συμποσ.	(Συμποσ.
160	1	Ὁμήρω	Ὁμήρῳ
161	7	γὰρ	δὲ
—	16	καὶ	καὶ
—	26	ἐγκωμιάζων·	ὀνομάζων·
163	9	παρεσκεύαθαι	παρεσκεύασαι
—	27	ην,	ἣν,
171	6	ὧρτο.	ὦρτο.
172	1	περιττοτέρος	περιττοτέρως
—	2	ἀπετέθη,	παρετέθη,
—	13	ἐν τοῖς	ἐν ταῖς
—	26	ἔδρην	ἕδρην·
173	3	συμποσιακ:	Συμποσιακ:
—	14	(αἰνειάδ:	(Αἰνειάδ:
—	21	ſextic:	ſextii
—	23	Επειτα	Ἔπειτα
—	24	συνῆπται:	ὑποσυνῆπται:

Σελίδ.	στίχ.	ἀντὶ	ἀνάγνωθι
176	7	Ὁσαύτως	ὡσαύτως
177	23	τα	τὰ
178	3		
—	6	στραπώτῃ	στρατιώτῃ
—	14	οἱ τοιάδε	ἡ τοιάδε
—	19	πάσιν	πᾶσιν
179	12	ἐστιασιν	ἑστίασιν
180	3	προσεγγυζούσης	προσεγγιζούσης
181	11	ἀπήργοντο	ἀπήγοντο
—	17	truculento.)	Truculento)
182	2	ἔντου	ἔντο
184	3	οἱ οχίτων·	ἐυχίτων·
185	4	Λῦνεν.	Δῦνεν.
—	24	ἔσαθ'	ἔσαθ'
186	8	περεβαλομένη	περιβαλομένη
188	13	ὕοι	ὗοι·
189	13	ἑρμηνεύει	ἑρμηνεύει,
—	22	δί ου	δι' οὗ
190	16	ἔνεικαν	ἔνεικαν.
192	8	δὲ συνάμματος	δὲ διὰ συνάμματος
—	9	ἀντιπροσκαλουμενους,	ἀντιπροσκαλουμένους,
193	14	παρασκευαζόμενος	παρασκευαζόμενος:
194	3	κατελάμβανον	κατελάμβανον.
—	7	δο ου	δοκοῦ
—	7	ἄχρις	ἄχρις οὗ
195	1	συγχνάκις	συχνάκις
—	2	λεγων·	λέγων:
—	12	καθυπερθεν	καθύπερθεν
—	21	δασείας τριχώδεις	δασείας, τριχώδεις,

Παροράματα.

Σελίδ.	ςίχ.	ἀντὶ.	ἀνάγνωθ:
196	3	οὔτω	οὔτω,
—	10	ςήθει	ςήθεϊ
197	14	γίνεται	γίνεται,
198	7	βιβλήαται	βεβλήαται
—	8	(ἒν τᾶ	(ἐν τῷ
—	14	σωκρ.	Σωκρ.
199	6	Δείπνῳ	Δείπνῳ
—	19	μηδαμῶς	μηδαμῶς,
—	20	χρισθέντας	χρισθέντας,
200	5	εξικμάσιαν	ἐξικμασίαν
—	10	προεληλυθέναι˙	προεληλυθέναι,
—	12	παλαιοῖ	παλαιοί
—	16	ποιεῖν	ποιεῖν,
—	22	σηνήθως	συνήθως
—	26	ὅτωσὶ	οὑτωσὶ
201	18	λȣτρὰ	λȣτρὰ;
—	23	perfugis	pertugio
202	8	οὔτως	ὅτως
—	18	ἐυοσμων	ἐυόσμων
—	27	τȣ́τȣ	τȣ́τȣ,
204	8	(ἐντῶ	(ἐν τῷ
206	27	ἄγνως	ἀγνὼς
208	1	Α'λκινόοιο	Α'λκινόοιο.
211	25	Γηναικωνίτις	Γυναικωνίτις
212	10	ταμεῖα	ταμεῖα,
—	14	Ο'δυσσέως	Ο'δυσσέως
—	14	(Ο'δ	(Ο'δ:
—	19	ἔπέρησε	ἐπέρυσε
—	23	τὰς τȣ	τὰς τȣ͂

Σελίδ:	ϛίχ.	ἀντὶ.	ἀνάγνωθ:
—	25	ἀπ:ἔλλυσε	ἀπέλυσε
213	4	κἀν τικρύ	καταίντικρυ
—	11	ἐκδομήσωσιν	ἐκδομήσωσιν,
215	4	ἄναξ	ἄναξ,
216	22	ὠνόμαζον	ὠνόμαζον.
218	22	ἔφατ'	ἔφατ',
222	4	ἐναβρυνόμενος	ἐναβρυνόμενος.
—	11	Ὀδυσσέως	Ὀδυσσέως,
—	12	τῷ Πολυφύμῳ.	τῷ Πολυφήμῳ,
224	16	φιλας	φίλας
224	23	Λατινοις,	Λατίνοις,
226	24	Homines	Hominis
230	1	Ἀχιλλεῖ τε	Ἀχιλλεῖ τε,
232	1	Ἀχιλλευς:	Ἀχιλλεύς:
234	1	Αλλως	Ἄλλως
237	1	ἐπάργυρος	ἐπάργυρος,
—	8	διεκμετρίσεως	δι' ἐκμετρήσεως
—	15	ἐγκρινομεύοις	ἐγκρινομένοις·
238	17	χάριν κατεσκευάζοντο,	χάριν καὶ ϛαθμοὶ κατεσκευάζοντο,
240	22	ἔμφανές	ἐμφανές
—	22	Ἵερας	Ἱερᾶς
243	1	Βένθεσι	Βένθεσιν
244	9	Κεβοιόνην,	Κεβριόνην,
250	20	το τῆς ἀδῆς,	τὸ τῆς ᾠδῆς,
255	1	οἱ Δηλιάδες	αἱ Δηλιάδες
262	1	Ὀλιμπιάσι	Ὀλυμπιάσι
—	6	Ραψῳδίας	Ῥαψῳδίας.
264	12	πότεροι	πότερος
—	18	Ἐπωῦ	Ἐπειῦ

Σελίδ.	στίχ.	ἀντὶ	ἀνάγνωθι :
—	26	Terre	Ferre
256	1	ὀλας	ὅλα
268	13	μετά τὸν	μετὰ τῶν
277	8	αλλων	ἄλλων
—	8	την	τὴν
278	12	ἐλατος	ἔλατὸς
—	15	χαλκον.	χαλκόν.
279	14	ἀπηώρησο	ἀπηώρητο
288	23	πέριΦήτης	ΠεριΦήτης
289	10	Μεμνονεῖ	Μεμνωνεῖ
—	13	μέρος, τὸ ἄκρον τὸ	μέρους, ἢ τοῦ ἄκρου τοῦ
—	17	Εὐτέρπῃ	Εὐτέρπη
—	24	κνήμας	κνημίδας
290	3	ἔργοις	Ἔργοις
—	7	Δουκρήτιος	Λουκρήτιος
293	2	ἄργαν	Ἄργον
—	9	Ἡλιακοῖς	Ἡλιακοῖς
297	12	παρήρον	παρόρον
301	7	μιλτοπάρῃοι.	μιλτηλεΦέες
308	25	ἐσθλους,	ἐσθλούς,
310	3	συνεχεσθαι	συνέχεσθαι
311	19	ἀλαηλτὸν	ἀλαλητὸν
315	5	Νίξ	Νίζ
—	13	γοὖν	γοῦν
316	1	Φλεγμονᾶς	Φλεγμονᾶς
318	12	αὐτους	αὐτούς
319	22	τη μὲν	τῇ μὲν
321	1	χ.	ϛ.
326	3	παρεδωκεν	παρέδωκεν

Σελίδ.	ςίχ.	ἀντὶ.	ἀνάγνωθ:
329	16	μετοχετεύθησαν.	μετωχετεύθησαν.
333	12	Ε῾ρμόλαος	Ε῾ρμόλαος,
334	13	ὑπέθεσο,	ὑπέθετο,
335	3	ὠνομαθῆναι	ἐνομαθῆναι
—	4	Α῎λ λοι	ἄλλοι
—	21	πόντω	πόντῳ
336	13	ἐκ χήματι	ἐκ ἐν χήματι
—	15	πος	πως
337	2	Σχολιαςής	ὁ Σχολιαςὴς
—	15	ἐκ τοῖς	ἐκ τῆς
—	19	θηγατερων	θυγατέρων
—	22	πολ·	Πόλ:
338	7	Εἰρηνικῶς	Εἰρηνικῶς,
—	8	καθάπερ	καθάπερ,
—	23	γραφη	γραφῇ
339	14	Γέωργ:	Γεωργ:
—	20	ὑψικόρυμβος	ὑψικόρυμβος,
340	1	ἄλλοι	ἄλλοι
349	1	αλοχον	ἄλοχον
—	11	ἐν τῆς περὶ τοῖς	ἐν τοῖς περὶ τῆς
350	14	ἐξεφραάθη	ἐξεφραάνθη
352	18	θάλαμος	θάλαμος,
352	23	τελετῇ	τελετῇ,
354	14	ναυαγήσας	ναυαγήσας,
356	1	πλάνης	πλάνης,
—	16	πενταχηνὴν	Ποντακηνήν
—	24	ὑποβολιμαία	ὑποβολιμαία,

Σελίδ:	Στίχ.	ἀντὶ.	ἀνάγνωθ:
357	2	περὶ δὲ τάτȣ	περὶ δὲ τὰ τȣ̃
364	6	δόμων	δομάτων
366	6	οὐδ' ἡμοὶ	Οὐδ' οἱ μοί
—	11	Οἶ ὄποτε	Οἱ ὄποτε
369	18	ἥμων	ἡ μᾶν
371	17	Οἶ	Οἱ
372	23	διὰ της	διὰ τῆς
378	24	ἀχλήν	ἀχλύν
380	8	πεφιλοπονημένοις	πεφιλοπωνημένοις
—	12	παρατηρήσεσι,	παρατηρήσεως,
—	25	ἄραρος	ἀραρὸς
383	5	ἀπωτέρω	ἀσσοτέρω
387	2	ἰρχηθμοῖο,	ὀρχηθμοῖο·
—	10	πόλυβος	Πόλυβος
—	16	ἀμειβομένῳ;	ἀμειβομένω,
393	27	πεποιμένων,	πεποιημένων,
394	18	ἀσελγενειν,	ἀσελγαίνειν,
395	20	οταν	ὅταν
398	14	ὀπορῶν	ὀπωρῶν
401	2	καταμηύσωσι	καταμηνύσωσι
—	19	παρεχηκόσν	παρεχήκασι
—	23	Ὅμηρας	Ὅμηρος
402	1	Γ'ȣβενάλιος;	Γ'ȣβενάλιος γȣ̃ν,
—	12	Cyanes	cyanea
—	14	Porcis	porcis·
403	3	οἰνόλειπτος	οἰνόληπτος

Γ

Σελίδ:	Στίχ.	ἀντὶ.	ἀνάγνωθ:
—	18	ἔμεν	ἔμεν
404	12	Λȣκιανὸς	Λȣκιανὸς δὲ
409	17	παταμὸν	ποταμὸν
419	1	Εἶναι	Ἶναι,
423	1	ὅροι	ὅροι
—	2	πεποίηνται	πεπόινηνται,
—	12	ἀποκειμένας,	ἀποκειμένας προσέπλει,
424	19	πληγεῖσειν	πληγεῖσαν
427	25	ἀπόςασις	ἀπόςασις
—	26	προκοπίȣ,	Προκοπίȣ.
428	6	χερσικράτȣς	Χερσικράτȣς
—	7	περὶ δὲ δὴ τοῖς	περὶ δὲ δὴ τῆς
—	17	Φωτίῳ	Φωτίῳ
430	17	Τρέϊλον,	Τρώϊλον,
431	3	ὅτέ τῷ	ὅ τέ τῳ
—	12	Διόδορος,	Διόδωρος,
—	17	Τροϊκὰ	Τρωϊκὰ
—	20	διατείνονται	διατείνονται·
432	7	λαβȣ̃σαι	λαβȣ̃σι
—	10	προσρῆσθαι	προχρῆσθαι
—	17	Ἀρδȣίνȣ	Ἀρδȣίνȣ,
—	19	ἐνορᾶται	Ἐνορᾶται,
434	25	ἐπὶ μαρτυρȣ̃ντος,	ἐπιμαρτυρȣ̃ντος,
435	7	σεκψώμεθα	σκεψώμεθα
436	9	ἀποικηςὰς.	ἀποικιςὰς.
437	23	ἀπαραλλάκτως	ἀπαραλλάκτως.
439	17	τὸν τ' ροπον	τὸν τρόπον
—	18	τ, ῇ	τῇ
—	19	Ναυτ, ικῶ	Ναυτικῷ
440	22	ἐκκομίσα,	ἐκκομίσαι,

Π α ϱ ο ϱ ά μ α τ α

Σελίδ:	Στιχ.	ἀντὶ	ἀνάγνωθ:
—	23	ὁδὲ Θεὸς ὁ ἐν	Θεὸς ὁ ἐν
441	2	νομίζεσι·	νομίζεσιν.
—	20	δεκάτη	δεκάτη,
442	1	Κϱιτε	Κϱιτίε
—	13	ἀνενυχθέντα	ἀνενεχθέντα
443	21	τὶ χαλκεῖον	τὸ χαλκεῖον
—	7	πλεῖον ἢ	πλεῖον ἢ
—	9	πεϱιηγήσει:	Πεϱιηγήσει:
444	14	παϱοιμιογϱάφων	Παϱοιμιογϱάφων
—	28	παϱοιμιογϱάφων	Παϱοιμιογϱάφων
445	7	Ἐϱ τϱιεῖς	Ἐϱετϱιεῖς
446	6	Βειθυνίδος	Βηθυνίδος

BSB Bayerische StaatsBibliothek
MDZ Münchener DigitalisierungsZentrum Digitale Bibliothek

Hai kath' Homēron archaitotētes kai hai kerkyraïkai archaiologia =
Antiquitates Homericae

Moskau 1804

4 A.gr.a. 546
urn:nbn:de:bvb:12-bsb10215161-1